LENIN

OPERE COMPLETE

www.dacoromanica.ro

Proletari din toate țările, uniți-vă!

LENIN

OPERE
COMPLETE

49

www.dacoromanica.ro

TRADUCEREA ÎN LIMBA ROMÂNĂ
APARE ÎN URMA HOTĂRÎRII C.C.
AL P.C.R. EA A FOST ÎNTOCMITĂ
DUPĂ ORIGINALUL ÎN LIMBA RUSĂ,
ED. A V-A

www.dacoromanica.ro

INSTITUTUL DE MARXISM-LENINISM
DE PE LÎNGĂ C.C. AL P.C.U.S.

V. I. LENIN

OPERE COMPLETE

EDIȚIA A DOUA

EDITURA POLITICĂ
BUCUREȘTI—1968

www.dacoromanica.ro

INSTITUTUL DE MARXISM-LENINISM
DE PE LÎNGĂ C.C. AL P.C.U.S.

V. I. LENIN

VOL.

49

Scrisori

August 1914—octombrie 1917

EDITURA POLITICĂ
BUCUREȘTI—1968

www.dacoromanica.ro

PREFAŢĂ

Volumul al patruzeci şi nouălea din Operele complete ale lui V. I. Lenin cuprinde scrisorile şi telegramele scrise de el în perioada august 1914—octombrie 1917, adică în perioada de la începutul primului război mondial pînă la Marea Revoluţie Socialistă din Octombrie. Pe lîngă scrisorile deja cunoscute din acel timp, în volumul de faţă se publică pentru prima oară 163 de noi documente. Această corespondenţă a lui V. I. Lenin constituie o preţioasă completare la lucrările cuprinse în volumele 26—34 ale acestei ediţii.

În scrisorile incluse în volumul de faţă, V. I. Lenin explică poziţia teoretică şi tactica bolşevicilor în problemele războiului, păcii şi revoluţiei, lămureşte sensul lozincilor transformării războiului imperialist în război civil şi înfrîngerii guvernului „propriu", indică ce acţiuni practice trebuie întreprinse în vederea înfăptuirii acestor lozinci. Întreaga corespondenţă poartă amprenta ideilor expuse în documentele programatice ale bolşevismului, documente în care V. I. Lenin dezvăluise cauzele primului război mondial, natura lui imperialistă, prădalnică, demascase pe social-şovinişti şi definise sarcinile marxiştilor revoluţionari din toate ţările.

Scrisorile ilustrează în chip viu rolul lui Lenin de conducător al proletariatului internaţional şi promotor consecvent al internaţionalismului, al luptei împotriva războiului imperialist, împotriva oportunismului. În scrisorile lui Lenin răsună o înflăcărată chemare la luptă intransigentă împotriva liderilor Internaţionalei a II-a, care trădaseră cauza clasei

www.dacoromanica.ro

muncitoare. „Nu mai putem tolera, nu mai putem face pe diplomații — scria el —, trebuie să ne ridicăm cu hotărîre împotriva infamului șovinism ! !“ (p. 6). O deosebită atenție acorda V. I. Lenin demascării kautskismului. „Oportuniștii sînt un rău vădit. «Centrul» german, în frunte cu Kautsky, este un rău ascuns, abil camuflat, care aruncă praf în ochii muncitorilor, le îmbîcsește mintea și conștiința, — este răul cel mai periculos“, scria V. I. Lenin (p. 13).

Scrisorile conțin un material extrem de prețios în legătură cu activitatea practică desfășurată de Lenin la conducerea partidului bolșevic în condițiile deosebit de grele din timpul războiului. Pericolul permanent de a fi tradus în fața justiției militare sau de a fi expulzat din țară, necesitatea de a respecta regulile unei stricte conspirativități în corespondență, în tipărirea și difuzarea literaturii de partid complicau enorm activitatea lui Lenin, a bolșevicilor. „Nu scrieți nimic deschis în scrisorile voastre“, „scrieți cu cerneală simpatică“ ; „nimeni nu trebuie să știe unde au fost editate și cine este editorul“, „distrugeți toate ciornele“ etc. — asemenea sfaturi prevenitoare revin des în scrisorile lui Lenin.

O bună parte din scrisorile către V. A. Karpinski incluse în volumul de față se referă la istoricul reapariției ziarului „Soțial-Demokrat“, Organul Central al partidului. Lenin se ocupa îndeaproape de toate problemele legate de editarea ziarului, stabilea conținutul lui și indica cine să scrie articolele, calcula și repartiza materialul pentru fiecare număr al ziarului, dădea sfaturi autorilor, lua măsuri pentru accelerarea apariției și difuzării ziarului.

Aflat în Elveția, departe de patrie, Lenin — în pofida unor dificultăți enorme — urmărea cu atenție evoluția mișcării revoluționare din Rusia. În scrisorile sale către membrii C.C. din Petrograd și către unii activiști de partid, el dădea indicații și răspunsuri concrete în legătură cu problemele mai importante ce se puneau în activitatea practică a organizațiilor de partid. Lenin întreținea legături regulate cu Petrogradul prin intermediul lui A. G. Șleapnikov, împuternicit al C.C. și al Comitetului din Petrograd, care în acest scop se stabilise mai întîi la Stockholm, iar apoi la Oslo. De aceea o mare parte din scrisorile adresate acestuia trebuie considerate drept scrisori destinate Biroului din Rusia al

www.dacoromanica.ro

C.C. Lenin întreținea legături cu Rusia și prin M. M. Litvinov, A. M. Kollontai și alții. Scrisorile sale sînt pătrunse de profundă încredere în forța revoluționară a clasei muncitoare din Rusia. Într-un moment greu pentru partid, Lenin a căutat să se sprijine pe muncitorii pravdiști. El recomanda cooptarea lor în C.C. ca mijloc pentru întărirea acestuia, crearea de grupuri conducătoare într-o serie de centre și stabilirea de legături cu ele. Succesul călătoriilor întreprinse în Rusia de împuterniciții părții din străinătate a C.C. era apreciat de Lenin în funcție de numărul de legături stabilite cu elementele muncitorești conducătoare.

Lenin cerea insistent bolșevicilor să promoveze consecvent o linie de clasă principială și fermă. „Noi, bolșevicii, trebuie să rămînem revoluționari *și pe terenul militar*", scria el (p. 26).

Corespondența din volumul de față reflectă lupta dîrză, intransigentă dusă de Lenin împotriva social-șoviniștilor ruși Plehanov, Aleksinski și a altora. Subliniind legătura dintre menșevism și oportunismul internațional, Lenin spunea că menșevicii apără interesele burgheziei, că „ei n-au avut și nu au nici un reazem în rîndurile clasei *muncitoare* din Rusia", că „nu se poate avea încredere în ei nici cît negru sub unghie" (p. 39). Într-o serie de scrisori, el demască oportunismul lui Troțki și al aderenților lui, pe care îi înfierează pentru ajutorul dat elementelor de dreapta din mișcarea social-democrată internațională. Caracterizînd rolul lui Troțki în perioada ședерii acestuia în America la începutul anului 1917, Lenin scria: „...a sosit Troțki, și nemernicul acesta s-a înhăitat numaidecît cu aripa *dreaptă* a grupului «Novîi Mir», împotriva zimmerwaldienilor de stînga... Nu se dezminte niciodată: umblă cu tertipuri, cu coțcării, pozează într-o atitudine de om de stînga, *ajută* celor de dreapta..." (p. 427).

Lenin s-a ridicat cu hotărîre împotriva oscilărilor oportuniste și a intrigăriilor grupului Buharin-Peatakov-Boș, care încercaseră să acapareze legăturile cu Rusia și să folosească revista „Kommunist" drept tribună pentru promovarea ideilor lor. Scrisorile privind îndelungatele tratative cu Peatakov și Boș pentru reluarea editării revistei „Kommunist" ilustrează în chip grăitor suplețea tacticii lui

www.dacoromanica.ro

V. I. Lenin, care știa să repudieze la timp tot ce devenea o frînă în calea mersului înainte al partidului. El a refuzat categoric să includă în „Sbornik «Soțial-Demokrata»" articolele în care Buharin și Peatakov propagau „teoria" eronată și dăunătoare a renunțării la programul-minimum și la lupta pentru satisfacerea revendicărilor democratice.

În volum se publică pentru prima oară un număr considerabil de scrisori adresate lui G. E. Zinoviev și A. G. Șleapnikov în legătură cu editarea revistei „Kommunist" și a publicației „Sbornik «Soțial-Demokrata»" ; într-o serie de scrisori adresate acestora, Lenin critică poziția lor inconsecventă, împăciuitoristă față de grupul Buharin-Peatakov-Boș. În legătură cu oscilările lui Zinoviev, Lenin scria : „Acestea nu mai sînt simple șovăieli, sînt șovăieli la cub, care se transformă în ceva mult mai rău" (p. 249).

Din scrisorile lui V. I. Lenin se vede cu cîtă energie și perseverență lucra el pentru unirea forțelor revoluționare din mișcarea muncitorească internațională. El a căutat căi pentru stabilirea de legături cu socialiștii de stînga, ducînd cu ei o vastă corespondență în toate problemele mai importante privind teoria și politica partidului revoluționar în timp de război. El a fost în corespondență cu „Liga pentru propagandă socialistă" din America, cu internaționaliștii francezi, cu socialiștii de stînga din Anglia și din alte țări europene. Volumul cuprinde scrisori adresate lui D. Wijnkoop și A. Panneckoek, lideri ai aripii stîngi a Partidului social-democrat olandez, socialiștilor elvețieni A. Schmid și P. Golay, social-democratului suedez de stînga Z. Höglund și altora.

Multe din scrisorile adresate lui D. Wijnkoop, K. Radek, A. M. Kollontai și altora sînt legate de pregătirea primei și a celei de-a doua conferințe socialiste internaționale. Ele oglindesc vasta activitate pe care Lenin și bolșevicii au trebuit s-o desfășoare pentru a paraliza tentativele lui Grimm și ale altor elemente procentriste de a asigura acestor conferințe o componență centristă și de a imprima astfel hotărîrilor lor un caracter centrist. „După părerea noastră — scria V. I. Lenin într-o scrisoare adresată Aleksandrei Kollontai în preajma Conferinței de la Zimmerwald —, social-democrații de stînga trebuie să vină cu o declarație *ideologică*

www.dacoromanica.ro

comună, care (1) să condamne neapărat pe social-șoviniști și pe oportuniști ; (2) să prezinte un program de acțiuni revoluționare... (3) să se pronunțe împotriva lozincii «apărării patriei» etc. O declarație ideologică a «elementelor de stînga» din cîteva țări ar avea o importanță *uriașă*" (p. 103).

În scrisorile din a doua jumătate a anului 1916 și de la începutul anului 1917, V. I. Lenin demască trecerea majorității centriste a Uniunii zimmerwaldiene la alianță cu social-șoviniștii. Referindu-se la trădarea lui Grimm, Lenin scria : „*Întreaga* uniune și acțiune de la Zimmerwald și Kiental a fost *în fapt* transformată într-o vorbă goală de o mînă de lideri (inclusiv Grimm)" (p. 391). El cheamă pe socialiștii de stînga la crearea unei Internaționale noi, cu adevărat revoluționare, a unei Internaționale Comuniste.

Corespondența lui V. I. Lenin reflectă vasta sa activitate teoretică din timpul războiului. O serie de scrisori adresate lui V. A. Karpinski, S. N. Ravici, G. L. Șklovski și altora ne oferă noi date privind istoricul scrierii și editării lucrării „Socialismul și războiul", a cărei apariție și difuzare era considerată de Lenin politicește necesară „pentru strîngerea rîndurilor Internaționalei a III-a". În scrisorile către M. N. Pokrovski cititorul va găsi fapte concrete legate de pregătirea și tipărirea lucrării „Imperialismul, stadiul cel mai înalt al capitalismului". Unele scrisori constituie adevărate completări la astfel de scrieri cum sînt „Revoluția socialistă și dreptul națiunilor la autodeterminare", „Broșura lui Junius", „Despre o caricatură de marxism și despre «economismul imperialist»" și altele.

De un mare interes teoretic și politic sînt scrisorile către Inessa Armand (dintre care 51 se publică pentru prima oară). Ele sînt un model de atitudine creatoare față de teoria revoluționară a marxismului. În aceste scrisori, pe baza unei aprofundate studieri și generalizări a experienței istorice a luptei de clasă a proletariatului, Lenin definește sarcinile social-democrației internaționale și ale mișcării muncitorești în perioada primului război mondial și expune deosebit de importantele sale teze cu privire la atitudinea marxiștilor față de război și apărarea patriei.

Lenin arată că problema atitudinii față de război trebuie tratată în mod dialectic, în funcție de situația istorică și de

www.dacoromanica.ro

condițiile concrete. „Întregul spirit al marxismului — scria el —, întregul lui sistem cere ca fiecare teză să fie privită (α) numai sub aspect istoric ; (β) numai în legătură cu altele ; (γ) numai în legătură cu experiența concretă a istoriei" (p. 359). În numeroase scrisori se enunță ideea că politica marxistă se sprijină pe ceea ce e real, și nu pe „ceea ce e posibil", că marxismul stă pe terenul faptelor, și nu al posibilităților (p. 379).

Volumul de față conține o serie de scrisori în care se face o caracterizare a tipurilor istorice de războaie.

În epoca imperialismului, arată Lenin, principalele tipuri de războaie sînt : războaiele nedrepte, imperialiste, împotriva cărora trebuie dusă o luptă intransigentă, și războaiele drepte — războaie civile, revoluționare, războaie ale oamenilor muncii împotriva exploatatorilor, războaie de apărare ale proletariatului victorios și războaie de eliberare națională. Asemenea războaie se bucură de sprijinul categoric al marxiștilor.

Problema apărării patriei, arată Lenin, trebuie privită în strînsă legătură cu atitudinea față de războiul respectiv. Tezele lui Marx și Engels cu privire la patrie, spunea Lenin, nu trebuie interpretate dogmatic. Într-un război imperialist, socialiștii trebuie să fie împotriva apărării patriei, „pentru că (1) imperialismul este ajunul socialismului ; (2) războiul imperialist este un război între tîlhari pentru pradă ; (3) în *ambele* coaliții există un proletariat *înaintat ;* (4) în ambele coaliții *s-au copt condițiile* pentru revoluția socialistă. *Numai* de aceea sîntem noi împotriva «apărării patriei», numai de aceea ! !" — scria V. I. Lenin.

În scrisorile sale, V. I. Lenin explică nu o dată poziția marxiștilor revoluționari față de lozinca păcii și a dezarmării. El subliniază necesitatea unei abordări istorice concrete a acestei lozinci. În condițiile de atunci, din timpul războiului imperialist mondial, cînd criza revoluționară era în creștere, iar în fața muncitorilor și țăranilor se punea sarcina de a întoarce armele împotriva exploatatorilor, lozinca păcii și a dezarmării, lansată de pacifiștii burghezi și de kautskiști, dădea apă la moară imperialiștilor, și de aceea Lenin s-a ridicat împotriva ei. În același timp însă, el arată că după victoria revoluției socialiste bolșevicii vor propune pace tu-

www.dacoromanica.ro

turor statelor beligerante. Şi într-adevăr, după victoria Marii Revoluţii Socialiste din Octombrie, Lenin a proclamat lupta pentru pace şi a formulat principiul coexistenţei paşnice a statelor cu sisteme sociale diferite.

Un loc însemnat în corespondenţa lui Lenin din perioada primului război mondial ocupă problema luptei pentru democraţie în epoca imperialismului şi a revoluţiilor socialiste. Problema atitudinii faţă de democraţie, faţă de programul-minimum, arată Lenin, se pune tot mai amplu. „Niciodată nu voi admite să fiu cu mîinile legate la lămurirea acestor extrem de importante probleme. Nu pot. Problema trebuie lămurită. Ea va mai prilejui *zeci* de «alunecări»", scria el (p. 363).

Lenin critică pe socialiştii care negau necesitatea luptei pentru democraţie în condiţiile imperialismului. „Noi, social-democraţii — scria el —, sîntem întotdeauna pentru democraţie nu «în interesul capitalismului», ci în interesul curăţirii drumului în faţa mişcării *noastre*" (p. 355). În opoziţie cu raţionamentele „arhirevoluţionare" ale grupului Buharin-Peatakov ş.a. despre „imposibilitatea realizării" democraţiei în condiţiile imperialismului, V. I. Lenin arată că adevăraţii revoluţionari trebuie să înveţe să îmbine „lupta pentru democraţie cu lupta pentru revoluţia socialistă, *subordonînd-o* pe cea dintîi celei de-a doua" (p. 378). Revoluţia socialistă, spunea el, nu este posibilă fără lupta pentru democraţie. Cu indignare şi dispreţ vorbeşte el despre „prostia" de care dau dovadă aceşti oameni în problema atitudinii faţă de democraţie, despre răul pe care-l aduc mişcării muncitoreşti teoriile sectare cu privire la inutilitatea luptei pentru revendicări democratice în epoca imperialismului.

Ideile enunţate de Lenin în legătură cu aceste probleme sînt deosebit de actuale în zilele noastre, cînd partidele comuniste din ţările capitaliste pun în faţa maselor muncitoare ca sarcină primordială lupta împotriva monopolurilor, pentru ţeluri general democratice, cînd această luptă a devenit o importantă componentă a luptei revoluţionare pentru socialism.

Atitudinea marxiştilor revoluţionari faţă de revendicarea dreptului naţiunilor la autodeterminare este considerată de

www.dacoromanica.ro

Lenin în strînsă legătură cu problema generală a luptei pentru democrație. El supune unei multilaterale analize critice concepțiile eronate ale social-democraților de stînga care erau împotriva acestei revendicări și printre care se numărau și Buharin și Peatakov. El arată că mișcarea de eliberare națională a popoarelor din colonii și din țările dependente, îndreptată împotriva imperialismului, trebuie sprijinită pe toate căile. Totodată el subliniază necesitatea unei alianțe strînse între popoarele asuprite și proletariatul internațional în lupta împotriva dușmanului comun — imperialismul.

Scrisorile conțin importante teze cu privire la situația revoluționară, la condițiile victoriei revoluției socialiste. Lenin arăta că într-o perioadă de criză revoluționară nu e suficientă chemarea generală la o „mișcare de masă". „Lozinca «mișcare de masă» — scria el — nu e rea, dar *nu* este pe deplin justă, căci dă uitării *revoluția, cucerirea puterii, dictatura proletariatului.* Reține, te rog, acest lucru ! ! Mai just ar fi : sprijinirea și dezvoltarea (imediată) a oricăror acțiuni *revoluționare* de masă *în scopul* apropierii *revoluției etc.*" (p. 471).

Într-o scrisoare către N. I. Buharin (p. 320—321), Lenin scoate la iveală erorile din articolul acestuia „Contribuții la teoria statului imperialist", articol prezentat spre publicare în „Sbornik «Soțial-Demokrata»". El arată că, pe de o parte, autorul definește greșit deosebirea de poziții dintre marxiști și anarhiști în problema statului, iar pe de alta el comite o gravă eroare cînd afirmă că social-democrația ar fi în principiu ostilă oricărei puteri de stat. El critică de asemenea concepțiile semianarhiste expuse de Buharin în articolul „Internaționala tineretului", scris în aceeași perioadă, și arată că marxismul recunoaște necesitatea pentru clasa muncitoare de a-și crea în cursul revoluției socialiste un stat propriu, proletar, și de a-l folosi ca instrument de construire a societății socialiste.

Deosebit de importante sînt scrisorile din 17 și 24 ianuarie 1915 către Inessa Armand, scrisori în care Lenin formulează o serie de teze principiale în problemele moralei comuniste. Aceste scrisori atestă marea atenție pe care Lenin o acorda problemelor educării oamenilor muncii în spiritul moralei comuniste. Ele arată totodată înalta sa exigență față

www.dacoromanica.ro

de comuniști, cărora le cerea ca în lucrările lor să folosească formulări clare și precise, spre a nu da dușmanilor posibilitatea de a le folosi în scopurile lor (p. 59).

Un loc aparte ocupă în acest volum documentele din anul 1917, scrise în emigrație îndată după izbucnirea revoluției din februarie în Rusia. În ele Lenin formulează pentru prima oară tezele fundamentale privind atitudinea partidului față de guvernul provizoriu burghez, teze care au fost apoi dezvoltate în „Scrisori din depărtare" și în alte lucrări.

Lenin caracterizează revoluția din februarie drept „prima etapă a primei revoluții (dintre cele generate de război)", etapă care „nu va fi nici ultima, nici exclusiv rusă" (p. 437). Sarcina partidului este de a pregăti o bază mai largă pentru o etapă mai înaltă, adică pentru transformarea revoluției burghezo-democratice în revoluție socialistă. Acum, scria Lenin, e la ordinea zilei extinderea muncii, organizarea maselor, trezirea de noi pături sociale în vederea demascării guvernului provizoriu și „pregătirea cuceririi puterii de către *Sovietele de deputați ai muncitorilor*. Numai o astfel de putere *poate* da pîine, *pace* și libertate" (p. 440). El chema la întărirea continuă a partidului revoluționar al clasei muncitoare, partid de tip nou, punînd în gardă împotriva oricăror tentative de „unificare" cu menșevicii.

„Eu consider că principalul este acum — scria V. I. Lenin — să nu ne lăsăm atrași în puerile încercări «de unificare» cu social-patrioții (sau, ceea ce ar fi și mai primejdios, cu elementele oscilante, cum ar fi, de pildă, Comitetul de organizare, Troțki et Co.) și să continuăm munca partidului *nostru* într-un spirit consecvent-*internaționalist*" (p. 440).

Îndată după revoluția din februarie, Lenin începe să facă demersurile necesare pentru o cît mai grabnică reîntoarcere în patrie. Volumul de față cuprinde scrisorile și telegramele scrise de Lenin în legătură cu plecarea sa din Elveția în Rusia.

În scrisoarea din 30 august 1917 către Biroul din străinătate al Comitetului Central, expediată din stația Razliv, Lenin face o caracterizare a situației din Rusia, descrie murdara campanie de calomnii dezlănțuită de burghezie împotriva militanților partidului bolșevic și subliniază necesitatea

www.dacoromanica.ro

demascării calomniatorilor. El acordă o deosebită atenție stării de lucruri din mișcarea socialistă internațională.

Scrisorile legate de pregătirea insurecției armate au fost incluse în volumele 34 și 35 ale ediției de față. Volumul 49 cuprinde biletul lăsat de V. I. Lenin gazdei sale conspirative M. V. Fofanova în seara zilei de 24 octombrie, în momentul plecării lui la Smolnîi : „Am plecat acolo unde nu voiai să mă duc. La revedere. *Ilici*" (p. 495). V. I. Lenin plecase să preia conducerea directă a insurecției armate care a dus la victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie și la instaurarea Puterii sovietice.

Institutul de marxism-leninism
de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.

www.dacoromanica.ro

1914

1

CĂTRE M. V. KOBEŢKI

Dragă tovarăşe,

Călătoria noastră a eşuat [1]. Nu ştiu dacă aţi primit scrisoarea. Dacă da, v-aş ruga să-mi răspundeţi, pe scurt, ca să verificăm dacă legăturile poştale funcţionează. Probabil că — cu titlu de excepţie şi chiar de excepţie foarte rară — veţi deveni acum locuitor al unei ţări nebeligerante, şi de aceea, dacă legăturile poştale dintre dv. şi noi vor funcţiona, va trebui neapărat să ne informaţi pe noi, trimiţîndu-ne ştiri din ziare care ne sînt inaccesibile. Bineînţeles numai ştiri dintre cele mai importante (în special cu privire la Rusia).

Comunicaţi-ne dacă veţi avea (sau dacă aveţi de pe acum) legături bune cu Stockholmul, dacă puteţi transmite scrisori, dacă puteţi da o adresă pentru primire de bani din Rusia etc.

Salutări.

Al dv., *V. I.* *

Scrisă la 2 august 1914
Expediată din Poronino
la Copenhaga

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

---

* În partea de sus a scrisorii, Lenin a scris, adresîndu-se, probabil, proprietarului : „Geehrter Herr ! Bitte diesen Brief an Herrn Kobezky gefälligst zu übergeben !" („Stimate domn ! Vă rog să binevoiţi a transmite această scrisoare d-lui Kobeţki !"). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

2

TELEGRAMĂ CĂTRE DIRECTORUL POLIŢIEI ORAŞULUI CRACOVIA [2]

Poliţia de aici mă suspectează de spionaj. Am locuit doi ani la Cracovia, în Zwierzyniec şi pe str. Lubomirskiego nr. 51. Am dat personal lămuriri comisarului de poliţie din Zwierzyniec. Sînt emigrant, social-democrat. Rog telegrafiaţi la Poronino, precum şi primarului din Nowy Targ, pentru evitarea oricăror încurcături.

Ulianov

Scrisă la 7 august 1914
Expediată din Poronino la Cracovia

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. II

Se tipăreşte după textul telegramei, scrisă de un necunoscut
Tradus din limba germană

3

CĂTRE VIKTOR ADLER

5. IX. 1914

Stimate tovarăş,

Am sosit cu bine la Zürich, împreună cu întreaga mea familie [3]. Actele mi-au fost cerute numai la Innsbrück şi Feldkirche, ceea ce înseamnă că ajutorul dv. mi-a fost de mare folos. La intrarea în Elveţia se cere paşaport ; eu însă, cînd am pomenit numele lui Greulich, am fost lăsat să intru fără paşaport. Salutări cordiale şi cele mai calde mulţumiri.

Cu salutări tovărăşeşti,
Lenin (V. Ulianov)

Expediată din Zürich la Viena

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. II

Se tipăreşte după manuscris
Tradus din limba germană

www.dacoromanica.ro

4

CĂTRE V. A. KARPINSKI

6. IX

Dragă tovarăşe,

Am sosit ieri cu bine aici, împreună cu întreaga mea familie, după o scurtă captivitate în Austria. Vine şi Zinoviev. Intenţionam să ne stabilim la Geneva, spre care ne simţim atraşi prin toate vechile noastre simpatii. Dar aici preferinţele noastre au început să încline spre Berna. Am auzit că spre Geneva se îndreaptă în momentul de faţă un nou val de emigranţi francezi, veniţi din Paris, Bruxelles etc. Nu cumva a provocat aceasta o creştere nemăsurată a preţurilor, în special a chiriilor ? Apoi noi trebuie să ne instalăm provizoriu : nu s-ar putea găsi două (mici) camere mobilate de închiriat cu luna, cu acces la bucătărie ?

Şi încă ceva : dacă nu ţi-e prea greu, treci pe la Société de lecture * (Grand'Rue. 11) şi cere-le să-ţi dea statutul lor ; trebuie să văd dacă nu s-a schimbat ceva pe acolo. Mă atrage la Geneva în special această Société [4], cu toate că şi aici ? ? ?... e scumpă... Dar tipografie ? Există pe acolo una rusească ? S-ar putea scoate acum o foaie volantă etc. ? în ruseşte ? luînd măsuri speciale de precauţie sau ca şi pînă acum (împotriva războiului, bineînţeles, şi împotriva naţionaliştilor de tip nou, de la Haase pînă la Vandervelde şi Guesde, care s-au comportat toţi ca nişte nemernici !). M-ai îndatora mult dacă mi-ai răspunde cît de curînd la toate aceste întrebări. Mai sînt şi alţi tovarăşi bolşevici la Geneva ? Pleacă vreunul dintre ei în Rusia ? Multe salutări de la noi toţi, d-tale, tovarăşei Olga şi tuturor prietenilor.

Al d-tale, *N. Lenin*

Scrisă la 6 septembrie 1914
Expediată din Berna la Geneva

Publicată pentru prima oară la 22 aprilie 1926, în ziarul „Pravda" nr. 92

Se tipăreşte după manuscris

* — Asociaţia de lectură — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

5

CĂTRE V. A. TIHOMIRNOV

9. IX

Dragă prietene,

Am sosit cu bine la Berna şi rămînem aici. Soacra se simte bine. Probabil că va pleca în Rusia prin Genova-Salonic (sau Arhanghelsk) [5]. Mama d-tale ar trebui să-ţi trimită banii prin Ministerul de Externe, spre a fi eliberaţi aici d-nei Dwosza Sklowski (Falkenweg, Bern). După aceea să telegrafieze la aceeaşi adresă că ţi-a trimis cutare sumă de bani. Noi îi vom scrie mamei d-tale. Sper că la d-ta şi la toţi prietenii noştri totul e bine. Vă rugăm să ne scrieţi cum staţi cu sănătatea şi la ce lucraţi.

Întreaga familie trimite cordiale salutări d-tale şi tuturor prietenilor ! !

Al d-tale, *Vl. Ulianov*

Scrisă la 9 septembrie 1914
Expediată din Berna la Poronino

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris
Tradus din limba germană

6

CĂTRE SECRETARUL DE REDACŢIE AL PUBLICAŢIILOR GRANAT

Berne, le 15 sept. 1914

Stimate secretar de redacţie,

Vă comunic că mi-am schimbat adresa. Abia scăpat dintr-o mică captivitate în Austria, voi locui de aici înainte la Berna. Vă rog să-mi confirmaţi primirea prezentei scrisori, comunicîndu-mi totodată termenul de predare a articolului (sper că războiul e un motiv temeinic pentru o amînare) [6]. Dacă termenul e foarte scurt, vă rog să-mi trimiteţi o telegramă în care un singur cuvînt (data pe stil vechi) să indice termenul de predare. Încă nu sînt

www.dacoromanica.ro

pe deplin sigur că în prezent manuscrisele ajung cu bine la destinaţie.

Oricînd la dispoziţia dv.,
V. Ilin

Scrisă la 15 septembrie 1914
Expediată la Moscova

Publicată pentru prima oară în 1959, în revista „Voprosî Istorii KPSS" nr. 4

Se tipăreşte după manuscris

7

CĂTRE V. A. KARPINSKI

Dragă K.,

Am primit cartea d-tale poştală şi mă grăbesc să-ţi răspund. Mai aşteaptă puţin: îţi vom comunica ce se poate face şi ce trebuie să se facă în privinţa celor dorite de d-ta (şi de noi) [7]. Nu uita, de altfel, că aici legalitatea este acum de un fel aparte: ai vorbit despre acest lucru cu tovarăşii din Lausanne? Să vorbeşti neapărat.

Noi rămînem la Berna. Adresa: Donnerbühlweg 11*a*. Uljanow.

Cît priveşte referatul, încă nu pot spune nimic. Trebuie să ne mai gîndim şi să ne sfătuim asupra tuturor problemelor ceva mai amănunţit. Pe cîte persoane s-ar putea conta la voi? [8]

Cordiale salutări din partea tuturor.

Al d-tale, *Lenin*

P. S. Poate ar fi mai bine ca obiectul discuţiei să-l constituie la critique * şi a mea anticritique **. Două cuvinte totuşi: este inadmisibil să aperi pe motive formale şovinismul mîrşav al germanilor. Au fost rezoluţii proaste, au fost şi rezoluţii acceptabile, au fost declaraţii şi de un fel şi de altul. Dar este o măsură în toate! *Şi aceasta*

* — critica. — *Nota trad.*
** — anticritică. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

măsură a fost întrecută. Nu mai putem tolera, nu mai putem face pe diplomaţii, trebuie să ne ridicăm cu hotărîre împotriva infamului şovinism ! !

Scrisă după 27 septembrie 1914
Expediată din Berna la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

8

CĂTRE I. F. ARMAND

Scumpă prietenă,

Te rog să transmiţi lui Abram *multe* salutări din partea noastră a tuturor. Ar fi bine să facă un drum pînă la prietenii din Lausanne. Acolo va găsi documente interesante *, şi eu te-aş ruga să le traduci în franceză şi să le trimiţi ziarului „La Sentinelle" (iar apoi să mi le transmiţi cu prima ocazie) [9]. (Ce partid scoate acest ziar ? Unde apare el ? E un ziar acceptabil ? Te-aş ruga să-mi trimiţi cîte un exemplar din numerele sale cele mai caracteristice.)

Tare mă nelinişteşte şi mă îngrijorează poziţia socialiştilor europeni în războiul actual. Sînt convins că toţi, iar în primul rînd şi mai ales socialiştii germani, au devenit „şovinişti". Lectura ziarelor socialiste germane şi franceze („L'Humanité" ! ! [10]) e de-a dreptul insuportabilă ! ! E ultraşovinism. Mă tem că actuala criză a făcut pe mulţi, foarte mulţi socialişti să-şi piardă capul (dacă se poate spune aşa) şi că de această nemaipomenită „ruşine" a socialismului european este vinovat, în ultimă analiză, oportunismul. Mi s-a spus că Martînov (lichidatoristul) a convocat la Zürich o consfătuire (neoficială, cred), în cadrul căreia mai întîi s-a dedat la atacuri împotriva socialiştilor germani, dar ulterior (în ziua a doua a dezbaterilor) şi-a schimbat părerea (sub influenţa dizolvantă a lui Akselrod) şi s-a lepădat de tot ce a spus înainte ! ! ! Ruşine ! ! Într-un fel sau altul trebuie să ne spunem părerea, dar asta e foarte greu, extrem de greu în timpuri ca cele de astăzi. Rog in-

* Începutul scrisorii e scris în limba rusă. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

sistent ca Abram să plece la Lausanne, de unde îți va aduce noutăți.

A venit și Grigori cu familia. Rămînem la Berna. E cam plictisitor orășelul, dar... în orice caz e mai bine ca în Galiția, iar ceva mai bun nu avem ! ! Nu-i nimic. Ne vom obișnui. Umblu din bibliotecă în bibliotecă : mi-a fost dor de ele *. Cele mai bune urări și o caldă strîngere de mînă. Scrie-ne, te rog, cît mai mult despre d-ta.

Al d-tale devotat, *V. Lenin*

Sper să ne vedem în curînd, nu-i așa ?

P.S. Cum e vremea la Les Avants ? Faci plimbări ?
Te alimentezi mai bine acum ? Ai cărți ? ziare ?
Ar trebui organizată la Lausanne colecționarea *tuturor* ziarelor franceze și elvețiene care conțin aprecieri socialiste despre război, despre socialiștii francezi și germani etc. De treaba asta să se ocupe Abram. Trebuie să depunem toate eforturile pentru colecționarea de documente ! ! **

Scrisă înainte de 28 septembrie 1914
Expediată din Berna la Les Avants (Elveția)

Publicată pentru prima oară în 1960, în revista „Voprosî Istorii KPSS" nr. 4

Se tipărește după manuscris
Tradus din limba engleză

9

CĂTRE I. S. GANEȚKI

28. IX. 1914

Scumpe prieten,

Abia astăzi am primit scrisoarea d-tale, împreună cu tot ce mi-ai trimis. Multe mulțumiri ! Ți-aș fi putut da cu împrumut, desigur, dacă aș avea aici cea mai mică posibilitate de a face rost de ceva bani. Din păcate, nu există nici o posibilitate. Viktor (în prezent e la Genova, la 30. IX sau la 1. X pleacă spre patrie) mi-a promis ferm

* Primele rînduri din acest alineat au fost scrise în limba rusă. — *Nota red.*
** Ultimul alineat a fost scris în limba rusă. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

să trimită bani : îţi voi trimite şi d-tale îndată ce-i voi primi. Aici nu e nimic nou. Ziarele ruseşti vin cu mare întîrziere. Grigori cu familia e de mult aici şi îţi trimite salutări. Salutări familiei d-tale din partea noastră a tuturora. Sper să primesc curînd veşti de la d-ta.

Al d-tale, *Vl. Ulianov*

P.S. Dacă-l vezi din întîmplare pe d-l primar din Nowy Targ, întreabă-l, te rog, dacă a trimis aici actele mele.

Expediată din Berna la Poronino

Publicată pentru prima oară în 1930 în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris
Tradus din limba germană

10

CĂTRE V. A. KARPINSKI

Dragă Karpinski,

Profit de ocazie ca să-ţi scriu deschis.

Avem *toate* motivele să ne aşteptăm ca (la *primul gest* al ambasadorului rus sau francez etc.) poliţia elveţiană şi autorităţile militare să ne trimită în faţa justiţiei militare sau să ne expulzeze pentru încălcarea neutralităţii etc. De aceea în scrisorile d-tale să nu scrii nimic deschis. Dacă ai de comunicat ceva, scrie cu cerneală simpatică. (Semnul folosirii ei : sublinierea datei scrisorii.)

Noi am hotărît ca în locul tezelor greu de citit să scoatem manifestul aici *alăturat* [11]. Confirmă-ne primirea lui, numindu-l „Dezvoltarea capitalismului".

Ar trebui editat. Te sfătuim însă să procedezi cu maximum de precauţie (şi numai dacă *sînt posibile* măsuri de precauţie) ! !

Nimeni nu trebuie să ştie *u n d e* şi de cine a fost editat. Toate ciornele trebuie să fie arse ! ! Stocul tipărit trebuie păstrat *n u m a i* la un cetăţean elveţian influent, la un deputat etc.

Dacă acest lucru nu este posibil, *n u* edita manifestul.

www.dacoromanica.ro

Dacă nu-l poţi tipări, trage-l la mimeograf (tot cu maximum de precauţie). Răspunde: am primit „Dezvoltarea capitalismului" (în atîtea) exemplare = voi scoate atîtea exemplare.

Dacă nu-l poţi tipări şi nici nu-l poţi trage la mimeograf, scrie-ne imediat. Vom găsi o altă posibilitate. Răspunde-ne amănunţit.

(Dacă vei reuşi să-l editezi, trimite aici *cu prima ocazie* 3/4 din stoc; vom găsi unde să-l păstrăm.)

Aştept răspuns! Al d-tale, *Lenin*

N.B. P.S. Bani pentru editarea manifestului vom găsi aici. Trebuie doar să ne scrii din timp *cît* îţi trebuie, căci avem *foarte* puţini bani. Nu s-ar putea să foloseşti în acest scop cei 170 frs.* de la C.O.S. [12]?

Scrisă înainte de 11 octombrie 1914
Expediată din Berna la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

11

CĂTRE V.A. KARPINSKI

Dragă prietene,

Azi am luat cuvîntul la un referat prezentat de Plehanov şi am combătut poziţia sa şovină [13]. Mă pregătesc să ţin marţi un referat aici. Miercuri aş vrea să ţin unul la Geneva (Războiul european şi socialismul european) [14]. Te rog ca, după ce te vei fi consfătuit cu ceilalţi, să organizezi totul cît mai conspirativ posibil, adică în aşa fel ca să nu fie nevoie de autorizaţie (de asemenea e de dorit, desigur, să asiste un public cît mai numeros). D-ta eşti mai în măsură să hotărăşti ce trebuie făcut în acest scop. Să fie un public cît mai numeros şi cît mai puţină publicitate şi amestec poli-

* — francs — franci — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

ţienesc (sau pericol din partea poliţiei). La Berna am ţinut un referat pentru membrii grupurilor şi pentru invitaţii recomandaţi de ei (120—130 de oameni etc.), fără afişe etc. N-ar fi mai bine aşa ?

Răspunde-mi imediat pe adresa Mr. Ryvline, Villa Rougemont, Chailly sur Lausanne, pentru mine. Marţi voi ţine un referat aici, la Lausanne, aşa că răspunsul d-tale trebuie să ajungă aici în cursul zilei de marţi. Cînd ne vom vedea, vom discuta mai amănunţit despre treburile noastre. Aşadar, dacă la Geneva este nevoie de autorizaţie, gîndeşte-te de zece ori dacă n-ar fi mai bine să ţin referatul într-un cerc închis. În general, fireşte, hotărăşti d-ta. Dacă se poate organiza pentru miercuri (adică să ţin referatul miercuri seara), voi veni miercuri dimineaţa.

Cu prietenie, al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 11 octombrie 1914
Expediată din Lausanne la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

12

CĂTRE V. A. KARPINSKI

Scumpe prieten,

Am primit scrisoarea în care mă informezi asupra celor discutate cu Sig în legătură cu editarea [15]. Foarte bine ! Ia cît trebuie din cei 160 frs. (cît mai puţin, bineînţeles, pentru că noi ne gîndim să scoatem o mică culegere) şi tipăreşte *manifestul (nu tezele, ci manifestul)* cu *maximum de precauţie:* scoate-l într-un tiraj mic (200—300 de exemplare) şi *ascunde stocul neapărat* la un deputat elveţian.

Dacă n-aveţi acolo textul manifestului, ci numai tezele, cereţi să vi-l trimită de la Lausanne.

Aştept răspuns. Al d-tale, *Lenin*

www.dacoromanica.ro

Exemplarele tipărite le vom trimite la Paris şi în Rusia ; o sută în străinătate, două sute în Rusia. Cum să fie trimise şi pe ce adrese, asta vom stabili ulterior.

Scrisă înainte de 15 octombrie 1914
Expediată din Berna la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

13

CĂTRE V. A. KARPINSKI

Dragă K.,

S-a nimerit ca tocmai în timpul vizitei mele la Geneva să sosească veşti *îmbucurătoare* din Rusia. S-a primit şi textul răspunsului dat de social-democraţii ruşi lui Vandervelde [16]. De aceea am hotărît ca în locul manifestului să scoatem numărul următor al ziarului „Soţial-Demokrat", adică al Organului Central [17]. Astăzi această hotărîre va fi, ca să zic aşa, definitivată.

Aşadar, ia, te rog, cît mai repede toate măsurile pentru a găsi un francez, adică un cetăţean elveţian, care să accepte rolul de redactor responsabil, şi pentru a stabili devizul cheltuielilor. Am dori ca ziarul să apară în două pagini, iar formatul să fie cu aproximaţie cel al lui „Golos" de la Paris [18]. La ce interval de timp va apărea *nu* s-a stabilit ; cred că la început cel mult de 2—3 ori *pe lună*, cu un tiraj redus, căci cu orientarea noastră nu putem conta pe micul burghez (500 de exemplare ?). Preţul : circa 10 centime. Toate acestea nu sînt decît *presupuneri*, dar d-ta trebuie să le cunoşti ca să poţi discuta cu zeţarul.

Aşadar, preţul ?

De cît timp e nevoie pentru a scoate (a culege etc.) un astfel de număr ?

Apoi caracterele tipografice ? Sînt numai litere de corp mare sau şi litere de corp mic, petite ? Cîte mii de litere încap în două pagini de formatul lui „Golos" ? 1) cîte litere de corp mare ? şi 2) cîte de corp mic, petite ?

www.dacoromanica.ro

Zaţul manifestului nu trebuie împărţit : îl vom insera în ziar. Pe luni îţi vom trimite mici modificări la manifest şi o semnătură *modificată* (căci acum, după ce am luat legătura cu Rusia, luarea noastră de poziţie e *mai oficială*).

Mii de salutări.

Al d-tale, *Lenin*

P. S. Urmăreşte, te rog, dacă scrisorile mele îţi parvin la timp (fără întîrziere).

Scrisă la 17 octombrie 1914
Expediată din Berna la Geneva

Publicată parţial pentru prima oară la 22 aprilie 1926, în ziarul „Pravda" nr. 92 ; publicată în întregime în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

14

CĂTRE A. G. ŞLEAPNIKOV

17. X. 1914

Scumpe prieten,

Aseară, întorcîndu-mă dintr-o călătorie în cursul căreia am ţinut mai multe referate, am găsit scrisorile d-tale. Îţi trimit cordiale salutări şi, prin d-ta, tuturor prietenilor din Rusia ! Răspunsul către Vandervelde a fost dat ieri la tradus, aşa încît eu n-am văzut încă textul. Îţi voi scrie despre el de îndată ce-l voi fi văzut.

Socot că mai important ca orice este în momentul de faţă lupta consecventă şi organizată împotriva şovinismului, care a cuprins întreaga burghezie şi majoritatea socialiştilor oportunişti (şi a celor care se împacă cu oportunismul — tel Mr. Kautsky ! *). Or, pentru a putea îndeplini sarcinile ce se pun în această luptă, trebuie să combaţi în primul rînd şovinismul din *propria* ta ţară — concret, la noi, şovinismul celor de teapa lui Maslov şi

* — cum este d-l Kautsky ! — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

Smirnov (vezi „*Russkie Vedomosti*“ şi „*Russkoe Slovo*“), ale căror „opere“ le-am citit eu [19], sau de teapa lui Sokolov, Meşkovski, Nikitin şi alţii, pe care i-ai văzut sau i-ai auzit d-ta. Plehanov — după cum ţi s-a mai scris, cred — a devenit şovinist francez. Lichidatorii par a fi dezbinaţi *. Aleksinski, *zice-se*, e francofil. Kosovski (bundist de dreapta, am ascultat un referat al lui) e germanofil **. Se pare că linia de mijloc a întregului „bloc de la Bruxelles“ [20] al d-lor lichidatori cu Aleksinski şi cu Plehanov va fi o adaptare la poziţia lui Kautsky, care e azi *mai dăunător decît toţi ceilalţi*. Atît de periculoasă şi de infamă e sofistica lui, care, cu frazele ei netede şi bine rotunjite (în „Neue Zeit“ [21]), camuflează mîrşăviile oportuniştilor. Oportuniştii sînt un rău vădit. „Centrul“ german, în frunte cu Kautsky, este un rău ascuns, abil camuflat, care aruncă praf în ochii muncitorilor, le îmbîcseşte mintea şi conştiinţa, — este răul cel mai periculos. Sarcina noastră în momentul de faţă : lupta făţişă şi intransigentă împotriva oportunismului internaţional şi împotriva celor care îl camuflează (Kautsky). Este ceea ce vom şi face în Organul nostru Central, pe care îl vom scoate curînd (în două pagini, probabil). Trebuie să depunem acum toate eforturile pentru a ţine treză ura legitimă cu care muncitorii conştienţi au întîmpinat mîrşava comportare a germanilor şi să tragem din această ură concluzii politice *împotriva* oportunismului şi a oricărei îngăduinţe faţă de el. Aceasta este o sarcină internaţională, a cărei îndeplinire ne revine nouă, căci n-are cine să şi-o asume. Nu ne putem da în lături de la îndeplinirea ei. Este greşită lozinca unei „simple“ refaceri a Internaţionalei (căci pericolul unei putrede rezoluţii împăciuitoriste pe linia Kautsky-Vandervelde este foarte, foarte mare !). La fel de greşită e lozinca „păcii“ ; alta trebuie să fie lozinca noastră, şi anume transformarea războiului naţional în război civil. (Această transformare poate să

* Aici, intelectualii de la Paris (pe care în cadrul secţiei muncitorii i-au pus în minoritate) s-au înrolat voluntari (Nik. Vas., Antonov şi alţii) şi au lansat împreună cu eserii un stupid apel în afara partidelor [22]. Ţi s-a trimis şi d-tale un exemplar.

** Martov e cel mai cumsecade dintre cei de la „Golos“. Dar va rezista el oare ? *Nu cred.*

www.dacoromanica.ro

necesite multă vreme, poate să reclame şi va reclama o serie de condiţii prealabile, dar întreaga activitate trebuie dusă tocmai *pe linia* unei *asemenea* transformări, în spiritul şi în direcţia ei.) Nu sabotarea războiului, nu acţiuni izolate, individuale în acest spirit, ci o propagandă de masă (nu numai în rîndurile „civililor") care să ducă la transformarea războiului în război civil.

În Rusia, şovinismul se ascunde sub paravanul frazelor sforăitoare pe tema „frumoasei Franţe" şi a nefericitei Belgii (dar Ucraina ? etc.) sau îndărătul urii „poporului" faţă de germani (şi faţă de „kaiserism"). De aceea sîntem, fără doar şi poate, datori să combatem aceste sofisme. Şi pentru ca lupta să urmeze o linie clară şi precisă e nevoie de o lozincă care s-o sintetizeze. Această lozincă este : pentru noi, *ruşii*, din punctul de vedere al intereselor maselor muncitoare şi ale clasei muncitoare din *Rusia*, e în afară de orice îndoială că *înfrîngerea* ţarismului în actualul război ar constitui acum, imediat, răul *cel mai mic*. Căci ţarismul este de o sută de ori mai rău decît kaiserismul. Nu sabotarea războiului, ci combaterea şovinismului şi orientarea întregii propagande şi agitaţii în direcţia unirii (apropierii, solidarizării, înţelegerii, selon les circonstances*) internaţionale a proletariatului în vederea războiului civil. Ar fi de asemenea greşit să îndemnăm la acţiuni *individuale*, cum ar fi chemarea de a se trage în ofiţeri etc., sau să admitem argumente de felul aceluia prin care se pretinde că nu trebuie să se dea un ajutor kaiserismului. Primul caz ar fi o deviere spre anarhism, cel de-al doilea — o deviere spre oportunism. Noi însă trebuie să pregătim o acţiune de masă (sau, cel puţin, colectivă) nu numai în rîndurile armatei unei singure naţiuni şi să desfăşurăm în această direcţie *întreaga* muncă de propagandă şi agitaţie. Orientarea muncii (care trebuie dusă cu perseverenţă, în mod sistematic şi, poate, timp îndelungat) în direcţia transformării războiului naţional în război civil, aceasta este esenţialul. Cît despre momentul acestei transformări, asta e altă chestiune, deocamdată încă ne-

* — după împrejurări. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

elucidată. Trebuie să lăsăm ca acest moment să se maturizeze şi „să-l facem să se maturizeze" sistematic.

Atît deocamdată. Îţi voi scrie des. Scrie-mi şi d-ta mai des.

Expune-mi în mod cît mai amănunţit conţinutul manifestului lansat de Comitetul din Petrograd.

Scrie-mi mai amănunţit ce spun muncitorii şi cum apreciază ei lucrurile.

Care este *raportul de forţe* dintre „fracţiuni" la Petersburg ? Cu alte cuvinte : au devenit mai puternici lichidatorii în comparaţie cu noi ? În ce măsură ?

Dan e în libertate ? Care e poziţia lui ? Dar a lui Cirkin, a lui Bulkin & Co. ?

Cît mai amănunţit.

Cui anume şi din partea cui ai trimis cele 100 de ruble ?

Cu o caldă strîngere de mînă, al d-tale, *Lenin*

După părerea mea, în momentul de faţă lozinca păcii este nepotrivită. E o lozincă filistină, o lozincă popească. Lozinca proletarilor trebuie să fie : război civil.

În mod obiectiv, din schimbarea radicală a situaţiei în Europa decurge această lozincă pentru epoca războiului de masă. Din rezoluţia de la Basel [23] decurge aceeaşi lozincă.

Noi nu putem nici „promite", nici „decreta" războiul civil, dar sîntem datori să lucrăm — chiar şi vreme îndelungată dacă va fi nevoie — în *această direcţie*. Amănunte vei găsi în articolul din O.C. * Deocamdată schiţez doar punctele principale ale acestei poziţii, pentru ca să ne punem temeinic de acord.

Expediată din Berna la Stockholm

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. II

Se tipăreşte după manuscris

* Vezi *V. I. Lenin.* „Situaţia din Internaţionala socialistă şi sarcinile ei" (Opere complete, vol. 26, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 35—41). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

15

CĂTRE A. G. ŞLEAPNIKOV

17. X. 1914

Scumpe prieten,

Am citit răspunsul către Vandervelde şi anexez aici aprecierile mele cu privire la acest răspuns.

Ar fi foarte de dorit ca, în cazul convocării Dumei *(e adevărat* că va fi convocată peste o lună ?) [24], fracţiunea noastră să nu se mai prezinte în bloc cu ceilalţi şi să formuleze un punct de vedere *consecvent*. Răspunde-mi fără întîrziere : (1) dacă e adevărat că Duma va fi convocată ; (2) dacă aveţi legături sigure cu fracţiunea din Dumă [25] şi cîte zile vă trebuie ca să luaţi legătură cu ea.

21. X. 1914

Continuu scrisoarea întreruptă. Observaţiile mele critice pe marginea răspunsului reprezintă, bineînţeles, un document neoficial, destinat *exclusiv prietenilor*, în scopul stabilirii unei depline înţelegeri reciproce. Zilele acestea va apărea O.C. şi ţi-l vom trimite.

În ceea ce priveşte Internaţionala, ar fi bine să nu fii optimist şi să te temi de intrigile lichidatorilor şi ale oportuniştilor. Dacă Martov se deplasează acum spre stînga, aceasta se datoreşte faptului că e singur, dar ce va fi mîine ? Mîine va aluneca spre planul lor comun : să astupe gura muncitorilor (şi să le îmbîcsească mintea şi conştiinţa) cu o rezoluţie de gumilastic în spiritul lui Kautsky, care caută să justifice totul şi pe toţi. Kautsky este cel mai făţarnic, mai dezgustător şi mai periculos dintre toţi ! Internaţionalismul, vedeţi dv., constă tocmai în aceea ca sub pretextul „apărării patriei" muncitorii dintr-o ţară să tragă în muncitorii din altă ţară ! ! !

N-au decît să se ţină de intrigi ; căci a te gîndi acum, în acest moment de importanţă istorică mondială, la trucuri diplomatice cu oportunismul şi la crearea unui Birou socialist internaţional „german" [26] nu înseamnă altceva

www.dacoromanica.ro

decît a te deda la o intrigă meschină ! Trebuie să promovăm acum o linie principială. Muncitorii din Petrograd nutresc sentimente mai juste : ostilitate față de trădătorii social-democrației germane. Trebuie să facem totul pentru a întreține și întări acest sentiment și această conștiință, transformîndu-le într-o hotărîre fermă de a lupta împotriva oportunismului internațional. Pînă acum social-democrația germană a fost o autoritate ; acum *ea este un exemplu de ceea ce nu trebuie făcut!*

Prezența d-tale e necesară la Stockholm. Organizează cît mai bine corespondența cu Rusia. Trimite celui care ți-a dat bilețelul scris cu creionul scrisorile mele (e posibil acest lucru ?), căci trebuie să ne înțelegem cu el mai în amănunțime [27]. E ceva extrem de important. Începem să editățm Organul Central.

Scrie-mi mai des ! Al d-tale, *Lenin*

Expediată din Berna la Stockholm

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. II

Se tipărește după manuscris

16

CĂTRE V. A. KARPINSKI

Dragă V. K.,

Îți trimit manifestul în care trebuie făcute **cinci** modificări. Te rog să le faci în corectură, cu maximum de atenție [28].

Îți trimit apoi „Răspuns lui Vandervelde", *spre a fi dat la cules.*

Trebuie culese cu **petit** cît mai multe articole, ca să încapă în cele două pagini cît mai mult material. Păcat că nu ne-am gîndit la treaba asta cînd am dat manifestul la cules.

Se pune acum întrebarea cîte mii de semne vor încăpea în cele două pagini. Formatul O. C. *trebuie să fie cel vechi* (dar titlul nu-l avem la Geneva ; ar fi de do-

www.dacoromanica.ro

rit să se comande un nou titlu, cît mai economicos, astfel ca să se piardă cît mai puţin spaţiu ; de pildă, titlul să încapă într-un colţ, şi nu „să se întindă" pe cele trei coloane).

Aşteptăm un calcul precis al dimensiunilor, ca să ştim cîte petite vor intra.

Cel mai bine ar fi să trimiteţi şi corectura manifestului (a doua corectură) şi modelele tuturor literelor, inclusiv ale celor mai mici.

Titlul O.C. (începînd cu numărul *viitor)* trebuie să indice şi preţul : 10 cts. *, cred. În orice caz, *trebuie* să ni se trimită corectura *în pagini* a fiecărui număr.

Dacă am reuşi, păstrînd vechiul format al O.C., să culegem *totul* cu petit, ar intra în două pagini vreo 40 000 de semne. În acest caz ar mai putea încăpea încă vreo două din articolele pe care le pregătim. (Dacă manifestul e *deja* cules, dar cu literă necorespunzătoare etc., îl vom tipări separat.)

Vei avea mari speze cu corespondenţa : totul trebuie trimis în plic, şi nu în banderolă. Ţine socoteala spezelor poştale şi ia din „fond" (160 frs.), altfel te vei ruina !

Roagă-l pe Sioma să ne procure de la bundişti „*Sozialistische Monatshefte*" [29] (toate numerele de la începutul războiului) ; dacă e nevoie, le plătim şi *garantăm* (depunînd şi o cauţiune dacă ni se cere) că le vom înapoia la data fixată.

Salutări. Al d-tale, *Lenin*

P.S. Scrie-mi cînd *ar putea* fi gata numărul în două pagini al O.C. ? Zilele acestea ţin un referat la Montreux (încă nu ştiu data precisă) şi aş putea să trec pe la voi *dacă* va fi nevoie [30].

Scrisă la 18 octombrie 1914
Expediată din Berna la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

* — centime. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

17

CĂTRE V. A. KARPINSKI

Scumpe V. K.,

Îţi trimit celelalte articole. Totul trebuie cules cu petit. Folosiţi formatul *vechi* al O.C.

Ar fi de dorit să încapă 48 000 de semne.

Ordinea : 1) declaraţia C.C. *,
2) răspunsul social-democraţilor ruşi,
3) *împotriva curentului*,
4) articolul cu privire la Internaţională **,
5) Internaţionala şi apărarea patriei,
6) *Petersburg*. Scrisoare din Petersburg.
7) R. V. Malinovski.

Trimite-ne neapărat numărul *paginat* înainte de a fi tipărit.

Luni ţin un referat la Montreux : nu s-ar putea să trec pe la dv. ? Sau poate va fi gata mai devreme ?

Trimite-mi nota d-tale, dar nu cred să se potrivească cu conţinutul *primului* număr. Poate să amînăm pentru nr. 2 ? [31]

Al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 20 octombrie 1914
Expediată din Berna la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

18

CĂTRE V. A. KARPINSKI

Scumpe V. K.,

Ne-a încurcat rău zeţarul ! ! A promis că luni va fi gata manifestul, iar azi e vineri. E ceva scandalos !

* Este vorba de manifestul C.C. al P.M.S.D.R., intitulat „Războiul şi social-democraţia din Rusia" (vezi Opere complete, vol. 26, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 13—22). — *Nota red.*

** Este vorba de articolul lui V. I. Lenin „Situaţia din Internaţionala socialistă şi sarcinile ei" (vezi Opere complete, vol. 26, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 35—41). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Şi întotdeauna are să fie aşa ? ?

În ce priveşte adresa care trebuie indicată în ziar, mă întreb dacă face să luăm o *căsuţă poştală*. Într-adevăr, asta (1) te-ar obliga să faci sute de drumuri degeaba, iar (2) autorităţile tot ar şti *cine* a luat căsuţa poştală. Gîndeşte-te dacă n-ar fi mai bine să punem adresa : Bibliothèque russe — *pentru redacţia* O.C.

Să ne gîndim la această soluţie.

Nicolet, spun unii, *e nepotrivit* pentru păstrare şi transmitere de bani etc.

Ordinea articolelor ţi-am comunicat-o : nu ne trimite toate corecturile o dată, trimite-le eşalonat. În cazul acesta nu va trebui să pierdem *două* zile (enorm de mult) cu trimiterea corecturii în pagini (dacă o expediezi *expres*, o zi e prea de ajuns).

Aşteptăm cu nerăbdare corecturile.

Luni voi ţine un referat la Montreux, iar marţi la Zürich. La Geneva nu mă duc.

Multe salutări şi urări de bine.

Al d-tale, *Lenin*

Chiar acum am primit scrisoarea d-tale. În ceea ce-i priveşte pe Jaurès şi pe Frank, e mai bine să amînăm deocamdată. Trebuie să mai aşteptăm. Ar fi penibil să-i înjurăm pur şi simplu, iar să-i lăudăm nu avem pentru ce. Am hotărît ca deocamdată să ne abţinem.

Dar ce se aude cu corecturile ? ? ? Întotdeauna are să dureze atîta ? Ultimul număr al O.C. a apărut în decembrie 1913, şi anume nr. *3 2*. Înseamnă că acum trebuie să apară nr. *3 3*.

Scrisă la 23 octombrie 1914
Expediată din Berna la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

19

CĂTRE A. G. ŞLEAPNIKOV

27. X. 1914

Scumpe prieten,

Am primit acum cea de-a doua scrisoare a d-tale şi mă aşez să-ţi scriu.

Îţi mulţumesc foarte mult pentru scrisoarea cu privire la evenimentele din Petersburg [32]. Vom scoate din ea o admirabilă corespondenţă pentru O.C., care urmează să apară zilele acestea ; după ce va apărea, ţi-l vom trimite. Aşteaptă-l. Aşteaptă şi sosirea numărului următor. Trebuie să rămîi la Stockholm pînă cînd va fi *bine* pus la punct transportul prin Stockholm pentru scrisori (1), oameni (2) şi publicaţii (3). În acest scop trebuie să pregăteşti sistematic un bun om de legătură la Stockholm şi *să-l pui la încercare*. Este oare tovarăşa Skovno indicată pentru treaba asta ? Ea prezintă avantajul că e bolşevică. Nu va trece de partea cealaltă. Dar este ea pricepută, descurcăreaţă, punctuală ?

Mă bucur din suflet dacă e adevărat că tovarăşa Kollontai se situează pe poziţia noastră, după cum mă bucur şi de faptul că Martov conduce admirabil (în linii generale) gazeta „Golos" de la Paris. Tare mă tem însă că Martov (şi cei de o seamă cu el) vor trece... pe poziţia lui Kautsky şi Troelstra. Pe Kautsky îl detest şi-l disprețuiesc acum mai mult decît pe toţi ceilalţi : e de o fătărnicie meschină, josnică şi plină de sine. Nu s-a întîmplat nimic, pretinde el ; principiile n-au fost încălcate, toată lumea este în drept să-şi apere patria. Internaţionalismul, vedeţi dv., constă tocmai în aceea ca muncitorii din toate ţările să tragă unii în alţii „în numele apărării patriei".

A avut dreptate Rosa Luxemburg care a scris mai de mult că o trăsătură proprie lui Kautsky este „servilismul lui în calitate de teoretician", slugărnicia, ca să ne exprimăm mai pe şleau, slugărnicia faţă de majoritatea partidului, faţă de oportunism. *Nimic* nu e mai dăunător şi mai periculos pen-

www.dacoromanica.ro

tru independenţa *ideologică* a proletariatului decît această meschină automulţumire şi această mîrşavă făţărnicie a lui Kautsky, care vrea să estompeze şi să cocoloşească totul, să liniştească cu sofisme şi cu fraze pseudosavante conştiinţa răscolită a muncitorilor. Dacă va reuşi să facă acest lucru, Kautsky va deveni principalul purtător al putreziciunii burgheze în mişcarea muncitorească. Iar Troelstra va fi de partea lui ; o, acest Troelstra e un oportunist mai dibaci decît „bunul" bătrînel Kautsky ! La ce manevre n-a recurs acest Troelstra pentru a izgoni pe oamenii cinstiţi şi pe marxiştii (Gorter, Panneckoek, Wijnkoop) din partidul olandez ! ! N-am să uit niciodată ce mi-a spus despre Troelstra Roland-Holst cînd a venit o dată la mine la Paris : „ein hundsgemeiner Kerl" (gredin pe franţuzeşte)*... Îmi pare rău că ai stricat orzul pe gîşte [33]..., Troelstra + canaliile oportuniste din Vorstand **-ul german urzesc acum o intrigă murdară în scopul de a cocoloşi totul. Bagă de seamă să nu cazi fără să vrei victimă acestei intrigi ! ! Să nu-i ajuţi involuntar pe aceşti odioşi duşmani ai mişcării muncitoreşti, care într-o perioadă de criză apără „pe plan teoretic" şovinismul şi se dedau la un joc diplomatic meschin şi dezgustător. Singurul care a spus muncitorilor adevărul, deşi cu jumătate de gură şi uneori în chip cam stîngaci, este Panneckoek, al cărui articol ţi l-am trimis (trimite-l în traducere tovarăşilor din ţară) [34]. Cuvintele lui că, dacă „conducătorii" Internaţionalei ucise de oportunişti şi de Kautsky se vor întruni acum şi se vor apuca „să lipească" spărtura, încercarea lor „va fi lipsită de orice însemnătate", aceste cuvinte sînt *singurul* lucru pe care-l poate spune un socialist. Acesta este *adevărul*. E trist, dar adevărat. Iar muncitorii au nevoie acum mai mult decît oricînd de adevăr, de întregul adevăr, şi nu de murdare manevre diplomatice, nu de un joc „de-a lipitul", nu de o cocoloşire a răului prin rezoluţii ambigue.

Pentru mine e clar că alde Kautsky, Troelstra şi Vandervelde (poate plus x + y + z sau minus x, y, z, asta n-are

* — un ticălos, un nemernic. — *Nota trad.*
** — conducerea, sau C.C. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

importanţă) urzesc acum intrigi în acest scop. Mutarea Biroului internaţional în Olanda este tot o intrigă a aceloraşi ticăloşi.

Eu mă voi feri atît de ei, cît şi de intriga lor şi voi sfătui pe reprezentantul nostru în Biroul socialist internaţional (Litvinoff, 76. High Street. Hampstead. London. N. W.) să procedeze la fel, şi tot aşa te sfătuiesc şi pe d-ta.

„Să nu iei parte la sfatul celor nedrepţi" [35]; nu te încrede în Troelstra etc. etc., ci dă-le un ultimatum scurt: acesta e manifestul Comitetului nostru Central (tezele prelucrate; ţi-l vom trimite tipărit zilele astea) în legătură cu războiul: vreţi să-l publicaţi în limba voastră? ? Nu? Atunci adieu *, drumurile noastre se despart!

Dacă Kollontai e de partea noastră, roag-o să ne ajute „să dăm drumul" acestui manifest şi în alte limbi. Caută să faci cunoştinţă cu *Höglund*, un tînăr social-democrat suedez, conducătorul „opoziţiei", şi citeşte-i manifestul nostru (referă-te la mine; ne-am cunoscut la Copenhaga) [36]. Vezi dacă nu există aici o apropiere *ideologică* (el nu e decît un antimilitarist naiv, sentimental; tocmai acestor oameni trebuie să le spunem: ori admiteţi lozinca războiului civil, ori rămîneţi alături de oportunişti şi de şovinişti).

În Rusia, sarcina noastră centrală este acum aceea de a organiza riposta ideologică împotriva oportuniştilor din Internaţională şi împotriva lui Kautsky. Aici e totul. Dar în acest caz nu va trece oare Martov de partea cealaltă? ?... Mă tem că da!...

Cu o prietenească strîngere de mînă,

al d-tale, *Lenin*

Expediată din Berna la Stockholm

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. II

Se tipăreşte după manuscris

* — adio. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

20

CĂTRE A. G. ŞLEAPNIKOV

Für Alexander *

Scumpe prieten,

Peste două-trei zile vei primi Organul nostru Central şi atunci, sper, vom ajunge la o deplină „armonie" de vederi. Mă cam tem, ţi-o spun deschis, ca unii paşi făcuţi de d-ta să nu fie interpretaţi în sensul că ocoleşti pe reprezentantul nostru oficial în Biroul socialist internaţional, Mr. Litvinoff. 76. High Street. Hampstead. London. N. W. O asemenea interpretare ar fi, firește, o răstălmăcire făcută cu rea-credinţă, dar trebuie să fii totuşi prudent.

Troelstra te-a tras pe sfoară sau te-a indus în eroare. El este un arhioportunist şi un intrigant în serviciul celui mai odios centru al celor mai odioşi dintre oportunişti : social-democraţii germani (în frunte cu Kautsky, care-i apără prin mijloace odioase), cu mîrşavul lor Vorstand. Noi nu vom participa la nici un fel de conferinţe, la nici un fel de acţiuni iniţiate de aceşti ticăloşi, ci vom sta deoparte : să se compromită singuri ! Şi, din moment ce s-au compromis o dată, se vor compromite şi de acum înainte. Francezii le-au şi respins intrigile, iar fără francezi va rezulta doar o comedie mîrşavă a unor ticăloşi mîrşavi.

După toate aparenţele, Larin te păcăleşte fără pic de ruşine. Din moment ce-şi exprimă „încrederea" în Vorstandul german, înţeleg de ce Troelstra „a luat act" de declaraţia lui. Nici că se putea altfel ! ! Încredere în cei mai mîrşavi dintre oportunişti ! ! ! Pentru dumnezeu, îndreptaţi ce se mai poate îndrepta acolo şi nu vă exprimaţi — nici direct, nici indirect — nici cea mai mică încredere în oricare dintre oportunişti, fie ei germani sau francezi. Panneckoek are dreptate : Internaţionala a II-a e moartă de-a binelea. Au ucis-o oportuniştii (şi nu „parlamentarismul", cum s-a exprimat stîngaci Panneckoek). „Lipirea" divergenţelor nu este decît o intrigă meschină şi **noi nu** trebuie să participăm **în nici un fel,** nici direct, nici indirect, la această intrigă.

* — Pentru Alexandru. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

Vom căuta să-ţi trimitem în curînd cîteva manifeste. Nu pleca, ai răbdare. Pune la punct toate chestiunile despre care ţi-am scris, aşteaptă pînă ce O.C. va ajunge în Rusia şi pînă vom realiza o înţelegere *deplină* şi cu colegii din Rusia (şi cu Kamenev, şi cu ceilalţi) după ce aceştia vor fi primit O.C. Înainte de realizarea tuturor acestor lucruri, nici vorbă nu poate fi de plecarea d-tale. Deocamdată, mutarea noastră ar fi prematură [37]. Informează-te, printre altele, dacă în Suedia se pot tipări publicaţii social-democrate (cum ar fi Organul nostru Central).

Bietul Gorki ! Ce păcat că s-a compromis semnînd mîrşava fiţuică a liberalilor din Rusia [38]. În aceeaşi mlaştină au alunecat şi Meşkovski, şi Plehanov etc. (împreună cu Maslov şi cu Smirnov).

Procură-ţi neapărat şi citeşte (sau roagă pe cineva să-ţi traducă) cartea lui Kautsky „Weg zur Macht" * ; să vezi ce scria el acolo despre revoluţia din timpurile noastre ! !

Iar acum în ce hal de ticăloşenie a ajuns lepădîndu-se de toate acestea !

În prezent, sarcina noastră este să ducem un război necruţător împotriva şovinismului camuflat (sub paravanul frazelor pe tema apărării „patriei" etc.), şi îndeosebi împotriva „şovinismului socialist" al lui Plehanov, Guesde, Kautsky (cel mai ticălos dintre toţi, un făţarnic !) & Co. Preconizînd revoluţia (revoluţia burgheză în Rusia şi revoluţia socialistă în Occident), noi o propovăduim şi în timpul războiului. Lozinca noastră este războiul civil. Toate discuţiile pe tema că această lozincă nu ar fi potrivită etc. etc. sînt sofisme de cea mai pură speţă. Noi nu putem „face" revoluţia, dar propagăm ideea de revoluţie şi lucrăm în această direcţie. În fiecare ţară trebuie să fie desfăşurată în primul rînd lupta împotriva şovinismului din ţara *respectivă* ; trebuie trezită ura faţă de guvernul *propriu* şi lansate apeluri (repetate, insistente, multiple, neîncetate) către muncitorii din ţările beligerante, chemîndu-i la solidaritate, la război civil împotriva burgheziei.

Nimeni nu poate să garanteze cînd anume şi în ce măsură „se va adeveri" în practică această propagandă : *nu asta*

* — „Drumul spre putere". — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

importă (numai nişte sofişti mîrşavi renunţă la agitaţia revoluţionară sub cuvînt că nu se ştie cînd va veni revoluţia). Ceea ce importă e ca aceasta să fie *linia* activităţii noastre. *Numai* o activitate de acest fel este socialistă, şi nu şovinistă. Şi *numai* ea va da roade socialiste, roade revoluţionare.

Lozinca păcii e absurdă şi greşită în momentul de faţă (*mai ales* după ce *au trădat* aproape toţi conducătorii, inclusiv Guesde, Plehanov, Vandervelde, Kautsky). Ea ar însemna în fapt o văicăreală de filistini. Noi însă trebuie să rămînem revoluţionari *şi pe terenul militar*. Şi în rîndurile armatei trebuie să propagăm *ideea de luptă de clasă*.

O caldă strîngere de mînă. Scrie-mi mai des.

Al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 31 octombrie 1914
Expediată din Berna la Stockholm

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. II

Se tipăreşte după manuscris

21

CĂTRE REDACŢIILE ZIARELOR „VORWÄRTS" ŞI WIENER „ARBEITER-ZEITUNG"

Stimaţi tovarăşi,

Zilele acestea „Vorwärts" a publicat, în legătură cu referatul ţinut de mine la Zürich pe tema „Războiul şi socialismul" [39], o notiţă sumară în care referatul meu este prezentat într-o lumină cu totul falsă. Notiţa dă impresia că eu m-aş fi limitat la o critică îndreptată împotriva ţarismului. În realitate însă, convins fiind că e de datoria socialiştilor din fiecare ţară să ducă o luptă necruţătoare împotriva şovinismului şi patriotismului din propria lor ţară (şi nu numai din ţara inamică), am atacat vehement ţarismul şi în legătură cu aceasta am vorbit despre libertatea Ucrainei. Dar sensul raţionamentelor mele rămîne complet denaturat atunci cînd nici nu se pomeneşte măcar că am vorbit despre falimentul Internaţionalei a II-a şi despre oportunism, cri-

www.dacoromanica.ro

ticînd totodată poziţia social-democraţiei germane şi austriece. Nouă zecimi din referatul meu, care a durat două ore, au fost consacrate acestei critici.

V-aş rămîne foarte îndatorat dacă aţi putea publica aceste completări în „Vorwärts" (respectiv...).

Cu salutări social-democrate...

Scrisă între 11 şi 21 noiembrie 1914
Expediată din Berna
la Berlin şi la Viena

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIV

Se tipăreşte după manuscris
Tradus din limba germană

22

CĂTRE A. G. ŞLEAPNIKOV

14. XI. 1914

Scumpe prieten,

M-am bucurat nespus de mult primind de la d-ta ştirea că O.C. a fost primit şi că va ajunge acolo unde trebuie.

Cît priveşte cuvîntarea d-tale la congresul social-democraţilor suedezi, pot să-ţi dau un singur sfat: ori să nu iei de loc cuvîntul, ori să spui că saluţi partidul frăţesc al muncitorilor suedezi şi-i doreşti mult succes *în spiritul social-democraţiei revoluţionare internaţionale*[40]. Dacă nici *atîta lucru* nu se poate spune acolo, nu merită să iei cuvîntul. Iar dacă se poate, ar fi, bineînţeles, mai bine să adaugi că muncitorii ruşi (1) şi-au exprimat punctul de vedere prin intermediul fracţiunii social-democrate, care *nu* a votat bugetul; (2) că ei scot proclamaţii *ilegale* la Petersburg, la Riga, la Moscova şi în Caucaz; (3) că organul partidului lor, Comitetul Central şi Organul Central au luat atitudine împotriva oportunismului internaţional.

„Se cade" să facem aşa ceva? — Hm... Lui Branting, desigur, n-o să-i facă plăcere, dar nici nu vrem să fim „pe placul" oportuniştilor. Dacă ţi se vor acorda 10—12 minute şi *libertatea* cuvîntului, trebuie să vorbeşti *împotriva* oportunismului **german** (şi a altora), fără a te

www.dacoromanica.ro

atinge, bineînţeles, cîtuşi de puţin de social-democraţii suedezi sau de „tinerii" lor etc. Despre refacerea Internaţionalei *nu* te sfătuiesc să vorbeşti nici direct, nici indirect. Îţi trimit un articol (foarte bun !) pe această temă (tradu-l şi trimite-l în Rusia). În problema refacerii Internaţionalei vom păstra tăcere şi vom fi rezervaţi. Trebuie să mai aşteptăm. La germani au început să se mişte elementele de *stînga* [41] ; *dacă* la ei se va produce o sciziune, *atunci* Internaţionala va fi, poate, salvată de la descompunere...

În ceea ce priveşte lozinca „păcii", te înşeli cînd crezi că burghezia nici nu vrea să audă de aşa ceva. Astăzi am citit revista engleză „Economist". Burghezii *deştepţi* din această ţară avansată sînt *pentru* pace (desigur în interesul *întăririi* capitalismului) [42]. Dar noi nu trebuie să oferim posibilitatea de a fi confundaţi cu micii burghezi, cu liberalii sentimentali etc. A sosit timpul *baionetei*. Asta-i realitatea şi, ca atare, trebuie să folosim în luptă *o astfel de armă*.

Mîine-poimîine lozinca păcii va fi îmbrăţişată de burghezia *germană*, şi în special de *oportunişti*. Noi trebuie să propagăm lozinca *proletariatului revoluţionar*, care e capabil să *lupte* pentru *propriile* sale ţeluri, ceea ce nu e altceva decît războiul civil. E şi aceasta o lozincă *foarte* concretă şi *numai ea* scoate la iveală, fără greş, principalele orientări : pentru cauza proletariatului sau pentru cauza burgheziei.

Cît priveşte datoria faţă de suedezi, nici eu şi nici Nadejda Konstantinovna nu ţinem minte absolut nimic. *Se prea poate* totuşi ca eu să nu fi ştiut sau să fi uitat [43]. De aceea o scrisoare amabilă, de mulţumire, care să sugereze ideea unei „donări" a sumei datorate, ar fi cît se poate de binevenită. Cred că ar fi indicat s-o trimiţi chiar d-ta, de pildă în numele Comitetului din Petrograd şi al *cîtorva* deputaţi social-democraţi care să-ţi dea un mandat în acest sens la Petersburg. Ar fi, cred eu, forma cea mai nimerită. Şi în privinţa împrumutului socot că trebuie să procedezi în acelaşi mod. Nu te-aş sfătui să recurgi la o scrisoare din partea mea (asta ar stîrni intrigi „*fracţioniste*" ! ! !). Dacă insişti neapărat, îţi voi trimite o asemenea scrisoare, dar

www.dacoromanica.ro

eu cred că nu trebuie. *Fără* mine vei obţine *mai uşor*, crede-mă ! Referă-te la Petrovski, cere (dacă e nevoie) o scrisoare de la el ; zău că e mai bine aşa !

Cu o cordială strîngere de mînă şi cu cele mai bune urări,

al d-tale, *N. Lenin*

P. S. Dacă manifestul C.C. (din nr. 33 al O.C.) va fi tradus de Kollontai în limba germană, nu ne-ai putea trimite şi nouă o copie ?

P. S. În legătură cu lozinca „păcii". Interesantul articol semnat de Bernstein în ultimul număr din „Neue Zeit" arată că în Anglia, a cărei burghezie este deosebit de deşteaptă, de liberă etc., există un curent *pentru pace* din punctul de vedere al ultraoportunismului, în sensul că pacea garantează mai bine „pacea socială", adică *subordonarea* proletariatului faţă de burghezie, potolirea lui şi *prelungirea* existenţei capitalismului. La Bernstein, această idee nu apare dezvoltată. Dar probabil că în rîndurile *burghezilor* liberali şi radicali din toate ţările sînt mulţi amatori de pace *de acest soi*. Adaugă la toate acestea (1) că *toţi* şoviniştii se pronunţă şi ei pentru pace (însă *cu ce* condiţii !), pe cînd în presa legală, supusă cenzurii, *nu ni se va permite* să vorbim de condiţiile noastre ! ! (2) că *curtea* germană şi cea rusă (în secret astăzi, pe jumătate făţiş mîine) acţionează în direcţia unei păci separate între ele ; (3) că toţi burghezii şi mic-burghezii sentimentali sînt „pentru pace" dintr-un punct de vedere antirevoluţionar, filistin, servil etc.

Mă întreb, aşadar, cui îi foloseşte acum în mod *obiectiv* lozinca păcii ? În orice caz nu propagării ideilor proletariatului *revoluţionar !* Nu ideii *folosirii* războiului pentru *grăbirea* prăbuşirii capitalismului !

Adaugă la toate acestea victoria oportuniştilor şovini aproape în toate ţările ; numai acestora le va oferi lozinca păcii *posibilitatea de a ieşi din încurcătură !*

Expediată din Berna la Stockholm

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. II

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

23

CĂTRE V. A. KARPINSKI

Dragă V. K.,

Din suflet te rog să mă ierţi că am întîrziat atît de mult cu răspunsul : am fost ocupat cu un articol urgent pentru Granat. Pot să-ţi comunic vestea plăcută că O.C. a ajuns într-unul dintre punctele din apropierea graniţei şi, pe cît se pare, în curînd va fi transportat peste graniţă. Felicitările mele ! Şi încă o dată multe mulţumiri pentru toată grija cu care ai lucrat pentru ziar ! Ne gîndim să ne apucăm curînd de numărul următor. Primul număr se difuzează bine. (Mă tem că articolul d-tale referitor la alegerile din Elveţia nu se va potrivi prin *conţinutul* său : l-am dat unui coleg spre examinare.) Zilele acestea îţi voi trimite nr. 265 (din 13. XI. 1914) al ziarului „La Sentinelle", care apare la La Chaux-de-Fonds. El conţine o expunere prescurtată a manifestului apărut în O.C. Ar fi de dorit să publicăm acelaşi lucru într-un ziar din Geneva ! !

Multe urări de bine din partea Nadejdei Konstantinovna şi a tuturor prietenilor de aici.

Al d-tale, *V. U.*

Scrisă la 14 noiembrie 1914
Expediată din Berna la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

24

CĂTRE SECRETARUL DE REDACŢIE AL PUBLICAŢIILOR GRANAT

Berna, 17. XI. 1914

Mult stimate confrate,

Astăzi v-am expediat pentru dicţionar, recomandat, în banderolă, articolul despre Marx şi marxism. Nu mie îmi revine să apreciez în ce măsură am reuşit să rezolv sarcina dificilă de a înghesui expunerea în cadrul a 75 000 de litere

www.dacoromanica.ro

Секретарю редакции
изданий Гранат.

Берн, 17/XI 1914.

Многоуважаемый коллега!

Сегодня я отправил Вам рукопись Бухарина для словаря о Марксе и марксизме. Не знаю судьбы, насколько мне удастся довести брошюру до печати. Цитаты приведены в рукописи по 75 тыс. изд. или ок. того. Думаю, что по литературе крупнейших языков сделано (15.000 было утверждено), и я тогда был выбирал <u>случайные</u> цитаты наудачу (конечно, с предосторожностями за Маркса). Трудно было Бухарину отыскать в имеющихся <u>здесь</u> из М-са. изданиях, где словарь издавать, если

Prima pagină a scrisorii lui V. I. Lenin către secretarul de redacție al publicațiilor Granat. — 17 noiembrie 1914

www.dacoromanica.ro

sau cam așa ceva. Menționez că am fost nevoit să comprim bibliografia (mi s-a cerut ultimativ să mă limitez la 15 000 de litere) și a trebuit să aleg *esențialul* din diversele curente (dînd preferință, firește, celor care sînt *alături* de Marx). Mi-a venit greu să mă decid a renunța la multe *citate* din Marx. Eu socot că citatele sînt foarte importante într-un dicționar (mai ales în problemele cele mai controversate ale marxismului, din care fac parte, în primul rînd filozofia și problema agrară). Cititorii dicționarului trebuie să aibă la îndemînă toate enunțurile mai importante făcute de Marx, altfel dicționarul nu și-ar atinge scopul ; așa mi se pare mie. Nu știu, de asemenea, dacă expunerea vă va satisface sub aspectul cerințelor cenzurii : dacă nu, poate că am reușit să cădem de acord în privința *modificării* unor pasaje în spiritul acestor cerințe. În ceea ce mă privește, atîta timp cît redacția nu mi-a cerut acest lucru în mod ultimativ, nu m-am putut hotărî „să corectez" pentru cenzură o serie de citate și de teze ale marxismului.

Sper că veți avea amabilitatea să mă înștiințați imediat de primirea articolului, fie și printr-o carte poștală. V-aș ruga ca onorariul ce mi se cuvine să fie expediat cît mai curînd pe adresa : d-lui Mark Timofeevici *Elizarov*, Prospectul Greceski, nr. 17, ap. 18. *Petrograd* (expedierea lor în străinătate în timp de război ar necesita cheltuieli suplimentare pentru schimbul de valută și mi-ar fi extrem de dezavantajoasă).

Primiți asigurarea stimei mele.

V. Ilin

P. S. Deoarece din cauza războiului biblioteca mi-a rămas în Galiția [44], n-am avut posibilitatea să găsesc unele citate din lucrările lui Marx în traducere rusă. Dacă socotiți că acest lucru *este necesar*, n-ați putea găsi pe cineva la Moscova care să facă treaba asta ? (Eu socot că e de prisos.) În treacăt fie zis, aș fi foarte bucuros dacă s-ar putea să-mi trimiteți articolul în pagini, comunicîndu-mi totodată dacă pot face în ele modificări *de amănunt*. Dacă nu e posibil să-mi trimiteți corectura, sper că veți avea amabilitatea să-mi trimiteți articolul în coală.

www.dacoromanica.ro

Adresa mea este : Herrn Wladimir Uljanow. 11. Distelweg. 11. Bern.

Expediată la Moscova

Publicată pentru prima oară în 1923, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 6—7

Se tipăreşte după manuscris

25

CĂTRE V. A. KARPINSKI ŞI S. N. RAVICI *

Dragi prieteni,

Zaţul mai este intact (nu a fost împărţit) ? [45] Să ştiţi că tirajul a fost prea mic. Dacă zaţul *încă n-a fost* împărţit, răspundeţi-ne (imediat) şi noi vom hotărî ce-i de făcut.

Al dv., *Lenin*

Scrisă la 18 noiembrie 1914
Expediată din Berna la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

26

CĂTRE V. A. KARPINSKI

Dragă V. K.,

Te rog să iei măsurile necesare pentru tragerea unui supliment de tiraj de 1 000 de exemplare, după care se poate proceda imediat la împărţirea zaţului ; scrie-ne cînd poate să înceapă culegerea numărului viitor **. E pe jumătate scris.

Salutări ! Al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 20 noiembrie 1914
Expediată din Berna la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol XI

Se tipăreşte după manuscris

* Această scrisoare e un adaos la o scrisoare trimisă de N. K. Krupskaia. — *Nota red.*

** Este vorba de nr. 34 al ziarului „Soţial-Demokrat". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

27

CĂTRE V. A. KARPINSKI ŞI S. N. RAVICI *

Chiar acum am primit scrisoarea dv. Cine-i porc : Sig sau Plehanov ? Sau amîndoi ? Vă rog să scrieţi mai amănunţit. Dată fiind mîrşava agitaţie naţionalistă pe care o desfăşoară Plehanov, vă rog *foarte* mult să depuneţi *toate* eforturile pentru a organiza un referat în limba *franceză* pe tema : „Diversele curente din rîndurile socialiştilor ruşi în ceea ce priveşte atitudinea faţă de război", referat care va fi ţinut de Inessa.

Al dv., *Lenin*

Scrisă la 21 noiembrie 1914
Expediată din Berna la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

28

CĂTRE V. A. KARPINSKI

Dragă V. K.,

Nu ştiu cîtă hîrtie subţire aveţi (care în fond nu ne costă nimic). Tipăriţi jumătate pe hîrtie subţire. Scrieţi-ne *pentru cîte numere* aveţi astfel de hîrtie. Dacă e multă (probabil că se mai poate procura la Paris) şi dacă e acceptabilă în condiţiile de aici, vom mări procentul de hîrtie subţire.

Cu bine ! Al d-tale, *Lenin*

Materialul îl vom trimite mîine. Oricum, împărţirea zaţului va mai lua timp.

Ai primit „La Sentinelle" ? crezi că vei reuşi să publici ?

Scrisă la 22 noiembrie 1914
Expediată din Berna la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

* Această scrisoare este un adaos la o scrisoare trimisă de N. K. Krupskaia. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

29

CĂTRE V. A. KARPINSKI

Dragă V. K.,

Îţi trimitem o parte din materialele pentru nr. 34 (aproximativ 25 000 din 45 000). Restul mîine sau poimîine.

(Avem prea mult material : ne gîndim să scoatem imediat şi nr. 35.)

Salutări. Al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 25 noiembrie 1914
Expediată din Berna la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

30

CĂTRE A. G. ŞLEAPNIKOV

25. XI

Scumpe prieten,

Aseară am citit în presă că în împrejurimile Petrogradului au fost arestate 11 persoane (printre care şi 5 membri ai Fracţiunii M.S.D. din Rusia [46]), iar astăzi, într-o telegramă adresată lui Branting, am cerut ca d-ta să afli (le cas échéant *, prin intermediul finlandezilor) dacă au fost ridicaţi, arestaţi 5 membri ai Fracţiunii muncitoreşti social-democrate din Rusia.

Dacă e adevărat, atunci e rău de tot !

În acest caz, plecarea d-tale în Danemarca ar fi şi mai inadmisibilă. În general, protestez cu toată tăria împotriva unei asemenea mutări. Tocmai în momentul de faţă trebuie să te afli personal la Stockholm, pentru a organiza legături mai bune, mai frecvente, mai largi. Asta e o treabă grea ! ea cere un om cu experienţă şi care să cunoască bine cel

* — dacă se va ivi ocazia. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

puțin o limbă străină. *Ea nu poate* fi lăsată pe seama „oricui".

Dacă (din cauza poliției) nu te vei simți în siguranță la Stockholm, va trebui să te ascunzi *în împrejurimile* orașului, în vreun sătuc (ceea ce e destul de ușor, căci la ei sînt telefoane peste tot). Cred că nici pentru Kollontai n-ar fi prea greu să vină curînd incognito la Stockholm sau în vreun tîrg din împrejurimi.

În curînd vom scoate nr. 34 al O.C., iar apoi și nr. 35.

Răspunde-mi cît mai grabnic. Toate scrisorile d-tale se primesc. Am primit și Documentul [47] lichidatorilor (răspunsul *lor* către Vandervelde), pentru care îți mulțumim.

Aștept știri. Cu o caldă strîngere de mînă,

al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 25 noiembrie 1914
Expediată din Berna la Stockholm

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. II

Se tipărește după manuscris

31

CĂTRE V. A. KARPINSKI

Dragă tovarășe,

Îți trimit materialul pentru O.C.

Dacă nu va încăpea în întregime, roagă-l pe zețar să ne spună *precis* cît material prisosește. Vom scoate cîte ceva ; în primul rînd, vom amîna nota cu privire la Vandervelde (pe care am și trimis-o).

Salutări. Al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 26 sau la 27 noiembrie 1914
Expediată din Berna la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929. în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipărește după manuscris

www.dacoromanica.ro

32

CĂTRE V. A. KARPINSKI

Dragă V. K.,

Îţi mai trimit nişte materiale.

Vom scoate două numere unul după altul. Avem prea mult material. Articolul privind arestarea participanţilor la întrunirea cu membrii Fracţiunii muncitoreşti social-democrate din Rusia este gata şi trebuie să intre neapărat în nr. 34, dar noi îl mai reţinem deocamdată, pentru că aşteptăm răspuns la o telegramă (nu ştim dacă cei 5 deputaţi au fost sau nu arestaţi).

Mă bizui pe spusele d-tale *că sînt suficiente litere pentru două numere :* de aceea dispuneţi ca zeţarul să culeagă tot materialul, iar noi vă vom comunica zilele astea ce intră în nr. 34 şi nr. 35 (dacă nu sînt suficiente litere pentru ambele numere, scrie-ne *i m e d i a t*).

Al d-tale, *Lenin*

T r i m i t e-n e c o r e c t u r a.

Scrisă înainte de 28 noiembrie 1914
Expediată din Berna la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

33

CĂTRE A. G. ŞLEAPNIKOV

28. XI. 1914

Scumpe prieten,

Azi am primit de la Branting o telegramă în care se arată că „ziarele *confirmă* arestarea celor cinci deputaţi". Mă tem că nu mai pot pune la îndoială faptul arestării lor !

E o ştire îngrozitoare. Guvernul a hotărît, probabil, să

www.dacoromanica.ro

se răzbune pe Fracţiunea muncitorească social-democrată din Rusia şi nu se va da în lături de la nimic. Trebuie să ne aşteptăm la tot ce e mai rău : falsificări de documente, contrafaceri de acte, strecurări de „corpuri delicte", mărturii mincinoase, judecată cu uşile închise etc. etc.

Cred că fără asemenea procedee guvernul n-ar putea obţine condamnarea lor.

Nu s-ar putea încerca să se afle numele celor 6 persoane arestate ?

A scăpat oare K. * ?

În orice caz, munca partidului nostru a devenit acum de o sută de ori mai anevoioasă. Şi, totuşi, o vom continua ! „Pravda" [48] a educat mii de muncitori conştienţi, din rîndurile cărora, în pofida tuturor greutăţilor, se va forma din nou un colectiv de conducători : Comitetul Central din Rusia al partidului. Acum este deosebit de important să rămîi la Stockholm (sau în *apropiere* de Stockholm) şi să depui toate eforturile pentru stabilirea de legături la Petersburg. (Scrie-mi dacă ai reuşit să obţii un împrumut ; în ultima mea scrisoare am pus un bileţel pentru d-ta în legătură cu această chestiune. Dacă n-ai reuşit să obţii bani cu împrumut şi nici n-ai de unde să-i procuri, cred că îţi vom putea trimite ceva bani ; scrie-mi mai amănunţit.)

La Zürich se anunţă că în decembrie începe să apară ziarul „Otkliki" (lichidatorii + Troţki probabil). La Paris a început să apară cotidianul eserist „Mîsl" (frazeologie *arhiplată* plus jocul de-a „stîngismul") [49]. O avalanşă de ziare, frazeologie de intelectuali care astăzi sînt rrevoluţionari, dar mîine... ? (mîine se vor *împăca* cu alde Kautsky şi Plehanov, cu „intelectualitatea lichidatoristă patriotică-şovinistă-oportunistă" din Rusia)...

Ei n-au avut şi nu au nici un reazem în rîndurile clasei *muncitoare* din Rusia. Nu putem avea încredere în ei nici cît negru sub unghie.

* L. B. Kamenev. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Îţi strîng călduros mîna şi-ţi doresc multă *tărie sufletească*. Vremurile sînt grele, dar... vom şti să le facem faţă!

Al d-tale, *Lenin*

Expediată din Berna la Stockholm

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. II

Se tipăreşte după manuscris

34

CĂTRE V. A. KARPINSKI

Dragă V. K.,

Răspund pe puncte

1) anexez repartizarea articolelor pentru nr. 34 şi 35
2) **trimiteţi** corecturile
3) scoateţi cîte *2 000* de exemplare
4) pe hîrtie subţire cîte 250 de exemplare (pînă o să mai sosească din Paris)
5) bani să *nu* trimiteţi.

Scrieţi-ne cît datorăm.

Comunicaţi-ne imediat cînd *pot* apărea nr. 34 şi 35.

Datele de apariţie care figurează în ziar trebuie să aibă între ele un interval de aproximativ o săptămînă.

Ziarele trebuie scoase imediat.

Salutări. Al d-tale, *Lenin*

nr. 34	*mii*
1) Războiul şi Fracţiunea M.S.D.R. (La postul de luptă) . .	8
2) Parola social-democraţiei revoluţionare	15

nr. 35	*mii*
1) Şovinism şi socialism *	12
2) Mîndria naţională a velicoruşilor ** . .	9
3) Studenţimea îngenunchează	3

* Vezi *V. I. Lenin.* „Şovinism mort şi socialism viu (Cum să restabilim Internaţionala?)" (Opere complete, vol. 26, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 97—104). — *Nota red.*

** Vezi *V. I. Lenin.* „Mîndria naţională a velicoruşilor" (Opere complete, vol. 26, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 105—109). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

3) Un glas din Germania* 4
4) Iordanski 4
5) Gorki ** 2
6) Femeia şi războiul *** 5
7) Cronică petersburgheză (comentarii pe marginea unui document lichidatorist) . 5½
Rezoluţia gruzină [50] 2
Foileton la subsol : Internaţionala şi „apărarea patriei" . 14
Cronică petersburgheză
Scrisori din Petersburg din 10 şi 11. X 5½

Dacă *va trebui* scos ceva, vom scoate din nr. 34 „Un glas din Germania", iar din nr. 35 „Rezoluţia gruzină" ; dacă în calculul nostru s-a strecurat o eroare apreciabilă, scrieţi-ne imediat.

Scrisă la 28 noiembrie 1914
Expediată din Berna la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

35

CĂTRE A. M. KOLLONTAI

Scumpă şi stimată tovarăşă,

Vă mulţumesc foarte mult pentru apelul pe care mi l-aţi trimis [51] (pentru moment nu pot face altceva decît să-l transmit reprezentantelor de aici ale redacţiei revistei „Rabotniţa" [52] ; ele au şi trimis Clarei Zetkin o scrisoare, pe cît se pare, cu acelaşi conţinut ca apelul dv.), precum şi pentru oferta de a trimite ştiri despre Anglia spre a fi publicate în O.C. Eu port corespondenţă cu tovarăşul de la Londra (Mr. Litvinoff) care reprezintă C.C. al partidului nostru în B.S.I., dar se înţelege că, cu cît vom avea mai multe legături cu reprezentanţii părţii de stînga a Interna-

★ Vezi *V. I. Lenin.* „Un glas din Germania despre război" (Opere complete, vol. 26, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 93—94). — *Nota red.*

★★ Vezi *V. I. Lenin.* „Către autorul cîntecului şoimului" (Opere complete, vol. 26, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 95—96). — *Nota red.*

★★★ Punctele 2—6 au fost scrise de o persoană care n-a putut fi identificată. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

ţionalei, cu atît va fi mai bine. Sînt întru totul de acord cu dv. că între aceşti reprezentanţi trebuie să existe legături mai strînse, un viu schimb de păreri. Şi tocmai în acest scop îmi voi îngădui să profit de amabila dv. scrisoare pentru a continua discuţia pe care aţi început-o.

Dv., pe cît se pare, nu sînteţi întru totul de acord cu lozinca războiului civil, ci îi rezervaţi un loc, ca să zic aşa, subordonat (şi poate chiar condiţionat) după lozinca păcii. Totodată subliniaţi că „noi trebuie să lansăm o lozincă în stare *să-i unească* pe toţi".

Vă mărturisesc că mai mult ca de orice mă tem în momentul de faţă tocmai de asemenea unificări de-a valma, care, după convingerea mea, sînt deosebit de periculoase şi de dăunătoare pentru proletariat. Se ştie doar că şi Kautsky a fabricat, în „Die Neue Zeit", o teorie ultra-„unificatoare" [53]... *

Scrisă între 28 noiembrie şi 8 decembrie 1914
Expediată din Berna la Copenhaga

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. II

Se tipăreşte după manuscris

36

CĂTRE V. A. KARPINSKI

Dragă V. K.,

Îţi trimit textul comunicatului oficial, primit astăzi, cu privire la arestări (cu rugămintea de a-l **restitui** neapărat).

Acest text trebuie *introdus* în articolul de fond (în locul textului pe care l-am trimis), scoţîndu-se totodată din articol pasajele în care se spune că nu ştim dacă deputaţii au fost arestaţi etc.

Răspundeţi măcar printr-o carte poştală (dacă aţi primit scrisoarea de faţă).

Cînd poate apărea nr. 34
şi nr. 35 ?

Acum trebuie să dăm zor : am primit un material *e x-*

* Aici scrisoarea se întrerupe. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

trem de interesant despre o „acţiune" a Comitetului de organizare [54].

Deocamdată e secret.

Rezoluţia gruzină trebuie *scoasă.*

Multe salutări.

Al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 1 decembrie 1914
Expediată din Berna la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

37

CĂTRE V. A. KARPINSKI

Dragă V. K.,

Am primit O. C. E scos în condiţii excelente. Multe salutări şi mii de mulţumiri !

Alătur încă o notiţă pentru nr. 35. Sper că se va găsi loc pentru ea.

Poate că mai intră şi altceva ?

Multe salutări.

Al d-tale, *Lenin*

P. S. Sioma, după cîte ştiu, citeşte „Vorwärts". N-ar vrea el să fie atît de bun să ne trimită *extrase* (sumare) din materialele mai interesante ? De pildă, din cele referitoare la conflictul dintre redacţia „Vorwärts" şi Comitetul Central al sindicatelor ? [55] sau la referatul meu de la Zürich ? [56] sau la victoria oportuniştilor în Suedia etc. ? Numai ştirile *cele* mai importante şi numai *în cîteva cuvinte,* pentru a putea urmări comportarea ziarului „Vorwärts".

Idem în ceea ce priveşte ziarele social-democrate germane *din America.*

Le citeşte şi pe acestea ?

Scrisă între 5 şi 12 decembrie 1914
Expediată de la Berna la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

38

CĂTRE V. A. KARPINSKI

Dragă V. K.,

Îţi trimit corecturile.

Cu nr. 36 va trebui să mai aşteptăm puţin... încă nu a fost scris şi n-ar strica să mai zăbovim un pic...

Cu cele mai bune salutări,

al d-tale, *Lenin*

P. S. Am citit cu mult interes observaţiile cu privire la „mîndria naţională", dar... ...nu pot fi de acord. Şovinismul trebuie „pus în lumină" *sub* **diferite** *aspecte* [57].

Nota cu privire la *amînare* trebuie introdusă neapărat *.

a se introduce :

Din lipsă de spaţiu, se amînă publicarea unei părţi din material, a declaraţiei lui Liebknecht etc. [58]

Iartă-mă pentru graba cu care scriu ! !

Manuscrisele, adică articolele, au fost prescurtate.

Scrisă la 9 decembrie 1914
Expediată din Berna la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

39

CĂTRE A. G. ŞLEAPNIKOV

Scumpe prieten,

Am primit scrisoarea d-tale în care mă înştiinţezi că (duminică, astăzi e vineri) pleci la Copenhaga.

Scrie-ne (1) *de unde* ţi-au parvenit veştile şi zvonurile pe care ni le-ai transmis ? Din care surse ? Cine ţi le-a transmis ?

---

* In acest loc figurează în manuscris următoarea trimitere : „vezi #", care se referă la altă trimitere : „ # a se introduce", făcută pe o filă separată, care conţine textul notei de mai jos, destinată a fi inserată în ziar. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

(2) Ai *în prezent* surse proprii ? măcar o adresă la Petersburg ? Sau n-ai nici una ? Ai cui să scrii cifrat sau cu cerneală simpatică ? sau în prezent nu ai pe nimeni ?

Dacă nu ai legături, ai cel puţin *posibilitatea* de a le stabili ?

Dacă nu, trebuie să ne gîndim *cum* şi prin intermediul cui le-am putea stabili. Apoi i-ai scris lui Litvinov la Londra ?

Cuvîntarea lui Belenin la congresul din Suedia a fost *admirabilă*. În ceea ce priveşte expunerea de la Copenhaga (la conferinţa din ianuarie 1915) trebuie să începem să ne scriem.

Al d-tale, *Lenin*

Uljanow. Distelweg. 11. Berne (Suisse).

Scrisă la 11 decembrie 1914
Expediată la Stockholm

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. II

Se tipăreşte după manuscris

40

CĂTRE M. V. KOBEŢKI

Stimate tovarăş,

Anexez o scrisoare pentru tov. „Aleksandr".

Dacă încă nu a fost la dv., trimiteţi-i o scrisoare prin poşta orăşenească (adresa Fru Alexandra Kollontay. Poste restante. Kjobenhavn), arătînd că aveţi o scrisoare pentru *Aleksandr* şi că-l rugaţi să treacă pe la dv. *în cutare zi şi la cutare oră*.

De ce nu ne scrieţi ce *noutăţi* sînt în mişcarea muncitorească din Scandinavia ? *Cine* şi *cum* a protestat împotriva şovinismului socialiştilor ?

Scrieţi.

Al dv., *Lenin*

Scrisă înainte de 16 decembrie 1914
Expediată din Berna la Copenhaga

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

www.dacoromanica.ro

41

CĂTRE A. M. KOLLONTAI

Stimată tovarăşă,

Am primit scrisoarea dv. şi anexa în limba engleză [59]. Mii de mulţumiri !

Vă trimit ambele materiale despre care-mi scrieţi. Dacă le veţi traduce şi le veţi expedia, rog să-mi comunicaţi ce soartă au avut.

Se zice că în „Hamburger Echo" a apărut un articol de fond intitulat „Über unseren Verrat an der Internationale" *, în care se spune că germanii (adică canaliile oportuniste germane) sînt cu toţii de acord şi că Plehanov, Maslov şi Ciheidze sînt de *partea lor* [60].

E adevărat ? Şi ce credeţi dv. despre asta ?

Cu cele mai calde salutări şi urări de bine,

V. Ilin

P. S. Spuneţi-i lui Aleksandr să facă cunoştinţă cu Kobeţki : Kobezky, Kapelwej. 51 [4]. Kjobenhavn VI, şi să ia de la el scrisoarea pe care i-am trimis-o (lui Aleksandr).

E inutil să afişezi un frumos program de pioase deziderate de pace dacă nu pui totodată pe primul plan propaganda în favoarea organizaţiei ilegale şi a războiului civil al proletariatului împotriva burgheziei.

N. Lenin

Războiul european a adus un mare folos socialismului internaţional, în sensul că a dezvăluit întreaga putreziciune, ticăloşie şi mîrşăvie a oportunismului, dînd astfel un puternic imbold curăţirii mişcării muncitoreşti de gunoiul care s-a adunat în deceniile de dezvoltare paşnică.

N. Lenin

Scrisă înainte de 16 decembrie 1914
Expediată din Berna la Copenhaga

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. II

Se tipăreşte după manuscris

* — „Cu privire la trădarea de către noi a Internaţionalei". — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

42

CĂTRE A. G. ŞLEAPNIKOV

Scumpe prieten,

Am primit (eu şi Nadejda Konstantinovna) o scrisoare de la Kollontai, la care îi vom răspunde curînd.

Scrisorile mele către d-ta se pierd, probabil, sau întîrzie : ţi-am scris de cîteva ori pe adresa lui Kobeţki. Interesează-te încă o dată.

Manuscrisul d-tale s-a primit ; ne gîndim să-l publicăm în O. C. (sau în broşură) [61].

Citeşti „Golos" ? Acolo se şi văd semnele unei cotituri din partea lui Martov [62], încercările lui Akselrod de „a-l împăca" (pe Martov cu Südekum, adică cu Plehanov), iar alături Troţki se declară „*împotriva*" „amnistiei" !

Ce harababurǎ ! Şi tot ei ne reproşează nouă că sîntem „fracţionişti" (în timp ce ei înşişi tolerează social-şovinismul de dragul fracţionismului !!). Dezgustătoare şi agasantă priveliştе !

Dacă te duci la conferinţă, fii cît se poate de prudent. Dacă iei cuvîntul, te sfătuiesc *să repeţi* ceea ce ai spus la Stockholm, *adăugînd* că intrarea în guvern a belgienilor şi a francezilor tot trădare este (fie şi cu circumstanţe *atenuante).* Altfel se va crede că, mînaţi de şovinismul *rus*, atacăm *numai* pe germani.

Socot că *nu face, nu e cazul* să trimitem acolo un *raport.*

Trebuie să trimitem, cu titlu informativ (numai cu acest titlu) şi din partea lui *Litvinov* (Litvinoff. 76. High Street. 76. Hampstead. London. N. W.), o traducere integrală a manifestului şi o comunicare cu privire la arestarea celor 5 (şi a celor 11). Sper că acum ai şi intrat în corespondenţă cu Litvinov.

Cu o caldă strîngere de mînă,

al d-tale, *Lenin*

www.dacoromanica.ro

P. S. Ce părere are Kollontai despre „document“ şi despre ultimele numere (80—86 şi urm.) ale ziarului „Golos“ ?

P. S. Chiar acum am aflat din ziare că conferinţa va avea loc la 17 ianuarie şi că partidul elveţian **refuză să participe.** Cred că, dacă aşa stau lucrurile, e mai bine ca noi să nu participăm *sub nici o formă.*

P. P. S. Kautsky, în „Labour-Leader“, se pronunţă *pentru lozinca păcii* [63]. Acesta e răspunsul pe care-l dau eu tovarăşei Kollontai ! Nu cumva mai e şi acum pentru această lozincă ? ?

Scrisă după 28 decembrie 1914
Trimisă din Berna la Stockholm

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin“, vol. II

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

1915

43

CĂTRE V. A. KARPINSKI

3. I. 1915

Dragi prieteni,

Multe mulţumiri pentru urările de bine pe care ni le-aţi trimis şi vă rugăm să primiţi din partea noastră a tuturora (şi în special din partea mea şi a Nadejdei Konstantinovna) cele mai bune urări de Anul nou.

Un zeţar din Paris ne propune să vină la Geneva şi să culeagă O. C. cu *35 frs.* numărul dacă se va găsi o tipografie şi i se vor da litere [6a].

Examinaţi această chestiune *sub toate aspectele* (o ieftinire ar fi de dorit, căci am hotărît ca O. C. să apară săptămînal) şi răspundeţi-ne cît mai curînd.

Discutaţi şi stabiliţi, de asemenea, cînd ar trebui să trimitem materialul, în ce zi ar trebui să fie gata totul şi în ce zi ar trebui să apară O. C. spre a beneficia de o bună difuzare ? Mi se pare că ziua cea mai potrivită e sîmbăta. Dacă e aşa, atunci gazeta ar trebui să apară miercuri sau joi, astfel ca vineri să fie aici, iar sîmbătă să fie difuzată în întreaga Elveţie.

Cu o caldă strîngere de mînă,

al d-tale, *Lenin*

Expediată din Berna la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

44

CĂTRE A. G. ŞLEAPNIKOV

3. I. 1915

Scumpe prieten,

Am primit cele două scrisori în care mă înştiinţezi de plecarea d-tale.

Argumentele pe care le-ai adus împotriva recomandării mele (privind posibilitatea de a nu pleca la Copenhaga, de a rămîne la Stockholm) m-au convins definitiv. Îmi dau seama că n-am luat în consideraţie ceva într-adevăr foarte important. Dacă te-ai supărat pe mine, sînt gata să-mi cer scuze şi te rog foarte mult să nu te superi.

Într-adevăr, satul * e în prezent mult mai primejdios *(şi mai stînjenitor pentru munca noastră)* decît oraşul.

În general însă situaţia e de aşa natură, că lupta împotriva ţarismului impune acum deosebit de multă precauţie, în special în sensul păstrării rezervelor. A irosi dintr-o dată (după *pierderi* atît de mari) alte forţe însemnate ar însemna să ne prezentăm complet istoviţi în ziua desfăşurării unor acţiuni mai energice împotriva ţarismului. De aceea te rog insistent să dublezi şi să triplezi conspirativitatea şi 1) *ori* să te limitezi la chemarea cuiva în Suedia, 2) *ori* să te mulţumeşti cu o vizită cît se poate de scurtă. Te-aş ruga insistent să te limitezi la prima soluţie şi (dacă e cît de cît posibil) să nu recurgi la cea de-a doua.

La conferinţa (din 16. I) a scandinavilor e *mai bine să nu te duci:* am discutat cu Grigori problema pe toate feţele. Elveţienii nu se duc. Înseamnă că e o intrigă vădită a germanilor şi a lui Troelstra + Branting. Ei vor căuta din răsputeri să te încurce şi nu-ţi *vor da posibilitate să rosteşti o cuvîntare similară cu cea de la Congresul suedez.* Dacă nu vei

* Este vorba de Suedia. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

avea garanţii **absolute** că vei putea rosti o *astfel* de cuvîntare, e mai bine să nu te duci de loc. Noi însă (prin Litvinov) trebuie să trimitem (α) o traducere integrală a manifestului nostru, (β) o traducere a comunicatului oficial cu privire la arestarea Fracţiunii M.S.D.R., dar să nu le trimitem cu titlu de raport, nu ca **o dare de seamă** (ca să nu reiasă că *am recunoaşte* conferinţa), ci ca o *comunicare*.

Cu o caldă strîngere de mînă şi cu cele mai bune urări. *Mai multă precauţie* şi sans rancune, n'est-ce pas ? *

Al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 3 ianuarie 1915
Expediată din Berna la Copenhaga

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. II

Se tipăreşte după manuscris

45

CĂTRE V. A. KARPINSKI

Dragă tovarăşe,

Îţi trimit corecturile.

Pentru a urgenta apariţia, scoateţi ziarul ** fără a-l mai trimite aici ; ordinea articolelor v-a fost comunicată, cred, nu-i aşa? Dacă nu, scrieţi-ne imediat.

Crezi că Kuzma va putea să facă faţă cerinţelor apariţiei săptămînale a O.·C. ?

Cînd trebuie să vă trimitem materialul pentru numărul următor al ziarului şi cît s-a cules pentru acest număr ?

P. S. *Există la Geneva un birou de informaţii cu privire la prizonierii ruşi din Germania ?*

Salutări. Al d-tale, *Lenin*

Scrisă între 3 şi 9 ianuarie 1915
Expediată din Berna la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

* — să trecem peste ce a fost între noi, nu-i aşa ? — *Nota trad.*
** Este vorba de nr. 36 al ziarului „Soţial-Demokrat". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

46

CĂTRE SECRETARUL DE REDACŢIE AL PUBLICAŢIILOR GRANAT

4. I. 1915

Mult stimate coleg,

Ieri am primit scrisoarea dv. şi am trimis o telegramă de acceptare. Oricît de trist ar fi că redacţia a scos tot ce se referă la socialism şi la tactică (fără care Marx nu este Marx), a trebuit totuşi să consimt, deoarece în faţa argumentului invocat de dv. („absolut imposibil") nu-i nimic de făcut [65].

V-aş fi foarte recunoscător dacă mi-aţi trimite articolul în coală sau o carte poştală în care să indicaţi *cînd* mi l-aţi putea trimite. În legătură cu aceasta aş vrea să vă întreb dacă nu e prea tîrziu să trimit unele modificări la capitolul despre dialectică. V-aş ruga să fiţi atît de amabil să-mi comunicaţi cînd se predă la cules şi care este termenul-limită de prezentare a modificărilor. În cursul ultimelor şase săptămîni m-am ocupat tocmai de această problemă şi cred că, dacă nu e prea tîrziu, aş mai putea adăuga cîte ceva.

Profit de ocazie ca să ofer redacţiei dicţionarului serviciile mele în caz că au mai rămas nerepartizate unele articole din volumele următoare. Am acum condiţii excepţional de bune în ceea ce priveşte bibliotecile germane şi franceze, pe care le pot frecventa la Berna, şi mă aflu în condiţii extrem de proaste în ceea ce priveşte munca publicistică în general. De aceea mi-aş asuma cu multă plăcere sarcina de a scrie articole pe teme de economie politică, filozofie, politică, mişcarea muncitorească etc. Soţia mea a publicat sub semnătura N. Krupskaia, în „Russkaia Şkola" şi în „Svobodnoe Vospitanie" [66], articole de pedagogie ; ea s-a ocupat în special de problemele referitoare la „*Şcoala muncii*" şi de studierea ve-

www.dacoromanica.ro

chilor clasici ai pedagogiei. Ea s-ar oferi bucuros să scrie articole în legătură cu aceste probleme.

Oricînd la dispoziţia dv.,

V. Ulianov

Wl. Uljanow. Distelweg. 11. *Bern*

Expediată din Berna la Moscova
Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII
Se tipăreşte după manuscris

47

CĂTRE D. B. REAZANOV

Dragă tovarăşe,

Articolul dv. a sosit ascară. Încă nu am avut timp să-l citim şi să-l discutăm.

Ca să nu pierd ocazia de a vă trimite scrisoarea de faţă, trebuie să scriu în mare grabă ; de aceea vă rog să mă scuzaţi că scriu atît de scurt. Noutăţi din Rusia nu sînt. Din nr. 35 şi 36 * vă veţi da seama cum stau lucrurile.

„Sovremennîi Mir" [67] nu avem.

Din „*Naşa Zarea*" [68] avem la Berna un singur exemplar, aşa încît, cu mare părere de rău, nu vi-l putem trimite.

Se pare că în privinţa gazetei „Golos" etc. nu sînteţi pe deplin informat ; citiţi toate numerele acestui ziar.

Noi nu vă putem trimite colecţia. Vom încerca să-i convingem pe cei de la Paris s-o facă, cu toate că nu e prea uşor.

Pe Parvus nu l-am văzut !

Cele mai bune urări din partea mea, a Nadejdei Konstantinovna şi a tuturor celor din Berna.

N. Lenin

P. S. Scrisoarea anexată e pentru soţia dv. [69]

Scrisă la 9 ianuarie 1915
Expediată din Berna la Viena
Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

* Este vorba de ziarul „Soţial-Demokrat". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

48

CĂTRE BASOK [70]

Copie după răspunsul înmînat lui Tria la 12. I. 1915

Stimate cetăţean,

Tria mi-a transmis scrisoarea dv. din 28. XII. 1914.

Eroarea dv. este evidentă : noi ne situăm pe punctul de vedere al social-democraţiei revoluţionare internaţionale, pe cînd dv. vă situaţi pe punctul de vedere naţional-burghez. Noi lucrăm pentru o apropiere între *muncitorii* din diferitele ţări (şi în special din ţările beligerante), iar dv., după cît se pare, vreţi să vă apropiaţi de burghezia şi de guvernul „propriei" dv. naţiuni. Nu avem acelaşi drum.

N. Lenin

Berna, 12. I. 1915
Bern. Uljanow. Distelweg. 11.

Expediată la Constantinopol

Publicată pentru prima oară în 1924, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 3

Se tipăreşte după manuscris

49

CĂTRE A. G. ŞLEAPNIKOV

Scumpe prieten,

Încă şi încă o dată (după ce, printre altele, am stat ieri de vorbă cu Grimm) ne-am hotărît să te sfătuim să nu te duci la sfatul celor nedrepţi : să se ducă lichidatorii la conferinţa de la Copenhaga. În ceea ce ne priveşte, e *mai bine* să nu ne ducem în nici un caz.

Pînă şi elveţienii refuză să se ducă.

După toate aparenţele, este vorba aici de o intrigă a germanilor. Eu cred chiar că e o intrigă a statului-major german, care vrea să sondeze, prin alţii, şansele unei „păci"...

www.dacoromanica.ro

Nimic nu vom afla noi acolo şi cu nimic nu putem ajuta. Trimiterea manifestului e singurul lucru care trebuie făcut.

Sînt tare grăbit şi cer scuze pentru pripa în care-ţi scriu.

Al d-tale, *Lenin*

Scrisă înainte de 17 ianuarie 1915
Expediată din Berna la Stockholm

Publicată pentru prima oară în 1924 în „Culegeri din Lenin", vol. II

Se tipăreşte după manuscris

50

CĂTRE I. F. ARMAND

Dear friend *,

Te sfătuiesc insistent să întocmeşti cît mai amănunţit planul broşurii [71]. Altfel rişti să rămînă prea multe lucruri neclare.

Un lucru trebuie să-ţi spun de pe acum :

§ 3 — te sfătuiesc să scoţi cu desăvîrşire „revendicarea (de către femeie) a amorului liber".

Ea apare în realitate nu ca o revendicare proletară, ci ca una burgheză.

Într-adevăr, ce înţelegi prin această revendicare ? Ce *se poate* înţelege prin ea ?

1. A fi liber *de* calcule materiale (financiare) în chestiuni de dragoste ?
2. Idem *de* griji materiale ?
3. de prejudecăţi religioase ?
4. de interdicţia lui papă etc. ?
5. de prejudecăţile „societăţii bune" ?
6. de ambianţa îngustă a mediului (ţărănesc sau micburghez ori a mediului de intelectuali burghezi) ?
7. de cătuşele legii, justiţiei şi poliţiei ?
8. de seriozitate în dragoste ?
9. de procreare de copii ?

* — Scumpă prietenă. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

10. libertatea adulterului ? etc.

Am enumerat multe nuanţe (nu toate, fireşte). D-ta înţelegi, desigur, nu pe cele menţionate la nr. 8—10, ci pe cele de la nr. 1—7, ori ceva *în genul lor.*

Dar pentru desemnarea celor de la nr. 1—7 trebuie să alegi alt termen, căci expresia „amor liber" nu exprimă exact această idee.

Pentru public însă, pentru cititorii broşurii, „amorul liber" în general va însemna *fără doar şi poate* ceva în genul nr. 8—10, chiar *împotriva voinţei d-tale.*

Tocmai pentru că în societatea contemporană clasele cele mai vorbăreţe, cele mai gălăgioase şi „vizibile la suprafaţă" înţeleg prin „amor liber" ceva în genul celor menţionate la nr. 8—10, tocmai de aceea el nu este o revendicare proletară, ci una burgheză.

Pentru proletariat, punctele cele mai importante sînt nr. 1—2, iar apoi nr. 1—7, dar asta nu este propriu-zis „amor liber".

Nu importă ce anume „vrei să înţelegi" d-ta *în mod subiectiv* prin aceste cuvinte. Importă *logica obiectivă* a relaţiilor de clasă în chestiuni de dragoste.

Friendly shake hands,

W. I. *

Scrisă la 17 ianuarie 1915
Expediată din Berna

Publicată pentru prima oară în 1939, în revista „Bolşevik" nr. 13

Se tipăreşte după manuscris

51

CĂTRE V. A. KARPINSKI

Dragă tovarăşe,

Îţi trimit corectura.

Treaba merge îngrozitor de încet !

* — Cu o prietenească strîngere de mînă, *V. I.* — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

Gîndeşte-te ce-i de făcut. Probabil că Kuzma a cules material pentru bundişti.

Ce-i de făcut ca să asigurăm apariţia săptămînală a ziarului ?

Aţi primit *toate* materialele pentru nr. 36 şi 37 ?

Te-am rugat să întocmeşti o repartizare *aproximativă*. Dacă n-ai posibilitatea s-o faci, o vom face noi aici, dar în acest scop trebuie să ne trimiţi **o listă** a *tuturor* articolelor şi notelor.

Salut fraternel ! * Al d-tale, *Lenin*

În legătură cu interzicerea gazetei „Golos" vom trimite o notă de 4—5 rînduri. Comunicaţi-ne precis *data*[72].

Scrisă după 17 ianuarie 1915
Expediată din Berna la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

52

CĂTRE A. G. ŞLEAPNIKOV

Scumpe prieten,

Îţi trimitem colile prevăzute cu ştampilă. Dacă e totuşi neapărată nevoie ca ele să aibă şi antet, scrie-ne şi le vom comanda imediat la tipografie.

În ceea ce priveşte reproducerile după fotografiile deputaţilor, m-am interesat ieri : ele au fost deja comandate aici şi vor fi gata săptămîna asta. Atunci ţi le vom trimite[73].

Numărul 36 a ieşit de mult şi a fost trimis.

Numărul 37 e sub tipar.

Instrucţiunile cu privire la numărul de exemplare care urmează să fie trimise au fost date.

Aprob întru totul planurile d-tale cu privire la mărcile pentru colectă etc. etc. În general, în ceea ce priveşte calitatea d-tale, vei vedea chiar din nr. 36 că eşti reprezentantul oficial şi cu depline puteri al C.C. ; aşa ai fost şi înainte, aşa vei rămîne şi de acum încolo[74]. Cred că în această pri-

* Salut frăţesc. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

vinţă situaţia e cît se poate de clară. Nu avem nici temeiuri şi nici posibilitatea de a o schimba chiar acum (înainte de a se lămuri ce şi cum e în Rusia). Sînt pe deplin convins că d-ta ai scris sincer şi en dehors de toute etc. * şi de aceea sper că tot atît de sincer îmi vei scrie dacă mai sînt totuşi inconveniente şi în ce constau ele. Scrie-mi deschis (dacă-ţi convine mai bine, scrie-mi mie personal).

„Golos" a fost interzis. Destrămarea care domneşte în rîndurile aderenţilor Comitetului de organizare [75] este evidentă. La Zürich, Akselrod + Martînov + Semkovski + bundiştii l-au determinat pe Martov să facă o cotitură *spre dreapta*, spre „o pace" cu Plehanovii şi Südekumii. Bundiştii au scos nr. 7 al „Buletinului informativ" [76], număr destul de şters, care pledează cu hotărîre pentru o pace cu Südekumii (inclusiv Kautsky ; cu ce este el mai bun decît Südekumii ?).

Îţi doresc din tot sufletul succes în greaua d-tale muncă şi îţi mulţumesc foarte mult pentru ştirile trimise. Am primit rezoluţiile de la Copenhaga [77].

Al d-tale, *Lenin*

Scrisă între 20 ianuarie şi 1 februarie 1915
Expediată din Berna la Copenhaga

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. II

Se tipăreşte după manuscris

53

CĂTRE I. F. ARMAND

Scumpă prietenă,

Îţi cer scuze pentru întîrzierea răspunsului : am vrut să-ţi scriu ieri, dar am fost reţinut şi n-am mai avut timp să-ţi răspund.

În ce priveşte planul broşurii d-tale, ţi-am scris că „revendicarea amorului liber" este prea vagă şi, independent de voinţa şi dorinţa d-tale (am subliniat acest lucru, spunînd : importă relaţiile obiective, de clasă, iar nu dorinţele d-tale

* — şi abstracţie făcînd de toate celelalte etc. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

subiective), va apărea în actualele condiţii sociale ca o revendicare burgheză, şi nu proletară.

D-ta nu eşti de acord cu mine.

Bine, să examinăm încă o dată problema în discuţie.

Pentru a clarifica aspectele vagi ale acestei probleme, am înşirat vreo zece interpretări *posibile* (şi inevitabile în condiţiile deosebirilor de clasă), remarcînd totodată că, după părerea mea, interpretările 1—7 vor fi tipice sau caracteristice pentru femeile proletare, iar 8—10 pentru cele burgheze.

Pentru a infirma această părere ar trebui dovedit (1) că aceste interpretări sînt greşite (şi, ca atare, trebuie înlocuite cu altele sau indicate cele greşite) sau (2) că sînt incomplete (şi atunci trebuie adăugat ceea ce lipseşte) ori (3) că nu în felul acesta se împart ele în revendicări proletare şi revendicări burgheze.

D-ta nu faci nimic din toate acestea.

De punctele 1—7 nici nu pomeneşti măcar. Înseamnă asta oare că (în linii generale) le recunoşti juste ? (Ceea ce scrii despre prostituţia în rîndurile femeilor proletare şi despre dependenţa lor — „imposibilitatea de a spune nu" — se încadrează perfect în punctele 1—7. Aici nu există nici un fel de dezacord între noi.)

D-ta nu conteşti nici faptul că aceasta este o interpretare *proletară*.

Rămîn punctele 8—10.

Despre aceste puncte spui că „nu le înţelegi tocmai bine" şi „obiectezi" : „nu înţeleg cum se poate (chiar aşa scrii !) *identifica* (! ! ? ?) amorul liber cu" punctul 10...

Reiese că eu sînt acela care „identifică", iar d-ta vrei să mă combaţi şi să spulberi afirmaţiile mele ?

Să vedem cum stau lucrurile în realitate.

Eu susţin că *femeile burgheze* înţeleg prin amorul liber cele arătate la punctele 8—10.

Conteşti acest lucru ? Atunci spune ce înţeleg cucoanele *burgheze* prin amorul liber ?

D-ta nu o spui. Dar se poate oare tăgădui că literatura şi viaţa *dovedesc* că tocmai asta înţeleg femeile burgheze prin amor liber ? O dovedesc pe deplin ! Este un lucru pe care-l recunoşti în mod tacit.

www.dacoromanica.ro

Şi, dacă este aşa, atunci ceea ce importă aici este situaţia lor de clasă, şi a le „combate" pe *e l e* este aproape o imposibilitate şi aproape o naivitate.

Trebuie *să delimităm net* punctul lor de vedere de punctul de vedere proletar, să li-l opunem pe acesta din urmă. Trebuie să ţinem seama de faptul obiectiv că altfel *e l e* se vor agăţa de pasajele respective din broşura d-tale, le vor interpreta cum le convine lor, vor face ca broşura d-tale să le aducă lor apă la moară, îţi vor denatura ideile în faţa muncitorilor, *„vor zăpăci"* pe muncitori (sădind în inimile lor *temerea* că le aduci idei străine). Or, ele dispun de nenumărate ziare etc.

D-ta însă, uitînd cu desăvîrşire punctul de vedere obiectiv şi de clasă, treci la „atac" împotriva *mea* pe motivul că eu „identific" amorul liber cu punctele 8—10... Curios, zău, foarte curios...

„Chiar şi o pasiune şi o legătură efemeră" „este mai poetică şi mai curată" decît „sărutări fără dragoste" între soţi (filistini şi filistinizanţi). Aşa scrii d-ta. Şi aşa ai de gînd să scrii şi în broşură. Foarte bine.

Este oare logică această opoziţie ? Sărutări fără dragoste între soţi filistini reprezintă ceva *murdar*. De acord. Lor trebuie să le opunem... ce ?... S-ar părea : sărutări *cu dragoste ?* D-ta însă opui „pasiunea" (de ce nu dragostea ?) „efemeră" (de ce efemeră ?) ; reiese, logic vorbind, că sărutările fără dragoste (efemere) sînt opuse sărutărilor fără dragoste între soţi... Curios ! Într-o broşură de popularizare n-ar fi oare mai indicat să opui murdarei şi trivialei căsătorii fără dragoste, aşa cum se practică ea în mediul micburghez, în mediul intelectualităţii şi al ţărănimii (punctul 6, cred, sau punctul 5 din scrisoarea mea), căsătoria civilă proletară cu dragoste (adăugînd, **dacă ţii neapărat,** că şi o legătură-pasiune efemeră poate fi murdară, dar poate fi şi curată). La d-ta nu reiese opunerea unor *t i p u r i* de clasă, ci ceva în genul unui „caz", care e, firește, întru totul posibil. Dar oare cazurile concrete interesează ? Dacă ar fi să luăm ca temă un caz concret, cazul individual al unor sărutări murdare în căsătorie şi al unor sărutări curate într-o legătură efemeră, o astfel de temă trebuie tratată într-un

www.dacoromanica.ro

roman (deoarece aici totul se rezumă la specificul *individual*, la analiza *caracterelor* şi a psihologiei unor tipuri *concrete*). Dar într-o broşură ?

Mi-ai înţeles foarte bine ideea referitoare la citatul nepotrivit din Key, spunînd că e „absurd" să ne asumăm rolul de „profesori ès dragoste". Foarte bine. Dar rolul de profesori ès pasiune efemeră etc. ?

Te asigur că nu polemica mă interesează. Aş arunca cu plăcere la coş această scrisoare a mea şi aş amîna totul pînă la prima convorbire. Dar aş vrea ca broşura să fie o broşură bună, ca nimeni *să nu poată* scoate din ea fraze neplăcute pentru d-ta (uneori ajunge o *singură* frază pentru a strica totul...), *să nu poată* răstălmăci cuvintele d-tale. Sînt convins că şi aici ai scris „fără voie" şi îţi trimit această scrisoare numai pentru că scrisorile te vor determina, poate, să chibzuieşti planul mai temeinic decît ai face-o în urma unor convorbiri ; or, planul e ceva foarte important.

Dacă printre cunoştinţele d-tale se află şi o socialistă franceză, îţi recomand să-i traduci (chipurile din englezeşte) punctele mele 1—10 şi observaţiile d-tale cu privire la „pasiune efemeră" etc. şi vezi ce va spune ea, ascult-o cu atenţie : e o mică experienţă ; să vedem ce vor spune nişte oameni *străini de discuţie*, care vor fi impresiile lor, ce aşteaptă ei de la o astfel de broşură.

Cu o prietenească strîngere de mînă
şi cu urări de grabnică însănătoşire.
V. U.

P. S. Cît priveşte Baugy [78], nu ştiu... Posibil că my friend a promis prea mult... Dar ce anume ? Nu ştiu. Chestiunea a fost amînată, adică conflictul a fost amînat, dar nu înlăturat. Va trebui să luptăm şi să luptăm neîncetat ! ! Vom reuşi oare să-i convingem să renunţe ? Ce părere ai ?

Scrisă la 24 ianuarie 1915
Expediată din Berna

Publicată pentru prima oară în 1939, în revista „Bolşevik" nr. 13

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

54

CĂTRE A. G. ŞLEAPNIKOV

Scumpe prieten,

Planul d-tale cu privire la călătoria din aprilie şi la pregătirea ei mi se pare *cît se poate* de bun [79]. Asupra unui asemenea plan trebuie să ne fixăm definitiv şi să-l pregătim cît mai sistematic şi mai temeinic.

Îţi mulţumesc pentru scrisoare. Noi ţi-am mai scris de cîteva ori. Am trimis şi colile cu ştampilă. Sper că ai primit toate acestea.

Azi am primit un număr din „Naşe Slovo", care a început să apară la Paris în locul lui „Golos", care a fost interzis [80]. Acest număr conţine o declaraţie a lui Martov (şi a lui Dan) cu privire la divergenţa dintre ei şi „Naşa Zarea".

Se pare că la ei (la lichidatori) procesul de destrămare e destul de pronunţat şi nu se ştie ce o să iasă de aici. Akselrod caută, pe cît se vede, „să-i împace" pe şoviniştii germani (şi bundişti) cu francofilii (şi cu Plehanov). După Zürich, Martov a cîntat la unison cu Akselrod, dar acum e greu de spus dacă „radicalizarea" lui e de lungă durată.

Zilele acestea scoatem nr. 37 al Organului Central.

Cu o prietenească strîngere de mînă şi urări de succes,

al d-tale, *Lenin*

Pînă în aprilie ne vom strădui (împreună cu d-ta) să organizăm corespondenţa şi unele legături. E necesar ca şi d-ta să te îngrijeşti *din timp* de aceste lucruri.

Scrisă la 30 sau 31 ianuarie 1915
Expediată din Berna la Stockholm

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. II

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

55

CĂTRE V. A. KARPINSKI

Dragă tovarăşe,

Îţi mai trimit un articol pentru nr. 38.

Sper că acum ai, desigur, suficient material pentru ambele numere (37 şi 38).

Te-am întrebat de mult dacă e de ajuns material pentru două numere, dar nu mi-ai răspuns.

Iar Kuzma e pur şi simplu imposibil ! ! !

Salutări. Al d-tale, *Lenin*

Scrisă înainte de 1 februarie 1915
Expediată din Berna la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

56

CĂTRE V. A. KARPINSKI

Dragă tovarăşe,

Chiar acum am primit nr. 37 (trimite-mi, te rog, 2—3 exemplare direct de la tipografie, *imediat* după apariţie, pentru că este foarte important ca redacţia să le aibă cît mai devreme).

De ce n-aţi dat o erată cu privire la data de apariţie a nr. 36 ? [81]

Te rog insistent să-mi scrii imediat :

1) cum merge culesul la nr. 38 ?
2) cînd se va termina ?
3) „ poate să apară ziarul ?
4) „ trebuie trimis materialul pentru nr. 39 ?
5) dacă încape tot materialul sau nu ?

Întrucît apariţia nr. 37 a întîrziat peste măsură, s-a adunat mult material care trebuie introdus.

Trimite-ne *o listă a articolelor existente.*

www.dacoromanica.ro

Ai stat de vorbă cu zeţarul ? Ai stabilit *pe deplin* dacă există posibilitatea de a scoate săptămînal ?

Aştept cu nerăbdare răspunsul.

Cu cele mai bune salutări,

al d-tale, *Lenin*

P. S. Anexat îţi trimit, spre a fi cules, articolul „Încă o dată despre social-şovinism".

Scrisă la 3 februarie 1915
Expediată din Berna la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

57

CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „NAŞE SLOVO" [82]

Berna, 9 februarie 1915

Stimaţi tovarăşi,

În scrisoarea dv. din 6 februarie ne propuneţi un plan de luptă împotriva „social-patriotismului oficial" în legătură cu proiectata conferinţă de la Londra a socialiştilor „din ţările aliate" ale Triplei Înţelegeri [83]. După cum vedeţi, desigur, din organul nostru „Soţial-Democrat", noi sîntem în genere pentru această luptă şi o şi ducem în fapt. De aceea ne bucură mult scrisoarea dv. şi acceptăm cu plăcere propunerea dv. de a discuta planul unor acţiuni comune.

Conferinţa, plănuită, după cît se spune, pentru 15 februarie (noi n-am primit nici un document în legătură cu ea), va fi, poate, amînată pentru 25 februarie sau pentru o dată ulterioară (dacă e să judecăm după scrisoarea lui Huysmans, care ne-a comunicat că şedinţa Comisiei executive e fixată pentru 20 februarie şi că se proiectează iniţierea unor tratative personale între membrii (secretarul) Comisiei executive şi socialiştii din Franţa, Anglia şi Rusia). S-ar putea, de asemenea, să fie vorba nu de o conferinţă a membrilor oficiali ai Biroului socialist internaţional, ci de o consfătuire *neoficială* a unor socialişti „de vază".

De aceea, dacă vrem să opunem „social-patriotismului

www.dacoromanica.ro

oficial" un punct de vedere „clar, revoluționar și internaționalist" — cum scrieți dv., iar noi sîntem întru totul de acord cu aceasta —, trebuie să ne pregătim *pentru toate eventualitățile posibile* (atît pentru eventualitatea unei conferințe a reprezentanților oficiali ai partidelor, cît și pentru cea a unei consfătuiri neoficiale, indiferent de forma pe care o va avea și indiferent dacă se va ține la 15 februarie sau la o dată ulterioară).

La rîndul nostru, răspunzînd dorinței dv., propunem următorul proiect de declarație, în care punctul de vedere revoluționar este opus social-patriotismului oficial (și pe care, după ce o veți citi, vă rugăm s-o publicați) :

„Subsemnații reprezentanți ai organizațiilor social-democrate din Rusia (Anglia etc.), pornind de la convingerea că actualul război este un război imperialist nu numai din partea Germaniei și Austro-Ungariei, ci și din partea Angliei și Franței (aliate cu țarismul), adică un război al epocii în care capitalismul a intrat în ultimul său stadiu de dezvoltare, în care statul burghez național a devenit perimat, un război în care beligeranții nu au alte obiective decît cucerirea de colonii, jefuirea țărilor concurente și slăbirea mișcării proletare prin atîțarea proletarilor unei țări împotriva proletarilor alteia.

Considerăm că socialiștii din toate țările beligerante sînt, fără doar și poate, datori să aplice imediat și fără rezervă prevederile rezoluției de la Basel, și anume :

1) să se retragă din blocurile naționale și să rupă pacea civilă în toate țările ;

2) să cheme pe muncitorii din toate țările beligerante la o energică luptă de clasă, atît pe plan economic, cît și pe cel politic, împotriva propriei lor burghezii, care realizează profituri scandaloase de pe urma furniturilor de război și care recurge la sprijinul autorităților militare pentru a astupa gura muncitorilor și a intensifica exploatarea lor ;

3) să condamne cu hotărîre orice votări de credite de război ;

4) să se retragă din guvernele burgheze ale Belgiei și Franței și să declare că intrarea în guvern și votarea de credite este o tot atît de gravă trădare a cauzei socialismului ca

www.dacoromanica.ro

şi aceea pe care o constituie întreaga comportare a social-democraţilor germani şi austrieci ;

5) să întindă îndată mîna elementelor internaţionaliste ale social-democraţiei germane, care refuză să voteze creditele de război, şi să formeze împreună cu ele un comitet internaţional de agitaţie pentru încetarea războiului nu în spiritul pacifiştilor, al democraţilor creştini şi mic-burghezi, ci în strînsă legătură cu propovăduirea şi organizarea de acţiuni revoluţionare de masă ale proletarilor din fiecare ţară împotriva propriilor lor guverne şi a propriei lor burghezii ;

6) să sprijine toate încercările de apropiere şi de fraternizare — în armată şi în tranşee — a socialiştilor din ţările beligerante, în pofida interdicţiilor autorităţilor militare ale Angliei, Germaniei etc. ;

7) să cheme femeile socialiste din ţările beligerante să intensifice agitaţia în direcţia arătată mai sus ;

8) să cheme întregul proletariat internaţional să sprijine lupta împotriva ţarismului, să sprijine pe acei deputaţi social-democraţi din Rusia care, desfăşurîndu-şi activitatea socialistă în spiritul social-democraţiei revoluţionare internaţionaliste, nu numai că au refuzat să voteze creditele, dar nu au ezitat nici să se expună prigoanei".

*
* *

Cît priveşte poziţia unor publicişti social-democraţi din Rusia (cum sînt, de pildă, Plehanov, Aleksinski, Maslov şi alţii) care au luat apărarea social-patriotismului oficial, subsemnaţii ne declinăm orice răspundere pentru manifestările lor, protestăm cu energie împotriva acestora din urmă şi declarăm că, după toate datele de care dispunem, muncitorii social-democraţi din Rusia nu împărtăşesc acest punct de vedere.

Se înţelege de la sine că tov. Litvinov, reprezentantul oficial al Comitetului nostru Central în Biroul socialist internaţional (adresa *. Noi îi expediem scrisoarea dv.,

* Adresa lui M. M. Litvinov nu este indicată în manuscris. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

precum şi copia răspunsului nostru. Vă rugăm să vă adresaţi direct lui în toate chestiunile urgente), are dreptul de a decide independent în chestiuni referitoare la modificări de amănunt, demersuri de un fel sau altul în cursul tratativelor etc., noi declarîndu-ne *p e d e p l i n* solidari cu acest tovarăş în *t o t* ce este esenţial.

Cît priveşte Comitetul de organizare şi Bundul, care au o reprezentanţă oficială în Biroul socialist internaţional, avem motive să ne temem că aceste organizaţii sînt *alături de* „social-patriotismul oficial" (în forma lui francofilă, germanofilă sau în cea care caută să împace amîndouă aceste tendinţe). În orice caz, vom fi foarte bucuroşi dacă ne veţi comunica atît răspunsul dv. (modificările dv., contraproiectul dv. de declaraţie etc.), cît şi răspunsul organizaţiilor (C.O., Bundul etc.) cărora v-aţi adresat sau vă veţi adresa.

Cu salutări tovărăşeşti, *Lenin*

Adresa mea * :

Expediată la Paris

Publicată pentru prima oară în 1931, în „Culegeri din Lenin", vol. XVII

Se tipăreşte după manuscris

58

CĂTRE A. G. ŞLEAPNIKOV

11. II

Scumpe prieten,

Am primit cele două scrisori ale d-tale din 4 şi 5. II. Îţi mulţumesc foarte mult. În ceea ce priveşte trimiterea ziarului „Soţial-Demokrat", am dat secretarului comisiei de expediţie să citească scrisoarea d-tale. Mîine îi voi aminti personal şi sper că se va face totul.

Broşura lui Plehanov au promis să ţi-o trimită tovarăşii de la Paris şi ne miră foarte mult că n-ai primit-o. O vom comanda din nou şi ne-o vom procura ca să ţi-o trimitem [84].

* Adresa nu este indicată în manuscris. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Au fost aici cei doi plehanovişti despre care ai scris d-ta [85]. Am stat de vorbă cu ei. Ocupă-te de cel blond (se întorc pe aceeaşi rută) ; se pare că pe el poziţia lui Plehanov l-a îndepărtat şi mai mult decît pe brunet. Acesta din urmă pare să fie un flecar incorigibil. Celălalt însă nu scoate o vorbă şi nu poţi să ştii ce e în capul lui.

Astăzi am primit din partea ziarului „Naşe Slovo" (care apare la Paris în locul lui „Golos") o scrisoare care conţine planul unui protest comun împotriva „social-patriotismului oficial" (în legătură cu proiectul de a se convoca la Londra o conferinţă a socialiştilor din ţările Antantei). Nu ştim dacă această conferinţă va avea loc ; zilele acestea Litvinov ne-a transmis o scrisoare din partea lui Huysmans, care pune la cale ceva foarte curios, convocînd pe data de 20 februarie, la Haga, Comitetul executiv al Biroului socialist internaţional şi organizînd tot acolo, pentru zilele de 20—25 februarie, tratative personale cu delegaţi din Anglia, Franţa şi Rusia ! ! Curios ! ! ! Asta aduce a pregătiri în vederea unei manifestări patriotice-francofile (în treacăt fie zis, ai toată dreptatea spunînd că acum există mulţi „fili" şi puţini socialişti. Pentru noi, atît francofilii, cît şi germanofilii sînt deopotrivă =patrioţi, burghezi sau lachei ai acestora, dar nu socialişti. Bundiştii, de pildă, sînt în cea mai mare parte germanofili şi s-ar bucura de înfrîngerea Rusiei. Dar cu ce sînt ei mai buni decît Plehanov ? Şi el, şi ei sînt oportunişti, social-şovinişti, numai că de nuanţe diferite. Şi Akselrod la fel).

Am răspuns ziarului „Naşe Slovo" că ne bucură propunerea lui şi i-am trimis proiectul nostru de declaraţie *. Nu prea sînt mari speranţe să ne putem înţelege cu ei, căci Akselrod, după cît se spune, se află la Paris ; or, Akselrod (vezi nr. 86 şi 87 ale ziarului „Golos" şi „Soţial-Demokrat" nr. 37) e un social-şovinist care ar vrea să-i împace pe francofili şi pe germanofili pe terenul social-şovinismului. Să vedem ce e mai de preţ pentru „Naşe Slovo" : antişovinismul sau prietenia lui Akselrod ?

* Vezi volumul de faţă, p. 64—67. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Cred că atît la noi în Rusia, cît şi în lumea întreagă se conturează o nouă împărţire fundamentală a forţelor în rîndurile social-democraţiei : de o parte şoviniştii („social-patrioţii") şi amicii, apărătorii lor, iar de alta antişoviniştii. În linii generale, această împărţire corespunde împărţirii în oportunişti şi social-democraţi revoluţionari, dar este plus précis * şi reprezintă, ca să spunem aşa, un stadiu de dezvoltare mai înalt, mai apropiat de revoluţia socialistă. Şi la noi vechea împărţire (în lichidatori şi pravdişti) se învecheşte, cedînd locul unei împărţiri noi, mai judicioase : în social-patrioţi şi antipatrioţi. Se spune, de altfel, că Dan = „social-patriot" *g e r m a n*, adică e germanofil, e *de partea lui Kautsky*. Să fie adevărat ? Se prea poate că da. E curios că în C.O. are loc o sciziune pe linie *burgheză :* francofilii (Plehanov + Aleksinski + Maslov + „Naşa Zarea") şi germanofilii (Bundul + Akselrod + Dan ? ? etc.).

Dacă nu poţi obţine bani de la suedezi, scrie-ne ; îţi vom trimite 100 frs. Gîndeşte-te serios unde ar fi mai bine (adică mai util pentru cauză şi mai puţin riscant pentru d-ta : asta-i foarte important ; trebuie să te păzeşti ! !) să te retragi pînă se mai liniştesc lucrurile : la Londra sau în Norvegia etc. Este extrem de important să punem cît de cît la punct transportul. Cu plehanoviştii, care peste 2—3 săptămîni vor sosi acolo unde te afli d-ta, ar trebui să stai de vorbă şi să te înţelegi cu ei în privinţa tuturor acestor lucruri.

Cu o prietenească strîngere de mînă, îţi urez tăric sufletească şi toate cele bune.

Al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 11 februarie 1915
Expediată din Berna la Stockholm

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. II

Se tipăreşte după manuscris

* — mai precisă. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

59

CĂTRE I. S. GANEŢKI

Werter Genosse *,

Chiar acum i-am scris lui Skaret (cu privire la Haidukiewich). Întrucît însă nu mi-aţi dat adresa lui Haidukiewich, i-am scris lui Skaret că Haidukiewich o să treacă *pe la el*, referindu-se la cartea mea poştală. Prin urmare, scrieţi-i imediat lui Haidukiewich.

Am fost bolnav de gripă şi încă nu m-am refăcut complet; de aceea n-am răspuns personal, sper că mă veţi scuza.

Conferinţa de la Londra, cum şi era de aşteptat, s-a soldat cu o mare ticăloşie. Fireşte, acest lucru nu putea fi împiedicat. Beste Grüsse an Ihre Familie und an alle Freunde in Zürich.

Ihr, *Lenin* **

Scrisă la 17 februarie 1915
Expediată din Berna la Zürich

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

60

CĂTRE V. A. KARPINSKI

Dragă tovarăşe,

Trimit manuscrisele pentru nr. 39.

Scrieţi-ne dacă materialul e suficient pentru a completa numărul.

Al d-tale, *Lenin*

Scrisă înainte de 20 februarie 1915
Expediată din Berna la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

* — Stimate tovarăş. — *Nota trad.*

** — Vă rog să transmiteţi familiei dv. şi tuturor prietenilor de la Zürich cele mai bune salutări din partea mea. Al dv., *Lenin*. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

61

CĂTRE V. A. KARPINSKI

Dragă tovarăşe,

Sîntem foarte îngrijoraţi că nu primim de la d-ta nici veşti, nici corecturi. Te pomeneşti că zeţarul s-a dedat iar beţiei sau a angajat o lucrare de la altcineva ? ? Acum este extrem de important să scoatem *fără întîrziere* numărul (pentru că avem un material foarte important şi urgent cu privire la Conferinţa de la Londra [86]. Pentru numele lui dumnezeu, răspunde cît mai repede. Asta în primul rînd. 2) Urgentează pe cît posibil apariţia numărului. Trimite mai repede corecturile. 3) Adună-ţi grupul de care răspunzi şi adoptaţi laolaltă toate măsurile necesare pentru a asigura *o dată pentru totdeauna* apariţia regulată a O.C. Aceste întîrzieri sînt pur şi simplu inadmisibile : îţi taie orice poftă de muncă ! !

Salutations ! *

Al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 20 februarie 1915
Expediată din Berna la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

62

CĂTRE V. A. KARPINSKI

Dragă tovarăşe,

Îţi trimit corecturile şi material **nou** ; este *absolut* necesar să publicăm în acest număr materialul referitor la *Conferinţa de la Londra.*

Pentru numele lui dumnezeu, faceţi *tot* posibilul pentru a grăbi apariţia. (Dacă numărul *nu va putea* să apară înainte de conferinţa noastră [87]), adu *neapărat* cu d-ta

* — Salutări ! — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

corecturile (în special articolele cu privire la apărarea patriei.)

N. B. Articolul referitor la Martov *se amînă*[88]. Nu uita ! ! adică nu-l da la tipar.

Au revoir ! *

Al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 24 februarie 1915
Expediată din Berna la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipărește după manuscris

63

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Socot că *§ 3* nu merge[89]. După părerea mea, *în locul* lui trebuie pus ceva în care să se explice pe înțelesul tuturor *cum* trebuie sprijinit O.C. prin colaborări (subliniindu-se că el nu primește un asemenea ajutor) și ce trebuie făcut pentru ca O.C. *să apară și mai des.*

Trebuie să ne lăsăm mînă liberă în privința grupului de la Baugy și să păstrăm o mică posibilitate de împăcare cu ei. Sub această formă, lucrul este inofensiv și rămîne întru totul la latitudinea noastră.

„*Să apară și mai des* (chiar în fiecare zi)" nu e suficient ?

Să zicem *și* una, *și* alta : apariție cotidiană sau chiar paralelă.

„Paralelismul" este cît se poate de dăunător : aceasta înseamnă să ajuți pe cineva *să-ți răpească* sora.

Scrisă între 27 februarie și 4 martie 1915 la Berna

Se tipărește pentru prima oară, după manuscris

* — La revedere. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

64

CĂTRE S. N. RAVICI *

Dragă tovarăşă,

Îţi trimit rezoluţiile împreună cu o scurtă introducere **. Te rog să **urgentezi** *culegerea lor!!*

Textul declaraţiei făcute la Conferinţa de la Londra e gata cules ?

Trimiteţi-ne mai repede corecturile.

Zilele acestea vom trimite un articol despre procesul Fracţiunii muncitoreşti social-democrate din Rusia ***. Comportarea lor la proces *lasă de dorit*. Acest lucru trebuie să-l recunoaştem deschis.

Salutări. Al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 9 martie 1915
Expediată din Berna la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

65

CĂTRE D. WIJNKOOP

Berna, 12 martie 1915

Stimate tovarăş,

Scrisoarea alăturată emană de la tovarăşa Inessa, care a primit sarcina să lucreze pentru realizarea unei apropieri între femeile cu convingeri socialiste de stînga [90]. Vă rog insistent să găsiţi o tovarăşă olandeză care împărtăşeşte punctul dv. de vedere şi pe care s-o delegaţi să re-

* Scrisoarea de faţă a fost scrisă ca adaos la o scrisoare trimisă de N. K. Krupskaia. — *Nota red.*

** Este vorba de rezoluţiile conferinţei secţiilor din străinătate ale P.M.S.D.R. (vezi Opere complete, vol. 26, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 160—166). — *Nota red.*

*** Este vorba de articolul lui V. I. Lenin „Ce-a dovedit procesul Fracţiunii muncitoreşti social-democrate din Rusia" (vezi Opere complete, vol. 26, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 167—175). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

prezinte partidul dv. la o conferință a femeilor socialiste (dacă nu personal, cel puțin în scris).

Sincere felicitări pentru broșura lui Gorter, care îi atinge atît de bine pe oportuniști și pe Kautsky [91].

Vă voi rămîne nespus de îndatorat dacă îmi veți răspunde cît mai curînd cu putință.

Cu salutări frățești, *N. Lenin*
(Vl. Ulianov)

Wl. Uljanow. Distelweg. 11. Berne (Suisse).

Expediată la Amsterdam

Publicată pentru prima oară în 1960, în revista „Voprosî Istorii KPSS" nr. 4

Se tipărește după manuscris
Tradus din limba franceză

66

CĂTRE V. A. KARPINSKI

Dragă V. K.,

Chiar acum trimit corecturile. Te rog să introduci modificările.

Zău, nu faci bine cînd nu vrei să iei bani pentru transcriere. În primul rînd, este un refuz netovărășesc de a îndeplini o condiție *precis* stabilită : doar ai acceptat să trimiți tariful !

În al doilea rînd, ce mă silești d-ta să fac ?

Să nu-ți mai trimit lucrări de transcris ?

Gîndește-te la aceste lucruri într-un moment cînd nu vei fi nici nervos, nici supărat și sînt sigur că te vei convinge că nu ai dreptate. Nu e bine !

Cu salutări prietenești,
al d-tale, *Lenin*

Scrisă înainte de 23 martie 1915
Expediată din Berna la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipărește după manuscris

www.dacoromanica.ro

67

CĂTRE V. A. KARPINSKI

Dragă V. K.,

Trimit un număr complet *. Dă-l la tipar ! !

Pentru eventualitatea că, contrar aşteptărilor, va rămîne spaţiu, îţi mai trimit un articolaş leton [92].

Scrie-mi cînd va apărea.

Multe salutări. Al d-tale, *Lenin*

P. S. Din scrisoarea d-tale se vede că eşti tare supărat. Nu cumva exagerezi ?

Scrisă la 23 martie 1915
Expediată din Berna la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

68

CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „NAŞE SLOVO" [93]

Stimaţi tovarăşi,

Sîntem în totul de acord cu dv. că una dintre problemele cele mai actuale în momentul de faţă este aceea a unirii tuturor social-democraţilor cu adevărat internaţionalişti... Înainte de a da răspuns la propunerea dv. practică, socotim că este necesar să lămurim deschis unele probleme preliminare, pentru a şti dacă între noi există o adevărată solidaritate în problemele esenţiale. Împărtăşim întru totul legitima dv. indignare stîrnită de faptul că Aleksinski, Plehanov şi alţii publică în presa străină articole în care îşi arogă dreptul de a vorbi ca „reprezentanţi ai proletariatului rus sau ai grupurilor influente ale acestuia". Asemenea manifestări trebuie combătute. Dar pentru a le putea combate trebuie să vedem care e rădăcina răului. Nu încape îndoială că n-a fost şi nu este nimic mai denaturat decît aşa-numitul

* Este vorba de nr. 40 al ziarului „Soţial-Demokrat", apărut la 29 martie 1915. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

sistem de reprezentare a faimoaselor „curente" din străinătate. Şi nu ştim dacă în această privinţă avem dreptul să aruncăm vina asupra celor din străinătate. Să ne gîndim la ce a fost în trecutul apropiat. Parcă cine nu ştie că la aceeaşi consfătuire de la Bruxelles (din 3 iulie 1914) Aleksinski şi Plehanov (şi oare numai ei ?) au fost lăsaţi să se erijeze în reprezentanţi ai unor „curente" ? Atunci de ce să ne mirăm că în străinătate ei sînt şi azi luaţi drept reprezentanţi ai unor „curente" ? Împotriva acestui rău nu se luptă cu declaraţii. Aici e nevoie de o luptă îndelungată. Pentru a-i asigura şanse de reuşită trebuie să ne spunem o dată pentru totdeauna că recunoaştem numai *organizaţiile* care au de ani de zile legături cu masele muncitoreşti, sînt împuternicite de comitete cu activitate serioasă etc. şi calificăm drept o înşelare a muncitorilor sistemul prin care o jumătate de duzină de intelectuali, scoţînd 2—3 numere de ziar sau de revistă, se proclamă „curent" şi pretind „egalitate în drepturi" cu partidul.

Sînteţi de acord cu noi în această privinţă, stimaţi tovarăşi ?

Apoi în ceea ce priveşte pe internaţionalişti. Într-un recent articol de fond din ziarul dv. aţi enumerat organizaţiile care, după părerea dv., îmbrăţişează punctul de vedere internaţionalist. Printre acestea figurează la loc de frunte şi... Bundul. Am dori să ştim care sînt propriu-zis motivele care vă îndreptăţesc să consideraţi că Bundul are o orientare internaţionalistă ? Rezoluţia Comitetului său Central [94] nu spune absolut nimic precis cu privire la problemele spinoase ale socialismului. Ea aduce a eclectism complet lipsit de idei. Organul Bundului („Buletinul informativ") se situează, fără îndoială, pe poziţia şovinismului germanofil sau propagă o „sinteză" a şovinismului francez şi a celui german. Nu degeaba a găsit articolul lui Kosovski o primire atît de bună în coloanele revistei „Die Neue Zeit", care (sperăm că în această privinţă sînteţi de acord cu noi) figurează acum printre cele mai deocheate organe de presă aşa-zis „socialiste".

Sîntem din toată inima pentru unirea internaţionaliştilor. Am dori foarte mult ca numărul lor să fie cît mai mare.

www.dacoromanica.ro

Dar nu trebuie să ne furăm singuri căciula, nu trebuie să considerăm drept internaţionalişti nişte oameni şi organizaţii care, în ceea ce priveşte internaţionalismul, sînt fără doar şi poate „suflete moarte".

Ce trebuie să înţelegem prin internaţionalism? Pot fi oare consideraţi internaţionalişti, de pildă, partizanii reconstituirii Internaţionalei pe baza unei „amnistieri" reciproce? După cum ştiţi şi dv., reprezentantul cel mai de seamă al teoriei „amnistierii" este Kautsky. Viktor Adler s-a pronunţat în acelaşi sens. Noi considerăm că propovăduitorii „amnistierii" sînt cei mai periculoşi adversari ai internaţionalismului. O Internaţională reconstituită pe bază de „amnistiere" ar diminua enorm puterea de atracţie a socialismului. Este absolut inadmisibilă orice concesie faţă de Kautsky & Co., orice înţelegere cu ei. Lupta intransigentă împotriva teoriei „amnistierii" este o condiţie sine qua non * a internaţionalismului. Zadarnice sînt discuţiile despre internaţionalism dacă nu există voinţă şi hotărîre de a merge pînă la capăt, pînă la o ruptură cu propovăduitorii „amnistierii". De aceea se pune întrebarea: există între noi un acord în această problemă esenţială? În ziarul dv. a apărut cîndva un material care ar putea fi interpretat ca dovadă a unei atitudini negative faţă de politica de „amnistiere". Dar cred că veţi fi de acord că înainte de a întreprinde măsuri practice avem tot dreptul să vă rugăm să ne expuneţi amănunţit punctul dv. de vedere asupra acestei probleme.

În această ordine de idei se pune şi problema atitudinii faţă de Comitetul de organizare. Chiar în prima scrisoare ** am socotit necesar să vă spunem deschis că avem motive serioase să ne îndoim de internaţionalismul acestei instituţii. Dv. n-aţi încercat să risipiţi aceste îndoieli. Vă întrebăm din nou: ce anume vă determină să consideraţi că Comitetul de organizare împărtăşeşte punctul de vedere al internaţionalismului? Doar nu se poate tăgădui în mod serios că poziţia lui P. B. Akselrod, expusă în cîteva dintre

* — obligatorie. — *Nota trad.*
** Vezi volumul de faţă, p. 64—67. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

articolele lui, este o poziţie vădit şovină (aproape plehanovistă). Or, Akselrod e fără îndoială cel mai de vază reprezentant al Comitetului de organizare. Luaţi apoi documentele oficiale ale Comitetului de organizare. Referatul lui la Conferinţa de la Copenhaga e conceput în asemenea termeni, încît a fost reprodus de ultraşoviniştii germani [95]. Documentele „Secretariatului din străinătate" al Comitetului de organizare sînt pătrunse de acelaşi spirit. În cazul cel mai bun, ele nu spun nimic precis. Pe de altă parte, Larin a făcut — în mod oficial, în numele Comitetului de organizare, şi nu în numele unui oarecare secretariat din străinătate — declaraţii în apărarea şovinismului. Unde vedeţi aici internaţionalism? Nu e oare limpede că C.O. se situează în întregime pe poziţiile „amnistierii" reciproce?

Apoi ce garanţii avem că C.O. reprezintă o forţă în Rusia? Acum, după luarea de poziţie a grupului „Naşa Zarea", această întrebare e cît se poate de legitimă. Grupul revistei „Naşa Zarea" a promovat ani de-a rîndul o linie proprie, a înfiinţat un cotidian, a desfăşurat o agitaţie de masă în spiritul ideilor sale. Dar Comitetul de organizare?

Sîntem cu toţii de acord că nu raportul de forţe dintre grupurile din străinătate, de la Zürich, Paris etc., este acela care va decide, ci influenţa pe care ele o exercită asupra muncitorilor din Petersburg şi din întreaga Rusie. Acest lucru trebuie să-l avem în vedere în toate acţiunile pe care le întreprindem.

Iată consideraţiile pe care am ţinut să vi le expunem. Vom fi foarte bucuroşi să primim din partea dv. un răspuns amănunţit şi clar la toate aceste întrebări. Atunci ne vom putea gîndi şi la ceea ce avem de făcut mai departe.

Scrisă la 23 martie 1915
Expediată la Paris

Publicată pentru prima oară în 1931, în „Culegeri din Lenin", vol. XVII

Se tipăreşte după o copie făcută de N. K. Krupskaia

www.dacoromanica.ro

69

CĂTRE D. WIJNKOOP

Stimate tovarăşe Wijnkoop,

Anexez o scrisoare din partea tovarăşei Inessa. Vă salut din toată inima pe dv. şi pe toţi tovarăşii din partidul marxist şi vă rog să transmiteţi tovarăşului Gorter scrisoarea pe care o alăturez *.

Cu cele mai bune salutări,

al dv., *N. Lenin*

Wl. Uljanow. Waldheimstrasse 66. Bern.

Scrisă la 5 mai 1915
Expediată la Zwolle (Olanda)

Publicată pentru prima oară în 1960, în revista „Voprosî Istorii KPSS" nr. 4

Se tipăreşte după manuscris
Tradus din limba germană

70

CĂTRE H. GORTER

Tovarăşului H. Gorter

Stimate tovarăşe Gorter,

Tovarăşul Radek mi-a arătat scrisoarea dv.

Ar fi, desigur, foarte bine dacă am reuşi să fondăm o revistă social-democrată internaţională care să apară sub îngrijirea lui Panneckoek. Trebuie să combatem poziţia adoptată de „Neue Zeit", care recurge la sofisme pentru a apăra un oportunism de cea mai proastă speţă.

Se pune însă întrebarea dacă vom găsi banii necesari şi forţele publicistice necesare pentru a fonda imediat revista.

Dacă nu vom găsi, trebuie să scoatem neapărat, fără a aştepta sfîrşitul războiului, o broşură (sau două) în limba germană. Broşura trebuie să cuprindă articole scrise de to-

* Vezi volumul de faţă, p. 79—80. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

varăşi ruşi, olandezi, germani (Radek), francezi (poate Merrheim), englezi (poate Rotstein) care consideră că trebuie să desfăşurăm o luptă necruţătoare împotriva trădătorilor oportunişti (inclusiv Kautsky).

Socot că *în nici un caz* nu trebuie să tergiversăm cu realizarea acestei iniţiative. Este necesar să spunem *chiar acum,* încă în timpul războiului, adevărul deplin, nu în Germania, bineînţeles, ci în Elveţia, pentru a putea vorbi liber despre lupta revoluţionară fără a fi nevoiţi să ţinem seama de rigorile cenzurii.

Dacă nu vom putea găsi îndată un colaborator francez sau englez, nu trebuie să aşteptăm ; mai bine scoatem singuri prima broşură (adică o scoatem fără francezi şi englezi). Ne putem mulţumi să traducem părerea lui Merrheim (şi anume că a vorbi despre un „război de eliberare" înseamnă a te face vinovat de *înşelăciune*).

Radek spune că broşura dv. a apărut *în limba engleză.* Acest lucru mă bucură nespus : acum voi putea citi şi înţelege tot textul. Înţeleg olandeza în proporţie de aproximativ 30—40%. Vă felicit pentru admirabilele dv. atacuri împotriva oportunismului şi a lui Kautsky. Principala greşeală a lui Troţki constă în aceea că nu atacă această bandă.

Cu salutări cordiale,

al dv., *N. Lenin*

Adresa mea : Wl. Uljanow. Waldheimstrasse 66. Bern. Comunicaţi-mi printr-o carte poştală *d a t a* sosirii dv.

Scrisă la 5 mai 1915
Expediată la Zwolle (Olanda)

Publicată pentru prima oară în 1960, în revista „Voprosi Istorii KPSS" nr. 4

Se tipăreşte după un manuscris întocmit de Wijnkoop
Tradus din limba germană

www.dacoromanica.ro

71

CĂTRE S. N. RAVICI

Dragă tovarăşă Olga,

Mîine voi trimite încă un articol pentru O.C. Sper că Kuzma sau soţia lui vor mai răbda o zi: nu vor lăsa Organul Central pentru a trece la „duşmani".

Multe salutări.

Al d-tale, *Lenin*

Corecturile articolului despre amnistie sînt la dv.? [96] Aţi primit articolul despre Monitor? Aşteptăm corecturile.

Scrisă la 13 mai 1915
Expediată din Berna la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

72

CĂTRE V. A. KARPINSKI

Dragă V. K.,

Trimitem numărul *. Grigori susţine că va intra tot materialul. Eu cred că nu.

Dacă nu intră, te rog să scurtezi articolul despre „social-democraţia germană" din pagina întîi (cred că se pot scoate vreo 20 de rînduri, aproape întreaga introducere pînă la citatul din „*Preussische Jahrbücher*").

Cu o prietenească strîngere de mînă şi cu cele mai bune salutări,

al d-tale, *Lenin*

Scrisă între 13 şi 21 mai 1915
Expediată din Berna la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

* Este vorba de nr. 42 al ziarului „Soţial-Demokrat" (a apărut la 21 mai 1915). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

73

CĂTRE A. M. KOLLONTAI

Scumpă tovarăşă,

Vă mulţumesc din inimă pentru toată străduinţa şi ajutorul dv., despre care îmi scrieţi în ultima scrisoare.

Articolele dv. despre treburile din Scandinavia, atît cele publicate în „Naşe Slovo", cît şi cel scris pentru „Kommunist" [97], mi-au sugerat următoarea întrebare :

Poate fi aprobată şi considerată justă poziţia social-democraţilor scandinavi de stînga care sînt împotriva înarmării poporului ? În 1910 am avut cu Höglund o discuţie în această privinţă şi am căutat să-i demonstrez că asta nu este o poziţie de stînga, nu este revoluţionarism, ci pur şi simplu un filistinism de mic-burghez dintr-un colţ uitat de lume [98]. S-au cuibărit aceşti mici burghezi scandinavi în micile lor state, tocmai pe la polul nord, şi se mîndresc cu faptul că pămîntul lor se află peste nouă mări şi ţări ! Cum se poate admite ideea ca o clasă revoluţionară aflată în preajma revoluţiei sociale să fie *împotriva* înarmării poporului ? Asta nu este o luptă împotriva militarismului, ci o tendinţă laşă de a te ţine cît mai departe de marile probleme ale lumii capitaliste. Cum poţi „admite" lupta de clasă fără a înţelege că în anumite momente este inevitabilă transformarea ei în război civil ?

Cred că ar trebui să adunăm material în legătură cu această chestiune şi să adoptăm în „Kommunist" o atitudine categorică *împotriva* acestui mod de a vedea lucrurile, urmînd ca pentru lămurirea scandinavilor să publicaţi apoi acest material în limba suedeză etc.

Aş vrea să aflu mai detaliat ce credeţi despre aceasta.

Socot că Bruce Glasier n-ar fi un colaborator potrivit ; deşi are instinct proletar, el este totuşi un oportunist insuportabil. Nu ştiu dacă vom putea conlucra cu el : după cîteva zile ar începe să se tînguie, spunînd că a fost „atras", că nu vrea şi nu admite nimic de acest gen.

Aţi văzut cartea lui David şi cum apreciază el manifestul nostru ? [99]

www.dacoromanica.ro

V-aş ruga să-mi scrieţi dacă în ţările scandinave nu se găseşte material referitor la lupta *dintre cele două curente* în problema atitudinii faţă de război. Nu s-ar putea strînge acolo materiale precise (păreri, aprecieri, rezoluţii) care să ofere posibilitatea unei riguroase confruntări a *faptelor* referitoare la tendinţele ambelor curente? Confirmă oare faptele (după mine, da) că oportuniştii — priviţi în ansamblu, ca aderenţi ai unui *curent* — sînt în genere mai mult şovinişti decît social-democraţi revoluţionari? Ce credeţi, nu s-ar putea strînge şi prelucra pentru „*Kommunist*" asemenea materiale?

Cu o caldă strîngere de mînă şi cu multe urări de bine,

N. Lenin

P. S. Cine este acest Shaw-Desmond care a prezentat un referat în ţările scandinave? Nu există un text englez al acestui referat? E un revoluţionar conştient sau unul à la Hervé?

Scrisă după 22 mai 1915
Expediată din Berna
la Christiania (Oslo)

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. II

Se tipăreşte după manuscris

74

CĂTRE I. F. ARMAND

Dear friend *,

Ţi-am scris de vreo două ori, dar aici, mărturisesc, nu prea sînt noutăţi. Din Rusia avem veşti destul de bune, pe care însă sper că în curînd le vei citi singură în întregime cînd vei veni aici. De ce nu scrii nimic despre durata, fie şi aproximativă, a tratamentului fixat de dentist? Să ştii că trebuie să călătoreşti cu poştalionul (pînă la Flühli circulă de două ori pe zi, la 9 dimineaţa şi la 4 după-masă, iar pînă la noi, la *Sörenberg*, numai o dată pe zi, la 9 dimi-

* — Scumpă prietenă. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

neaţa ; şi într-un caz, şi în celălalt, plecarea din Schüpfheim). Pentru cursa (adică pentru poştalionul) de dimineaţă trebuie să pleci din Berna la 5½ *dimineaţa, cred*, şi să aştepţi *o oră şi jumătate* la Schüpfheim. Dacă însă pleci la două şi 5 minute din Berna, aşa cum am făcut noi, vei avea poştalion numai pînă la Flühli ; de acolo trebuie luată o trăsură (în acest scop trebuie *să telefonezi* de la Schüpfheim ; e acolo un restaurant în spatele gării. Pentru 10 pf., stăpînul restaurantului ne va telefona aici, la *Hotel Marienthal* in Sörenberg, şi va anunţa că vin musafiri *la mine* şi că trebuie să trimitem o trăsură ; dacă procedezi astfel, trăsura va avea posibilitatea să ajungă în timp util la Flühli şi să te aducă aici).

Costă cu poştalionul 1 fr. şi 20 pînă la Flühli + 2 frs. de la Flühli pînă la Sörenberg.

O trăsură de aici costă 4 frs. de 1 persoană (6 frs. de 2 persoane) de la Flühli la Sörenberg.

Din motive inexplicabile, scrisoarea d-tale a trecut pe la Lucerna. Nu înţeleg de ce. Oare nu pentru că ai scris Sörenberg în continuare ? Sau poate că ar trebui adăugat *via Schüpfheim* ?

Pe curînd. Al d-tale, *Lenin*

P. S. Ieri i-am scris lui Grigori că l-am invitat pe Grimm să colaboreze la „*Kommunist*“. Azi am citit în „*Naşe Slovo*“ [100] răspunsul lui Troţki (către revista „Kommunist“). Trebuie să fim *extrem de precauţi* invitîndu-l pe Grimm, ca să nu ne lovim de un refuz. Spune-i asta lui Grigori.

Încă o rugăminte : dacă-l vezi pe Kasparov, roagă-l să afle adresa *o f i c i a l ă* a biroului (de la Geneva ? sau de la Berna ?) prin intermediul căruia se pot trimite *b a n i* prizonierilor ruşi din Germania (şi bani şi scrisori, dar în special bani). Este foarte important să am adresa oficială, ca să pot recurge la serviciile acestui birou şi să am certitudinea că banii nu se vor pierde.

Încă un mic comision (mi se pare că noi te-am împovărat cu prea multe comisioane şi însărcinări, nu-i aşa ?) : te ru-

www.dacoromanica.ro

găm să ne cumperi sare de lămîie în cristale (Zitronensäure). Nu e bine să pleci în vilegiatură *după* alţii ! !

De la Neufchâtel *n-am primit încă nici un răspuns* [101].

Curios ! Au revoir *.

Al d-tale, *Lenin*

Dacă înainte de plecare îl vezi cumva pe Radek, întreabă-l dacă n-ar vrea să vină aici. Dacă vrea, îl vom *invita*.

Te rugăm să aduci vreo 15—20 de exemplare din „Ştiinţarea" referitoare la apariţia revistei „Kommunist" [102].

Scrisă după 4 iunie 1915
Expediată din Sörenberg (Elveţia) la Berna

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

75

CĂTRE I. F. ARMAND

Dear friend,

I am astonished that we have had no news from you many days. I hope it is because you will come soon **. Încă un mic comision — dacă te-ai săturat de aceste comisioane de vilegiatură (am mustrări de conştiinţă, căci ţi-au pricinuit prea multă bătaie de cap), nu te ocupa de ele, voi comanda de aici —, dar dacă treci pe la Kaiser cere-i să-ţi arate nişte *modele* de plicuri mari (de mărimea colii anexate la scrisoare *sau* de mărimea colii îndoite *în lungime* ori, la nevoie, în lăţime) pentru expedierea unor manuscrise voluminoase. Te rog să cumperi cîteva zeci de plicuri din acestea, vreo *30* să zicem. În această prăvălie se găsesc plicuri de cele mai *variate* modele (îmi trebuie plicuri *rezistente*, iar dintre acestea prefer pe cele ieftine), care se vînd cîte 10, 50 sau 100 de bucăţi.

La noi plouă iarăşi. Sper că administraţia cerească îşi

* — La revedere. — *Nota trad.*

** Scumpă prietenă. Mă mir că de atîta timp n-am mai primit nici o ştire de la d-ta. Sper că aceasta se datoreşte numai faptului că în curînd vei veni aici. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

va epuiza toată rezerva de apă de prisos pînă la sosirea d-tale, iar după accea va fi timp frumos.

Ţi-ai luat ceva cărţi franţuzeşti bune de la bibliotecă (Stadtbibliothek *) ? Am citit aici „*Les Chatiments*“ ** de Hugo şi am rămas mulţumit. Sînt revoltat că Biblioteca din Neufchâtel *nu mai răspunde odată!!*

Au revoir ***.

Al d-tale, *Lenin*

Încă o rugăminte : pentru cazul că împreună cu d-ta vom întreprinde excursii *lungi* (nu e sigur, dar poate că din cînd în cînd vom reuşi totuşi să plecăm în asemenea excursii), ar fi bine să ştim care sînt condiţiile de cazare în cabanele „Clubului alpiniştilor elveţieni“. Te rog deci să treci pe la biroul din Berna al acestui club (adresa n-o cunosc : o poţi afla la Verkehrsbureau — bureau de renseignements ****), să iei prospecte şi să ceri informaţii amănunţite. Răsfoiesc adesea Baedeker-ul şi „observ“ de la distanţă viaţa în asemenea cabane la altitudinea de 2 500—3 000 m, nu departe de hotelul nostru.

De ce nu ne scrii ce spune dentistul ? Cînd vii ?

Dacă te duci pe la Stadtbibliothek, te sfătuiesc să cercetezi *mai temeinic* cataloagele în ceea ce-i priveşte pe clasicii (poeţi şi prozatori) francezi.

P. S. La „Clubul alpiniştilor elveţieni“ te rog să afli :

1) care sînt preţurile la „cabane“ pentru cei ce *nu* fac parte din acest club ;

2) dacă se fac ascensiuni *colective* la altitudini mari (3 000—3 500 m), cum şi cînd se fac ele etc.

Scrisă după 4 iunie 1915
Expediată din Sörenberg (Elveţia), la Berna

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

---

* — biblioteca orăşenească. — *Nota trad.*
** — „*Pedepsele*“. — *Nota trad.*
*** — La revedere. — *Nota trad.*
**** — biroul de voiaj — biroul de informaţii. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

76

CĂTRE K. B. RADEK

Werter Genosse *,

Se vede că scrisorile noastre s-au întîlnit pe drum. În timp ce d-ta îmi scriai mie, eu te înştiinţam (printr-o carte poştală) că ţi-am expediat Culegerea [103]. Sper că le-ai primit pe amîndouă.

În legătură cu conferinţa celor de stînga :

Din 1912 nu mai sînt membru al Biroului socialist internaţional (reprezentantul C.C. în B.S.I. este, din 1912, Maksimovici, la Londra) [104]. Dar se înţelege că eu şi Grigori vom face aici, în numele C.C., tot ce este necesar, tot ce trebuie făcut.

Îmi scrii că „Grimm macht das (= ocoleşte C.C. ?) ohne Absicht" **...

Hm, hm ! Es scheint mir wenig glaubhaft zu sein. Ist Grimm wirklich ein Kind ? *Nach* zwei Konferenzen in Bern ?? *** [105]

Desigur însă că d-ta, acolo la Berna, vezi mai bine lucrurile şi aş fi bucuros dacă pînă la urmă se va dovedi că nu eu, ci d-ta ai avut dreptate.

Aşadar, *dacă* Grimm macht *das* ohne Absicht, chestiunea e cît se poate de simplă : Grimm **trebuie să scrie** Comitetului Central (adresa oficială este indicată în Organul nostru Central : Bibliothèque russe. 7. Rue Hugo de Senger. 7. *Genève*. Für das Kom. Central) ****.

(Se poate scrie, fireşte, şi pe adresa mea ; e mai de-a dreptul.)

Dacă **nu** ne scrie nouă, înseamnă că procedează în mod *necinstit* (căci a-i scrie lui Maksimovici, la *Londra*, înseamnă a pierde timp şi a risca interceptarea scrisorii de către poliţie !).

---

* — Stimate tovarăş. — *Nota trad.*

** — „Grimm o face (=ocoleşte C.C. ?) neintenţionat. — *Nota trad.*

*** „Asta mi se pare puţin probabil. Doar nu e copil ! *După* două conferinţe la Berna ? ?". — *Nota trad.*

**** — Biblioteca rusă. Str. Hugo de Senger, nr. 7, *Geneva*. Pentru Comitetul Central. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

Noi însă nu-i putem face ofertă : nu vrem să ne băgăm în sufletul nimănui. Aşa ceva *nu putem* face !

Să trecem acum la fondul problemei. D-ta scrii : „Da wird Grimm und vielleicht (?? sicher meines Erachtens !) auch andere die Sache so abwechseln (nur ? richtiger : zertreten und verraten !) wollen, dass nur ein Aktionsprogramm (soll heissen : Ermattungsprogramm, un program de renunţare la luptă, un program menit să îndepărteze pe muncitori de revoluţie, *să-i adoarmă* cu o frazeologie *de stînga)* für die Stunde kommt" *.

După părerea mea, „cotitura" lui Kautsky + Bernstein + Co. (+ 500 + 1 000 + ??) este cotitura unor mişei care au simţit că răbdarea maselor a ajuns la capăt, că ei „trebuie" să facă o cotitură la stînga spre a putea continua *să înşele* masele [106].

E clar.

Renaudel, în „L'Humanité", „se radicalizează" şi el ! !

Se vor aduna secăturile, vor spune că sînt „împotriva politicii de la 4 august" [107], că sînt „pentru pace", „împotriva anexiunilor" şi... în felul acesta *vor ajuta* burgheziei să înăbuşe germenii stării de spirit revoluţionare.

Din scrisoarea d-tale deduc că eşti de aceeaşi părere cu mine.

Ergo **, programul nostru trebuie să fie următorul :

1) să mergem dacă ne vor chema ;

2) să realizăm *din timp* unirea „celor de stînga", *adică* a socialiştilor care se declară pentru *acţiuni revoluţionare,* împotriva *propriului lor* guvern ;

3) să le prezentăm secăturilor kautskiste proiectul *nostru* de rezoluţie (olandezii + noi + germanii de stînga + 0, dar asta nu e nici o nenorocire, căci *mai tîrziu* vor fi nu zero, ci toţi !) ;

4) să delegăm 2—3 vorbitori la conferinţă (dacă *reu-*

---

* — „In acest caz, Grimm, ba poate (? ? după părerea mea, cu siguranţă !) şi alţii vor voi să întoarcă lucrurile în aşa fel (numai ? mai bine zis : să înăbuşe şi să trădeze !), încît în momentul de faţă să fie lansat numai un program de acţiune (mai bine zis : program de istovire...)". — *Nota trad.*

** — Prin urmare. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

şeşti să obţii dreptul de a participa la lucrările ei, acest lucru va fi posibil).

Nu s-ar putea să găsim *cîţiva* germani de stînga care să ia atitudine *împotriva* lui Kautsky & Co. ? *pentru un asemenea* program ?

Scrie-mi ce crezi despre acest program. În esenţă, el este îndreptat împotriva stupidei şi perfidei lozinci a păcii.

Te aşteptăm !

Al d-tale, *Lenin*

Nu este *oare clar* că C. O. va fi alături de Drehscheibe *-Kautsky & Co. ? ? ? *Ce crezi ?*

Şi eşti sigur că Grey + Bethmann-Hollweg nu le-au făcut „semn" lui Südekum + Vandervelde : băieţi, e timpul să vă declaraţi *pentru* pace, altminteri va fi revoluţie ? ? ?

P. S. Hotelul nostru (Hotel Marienthal) are *telefon* (nr. 111). Dacă e ceva urgent, cheamă-mă : la 8½ dimineaţa sînt *întotdeauna* acasă.

P. P. S. Trimite-mi, te rog, înapoi scrisoarea anexată după ce o vei fi citit **.

Scrisă după 19 iunie 1915
Expediată din Sörenberg (Elveţia) la Berna

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIV

Se tipăreşte după manuscris

77

CĂTRE D. WIJNKOOP

Stimate tovarăş,

Girueta (Drehscheibe) Kautsky & Co. vor acum „să potolească", cu ajutorul unei frazeologii de stînga şi al unei abandonări pur verbale a „politicii de la 4 august", fră-

* — textual „girueta", aici în sensul de „om nestatornic". — *Nota trad.*

** Este vorba de scrisoarea lui V. I. Lenin către D. Wijnkoop (vezi volumul de faţă, p. 89—91). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

mîntarea revoluţionară incipientă. Sîntem acum pentru pace, vor spune aceşti domni împreună cu Renaudel & Co., căutînd să convingă masele revoluţionare să se mulţumească cu aceasta.

Se vorbeşte de o conferinţă a elementelor de stînga şi e *mai mult decît probabil* că nemernicii de teapa lui Bernstein şi Kautsky vor folosi această conferinţă pentru a înşela din nou masele cu ajutorul unui „radicalism pasiv".

E foarte posibil ca oamenii de stat inteligenţi *din ambele grupuri beligerante* să nu aibă acum *nimic* împotrivă ca frămîntarea revoluţionară incipientă să fie potolită printr-un idiot „program de pace".

Nu ştiu dacă social-democraţii de stînga din Germania sînt deja destul de puternici pentru a putea dejuca manevra acestor „radicali" pasivi (şi făţarnici). Dar noi şi dv. sîntem *partide independente*. Trebuie să întreprindem ceva : să elaborăm un program al revoluţiei, să demascăm idioata şi ipocrita lozincă de pace, s-o combatem şi s-o respingem, să vorbim deschis cu muncitorii, să le spunem *adevărul* (fără josnicele tertipuri diplomatice ale somităţilor Internaţionalei a II-a). Iar adevărul este acesta : ori eşti pentru întreţinerea şi sprijinirea frămîntării revoluţionare incipiente (în acest scop e nevoie de lozinci care să propage revoluţia, războiul civil, crearea organizaţiei ilegale etc.), ori eşti pentru potolirea ei (în acest scop e nevoie de lozinca păcii, de „condamnarea" „anexiunilor", poate şi dezarmarea etc. etc.).

Istoria va dovedi că dreptatea a fost de partea noastră, adică a revoluţionarilor în general, şi nu neapărat de partea lui **A** sau a lui **B.**

Aş dori să ştiu dacă dv. (partidul dv.) aveţi posibilitatea să trimiteţi un reprezentant (care să cunoască *una* dintre cele trei limbi principale) ? Şi dacă aţi fi de acord ca cele două *partide* ale noastre să propună oficial (în scris sau oral ; mai bine ar fi *şi oral)* o declaraţie (sau o rezoluţie) comună ?

Dacă dificultăţile sînt de ordin *exclusiv* financiar, co-

www.dacoromanica.ro

municaţi-ne precis de ce sumă aveţi nevoie : poate vom fi în măsură să vă ajutăm.

Cu salutări cordiale, al dv., *N. Lenin*

Adresa mea :
Wl. Uljanow
Hotel Marienthal in *Sörenberg*
(Kanton Luzern). Schweiz

Scrisă între 19 iunie şi 13 iulie 1915
Expediată la Zwolle (Olanda)

Publicată pentru prima oară la 21 ianuarie 1949, în ziarul „Pravda" nr. 21

Se tipăreşte după manuscris
Tradus din limba germană

78

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Scumpe prieten,

Îţi trimit o notă pentru rubrica „Bibliografie" a revistei „Kommunist" dacă aceasta va avea o astfel de rubrică, iar dacă nu, se va publica separat [108].

Trimite-mi, te rog, nr. *2* din *„Izvestiia C.O."* [109] ; eu nu-l am.

N-am primit nici culegerea (scoasă de cadeţi), nici articolul lui Kollontai [110].

Îţi voi trimite cu plăcere „Die Neue Zeit", dar cu condiţia ca d-ta să te debarasezi de *revoltătorul* d-tale *e g o i s m.* Eu ţi-am scris despre toate cărţile nou apărute, în timp ce d-ta *nu mi-ai scris* despre nici una dintre cărţile cumpărate la Frank ! ! !

Ieri i-am trimis lui Iuri o carte poştală pe adresa de pe Friedrichstrasse : dacă n-a primit-o, s-o ceară de la poştă. Sînt revoltat că Iuri nu răspunde, iar eu nu văd articole pentru „Kommunist".

Multe salutări. Al d-tale, *L.*

Anexez o scrisoare, cu rugămintea *de a mi-o restitui.*

www.dacoromanica.ro

Aştept să-mi restitui rezoluţia Clubului internaţionaliştilor [111] şi *celălalt* material pe care ţi l-am trimis.

În privinţa C. O. nu ştiu ; ar trebui văzut ce scrie „*Izvestiia*".

Nu avem adresa lui P. P. *.

Adresa : Mr. *Metchériacoff Montpellier* 6 rue J. Draparnaud, 6.

Scrisă înainte de 24 iunie 1915
Expediată din Sörenberg la Hertenstein (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

79

CĂTRE V. A. KARPINSKI

Dragă V. K.

N-ai cumva posibilitatea să-mi trimiţi nr. 2 din „Izvestiia C. O." ? Am mare nevoie de el. Sper că aveţi banii necesari pentru a ne trimite *toate* cărţile noi care apar la Geneva ? Dacă nu, te rog să ne scrii şi îţi vom trimite imediat.

Cum te-ai aranjat pe timpul verii ? Faci plimbări cu bicicleta ? Te sfătuiesc să faci cît mai multe (şi, dacă se poate, să faci şi băi) ; o să te vindeci. Multe salutări Olgăi ; idem lui N. K.

Al d-tale, *Lenin*

P. S. Se pare că aici tratamentul Nadiei dă rezultate bune.

Scrisă la 24 iunie 1915
Expediată din Sörenberg (Elveţia) la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

* Este vorba de P. P. Maslov. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

80

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Scumpe prieten,

Îţi trimit „*Die Neue Zeit*".

Am citit „*Izvestiia*". Splendid ! În special cele scrise despre „*Naşe Slovo*" [112]. Acum e nevoie de O. C.

Scrie-ne cum plănuiţi să repartizaţi temele. Eu aş vrea să iau tema „înfrîngerii" şi a alianţei dintre Potresov + C.O. + Ciheidze vs * „Naşe Slovo".

În ceea ce priveşte „egoismul", comiţi... o mică denaturare a faptelor. Mi-ai trimis *din ceea ce ai avut.* Eu însă n-am avut nimic ! ! Ţi-am trimis toate titlurile de cărţi noi, pe cînd d-ta **nu mi-ai trimis nici unul** *pînă în prezent.*

Am primit nr. 2 al revistei „Naşe Delo" [113]. Ţi-l voi trimite după citirea lui şi după ce îmi voi scoate din el pasajele de care am nevoie.

Ce s-a întîmplat cu articolul lui Radek ? Nu ne duce oare de nas ? Cu Aleksandr ne aflăm în tratative. Iar d-ta ?

Pentru vişine îţi vom fi recunoscători cu toţii (nu numai doamnele). De ce nu ne scrii dacă ai de gînd să vii aici pentru o ascensiune pe Rothorn ?

Multe salutări.
Al d-tale, *N. Lenin*

Scrisă după 24 iunie 1915
Expediată din Sörenberg
la Hertenstein (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară,
după manuscris

81

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Scumpe prieten,

Am primit articolul şi l-am şi citit ; acum îl trimit lui Buharin.

Din nota referitoare la Troţki trebuie, firește, scos acum pasajul privind împărţirea voturilor în cadrul redacţiei re-

* — versus — faţă de. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

vistei „*Kommunist*". Dar trebuie oare să scoateţi şi tot ce se spune acolo despre fracţiunea Ciheidze ? ea doar constituie *elementul central* al situaţiei politice şi pentru un timp destul de îndelungat.

Pentru vişine — multe, multe mulţumiri din partea tuturor !

Cărţi noi **nu am,** *nici* în franceză şi nici în alte limbi, aşa că în această privinţă, oricît te-ai suci şi te-ai învîrti, tot nu scapi.

„Titlul" : *La Chesnais :* „Le groupe socialiste du Reichstag et la déclaration de guerre" (Paris. 1915, „L'Humanité", 1 fr. 50) *. *Îl voi ruga pe Grişa să-ţi trimită cartea.*

Anexez o scrisoare de la Radek : îi scriu ** că *Grimm trebuie să se adreseze Comitetului Central.* Noi nu trebuie să ne oferim singuri. Cotitura lui Kautsky & Co. este cotitura unor oameni de nimic, care cu fraze de stînga vor *să abată* pe muncitori *din calea* care duce la revoluţie. Este clar.

Lui E. F. i-am trimis o telegramă prin care l-am chemat să vină aici, precum şi o scrisoare. Funcţii nu trebuie să dăm, dar de împăcat trebuie, fireşte, să ne împăcăm, şi noi de mult „căutăm" s-o facem. Cel mai bine ar fi să vii aici cu bicicleta. Prin Schüpfheim se poate veni *foarte lesne* (coborîrea pînă la Flühli durează 20 de minute ! !). Comunică-ne numărul telefonului d-tale (sau a unuia din vecinătate) ca să te pot înştiinţa de sosirea lui E. F. Numărul nostru de telefon este *111* (Hotel Marienthal).

Cel mai bine e să telefonezi la 8 şi jumătate dimineaţa. Dacă *nu*-mi comunici numărul d-tale de telefon, îţi voi telegrafia (Kommt *** în ziua de) ; asta va însemna : vino ca să te întîlneşti cu E. F.

Salutări la toată lumea.

Al d-tale, *N. L.*

Scrisă înainte de 5 iulie 1915
Expediată din Sörenberg
la Hertenstein (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară,
după manuscris

* *La Chesnais.* „Grupul socialist din Reichstag şi declararea războiului" (Paris 1915, „L'Humanité", 1 fr. 50). — *Nota trad.*

** Vezi volumul de faţă, p. 87—89. — *Nota red.*

*** — veniţi. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

82

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Scumpe prieten,

Sînt foarte mirat că, din motive inexplicabile, n-ai venit la întîlnire.

Nu a trebuit să ne împăcăm, pentru că musafirii au fost extrem de paşnici (numai pe Kamenev vrea unul dintre ei să-l excludă din partid). Am ajuns la o înţelegere deplină (fără funcţii) [114].

Traducerea nu prea bună a articolului lui Radek (partea I e plicticoasă) (dar *necesară* totuşi pentru ţinută) am trimis-o lui N. I. [115]

Apropo, musafirii m-au convins că *nu face* să vorbim *în presă* despre divergenţele noastre în cadrul redacţiei revistei „Kommunist" (că eu şi d-ta am votat împotriva lui Troţki). Au dreptate. *Taie acest pasaj!!*

Cît priveşte fracţiunea Ciheidze [116], consider că trebuie să pornim *o campanie împotriva ei.* Ca atare (după scoaterea pasajului referitor la votare), eu ridic *din nou* problema publicării articolaşului meu „O experienţă instructivă" (discuţia cu musafirii a arătat încă o dată că *elementul central* al situaţiei politice îl constituie în prezent fracţiunea Ciheidze).

N. B. Lui Maslov nu-i răspunde nimeni la noi ! ! Poate că Radek ar scrie măcar o recenzie ? [117]

Cu cele mai bune salutări,

al d-tale, *Lenin*

Nu ştiu de ce o fi tăcînd Radek ! ! Mai aştept puţin.

Aţi primit nr. 2 al revistei „Naşe Delo" şi al „Izvestiei" ?

N-ar fi oare cazul să traducem din Gorter capitolul referitor la Kautsky & Co ? Cred că da !

Trimit articolul lui Abram [118]. *Eu sînt pentru.* E nevoie de *fapte* şi nu numai de „tactică". *Articolul lui con-*

www.dacoromanica.ro

ține o utilă înșirare de fapte. Pe alocuri l-am corectat. Recomand ca din motive de conspirație (pentru securitatea autorului) să fie semnat A. B.

P. S.

Pentru eventualitatea că te vei decide să vii, completez : Schüpfheim — 720 m, Flühli — la 8 km de acesta — 893 m și Sörenberg — la 10 km de Flühli — 1 165 m. Drumul *e bun pentru vehicule. Cu bicicleta* se poate *urca* 1/3 din drumul de la Flühli pînă la Sörenberg. (Coborîrea pînă la Flühli = 20 de minute cu bicicleta.)

P.S. Unde ai ajuns în tratativele d-tale cu Iuri în privința banilor pentru transportul de literatură ? Aleksandr se pregătește. Scrie-ne *cît* și *cînd* putem primi.

P. S. Cum a rămas cu colaborarea lui Karpinski ? Mi se pare că e *supărat.*

Cele de mai sus au fost scrise ieri.

Ieri n-am avut timp să expediez scrisoarea. Am primit „Vorwärts" + Adler. *Multe mulțumiri !*

N. I. cere articolul lui Abram.

Trimit articolul și recenzia lui N. I. (cu observații) [119].

Recomand ca recenzia să fie publicată la rubrica *„Însemnări"*. Dacă *va trebui* să alegem, mă pronunț pentru *N. I.*, nu pentru Abram.

Anexez o scrisoare primită de la Radek. Cred că trebuie să ne apucăm cu amîndouă mîinile de planul editării unei asemenea broșuri [120]. *Îi scriu lui Radek.*

Propun să scoatem o broșură cu titlul „Atitudinea social-democrației ruse față de război" : 1) Manifestul ; 2) Rezoluția ; 3) Un articol anume consacrat lozincilor etc. ; 4) Un articol consacrat istoriei sciziunii din P.M.S.D.R. și *Fracțiunii muncitorești social-democrate din Rusia* ((articolele din O. C. nu merg *cîtuși de puțin*)). Să ne înțelegem deci cît mai repede și *să repartizăm temele.*

www.dacoromanica.ro

Ce ar fi să-i cerem lui *Iuri* bani pentru editarea acestei broşuri? *E ceva foarte important.*

Salutări la toată lumea. Al d-tale, *Lenin*

Aveţi acolo „Voprosî Strahovaniia“ [121] nr. 3 şi 4? Dacă nu, vi le vom trimite de aici.

Scrisă după 5 iulie 1915
Expediată din Sörenberg
la Hertenstein (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

83

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Lui Grigori

Te sfătuiesc insistent să refaci *radical* sfîrşitul articolului d-tale (Lemberg) etc. *(la asemenea teme nu e bine să cazi* în patos, *sună fals).*

Adaugă răspunsul nr. 2 (dat de „Izvestiia“) la punctele formulate de „C. O.“ pentru împăcarea social-şoviniştilor francezi cu cei germani (în special), a şovinismului bundist (şnapanul de Ionov) cu cel al şnapanilor din Caucaz (pentru *„unitate“* cu An ! !) (Note sau P. S.).

Nadia e foarte mirată că nu-i restitui o scrisoare de care *are nevoie* (pentru O. C.) şi că nu-i *răspunzi!??!*

Vreau să cer ca răspunsul către Troţki în *problema fracţiunii Ciheidze* să fie pus la vot în cadrul redacţiei *„Kommunist-ului“* [122]. N-au decît să voteze contra !

(Atunci îl vom da la „Soţial-Demokrat“.)

Încă ceva în legătură cu venirea d-tale : drumul de la Schüpfheim la Lucerna *de asemenea coboară* în pantă ; cred că se poate merge pe bicicletă *fără a pedala!*

Trimit trei materiale pentru O. C. Cine va ţine legătura cu tipografia ? Scrie-ne.

Scrisă înainte de 11 iulie 1915
Expediată din Sörenberg
la Hertenstein (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

www.dacoromanica.ro

84

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Îţi trimit carnetul de însemnări : Inessa te roagă să i-l *restitui* după ce-l vei fi transcris *.

Îţi trimit o scrisoare primită de la Wijnkoop. *Restituie-mi-o imediat* (dacă găseşti că e util s-o arăţi lui Iuri, arată-i-o). Eu mă voi agăţa cu amîndouă mîinile de *acest* „mic nucleu" al unei Internaţionale de stînga. Trebuie să depunem *toate eforturile* ca să ne apropiem de ei. Îl tot zoresc pe Radek să traducă rezoluţiile de la Berna **.

Îţi trimit începutul *ciornei* broşurii, ca „să cădem de acord" asupra modului cum să lucrăm mai departe în aşa fel, încît să rezulte o lucrare *„unitară"* scrisă de doi autori *(dacă găseşti că e util* s-o arăţi lui Iuri, arată-i-o : poate că pentru *aşa ceva* vor da parale. Dacă nu vor consimţi să dea, nu merită să arăţi ciorna) [123].

Observaţiile te rog să le trimiţi pe o hîrtie *separată*. *Restituie-mi-o imediat.*

Cred că după prelucrare poate să iasă o sinteză de argumente şi materiale expuse într-o formă populară şi foarte importante atît pentru Rusia, cît şi pentru Europa.

Salutări. *Lenin*

Ar trebui ca *Zina* să mai facă cîteva copii după darea de seamă cu privire la Vorkonferenz [124]. Doar trebuie să le trimitem ! !

Scrisă între 11 şi 30 iulie 1915
Expediată din Sörenberg
la Hertenstein (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

* Nu s-a putut stabili despre ce este vorba aici. — *Nota red.*
** Vezi Opere complete, vol. 26, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 160—166. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

85

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

La noi se află în prezent Ludmila (pleacă în Rusia). De la Paris ne-a sosit o noutate : Troţki & Co. vor să organizeze, imediat după conferinţa internaţională a celor de stînga, o conferinţă a ruşilor (adică, probabil, C.O. + C.C. + „Naşe Slovo"). Mai întîi, la conferinţa celor de stînga, să accepte o rezoluţie „comună de stînga", iar apoi (după ce va fi demonstrat astfel stîngismul grupului „Naşe Slovo" şi al C.O., care, după cum se crede, va vota *orice* — Mädchen für alle *) să ne propună („de faţă cu toţi" ?) să participăm alături de ei la o conferinţă comună a ruşilor, iar în caz de refuz din partea noastră să folosească împotriva noastră acest refuz...

Nu e proastă intriga ! Opreşte-ţi *imediat* o copie după proiectul lui Radek [125] (pe care te rog să mi-l restitui fără întîrziere !) şi să ne gîndim bine ce tactică să adoptăm.

Să-i propunem imediat lui Radek să facă *modificări ?* (+ lupta *hotărîtă* împotriva oportuniştilor ; + războiul civil ; + despărţirea de oportunişti). Sau să prezentăm proiectul nostru şi, după ce va fi respins, să votăm pentru cel al lui Radek ? Sau şi una şi alta ?

Împotriva participării grupului „Naşe Slovo" să depunem un protest scris (două motive : 1) se admit partide — ei *nu sînt* partid — sau „părţi de partide". N-au decît să spună că sînt o parte a C.O. 2) dublă reprezentare : Martov face parte şi din C.O. şi din grupul „Naşe Slovo").

Toate acestea trebuie făcute neapărat **.

Trebuie de asemenea să pregătim o delegaţie a C.C. în care să fie reprezentate toate limbile : Inessa pentru franceză şi engleză, pentru germană pe cine să luăm ? Dacă Kinkel a plecat, n-ar fi cazul să-l luăm pe Haritonov din Zürich ? (Se pare că Ludmila ar vrea să meargă, dar...). Care

* — femeie pentru toţi. — *Nota trad.*

** Sau să ne prezentăm cu o delegaţie de trei membri din partea Comitetului organizaţiilor din străinătate (în afară de cea de trei membri din partea Comitetului Central) şi să cerem şi pentru ei drept de vot. Cu ce e mai bun grupul *„Naşe Slovo"* ? Idem organizaţia de femei.

www.dacoromanica.ro

vor fi cheltuielile ? Unde se va ţine conferinţa ? Va dura mult ? Să ne gîndim din timp la toate aceste lucruri.

Trebuie să adunăm cu grijă toate documentele despre Ciheidze & Co. (împotriva lor). Dacă cei de stînga (Radek + Thalheimer + Wijnkoop + ? ?) *ne vor ruga* să ne întîlnim neoficial pentru o „discuţie" cu grupul „*Naşe Slovo*", nu ţi se pare că nu în orice împrejurări vom putea să refuzăm ? (trebuie să adunăm, de asemenea, orice documente în general. Să stabilim din timp, prin scris, ce trebuie făcut în acest scop).

Nu crezi că ar trebui să începem să pregătim şi noi un proiect de manifest tot atît de amănunţit ca cel al lui Radek, dar care să conţină şi o declaraţie de război împotriva oportunismului ? Sau să adoptăm ca bază de discuţii proiectul lui Radek ?

Am scris lui Kollontai * şi lui Blagoev. Îi scriu şi lui Wijnkoop : face, nu face — treaba lui, dar eu mi-am făcut datoria.

Scrie-i lui Grimm *să te anunţe telegrafic* dacă va fi *încă* o Vorkonferenz (s-ar putea ca ei s-o înjghebeze, căci altfel unde, cine şi cînd va stabili componenţa etc. ?). N-ar trebui oare să-i scriem de asemenea lui Grimm că *e dator* să înştiinţeze imediat (pentru orice eventualitate) pe tovarăşii de stînga din Norvegia şi Suedia ? Ar trebui ! ! (Adresa : prin Fru A. Kollontay. Turisthotel. Holmenkollen. *Kristiania.* Norwegen.)

Salutări. Al d-tale, *Lenin*

P. S. S-ar putea de asemenea ca această conferinţă să fie o încercare de „a pune faţă-n faţă" pe Kautsky şi pe Renaudel pentru „pace" între ei ? ? Atunci vom face scandal şi ne vom retrage, prezentînd în prealabil un protest.

Toate însemnările mele (pentru „Kommunist") trebuie trimise lui Iuri. Articolul lui Kamenski trimite-mi-l mie. Recomand ca nr. 1 (96 p.) să apară în august 1915 [126]. Nr. 2 (în septembrie 1915), tot 96 p. Articolul lui Gorter să fie publi-

* Vezi volumul de faţă, p. 102—104. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

cat în nr. 2. Pe Varin l-am salvat în proporţie de 9/10 : ăştia cedează numai cînd îi ameninţi. Acest articol va intra în nr. 3.

Scrisă după 11 iulie 1915
Expediată din Sörenberg
la Hertenstein (Elveţia)

Publicată pentru prima oară în 1960,
în revista
„Novaia i Noveişaia Istoriia" nr. 2

Se tipăreşte după manuscris

86

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Scumpe prieten,

Ai primit un articol pentru O.C. şi (restituit) articolul lui Abram ?

Mai trimit nişte articolaşe pentru „*Kommunist*". (Eu socot că nu trebuie să ne temem că revista va fi prea voluminoasă. *Trebuie inserat neapărat şi articolul lui Abram.* E nevoie de fapte. Revista trebuie să fie multilaterală. E mai bine ca nr. 1 să fie mai complet. La nevoie dăm un spor de 5% şi angajăm încă un zeţar.)

Îţi trimit material pentru O.C.

Calculează formatul (e clar că acum O.C. va avea un format mai mic ?) şi să isprăvim odată.

Cred că acum *nu* vom avea o conferinţă a celor de stînga : Kautsky & Co. vor convoca o conferinţă *generală.*

Radek *tace.*

Nu sînt de acord cu sfîrşitul articolului d-tale (despre „Naşe Slovo"). „Pacea", aşa cum o concepe „*Naşe Slovo*", trebuie criticată în termeni de 100 de ori mai vehemenţi. Nu trebuie să ne justificăm („nu importă", „noi recunoaştem"), ci să atacăm : „Naşe Slovo" debitează fraze goale despre „pace", *căutînd o pace cu social-şovinişti i.* În gura lor, pacea înseamnă *pace cu social-şovinişti i.* Trebuie să arătăm (şi să dezvoltăm ideea) că o pace *fără condiţii* este un nonsens, o frază goală, *o inepţie.* Apoi trebuie dezvoltată ideea că pentru *masa neluminată* pacea are altă semnificaţie (à la „gaponiada" [127]),

www.dacoromanica.ro

dar ca lozincă de partid este o înşelătorie. Sîntem *p e n t r u* participare la sindicatele gaponiste, dar împotriva lozincilor „gaponiste". Aş fi de părere să ne mai scriem despre aceasta.

Al d-tale, *Lenin*

Îţi trimit scrisoarea lui Fridolin. Recomand să fie *invitat ;* comunică-mi dacă-i scrii d-ta sau vrei, poate, să-i scriu eu. ((Te rog să-mi restitui *t o a t e* scrisorile lui Radek, Fridolin etc.))...

Aşa-i că *nu* mi-ai comunicat *toate* „titlurile" cărţilor noi pe care le-ai primit ? Sau poate că greşesc ? ?

Cred că ar trebui să ne procurăm cartea lui Aleksinski „La Russie et la guerre" *.

D-ta ce crezi ?

Eu socot că în „*Kommunist*" e mai bine ca „Bibliografie şi însemnări" să *n u* fie semnate (pentru variaţie şi pentru a se evita repetarea aceloraşi nume).

Puneţi la vot această propunere. *Dacă vrea,* Iuri poate să-şi păstreze semnătura („Piotr Kievski") : propun ca nota [128] lui să fie publicată la aceeaşi rubrică.

Scrisă după 11 iulie 1915
Expediată din Sörenberg
la Hertenstein (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară,
după manuscris

87

CĂTRE A. M. KOLLONTAI

Scumpă tovarăşă,

Pregătirile în vederea convocării unei conferinţe a „celor de stînga" progresează. O primă Vorkonferenz ** a şi avut loc, iar a doua, decisivă, va avea loc *foarte curînd.* Este extrem de important să-i atragem pe social-democraţii de stînga din Suedia *(H ö g l u n d)* şi din Norvegia.

Fiţi bună şi scrieţi-mi (1) dacă punctul nostru de vedere concordă cu al dv. (sau al dv. cu cel al Comitetului Central),

* — „Rusia şi războiul". — *Nota trad.*
** — conferinţă preliminară. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

iar dacă nu, în ce constau deosebirile de păreri, şi (2) dacă aţi fi dispusă să vă asumaţi sarcina de a-i atrage pe scandinavii „de stînga".

Ad 1. Poziţia noastră vă este cunoscută din „Soţial-Demokrat". În ceea ce priveşte treburile ruseşti, noi *nu* ne declarăm pentru unitate cu fracţiunea Ciheidze (aşa cum vor şi Troţki, şi Comitetul de organizare, şi Plehanov & Co.; vezi „Războiul"), căci asta ar însemna să-i camuflăm şi să-i apărăm pe cei de la „Naşe Delo". În treburile internaţionale *nu* ne declarăm pentru o apropiere de Haase-Bernstein-Kautsky (căci *în realitate* ei vor unitate cu Südekumii şi camuflarea lor, vor să se limiteze la o frazeologie de stînga, fără a schimba ceva în vechiul şi putredul lor partid). Nu putem fi pentru *lozinca* păcii, deoarece o considerăm arhiconfuză, pacifistă, mic-burgheză; noi vedem în ea o lozincă care vine în ajutorul guvernelor (cu o mînă ele ar vrea să fie acum „pentru pace" ca să poată ieşi din impas) şi care frînează lupta revoluţionară.

După părerea noastră, social-democraţii de stînga trebuie să vină cu o declaraţie *ideologică* comună, care (1) să condamne neapărat pe social-şovinişti şi pe oportunişti; (2) să prezinte un program de acţiuni revoluţionare (nu are prea mare importanţă dacă vom spune război civil sau acţiuni revoluţionare de masă); (3) să se pronunţe împotriva lozincii „apărării patriei" etc. O declaraţie ideologică a „elementelor de stînga" din cîteva ţări ar avea o importanţă *uriaşă* (bineînţeles dacă nu va fi concepută în spiritul rezoluţiei plate care, la propunerea Clarei Zetkin, a fost adoptată la Conferinţa femeilor de la Berna: Zetkin *a ocolit* problema condamnării social-şovinismului!! din dorinţa de a păstra „pacea" cu alde Südekum şi Kautsky??).

Dacă nu sînteţi de acord cu această tactică, scrieţi-mi imediat cîteva cuvinte în acest sens.

Dacă însă sînteţi de acord, apucaţi-vă să traduceţi (1) manifestul C.C. („Soţial-Demokrat" nr. 33) * şi (2) rezoluţiile de la Berna („Soţial-Demokrat" nr. 40) ** în limbile suedeză

* Vezi Opere complete, vol. 26, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 13—22. — *Nota red.*

** Op. cit., p. 160—166. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

şi norvegiană şi luaţi legătura cu Höglund ca să aflaţi dacă ei ar fi de acord ca pe această bază (pentru chestiuni de amănunt, bineînţeles, nu ne vom despărţi) să pregătim o declaraţie (sau o rezoluţie) *c o m u n ă*. Toate acestea trebuie făcute în **mare grabă**.

Aşadar, aştept răspuns.

Multe salutări. Al d-tale, *Lenin*

Scrisă după 11 iulie 1915
Expediată din Sörenberg (Elveţia) la Christiania (Oslo)

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. II

Se tipăreşte după manuscris

88

CĂTRE K. B. RADEK

Cea de-a doua Vorkonferenz a fost fixată *pentru ziua de 7 august*. Într-o scrisoare mă tem să scriu despre asta, căci s-ar putea ca ea să cadă în mîinile cui nu trebuie. Poate vei scrie d-ta pe o *anume cale* sau, poate, vei lăsa să se înţeleagă (sehr bald *) ? Trebuie să ne gîndim bine cum să procedăm, ca să nu încălcăm regulile conspiraţiei.

Scrisă între 12 şi 18 iulie 1915
Expediată din Sörenberg (Elveţia) la Berna

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIV

Se tipăreşte după manuscris

89

CĂTRE K. B. RADEK

Werter Genosse **,

Îţi trimit o scrisoare cu privire la „Vorkonferenz" [129]. Scoate-ţi o copie pentru „Lichtstrahlen" sau roagă-l pe Wijnkoop (*d a c ă e ş t i s i g u r* de promptitudinea lui) s-o trimită el.

* — foarte curînd. — *Nota trad.*
** — Stimate tovarăş. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

Toate acestea vertraulich *. Promite-mi că nu vei spune nimic lui Grimm, Balabanovei sau lui Troţki şi în general nimănui ! N.B.

Citeşte scrisoarea mea către Wijnkoop şi expediaz-o **. Sper că ai expediat-o pe cea dinaintea ei ! Răspunde-mi de îndată în cîteva cuvinte.

În privinţa social-democraţilor de stînga din Germania, părerea mea este următoarea : ori se vor uni acum (fie şi numai pentru o luare de poziţie pe plan *ideologic* în numele unui grup *anonim* „Stern" sau în orice alt mod : muncitorii *vor adera* apoi la acest grup), ori va trebui să renunţăm la ei.

(Îmi dau seama că „Lichtstrahlen" nu poate lua poziţie făţiş. Dar de ce nu s-ar putea ca un grup „Stern", format *din* X + Y +Z, să adopte nişte *rezoluţii* sau un *manifest*?? Iar după aceea să le difuzeze neoficial şi în secret ?)

Nu înţeleg cum de-ai *scăpat* Vorkonferenz de la Berna ! ? ! Şi mă mai mustrai pe mine ! ?

Al d-tale, *Lenin*

P. S. Nu ţi-e greu să citeşti ruseşte ? Înţelegi *totul* ?

P. S. Trimite-i, te rog, direct lui Wijnkoop rezoluţiile de la Berna (în traducere dacă ai o copie) ; iar de nu, trimite-le aici : vom scoate noi o copie.

Ar fi extrem de important ca noi amîndoi să avem o consfătuire neoficială cu o parte din social-democraţii de stînga din Germania. N-ai putea organiza d-ta o asemenea consfătuire ? Apropo, n-ai vrea să vii pe aici ?

Scrisă la 15 iulie 1915
Expediată din Sörenberg (Elveţia) la Berna

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIV

Se tipăreşte după manuscris

* — în mod confidenţial. — *Nota trad.*
** Vezi volumul de faţă, p. 106—107. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

90

CĂTRE D. WIJNKOOP

Sörenberg, 15. VII. 1915

Stimate tovarăş,

Vă trimit o dare de seamă asupra lucrărilor conferinţei preliminare de la Berna, întocmită de tov. Zinoviev, reprezentantul nostru. Vă rugăm s-o daţi spre citire tovarăşilor Panneckoek şi Gorter şi să ne comunicaţi cît mai curînd cu putinţă părerea dv. şi a partidului dv. (sau hotărîrea lui).

Eu socot că această conferinţă preliminară este extrem de importantă şi de utilă numai în sensul că a arătat *definitiv* rolul „curios" (ca să folosim un termen blînd) al unora dintre social-democraţii germani „de stînga" (şi în special al d-nei Clara Zetkin). Acum cîteva luni l-am întrebat pe unul dintre social-democraţii germani „de stînga", în prezenţa tov. Radek, cu cine va merge Clara Zetkin în caz de sciziune : cu partidul vechi sau cu cel nou (adică cu partidul revoluţionar, şi nu naţional-liberal, cum e cel de astăzi). „Cu vechiul partid", a răspuns fără ezitare *acest* social-democrat german „de stînga".

Tovarăşul Radek s-a supărat rău pe acest german de stînga şi m-a asigurat că greşeşte, că Zetkin va fi sincer şi categoric de partea celor care luptă împotriva mîrşavilor social-şovinişti germani.

Acum această controversă e definitiv soluţionată, dar nu în favoarea lui Radek. Zetkin vrea să meargă împreună cu Haase—Kautsky, iar Haase—Kautsky vor „unitate" (cu Südekum ; despre asemenea unitate noi spunem în ruseşte : „unitatea slugilor, scindarea revoluţionarilor", adică unitatea cu burghezia naţională, scindarea clasei muncitoare internaţionale) ! ! Sînt convins că această conferinţă „de stînga" *cu* Zetkin, *cu* Haase, *fără* „Lichtstrahlen" şi fără „tribunişti" e făţărnicie de cea mai pură speţă ; sensul ei obiectiv nu este altul decît acela de a întări, printr-un *simulacru de luptă* a „celor de stînga" (à la Zetkin) împo-

www.dacoromanica.ro

triva „celor de dreapta" (whigii şi toryi Angliei moderne !), temeliile vechiului şi mîrşavului partid.

Dacă nu vrem să scăpăm acest moment extrem de important, trebuie să întreprindem ceva şi chiar *cît se poate de urgent* (împreună cu tribuniştii şi cu *unii* dintre social-democraţii germani de stînga, *dar nu à la Zetkin*, poate chiar cu partidul leton şi cu social-democraţia poloneză (cu aşa-numita opoziţie).

Tovarăşul Radek a promis să traducă în germană rezoluţiile noastre *. Manifestul nostru (al Comitetului Central) vă e deja cunoscut (a fost publicat, din păcate cu prescurtări, în ziarul dv. „Tribune" [130]). În cartea sa, David citează *destul* de conştiincios acest manifest (cu o conştiinciozitate aproape de necrezut pentru un oportunist). Vă trimitem traducerea făcută de Radek şi vă rugăm să ne comunicaţi, *cît mai repede cu putinţă*, dacă socotiţi că e util şi posibil să pregătim o rezoluţie comună şi să publicăm o declaraţie comună de protest *împotriva* conferinţei „celor de stînga" (Zetkin & Co.). Eu cred că, într-o formă sau alta, o vom face.

Cu cele mai bune salutări,

N. Lenin

P. S. Vă rog să-l puneţi în curent cu acest proiect şi pe tovarăşul Luteraan, împreună cu care am mai luptat cîndva împotriva „mlaştinei" (a centrului) (fireşte, dacă veţi considera util să-i arătaţi şi lui scrisoarea).

Wl. Uljanow *in Sörenberg* (Kanton Luzern), Schweiz. Toate acestea sînt strict confidenţiale !

Expediată la Zwolle (Olanda)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris
Tradus din limba germană

* Este vorba de rezoluţiile conferinţei de la Berna a secţiilor din străinătate ale P.M.S.D.R. (vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 26, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 160—166). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

91

CĂTRE V. A. KARPINSKI

Dragă V. K.,

Îţi trimit o copie după articolul d-tale [131]. Mie mi-a plăcut foarte mult. Originalul îl voi transmite celorlalţi redactori de la „Kommunist".

Salutări cordiale.

Al d-tale, *Lenin*

Scrisă după 15 iulie 1915
Expediată din Sörenberg (Elveţia) la Geneva

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

92

CĂTRE V. A. KARPINSKI

Dragă tovarăşe,

Îţi trimit corecturile.

Dacă numărul e complet (adică dacă ai *suficient* material), scoate-l imediat. (Ordinea articolelor rămîne s-o stabileşti d-ta ; „Despre înfrîngere" merge ca articol de fond *.)

Dacă mai e cît de puţin spaţiu liber, te rog să inserezi alăturatul post-scriptum la articolul despre „Situaţie" **.

După acest număr vom scoate imediat următorul, în care va intra articolul despre pacifism (e gata cules ?). Comunică-ne imediat cît material aveţi pentru acest număr şi cît mai lipseşte !

Salutări. Al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 21 iulie 1915
Expediată din Sörenberg (Elveţia) la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

* Este vorba de articolul lui V. I. Lenin „Despre înfrîngerea propriului guvern în războiul imperialist" (vezi Opere complete, vol. 26, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 286—292). — *Nota red.*

** Este vorba de articolul lui V. I. Lenin „Situaţia din cadrul social-democraţiei din Rusia" (vezi Opere complete, vol. 26, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 293—299). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

93

CĂTRE D. WIJNKOOP

Sörenberg (cantonul Lucerna)
22. VII. 1915

Stimate tovarăşe Wijnkoop,

Vă trimit rezoluţiile partidului nostru, traduse de tovarăşul Radek *. După ce am citit rezoluţiile dv., am rămas cu impresia certă că între noi există solidaritate în chestiuni de principiu.

Tovarăşul Radek îmi scrie că noi trebuie să elaborăm în comun teze, şi nu rezoluţii (noi, adică Partidul social-democrat din Olanda, partidul nostru, „opoziţia" social-democrată din Polonia, probabil şi social-democraţia letonă). Eu însă socot că nu importă dacă vom elabora teze sau rezoluţii ; important este să formulăm clar, pe înţelesul tuturor, tactica revoluţionară, să precizăm caracterul imperialist al războiului, să apărăm marxismul împotriva falsificării lui de către Kautski, Plehanov & Co.

Din păcate, Radek încă nu mi-a trimis proiectul său de declaraţie. Sper că, după ce veţi fi citit rezoluţiile noastre, îmi veţi răspunde *cît mai curînd* dacă în principiu sînteţi de acord cu noi. Pînă la 7—10 august totul trebuie să fie gata.

Dacă puteţi afirma *cu toată* precizia că cineva dintre dv. va fi la Berna între 7 şi 10 august, ar fi, cred, posibil să organizăm la Berna o mică consfătuire şi să elaborăm în comun tezele. Dacă nu, va trebui să ne punem de acord prin corespondenţă, ceea ce va cere *mult timp*.

Cu salutări cordiale,
al dv., *N. Lenin*

P. S. Radek mi-a spus că sînteţi în foarte bune relaţii cu editorul *Charles Kerr* din *Chicago*. Noi scoatem în limba rusă (apoi şi în limba germană) o broşurică (de aproximativ 100 000 de semne) conţinînd rezoluţiile noastre, în-

* Este vorba de rezoluţiile Conferinţei de la Berna a secţiilor din străinătate ale P.M.S.D.R. (vezi Opere complete, vol. 26, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 160—166). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

soţite de lămuriri. Nu l-aţi putea întreba pe Kerr dacă (şi în ce condiţii) ar fi dispus să editeze broşura noastră în limba engleză ? *

P. P. S. Voi încerca să formulez şi să vă trimit un proiect. Sîntem întru totul de acord cu propunerea dv. de a stabili legături cu ceilalţi socialişti de stînga (Anglia, Suedia, Franţa etc.).

Expediată la Zwolle (Olanda)

Publicată pentru prima oară în 1960, în revista „Voprosî Istorii KPSS" nr. 4

Se tipăreşte după manuscris
Tradus din limba germană

94

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Îţi trimit o scrisoare primită de la Wijnkoop.

Restituie-mi-o imediat. Ce-i de făcut cu ei ? Este clar că manevrează. De ocărît nu face să-i ocărîm ; nu crezi că ar fi mai bine să trecem sub tăcere toată povestea asta ?

Îţi trimit o scrisoare primită de la Kollontai. *Restituie-mi-o.* Ce femeie de ispravă !

Îţi trimit un articol despre Statele Unite. Nu trebuie restituit. *Dacă nu eşti de acord, telefonează-mi* (singur sau cu Zina ori cu Şklovski) *imediat.*

Nu cumva ţii minte numele lui *Koba?*

Salutări.

Ulianov

N. B. Trimite-mi „Voprosî Strahovaniia" cu recenzia la cartea lui Maslov[132].

Scrisă după 23 iulie 1915
Expediată din Sörenberg la Hertenstein (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

* Este vorba de broşura „Socialismul şi războiul (Atitudinea P.M.S.D.R. faţă de război)". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

95

CĂTRE V. A. KARPINSKI

Scumpe V. K.,

Îţi trimit nişte articole pentru O.C. Scrie-mi dacă se poate scoate curînd (şi, fie şi cu aproximaţie, *c î n d* anume).

Dacă este absolut imposibil să apară curînd, vom căuta să-l scoatem la tipografia din Berna.

Salutări. Al d-tale, *Lenin*

P. S. Trimite-mi, te rog, fie şi pentru scurtă vreme, catalogul cărţilor din biblioteca dv.

Este regretabil că bolşevicii noştri gruzini nu ne-au furnizat o traducere a articolelor lui An (Kostrov)[133]. *Stepko să ia notă!*

Nu l-ai putea dojeni în termeni blînzi?

Scrisă înainte de 24 iulie 1915
Expediată din Sörenberg (Elveţia) la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

96

CĂTRE V. A. KARPINSKI

Dragă tovarăşe,

Te-am rugat azi telegrafic să înlocuieşti, în numărul curent al Organului Central, articolul meu „Situaţia din cadrul social-democraţiei" * cu articolul (lui Grigori) despre pacifism. Dacă e prea tîrziu pentru o astfel de înlocuire, dă, te rog, la cules tot restul materialului, pentru că vom scoate *imediat* încă un număr al O.C.

Ce se aude cu broşura? ** Kuzma poate s-o culeagă? (Circa 100 000 de semne. E de dorit să ne coste *mai ieftin;*

* „Situaţia din cadrul social-democraţiei din Rusia" (vezi Opere complete, vol. 26, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 293—299). — *Nota red.*

** Este vorba de broşura „Socialismul şi războiul (Atitudinea P.M.S.D.R. faţă de război)". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

s-o culeagă pe două coloane, ca să fie nevoie de mai puţină hîrtie ! Cere-i un deviz precis ; să indice şi data cînd va fi culeasă.

Cu cele mai bune salutări,

al d-tale, *N. Lenin*

Am primit traducerea trimisă de Stepko. Multe mulţumiri.

Scrisă la 24 iulie 1915
Expediată din Sörenberg (Elveţia) la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

97

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Rău ai făcut că nu i-ai telegrafiat Olgăi cum te rugasem. Acum s-ar putea să întîrzie.

Am primit înapoi articolul lui Abramcik. Nu-l mai trimit, pentru că nu intră.

Îţi trimit un proiect de declaraţie a stîngii (un rezumat al rezoluţiilor noastre) *. L-am trimis olandezilor, lui Radek şi aşa mai departe.

Am primit traducerea sfîrşitului articolului lui An. Ţi-o voi trimite.

De asemenea traducerea articolului lui Gorter. Ţi-o trimit.

Salutări. *Lenin.*

P. S. Sper că ciupercile au ajuns întregi.

Îţi trimit sfîrşitul părţii mele din broşură **. Restituiemi-l cît mai repede.

* Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 26, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 282—285. — *Nota red.*

** Este vorba de broşura „Socialismul şi războiul (Atitudinea P.M.S.D.R. faţă de război)". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

N. B. Dintre adresele date de Inessa (pentru „Kommunist"), *trebuie şterse :*
adresa lui K.M. din Genova
şi cea a lui Sorokin din Toulouse.

Scrisă după 24 iulie 1915
Expediată din Sörenberg
la Hertenstein (Elveţia)

Se tipăreşte după manuscris

98

CĂTRE D. WIJNKOOP

Stimate tovarăşe Wijnkoop,

Obiectivul care ne preocupă în momentul de faţă — planul unei declaraţii de principii din partea stîngii marxiste din mai multe ţări — este atît de important, încît nu ne este îngăduit să tărăgănim lucrurile : trebuie să facem totul pentru a-l duce cu succes pînă la capăt şi chiar cît mai repede cu putinţă. Faptul că întîrziem constituie o mare primejdie.

Articolul lui A. P. despre congresul Partidului social-democrat din Olanda, apărut în „*Berner Tagwacht*" (din 24 iulie), este extrem de important pentru realizarea unei înţelegeri între noi [134]. Salut cu multă bucurie poziţia dv., a lui Gorter şi a lui Ravestejin, în problema miliţiei populare (care figurează şi în programul nostru). O clasă exploatată care nu *ar tinde* să posede arme, să ştie să le mînuiască şi să cunoască arta militară ar fi o clasă de lachei. Aderenţii dezarmării în opoziţie cu miliţia populară (asemenea elemente „de stînga" există şi în Scandinavia : în 1910 am avut cu Höglund o discuţie în contradictoriu pe această temă) se situează pe poziţia micilor burghezi, a pacifiştilor şi a oportuniştilor din statele mici. Pentru noi însă hotărîtor trebuia să fie punctul de vedere al *statelor mari* şi al *luptei revoluţionare* (deci *şi al războiului civil).* Anarhiştii pot fi, din punctul de vedere al revoluţiei sociale (luată în afara spaţiului şi a timpului), împotriva miliţiei populare. Pentru noi însă *p r i n c i p a l a* sarcină a momentului de faţă este aceea de a trage o linie de demarcaţie netă între

www.dacoromanica.ro

stînga marxistă, de o parte, şi oportunişti (şi kautskişti) şi anarhişti, de alta.

Un pasaj din articolul lui A. P. m-a revoltat pur şi simplu, şi anume pasajul în care se afirmă că declaraţia de principii a d-nei Roland-Holst „corespunde întru totul punctului de vedere al P.S.D." !!

Din această declaraţie principială, aşa cum a apărut în *„Berner Tagwacht"* şi în *„Internationale Korrespondenz"* [135], văd că *în nici un caz* nu ne putem solidariza cu d-na Roland-Holst, care, după părerea mea, este un Kautsky olandez sau un Troţki olandez. Aceşti oameni *sînt principial* „în dezacord categoric" cu oportuniştii, dar *în practică* sînt *de acord* cu ei în toate problemele importante !! D-na Roland-Holst respinge principiul apărării patriei, adică respinge social-şovinismul. Asta-i bine. *Dar ea nu respinge oportunismul !!* În extrem de lunga ei declaraţie nu găseşti nici un cuvînt împotriva oportunismului ! Nimic clar, precis despre mijloacele *revoluţionare* de luptă (în schimb însă cu atît mai multe vorbe goale despre „idealism", jertfire de sine etc., la care ar putea subscrie cu plăcere orice ticălos, inclusiv oameni ca Troelstra şi Kautsky) ! Nici un cuvînt despre necesitatea *unei rupturi* cu oportuniştii ! Lozinca „păcii" e formulată exact în spiritul ideilor lui Kautsky ! În loc de toate acestea (şi, deplin consecvent din punctul de vedere al „declaraţiei principiale" lipsite de principii a d-nei Roland-Holst) mi se oferă sfatul de a colabora cu P.S.D. *şi* cu P.M.S.D. !! Aceasta înseamnă : unitate cu oportuniştii.

Întocmai ca şi domnul Troţki al nostru : „în principiu se declară *categoric* împotriva apărării patriei", dar în practică e *pentru* unitate cu fracţiunea Ciheidze din Duma rusă (adică cu adversarii fracţiunii noastre, care a fost deportată în Siberia, *cu cei mai buni prieteni* ai social-şoviniştilor ruşi).

Nu, nu, niciodată şi în nici un caz nu vom accepta în principiu declaraţia d-nei Roland-Holst, care promovează un internaţionalism cu totul superficial, pur platonic şi fariseic şi dă dovadă de inconsecvenţă totală. Asemenea idei sînt (politiceşte vorbind) bune numai pentru crearea unei „aripi de stînga" (adică a unei „minorităţi inofensive", a

www.dacoromanica.ro

unui „ornament marxist decorativ") în vechile, putredele şi mîrşavele partide de lachei (în partidele muncitoreşti liberale).

Noi nu cerem, fireşte, scindarea *imediată* a fiecărui partid, de pildă, în ţări ca Suedia, Germania sau Franţa. Se prea poate ca ceva mai tîrziu momentul să fie mai favorabil pentru aceasta (în Germania de pildă). Dar din punct de vedere *principial* trebuie să cerem neapărat o ruptură totală cu oportunismul. *Întreaga* luptă a partidului nostru (şi a mişcării muncitoreşti din Europa în general) trebuie să fie îndreptată împotriva oportunismului. Departe de a fi un curent, o orientare, acesta (oportunismul) a devenit acum un instrument organizat al burgheziei în sînul mişcării muncitoreşti. Apoi, problemele luptei revoluţionare (tactica, mijloacele, propaganda în rîndurile armatei, fraternizarea în tranşee *etc.)* trebuie neapărat *temeinic* analizate, discutate, chibzuite, verificate şi explicate maselor în presa ilegală. Altfel, orice „recunoaştere" a revoluţiei rămîne o vorbă goală. Noi nu putem merge laolaltă cu nişte radicali flecari („pasivi", cum s-ar spune în Olanda).

Sper, scumpe tovarăşe Wijnkoop, că nu-mi veţi lua în nume de rău aceste observaţii. Noi trebuie să ne înţelegem temeinic spre a putea duce împreună o luptă *grea.*

Vă rog să arătaţi această scrisoare tovarăşului Pannekoek şi celorlalţi prieteni olandezi.

Al dv., *N. Lenin*

P.S. Vă voi trimite în curînd rezoluţia oficială (din *1913)* a partidului nostru în problema dreptului tuturor naţiunilor * la autodeterminare. Noi sîntem *pentru dreptul la autodeterminare.* Acum, în lupta împotriva social-şoviniştilor, se impune mai mult ca oricînd să fim pentru acest drept.

Scrisă după 24 iulie 1915
Expediată din Sörenberg (Elveţia)
la Zwolle (Olanda)

Publicată pentru prima oară
la 21 ianuarie 1949,
în ziarul „Pravda" nr. 21

Se tipăreşte după manuscris
Tradus din limba germană

* Vezi Opere complete, vol. 26, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 63—66. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

99

CĂTRE A. M. KOLLONTAI

Scumpă A. M.,

Banii vi-i vom trimite mîine. Multe mulţumiri pentru ştirile din Rusia. În principiu nu avem nimic împotriva unei înţelegeri ; sperăm că veţi fi cît se poate de prudentă.

Cît priveşte înarmarea poporului versus dezarmare, cred totuşi că nu ne putem schimba programul. Dacă lupta de clasă nu este o frază de liberal (cum este ea acum la oportunişti, la Kautsky şi la Plehanov), atunci cum se poate contesta faptul istoric că în anumite condiţii această luptă se transformă în război civil ? Şi apoi, în general, cum poate o clasă asuprită să fie împotriva înarmării poporului ?

A respinge înarmarea poporului înseamnă a aluneca pe o poziţie semianarhistă faţă de imperialism : asta se observă, socot eu chiar şi la unii dintre tovarăşii de stînga de la noi. Dacă e imperialism, zic ei, nu e nevoie nici de autodeterminarea naţiunilor, nici de înarmarea poporului. E un neadevăr flagrant. Tocmai pentru revoluţia socialistă împotriva imperialismului e nevoie şi de una, şi de cealaltă.

Dar sînt ele „realizabile" ? Un asemenea criteriu e greşit. Aproape întregul program-minimum este irealizabil fără revoluţie. A pune astfel chestiunea realizabilităţii înseamnă a cădea în filistinism.

Mie mi se pare că această problemă (ca şi *toate* problemele actuale ale tacticii social-democrate) se poate pune *numai* în strînsă legătură cu aprecierea (şi luarea în considerare) a oportunismului. Şi e clar că „dezarmarea", ca lozincă tactică, înseamnă oportunism. Şi încă un oportunism obtuz cu iz de mentalitate mic-statală, de renunţare la luptă, de îngustime de vederi : „nu mă priveşte, nu mă bag"...

Vă trimitem un proiect (individual) de declaraţie a stîngii internaţionale *, cu rugămintea de a-l traduce şi co-

* Este vorba de „Proiectul de rezoluţie al social-democraţilor de stînga pentru prima conferinţă socialistă internaţională" (vezi Opere complete, vol. 26, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 282—285). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

munica social-democraţilor de stînga din Suedia şi Norvegia, ca să facem un pas concret în direcţia realizării unei Verständigung * cu ei. Trimiteţi-ne observaţiile dv., respectiv un contraproiect, şi *căutaţi să obţineţi* acelaşi lucru din partea stîngii scandinave.

Beste Grüsse ! ** Al dv., *Lenin*

Scrisă la 26 iulie 1915
Expediată din Sörenberg (Elveţia)
la Christiania (Oslo)

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. II

Se tipăreşte după manuscris

100

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

(Restituie-mi scrisoarea lui Wijnkoop ;
ce om de ispravă !)

Lista cărţilor ruse ţi-o voi trimite.

În privinţa celor franţuzeşti, nu ştiu ce să fac : în bună parte le-am putea procura rugînd pe careva dintre tovarăşii de la Berna să le ceară de la bibliotecile din Geneva şi Neuchâtel (multă maculatură ; unele dintre ele le-am văzut la Paris). Problema banilor e în strînsă legătură cu ceea ce urmează.

Scrisoarea alăturată, pe care am primit-o de la Iuri (te rog să mi-o restitui), este o mostră de insolentă şi prostească comportare de chiabur. Aici *s-a hotărît în mod formal* să publicăm articolul despre Golay şi articolul lui Varin [136]. „Comisia editorială" e datoare să aducă la îndeplinire această hotărîre. Dar ei îşi fac de cap !! „Banii sînt ai mei şi fac ce vreau !" Este clar că aşa nu se poate lucra. Lasă-i să plece, naiba să-i ia ! De editat (dacă vor voi), va trebui să editǎm aici şi nouă *ne va fi mai uşor* cît mai departe de aceşti chiaburi.

Tot aici s-a hotărît *în mod formal :* ei dau ½ pen-

* — înţelegeri. — *Nota trad.*
** — Salutări cordiale ! — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

tru transport şi *în termen de o săptămînă* ne comunică în scris datele vărsămintelor.

Nici un cuvînt de la ei! — Dar asta-i curată bătaie de joc!

Scrisoarea lui Buharin (te rog să mi-o restitui!) arată că în condiţii atît de grele *nu putem* pleca (cu paşaport străin? Vom fi descoperiţi şi întemniţaţi din dorinţa *de a face un serviciu* ţarului!) [137]. Banii se împuţinează mereu: cele două numere ale O.C. + broşura vor înghiţi o mare parte din mia rămasă. Dar drumul? Dar scumpetea de la Stockholm? Iar condiţiile de lucru sînt *mai proaste acolo* (biblioteca).

Să ne gîndim bine de tot.

N-ar fi mai bine să-i trimitem la plimbare pe aceşti neghiobi cu aere de chiaburi?

Trimite la O. C. articolul despre Golay (el *trebuie* tipărit). Lui Iuri nici nu vreau să-i răspund: mă agasează misiva lui prostească, scrisă cu neruşinare negustorească. Dar cît se poate răbda? Promisiuni, hotărîri formale — şi „Eu sînt stăpînul şi refuz să plătesc“!! Nu, e o măsură în toate! Ei mint fără pic de ruşine!

Salutări la toată lumea.

Al d-tale, *Lenin*

Noi *nu* avem acest număr din „Reci“. Nu cumva e la Iuri?

Scrisă după 26 iulie 1915
Expediată din Sörenberg
la Hertenstein (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

101

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Sînt *pentru* introducerea rubricii „Bibliografie“. N-o să coste în plus decît 100—200 de franci (poate nici atît).

Important este să apară un număr *complet**. Important e ca în revista noastră să se facă auzite *glasuri de*

* Este vorba de nr. 1 al revistei „Kommunist“. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

pretutindeni (Golay, Sinclair, „*Die Internationale*") împotriva social-şoviniştilor [138].

Iuri şi japonezii [139] au de gînd să plece ? Cînd ?

Scrisă după 26 iulie 1915
Expediată din Sörenberg
la Hertenstein (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

102

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Îţi trimit articolul lui Panneckoek [140], la care te sfătuiesc insistent să dai alăturata notă din partea redacţiei (şi s-o trimiţi şi autorului).

Îţi trimit conceptul de plan al broşurii (cu rugămintea de a mi-l restitui) *. Ar trebui să ne apucăm (amîndoi) imediat de ea, să chibzuim cu grijă fiecare frază, să refacem întreaga broşură, s-o comprimăm şi s-o publicăm *în limba rusă* (la un an de la izbucnirea războiului). După aceea o vom mai edita în alte *trei limbi*.

Cred că în felul acesta vom atinge un dublu scop :

1) Vom da un vademecum pentru social-democraţii, agitatorii şi „liderii muncitoreşti" din Rusia. Clar, precis, pe înţelesul tuturor, un **conspect** al **tuturor** argumentelor. Concluzii clare : justeţea excluderii grupului „Naşa Zarea", necesitatea de a lupta împotriva lui şi a Comitetului de organizare + *Ciheidze*. |Un vademecum în alegerile pentru Duma de stat|.

2) O expunere precisă pentru stăinătate, adică o acţiune *politică* mai importantă pentru închegarea unei a III-a Internaţionale decît zece convorbiri şi întrevederi cu zece de-alde Grimm, Zetkin şi alde Klatsch-Weiber ** în pantaloni şi fuste.

Răspunde-mi neîntîrziat. Dacă eşti de acord, vom discuta *şi mai amănunţit planul*, iar după aceea ne vom împărţi temele.

* Este vorba de broşura „Socialismul şi războiul (Atitudinea P.M.S.D.R. faţă de război)" (vezi Opere complete, vol. 26, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 309—354). — *Nota red.*

** — muieri vorbăreţe. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

3) Aceasta va determina canaliile de la Comitetul de organizare să vină cu o expunere „proprie", dar adevărul e că *n-au nimic* de spus !

N-ai vrea să-mi trimiţi tăieturile cu *perle* extrase din „*Hamburger Echo*" ? Eu am găsit *una* în „Arbeiter-Zeitung" de la Viena : o scrisoare din Rusia în care se relatează că *Akselrod face concesii* „oportuniştilor" [141]. *Ţi-o voi trimite.*

ANEXĂ LA SCRISOARE

Din partea redacţiei. Sîntem întru totul de acord cu toate tezele fundamentale din admirabilul articol al tovarăşului A. Panneckoek, dar găsim că ultimele rînduri sînt prea pesimiste. Noi avem de partea noastră masele, pe cînd de partea oportuniştilor, a social-şoviniştilor şi a „kautskiştilor" se află o minoritate, de cele mai multe ori o minoritate infimă, formată din reprezentanţi ai birocraţiei şi aristocraţiei muncitoreşti, din mici burghezi şi filistini. Dacă vom aplica o tactică justă faţă de oportunişti, adică dacă-i vom exclude din rîndurile noastre şi vom duce împotriva lor o luptă necruţătoare, vom avea de partea noastră atît marile organizaţii, cît şi aparatul legal şi ilegal al partidului revoluţionar.

Scrisă înainte de 28 iulie 1915
Expediată din Sörenberg
la Hertenstein (Elveţia)

Anexa la scrisoare a fost publicată pentru prima oară în 1915, în revista „Kommunist" nr. 1—2

Scrisoarea se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris ; anexa — după textul apărut în revistă

103

CĂTRE V. A. KARPINSKI

Scumpe V. K.,

Acceptăm condiţiile lui Kuzma. Broşura e *gata* scrisă *în întregime* *. Pot trimite manuscrisul *chiar mai devreme* dacă asta poate grăbi apariţia. Te rog

* Este vorba de broşura „Socialismul şi războiul (Atitudinea P.M.S.D.R. faţă de război)". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

să-mi telegrafiezi (sau să-mi telefonezi, cel mai bine între 8½ şi 9 dimineaţa, la Hotel Marienthal, *Sörenberg*, Kanton Luzern) dacă e cazul să trimit broşura mai devreme. *E f o a r t e* important să grăbim apariţia ei.

Aşadar, scoatem încă un număr de ziar (articolul despre pacifism va apărea ca editorial ; îţi voi trimite şi alte materiale), iar imediat după aceea tipărim broşura. (Are, cred, circa 115 000 de semne. Dar diferenţa nu-i prea mare.)

Cu o călduroasă strîngere de mînă,

al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 28 iulie 1915
Expediată din Sörenberg (Elveţia) la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

104

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Trimit broşura la Geneva (s-au angajat s-o tipărească cu 150 frs. suta de mii de semne şi chiar foarte repede).

Am acceptat aproape toate modificările propuse de d-ta. În partea d-tale am făcut modificări *m i n i m e :* ţi le voi trimite în corectură (sau, dacă vrei, le vom cere mai înainte).

Trebuie *să grăbim din răsputeri* apariţia numărului curent al Organului Central. Articolul d-tale va avea *3 7 5* de rînduri !!! Cronici n-avem (aproape) de loc. N-ai vrea să scrii o jumătate de coloană despre „Război" ? Eu voi scrie despre autodeterminare şi despre Statele Unite ale Europei *. Articolul despre *G o l a y t r e b u i e d a t î n* O. C. dacă japonezii nu vor consimţi să-l dea în „Kommunist", căci pe Golay trebuie să-l popularizăm *c î t m a i l a r g c u p u t i n ţ ă* **.

* Lenin se referă, probabil, la articolele sale „Proletariatul revoluţionar şi dreptul naţiunilor la autodeterminare" şi „Cu privire la lozinca Statelor Unite ale Europei" (vezi Opere complete, vol. 27, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 63—71 ; vol. 26, p. 355—360). — *Nota red.*

** Vezi articolul lui V. I. Lenin „Glasul cinstit al unui socialist francez" (vezi Opere complete, vol. 27, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 5—13). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Răspunde-mi mai repede cu privire la O.C.; *grăbeşte-te din răsputeri.*

Face să public nota mea despre Quarck ? *

Cum s-a putut pierde proiectul de declaraţie (= un rezumat al rezoluţiilor) ? ? Doar ţi l-am trimis în plic ! ! !

Îl vom cere de la Radek. Dacă-l găseşti la d-ta, *înapoiază-mi-l* degrabă ! !

Anexez o scrisoare către Iuri şi un material de Varin.

Salutări.

Al d-tale, *Lenin*

Toate corecturile mele au fost trimise la *Benteli***. Dacă scrisoarea s-a pierdut, *să-mi trimită alt rînd de corecturi.*

Scrisă după 28 iulie 1915
Expediată din Sörenberg
la Hertenstein (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

105

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Olga îmi scrie că trebuie să *daţi zor* cu O.C., altfel Kuzma se apucă de altă treabă !

Şi avem atît de puţine materiale ! ! E pur şi simplu scandalos ! !

Azi trimit direct la tipografie articolul „Cu privire la lozinca Statelor Unite ale Europei" (cu rugămintea de a ţi se trimite un rînd de corecturi) (e scris în spiritul convorbirilor noastre. Trebuie neapărat să îndreptăm eroarea pînă la apariţia broşurii, iar în broşură să dăm o notă la manifest [142]). În broşură voi adăuga şi textul rezoluţiei din 1913 în problema naţională.

Îţi trimit articolul cu privire la programul naţional (aş fi vrut să-l refac. E nereuşit, cred eu ; aş prefera să amînăm

* Vezi articolul lui V. I. Lenin „Cu privire la aprecierea lozincii «pace»" (vezi Opere complete, vol. 26, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 300—302). — *Nota red.*

** Este vorba de tipografia Benteli. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

publicarea lui) *. Materialele de care dispune Olga însumează 400 de rînduri + 125 Statele Unite ale Europei ; or, pentru întregul număr ne trebuie *736* de rînduri ! !

Mai trimite Olgăi ceva material, dar în aşa fel încît să-l aibă nu mai tîrziu de luni dimineaţa (trimite în genere *cu prima poştă).* Articolul despre Quarck ** nu trebuie să figureze alături de articolul d-tale.

A fost în nr. 111 al ziarului „Naşe Slovo" [143]	Articolul lui Braun n-a apărut cumva în *„Naşe Slovo" ?* Nadia s-a interesat şi zice că *d a.*

E nevoie de un articolaş despre Rusia.
(Eu am fost bolnav şi abia ieri am fost în stare să lucrez.)

Salutări la toată lumea.

Al d-tale, *Lenin*

P. S. Mulţumesc pentru broşuri.
Dacă n-ai altceva, trimite-l pe Golay la O.C.

În broşură ai uitat să dai cifre referitoare la numărul muncitorilor din guberniile „noastre" şi din cele ale lichidatorilor. *T r i m i t e - m i - l e.*

Scrisă între 28 iulie şi 2 august 1915
Expediată din Sörenberg la Hertenstein (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

* Este vorba, probabil, de articolul lui Lenin „Proletariatul revoluţionar şi dreptul naţiunilor la autodeterminare" (vezi Opere complete, vol. 27, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 60—69). — *Nota red.*

** Este vorba de articolul lui Lenin „Cu privire la aprecierea lozincii «pace»" (vezi Opere complete, vol. 26, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 300—302). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

106

CĂTRE V. A. KARPINSKI

Dragă tovarăşe,

Îţi trimit un articol pentru nr. 44 * (te rog insistent să trimiţi concomitent corecturi şi mie, şi lui Grigori (la fel şi pentru articolul despre pacifism) ; pune să scoată două perii. Adresa lui Grigori : Herrn Radomyslski bei Fr. Aschwanden *Hertenstein* in *Kanton L u z e r n).*

Luni voi mai primi de la Grigori material pentru nr. 44.

Trebuie *să obţinem cu orice preţ* (chiar plătindu-i lui Kuzma pentru o zi de lucru etc.) ca imediat după apariţia numărului 44 să înceapă culesul broşurii. Repet, ea este gata şi se află la mine. Ţi-o voi trimite pe la mijlocul săptămînii viitoare, dar, dacă putem grăbi apariţia, telegrafiază-mi şi o trimit imediat.

Nr. 43 a apărut în condiţii admirabile ! Multe mulţumiri şi salutări !

Al d-tale, *Lenin*

Scrisă între 28 iulie şi 2 august 1915
Expediată din Sörenberg (Elveţia) la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

107

CĂTRE D. WIJNKOOP

30. VII. 1915

Stimate tovarăş,

Am primit scrisoarea şi cartea poştală. Vă trimit traducerea franceză integrală a manifestului nostru. Traducerea rezoluţiilor partidului nostru, făcută de Radek, v-am trimis-o deja. Aşadar, aveţi acum toate documentele (cît pri-

* Este vorba de articolul „Cu privire la lozinca Statelor Unite ale Europei" (vezi Opere complete, vol. 27, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 355—359). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

veşte „Statele Unite ale Europei", vom adopta, cred, punctul de vedere al lui Gorter).

Mă bucur foarte mult că sîntem de acord în problemele esenţiale. Noi nu avem nevoie de declaraţii de paradă din partea liderilor (împotriva cărora a scris atît de bine Panneckoek), ci de o declaraţie de principii consecvent revoluţionară, spre a ajuta astfel pe muncitori să găsească calea cea bună. Iată ce este absolut necesar acum. Sînt foarte bucuros că întreţineţi legături cu prietenii belgieni (v-am putea trimite pentru ei broşura lui P. Golay dacă nu cumva aţi şi văzut-o pînă acum [144]) şi că intenţionaţi să staţi *personal* de vorbă cu unii reprezentanţi ai stîngii din altă ţară. Dacă grupul belgian anonim „L'Étoile" şi încă un grup, german, ar publica împreună cu partidul nostru şi al dv. o declaraţie de principii, acesta ar fi un bun şi serios început. Stînga suedeză, în frunte cu Höglund, e de partea noastră : am primit azi o scrisoare în acest sens. Ar fi bine să scrieţi în Anglia şi să convingeţi un grup de acolo (fie şi unul mic) să participe alături de noi la elaborarea unei declaraţii comune.

Cu cele mai bune salutări şi urări de succes,
al dv., *N. Lenin*

P. S. A doua conferinţă preliminară urma să aibă loc la 7 august, dar probabil că se va ţine mai tîrziu.

Expediată din Sörenberg (Elveţia) la Amsterdam

Publicată pentru prima oară în 1960, în revista „Voprosi Istorii KPSS" nr. 4

Se tipăreşte după manuscris
Tradus din limba germană

108

CĂTRE K. B. RADEK

Scumpe tov. Radek,

Am primit scrisoarea d-tale către Wijnkoop şi i-o trimit cu prima poştă. Într-un post-scriptum precizez că, dacă vrem să pregătim o declaraţie (ca să nu mai vorbim de un

www.dacoromanica.ro

nou „Manifest Comunist"), trebuie să ne apucăm de treabă imediat.

Noi am prezentat 1) manifestul, 2) rezoluţiile şi 3) proiectul de declaraţie. Trimiteţi-ne deci mai repede propuneri de modificări sau contraproiecte. Grăbiţi-vă ! ! Altminteri întîrziem ! !

Personal sînt împotriva participării grupului „Naşe Slovo", dar nu mă gîndesc să fac din asta o condiţie ultimativă. De ce sînt împotrivă ? 1) Socot că admiterea lui ar semăna confuzie, pentru că *însuşi* „Naşe Slovo" nu se pretinde a fi un al treilea partid sau grup *de sine stătător* (în afară de C.C. sau C.O.) în ce priveşte activitatea din ţară ; 2) Printre membrii grupului „Naşe Slovo" se află *partizani ai Comitetului de organizare* într-un număr pe care publicul nu-l cunoaşte. Dublă reprezentare ! ! (C. O. + „Naşe Slovo"). 3) „Naşe Slovo" sprijină poziţia fracţiunii Ciheidze (pe care o sprijină şi C.O., şi Plehanov + Aleksinski). N-ar fi oare aceasta o sursă de confuzie ? ? ?

Nu văd nimic ridicol în propunerea de a recunoaşte drept *grup* pe cei din jurul revistei „Lichtstrahlen" şi de a-l considera mai important decît cel al Clarei Zetkin.

Din acest grup fac parte Borchardt + Radek + colaboratorii revistei „Lichtstrahlen". Şi aceasta este de ajuns.

Acest grup are o revistă (pe cînd Zetkin & Co. nu au).

Borchardt a declarat primul în public : Die Sozial-demokratie *abgedankt* * [145]. Această declaraţie nu este un truc propagandistic, ci un act politic de cea mai mare importanţă. *Este un fapt*, şi nu o promisiune.

Mai important ca orice e pentru noi (adică pentru toţi aderenţii stîngii) adoptarea unei *declaraţii de principii* clare, complete şi precise. Fără o asemenea declaraţie, toate aşazisele „programe de acţiune" nu sînt decît vorbe goale, înşelătorie de cea mai pură speţă. Ce s-a ales din „rezoluţia de acţiune" care a fost adoptată la Berna la propunerea Clarei Zetkin ? *Nimic* în sensul acţiunii ! Nimic în sensul principiilor ! [146]

---

* — Social-democraţia s-a lepădat de sine însăşi. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

Grupul Borchardt [147], dacă va publica (împreună cu noi sau separat) ca grup anonim (sub denumirea de „Stern" sau „Pfeil" * sau sub orice altă denumire) o declarație de principii precisă + o chemare la acțiuni *revoluționare*, va îndeplini un rol istoric universal.

În timp ce Zetkin & Co., dispunînd de *tot* ce le trebuie (ziare, reviste, legături cu „Berner Tagwacht", posibilitatea de a veni în Elveția etc.), n-au făcut *nimic* în decurs de 10 luni pentru unirea elementelor de stînga pe plan internațional. E o ruşine.

Toate cele bune. Al d-tale, *Lenin*

P. S. *Nu* te sfătuiesc să te înrolezi în armată. Nu trebuie să ajutăm pe duşmani. Ai face doar un serviciu Scheidemannilor. Mai bine emigrează. E mai bine aşa, crede-mă. Acum e mare nevoie de activişti de stînga.

„Opoziția din Germania este produsul frămîntării din rîndurile maselor, în timp ce bolşevicii reprezintă orientarea unui mic grup de revoluționari".

Un asemenea mod de a raționa e nemarxist.

Este kautskism sau un subterfugiu.

Ce a fost în 1847 „Manifestul Comunist" şi grupul care l-a scos ? ? Produsul frămîntării din rîndurile maselor, sau orientarea unui mic grup de revoluționari ? ? Sau *şi* una, *şi* alta ?

Dar noi, Comitetul Central ? Sau poate că Fracțiunea M.S.D.R. nu a dovedit că există legături cu masa ? Dar „Proletarskii Golos" [148] *din Petrograd ?* Sau poate că în Rusia *nu există* „frămîntare în rîndurile maselor" ?

Social-democrații de stînga din Germania vor săvîrşi o greşeală istorică dacă, sub pretextul că „ei sînt produsul frămîntărilor din rîndurile maselor" (ei = Zetkin, Laufenberg, Borchardt, Thalheimer, Duncker ! ! ! Ha-Ha !), vor refuza să adopte şi să publice o declarație de principii (anonim, în numele grupului „Stern" etc. Va veni o zi cînd muncitorii *vor adera la ea şi vor reflecta* asupra ei).

* — „Steaua" sau „Săgeata". — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

Pentru înteţirea „frămîntării din rîndurile maselor" e nevoie de o declaraţie de stînga şi de un program de stînga. *În vederea* unei asemenea frămîntări e nevoie de ele. *Pentru* transformarea „frămîntării" în „mişcare" este nevoie de cle. *Pentru* intensificarea „frămîntării" din putreda Internaţională *este nevoie de ele.*

Şi chiar imediat ! ! !

D-ta greşeşti profund !

P. S. În scrisoarea către Wijnkoop nu precizezi dacă e fixată sau doar propusă pentru 20 august ? Scrie-ne, mie şi *lui Grigori,* cîteva cuvinte în legătură cu această chestiune (dacă e urgentă).

Racovski (vezi broşura lui)[149] este **pentru** apărarea patriei. Eu consider că cu astfel de oameni nu putem merge împreună.

Scrisă înainte de 4 august 1915
Expediată din Sörenberg (Elveţia) la Berna

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIV

Se tipăreşte după manuscris

109

CĂTRE A. M. KOLLONTAI

Scumpă A. M.,

Ne-au bucurat foarte mult declaraţia norvegienilor şi comunicarea dv. că vă ocupaţi de suedezi[150]. O manifestare internaţională comună a marxiştilor *de stînga* ar fi extrem de importantă ! (O declaraţie de principii este lucrul principal şi, deocamdată, singurul posibil.)

După părerea mea, atît Roland-Holst, cît şi Racovski (ai văzut broşura lui în limba franceză ?) şi Troţki sînt cu *toţii* nişte „kautskişti" extrem de dăunători, în sensul că sub diferite forme ei toţi se pronunţă pentru unitate cu oportuniştii, caută *să înfrumuseţeze* oportunismul şi promovează (în chip diferit) eclectismul în locul marxismului revoluţionar.

www.dacoromanica.ro

După părerea mea, observaţiile dv. critice pe marginea proiectului de declaraţie nu arată (dacă nu mă înşel) că între noi ar exista divergenţe serioase. Consider că ar fi greşit din punct de vedere teoretic şi dăunător din punct de vedere practic să *nu* facem distincţie între diferitele tipuri de războaie. Noi nu putem fi împotriva războaielor de eliberare naţională. D-ta iei exemplul Serbiei. Dar dacă sîrbii ar fi fost *singuri* împotriva Austriei, n-am fi fost noi *de partea* sîrbilor ?

Ceea ce caracterizează actualul război este lupta *dintre* marile puteri pentru reîmpărţirea coloniilor şi pentru subordonarea statelor mici.

Un război al Indiei, Persiei, Chinei ş.a.m.d. împotriva Angliei sau Rusiei ? N-am fi noi oare *de partea* Indiei împotriva Angliei etc. ? E o inexactitate să numeşti „război civil" un *a s t f e l* de război ; prea e trasă de păr. Este extrem de dăunător să extinzi peste măsură noţiunea de război civil, căci în felul acesta *s e e s t o m p e a z ă* esenţialul : războiul muncitorilor salariaţi împotriva capitaliştilor din statul *respectiv*.

Scandinavii însă par a aluneca pe panta pacifismului micburghez (de periferie, kleinstaatisch *), negînd „războiul" în general. Acesta este un punct de vedere nemarxist, care trebuie combătut aşa cum trebuie combătută atitudinea lor de negare a miliţiei.

Încă o dată salutări şi felicitări pentru declaraţia norvegiană.

Al dv., *Lenin*

Scrisă nu mai devreme de 4 august 1915
Expediată din Sörenberg (Elveţia) la Christiania (Oslo)

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. II

Se tipăreşte după manuscris

* — caracteristic pentru statele mici — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

110

CĂTRE V. A. KARPINSKI

Dragă tovarăşe,

Îţi trimit un articol pentru O.C., care va fi tipărit numai în caz de extremă nevoie (adică în caz de lipsă totală de material) *. Aş vrea *să mai amîn* publicarea lui. Dacă nu intră în acest număr, *înapoiază-mi-l.*

Grigori a promis că va trimite un articol despre Rusia. Pe acesta e de dorit să-l tipăriţi.

Cu nr. 44 cred că am terminat : *daţi-i drumul cît mai repede.*

N. B. Îţi trimit prima parte a broşurii. Restul, mîine sau poimîine.

Corecturile broşurii mi se vor trimite mie.

Scrisă înainte de 10 august 1915
Expediată din Sörenberg (Elveţia) la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

111

CĂTRE V. A. KARPINSKI

Dragă V. K.,

Îţi trimit paginile din broşură pe care, din întîmplare, am uitat să ţi le trimit. Controlează, te rog, dacă ai acum tot textul. Ieri ţi-am scris ce alte *r e t i p ă r i r i* intră în această broşură.

Ce se aude cu nr. 44 ?

Salutări. Al d-tale, *Lenin*

P. S. Alăturata notă de subsol la manifest trebuie să intre în broşură. Introdu-o, te rog !

* Este vorba, probabil, de articolul „Proletariatul revoluţionar şi dreptul naţiunilor la autodeterminare" (vezi Opere complete, vol. 27, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 60—69). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

NOTĂ

Revendicarea creării Statelor Unite ale Europei, aşa cum este formulată în manifestul C.C., care i-a adăugat o chemare la răsturnarea monarhiilor din Rusia, Austria şi Germania, are alt conţinut decît acela pe care i-l dau acestei lozinci Kautsky şi alţii. [La alineatul din manifestul C.C. („Soţial-Demokrat" nr. 33) în care se vorbeşte despre crearea Statelor Unite ale Europei.]

În nr. 44 al ziarului „Soţial-Demokrat", Organul Central al partidului nostru, a apărut un articol redacţional în care s-a arătat că lozinca „Statelor Unite ale Europei" este greşită din punct de vedere economic. Ea este sau o lozincă imposibilă în condiţiile capitalismului, întrucît înseamnă nu numai cedarea de colonii, ci şi planificarea economiei mondiale în condiţii cînd coloniile, sferele de influenţă etc. sînt împărţite între diferite ţări, sau o lozincă reacţionară, care înseamnă coalizarea temporară a marilor puteri europene în vederea jefuirii Japoniei şi Americii, care se dezvoltă mai rapid. (Nota redacţiei ziarului „Soţial-Demokrat".)

Rog a mi se restitui cît mai repede!

Scrisă înainte de 11 august 1915
Expediată din Sörenberg (Elveţia) la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

112

CĂTRE V. A. KARPINSKI

Scumpe V. K.,

Sînt foarte neliniştit de soarta broşurii. Sper că ai primit tot (manuscrisul în întregime şi nota la manifest). Cum merge culesul şi cînd crezi că o să apară? *Aştept corecturile.* (Titlurile micilor subdiviziuni vor fi culese fie cu cursive, fie cu nonpareil, dar în nici un caz cu litere grase.)

www.dacoromanica.ro

Ce se aude cu nr. 44 al O.C. ? Neprimind corecturi, am conchis că vreţi să grăbiţi apariţia lui (aşa cum ne-a fost vorba). Sper că a intrat şi articolul despre Statele Unite, nu-i aşa ?

Scrie-mi cîteva rînduri.

Salutări. Al d-tale, *Lenin*

Ai găsit rezoluţia din 1913 în problema naţională ?

Scrisă la 11 august 1915
Expediată din Sörenberg (Elveţia) la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

113

CĂTRE D. WIJNKOOP

Stimate tovarăş,

Anexez declaraţia primită de noi din partea Uniunii tineretului norvegian. Social-democraţii bulgari („tesneacii") s-au pronunţat, în principiu, în acelaşi spirit ca şi la a doua conferinţă balcanică (din iulie a.c.) [151]. Aşadar, o declaraţie de principii internaţională a stîngii *este posibilă*. Ea trebuie să fie gata pînă la 20 august.

Aştept cu nerăbdare răspunsul şi proiectul dv.

Cu cele mai bune urări

(Urmează semnătura).

Scrisă după 15 august 1915
Expediată din Sörenberg (Elveţia) la Amsterdam

Publicată pentru prima oară în limba germană în 1959, în revista „Beiträge zur Geschichte der deutschen Arbeiterbewegung" nr. 2

În limba rusă publicată pentru prima oară în 1960, în revista „Voprosî Istorii KPSS" nr. 4

Se tipăreşte după o copie obţinută prin perlustrare
Tradus din limba germană

www.dacoromanica.ro

114

CĂTRE S. N. RAVICI

Dragă tov. Olga,

Mă tem să-i scriu lui V. K., deoarece scrisorile „presante" nu fac decît să-i agraveze boala de nervi. Ce se aude cu nr. 44 ? Sau Kuzmiha s-a întors categoric împotriva noastră ? Prea m-am grăbit cu nr. 44 ; n-am avut timp să fac modificări, n-am văzut corecturile şi deodată totul a stopat. Iar Kuzma a cerut broşura încă de acum *două* săptămîni [152] ! !

Scrie-mi, te rog, în cîteva cuvinte dacă există vreo speranţă să scoatem şi nr. 44, şi broşura. Cînd anume ar putea să apară fiecare dintre ele ?

În broşură ar mai fi cîte ceva de adăugat şi de modificat. Avem nevoie de corecturi.

Salutări lui V. K.

Al d-tale, *V. Ulianov*

P. S. Ce spui de „Le Peuple" ?? [153] E cu trup şi suflet *pentru* Vandervelde ! !

Scrisă la 16 august 1915
Expediată din Sörenberg (Elveţia)
la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

115

CĂTRE S. N. RAVICI

Dragă tov. Olga,

Ura ! Ai biruit-o pe Kuzmiha în persoană ! ! Eşti o adevărată eroină, zău !

Îţi trimit corecturile şi *două* completări la broşură. Ai grijă, te rog, *să fie introduse acolo unde trebuie* (dacă întîrzie prea mult, nu-mi mai trimite corecturile *acestor* completări, ci fă-le d-ta).

www.dacoromanica.ro

Îi scriu lui Grigori că scot broşura (dacă nu e de acord, îmi poate da un telefon).

După textul broşurii trebuie să urmeze *trei* anexe :

I. Manifestul C.C. al P.M.S.D.R. cu privire la război (din nr. *33*. Ţi-l trimit).

[Se va introduce nota (despre lozinca Statelor Unite ale Europei) pe care *v-am trimis-o* (dar copia ai trimis-o lui Lealin ?)

II. Rezoluţiile din nr. *40*, pe care ţi le trimit.

III. Rezoluţia din *1913* (consfătuirea C.C. cu unii activişti de partid) *în problema naţională*. Eu n-o am. Îi rog pe cei de la Berna să v-o trimită. (Dar *trebuie* să fie şi la voi în bibliotecă.)

Broşura se va tipări în 2 000 de exemplare, pe hîrtia cea mai ieftină (dacă aveţi hîrtie subţire, tipăriţi 1 000 de exemplare pe astfel de hîrtie), în formatul cel mai ieftin şi mai potrivit pentru plicuri.

Salutări. Al d-tale, *Lenin*

P. S. Trimite-mi, dacă asta nu implică nici o întîrziere, *un al doilea* exemplar de corecturi ale *întregii* broşuri (pentru a le trimite unui tovarăş care pleacă în Rusia).

Scrisă după 16 august 1915
Expediată din Sörenberg (Elveţia) la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

116

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Restituie-mi „Le Peuple". Îţi place ce scrie despre Vandervelde ? Aceasta va fi *tactica* lor, a *tuturor*.

De la Radek şi de la Karpinski n-am primit nici un rînd. Nu pricep de ce. Le scriu chiar astăzi.

Grimm a telefonat că Vorkonferenz a fost amînată pentru 5. IX şi că Zetkin i-a comunicat din închisoare că-l

www.dacoromanica.ro

roagă să-i trimită rezoluţia prezentată de minoritate la Conferinţa de la Berna [154]. I-am trimis textul rusesc. Dacă ai unul german, trimite-l lui Grimm.

Pe Jaurès ţi-l vom trimite după ce îl vom citi [155].

„J'accuse" a fost restituit lui *Radek* [156].

Înapoiază-mi-l pe Kolb [157].

De la olandezi *nil* * ! ! !

P. S. Te sfătuiesc să-i dai drumul (vezi textul), dar să traduci expresiile germane.

Pe japonezi degeaba îi aperi. Aleksandr ne scrie scrisori *pline de indignare* şi are de ce să fie indignat. Trebuie să îndeplinim hotărîrile luate : s-a hotărît (acum trei săptămîni) *că peste o săptămînă!!* Şi acum **o nouă amînare de o lună!???**

Ăştia-s coţcari şi nu voi fi îngăduitor cu ei dacă umblă cu cioara vopsită. Sînt în drept să le cer şi am să le cer *să pună pe hîrtie* tot ce au de spus şi *să consemnăm* prin intermediul unor secretari hotărîrile adoptate în comun (ca să-i prind cu mîţa-n sac pe aceşti coţcari, *care* vor s-o rupă cu noi, dar aşa ca vina să fie a noastră !).

Vor să plece ? cînd ? sau nu pleacă ? Doi tîmpiţi dacă puneam să ţină socoteala banilor şi tot ar fi putut calcula în trei luni cît fac 100 de ruble în franci sau cît costă nr. 1. Astea-s subterfugii *puerile,* pe care e şi *ridicol* să le asculţi. Ei vor cere cu ţîrîita bani din Rusia, hrănindu-ne cu promisiuni şi ducînd de nas pe cei însărcinaţi cu transportul ! ! Să adopţi hotărîri de ochii lumii ! ! Nu, de data asta n-o să le meargă.

Lenin

N. B. În articolul lui Buharin a rămas *pe alocuri* (la p. 133, 132 şi *129* în subtitluri) vechea expresie „trust obştesc de stat" (care în restul articolului a fost înlocuit cu „trust capitalist de stat") [158].

Sînt simple omisiuni ori s-a lăsat aşa cu bună-ştiinţă ??

Îmi scrii că păstrezi însemnările şi că „speri să obţii". Îndeplinirea *vechilor hotărîri??* Cum s-o obţii ? ? Cu vorbe ?

* — nimic. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

Nu sînt de acord cu asemenea relaţii.

P. S. Manifestele (şi foile volante) trebuie scrise şi trimise lui Aleksandr.

Scrisă înainte de 19 august 1915
Expediată din Sörenberg la Hertenstein (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

117

CĂTRE A. M. KOLLONTAI

Scumpă A. M.,

Vorkonferenz * (II) a fost amînată pentru 5. IX.

Höglund şi norvegienii de stînga (dar danezii ?) *trebuie* să ceară singuri să fie invitaţi. Orice cereri sau declaraţii trebuie *să ne fie trimise nouă (pentru C.C.)* în scris, semnate, prevăzute cu sigiliu, într-una dintre cele trei limbi internaţionale.

Multe salutări lui Aleksandr (de ce se limitează el *doar* la criticarea proiectului meu ? [159] Formulaţi-vă propunerile de modificări, s'il vous plait ** !), iar pe dv. vă felicit pentru activitatea încununată de succes în rîndurile social-democraţilor de stînga din Scandinavia.

Al dv., *Lenin*

Conferinţa, cred, nu se va întruni curînd, dacă se va întruni. Höglund însă trebuie *să se pregătească* temeinic şi *rapid*.

Dar sînt ei oare cu toţii de acord ca social-democraţii de stînga din diferite ţări să adopte şi să publice un manifest comun (independent de faptul că va avea sau nu va avea loc o conferinţă) ?

Scrisă înainte de 19 august 1915
Expediată din Sörenberg (Elveţia) la Christiania (Oslo)

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. II

Se tipăreşte după manuscris

* — Conferinţa preliminară. — *Nota trad.*
** — vă rog ! — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

118

CĂTRE K. B. RADEK

Dragă tov. Radek,

Anexez proiectul d-tale [160]. Nici un cuvînt despre social-şovinism şi (=) oportunism şi despre combaterea lor ! ! De ce să cocoloşim răul şi să ascundem maselor muncitoreşti cine e principalul lor duşman în rîndurile partidelor social-democrate ?

Vei insista oare ultimativ să nu spunem pe faţă nici un cuvînt despre necesitatea unei lupte necruţătoare împotriva oportunismului ?

Sper că *voi veni cu vreo două zile mai devreme* (adică la 2—3. IX) dacă îmi vei comunica că vor veni şi germanii (în caz contrar va veni numai Zinoviev).

(Proiectul d-tale e prea „academic" ; nu este o chemare la luptă, un manifest combativ.)

Ai de gînd să trimiţi proiectul d-tale şi lui Wijnkoop ? *Vei cere* să vină şi ei (olandezii) ?

Trimite-mi, te rog, imediat traducerea (în germană) *a proiectului meu* (despre care i-ai scris lui Wijnkoop), precum şi traducerea rezoluţiei noastre din 1913 (în problema naţională). Aşadar, *două materiale.*

Trebuie să depunem *toate* eforturile ca broşura noastră (în limba germană) să apară pînă la 5. IX. Îi scriu azi lui Kasparov să te ajute şi să găsească încă un traducător (pe tov. Kinkel, la Berna). Ai putea să lucrezi (împreună cu Kasparov) într-un „ritm forţat" şi să traduci această broşură într-o săptămînă ? Dar tipăritul ? Ar putea fi tipărită în 3—4 zile ? Trebuie să depunem *toate* eforturile şi să facem acest lucru.

Te rog să-mi răspunzi imediat.

Al d-tale, *N. Lenin*

Scrisă la 19 august 1915
Expediată din Sörenberg (Elveţia) la Berna
Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIV

Se tipăreşte după manuscris
Tradus din limba germană

www.dacoromanica.ro

119

CĂTRE V. M. KASPAROV

Dragă Kasparov,

La 5. XI se întruneşte la Berna conferinţa social-democraţilor de stînga.

Este *extrem* de important ca broşura noastră în limba germană să apară *înainte* de această dată.

Nu ne-ai putea da o mînă de ajutor în această privinţă ?

— în primul rînd, ducîndu-te la Radek ca să-l ajuţi la lectura manuscrisului şi să-l îndemni să se apuce imediat de traducere (din păcate, pînă atunci *nu vom putea* avea corecturile ruse) ;

— în al doilea rînd, ocupîndu-te de încheierea unui contract cu tipografia germană (Radek ştie despre ce este vorba) ;

— în al treilea rînd, ducîndu-te la Kinkel, arătîndu-i scrisoarea de faţă şi *rugîndu-l să ajute la traducere* (să traducă el o parte din text).

Ştiu că lui Kinkel i-am devenit aproape de nesuferit din cauza repetatelor rugăminţi de a ne traduce cîte ceva. Dar este vorba de ceva urgent, important, e nevoie de ajutor grabnic şi sper că nu va fi prea supărat.

Răspunde-mi cît mai grabnic printr-o carte poştală.

Multe salutări. Al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 19 august 1915
Expediată din Sörenberg (Elveţia)
la Berna

Se tipăreşte după manuscris

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIV

120

CĂTRE D. WIJNKOOP

Stimate tovarăşe Wijnkoop,

Radek îmi scrie că v-a comunicat deja fixarea datei conferinţei (nu a conferinţei preliminare, ci a conferinţei propriu-zise) pentru ziua de 5. IX. Proiectul lui Radek vă este,

www.dacoromanica.ro

probabil, de asemenea cunoscut. Mie mi se pare prea academic (lucru, firește, lipsit de importanță) și — ceea ce este mult mai important — nesatisfăcător în privința punctului celui mai important, atît de bine subliniat, de pildă, în broșura lui Gorter : lupta intransigentă împotriva oportunismului. Dacă vom trece sub tăcere asta în fața muncitorilor, vom trece sub tăcere o împrejurare fără care nu se poate face *nimic* real.

Vă rog să-mi comunicați părerea dv. și cea a Comitetului dv. Central, indicînd totodată dacă e sigură venirea unui reprezentant al partidului dv. (iar în caz contrar, dacă îi veți da mandat lui Radek sau veți trimite o declarație etc.). Dacă aveți posibilitatea, scrieți minorității din Partidul socialist britanic să trimită un reprezentant sau, cel puțin, o declarație. Dacă această conferință se va solda nu numai cu scamatoriile diplomatice ale liderilor (atît de reușit ridiculizate de Panneckoek), ci și cu o declarație internațională de principii a stîngii marxiste, vom fi făcut o treabă foarte utilă.

Grupul de belgieni internaționaliști pe care îl cunoașteți trebuie să trimită și el o declarație sau să vă dea mandat dv. (*fracțiunile* diverselor partide vor fi și ele, fără doar și poate, admise). O opoziție antișovină — oricît de infimă — împotriva lui Vandervelde ar fi cît se poate de binevenită. Primul pas e greu !

În așteptarea răspunsului dv.,
cu salutări social-democrate, *N. Lenin*

P. S. Anexez un proiect de declarație (în limba franceză), pe care nu am avut timp să-l discut cu prietenii mei. Mîine îl voi trimite tovarășului Radek.

Scrisă după 19 august 1915
Expediată din Sörenberg (Elveția)
la Amsterdam

Publicată pentru prima oară în 1960, în revista „Voprosî Istorii KPSS" nr. 4

Se tipărește după manuscris
Tradus din limba germană

www.dacoromanica.ro

121

CĂTRE A. M. KOLLONTAI

Scumpă A. M.,

Totul arată că la 5.IX va avea loc chiar conferința, și nu o Vorkonferenz. Prin urmare, timpul nu așteaptă.

Trebuie să depuneți toate eforturile pentru a-l trimite aici pe Höglund sau pe cel mai de stînga și mai sigur social-democrat norvegian, așa încît cel mai tîrziu la 3.IX să fie neapărat aici (ca să ia legătura cu mine, el trebuie să telefoneze de la Berna la Sörenberg, Hotel Marienthal *(Kanton Lüzern)*, Telefon *1.11* — (1. 11)).

Dacă este *absolut* imposibil să vină careva dintre ei, atunci să-mi trimită imediat prin scrisoare recomandată (astfel încît s-o primesc *sigur* pînă la 2—3·IX) fie un act prin care să declare că încredințează mandatul lor Comitetului nostru Central (un mandat oficial (în limba germană sau franceză)), fie (dacă nu sînt de acord să ne încredințeze mandatul) o declarație de solidarizare cu C.C. + o declarație de principii + (neapărat) o scrisoare adresată conferinței, în care să se arate că Comitetul nostru Central este însărcinat să dea citire declarației (sau să voteze, dacă se poate).

Problema centrală în jurul căreia se va da lupta va fi aceea dacă în Prinzipienerklärung * trebuie sau nu trebuie declarată o luptă necruțătoare împotriva *oportunismului*, adică împotriva social-șovinismului (fără a se ezita în fața unei eventuale sciziuni). Vă rog să stăruiți ca tocmai acest punct să fie formulat *cît mai clar* și mai categoric.

Vă rog să-mi comunicați imediat printr-o carte poștală

* — declarația de principii. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

dacă aţi primit scrisoarea de faţă şi dacă credeţi (sau sînteţi sigură) că ei vor face şi una şi alta.

(Salutări lui Aleksandr.)

Al dv., *Lenin*

Scrisă după 19 august 1915
Expediată din Sörenberg (Elveţia)
la Christiania (Oslo)

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. II

Se tipăreşte după manuscris

122

CĂTRE E. I. RIVLINA

Scumpă tovarăşă,

Zilele trecute ţi-am trimis o scrisoare în privinţa lui Golay. Acum lucrurile au luat, ca să spun aşa, o altă întorsătură. Pentru ziua de 5.IX a fost fixată *nu* o consfătuire preliminară, ci însăşi conferinţa (internaţională) a socialiştilor de stînga. Va veni şi *Merrheim* de la Paris (toate acestea entre nous *, bineînţeles). Vor veni şi reprezentanţi ai grupului „Naşe Slovo". De ce nu ar veni şi Golay şi Naine, ca reprezentanţi ai socialismului de stînga din Elveţia franceză (din moment ce va fi Grimm, a cărui poziţie e mult mai echivocă decît a lor)? Caută, te rog, să-i vezi cît mai repede pe amîndoi, discută cu ei de la om la om, şi răspunde-mi cît mai repede, în cîteva cuvinte, care este starea de spirit a acestor socialişti francezi de stînga. Îţi dai seama, desigur, că *tocmai* prezenţa unor francezi antişovinişti ar căpăta *acum*, mai ales în prezenţa lui Merrheim, o importanţă deosebit de mare la această conferinţă.

Aşadar, răspunde-mi cît mai repede!

Salutări lui Rivlin!

Al d-tale, *Lenin*

Scrisă după 19 august 1915
Expediată din Sörenberg (Elveţia)
la Lausanne

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIV

Se tipăreşte după manuscris

* — între noi. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

123

CĂTRE I. A. BERZIN

Dragă Berzin,

Multe mulţumiri pentru mandatul încredinţat [161]. Te rog să-mi trimiţi *imediat* un mandat identic în limba franceză sau germană, prevăzut cu sigiliu etc., întocmit în toată regula şi cuprinzînd neapărat, în textul mandatului, menţiunea că partidul vostru nu numai că a fost întotdeauna (şi este şi acum) afiliat la Biroul socialist internaţional (dar a avut acolo şi un reprezentant cu drept de vot consultativ). Precizez că e ceva cît se poate de urgent.

Cu cele mai bune salutări,

al d-tale, *V. Ulianov*

P. S. Dacă ai primit de la noi proiectul de manuscris al unei scurte declaraţii în limba rusă *, te rog să-l predai cît mai repede lui Litvinov, cu rugămintea de a-l traduce în engleză şi de a mi-l trimite cît de curînd. Te rog să-mi confirmi printr-o carte poştală primirea scrisorii de faţă.

Scrisă la 20 august 1915
Expediată din Sörenberg (Elveţia) la Londra

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIV

Se tipăreşte după manuscris

124

CĂTRE V. A. KARPINSKI

Dragă V. K.,

Îţi trimit 200 de franci. Poate reuşeşti „s-o ungi" pe Kuzmiha. Îţi mulţumesc mult pentru strădania depusă. Am primit scrisoarea Olgăi. Koba trimite salutări şi scrie că e sănătos. Mai înştiinţează-mă din cînd în cînd printr-o carte

* Este vorba de „Proiectul de rezoluţie al social-democraţilor de stînga pentru prima conferinţă socialistă internaţională" (vezi Opere complete, vol. 26, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 282—285). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

poştală cum stau lucrurile cu broşura, dacă sînt „speranţe" de progres (voi mai avea tot timpul să fac unele modificări în pagini).

Salutări. Al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 21 august 1915
Expediată din Sörenberg (Elveţia) la Geneva

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

125

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Sînt pentru nr. 1 (în august) şi 2 (în septembrie) *. 50 de pagini pentru un articol — al d-tale — este, cu iertăciune fie zis, o fantezie de cea mai pură speţă.

Iuri nu trebuie inclus în delegaţie [162]. Nu cunoaşte limba. N-are rost să-l includem. Nu trebuie să fim prea curtenitori cu el. Doar avem o „redactoare" ; vrei încă un „delegat din delegaţia C.C." ? Nu-i nevoie.

Nu pot să scriu despre Rusia. Trimite-i o scrisoare lui Buharin. *Nu văd nici* un ziar (aici n-avem decît „Reci").

Mi-e necaz că nu ne-am lăsat o copie după articolul lui Radek. Dacă se fac modificări, ar trebui să adaugi :

1) ceva despre Basel [163],

2) organizaţia ilegală etc., dar face să-i trimiţi *lui* modificările ? (pentru Troţki ?).

Iuri îmi scrie că va fi *numai* Troţki din partea grupului „*Naşe Slovo*". Asta le va înlesni şi mai mult coţcăriile.

Va fi şi Kamenski ? *Mă îndoiesc!!* Scrie-i imediat, căci doar *d-ta* ai vorbit cu el.

Mi se pare că d-ta mi-ai spus că Grimm vrea ca conferinţa să *nu* se ţină la Berna ? Face să mergem acolo ? Dacă da, e *prea de vreme* să venim la 1.IX (D-ta poţi merge mai înainte dacă ai şi alte treburi acolo).

Aleksandr vrea să plece în Rusia. Îi scriu, comunicîndu-i că aprob acest plan **. Păcat că nu sînt aici membri ai C.C,

* Este vorba de revista „Kommunist". — *Nota red.*
** Vezi volumul de faţă, p. 144—145. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

L-am lua pe el dacă n-ar fi plecarea tov. Kollontai (ea pleacă în S.U.A. ca să ţină acolo referate şi să facă agitaţie internaţionalistă).

Ludmila *a rămas* (sic !) fără bani şi fără paşaport ! ! Cred că n-o să plece nicăieri.

A adus cărţi franţuzeşti, pe care, după ce le vom citi, ţi le vom trimite d-tale (iar d-ta, *după ce isprăveşti* de citit cartea lui Rappoport, înapoiază-ne-o nouă ; ţi-am trimis-o fără să fi apucat s-o citesc).

Salutări. Al d-tale, *Lenin*

Ce se aude cu articolul lui Karpinski pentru „Kommunist" ?

În legătură cu proiectul de rezoluţie : ţi-am trimis doar (= proiect de prescurtare a rezoluţiei). Ai făcut o copie ? Dacă nu, pot să-ţi trimit una. Dacă vrem să pregătim un proiect propriu, trebuie să ne grăbim.

P. S. Cred că „300 de ani" nu merge. Trebuie modificat pentru presa legală.

Scrisă înainte de 23 august 1915
Expediată din Sörenberg la Hertenstein (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

126

CĂTRE A. G. ŞLEAPNIKOV

23. VIII. 1915

Dragă Aleksandr,

În privinţa planului plecării d-tale mi-e foarte greu să-ţi dau un sfat categoric de aici, din depărtare [164]. Ştii cum stăm cu finanţele : Nadejda Konstantinovna ţi-a scris amănunţit (în afară de banii trimişi, s-au promis 600 frs. pînă la 10.X + 400 frs. peste o lună. În total 1 000 frs. *Deocamdată* nu sînt speranţe pentru mai mult).

Pe de o parte, trebuie să fii cît se poate de prudent. Ai actele în regulă ? dar cu toate celelalte cum stai ?

www.dacoromanica.ro

Pe de altă parte, este indiscutabil că tocmai în momentul de faţă ar fi util pentru cauză ca cineva perfect informat şi în măsură de a decide în mod de sine stătător să viziteze 2—3 centre, să stabilească legături şi contacte şi să se întoarcă *imediat* în Suedia pentru a ne transmite toate legăturile şi a discuta ce-i de făcut mai departe. Acest lucru ar fi extrem de important.

Nr. 1 al revistei „Kommunist" va apărea peste vreo 8—10 zile, urmînd ca după alte 8—10 zile să apară nr. 2 (sau nr. 1 şi 2 împreună). Nr. 44 al O.C. va apărea peste o zi sau două. Broşura despre război, împreună *cu toate documentele,* va apărea peste vreo două săptămîni. A şi fost dată la cules.

Evenimentele din Rusia au confirmat pe deplin justeţea poziţiei noastre, pe care prostănacii de social-patrioţi (începînd cu Aleksinski şi sfîrşind cu Ciheidze) au botezat-o defetism. Faptele au dovedit că dreptatea e de partea noastră ! ! Eşecurile militare contribuie la zdruncinarea ţarismului şi înlesnesc realizarea unei alianţe între muncitorii revoluţionari din Rusia şi cei din alte ţări. Ni se spune : ce veţi face „voi", revoluţionarii, dacă veţi reuşi să doborîţi ţarismul ? Răspund : (1) victoria noastră va face ca mişcarea „stîngii" din Germania să se aprindă de o sută de ori mai tare ; (2) dacă „noi" am reuşi să doborîm definitiv ţarismul, am propune tuturor beligeranţilor pace pe baze democratice, iar în caz de refuz am duce un război *revoluţionar.*

E clar că pătura înaintată de muncitori pravdişti, acest reazem al partidului nostru, a rămas în picioare, cu toate marile ravagii ce s-au produs în rîndurile sale. Ar fi extrem de important ca în 2—3 centre să se formeze *(în mod arhiconspirativ)* grupuri conducătoare, care să ia legătura cu noi, să refacă în Rusia biroul C.C. (mi se pare că există deja, la Petrograd) şi însuşi C.C. ; să stabilească legături trainice cu noi (*dacă e nevoie,* trebuie luaţi în acest scop un om sau doi în Suedia) ; noi am putea trimite broşuri şi foi volante etc. Lucrul cel mai important este stabilirea de legături trainice, permanente.

Ciheidze & Co. manevrează în chip vizibil : pe de o parte sînt prieteni credincioşi ai celor de la „Naşe Delo", iar

www.dacoromanica.ro

Aleksinski e mulţumit de ei (ai citit, sper, „Războiul" : ce zici de Plehanov + Aleksinski + Co. ? E o ruşine ! !), iar pe de altă parte „se joacă" de-a stîngismul cu ajutorul lui Troţki ! ! Cred că pe pravdiştii conştienţi nu vor reuşi să-i inducă în eroare !

Scrie-mi ce hotărîre ai luat.

Salutări. Al d-tale, *Lenin*

P. S. Va consimţi oare A. Kollontai să ne ajute să scoatem în S.U.A. o ediţie engleză a broşurii noastre ?

Expediată din Sörenberg (Elveţia) la Stockholm

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. II

Se tipăreşte după manuscris

127

CĂTRE V. A. KARPINSKI

Dragă tovarăşe,

Îţi trimit corecturile.

N-ar fi cazul să citim şi al doilea rînd de corecturi ? Dacă da, trimite-le.

N-ai putea cere la o tipografie *burgheză* din Geneva (care are litere *germane* şi zeţari care cunosc această limbă) un *deviz* pentru o broşură de 96 000 de semne, pe două coloane de petit, avînd circa 4 500 de semne pe coloană (ca la „Internationale Korrespondenz", pe care mi-o trimiţi), pe hîrtie ieftină şi fără copertă ? Scrie-mi cîteva rînduri în această privinţă.

Al d-tale, *Lenin*

Scrisă după 23 august 1915
Expediată din Sörenberg (Elveţia) la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

128

CĂTRE V. A. KARPINSKI

Scumpe tovarăşe,

Îţi trimitem un *grozav* de important adaos la broşură. Ai grijă, te rog, să fie introdus fără greşeli *. Dacă broşura va fi gata marţi sau miercuri, trimite *e x p r e s* 10—20 de exemplare lui Şklovski.

Cu cele mai bune salutări,

al d-tale, *Lenin*

Scrisă după 23 august 1915
Expediată din Sörenberg (Elveţia) la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

129

CĂTRE S. N. RAVICI

Scumpă tovarăşă Olga,

Îţi trimit corecturile.

Ai găsit rezoluţia din 1 9 *1 3* în problema naţională ? Dacă n-ai găsit-o, ţi-o vom trimite de aici (n-am apucat încă s-o traducem în limba germană).

Salutări. Al d-tale, *Lenin*

Scrisă după 23 august 1915
Expediată din Sörenberg (Elveţia) la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

130

CĂTRE S. N. RAVICI

Dragă tovarăşă Olga,

Mi-e greu să-ţi dau un răspuns în privinţa alegerilor. La prima vedere s-ar părea că într-o republică ar trebui

* Este vorba de începutul capitolului II, „Clasele şi partidele din Rusia", din broşura „Socialismul şi războiul (Atitudinea P.M.S.D.R. faţă de război)". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

ca principiul electiv să se aplice peste tot. Dar dincolo de ceea ce apare la prima vedere nu cunosc nimic : nici caracterul instituţiei pentru care se fac alegerile, nici raportul dintre partide în cadrul ei, nici istoricul problemei, nici experienţa trecutului. Şi e greu să judeci în asemenea condiţii, căci ceea ce apare la „prima vedere" e, desigur, prea puţin.

Salutări. Al d-tale, *Lenin*

P. S. V-au ajuns cei 200 de franci ca s-o ungeţi pe Kuzmiha ? Comunicaţi-ne regulat, prin c.p., „buletinul dispoziţiei Kuzmihăi şi şansele de reuşită". Vă cred că v-aţi săturat de acest Kuzma, ca şi noi, de altfel ; dar ce putem face ?

Scrisă la 26 august 1915
Expediată din Sörenberg (Elveţia) la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

131

CĂTRE S. N. RAVICI

Dragă tovarăşă Olga,

Am o rugăminte la d-ta : pentru traducerea (în germană) a broşurii noastre avem nevoie de textul notei la manifest (privind Statele Unite ale Europei) pe care v-am trimis-o *. Fii bună şi fă-mi o copie citeaţă (pentru traducător) şi trimite-o pe adresa : Herrn Lialine (bei Fr. Eicher-Müller), Freie Strasse 15. *Bern* (cu o scrisoare în care să arăţi că o trimiţi la rugămintea mea pentru traducătorul german al broşurii).

Salutări. Al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 27 august 1915
Expediată din Sörenberg (Elveţia) la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

* Vezi volumul de faţă, p. 130—131. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

132

CĂTRE P. GOLAY

28. VIII. 1915

Scumpe tovarăş,

Cu multă satisfacţie aflu din scrisoarea dv. că în linii generale sînteţi de acord cu proiectul meu. Conferinţa va avea loc la 5 septembrie. Sperăm că vor participa şi cîţiva socialişti francezi de stînga. De organizare se ocupă Grimm şi Morgari. Participarea dv. ar fi, socot eu, foarte utilă şi vă rog să scrieţi imediat lui Grimm în acest sens.

Salutări cordiale.

Expediată din Sörenberg (Elveţia) la Lausanne

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris
Tradus din limba franceză

133

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Nici pînă astăzi, luni dimineaţa, nu am primit răspuns la telegrama cu răspuns plătit pe care am trimis-o lui Radek ! ! Să fie la mijloc vreo intrigă urzită „în anturajul lui Grimm" împotriva letonilor ? ? Este oare posibil să nu-i invite ! ? Dacă plec mîine [165], îţi telegrafiez, iar d-ta să vii *cu primul* tren. Să aduci cu d-ta *toate* materialele (să nu uiţi nimic : adu şi *„Voprosî Strahovaniia"*, şi *„Naşe Delo"*, şi *„Naşe Slovo"*, şi *scrisoarea norvegienilor* etc. etc.).

Am primit o carte poştală de la Kollontai. Lucrează din plin.

Salutări. *Lenin*

Scrisă la 30 august 1915
Expediată din Sörenberg la Hertenstein (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

www.dacoromanica.ro

134

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Răspunde-i lui Meşcereakov.

La Grimm te sfătuiesc să-l trimiţi pe Şklovski (dacă pleacă la 1.IX) sau să-l pui să vorbească la telefon cu el. Trebuie să avem răspuns de la Grimm.

D-tale îţi revine sarcina să scrii darea de seamă (sau referatul cu privire la Rusia) [166] (dacă ai nevoie de „*R e c i*", ţi-l voi trimite).

Cred că ajunge o rezoluţie (avem un proiect : „rezumatul". Se pot face modificări). Ce ne mai trebuie şi declaraţie ? Dacă ne vom înţelege cu Radek, o vom scrie acolo. Dacă nu şi dacă rămînem singuri, pentru cine să pregătim *î n c ă* şi *î n c ă* o declaraţie ?

Salutări la toată lumea.

Al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 30 sau 31 august 1915
Expediată din Sörenberg la Hertenstein (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

135

CĂTRE A. M. KOLLONTAI

Scumpă Aleksandra Mihailovna,

Ar fi cît se poate de regretabil dacă proiectul călătoriei dv. în America ar eşua definitiv. În legătură cu această călătorie ne-am pus mari speranţe atît în editarea în America a broşurii noastre („Socialismul şi războiul" ; o veţi primi zilele acestea), cît şi în stabilirea de relaţii cu editorul Charles Kerr din Chicago în general, în unirea internaţionaliştilor şi, în sfîrşit, în ajutorul financiar de care avem atîta nevoie pentru toate treburile importante *d i n R u s i a*, despre care îmi scrieţi dv. (subliniindu-le pe bună dreptate importanţa, în legătură cu faptul că e de dorit să fim mai aproape de Rusia ; piedicile care stau în calea realizării acestui deziderat sînt, *î n p r i m u l r î n d*, de ordin

www.dacoromanica.ro

financiar, iar în al doilea rînd de ordin poliţienesc : există sau nu posibilitatea de a ajunge cu bine acolo ?...).

Dacă problema plecării dv. este definitiv decisă în sens negativ, v-am ruga să vă gîndiţi dacă nu ne-aţi putea ajuta (prin legăturile cu Charles Kerr etc.) să editǎm broşura noastră în englezeşte. Asta se poate face *numai* în S.U.A. *Vă trimitem* ediţia germană a broşurii. Faceţi tot posibilul ca să asiguraţi difuzarea ei în ţările scandinave (trebuie neapărat să recuperăm măcar o parte din cheltuieli, căci altfel *n-o vom putea* scoate în franţuzeşte !)

Scrieţi-ne *mai amănunţit,* mai concret şi mai des (dacă nu plecaţi în America) ce probleme concrete se pun în Rusia, cine le ridică şi cum anume, cînd şi în ce împrejurări. Toate acestea ar fi extrem de importante pentru scoaterea de foi volante, care, după cum spuneţi pe bună dreptate, sînt de o *stringentă* necesitate. Despre lucrările conferinţei socialiştilor de stînga [167] (la care am format o opoziţie bine închegată, deşi am semnat manifestul) veţi afla, în parte, de la delegatul dv. [168], iar în parte vă vom mai scrie noi.

(N-avem bani, n-avem bani ! *Ne sufocăm* din lipsă de bani !)

Cu cele mai bune salutări, al dv., *Lenin*

Scrisă între 8 şi 13 septembrie 1915
Expediată din Sörenberg (Elveţia) la Christiania (Oslo)

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. II

Se tipăreşte după manuscris

136

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Trebuie să începem pregătirea numărului următor al O.C., care va fi în întregime consacrat conferinţei. *Temele* sau *articolele* [169].

Etwa * :1. Vorgeschichte ** şi, respectiv, Internaţionala a III-a.

* — Aproximativ. — *Nota trad.*
** — Preliminarii. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

2. Rapoartele (*în special* cele din Balcani).
3. Discuţiile cu Ledebour (discuţia principială în general). (Trei nuanţe la germani.)

comparaţie cu conferinţa femeilor

4. Importanţa conferinţei (primul pas spre crearea Internaţionalei a III-a ; un pas timid şi nehotărît spre o *ruptură* cu oportunismul. Posibilitatea unei „recidive").
5. Rezoluţia noastră şi proiectul nostru de manifest ; declaraţia noastră în legătură cu manifestul.
6. Bundul şi Comitetul de organizare + Troţki (Massenaktionen *).
7. Manifestul oficial.

Eşti de acord să mă ocup eu de pct. 3 şi 4 ?

Să ne grăbim cu acest număr al O.C.

Îţi trimit cartea lui Bauer.

Trimite-mi *neapărat:*

1) culegerea lui Legien +... **
2) broşura despre Liebknecht.

Inapoiază-mi scrisoarea lui Radek.

Planul foilor volante este gata ; ţi-l trimit mîine ; e detaliat.

Salutări. Al d-tale, *Lenin*

P.S. *Am pierdut* scrisoarea olandezilor către C.C. [170]. Ea conţine argumente împotriva participării la conferinţă, argumente de care am mare nevoie.

Scrisă după 8 septembrie 1915
Expediată din Sörenberg la Hertenstein (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

* — acţiuni de masă. — *Nota trad.*
** In manuscris urmează un cuvînt care n-a putut fi descifrat. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

137

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Îţi trimit o scrisoare primită de la Radek. (I-am răspuns că sînt de acord.) Rog să mi-o restitui.

Mă apuc să scriu darea de seamă asupra conferinţei ; trimite-mi, te rog, *toate* materialele de care dispui.

Nu la d-ta mi-am uitat eu *colecţia* O.C. ?

Salutări. Al d-tale, *Lenin*

Ar trebui s-o punem pe Inessa să traducă broşura în franţuzeşte [171].

Scrisă între 11 şi 15 septembrie 1915
Expediată din Sörenberg la Hertenstein (Elveţia)

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIV

Se tipăreşte după manuscris

138

CĂTRE A. G. ŞLEAPNIKOV

Für Alexander

Scumpe prieten,

Caută să-l vezi pe Belenin şi transmite-i, te rog, că a fost cooptat în Comitetul Central al P.M.S.D.R. Înţelegi, desigur, că în această chestiune e nevoie de maximum de conspirativitate şi că trebuie „să uiţi" acest lucru de îndată ce-l vei fi comunicat lui Belenin (nu-i scriu direct, din motive lesne de înţeles). În călătoria sa, el are de îndeplinit o sarcină extrem de importantă : Troţki şi haita de lachei din străinătate ai oportunismului depun toate eforturile pentru „a cocoloşi" divergenţele şi „a salva" oportunismul celor de la „Naşa Zarea", scoţînd basma curată şi ridicînd în slăvi fracţiunea Ciheidze (= arhicredincioşii prieteni ai celor de la „Naşa Zarea"). Trebuie create în Rusia grupuri (formate din vechi muncitori pravdişti, experimentaţi, capabili, care se orientează **perfect** în problema războiului), iar cei mai buni dintre ei (2—3) să

www.dacoromanica.ro

fie cooptaţi în C.C. Dacă vom întîmpina greutăţi sau dacă se vor ivi îndoieli, trebuie să ne limităm la crearea unor colegii *analoge* (de pildă un „grup muncitoresc conducător pe întreaga Rusie“ sau un „comitet“ ; denumirea nu are, fireşte, nici o importanţă).

Legăturile d-tale şi cunoştinţa cu vechi muncitori experimentaţi îţi vor permite să dai unele sfaturi lui Belenin, care va lucra, desigur, cu toată seriozitatea şi precauţia. Principalul însă este în momentul de faţă să fie cît se poate de prudent, stînd în Rusia *puţin timp* şi aducînd *toate legăturile*.

Salutări cordiale ! Confirmă imediat primirea acestei scrisori.

Al d-tale, *Lenin*

P. S. Broşura va apărea mai înainte decît credeam. Am şi primit o parte din corecturi. Probabil că peste o săptămînă sau o săptămînă şi jumătate vor apărea atît broşura, cît şi „Kommunist“ nr. 1—2.

Acum *vor fi* în străinătate trei membri ai C.C. În Rusia se află un număr de membri supleanţi (muncitori) şi membri arestaţi ai C.C (tot muncitori, ridicaţi din rîndurile pravdiştilor).

P. P. S. Mîine vei primi o scrisoare mai amănunţită de la Nadejda Konstantinovna. Citeşte-o cu toată atenţia.

Scrisă înainte de 13 septembrie 1915
Expediată din Sörenberg (Elveţia) la Stockholm

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin“, vol. II

Se tipăreşte după manuscris

139

CĂTRE G. L. ŞKLOVSKI

Dragă G. L.,

Trimite-mi, te rog, cît mai repede cîte trei exemplare din ediţia germană a broşurii şi din rezoluţiile în limba franceză. (La cît se ridică contul ? Există vreo speranţă

www.dacoromanica.ro

să-l reducem ? Încheie un contract pentru difuzarea ediţiei germane a broşurii în Elveţia ? Scrie-mi cîteva rînduri.)

Trimite, te rog, 10 exemplare din broşură în limba germană şi două exemplare din rezoluţiile în limba franceză pe adresa : Fru A. Kollontay. Turisthotel. Holmenkollen. *Kristiania.* Norwegen· (Comunică-mi *data* expedierii.)

Zoreşte-l, te rog, pe Radek să-mi trimită o copie după textul oficial al manifestului adoptat. Am urgentă nevoie de ea. Treci, te rog, o dată, de două ori pe la el şi presează-l s-o trimită. Tot cu el trebuie să discuţi (şi nu numai să discuţi, ci să şi aranjezi *în mod concret*, să stărui, să intervii, să verifici) şi problema difuzării ediţiei germane a broşurii în Elveţia. Trebuie să ne procurăm adresele asociaţiilor şi cluburilor muncitoreşti *germane* din diferite oraşe (inclusiv Geneva), să găsim legături, să scriem, să obţinem rezultate. *Toate acestea te privesc pe d-ta.* Apucă-te, te rog, ceva mai energic de această treabă.

Salutări. Al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 13 septembrie 1915
Expediată din Sörenberg (Elveţia) la Berna

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

140

CĂTRE V. A. KARPINSKI

Dragă V. K.,

Am lipsit vreo cîteva zile, fiind plecat pentru treburi (şi numai pentru acest răstimp te-am rugat să-mi trimiţi totul la Geneva ; acum te rog să-mi trimiţi din nou *t o t u l*, inclusiv broşura, pe adresa din Sörenberg) [172].

La întoarcere am găsit scrisoarea d-tale cu privire la articolele lui Rolland. Sînt foarte îngrijorat de faptul că nu le-ai primit. Au trecut două săptămîni, dacă nu mai mult, de cînd ţi le-am trimis într-un plic împreună cu *o scrisoare* ! * Nu s-a întîmplat pînă acum ca în Elveţia să se

* Vezi volumul de faţă, p. 160 — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

piardă scrisori nerecomandate. N-o fi la mijloc vreo încurcătură ? N-o fi primit cineva aceste articole *fără ştirea* d-tale ? Răspunde-mi, te rog. Dacă nu e şi nici nu ar putea fi la mijloc o încurcătură, dacă articolele nu sînt la d-ta, voi face, bineînţeles, tot posibilul ca să ţi le procur (dacă le-am pierdut). Ori voi cumpăra acest număr, ori (dacă nu se mai găseşte de vînzare) îmi voi procura unul de la bibliotecă şi voi face *pentru d-ta o copie completă*. Mii de scuze şi te rog să-mi răspunzi cît mai curînd cum stau lucrurile. Dacă ai nevoie de copie, scrie-mi *pe cînd* să ţi-o trimit. Răspunde-mi *s i n c e r.*

Salutări. Al d-tale, *Lenin*

Nu ştiu de ce nu mai primesc „Jizn“ [173]. Nu cumva a încetat schimbul ? Nu ai putea d-ta să te interesezi ? Dar „Vpered“ ? [174] Ce se aude cu culegerea anunţată de C.O. [175] şi cu publicaţiile Bundului ? „Kommunist“ nr. *1—2 a a p ă r u t.* E UN FAPT CERT.

Scrisa la 13 septembrie 1915
Expediată din Sörenberg (Elveţia) la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin“, vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

141

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Îţi trimit o scrisoare primită de la Radek şi *darea de seamă* întocmită de el [176]. Pe aceasta din urmă trebuie să i-o înapoiezi în scurt timp (cu observaţii critice : e cam slabă. Nici nu pomeneşte de broşura noastră *, de faptul că Akselrod o apără pe „Naşa Zarea“ etc.).

Ai o mulţime de ajutori : pune pe cineva să facă o copie după darea de seamă a lui Radek.

Îţi trimit planul foilor volante, pe care te rog să mi-l restitui *în scurt timp* [177].

Salutări. *Lenin*

* Este vorba de broşura „Socialismul şi războiul (Atitudinea P.M.S.D.R. faţă de război)“. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

N. B. Întreab-o pe Inessa dacă n-a luat de la mine numărul din „Journal de Genève" cu articolul lui Romain Rolland. Te rog insistent să-l cauţi peste tot pînă ce dai de el.

Scrisă la 18 sau 19 septembrie 1915
Expediată din Sörenberg la Hertenstein (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

142

CĂTRE K. B. RADEK

Dragă Radek,

Scrisoarea către Wijnkoop a fost expediată.

Lui Grigori i-au fost trimise darea de seamă împreună cu scrisoarea *d-tale.*

D-ta, probabil, nu dispui de *o copie după declaraţia noastră* (că nu sîntem mulţumiţi de manifest, că el nu merge destul de departe etc.). Noi am transmis-o biroului, iar Grimm i-a dat citire în şedinţă. *Avem neapărată nevoie de o copie după această declaraţie.* N-ai vrea să-l rogi pe Grimm să-ţi îngăduie să faci o asemenea copie ? Dacă nu, ar fi ceva pur şi simplu scandalos !!!

P. S. Ce zici de „conspirativitatea" lui Grimm ? Lumea întreagă a şi aflat totul ! Dar deştepţii de italieni de la „Avanti" ![178] E o adevărată ruşine !

Al d-tale, *Lenin*

Scrisă înainte de 18 septembrie 1915
Expediată din Sörenberg (Elveţia) la Berna

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIV

Se tipăreşte după manuscris
Tradus din limba germană

143

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Îţi trimit răspunsul lui Iuri şi un articol pentru O.C. (voi mai face modificări în text). I-am scris Olgăi. Mă tem că nu-i nici o nădejde să poată fi cules acolo. Interesează-te dacă se poate culege la Benteli.

www.dacoromanica.ro

Îţi trimit broşura ; am primit-o chiar acum.
Ce se aude cu cele două volume germane recent apărute ?

Salutări. Al d-tale, *Lenin*

Anexez două scrisori primite de la nişte socialişti-revoluţionari [179].
Sînt caracteristice, nu ?
Arată-le oamenilor, după care te rog să mi le înapoiezi.
Nu pot obţine cu nici un chip de la Radek proiectul de rezoluţie.

Scrisă înainte de 19 septembrie 1915
Expediată din Sörenberg la Hertenstein (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară după manuscris

144

CĂTRE K. B. RADEK

Dragă Radek,
Multe mulţumiri pentru manifest şi pentru darea de seamă [180].
1) Nu s-ar putea să primim *gratuit* 20 de exemplare din acest număr al lui „*Berner Tagwacht*“ spre a fi distribuite grupelor noastre de partid ?
2) În textul manifestului, în loc de „lupta de clasă proletară *revoluţionară*“ s-a pus „lupta de clasă proletară *intransigentă*“. Este oare *loial* acest gest din partea lui Grimm ! ?
3) În darea de seamă *nu* se spune că şi o parte (1/10) din delegaţia *germană* (şi 1/3 din delegaţia elveţiană) a semnat proiectul nostru de rezoluţie.
Este oare loial din partea lui Grimm ?
D-ta ce crezi : n-ar trebui să-i scriem lui Grimm o scrisoare *oficială* în legătură cu toate acestea ?
4) Garantează oare Grimm că în darea de seamă *amănunţită* (procesul-verbal al şedinţelor) proiectul nostru şi declaraţia noastră vor fi redate în întregime ?
Da sau nu ?

www.dacoromanica.ro

5) Darea de seamă conţine numeroase inexactităţi, iar despre votare (adică despre voturile întrunite de proiectul nostru) nu se spune *absolut nimic ! !*

Problema sciziunii sau a dizolvării *acestui* birou (Grimm & Co.) *n u* a fost pusă la vot [181].

Trebuie să facem ceva.

Al d-tale, *Lenin*

P. S. Trimite-mi, te rog, proiectul şi declaraţia noastră [182].

Despre broşura (expunerea) publicată de noi, Grimm **nici nu pomeneşte măcar *.** Mare coţcar !

Scrisă la 19 septembrie 1915
Expediată din Sörenberg (Elveţia) la Berna

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIV

Se tipăreşte după manuscris
Tradus din limba germană

145

CĂTRE V. A. KARPINSKI

Dragă V. K.,

N-am primit încă broşurile. Vrem să scoatem un număr dublu al O.C., în care să publicăm darea de seamă asupra lucrărilor conferinţei internaţionale de la Berna a socialiştilor de stînga. Ce se aude cu Kuzmiha ? O poţi îmbuna plătindu-i pentru broşură (doar ai bani în casă !). Sau nu-i nimic de făcut ? şi nici în viitorul apropiat *nu* o vom putea tipări ? Scrie-mi, te rog, dacă se poate şti ceva în această privinţă sau nu se poate şti nimic.

Am primit scrisoarea lui Egor şi *zilele acestea îi voi răspunde* prin intermediul d-tale.

Cu o caldă strîngere de mînă,

al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 19 septembrie 1915
Expediată din Sörenberg (Elveţia) la Geneva

Se tipăreşte după manuscris

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

* Este vorba de broşura „Socialismul şi războiul (Atitudinea P.M.S.D.R. faţă de război)", a cărei ediţie germană fusese difuzată la conferinţa socialistă internaţională de la Zimmerwald din 5—8 septembrie 1915. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

146

CĂTRE V. A. KARPINSKI

Scumpe V. K.,

Îţi trimit „Journal de Genève" ; îl pitisem undeva înainte de plecare şi l-am uitat. Sînt nespus de bucuros că s-a găsit şi că nu m-am compromis definitiv în ochii d-tale.

Cît priveşte O.C., sfatul lui Grigori este să-l scoatem la Berna (adică acest număr — dublu — în 4 pagini, consacrat conferinţei celor de stînga) dacă nu avem nici o speranţă să ne putem înţelege cu Kuzmiha. Confirmă-mi în scris, „pentru mai multă certitudine", că aşa stau lucrurile (ştiu foarte bine că sîntem cu toţii neputincioşi în faţa Kuzmihei).

În legătură cu referatul. Aş vrea să-l ţin pe la jumătatea lui octombrie. Tema : „Conferinţa socialistă internaţională din 5—8 septembrie 1915" [183]. *Dacă merge*, ar trebui să luăm *din timp* unele măsuri (eventual să tipăreşti afişe şi pentru alte oraşe, lăsînd spaţiu liber pentru completarea locului şi a datei), să vedem dacă poate să aducă ceva venit (am mare nevoie de bani), la ce dată să le ţin etc. ***Toţi** vor* publica materiale despre conferinţă (eserii, „Naşe Slovo" şi ceilalţi), dar eu aş relata unele *amănunte*.

Îi scriu lui Haritonov la Zürich *.

Cu cele mai bune salutări,
al d-tale, *Lenin*

P. S. Anexez o scrisoare pentru eserul „Egor". Te rog s-o citeşti şi să i-o predai. Dacă ţi-e la îndemînă, stai de vorbă cu el şi scrie-mi în cîteva rînduri ce părere ai despre el şi amicii lui ? Ce fel de oameni sînt ei ?

Scrisă la 19 septembrie 1915
Expediată din Sörenberg (Elveţia) la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

* Vezi volumul de faţă, p. 161. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

147

CĂTRE M. M. HARITONOV

19. IX. 1915

Dragă tovarăşe,

Aş vrea să ţin la Zürich, pe la mijlocul lui octombrie, un referat despre „Conferinţa internaţională din 5—8 septembrie 1915" [184]. Te rog să-mi comunici dacă tema e potrivită şi dacă referatul ar putea să se soldeze cu un venit oricît de mic. (Scriu şi la Geneva în acelaşi sens ; trebuie să ne înţelegem din timp asupra *programării* referatelor, iar pe cei de la Geneva îi rog să tipărească un afiş cu spaţiu liber pentru completarea locului şi a datei.) Comunică-mi neîntîrziat care e părerea d-tale.

Apropo, nu mi-ai putea trimite broşura lui Akselrod despre sarcinile social-democraţiei internaţionale, recent apărută la Zürich în limba germană ? Sînt curios să văd ce scrie.

(De conferinţă ne vom ocupa noi în O.C., se vor ocupa de ea şi *„Naşe Slovo"*, şi *eserii* etc. etc. Dar eu voi face o relatare mai amănunţită decît cele din presă, însoţită de aprecieri şi concluzii.)

Cu cele mai bune salutări,

al d-tale, *Lenin*

Expediată din Sörenberg (Elveţia) la Zürich

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIV

Se tipăreşte după manuscris

148

CĂTRE A. G. ŞLEAPNIKOV

19. IX

Dragă Aleksandr,

Am primit scrisoarea d-tale în care ne înştiinţezi că transportul merge bine şi ne-am bucurat nespus de mult. În ce priveşte depozitul de literatură de la Vardö, caută

www.dacoromanica.ro

să păstrezi şi să salvezi *totul;* nouă să ne trimiţi colecţiile ziarelor „*Proletarii*“ şi „*Vpered*“ ; broşurile (cele vechi, din 1905) trebuie de asemenea folosite ; ar fi bine să le trimiţi în Rusia din moment ce avem în general posibilitatea de a le transporta [185].

Ştirea că Duma a fost „dizolvată“ am citit-o ieri în presa străină [186]. Una din două : ori reacţiunea s-a speriat de blocul celor de stînga, ori mizează pe nişte şanse „militare“ (sau pe o pace separată ?). Atitudinea noastră faţă de revoluţionarii-şovinişti (de felul lui Kerenski şi al unora dintre social-democraţii lichidatori sau patrioţi) nu poate fi exprimată, socot eu, prin formula „sprijinire“. Între revoluţionarii-şovinişti (revoluţie în interesul victoriei asupra Germaniei) şi revoluţionarii-internaţionalişti proletari (revoluţie pentru trezirea proletariatului din alte ţări, pentru unirea lui într-o revoluţie proletară comună), prăpastia este prea mare ca să poată fi vorba de sprijinire. Noi trebuie *să folosim* orice protest (chiar dacă e timid şi confuz à la Gorki) ; *vom folosi* şi activitatea revoluţionară a şoviniştilor, iar în unele cazuri nu ne vom da înapoi de la „acţiuni comune“ (în conformitate cu rezoluţiile adoptate de partidul nostru în 1907, la Congresul de la Londra, şi în 1913, la consfătuirea noastră) [187], dar nici un pas mai departe. Practic vorbind, aceasta înseamnă că în momentul de faţă nu vom scoate apeluri şi manifeste comune cu revoluţionarii-patriotarzi, *ne vom abţine* de la orice „blocuri“ cu ei în Dumă, vom evita orice acţiuni „comune“ cu ei la congrese, la manifestaţii etc. Dar servicii reciproce *cu caracter tehnic,* dacă patriotarzii vor fi de acord, vor fi, cred, posibile (la fel ca înainte de 1905 cu liberalii) şi noi nu le vom refuza. Raporturile cu ei trebuie să fie *sincere, clare :* voi vreţi să răsturnaţi ţarismul în interesul victoriei asupra Germaniei, iar noi în interesul revoluţiei internaţionale a proletariatului.

Din Rusia ne vin extrem de puţine ştiri. E pur şi simplu revoltător că o treabă relativ atît de simplă cum e corespondenţa conspirativă cu Rusia (*p e deplin* posibilă şi în timp de război) se dovedeşte a fi extrem de prost organizată. Ea este azi una dintre sarcinile cele mai importante.

www.dacoromanica.ro

(Sper că d-ta şi *Nadejda Konstantinovna* v-aţi înţeles prin scris asupra **tuturor** *detaliilor* acestei chestiuni şi că şi de azi înainte veţi căuta să vă înţelegeţi cît mai amănunţit.) A stabili legături regulate, a chema din Rusia măcar doi-trei muncitori cu sarcini de conducere, fie şi numai pînă în Suedia, pentru a discuta totul în modul cel mai amănunţit şi pentru a pune la punct corespondenţa, pentru a stabili o „înţelegere" deplină — iată care este lucrul cel mai necesar. Călătoria lui Belenin va aduce, sper, o serioasă îmbunătăţire în acest domeniu, acum cînd în munca noastră principalul lucru — fără care e de neconceput să putem merge înainte — este să lucrăm repede, să stabilim repede legături, să adunăm repede ştiri [188].

Lucrăm la întocmirea unui plan de editare a unor manifeste şi foi volante destinate Rusiei. Nu am stabilit încă unde să le tipărim : aici sau într-o ţară scandinavă. Trebuie să alegem acolo unde va fi mai ieftin, căci distanţa nu contează *.

Cu o călduroasă strîngere de mînă şi cu cele mai bune urări,

al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 19 septembrie 1915
Expediată din Sörenberg (Elveţia) la Stockholm

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. II

Se tipăreşte după manuscris

149

CĂTRE ALEKSANDROVICI

19. IX. 1915

Stimate tovarăş,

Tovarăşa Kollontai mi-a transmis scrisoarea dv., pe care am citit-o şi recitit-o cu multă atenţie. Înţeleg foarte bine protestul dv. vehement împotriva emigraţiei, de care sînteţi probabil foarte nemulţumit. Socot însă că experienţa anului 1905 a dovedit că există două feluri de emigraţie.

* În manuscris, ultimele două fraze sînt tăiate. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

O parte a ei, şi anume aceea care înainte de 1905 elaborase lozincile şi tactica social-democraţiei revoluţionare, s-a dovedit a fi în 1905—1907 strîns legată de *toate* formele mişcării revoluţionare de masă a clasei muncitoare. Aşa va fi, cred, şi acum. Dacă lozincile sînt juste, dacă tactica e justă, atunci pe o anumită treaptă a dezvoltării mişcării revoluţionare masa clasei muncitoare *se va apropia* inevitabil de ele. Îmi scrieţi că „numele Plehanov nu spune nimic poporului". Nu pot fi de acord cu asta, deşi s-ar putea ca aici să nu fie între noi decît o divergenţă aparentă. Plehanov este cel mai autorizat, iar în Rusia, datorită presei burgheze şi lichidatoriste, şi cel mai *popular* exponent al patriotismului „popular", atît de răspîndit astăzi. Demascîndu-l pe Plehanov, răspundem în fond la o mulţime de întrebări, gînduri, îndoieli etc. care frămîntă mintea poporului. Dar un propagandist şi agitator inteligent are, desigur, toată libertatea *să transpună* în *alt* limbaj disputa dintre marxistul revoluţionar internaţionalist şi Plehanov, să abordeze în alt mod problemele, ţinînd seama de specificul mediului etc. etc.

Mi se pare, de altfel, că şi dv. sînteţi de aceeaşi părere, căci nu distingeţi decît „curentele *de stînga*" (din rîndurile eserilor şi ale social-democraţilor) ; or, disputa noastră cu Plehanov & Co. poartă tocmai asupra definirii şi delimitării curentelor.

Cît priveşte afirmaţia dv. că este azi imperios necesar să se trimită oameni în Rusia, ea este întru totul justă. În ultimul timp *facem* tot ce se poate în această privinţă.

Zilele acestea am primit încă o scrisoare de la un eser care îmi scrie că, după conferinţa din Rusia a trudovicilor + socialiştii populişti + eserii (conferinţă şovinistă) [189], partidul eserilor s-a compromis definitiv în ochii lui. Sînt şi eu de părere că *în acest partid* nu mai sînt elemente viabile. În orice caz, fapt cert este, socot eu, că în Rusia există astăzi două curente *revoluţionare* principale : revoluţionarii-şovinişti (să-l răsturnăm pe ţar ca să putem învinge Germania) şi revoluţionarii proletari internaţionalişti (să-l răsturnăm pe ţar *pentru* a ajuta astfel revoluţia internaţională a proletariatului). Consider că, dincolo de unele

www.dacoromanica.ro

„acţiuni comune" de la caz la caz, orice apropiere între aceste curente este imposibilă şi dăunătoare. Războiul a legat laolaltă interesele proletariatului din *toate* marile ţări europene, el a pus *la ordinea zilei* sarcina înfăptuirii solidarităţii proletare. E o sarcină grea, fără îndoială, dar a pus-o însăşi viaţa şi de aceea nu poate fi ocolită.

Dacă veţi activa în Rusia şi veţi dori să ajutaţi pe eserii de stînga şi pe social-democraţii de stînga, v-aşi sfătui să le daţi separat ajutorul respectiv, să ajutaţi la stabilirea *de legături* * între diferitele lor grupuri atît pe plan local, cît şi cu centrele din străinătate. Separat social-democraţii, separat eserii. *Folosul* va fi atunci mai sigur şi vor fi *mai puţine* intrigi. *Dacă va fi posibilă* o apropiere, ea se va produce într-un mod mai normal. Încrederea va fi mai mare.

Vă urez mult succes şi toate cele bune.

Cu salutări socialiste, *Lenin*

P. S. Îmi puteţi scrie pe adresa indicată în ziarul nostru „Soţial-Demokrat", care apare la Geneva.

Expediată din Sörenberg (Elveţia) la Christiania (Oslo)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

150

CĂTRE G. L. ŞKLOVSKI

Dragă G. L.,

Nu pot să înţeleg ce-i cu Radek. *În repetate* rînduri i-am cerut:

1) o copie după *proiectul* nostru (adică al C.C. + letonii + P.S.D. + suedezii + norvegienii + Borchardt + Platten) de rezoluţie (în limba germană);

2) o copie după declaraţia noastră (a aceloraşi grupuri) la conferinţă în legătură cu votarea (de ce noi, deşi nu sîntem de acord cu manifestul, votăm totuşi *pentru* adoptarea lui);

* De pe urma stabilirii unor asemenea legături *va avea de cîştigat* literatura, atît cea social-democrată, cît şi cea a eserilor, căci va deveni mai vioaie, mai eficientă şi mai apropiată de popor.

www.dacoromanica.ro

3) o copie după declarația de protest (a aceloraşi grupuri + Roland-Holst) împotriva cererii ultimative a lui Ledebour [190].

Radek nu-mi răspunde !

Şi eu am *neapărată* nevoie de toate acestea pentru Organul Central.

Rogu-te, treci pe la el şi lămureşte lucrurile. (Dacă nu le are el, s-ar putea oare ca Grimm să *nu* permită scoaterea *unor copii?* Ar fi culmea neruşinării !)

Salutări. Al d-tale, *Lenin*

Scrisă între 19 septembrie şi 11 octombrie 1915
Expediată din Sörenberg (Elveția) la Berna

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

151

CĂTRE K. B. RADEK

Dragă Radek,

Mulţumesc pentru Buletin [191].

În problema banilor voi discuta cu Grigori. Deocamdată n-avem nici un ban ! !

Principalul lucru e însă : de ce nu-mi scrii nimic în legătură *cu proiectul* nostru *de rezoluție* (ultimul d-tale proiect) ? *Am neapărată nevoie* de el (şi de declarația noastră în legătură cu votarea manifestului) ! ! !

D-ta trebuie să ai un exemplar ! De ce nu mi-l trimiți ?

Sau Grimm ? Nu te lasă el să scoți o copie ? *Răspunde-mi, te rog.*

„*Loialitatea*" lui Grimm e o vorbă goală. Într-adins nu pomeneşte de Borchardt. Asta-i pur şi simplu neobrăzare.

Salutări. Al d-tale, *Lenin*

Scrisă după 21 septembrie 1915
Expediată din Sörenberg (Elveția) la Berna

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIV

Se tipăreşte după manuscris
Tradus din limba germană

www.dacoromanica.ro

152

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Îţi trimit broşura lui Akselrod *, revista „*Die Neue Zeit*“ (să nu le rătăceşti şi să nu le dai la nimeni) şi nr. 1 al Buletinului. Aştept broşura germană.

Scrisoarea către japonezi nu e bine întocmită, cred eu. E scrisă pe un ton care sună a ruptură : dacă e s-o rupem cu ei, apoi nu din acest motiv. Ori o trimiţi în numele d-tale personal, ori o refacem cu desăvîrşire (imprimîndu-i un ton de prietenească povăţuire şi de *prudentă* indicare a greşelii).

Anexez o scrisoare primită de la Radek (te rog să mi-o restitui). Radek e de o naivitate fără seamăn. Grimm e un ticălos, asupra căruia trebuie să fim cu ochii în patru. (Nici pînă astăzi nu am putut obţine de la el proiectul nostru de rezoluţie ! ! !)

Anexez o scrisoare primită de la Kamenev. I-am răspuns că situaţia s-a înrăutăţit serios şi că trebuie serios îmbunătăţită.

Scrie, te rog, editorialul pentru Organul Central, *dar să nu depăşească 10 000 de semne*. (Altfel nu încape !) Să inserezi neapărat acolo o critică usturătoare a tezelor din broşurica Comitetului de organizare (3.IX.1915 : „Sarcinile proletariatului rus“), care conţine lozinca (liberală) : *Adunare constituantă*. Să pledezi pentru *cele trei revendicări fundamentale* ale noastre, împotriva cadeţilor, împotriva revoluţionarilor-şovinişti şi pentru revoluţia internaţională a proletariatului **.

Mai aşteaptă o zi (deocamdată să nu scrii în O.C. despre Rusia).

Mîine îţi voi trimite „Sarcinile proletariatului rus“ şi, poate, proiectul meu.

Salutări. *Lenin*

Scrisă după 21 septembrie 1915
Expediată din Sörenberg la Hertenstein (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

* Ce idiot ! „Internaţionalizarea tacticii“ = internaţionalizarea legislaţiei muncitoreşti ! ! Cam aşa ceva a susţinut şi Martuşka în „Naşe Slovo“, dar într-o manieră mult mai abilă. Aş vrea să-l demasc cum se cuvine, în „Kommunist“, pe Akselrod. — *Nota red.*

** Acest alineat e tăiat în manuscris. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

153

CĂTRE G. L. ŞKLOVSKI *

Dragă G. L.,

1) Te rog să dai Ludmilei *50* de franci. Ne vom socoti la venirea mea acolo.

2) Nu ne-ai putea procura încă vreo 10—15 exemplare din nr. 1 al Buletinului (lui Grimm)? Dacă nu le poţi obţine gratuit, cumpără 5 exemplare.

Scrisă la 26 septembrie 1915
Expediată din Sörenberg (Elveţia) la Berna

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

154

CĂTRE G. E. ZINOVIEV *

Îţi trimit o scrisoare primită de la Grimm [192] şi un proiect de răspuns.

Trebuie *să punem piciorul în prag* şi *să insistăm asupra punctului nostru de vedere.*

Cu O.C. e mare bucluc. Am trimis material care însumează 75 000 de semne (în total va avea 84 3/4) şi *am uitat* de declaraţia francezilor şi a germanilor [193].

Cu ea numărul va fi completat.

Propun să consacrăm acest număr *în întregime* conferinţei (iar pe următorul îl vom consacra Rusiei).

Printre suplimentele la „Jizn" figurează numai traducerea nr. 1 din Buletin. *„Naşe Slovo" e alb de sus pînă jos* [194].

Salutări, *Lenin*

* Scrisoarea de faţă a fost scrisă ca adaos la o scrisoare trimisă de N. K. Krupskaia. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Lui Buharin i-am trimis un răspuns amănunţit.

N.B. Trebuie să-i scriem mai pe larg şi mai des.

Dacă eşti de acord cu proiectul de răspuns către Grimm, trimite-l lui *Şklovski*, să se ducă cu el la Radek şi să-l traducă *împreună*. Dacă nu eşti de acord, înapoiază-mi-l.

Noi plecăm la Berna duminică sau luni.

Îţi trimit o scrisoare primită de la japonezi. *S ă m i - o î n a p o i e z i.* Ce facem cu şedinţa redacţiei ? (În „Kommunist" nr. 3 ar trebui să publicăm două articole despre conferinţă.)

Scrisă între 26 septembrie şi 5 octombrie 1915
Expediată din Sörenberg la Hertenstein (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

155

CĂTRE A. G. ŞLEAPNIKOV

Dragă Aleksandr,

În ceea ce priveşte foile volante, e foarte bine că vă apucaţi dv. de ele [195]. Noi întocmim acum un plan amănunţit pentru editarea lor şi în curînd ţi-l trimitem d-tale şi lui N.I. Să ştii însă că ar fi totuşi cît se poate de dorit ca N.I. să le scrie în două exemplare (cu creion şi indigo negru), iar al doilea exemplar să ni-l trimiteţi imediat (d-ta sau el). Aceasta deoarece foile volante se cer scrise cu *m u l t* simţ de răspundere şi reprezintă *c e l m a i* dificil din toate genurile de publicaţii. De aceea este necesar ca conţinutul lor să fie chibzuit şi analizat în colectiv. Faţă de încetineala cu care se culeg, se tipăresc şi se transportă publicaţiile noastre, timpul pierdut cu trimiterea lor aici este relativ nu prea mare şi în orice caz cu totul neînsemnat în comparaţie cu importanţa unor chemări bine chibzuite.

Cum aveţi de gînd să semnaţi foile volante ? Ai uitat să-mi scrii despre asta.

Broşura Aleksandrei Kollontai este bine concepută. Tema însă este arhidificilă ; este extrem de greu s-o expui într-o formă atît de populară [196]. Socot că textul necesită unele modificări. I-am şi scris despre asta, cerîndu-i încuviinţarea

www.dacoromanica.ro

de a face cuvenitele modificări. Dacă va fi de acord, textul modificărilor e gata scris şi le voi introduce repede.

Cît priveşte venirea în ţara d-tale [197], ea se amînă, în primul rînd, din motive financiare (drumul costă scump şi viaţa e scumpă acolo). În al doilea rînd, din motive de ordin poliţienesc. Cred că e mai bine să aşteptăm întoarcerea lui Belenin şi veştile pe care ni le va aduce din patrie.

Cu o caldă strîngere de mînă,
al d-tale, *Lenin*

Scrisă după 26 septembrie 1915
Expediată din Sörenberg (Elveţia)
la Stockholm

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. II

Se tipăreşte după manuscris

156

CĂTRE V. A. KARPINSKI

Dragă tovarăşe,

La Zürich referatul meu a fost fixat pentru sîmbătă 23. X (octombrie).

Dacă se poate, fixaţi-l dv. cu două zile mai devreme sau mai tîrziu (cît priveşte tema... alta n-am pentru moment... dacă nu merge, poate îl amînăm ?)...

Îţi trimit material pentru nr. *45—46* al O.C. (număr dublu, 4 pagini).

Peste cîteva zile îţi voi trimite restul.

Salutări. Al d-tale, *Lenin*

Nu împărţiţi zaţul rămas.

Scrisă înainte de 6 octombrie 1915
Expediată din Sörenberg (Elveţia)
la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

157

CĂTRE V. A. KARPINSKI

Dragă tovarăşe,

Îţi trimit materiale pentru O.C. După socoteala mea, ţi-am trimis aproximativ 74 750 de semne (în patru pagini intră, în total, 84 750 de semne). Vei mai primi o declaraţie şi un articol.

Te rog să ne trimiţi două rînduri de corecturi : una pentru mine şi una pentru Grigori.

Cînd crezi că va apărea nr. 45 ?

Referatul se va ţine în ziua de 22 la Zürich şi în ziua de 20 la Geneva. Ne-am înţeles deci ?

Citeşte, te rog, scrisoarea anexată pentru Egor şi predă-o la destinaţie.

Salutări. Al d-tale, *Lenin*

Scrisă înainte de 6 octombrie 1915
Expediată din Sörenberg (Elveţia) la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

158

CĂTRE V. A. KARPINSKI

Dragă tovarăşe,

Îţi trimit restul materialului. Anexez ordinea articolelor. Trimite corecturile şi tot restul pe *noua* mea adresă :

Herrn Wl. *Uljanow*

Poste restante Bern.

Trimite-i lui Grigori toate corecturile.

Salutări, Al d-tale, *Lenin*

www.dacoromanica.ro

Ordinea articolelor în nr. 45—46 :

1. Manifestul.		
(1^a)		(1^b)
1 bis: Rezoluţia de simpatie.	+	**1 ter. declaraţia** delegaţiei franceze şi a celei germane.
	N. B.	*Culegeţi această* declaraţie după textul din „Jizn" anexat aici.

2. Războiul şi criza revoluţionară din Rusia.

3. Un prim pas *.
4 Prima conferinţă internaţională.
5. Marxiştii revoluţionari **.
6. Spicuiri din diverse dări de seamă.
7. Proiectul de rezoluţie.
8. „ de manifest.
9. Aşa-zişii internaţionalişti ruşi.
10. Plehanov şi tovarăşii săi.

Scrisă înainte de 6 octombrie 1915
Expediată din Sörenberg (Elveţia) la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

159

CĂTRE V. A. KARPINSKI

Dragă tovarăşe,

Azi am primit corecturile (pare-se ultimele) şi tot azi ţi le vom trimite înapoi. Ordinea articolelor ţi-a fost trimisă, aşa încît sper că numărul dublu (preţul : 20 de centime) va apărea curînd. Comunică-mi cînd anume.

* Vezi Opere complete, vol. 27, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 37—43. — *Nota red.*

** „Marxiştii revoluţionari la Conferinţa socialistă internaţională din 5—8 septembrie 1915" (vezi Opere complete, vol. 27, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 44—48). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Motivul care m-a determinat să-ţi trimit prezenta scrisoare recomandată este următorul: Am primit din Rusia veşti foarte importante (şi favorabile). Vrem să scoatem imediat încă un număr al O. C. (în două pagini), astfel încît să apară *într-adevăr* imediat [198]. Dacă, contrar aşteptărilor, *se poate* garanta că de data aceasta Kuzma şi Kuzmiha se vor ţine de cuvînt (adică se vor apuca imediat de treabă şi vor scoate *fără nici* o întîrziere ziarul), atunci telegrafiază: „*G a r a n t i*“ *. Dacă nu (ceea ce e, bineînţeles, mai probabil, căci ştim că, în pofida stăruinţelor voastre, nu ne putem bizui pe Kuzma), atunci telegrafiază (Seidenweg, 4a): „*Non*“ **.

Salutări. Al d-tale, *Lenin*

Despre referat îţi voi scrie mîine.

Scrisă la 6 octombrie 1915
Expediată din Berna la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin“, vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

160

CĂTRE V. A. KARPINSKI

Scumpe tovarăş,

Te rog trimite *i m e d i a t* (astfel încît să sosească cel mai tîrziu în zorii zilei de sîmbătă) hîrtie subţire pentru 2 000 de exemplare de O. C. (a cîte două pagini), pe adresa: *A.-G.* Druckerei *B e n t e l i. Bümpliz* bei *Bern.*

Vom scoate *a i c i* numărul următor, care va apărea poimîine, adică sîmbătă ***. Comunică-mi *i m e d i a t* printr-o c.p. în ce zi va apărea numărul dublu (45—46) şi *ce dată* aţi pus pe el (ca să ştim ce dată să *punem noi).*

Salutări. Al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 7 octombrie 1915
Expediată din Berna la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin“, vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

* — „Garantat“. — *Nota trad.*
** „Nu“. — *Nota trad.*
*** Este vorba de nr. 47 al ziarului „Soţial-Demokrat“ (a apărut la 13 octombrie 1915). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

161

CĂTRE A. G. ŞLEAPNIKOV

10. X. 1915

Scumpe prieten,

Mîine apar simultan două numere ale Organului Central nr. 45—46 (consacrate Conferinţei de la Zimmerwald) şi nr. 47, care conţine ştiri din Rusia şi „teze" cu privire la tactică *. Aceste teze conţin în parte răspunsuri la problemele atinse de noi în corespondenţa noastră şi de d-ta în convorbirile cu N. I. etc. Aştept observaţiile d-tale.

Ai primit textul *rus* al broşurii „Socialismul şi războiul" ? (În paranteză : Am primit de la A. M. observaţii critice pe marginea textului german şi i-am trimis în America o scrisoare amănunţită. Dacă te interesează, roag-o să ţi-o trimită. În ceea ce priveşte manifestul ei, i-am scris la Bergen, cerîndu-i asentimentul pentru unele modificări. N-am primit nici un răspuns. Mă tem că va trebui să-i scriu în America, şi asta înseamnă o mare întîrziere.)

Ştirile primite din Rusia arată că starea de spirit revoluţionară se accentuează şi mişcarea revoluţionară este în creştere, deşi aceasta probabil că nu înseamnă încă începutul revoluţiei.

Lucrul cel mai important pentru noi acum este să stabilim legături şi să facem ca ele să devină regulate (prin corespondenţă acest lucru este în totul posibil ; te rog să examinezi chestiunea dacă n-ar fi posibil să trimitem cîte 1 exemplar de ziar şi de proclamaţie într-o copertă subţire). Să sperăm că Belenin va reuşi să ducă la bun sfîrşit aplicarea acestui procedeu. Altfel nici nu ne putem gîndi la o muncă sistematic coordonată.

Te rog să examinezi cu deosebită atenţie teza referitoare la Sovietul de deputaţi ai muncitorilor. Trebuie să fim foarte prudenţi în această privinţă : ar însemna să oferim guvernului posibilitatea de a aresta 200—300 de conducători ! !

* Este vorba de articolul „Cîteva teze" (vezi Opere complete, vol. 27, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 49—52). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Fără insurecţie, „forţa“ Sovietului de deputaţi ai muncitorilor este *iluzorie*. Nu trebuie să ne lăsăm înşelaţi de această iluzie.

Cu o caldă strîngere de mînă,

al d-tale, *Lenin*

Nu s-ar putea organiza o corespondenţă cu cerneală simpatică, care să ne permită să transmitem rapid la Petrograd asemenea articole din O. C. cum ar fi, de pildă, „11 teze“ ? Studiază, te rog, temeinic această chestiune !

Expediată din Berna la Stockholm

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin“, vol. II

Se tipăreşte după manuscris

162

CĂTRE V. A. KARPINSKI

Scumpe V. K.,

Îţi trimit corecturile.

O rog mult pe Olga să-mi răspundă *ceva mai amănunţit* la c.p. pe care i-am trimis-o ieri.

Am o mare rugăminte la d-ta : află (de la Stepko sau de la Miha etc.) numele lui *„Koba“* (Iosif Dj... ?? Noi l-am uitat). Este vorba de ceva foarte important ! !

N-ai vrea să-mi cumperi (în contul cheltuielilor pentru O. C.) broşura lui Romain Rolland „Au dessus de la mêlée“ ?

Sau te pomeneşti că nu se găseşte la Geneva ?

Multe salutări. Al d-tale, *Lenin*

Mulţumesc pentru „Appeal to Reason“ ! ! [199]

Trimite-mi-l *cît mai des!*

Scrisă înainte de 9 noiembrie 1915
Expediată din Berna la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin“, vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

163

CĂTRE G. L. ŞKLOVSKI

Scumpe G. L.,

Te rog să trimiţi imediat, pe calea cea mai ieftină, 500 de exemplare din broşură * (indicîndu-l pe Absender ** şi *punînd* menţiunea : *recomandat)* pe adresa :

Mr. *L. Lore* (for A. Kollontay)
German Language Federation Socialist Party
Spruce Street. 15. *New York* (N. Y.)
United States of America

Din calculul d-tale reiese că aveţi comenzi pentru 500 + + 500 = 1 000 (I.S.D. *** le vrea gratuit sau la preţul de 10 pfeningi exemplarul ?) + 1 500 Jugend = 2 500 + 500 America = 3 000.

Ar fi bine să scoatem încă o ediţie, deocamdată zaţul e intact, *dar n-avem bani.* Nu s-ar putea să-i convingem pe cei de la Jugend [200] să ia acum 500 de exemplare în loc de 1 500 şi să contracteze *singuri* cu o tipografie din Berna tipărirea unei a doua ediţii ? (Cît ar costa ea ? Dacă necesită foarte puţine cheltuieli şi dacă putem fi siguri că Jugend nu ne va lăsa cu ea în braţe, poate că n-ar strica s-o scoatem singuri ?)

Te rog *insistent* să chibzuieşti temeinic toate aceste aspecte ale chestiunii şi s-o soluţionezi în modul cel mai judicios.

Salutări. Al d-tale, *V. Ulianov*

P. S. Anexez o scrisoare pe care te rog s-o predai **lituanianului** (care între 5 şi 8. IX a luat de la d-ta adresa mea şi a fost la mine, la Sörenberg, în ziua de 10 sau 11. IX). Este vorba de ceva foarte urgent : te rog să-l găseşti cît mai repede şi să-i predai scrisoarea.

Nu mai cheltuiţi nici un ban. *Nu daţi bani nimănui.*

Scrisă înainte de 9 noiembrie 1915
Expediată din Berna (loco)

Publicată pentru prima oară în 1929 în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

* „Socialismul şi războiul (Atitudinea P.M.S.D.R. faţă de război)". — *Nota red.*
** — expeditor. — *Nota trad.*
*** I.S D. — „Internationale Sozialisten Deutschlands". — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

164

CĂTRE A. M. KOLLONTAI

9. XI. 1915

Scumpă A. M.,

Abia ieri mi-a parvenit scrisoarea pe care ne-aţi expediat-o la 18. X din Milwaukee. Extrem de încet circulă scrisorile ! Nici pînă azi n-aţi primit scrisoarea mea (împreună cu nr. 45—46 şi 47 ale ziarului („Soţial-Demokrat") cu privire la conferinţa de la Zimmerwald, conţinînd răspunsuri la toate întrebările dv. ; or, eu v-am scris această scrisoare acum o lună şi mai bine. Indicaţi-ne cam pe unde veţi fi (aproximativ peste o lună şi jumătate) şi daţi-ne adresc (pentru scrisori) care să fie cît mai aproape de locul unde veţi fi în momentul respectiv.

Cît priveşte grupul „Volkszeitung" din New York, Grimm mi-a declarat că ei ar fi întru totul de partea lui Kautsky ! Aşa să fie oare ? Cred că broşura noastră *în limba germană* v-ar putea ajuta să vă daţi seama de „tăria" internaţionalismului *. Aveţi această broşură ? (V-am trimis 500 de exemplare.)

Zilele acestea vom scoate (în limba germană, apoi, *sperăm*, în limba franceză şi, dacă ne vom descurca cu banii, şi în limba italiană) o mică broşură în numele *stîngii zimmerwaldiene*. Sub această denumire am vrea să facem cît mai cunoscut pe plan internaţional grupul nostru de stînga de la Zimmerwald (C.C. + P. S. D. + letonii + suedezii + norvegienii + 1 german +1 elveţian), împreună cu *proiectul lui de rezoluţie* şi *cu proiectul lui de manifest* (apărute în nr. 45—46 al ziarului „Soţial-Demokrat"). Broşurica (20 000—30 000—35 000 de semne) va cuprinde aceste două documente şi o scurtă introducere [201]. Sperăm că veţi reuşi s-o editaţi în America *atît în limba engleză* (căci în Anglia acest lucru nu este po-

* Este vorba de broşura „Socialismul şi războiul (Atitudinea P.M.S.D.R. faţă de război)". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

sibil ; acolo trebuie s-o aducem din America), cît şi, dacă se poate, în alte limbi. Această broşură trebuie să constituie prima manifestare a *nucleului* social-democraţilor *de stînga* — din *toate* ţările — care au un *r ă s p u n s* clar, precis şi complet la întrebarea : ce-i de făcut şi încotro să mergem ? Ar fi extrem de util dacă aţi reuşi s-o editaţi în America, s-o difuzaţi pe scară cît mai largă şi *să stabiliţi legături e d i t o r i a l e trainice (C h a r l e s K e r r* (N. B.) la Chicago ; „Appeal to Reason" * la *Kansas* etc.), deoarece este în genere extrem de important pentru noi să ne propagăm ideile în diferite limbi (dv. aţi putea face *multe* în această privinţă).

În ceea ce priveşte banii, din scrisoarea dv. constat cu mîhnire că deocamdată nu aţi reuşit să strîngeţi nimic pentru C.C. Poate va ajuta acest „manifest al stîngii"...

Nu m-am îndoit că Hillquit se va situa de partea lui Kautsky, ba chiar *mai la dreapta* decît el, deoarece l-am văzut la Stuttgart (1907) şi *am auzit* că *după aceea* a militat pentru interzicerea imigrării celor de rasă galbenă în America (şi se mai pretinde „internaţionalist")...

Acceptarea manifestului de la Zimmerwald încă *nu e de ajuns :* Kautsky & Co. sînt şi ei gata să-l accepte, dar cu o *c o n d i ţ i e :* „nici un pas mai departe". Noi *nu* putem admite aşa ceva, deoarece *asta e făţărnicie de cea mai pură speţă.* Aşa că, dacă în America sînt oameni care se tem *pînă şi* de manifestul de la Zimmerwald, ignoraţi-i cu desăvîrşire şi ocupaţi-vă numai de cei care se situează *mai la stînga decît acest manifest.*

Cu cele mai bune urări de succes,

al dv., *Lenin*

(Ulianow, Seidenweg. 4[a]. III. *Bern.)*

Expediată din Berna la New York

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. II

Se tipăreşte după manuscris

* Încercaţi să luaţi legătura cu ei cel puţin prin corespondenţă dacă nu vă duceţi la Kansas. Gazetuţa lor se prezintă *destul de bine* uneori. Sondaţi-i neapărat cu rezoluţia noastră, a „stîngii zimmerwaldiene". Ce reprezintă acest Eugen *D e b s ?* Uneori scrie în spirit revoluţionar. Sau e şi el o otreapă à la Kautsky ?

Scrieţi-mi *cînd anume* veţi *mai fi* la New York şi *cîte* zile. Căutaţi să vă întîlniţi *p r e t u t i n d e n i* (măcar pentru 5 minute) cu *bolşevicii* din localităţile respective, „să-i împrospătaţi" *şi s ă - i p u n e ţ i î n l e g ă t u r ă c u n o i.*

www.dacoromanica.ro

165

CĂTRE V. A. KARPINSKI ŞI S. N. RAVICI

Dragi prieteni,

Vă trimit foaia volantă nr. 1 [202].

Ajutaţi-ne s-o difuzăm.

Adresa editorului e indicată pe foaie (ştergeţi-o după ce o veţi fi copiat). Înştiinţaţi-i şi pe francezi : Guilbeaux etc.

Cum se desfăşoară referendumul din partidul elveţian ? Se face auzit (la Geneva) ecoul luptei dintre adversarii şi partizanii „apărării patriei" ? [203]

Multe salutări şi urări de bine.

Al dv., *Lenin*

Scrisă după 20 noiembrie 1915
Expediată din Berna la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

166

CĂTRE M. M. HARITONOV

Scumpe tovarăş,

Intervenţia dv. la Aarau m-a bucurat *nespus de mult* şi vă felicit din inimă pentru succesul obţinut. A fost, socot eu, un mare succes [204].

(Dacă veţi avea textul integral al stenogramelor congresului, v-aş ruga să mi-l trimiteţi, fie şi pentru scurt timp.)

Radek mi-a spus că *el* v-a sfătuit să nu luaţi cuvîntul primul, căci ar fi o „lipsă de tact" să vorbească întîi un rus *(iată însă că n-a avut de loc dreptate)*, că ar fi mai bine, zicea el, să vorbească Platten etc.

Dreptatea s-a dovedit a fi în întregime de partea dv. !

Socot că nu face să începem o ciorovăială cu Radek din cauza unui „încăpăţînat" etc. Astea-s fleacuri, prostii ! Sînt intrigi de care s-au ocupat şi se vor ocupa întotdeauna aderenţii Comitetului de organizare, alde Dimka etc., iar în ultima vreme Reazanov îndeosebi (despre care tot Radek

www.dacoromanica.ro

mi-a spus că e furios la culme : aşa-i trebuie, de ce se bagă acolo unde nu se pricepe ?).

Nu daţi atenţie intrigilor şi căutaţi să pierdeţi mai puţin timp cu mlaştina coloniei de la Zürich ; *acordaţi mai mult timp legăturilor cu Platten,* precum şi editării şi difuzării publicaţiei „Internationale Flugblätter" (cu cît veţi pierde mai puţină vreme cu aderenţii Comitetului de organizare, cu atît mai multă vă va rămîne pentru „Internationale Flugblätter").

Sumele încasate pe „Internationale Flugblätter" (370 de exemplare ?), precum şi *decontarea* (cîte au mai rămas ? cîte au fost date pe datorie ? totalul etc.), trimiteţi-mi-le direct *mie* (adresa lui Platten este dată numai pentru persoane particulare).

În ceea ce priveşte traducerea în limba italiană a foii volante „Internationale Flugblätter" nr. 1, cred că ne-ar putea ajuta prietena noastră comună *. Ea şi cu Siefeldt au găsit deja cîteva adrese italiene, iar ea a găsit un italian pentru confruntarea traducerii ; dv. de asemenea. Cred că mai întîi de toate trebuie să asiguraţi traducerea textului în italiană, iar după aceea să-l daţi spre confruntare unui italian. Apoi *(fără să apelaţi la Balabanova,* căci e puţin probabil să fie dispusă să ne ajute ; dimpotrivă, e în stare să pună beţe-n roate) căutaţi vreo gazetuţă sau vreo asociaţie de italieni din Elveţia care s-o editeze pe cheltuiala ei : cred că asta nu e ceva utopic, căci tipărirea a 2 000 de exemplare costă 80 de franci, iar la preţul de 10 centime de exemplar se poate realiza şi un cîştig.

Dacă nu găsim un editor, vom căuta s-o tipărim noi, dar atunci va trebui să organizăm temeinic difuzarea ei : prietena noastră comună, căreia îi voi scrie în acest sens, ne va da o mînă de ajutor.

Vă rog insistent să întreţineţi şi să dezvoltaţi *la maximum* „relaţiile apropiate" pe care le aveţi cu Platten : el ne este *foarte necesar* acum pentru tipărirea foii volante „Internationale Flugblätter".

Platten se duce la şedinţele conducerii partidului ? Dispune el de procesele-verbale de şedinţă ? Are sau nu are

* Nu s-a putut stabili despre cine este vorba aici. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

drept de vot ? Consimte el *să pună în practică* hotărîrea cu privire la „*revolutionäre Aktionen*", astfel încît aceasta să nu rămînă literă moartă ? (dacă da, trebuie să organizăm apariţia unor publicaţii, broşuri şi suplimente la ziarele elveţiene, în care să se concretizeze noţiunea de „revolutionäre Aktionen", şi să introducem ilegal aceste tipărituri în Germania). Este el de acord să ne ajute să introducem în Germania „Internationale Flugblätter" nr. 1 ?

Cum merge vînzarea broşurii „Sozialismus und Krieg" ? * Aştept răspunsul dv. Dezinteresaţi-vă de colonia de la Zürich şi ocupaţi-vă de treburile stîngii zimmerwaldiene !

Toate cele bune şi multe salutări soţiei dv. şi tuturor prietenilor noştri.

Al dv., *Lenin*

P. S. Scrieţi-mi direct pe adresa :

Wl. Uljanow. Seidenweg. 4-*a*III.
(bei *Frau* Schneider) *Bern.*

Scrisă după 21 noiembrie 1915
Expediată la Zürich

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

167

CĂTRE A. M. KOLLONTAI

22. XI. 1915

Scumpă Aleksandra Mihailovna,

Am uitat să isprăvesc scrisoarea pe care v-am trimis-o astăzi. Iată adresa : Mr. C. W. Fitzgerald, Secretary of the „Socialist Propaganda League". 20. Baker Street. 20. *Beverly. Mass.*

Am greşit, aşadar, spunînd că locuieşte la Boston. Dar în foaia lui volantă se află adresele tuturor celor 18 membri ai acestei ligi, dintre care unii stau la Boston. Sper că vei depune toate eforturile pentru a te informa temeinic asupra lor şi te vei strădui să formezi din ei (sau *şi* din ei sau din

* — „Socialismul şi războiul". — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

unii dintre ei) un punct de sprijin al „stîngii zimmerwaldiene" în America.

Cu o caldă strîngere de mînă,
al d-tale, *Lenin*

Expediată din Berna la New York
Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. II
Se tipăreşte după manuscris

168

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Părerea mea e să te duci la Grimm şi să-i ceri *să-ţi însemneze precis* (cu creion roşu) pasajele pe care „ar dori să le scoatem" ! [205]

Polemică ?

Dar la Troţki şi în „Vie Ouvrière" ?

Parcă referirea la Longuet-Pressemanne e *mai puţin* polemică decît referirea la Ciheidze ? Begründung ? * Aceleaşi lucruri se întîlnesc şi la Troţki, şi în „*Vie Ouvrière*".

Nu ştiu dacă are vreun rost să tratăm cu Grimm. Dacă s-ar mulţumi cu modificări foarte mici, aş fi pentru concesii. Dar nu e probabil să fie aşa.

Atunci una din două : ori renunţăm la publicarea materialului în Buletin şi scoatem o foaie volantă, ori îl publicăm în Buletin aşa cum vrea Grimm, iar paralel cu aceasta îl tipărim *integral* în foaie volantă, cu *menţiunea:* „Ediţie necenzurată".

În orice caz, acum **principalul** este să obţinem de la Grimm să *însemneze cu creionul pasajele* pe care vrea să le scoată. Caută să obţii asta **cu binele.**

La celelalte chestiuni îţi voi răspunde diseară sau mîine ; *n-am apucat* să citesc totul.

Salutări. *Lenin*

Scrisă înainte de 27 noiembrie 1915
Expediată din Berna (scrisoare loco)
Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

* — fundamentarea. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

169

CĂTRE S. N. RAVICI

Dragă tov. Olga,

Iartă-mă că-ţi scriu pe o bucăţică de hîrtie.

Cred că ai procedat just. Într-adevăr, fără o ruptură cu „Naşe Delo" totul nu e decît înşelătorie. Asta e cît se poate de clar acum, cînd la Petrograd „au învins" (falsificînd alegerile) denunţătorii-aderenţi ai C. O. în alianţă cu ultrareacţionarii [206].

În rezoluţie ar trebui să adăugaţi un pasaj care să conţină o condamnare a *noilor* alegeri falsificate [207]. În motivarea rezoluţiei trebuie să arătaţi că e inadmisibilă participarea la *„apărare"*, din moment ce războiul are un caracter imperialist, adică de cucerire, de jaf, de asuprire (în general vă sfătuiesc ca motivarea s-o întocmiţi cu cea mai mare grijă, călăuzindu-vă *după „Soţial-Democrat"* şi spicuind argumente din articolele corespunzătoare şi din rezoluţiile muncitorilor petrogrădeni).

Scrisoarea o vom transmite Inessei.

Salutări la toată lumea. Cu o caldă strîngere de mînă,

al d-tale, *Lenin*

P. S. O rugăminte: Mi-a spus Inessa că este la Geneva o domnişoară * care a stat multă vreme la *Arras*. D-ta o cunoşti. Ea ştie bine franţuzeşte. Interesează-te, te rog, dacă n-ar fi dispusă să traducă din germană în franceză ? (pentru revista redactată de Roland-Holst şi care apare aici cu participarea noastră) [208]. Gratuit sau cu plată ? Şi cît cere ? Interesează-te, te rog.

Scrisă înainte de 16 decembrie 1915
Expediată din Berna la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

* Nu s-a putut stabili despre cine este vorba. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

170

CĂTRE G. I. BELENKI *

Dacă cunoşti vreun grup de francezi care se situează *pe poziţiile* stîngii zimmerwaldiene, trimite-ne *neapărat* şi *de îndată*, din partea acelui grup un scurt articol (sau o declaraţie) pentru revistă. Grăbeşte-te ! !

Mai avem nevoie apoi de corespondenţe din partea acestui grup. E ceva extrem de important !

În sfîrşit, trimite-ne *textul complet* al cuvîntărilor rostite de Bourderon şi Merrheim (1) la federaţie ;

(2) din partea întregii opoziţii la *congresul* din 27.XII al partidului.

Scrisă după 27 decembrie 1915
Expediată din Berna la Paris

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

---

* Această scrisoare a fost scrisă ca adaos la o scrisoare trimisă de N. K. Krupskaia. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

1916

171

CĂTRE A. M. GORKI

11. I. 1916

Mult stimate Aleksei Maksimovici,

Îţi trimit pe adresa revistei „Letopis", dar nu pentru „Letopis", ci pentru editură, manuscrisul unei broşuri cu rugămintea de a o edita [209].

În această lucrare m-am străduit să expun într-o formă cît mai populară noile date cu privire la America, care, după părerea mea, sînt foarte potrivite pentru popularizarea marxismului şi pentru fundamentarea lui prin fapte. Sper că am reuşit să expun aceste date importante într-o formă clară şi lesne de înţeles pentru noile pături ale publicului cititor din Rusia, care devin tot mai numeroase şi au nevoie de lucrări consacrate problemei evoluţiei economice a lumii.

Aş vrea să continuu şi să public ulterior şi partea a II-a, despre Germania.

Încep să lucrez la o broşură despre imperialism [210].

Deoarece din pricina războiului duc mare lipsă de bani, te-aş ruga, dacă se poate şi dacă prin aceasta nu-ţi creezi prea mari greutăţi, să grăbeşti editarea broşurii.

Cu stimă, *V. Ilin*

Adresa. Mr. Wl. Oulianoff. Seidenweg. *4-a. Berne* (Suisse).

Expediată la Petrograd

Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin", vol. III

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

172

CĂTRE I. F. ARMAND

13. I. 1916

Scumpă prietenă,

N-avem nici o ştire de la d-ta. Nu ştim nici cum ai ajuns, nici cum o duci [211]. Te-ai aranjat bine ? Se lucrează bine la bibliotecă ? Am primit o scrisoare pentru dumneata de la un prizonier. Scrisoarea a nimerit în altă casă, tot la un rus (nu cumva ai dat adresa noastră greşit ? poate ai uitat să pui litera după număr ?).

Avem unele veşti bune din ţară. Ai citit, desigur, cu deosebită atenţie nr. 5 şi 6 din „Naşe Slovo". Reciteşte-le !

Multe salutări şi cele mai sincere urări de succes.

Al d-tale, *Ivan*

Expediată din Berna la Paris

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

173

CĂTRE I. F. ARMAND

15. I. 1916

Scumpă prietenă,

Astăzi s-a primit aici retur un colet conţinînd trei caiete şi nişte hîrtii oficiale care fuseseră trimise de la Berna la Paris pe adresa lui Belinski [212]. Expeditoarea a uitat să pună numărul imobilului şi afurisiţii de poştaşi au returnat coletul ! ! L-am expediat chiar astăzi recomandat lui Belinski.

La noi au apărut „fricţiuni" cu amicul polonez *, care pare să se fi supărat din cauza discuţiei şi nu vrea să publice tezele noastre în nr. 2 al revistei [213]. Asta miroase *a război* cu el. De la Roland-Holst s-a primit o scrisoare cît se poate de amabilă, prin care ne aduce la cunoştinţă că, printr-o hotărîre adoptată cu unanimitate de voturi la 2.I.1916,

* K. B. Radek. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

11/I 1916.

Многоуважаемый Алексей Максимович!

Поздравляю Вас на днях „Летописи", желаю ей успеха, а для чувствительных нервов Прокопа с кровавым ударом ее.

Я старался как можно конкретнее нарисовать новую фазу об Америке; конечно, по своему убеждению, особенно пригодна для популяризации марксизма и для борьбы с оппортунизмом его. Надеюсь, что мне удалось нарисовать эту фазу достаточно ясно и понятно для новых

Prima pagină a scrisorii lui V. I. Lenin către A. M. Gorki. — 11 ianuarie 1916

www.dacoromanica.ro

uniunea olandeză reprezentată de ea a aderat la stînga zimmerwaldiană. Încă un aliat pe care-l pierde Troţki ! ! Revista, care e germano-olandeză, se şi culege ; e mare nevoie şi de colaboratori din alte ţări, dar toate materialele şi toate legăturile trebuie trimise mie şi numai mie sau tînărului meu prieten *rus* (şi nicidecum celui nerus, vous comprenez ?)

În altă ordine de idei :

Azi avem aici o splendidă zi însorită, cu puţină zăpadă. Pentru prima oară după gripă am ieşit cu nevastă-mea şi ne-am plimbat pe drumul spre Frauen-Kapellen, pe care — îţi aminteşti ? — am făcut cîndva o minunată plimbare în trei. Îmi aminteam mereu şi regretam că nu eşti aici.

Apropo, mă cam miră că nu am veşti de la d-ta. Trebuie să-ţi mărturisesc că, fără să vreau, mă gîndesc uneori că te-ai „supărat", poate, că n-am venit să te conduc în ziua plecării. Îmi pare nespus de rău că-mi vin în minte asemenea gînduri ; caut să le alung şi ... uite că am reuşit !

Ţi-am mai trimis o carte poştală. Să se fi pierdut pe drum ? Repet un sfat important : reciteşte cu multă, multă atenţie nr. 5 şi 6 din „Naşe Slovo" ! ! Kollontai ne trimite veşti *bune* din America ; ea *editează* acolo „Internationale Flugblätter". Şi din Rusia sînt veşti *bune*. Cu o caldă strîngere de mînă,

al d-tale, *V. Lenin*

Expediată din Berna la Paris *Se publică pentru prima oară, după manuscris*

174

CĂTRE I. F. ARMAND

19. I. 1916

Scumpă prietenă,

E deja a treia carte poştală pe care ţi-o trimit, de data asta în franţuzeşte, ca să înlesnesc treaba cenzorilor dacă ei constituie cauza întîrzierii scrisorilor. Trebuie să-ţi mărturisesc că de cîteva zile sînt foarte îngrijorat de lipsa oricăror veşti de la d-ta. Dacă ai fi supărată pe mine, ai

www.dacoromanica.ro

scrie altora, dar, după cîte ştiu, nu scrii nimănui ! Dacă mai trec cîteva zile fără să primesc vreo scrisoare de la d-ta, voi scrie prietenilor noştri, să aflu dacă nu cumva te-ai îmbolnăvit. M-am interesat de mai multe ori la post-restant, dar n-a sosit nici o scrisoare.

Conflictul cu tînărul nostru amic polonez s-a terminat cu bine ; a fost doar o mică „neînţelegere" (aşa spune el). Acum totul merge bine ; a început paginarea revistei. Ea trebuie să apară încă în ianuarie *.

I-am scris redactorului „d-tale" dintr-unul din oraşele Elveţiei romande [214]. Nu ne-a dat nici un răspuns. Curios, nu-i aşa ? Aşteptăm nerăbdători cu toţii să aranjezi chestiunea cu romanele şi cu nuvelele la Paris, unde vei găsi, probabil, multă lume, publicişti, editori etc., căci, lucrînd la Bibliothèque Nationale, cunoşti bine această tagmă.

Timpul este splendid. Duminica trecută am făcut o frumoasă excursie pe micul „nostru" munte. Priveliştea Alpilor era maiestuoasă ; am regretat mult că n-ai fost şi d-ta cu noi !

Acum cîteva zile, Camille Huysmans a rostit la congresul partidului olandez un amplu şi „diplomatic" discurs [215]. Nu ştiu dacă vei găsi în ziarele franceze textul acestui discurs. Dacă nu, îl vei găsi aici. Huysmans s-a referit „în treacăt" la conferinţa din septembrie, protestînd însă vehement împotriva „tentativelor de expropriere" (nu se lasă „expropriat" acest secretar !) etc. etc. Mare diplomat şi politician !... Ce metode nedemne !

Cum te simţi ? Eşti mulţumită ? Nu te plictiseşti ? Ai mult de lucru ? Sînt tare necăjit că nu-mi scrii nimic !... Unde locuieşti ? Unde iei masa ? La „bufetul" de la Bibliothèque Nationale ?

Te rog încă o dată scrie-mi „post-restant".

Al d-tale devotat, *Basile*

P. S. Iarăşi nimic ! Nu primesc scrisori de la d-ta.

Expediată din Berna la Paris

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris
Tradus din limba franceză

* Este vorba de revista „Vorbote". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

175

CĂTRE I. F. ARMAND

Vineri.

Scumpă prietenă,

Am primit abia azi lunga d-tale scrisoare, care ne-a făcut o mare bucurie. Îţi scriu pentru a patra oară : cele trei cărţi poştale de pînă acum le-am trimis post-restant. Dacă nu le-ai primit înseamnă că ori se pierd, ori există nişte reguli (sau nereguli) speciale în privinţa scrisorilor post-restant. Troţki i-a scris tînărului nostru amic polonez că el însuşi nu va colabora la revista olandeză * şi nu poate recomanda o astfel de colaborare nici prietenilor săi aparţinînd naţiunii în mijlocul căreia trăieşte el. Înseamnă că lupta cu Troţki este inevitabilă chiar şi într-o problemă ca asta ! !

Am primit azi o carte poştală de la fratele d-tale **. Sîntem foarte bucuroşi că a primit ceva (ori o scrisoare, ori ultimul număr din martie al ziarului nostru) şi scrie despre „simpatie". Acolo, prin părţile lui, zice el, a găsit mai multă simpatie decît se aştepta.

Era să uit (mă grăbesc tare să nu întîrzii la tren). Dacă întîrzierea scrisorilor post-restant se datoreşte unor cauze speciale, poate că nici eu nu primesc (n-am primit *nici o scrisoare* de la d-ta) cu toate că îmi scrii ? Răspunde-mi imediat : dacă subliniezi data de două ori, înseamnă că *primeşti* scrisorile mele şi că *îmi scrii*. Scrie-mi pe aceeaşi adresă pe care am primit lunga d-tale scrisoare.

Cu o caldă strîngere de mînă,

al d-tale, *Lenin*

De ce nu mi-ai trimis adresa d-tale mai devreme ? ? ?

Scrisă la 21 ianuarie 1916
Expediată din Berna la Paris

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

★ Revista „Vorbote". — *Nota red.*

★★ Din motive conspirative, V. I. Lenin numeşte pe L. B. Kamenev „fratele" lui I. F. Armand. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

176

CĂTRE HENRIETTE ROLAND-HOLST

Stimată tovarăşă,

Tov. Radek ne-a arătat chiar acum scrisoarea tov. Panneckoek şi „Introducerea".

Această scrisoare şi „Introducerea" *schimbă* în mod radical constituţia de pînă acum a revistei „Vorbote". Potrivit înţelegerii intervenite între noi, „Vorbote" urmează să apară ca organ de presă al următoarelor *două* grupuri: 1) grupul Roland-Holst şi Troţki (sau Roland-Holst şi prietenii ei, fără Troţki, dacă acesta din urmă nu va dori să intre) şi 2) grupul stîngii zimmerwaldiene (al cărui birou e format din trei tovarăşi: Radek, Lenin şi Zinoviev). Tov. Panneckoek a fost desemnat ca reprezentant al acestui al doilea grup.

Acum documentele sus-menţionate (scrisoarea şi „Introducerea") modifică constituţia: „Vorbote" apare ca publicaţie scoasă de *doi tovarăşi:* Panneckoek şi Roland-Holst.

Dacă tov. Panneckoek şi Roland-Holst au hotărît să adopte o asemenea modificare, noi luăm act de această hotărîre. Proprietara revistei are tot dreptul să procedeze la o asemenea modificare.

Nu refuzăm să colaborăm în aceste condiţii noi, dar ne vedem obligaţi să cerem anumite garanţii. „Vorbote" apare pentru prima oară ca organ al stîngii zimmerwaldiene sau „pe baza platformei stîngii zimmerwaldiene". Toţi membrii stîngii zimmerwaldiene (afară de Platten) prezenţi la Zimmerwald ne-au *ales* pe noi reprezentanţi ai acestei stîngi. De aceea credem — şi asupra *acestui* punct am ajuns toţi trei la o hotărîre unanimă — că această garanţie e ceva de la sine înţeles şi nu ne îndoim cîtuşi de puţin că

www.dacoromanica.ro

ne-o veţi da. Garanţia trebuie să prevadă că, în caz de divergenţe în probleme de principiu, articolul care... de Comitetul Central al P.M.S.D.R. (reprezentant...), redacţia... *

Scrisă după 21 ianuarie 1916
Expediată din Berna
la Laren (Olanda)

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. II

Se tipăreşte după manuscris
Tradus din limba germană

177

CĂTRE M. M. HARITONOV

Dragă tovarăşe,

Aş dori să vin la Zürich pentru vreo două-trei săptămîni spre a lucra prin biblioteci la o carte pe care o pregătesc pentru tipar [216]. Asemenea şi soţia mea. Deocamdată nu avem autorizaţii, dar sperăm să le obţinem curînd. Problema e dacă vom putea face faţă greutăţilor financiare. V-aş ruga foarte mult să-mi răspundeţi clar şi *cît se poate de precis* la următoarele întrebări :

1) Ce venit *net* poate să dea (pentru mine) un referat ? Minimum şi maximum ? Tema : „Două Internaţionale" : procesul crescînd al separării şi despărţirii de social-şovinişti în lumea întreagă. Poate fi mărit venitul — şi cu cît anume — dacă ţin două referate [217] ? 2) Dacă se poate conta că tovarăşii din localitate ne vor ajuta să ne instalăm amîndoi ieftin şi cît ar costa 3) o cameră (pentru două persoane, fie şi cu un singur pat) *pe săptămînă?* o cameră cît mai ieftină, de preferinţă într-o familie de muncitori ? 4) masa la o cantină, dacă există aşa ceva (aici plătim 65 de centime la o cantină studenţească), 5) Morgenkaffe ** şi cafeaua de seară, căci e de la sine înţeles că la Zürich nu putem face gospodărie.

Drumul ne va costa $7 \times 4 = 28$ frs. ; problema e cît ne va costa în plus întreţinerea într-un oraş străin ? Aici e greu cu camerele de închiriat. Nu cunoşti vreo familie de

* Aici manuscrisul se întrerupe. — *Nota red.*
** — cafeaua de dimineaţă. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

muncitori care să se poată angaja în mod serios să ne găzduiască în condiţii ieftine ?

V-aş fi foarte recunoscător pentru un răspuns clar şi, totodată, fără promisiuni exagerate.

Beste Grüsse ! *

Al dv., *Lenin*

P. S. Sînt pe acolo bufete automate ? Şi care sînt preţurile ?

Scrisă la 27 ianuarie 1916
Expediată din Berna la Zürich

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

178

CĂTRE M. M. HARITONOV

Dragă tovarăşe,

Vă mulţumesc foarte mult pentru răspunsul prompt şi amănunţit. Sosim la *4* februarie. Ar fi bine dacă ne-aţi putea găsi o cameră de închiriat *cu săptămîna, pentru două persoane,* cu cel mult 1 fr. pe zi ; cel mai bine ar fi într-o familie simplă de muncitori (să aibă şi sobă : nu-i exclus să mai fie frig).

Dacă nu se găseşte, atunci poate ne veţi indica un hotel *ieftin* (1 fr. pe zi sau chiar şi mai ieftin) unde să poposim pînă ce ne vom găsi singuri o cameră. Cu privire la data ţinerii referatului etc. ne vom înţelege ulterior.

Sper să primesc de la dv. luni dimineaţa textul traducerii (pentru speze : scrisoarea *expres-recomandat* etc., spezele poştale în genere etc., luaţi bani separat, deoarece vi-i vom restitui).

Beste Grüsse ! *

Al dv., *Lenin*

Scrisă la 29 ianuarie 1916
Expediată din Berna la Zürich

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

* — Cu cele mai bune salutări. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

179

CĂTRE M. M. HARITONOV

Dragă tovarăşe,

Chiar acum v-am expediat o carte poştală prin care anunţam că sosim pe data de 4 * şi, întorcîndu-mă acasă, am găsit o nouă înştiinţare [218], care mă obligă să contramandez plecarea la Zürich. Nu pot veni înainte de 10 sau 11. Vă voi comunica ulterior data exactă (aşa că deocamdată *nu* închiriaţi nici o cameră, ci limitaţi-vă *„să sondaţi terenul"* spre a găsi ceva convenabil).

Salutări. Al dv., *Lenin*

Scrisă la 29 ianuarie 1916
Expediată din Berna la Zürich

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

180

CĂTRE M. M. HARITONOV

Duminică seara.

Dragă tovarăşe,

Am aflat abia acum că *miercuri* va avea loc la Zürich o conferinţă internaţională a biroului uniunilor de tineret. Probabil că vor veni şi norvegienii, şi suedezii (după cum ştiţi, uniunile de tineret de acolo au aderat la stînga zimmerwaldiană).

Vă rog foarte mult 1) să aflaţi (procedînd *cu mult tact:* totul este *conspirativ*) amănunte în legătură cu : data, locul, durata, componenţa ; 2) să stabiliţi dacă n-ar putea participa şi un reprezentant al partidului nostru ; căutaţi să faceţi în aşa fel încît să poată participa, şi *pătrundeţi chiar dv.* ; 3) căutaţi în special să aflaţi cît mai degrabă cine vine din Scandinavia, stabiliţi legătura şi întîlniţi-vă cu ei, şi puneţi-i cît mai rapid în *legătură* cu noi.

* Vezi volumul de faţă, p. 194. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Confirmaţi-mi în cîteva rînduri primirea scrisorii de faţă şi scrieţi-mi ce speraţi să întreprindeţi.

Salutări. Al dv., *Lenin*

P. S. Transmiteţi, vă rog, lui Siefeldt mulţumirile mele pentru cărţile trimise şi spuneţi-i că sper să-mi dea *la Zürich* „Przegląd S.D." [219]

P. P. S. Voi sosi, probabil, înainte de 10—11 februarie ; poate între 7 şi 9.

Scrisă la 30 ianuarie 1916
Expediată din Berna la Zürich

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

181

CĂTRE M. M. HARITONOV

Dragă tovarăşe,

Spre marea mea desperare, văd că traducerea n-a sosit ! ! ! [220] Cum se poate una ca asta ? ? Trimiteţi-mi-o neapărat şi numai *e x p r e s - r e c o m a n d a t*, cel mai tîrziu astăzi (luni) seara, ca s-o am precis mîine de dimineaţă.

Trimiteţi-o *oricum*, chiar dacă nu e terminată !

(Indiferent dacă e terminată sau nu, vă rog să menţionaţi în scrisoare dacă *garantaţi* calitatea traducerii în sensul că poate fi dată *direct* la tipar.)

Salutări. Al dv., *Lenin*

P. S. Soţia mea vă roagă să-i restituiţi *imediat* publicaţiile ; e foarte supărată pentru nepunctualitatea dv. şi spune că nu vă va mai trimite niciodată.

P. P. S. Ieri v-am trimis o scrisoare despre tineret *. Aţi primit-o, sper ?

Scrisă la 31 ianuarie 1916
Expediată din Berna la Zürich

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

* Vezi volumul de faţă, p. 195—196. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

182

CĂTRE K. B. RADEK

Personal consider că de la apariţia publicaţiei „*Gazeta Robotnicza*“ (II.1916) *este exclusă* orice luptă a noastră comună în problemele ruse şi poloneze. Şi asta nu din cauza „atacului“ împotriva „defetiştilor“ (care nu e decît un simptom), ci din cauza rezoluţiei P.S.D. în problemele ruseşti [221]. Dacă în februarie 1916 P.S.D. nu se pronunţă deschis şi categoric pentru sciziune în Rusia, asta nu înseamnă decît pregătirea unui nou 16. VII. 1914.

Aşadar, după părerea mea: luptă în presa rusă, poloneză şi germană, precum şi (eu, cel puţin, sînt pentru) acţiuni comune în Elveţia (unde problema naţională nu e de loc actuală şi de aceea trebuie *pe cît posibil* considerată separat).

Întrucît asta e părerea mea personală, îi trimit lui Grigori *toate* scrisorile d-tale.

Scrisă după 1 februarie 1916
Expediată din Berna (scrisoare loco)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris
Tradus din limba germană

183

CĂTRE A. M. GORKI

Pentru A. M. Gorki

Mult stimate Aleksei Maksimovici,

Îţi trimit recomandat, în banderolă, broşura soţiei mele „Învăţămîntul public şi democraţia“ [222].

Problemele pedagogice constituie de multă vreme, de peste 20 de ani, obiectul preocupărilor autoarei. În această broşură sînt adunate atît observaţii personale, cît şi materiale în legătură cu şcoala nouă din Europa şi din America. Din tabla de materii vei vedea că în prima ei jumătate broşura conţine şi un studiu asupra istoriei concepţiilor democratice, ceea ce este deosebit de important, întrucît de obicei concepţiile marilor democraţi ai trecutului sînt ex-

www.dacoromanica.ro

puse greşit sau dintr-un punct de vedere greşit. Nu ştiu dacă poţi să-ţi rupi din timp ca s-o citeşti şi dacă te interesează : §§ 2 şi 12 ar putea servi ca mostre caracteristice. Schimbările pe care le-a suferit şcoala în epoca contemporană, imperialistă, sînt schiţate după materiale apărute în ultimii ani şi tratate dintr-un punct de vedere extrem de interesant pentru democraţia rusă.

Ţi-aş rămîne foarte îndatorat dacă ai sprijini, direct sau indirect, editarea acestei broşuri. În Rusia, cererea de literatură de acest gen este acum, desigur, foarte mare.

Cu cele mai sincere salutări şi urări de bine,

V. Ulianov

Wl. Uljanow. Seidenweg. 4 *a. Bern.*

Scrisă înainte de 8 ianuarie 1916
Expediată la Petrograd

Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin", vol. III

Se tipăreşte după manuscris

184

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Liebe Freunde *,

Vă rog să-mi trimiteţi *de urgenţă* „Tagwacht" cu articolele lui Radek despre Gorter şi cu *cele două* articole despre mişcarea muncitorească din Australia. Aştept şi corecturile (1) articolului meu din O.C. şi (2) ale tezelor în limba germană (să *nu* le tipăriţi pînă ce nu primiţi răspuns de la mine : intenţionez să mai fac o mică modificare) **.

Aştept de asemenea articolul d-tale pentru O.C. şi planul definitiv al numărului.

Te rog să-i dai lui Radek adresa mea, cu rugămintea de a-mi trimite tăietura din numărul din 12.I.1916 al ziarului „Vorwärts" *pe care mi-a promis-o* (articolul lui Rühle cu privire la sciziune şi răspunsul din partea redacţiei). Ţin un referat aici miercuri, aşa că a mai rămas foarte puţin

* — Dragi prieteni. — *Nota trad.*

** Este vorba de tezele „Revoluţia socialistă şi dreptul naţiunilor la autodeterminare" (Opere complete, vol. 27, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 260—274). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

timp. Aici se zvoneşte că situaţia celor „5 secretari“ [223] e desperată (Rusia e împotriva lor) şi că toată speranţa lor este că Ciheidze va proclama ex cathedra: *pentru* Zimmerwald ! !

Beste Grüsse !

Ihr, *Lenin* *

Scrisă la 12 februarie 1916
Expediată din Zürich la Berna

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

185

CĂTRE S. N. RAVICI

Dragă tovarăşă,

Îţi comunic noua noastră adresă [224]. Pe această adresă trimite-ne, te rog, *t o t u l*. Am închiriat această locuinţă pentru o lună. Joi (17.II) ţin aici primul referat, pe tema „Două Internaţionale“, iar peste cîtva timp un al doilea referat, pe tema „Condiţiile de pace şi problema naţională“ sau ceva în acest gen.

Scrie-mi, te rog, cînd aş putea ţine un referat (pe cel dintîi sau poate pe amîndouă ?) la Geneva şi dacă încasările vor acoperi cheltuielile ? Ce venit net minim poate să aducă un asemenea referat ? Sînt lucruri pe care trebuie să le ştiu, deoarece duc lipsă de bani şi trebuie să calculez cît mai precis dacă îmi convine să plec direct de aici (costă mai mult) sau mai bine să plec de la Berna mai tîrziu (s-ar putea să rămîn aici şi mai mult de o lună dacă o să-mi placă). Aştept de la d-ta informaţii amănunţite şi temeinice. Ce-ar fi să scrii şi la Lausanne ; poate că face să mă duc acolo pentru o seară ?

O prietenească strîngere de mînă şi salutări lui V.K. şi la toţi prietenii.

Al d-tale, *V.U.*

Multe salutări de la Nadia.

Scrisă la 13 februarie 1916
Expediată din Zürich la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929 în „Culegeri din Lenin“, vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

* Cu cele mai bune salutări ! Al d-tale, *Lenin*. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

186

CĂTRE S. N. RAVICI

Dragă tovarăşă,

Multe mulţumiri pentru informaţiile d-tale amănunţite. Aici sînt ocupat în zilele de 25 şi 26 februarie.

Fixează deci, te rog, *d-ta* ziua referatului fie înainte de 25, fie după 26 şi înştiinţează-mă din timp. Te rog de asemenea să te înţelegi cu cei de la Lausanne, astfel ca *în două zile* să termin totul, adică să ţin referatul la Lausanne fie în ajunul celui de la Geneva, fie a doua zi după el.

Sînt de acord cu tema : „«Condiţiile de pace» (în ghilimele) şi problema naţională". Tema rămîne, aşadar, definitiv stabilită. Multe salutări lui V. K. şi tuturor prietenilor.

Cu o caldă strîngere de mînă,

al d-tale, *Lenin*

Am un tren foarte potrivit : soseşte la Geneva la 9 şi *15 seara*. N-aş putea să vin cu acest tren ? Dacă nu, atunci poate ar fi posibil să ţin referatul la Lausanne *în ajun* [225]. Te rog insistent ! !

Scrisă la 17 februarie 1916
Expediată din Zürich la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

187

CĂTRE V. A. KARPINSKI

Dragă V. K.,

Îmi îngădui să te deranjez cu o rugăminte. Aş dori să primesc pînă în ziua referatului numărul din ziarul parizian „Golos" (predecesorul lui „Naşe Slovo") în care *Semkovski*

www.dacoromanica.ro

m-a contrazis în problema autodeterminării naţiunilor, iar într-o *notă* (îmi amintesc că a fost o notă) s-a referit în mod special la *comparaţia* dintre dreptul la despărţire al naţiunilor şi *dreptul la divorţ*. Ţi-aş înapoia acest număr de îndată ce mi l-ai cere. Dacă nu mi-l poţi trimite, te-aş ruga să-mi faci o copie după această notă (nu e mare). Poate că în biblioteca voastră sau la cineva din Geneva se găseşte o colecţie a ziarului „Golos"? Ţin referatul aici poimîine, adică sîmbătă. De aceea, dacă nu-mi poţi trimite ziarul aşa ca să-l am sîmbătă dimineaţa, nu-l mai trimite de loc.

La revedere.

Al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 24 februarie 1916
Expediată din Zürich la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

188

CĂTRE I. F. ARMAND

Scumpă prietenă,

Ştiu că te interesează ştiinţa şi nu politica, dar nu mă îndoiesc totuşi că simpatia d-tale e de partea Franţei. Sciziunea din rîndul socialiştilor germani, după cum a declarat un ministru francez, nu poate lăsa Franţa indiferentă. De aceea trebuie să ne ajuţi să informăm în această privinţă atît pe francezi, cît şi pe ruşi. Deputatul Otto Rühle s-a pronunţat în „Vorwärts" pentru sciziune. Dar trebuie neapărat să adăugăm că s-a pronunţat nu „numai" Otto Rühle, ci şi *grupul* „Internationale Sozialisten Deutschlands" (despre care s-a scris şi în „*L'Humanité*"). Te rog să inserezi această ştire cînd vei scrie la Petrograd, arătînd totodată că *numai* O. Rühle şi I.S.D. s-au pronunţat fără rezervă pentru sciziune şi împotriva „mlaştinii". Grupul „Die Internationale" (grup german despre care a scris *Homo* în *L'Humanité*; admirabil ziar!) osci-

www.dacoromanica.ro

leazã : majoritatea membrilor săi cotesc iarăşi spre mlaştină. Asta se vede şi din recentele „teze“ ale acestui grup [226], şi din articolele publicate de Ströbel în „Die Neue Zeit“ şi de revista „Die Gleichheit“ [227]. Nu uita să adaugi asta ! Ştiinţa e totul pentru d-ta, dar un pic de simpatie pentru Franţa, ba chiar *multă* simpatie, tot trebuie să ai !

Salutations cordiales. *Lenin*

Scrisă la 26 februarie 1916
Expediată din Zürich la Paris

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

189

CĂTRE S. N. RAVICI

Dragă tovarăşă,

Nu se poate ţine la club un referat despre recenta consfătuire, căci asta ar însemna o publicitate de care organizatorii consfătuirii se tem ca de foc şi au cerut în mod expres să fie pe cît posibil evitată [228]. Prin urmare, trebuie schimbată tema. Nu prea văd clar *cine* va fi prezent la clubul internaţionalist [229] şi de aceea nu mă pot decide asupra temei. Propun să procedăm în felul următor : dacă tema trebuie anunţată din timp, alegeţi un titlu care nu spune nimic („Pe teme de actualitate“ sau „Probleme actuale ale mişcării muncitoreşti“ etc.), aşa încît să se potrivească la *orice*. Iar eu mă voi sfătui la Geneva şi în dimineaţa zilei de 2 voi pregăti un *mic* referat sau o introducere la discuţii.

Au revoir. Al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 27 februarie 1916
Expediată din Zürich la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin“, vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

190

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Ţi-am trimis culegerea „Legitimă apărare“ [230].

Sînt de acord că trebuie să scoatem nr. 52 şi mă angajez să scriu un articol despre sarcinile conferinţei de la 23.IV [231] (sau despre „programul de pace“ etc., în genere pe o temă de editorial despre sarcinile zilei) *.

Nadia a tradus manifestul [232]. Ţi-l trimit zilele acestea, iar d-ta trimite-mi articolele şi notele pe care le scrii pentru nr. 52. Să pregătim tot ziarul în manuscris, iar apoi să-l dăm în întregime la cules.

Articolul consacrat lucrărilor consfătuirii din 5—8 februarie trebuie scurtat, spre a face loc pentru o notă despre articolul lui *Orn.* din „Naşe Slovo“ nr. 51—52 [233] şi despre această publicaţie în general (o scriu eu).

Trimite-mi tăietura din „*Den*“ ** despre victoria noastră în consiliile de asigurări *(şi roagă-l* pe Kasparov să urmărească „*Novoe Vremea*“ *şi celelalte ziare*, roagă-l şi pe Abram etc. să adune tot materialul referitor la această problemă).

E foarte important să aflăm dacă Ciheidze a spus ceva în Dumă despre *Zimmerwald*. Am citit discursul lui *numai* în versiunea apărută în „Leipziger Volkszeitung“ [234] : acolo *nu-i nimic* despre Zimmerwald. Caută să urmăreşti prin Radek presa social-democrată din Germania, poate că acolo discursul lui Ciheidze este redat *mai pe larg*. (Martov & Co. contează pe aceea că Ciheidze s-a declarat sau se va declara *în favoarea* Zimmerwaldului.)

Lucrez la întocmirea tezelor „propunerii“ noastre la conferinţa din 23.IV în legătură cu „programul de pace“.

Ce crezi, face să-l atrag şi pe Radek la această treabă ? Eu socot că nu. Radek se poartă atît de josnic ! *Nici pînă în prezent* *** nu mi-a trimis *multe* exemplare de teze, dar *mi-e scîrbă* să-i scriu, căci *se ţine* de intrigi.

* Lenin a scris articolul „Despre «programul de pace»“ (Opere complete, vol. 27, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 275—282). — *Nota red.*

** Eu nu am decît o tăietură din „Reci“.

*** Mi-au fost promise la 10. II. 1916 ! Munca suferă enorm din cauza asta. E curată *bătaie de joc*.

www.dacoromanica.ro

De ce nu-mi răspunzi dacă ai dat la cules adaosul meu la teze ? Ai putea să-l dai *singur* la tipografie şi să iei de acolo corecturile (şi să comanzi *multe* exemplare) : la naiba cu această pramatie de Radek ! Ca autori, avem *d r e p t u l* să cerem corecturi după teze.

Trebuie să luăm de la Grimm Buletinul nr. 3 [235] — *cît mai multe* exemplare franceze şi germane — şi să-l trimitem *p e s t e t o t*, inclusiv *t u t u r o r* grupurilor noastre din străinătate şi fără a excepta *g r u p u l l o c a l*.

N u mi-ai trimis numărul din *„Berner Tagwacht"* cu rezoluţia celor din *B r e m e n* şi, în genere, nu-mi trimiţi acest ziar ; iar aici nu-l primesc [236].

Ce vă scrie Abramovici despre scoaterea unei ediţii *franceze* a publicaţiei „Internationale Flugblätter" nr. 1 în La Chaux de Fonds ? S-a aranjat ceva ?

Salutări. *Lenin*

P. S. Rîbalka mi-a făcut o vizită la Geneva şi mi-a spus că *t o ţ i* cei grupaţi în jurul revistei „Dzvin" [237] au devenit patriotarzi, lucru despre care se va scrie în nr. 6 din „Borotba" [238]. (Ai nr. 1—5 ?) Levinski zice însă că Rîbalka minte ! ! ? ?

Trimite-mi materialul leton [239]. Ce facem cu el ? Îl publicăm ? Şi cum să-l publicăm ?

Scrisă între 2 şi 25 martie 1916
Expediată din Zürich la Berna

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

191

CĂTRE HENRIETTE ROLAND-HOLST [240]

8. III. 1916

Scumpă tovarăşă,

Vă cer scuze că răspund cu atîta întîrziere la scrisoarea dv. Am ţinut o serie de referate în diferite oraşe ale Elveţiei.

Vă sînt recunoscător pentru răspunsul dv. atît de amabil. Aş fi foarte bucuros dacă colaborarea noastră s-ar desfăşura fără fricţiuni.

www.dacoromanica.ro

Sincer vorbind, nu am avut nici o îndoială că dv. şi tov. Panneckoek sînteţi „oameni de treabă", ca să folosesc o expresie a dv. Ceea ce ne-a îngrijorat a fost schimbarea subită a *statutului redacţiei.* Prin proiectul iniţial ni se acordau drepturi de redactori (redacţia = uniune formată din reprezentanţi ai grupului dv. (dv. + Troţki) *şi* ai „stîngii zimmerwaldiene" ; or, în biroul stîngii noi am avut, după cum ştiţi, 2 voturi din 3 : Radek, Zinoviev şi cu mine). Modificarea proiectului ne privează de drepturile de redactori şi ne transformă în colaboratori. Noi nu contestăm, fireşte, dreptul dv. de a elabora statutul. Dar este totuşi cît se poate de firesc — nu-i aşa ? — că în calitate de colaboratori vrem să avem anumite *garanţii de drept.*

Sper că acum lucrurile s-au lămurit şi chestiunea e definitiv soluţionată.

Îndată după primirea scrisorii dv. am dat dispoziţie expeditorilor să vă trimită regulat organul nostru de presă („Soţial-Demokrat" apare *neperiodic ;* de la izbucnirea războiului au apărut nr. 33—51). Îl primiţi ?

Mă folosesc de acest prilej pentru a examina unele probleme importante privind colaborarea noastră.

(1) Tezele noastre (privind dreptul la autodeterminare) * v-au fost trimise de Radek (vă rog să le trimiteţi şi lui Gorter, căruia îi voi scrie pe larg despre ele în legătură cu broşura sa). Consider că punctul de vedere polono-olandez este complet greşit teoreticeşte, iar sub aspect practic nu e decît un produs al politicii statelor mici. Parcă lupta noastră comună împotriva *a n e x i u n i l o r* vechi şi noi (ce este anexiunea ?) nu e de natură să ne apropie întrucîtva ? Punctul de vedere al germanilor, al englezilor, al ruşilor este totuşi mai important (şi obiectiv *mai just*) decît cel al olandezilor şi polonezilor ! Gorter cere „independenţă naţională" pentru Indiile Olandeze ! Perfect ! Dar aceasta nu este *nimic altceva* decît dreptul la autodeterminare !! Dacă Kautsky şi kautskiştii ruşi (printre care şi Troţki) pun greşit problema, aceasta nu constituie decît un argument în plus împotriva lor ! (Dacă problema vă interesează, rugaţi-l pe

* Vezi „Revoluţia socialistă şi dreptul naţiunilor la autodeterminare" (Opere complete, vol. 27, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 260—274). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Gorter să vă trimită scrisoarea mea. Voi fi foarte bucuros să discut mai amănunţit această problemă cu marxiştii olandezi.)

(2) Grupul german „Die Internationale". Aţi citit tezele lui în nr. 3 al Buletinului lui Grimm ? [241]

După părerea mea, aceste teze reprezintă un pas categoric *spre dreapta* după primul număr al revistei „Die Internationale". Nici un cuvînt împotriva „centrului" kautskist ; or, pentru partidul german aceasta este esenţialul. Nici un cuvînt despre sciziune (Otto Rühle are perfectă dreptate, şi totuşi ei nu spun nimic despre aceasta *după* publicarea articolului *lui ! !*). Nici un cuvînt despre mijloacele de luptă *evidente :* organizaţia *ilegală* etc.

Dar fraza : „În epoca imperialismului nu mai pot fi războaie naţionale" ! Asta e teoreticeşte greşit. Războaiele coloniale *sînt* războaie naţionale. (India împotriva Angliei etc.) În practică asta înseamnă *şovinism :* noi, reprezentanţii marilor puteri, *interzicem* popoarelor împilate să ducă războaie naţionale ! !

Iată ce concluzie trag eu : „Die Internationale" vrea *să cadă la învoială* cu kautskiştii. Altfel nu pot fi interpretate aceste teze. În plus, Ströbel *îl laudă* pe Bernstein în „Die Neue Zeit" ! [242] Clara Zetkin, în „Die Gleichheit", se declară *împotriva* „stîngii zimmerwaldiene", folosind în acest scop o frază diplomatică pe tema „sectarismului bolşevic" (!!). Fraza e atît de meşteşugit adusă din condei, încît nimeni nu poate pricepe *în ce anume constă* „sectarismul nostru" ! ! Clara Zetkin este pentru „aurea mediocritas" între Ledebour şi „stînga zimmerwaldiană". Dar nu catadicseşte să ne spună *cum* ar putea fi realizată o asemenea cale de mijloc. În ce constă greşeala noastră ? — în această privinţă nu s-a scris pînă în prezent nici un cuvînt, nici un rînd într-o ţară ca Elveţia, unde nu e cenzură.

Cum aţi putea explica asta altfel decît prin dorinţa de a cădea la învoială cu Kautsky & Co. ?

(3) „Proiectul" întocmit de dv. împreună cu S.D.P. (Buletinul nr. 3) mi se pare foarte greşit [243]. Nici măcar Radek nu l-a putut susţine. Ce rost are această restrîngere a programului partidului ? Un program de revoluţie socialistă ?

www.dacoromanica.ro

În momentul de față nu-i nevoie de așa ceva, și într-un asemenea program nu se spune nimic despre cucerirea puterii politice ; într-un asemenea program § 6 (A) și § 5 (B) sună foarte ciudat ; 6 (B) sună și el cît se poate de bizar : tocmai în caz de revoluție socialistă vom avea nevoie de miliție pentru *apărarea* noilor rînduieli. Noi nu sîntem pacifiști. Noi nu putem conta pe o victorie simultană în lumea întreagă (fără războaie civile ? fără războaie ?) ! Programul colonial lipsește cu desăvîrșire.

De un asemenea program vom avea nevoie numai atunci cînd vom fi *întru totul siguri* că ne aflăm în pragul unei revoluții *socialiste*, dar și atunci el ar trebui cu totul altfel formulat.

Acum avem nevoie de cu totul altceva : mișcarea revoluționară are nevoie de vederi clare asupra necesității unei rupturi cu social-șoviniștii și cu kautskiștii, asupra organizației ilegale, asupra mijloacelor și metodelor luptei de masă etc.

(4) În curînd vă vom trimite tezele noastre referitoare la punctele 5—8 de pe ordinea de zi a celei de-a doua conferințe *. Ar fi foarte bine dacă ne-am putea înțelege, dacă nu asupra tuturor punctelor, măcar asupra unora dintre ele.

(5) Care sînt divergențele dintre noi și Troțki ? Asta vă interesează probabil. În cîteva cuvinte, iată-le : el este kautskist ; adică vrea unitate cu kautskiștii în Internațională și unitate cu Ciheidze în Rusia. Noi sîntem categoric împotriva unei atare unități. Sub paravanul frazeologiei sale (el se pretinde a fi de partea zimmerwaldienilor : vezi ultimul lui discurs în „Vorwärts" din 5. III), *el caută să ascundă* faptul că împărtășește vederile „*Comitetului de organizare*" și ale celor care *participă la comitetele pentru industria de război*. Troțki este în momentul de față împotriva „Comitetului de organizare" (al lui Akselrod și Martov), dar pentru unitate cu fracțiunea Ciheidze din Dumă ! !

Noi sîntem categoric împotrivă.

* Vezi „Propunerea Comitetului Central al P.M.S.D.R. pentru cea de-a doua conferință socialistă" (Opere complete, vol. 27, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 290—301). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Multe salutări dv. personal, tovarăşului Panneckoek şi celorlalţi tovarăşi olandezi.

Al dv., *N. Lenin*

Adresa mea este : Wl. Ulianow
Spiegelgasse. 12.
(Schuhladen Kammerer)
Zürich. I.

P. S. Este oare ceva adevărat în ştirile de presă privind existenţa unei legături între „New Review" (New York) şi „Vorbote" (vezi „Internationale Korrespondenz" nr. 69) ?
Nu credeţi că ar fi extrem de important ca „Vorbote" nr. 2 să apară încă în martie ?

Se publică pentru prima oară, după manuscris
Tradus din limba germană

192

CĂTRE A. G. ŞLEAPNIKOV

Scumpe prieten,

În legătură cu scrisoarea d-tale, în care aminteşti că în mod curent mi se reproşează că „nu sînt concesiv", aş vrea să stau de vorbă cu d-ta mai pe îndelete.

În ceea ce-l priveşte pe James, trebuie să-ţi spun că el nu s-a priceput niciodată în politică ; el a fost întotdeauna împotriva sciziunii. E un om admirabil, dar *în acest domeniu* raţionamentele lui sînt profund greşite.

La noi, în Rusia (iar acum şi în noua Internaţională), problema sciziunii este *fundamentală*. Orice concesie în *această* chestiune ar fi o adevărată crimă. Ştiu bine că foarte mulţi oameni de treabă (James, Galerka, „prietenii" din rîndurile intelectualilor petrogrădeni) au fost *împotriva* scindării fracţiunii din Dumă. Dar nici unul dintre ei n-a avut dreptate. Ruptura era necesară. Ruptura cu *Ciheidze* & *Co.* este şi în prezent *absolut* necesară. Toţi cei care oscilează în această chestiune sînt *duşmani* ai proletariatului, faţă de ei trebuie să fim *ne* concesivi.

www.dacoromanica.ro

Dar cine sînt aceia care oscilează ? E nu numai Trotki & Co., ci şi *Iuri* + Evg. B. (care încă astă-vară ne „făceau scene" din pricina lui Ciheidze ! !). Urmează *polonezii* (opoziţia). În nr. 25 al ziarului lor „Gazeta Robotnicza" a apărut o rezoluţie care vădeşte din nou *o tendinţă de manevrare*, ca la Bruxelles în ziua de 3/16 iulie 1914.

Faţă de ei sîntem datori să *nu* fim concesivi.

Radek e cel mai bun dintre ei ; colaborarea *cu el* a fost utilă (între altele, şi stîngii zimmerwaldiene) şi am colaborat. Dar şi *Radek oscilează*. Iar tactica noastră faţă de el *e o dublă tactică* (lucru pe care Iuri + Nik. Iv. n-au vrut sau n-au fost în stare să-l înţeleagă *nici în ruptul capului)*: pe de o parte, *să-l ajutăm* pe Radek să evolueze spre stînga, *să unim* în jurul stîngii zimmerwaldiene cît mai mulţi oameni, iar pe de altă parte să nu admitem *nici un fel* de oscilări în ceea ce priveşte *esenţialul*.

Esenţialul este ruptura cu Comitetul de organizare, cu Ciheidze & Co.

Polonezii *oscilează;* ei au publicat o rezoluţie infamă *după* apariţia primului număr al revistei „Kommunist".

Concluzia ?

Ori păstrăm firma „Kommunist" şi *deschidem uşa ciorovăielilor şi oscilărilor:* scrisori către redacţie (din partea lui Radek, Bronski, poate şi din partea lui Panneckoek etc.), plîngeri, văicăreli, bîrfeli etc.

Pentru nimic în lume.

Asta ar fi dăunător pentru cauză.

Ar însemna să ajutăm pe nemernicii din Comitetul de organizare, pe Ciheidze & Co.

Pentru nimic în lume.

„Kommunist" a fost un bloc temporar în vederea atingerii unui anumit scop. Scopul a fost atins : revista a apărut, apropierea (care *pe atunci, înainte de* Zimmerwald, era posibilă) a fost realizată. Acum trebuie să mergem *pe altă* cale, să mergem mai departe.

Revista „Kommunist" a devenit *dăunătoare*. Ea trebuie *desfiinţată* şi înlocuită *cu altă* firmă : „Sbornik «Soţial-Demokrata»" [244] (care să apară sub în-

www.dacoromanica.ro

grijirea *redacției ziarului „Soțial-Demokrat“).*

Numai astfel vom reuși să evităm ciorovăielile, să evităm oscilările.

Există și în Rusia divergențe ? O, desigur ! *Dar nu e treaba noastră să le accentuăm.* Cu treaba asta n-au decît să se îndeletnicească Ciheidze & Co., Troțki & Co. (asta le e „meseria“). Sarcina noastră e să promovăm *propria noastră* linie. Roadele *acestei* munci se văd : muncitorii din Petrograd sînt de o sută de ori mai buni decît intelectualii petrogrădeni (fie ei și „simpatizanți“...).

„Grupului de trei“ (Iuri + Evg. Boș + Nik. Iv.) a trebuit să-i facem concesii *temporare*, pentru că *pe atunci* nu puteam edita altfel revista (acum putem) ; și principalul : pe atunci încă nu-i văzusem *la treabă* pe Evg. Boș + Iuri și puteam spera că *munca* îi va face să urmeze o linie *ascendentă.*

Ei au urmat însă o linie descendentă.

De aceea alianța temporară trebuie *neapărat* desfăcută. Numai așa *cauza* nu va avea de suferit. Numai așa vor învăța *și ei* minte.

Noi nu sîntem împotriva *discuției.* Sîntem împotriva acordării drepturilor *de redactor* unor persoane care au dat dovadă de oscilări inadmisibile (să fie de vină tinerețea lor ? Atunci să mai așteptăm : poate că peste vreo 5 ani se vor îndrepta).

Nik. Iv. este un economist studios, și *în aceasta* noi l-am sprijinit întotdeauna. Dar el (1) dă crezare bîrfelilor și (2) este extrem de *nestatornic* în politică.

Războiul l-a împins pe panta unor idei semianarhiste. La consfătuirea care a adoptat rezoluțiile de la Berna (în primăvara anului 1915) *, el a prezentat niște *teze* (le am la mine !) care sînt o culme a absurdității ; o adevărată rușine ; semianarhism de cea mai pură speță.

Eu l-am atacat cu vehemență. Iuri și Evg. Boș au ascultat critica mea și au fost mulțumiți că nu-l las să alunece spre stînga (ei au declarat atunci că sînt în total dezacord cu N. Iv.).

* Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 26, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 160—166. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Trec şase luni. Nik. Iv. studiază economia. *Nu* se ocupă cu politica.

Şi iată-l oferindu-ne în problema autodeterminării *aceeaşi inepţie*, pe care Evg. Boş + Iuri o subscriu ! ! (Ia de la N. Iv. „tezele" lor şi răspunsul meu către el [245].)

Or, aceasta este o problemă importantă, arzătoare, indisolubil legată de problema *anexiunilor*, care e, la rîndul ei, o problemă deosebit de actuală.

Oamenii aceştia n-au stat să se gîndească. Nu s-au documentat temeinic, n-au studiat chestiunea. L-au ascultat de 2—3 ori pe Radek (care suferă de vechea boală „poloneză" : aici el s-a încurcat) şi *au subscris fără a sta mult pe gînduri.*

E ceva scandalos. E o adevărată ruşine. Aştia nu sînt redactori. Aceşti oameni trebuie să fie combătuţi, demascaţi, trebuie să le dăm timp să înveţe şi să aprofundeze problemele, şi nu să începem prin a-i răsfăţa : poftim drepturi de redactor, duceţi muncitorilor inepţiile voastre ! !

Dacă vom proceda astfel, ei *vor împinge* lucrurile pînă la o polemică în presă ; şi atunci eu *voi fi nevoit* să-i numesc „economişti imperialişti", să arăt totala lor găunoşenie, *totala* lor superficialitate şi lipsă de seriozitate. O polemică în presă i-ar îndepărta *pentru ani îndelungaţi.*

Dacă însă desfiinţăm revista „Kommunist" acum, ei vor reflecta şi se vor lăsa de prostii ; se vor documenta temeinic şi se vor convinge. Poftim, le vom spune noi, scrieţi *o broşură* cu miez dacă pretindeţi că aveţi „divergenţe" în materie politică (cu care, de altfel, nici nu v-aţi ocupat şi nici nu aţi studiat-o) ! Se vor gîndi bine şi *nu* o vor scrie. Iar peste cîteva luni „le va trece".

Aşa a fost. Aşa va fi.

În problema anexiunilor (şi a autodeterminării), poziţia noastră (rezoluţia din 1913) * a fost *pe deplin* confirmată de război. Şi această problemă a devenit actuală. Radek însă, împreună cu olandezii (Gorter şi Panneckoek) s-a încurcat aici în chip vădit. În „Sbornik «Soţial-Demokrata»" vom reveni mereu asupra acestei chestiuni, lămurind-o sub toate aspectele.

* Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 24, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 63—66. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Trebuie să facem în aşa fel, încît :

(1) revista „Kommunist“ să-şi înceteze apariţia ;

(2) la editarea culegerii despre evrei [246] să fim cît mai indulgenţi cu Iuri + Evg. Boş şi să le acordăm *cît mai multe* drepturi şi privilegii *(a i c i* asta nu aduce prejudicii *c a u z e i)*. Totul trebuie stipulat amănunţit într-o convenţie scrisă ;

(3) idem în ceea ce priveşte grupul care se ocupă la ei cu transportarea materialului (cere-le să-ţi dea statutul lor şi modificările propuse de noi la acest statut) ;

(4) să scoatem „Sbornik «Soţial-Demokrata»“ sub îngrijirea „redacţiei ziarului «Soţial-Demokrat»“.

Îi vom invita să participe în calitate de colaboratori. Le vom spune : aveţi divergenţe ? Expuneţi-le într-o broşură cu miez ! *Ne luăm obligaţia s-o publicăm !* (N-o vor scrie, pentru că nici n-au început măcar să reflecteze serios asupra problemei ; nici nu s-au ocupat cu studiul ei !)

Aceasta va fi o politică *eficientă.*

Evg. Boş tot intenţiona să plece în Rusia ; acolo ar putea fi de folos ; aici *n u a r e n i c i o t r e a b ă* şi de aceea îşi va *i n v e n t a* mereu cîte una.

Cunoşti această **calamitate** a emigraţiei : „inventarea“ de treburi pentru cei aflaţi în străinătate ? Teribilă calamitate.

Închei deocamdată. Adună toate documentele şi informează-te. Vom mai dezbate chestiunea.

Al d-tale, *Lenin*

P. S. Anexez o copie după răspunsul pe care i l-am dat lui N. I. Buharin în ceea ce priveşte semnificaţia noilor „divergenţe“.

Scrisă după 11 martie 1916
Expediată din Zürich la Stockholm
Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliţiia“ nr. 7

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

193

CĂTRE I. LARIN

Pentru I. Larin

Stimate tovarăş,

Spre părerea mea de rău, atît componenţa colectivului de colaboratori şi caracterul vag al culegerii cît şi condiţiile restrictive ale colaborării, precum şi faptul că o parte dintre ei îmi sînt necunoscuţi, mă obligă să nu accept propunerea dv. de colaborare [247].

Cu salutări social-democrate,

Lenin

Scrisă la 13 martie 1916
Expediată din Zürich la Stockholm

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

194

CĂTRE S. N. RAVICI

Scumpă tovarăşă,

L-am rugat pe Grigori să-ţi trimită broşura lui Suhanov. Dacă n-ai primit-o încă, scrie-i cu prima ocazie ca să-i aduci aminte.

În ceea ce priveşte revista „Kommunist", nu s-a decis încă dacă va continua să apară sau dacă în locul ei va apărea „Sbornik «Soţial-Demokrata»". Regret deci că nu sînt în măsură să-ţi dau mai multe amănunte în această privinţă. Mai ai puţină răbdare ! Nici noi nu ştim cum va fi pînă la urmă.

Salutations cordiales.

W. Lenine

Scrisă la 16 martie 1916
Expediată din Zürich la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

195

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Sînt foarte bucuros că s-a aranjat cu Grimm.

Sper că v-aţi înţeles cu el să publice *şi Declaraţia împotriva Secretariatului din străinătate al Comitetului de organizare?*[248] Despre asta nu mi-ai scris nimic ! Răspunde-mi.

De două ori te-am întrebat de broşura lui *Suhanov*, dar nu mi-ai răspuns dacă ai trimis-o Olgăi.

Ce se aude cu „Vorbote" nr. 2 ? Cînd apare ? Va conţine şi o critică a rezoluţiilor grupului „Die Internationale ?"

N. B. Dacă da, nu s-ar putea să văd şi eu *manuscrisul ?*

N-am citit *încă* broşura lui Junius[249]. N-ai putea să mi-o trimiţi ? (Am să încerc la Platten, poate o are el.)

La ce întrebări mai am să-ţi răspund ? Tovarăşei Kollontai *i-am scris* şi-i voi mai scrie.

(Dacă citeşti manuscrisele pentru „Vorbote", n-ai putea să mi le trimiţi şi mie pentru o jumătate de zi ?)

Salutări, *Lenin*

Scrisă după 16 martie 1916
Expediată din Zürich la Berna

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

196

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Îţi trimit material pentru cules. Articolul despre „programul de pace" etc. (pentru editorial) îl termin şi ţi-l trimit mîine *.

La „apelul" *I.S.K.* trebuie adăugată expunerea *sumară* a ordinii de zi, condiţiile de admitere etc.[250]

În nici un caz nu putem da în vileag *pseudonimul* „Spartacus"[251]. N-o putem face *în nici un caz*, căci asta ar însemna să ajutăm pe „Internationale Korrespondenz"

* Este vorba de articolul „Despre programul de pace" (Opere complete, vol. 27, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 275—282). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

să-l reproducă *după noi,* ceea ce *n-ar fi decît un ajutor* dat unor delatori.

Trebuie să inserăm *neapărat* textul integral al declaraţiei noastre (5—8. II), „rezervă" făcută cu prilejul votării *pentru* circulară.

„Şnapanii condeiului" nu merge. Propun un proiect de refacere (de la *1, 2, 3)*[252]. Trebuie să scriem despre asta pe un ton cît mai puţin vehement şi în termeni de natură *să lămurească* cît mai bine lucrurile. Ar fi bine să enumărăm faptele, să *adunăm referirile* S.S.C.O. (Buletin nr. 2 „Izvestiia" nr. 3) la cei din *Samara şi Caucaz, la Nad* etc. şi să dovedim că în Rusia toţi aderenţii C. O. participă la activitatea comitetelor pentru industria de război. Te sfătuiesc insistent să refaci acest articol *încă de vreo 2—3 ori, să mi-l mai trimiţi mie încă o dată,* pentru ca în cele din urmă să rezulte o expunere temeinică şi precisă, ceea ce este *extrem de important.*

Dă, te rog, lui Sklovski, Kasparov & Co. pentru 2—3 zile culegerea „Legitimă apărare", după care să mi-o înapoiezi *imediat.*

Nici pînă azi n-am primit corecturile (textului german al tezelor cu privire la autodeterminare). Cînd ai să mi le trimiţi în sfîrşit ? ? ?

Dacă Radek tărăgăneză apariţia nr. 2 din „Vorbote", asta-i curată *şarlatanie* din partea lui. Trebuie să ne gîndim cum să-i venim de hac. N-ar fi cazul să trimitem Henriettei Roland-Holst o scrisoare colectivă ? De ce nu ? N-avem de ce să-l menajăm pe el ? Să scriem că nu se ţine de cuvînt, că ceea ce face el e neleal şi dăunător pentru cauză, că frînează discuţia ce se duce *în vederea* conferinţei din aprilie, ceea ce va avea repercusiuni asupra dezbaterilor *la* conferinţă !

Restituie-mi imediat tezele mele (despre pace etc.) : trebuie să le refac *. Mai bine nu le arăta lui Radek *înainte* de a fi fost refăcute.

Salutări. *Lenin*

* Este vorba de „Propunerea Comitetului Central al P.M.S.D.R. pentru cea de-a doua conferinţă socialistă internaţională" (Opere complete, vol. 27, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 290—301). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

De ce nu-mi trimiţi „*Naş Golos*“ ? [253] Nu l-am mai văzut de cînd au apărut articolele lui Martov despre „autodeterminare“. Se promitea acolo că i se va răspunde ?

Ce ne facem cu Biroul stîngii zimmerwaldiene ? E clar că *el* trebuie să pregătească un referat pentru conferinţa din aprilie [254]. Şi teze. Cum să procedăm ?

Scrisă înainte de 19 martie 1916
Expediată din Zürich la Berna

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

197

CĂTRE A. M. KOLLONTAI

19. III. 1916

Scumpă A. M.,

Am primit scrisoarea dv. şi vă felicităm încă o dată pentru succesul obţinut.

Am fost profund indignat de faptul că Franţa „generoasă“ *a confiscat* (e fapt incontestabil !) o serie de scrisori recomandate pe care vi le-am trimis în America. Dar nu putem face nimic. Acum trebuie să vă concentraţi *toate eforturile* asupra legăturilor cu America.

Parcă mi-aţi scris că aţi primit în America „Internationale Flugblätter“ nr. 1 în limba germană şi că veţi încerca să le editaţi în limba engleză ! Iar acum *nici nu mai pomeniţi* de ele ? ?

Cum să înţeleg asta ? !

Înseamnă oare că în America nu s-au găsit simpatizanţi şi că „Internationale Flugblätter“ *nu* au putut fi editate în limba engleză ? ? ? ?

E puţin probabil !

Dar dacă totuşi aşa stau lucrurile, va trebui să le editäm în Norvegia (în limba engleză). Comunicaţi-mi, vă rog, dacă sînteţi dispusă să le traduceţi şi cît ar costa tipărirea lor ?

V-am mai scris, tot în America *, că de la Boston, Mass. am primit o foaie volantă scoasă de „Socialist Propaganda League“ [255] (semnată de 20 de socialişti, cu indicarea *adre-*

* Vezi volumul de faţă, p. 181—182. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

selor lor, cele mai multe în Massachusetts). Este o ligă internaţionalistă, cu un program care înclină în mod vădit spre stînga.

Eu le-am trimis *o lungă* scrisoare în limba engleză * (şi „Internationale Flugblätter" în limba germană), dar n-am primit nici un răspuns. O fi confiscat-o cumva „generoasa" Franţă ?

Dacă *nu* aţi primit nimic şi *nu* ştiţi nimic despre ei, aş putea să vă trimit adresa lor şi o copie după scrisoarea mea. Aţi avea posibilitatea s-o trimiteţi în America ?

Dar cu Socialist *Labour* Party ** ? Doar şi ei sînt internaţionalişti (deşi cu o anumită doză de sectarism îngust). Le-aţi trimis „Internationale Flugblätter" ? Aveţi legături *cu ei* ?

Mi-aţi scris, de asemenea, că *aţi iniţiat* tratative cu *Charles* Kerr. Care sînt rezultatele ? Ne-aţi scris că a făgăduit să tipărească *o parte* din broşura noastră (a mea şi a lui Zinoviev).

Acum însă văd că nu spuneţi nimic despre asta... Cum trebuie să interpretez această tăcere ?

În „Internationale Korrespondenz" s-a scris că „New Review" din America s-a angajat să tipărească articolele stîngii zimmerwaldiene. Este adevărat ? Cunoaşteţi această revistă ? ?

Răspundeţi-mi mai repede şi mai pe larg. Asupra curselor poştale *directe* dintre Norvegia şi America vă veţi informa, bineînţeles, *cît se poate de amănunţit*.

Cu privire la Höglund şi la norvegieni, *nici pînă astăzi* n-am putut afla precis dacă au primit „Internationale Flugblätter", dacă le-au tipărit în limbile suedeză şi norvegiană, dacă au aderat **oficial** la stînga zimmerwaldiană (cum a făcut „Rev. Soc. Verband" *** a Henriettei Roland-Holst). Faceţi, vă rog, tot posibilul, interveniţi unde trebuie, informaţi-vă temeinic, insistaţi unde e nevoie, certaţi-i pe cei ce o merită, repartizaţi sarcinile şi supravegheaţi îndeplinirea lor ! Rugaţi-l pe Buharin să vă comunice ce i-am scris noi în-

* Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 27, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 70—76. — *Nota red.*

** — Partidul *muncitoresc* socialist. — *Nota trad.*

*** „Uniunea socialistă revoluţionară". — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

tr-o scrisoare specială despre zimmerwaldieni, iar dv. supravegheaţi aducerea la îndeplinire.

Salutări. Al dv., *Lenin*

Adresa : Herrn Uljanow (Schuhladen Kammerer). Spiegelgasse. 12. *Zürich.* I.

P. S. Ce cărţi şi broşuri mai interesante aţi adus ? Istoria cartismului de Schlüter ? Şi mai ce ?

P. S. Vă trimit „tezele" noastre (din „Vorbote" nr. 2). Explicaţi-le amănunţit scandinavilor.

Expediată la Christiania (Oslo)

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. II

Se tipăreşte după manuscris

198

CĂTRE A. M. KOLLONTAI

Scumpă A. M.,

Multe mulţumiri pentru scrisoare ! Adresa organizaţiei „Socialist Propaganda League" vi-o voi trimite, dacă n-a rămas cumva la Berna ; dacă da, o voi trimite de la Berna (adică peste două-trei săptămîni).

Credeţi că „Appeal to Reason" va refuza să retipărească „Internationale Flugblätter" nr. 1 ? Face să încercăm ?

Dar Socialist *Labour* Party ar consimţi să le tipărească cu banii *noştri?* Sînt ei sectari incorigibili sau nu sînt ? Aveţi cumva legături cu ei ? De ce *nu ne trimit* copii după documentele lor pentru Internationale Sozialistische Kommission ? (Întîmplător am văzut o parte dintre ele.) Sau te pomeneşti că sînt obsedaţi de ideea lor fixă că muncitorii ar avea nevoie de o organizaţie „economică" specială ?

Mă întrebaţi în ce măsură ar fi de dorit ca partidul norvegian să trimită în mod oficial un delegat la conferinţă. Se înţelege că e de o mie de ori mai bine să vină un reprezentant *de stînga*, conştient şi capabil din partea

www.dacoromanica.ro

tineretului decît unul de dreapta sau un semikautskist din partea partidului.

Asta e cît se poate de clar. Căutaţi, dacă aveţi posibilitatea, să exercitaţi o înrîurire în acest sens.

Sînt nespus de mîhnit că în problema autodeterminării nu sîntem de aceeaşi părere. Vă propun să discutăm temeinic şi *fără ciorovăială* (în care cineva se străduieşte din răsputeri să ne atragă)... Entre nous * : poate că Aleksandr vă va arăta răspunsul meu la observaţiile lui N. I. Buharin (deocamdată această disensiune trebuie să rămînă cunoscută doar într-un cerc foarte restrîns ; dar eu mă bizui pe discreţia dv.).

Această problemă („autodeterminarea") este extrem de importantă. În afară de aceasta, ea este *indisolubil* legată de problema **anexiunilor.**

Cu o caldă strîngere de mînă şi cu cele mai bune salutări,

al d-tale, *Lenin*

P. S. Acum cîteva zile i-am trimis lui Aleksandr o scrisoare foarte lungă. O fi primit-o ?

Scrisă după 19 martie 1916
Expediată din Zürich
la Christiania (Oslo)

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. II

Se tipăreşte după manuscris

199

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Îţi trimit tezele **.

Înapoiază-mi-le *cît se poate de repede*, căci mai am de făcut unele modificări.

Trebuie să ne grăbim *din răsputeri:* cînd vor fi

* — Între noi fie vorba. — *Nota trad.*

** „Propunerea Comitetului Central al P.M.S.D.R. pentru cea de-a doua conferinţă socialistă internaţională" (Opere complete, vol. 27, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 290—301). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

gata, va trebui ca Zina să le bată la maşină * în 4—5 exemplare (putem conta că o va face ?), spre a putea fi trimise imediat în Franţa, în Anglia, în Suedia etc.

Ele trebuie de asemenea traduse imediat în limba germană şi *publicate* (poate faci d-ta traducerea, iar eu o voi duce la Haritonov şi apoi la Platten) (le tipărim singuri). Acelaşi lucru în limba franceză (pentru italieni şi francezi).

Este necesar ca *toţi* social-democraţii de stînga şi simpatizanţii lor să le cunoască şi să le dezbată cu cîteva săptămîni înainte de conferinţă. Olandezii de asemenea.

Dă-le şi lui Radek, **dar numai pentru o jumătate de zi,** ca să şi le copieze. În nici un caz nu sînt de acord să i le dai în alt scop ! !

Lui Grimm i le vom da să le tipărească în nr. 4 ** al Buletinului : dacă nu tipăreşte tezele + protestul (Martov versus Ciheidze), nu-i dăm *nici un ban*[256].

A apărut discursul lui Ciheidze. **„Vorwärts"** publică o expunere : *pentru* „hotărîrea de la Zimmerwald şi pentru o pace fără anexiuni". După cît se pare, *nici o vorbă* împotriva gvozdevismului ! ! !

Pe aceasta voi pune accentul în protestul nostru.

Restituie-mi cărţile poştale.

Salutări. *Lenin*

Scrisă înainte de 20 martie 1916
Expediată din Zürich la Berna

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

200

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Am uitat să adaug ceva atît în textul *tezelor,* cît şi în textul *articolului* „Despre «programul de pace»" ; introducerea acestui adaos e *absolut* necesară.

* Pe o singură parte, dar cît se poate de strîns, fără margini şi albitură între rînduri.

** Poţi afla care este *ultimul* termen ? 20 sau 25. III ? N-ar fi mai bine să-i întrebăm oficial dacă am înţeles noi bine că termenul este 30. III şi că socotim *„spaţiul"* reţinut în Buletinul nr. 4 ?

www.dacoromanica.ro

Găseşte, te rog, locul potrivit pentru acest adaos (nu am o copie) şi inserează-l *neapărat:*

> Singura revendicare categorică pe care social-democraţii o pot formula în cadrul programului de pace fără a face jocul oportuniştilor este: *refuzul de a plăti datoriile de război.* Şi noi formulăm această revendicare în legătură cu lupta revoluţionară a maselor *.

Salutări. *Lenin*

Scrisă la 20 martie 1916
Expediată din Zürich la Berna

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

201

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Am avut în mînă traducerea programului olandez cu privire la „Annulierung der Staatsschulden" **. Se poate pune „datorii de stat" în loc de „datorii de război"; diferenţa este, cred, neesenţială.

De ce crezi că asta va însemna pedepsirea „portăreselor"? Procentul care le revine lor din *totalul* datoriei este infim; apoi lor li se *poate* fixa o *pensie* de stat (dacă au servit ani îndelungaţi ca portărese).

Dacă mai ai totuşi „îndoieli", nu introduce adaosul sau amînă *cu două zile apariţia numărului.* Cred că, cu titlu de excepţie, *acest* punct *al olandezilor este bun* pentru un „program de pace" (se poate adăuga), ca singura revendicare pozitivă *în legătură cu revoluţia* sau cu lupta de masă (nu-mi amintesc dacă am pus asta?)... poate...

Ar fi penibil să introducem *ulterior,* în timp ce articolul din O.C. *pe această temă* nu va conţine această idee. Mai bine să amînăm cu două zile şi să ne înţelegem prin scris.

Cu wiener „Arbeiter-Zeitung" voi aranja; mă voi in-

* Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 27, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 282 şi 298. — *Nota red.*

** „Anularea datoriilor de stat" (aşa se intitulează primul punct din proiectul de program al Uniunii socialiste revoluţionare şi al Partidului social-democrat olandez, publicat în „Buletinul I.S.K." nr. 3 din 29 februarie 1916). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

forma şi asupra lui Tyszka (nu cumva figurează în „*Schriften des Vereins für Sozial-Politik*“ ?)

Despre înţelegerea cu Aleksandr (el a plecat în Norvegia, unde se află A. K., şi *acum* trebuie să-l zorim *la maximum*).

Nu pot fi de acord cu ceea ce propui în I + II cu privire la „Kommunist“.

Argumentele d-tale nu sînt cîtuşi de puţin consecvente. ...„Să ne limităm la o simplă manevrare“ ?... Dacă-i aşa, atunci de ce să periclităm *munca* ?

„Noi sîntem vinovaţi că ne-am făcut de lucru cu o femeie“... Aşa-i ! Dar vinovaţii sînt datori să-şi îndrepte primii greşelile. Ce logică mai e şi asta : sînt vinovat, *deci nu-mi* îndrept greşeala ! ! !

Eu nu mă consider „vinovat“ : atunci blocul *era* util şi l-am încheiat. *Astăzi* e *dăunător şi aş fi* vinovat dacă nu aş renunţa la el.

D-ta nici n-ai examinat argumentele mele *de fapt :* ciorovăielile dintre colaboratori (în 3 probleme), plîngerile la C.C. ; scrisorile către redacţie ; scrisorile către „*Naşe Slovo*“ (din partea lui Bronski, poate şi a lui Radek şi a altora), ΣΣ = ciorovăială, iar nu treabă.

Şi toate acestea pentru ce ? Pentru „firmă“ ? ? E ridicol.

Am primit răspunsul lui *N. I.* la tezele noastre : *o porcărie fără seamăn ;* nimic temeinic gîndit.

Cu Aleksandr problema trebuie pusă **în principiu :** *după* nr. 1—2 *e i* au venit cu „divergenţe“. Dată fiind existenţa unor *a s e m e n e a* divergenţe, *n u l e p u t e m* acorda egalitate (sau un loc) în redacţie. Asta e inadmisibil. Trebuie să adunăm toate vechile oscilări ale lui N. I. în aceeaşi problemă (a democraţiei) şi să le cerem să reflecteze temeinic, să-şi limpezească problema şi să-şi motiveze în scris pentru C.C. (într-o mică broşură) toate *divergenţele*. Nu pentru tipar, ci pentru C.C. Noi o vom examina şi *o v o m r e s p i n g e*, iar deocamdată vom scoate „*S b o r n i k «S o ţ i a l-D e m o k r a t a»*“.

Salutări.

Aştept răspuns.

Scrisă la 20 sau 21 martie 1916
Expediată din Zürich la Berna

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

www.dacoromanica.ro

202

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Chiar în clipa aceasta (la 8 seara) am primit cartea d-tale poştală. Insist să se adauge neapărat : „refuzul de a plăti datoriile *de stat*".

Abia azi am citit articolul din „Berner Tagwacht" ; acolo se formulează aceeaşi revendicare, fără a se pomeni măcar de micii patroni, de portărese etc. Nici noi nu trebuie să ne batem capul cu ei. Trebuie spus pur şi simplu : „în interesul revoluţiei, în legătură cu ea, cerem anularea *tuturor* datoriilor de stat" — iată singura lovitură serioasă pe care o putem da capitalului financiar, unica chezăşie a unei „păci democratice". Ea este irealizabilă fără revoluţie ? Fireşte. Dar aceasta nu este un argument *împotriva* unui asemenea punct, ci unul *în favoarea* revoluţiei.

N-avem nici umbră de motiv să fim *aici* de altă părere decît olandezii şi „Berner Tagwacht".

Mîine îţi trimit o scrisoare mai amănunţită *.

Lucrări scrise de Tyszka în 191*2* n-avem aici ; avem una din 191*4* (Löhne ** etc.), dar o găseşti şi la Berna în „Schriften des Vereins für Sozial-Politik", Band 145.

Salutări. *Lenin*

Scrisă la 21 martie 1916
Expediată din Zürich la Berna

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

203

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Îţi trimit un adaos (Otto Rühle şi Liebknecht), a cărui inserare este, cred, *absolut* necesară pentru a sublinia cuvintele *istorice* ale lui Liebknecht.

Anexez o propunere pentru reducerea cu 37 de rînduri a textului ziarului. Sper că vei găsi şi alte posibilităţi de reducere spre a putea insera pe Rühle şi Liebknecht ***.

* Nu s-a putut stabili despre ce scrisoare este vorba aici. — *Nota red.*
** — Salarii. — *Nota trad.*
*** Vezi anexa de la sfîrşitul scrisorii. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

La articolul semnat „Strekoza" trebuie să renunţăm *în orice caz*, întrucît 1) lucrurile au decurs altfel ; 2) trebuie să mai aşteptăm (căci este vorba nu numai de Troţki, *ci* şi de „*La Vie Ouvrière*" : pentru ei asta ar putea fi un progres) [257].

3) De Troţki ne vom ocupa mai bine în „Sbornik «Soţial-Demokrata»" ; de el trebuie să ne ocupăm mai temeinic.

Salutări. *Lenin*

Trimite-i *neapărat* lui Grimm *personal* tezele (ar fi bine să-l inviţi la o *discuţie* în jurul lor).

Mă gîndesc la o nouă modificare în textul tezelor. Anunţă-mă *din vreme* cînd vor fi paginate.

ANEXĂ LA SCRISOARE

Otto Rühle şi Karl Liebknecht

Rühle s-a pronunţat deschis, în „*Vorwärts*" din 12.I.1916, pentru *scindarea* partidului. Liebknecht, într-un discurs rostit în Landtagul Prusiei la 16.III.1916, a chemat pe „luptătorii din tranşee" *„să lase jos armele şi să se întoarcă împotriva duşmanului comun"*, fapt pentru care i s-a retras cuvîntul. — Şi acum e cazul să întrebăm : cine dintre social-democraţii ruşi a dat dovadă de „fracţionism" : cei ce au susţinut lozincile bolşevice, singurele consecvente, şi anume lozinca războiului civil şi cea a despărţirii de oportunişti ? sau cei ce au negat justeţea evidentă a acestor lozinci, la care prin forţa lucrurilor ajung acum internaţionaliştii din *toate* ţările ?

Scrisă înainte de 23 martie 1916
Expediată din Zürich la Berna

Anexa la scrisoare a fost publicată pentru prima oară la 25 martie 1916, în ziarul „Soţial-Demokrat" nr. 52

Scrisoarea se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris ; anexa după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

204

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Propunerea lui Pokrovski trebuie acceptată [258]. Mă apuc de lucru (biblioteca de aici e mai bine înzestrată, în special cu lucrări economice recent apărute : dacă ai vreo posibilitate să obţii pentru vreo două zile — fie şi pentru duminică — o corectură după noul catalog, caută să mi-o procuri).

Cere-i lui Pokrovski să ne confirme *oficial, mie* şi d-tale, *acceptarea* condiţiilor (N.B. trimite-mi scrisorile lui anterioare privind numărul de coli etc.) ; despre termenul de predare *să nu vorbească nimic* (sper să termin pînă în mai sau iunie).

N-am citit nici cuvîntarea lui Racovski şi nici *broşura I.S.D. despre minoritatea de la 21.XII* [259]. Trimite-mi-le *pe amîndouă.*

Trimite-mi *urgent 25* de exemplare de probă.

Îţi trimit corectura tezelor. Am acceptat una din modificările propuse de d-ta. În ce priveşte *neapartenenţa la partid* nu sînt *cîtuşi de puţin* de acord. 1) Reciteşte textul care precede acest pasaj, 2) citeşte ce scriu Austerlitz şi Kautsky în „*Die Neue Zeit*" (din 3. III. 1916) şi vei vedea îndată că n-ai dreptate. Noi, *redacţia* *, trebuie să declarăm categoric : **nu** *considerăm* compatibil cu apartenenţa la partid — numai aşa trasăm *o justă* Trennungslinie** între noi şi şovinişti, între noi şi *Martov* (+ Plehanov) + *Akselrod* & Co., care *nu pot* accepta modul nostru de a pune problema. Buharin însă va reflecta *şi îl va accepta.* Pariezi ?

Salutări. *Lenin*

N. B. Nu mi-ai putea procura măcar pentru două zile respectivul număr al ziarului „*Chemnitzer Volks-*

* Este vorba de tezele redacţiei ziarului „Soţial-Demokrat" intitulate „Revoluţia socialistă şi dreptul naţiunilor la autodeterminare" (Opere complete, vol. 27, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 272). — *Nota red.*

** — linie de demarcaţie. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

s t i m m e" ? Dacă nu se poate altfel, comunică-mi adresa *ziarului* şi *numărul* în care a apărut articolul, cu indicarea datei : îl voi comanda prin poştă.

Scrisă între 23 şi 25 martie 1916
Expediată din Zürich la Berna

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

205

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

În „istoricul" „divergenţei", aşa cum îl faci d-ta, sînt unele inexactităţi de fapt. De pildă, noi am vorbit de *acest* punct încă înainte de plecarea mea din Berna şi *nu* la ultima noastră întîlnire, şi nu numai că nu „m-am făcut că n-aud", ci ţi-am răspuns pe larg *în repetate rînduri,* iar d-ta n-ai spus nici atunci şi nici în tot cursul lunii care a urmat că socoţi problema nerezolvată, pusă ultimativ etc. Dar dacă vrei „ciorovăială" cu orice preţ, desigur că nu te interesează faptele şi eu nu am nici o posibilitate să te împiedic. Nu-mi rămîne decît să mă opresc la una din cele două soluţii propuse de d-ta. O aleg pe prima. Pune semnătura mea şi tipăreşte cît mai repede exemplarele de probă (25), căci în timpul scurt care ne-a mai rămas e foarte greu să luăm legătura cu elementele de stînga. „Opinia d-tale separată" va intra nu în O.C., bineînţeles, ci în „Sbornik «Soţial-Demokrata»", împreună cu textul *rus.*

Salutări. *Lenin*

Scrisă după 23 martie 1916
Expediată din Zürich la Berna

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

206

CĂTRE I. F. ARMAND

Scumpă prietenă,

Am primit chiar acum cartea d-tale poştală şi mă grăbesc să-ţi răspund, căci se închide poşta. Văd că nu prea eşti mulţumită de „ceata" amicilor lui Samovarcik [260], pe

www.dacoromanica.ro

cînd „ceata" acestor tineri este *entuziasmată* de d-ta, cel puţin aşa ne scrie el pe baza spuselor lor. Te felicit din inimă pentru *succesul* obţinut şi îţi doresc altele şi mai mari. Deşi politica nu te interesează, simpatiile d-tale sînt totuşi alături de Franţa. Avem ştiri *excelente* despre o sciziune în rîndurile socialiştilor germani şi despre starea de lucruri din rîndurile grupului „Internationale Sozialisten Deutschlands" ; aceste ştiri sînt *favorabile* Franţei.

Te felicit pentru succes şi îţi urez numai bine. Olea de asemenea.

Cu o caldă strîngere de mînă,

al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 31 martie 1916
Expediată din Zürich la Paris

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

207

CĂTRE A. M. KOLLONTAI

Scumpă A. M.,

Chiar acum am aflat, dintr-o scrisoare a lui Aleksandr către Grigori, despre soarta tristă a prietenilor noştri din oraşul de unde a venit Aleksandr [261].

Sper că veţi face uz de toate legăturile dv. şi că veţi depune toate eforturile posibile şi imposibile pentru a-i scăpa şi a le da tot ajutorul de care au nevoie.

Am hotărît să nu-i scriu lui Branting, deoarece în momentul de faţă orice intervenţie din partea mea, după cum vă daţi şi dv. seama, ar putea fi dăunătoare în *toate* privinţele. Cred că cel mai bine ar fi să interveniţi prin prietenii dv. norvegieni. Dacă e nevoie de altceva, telegrafiaţi-mi.

(În caz de nevoie, ar fi poate indicat să vă adresaţi prin intermediul celor din Danemarca. Şi prin deputaţii social-democraţi germani ar fi bine să interveniţi, numai că cei de dreapta sînt foarte porniţi împotriva dv. Dacă aţi putea încerca prin social-democraţi germani care *nu* sînt de dreapta...)

www.dacoromanica.ro

Mă mir că Aleksandr a primit de la mine o singură scrisoare. Eu i-am trimis trei : a doua — în oraşul din care a venit el (pe numele „secretarului de partid", adresa Casei poporului ; telefonaţi acolo dacă se poate) ; a treia — pe actuala lui adresă. Sper că pe cea de-a treia a primit-o acum. Aştept scrisori de la el, dar văd că e cam zgîrcit la scris. Transmiteţi-i multe salutări de la mine şi de la N. K. ; asemenea şi dv.

Al dv., *Lenin*

Scrisă la 4 aprilie 1916
Expediată din Zürich la Christiania (Oslo)

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. II

Se tipăreşte după manuscris

208

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Deşi îţi cunosc înclinaţia spre nervozitate şi subitele „descurajări", dar chiar *în aşa hal*... Nu mă aşteptam să dai crezare poveştilor (cui ?) despre Kaltstellung ! ! * Am răspuns la *toate* scrisorile lui Aleksandr ; i-am scris *de trei ori* (probabil că scrisoarea a doua s-a pierdut în Suedia, iar a treia n-a ajuns încă). E ridicol să se vorbească de Kaltstellung cînd cineva este insistent *rugat* să scrie, iar *el* refuză (nimic despre *componenţa* „colegiului" numit de el...) şi nu face decît să repete pe jumătate ameninţător, pe jumătate supărat : „Plec în America ! ! !". Ce înseamnă toate acestea ? ?

Nici nu pomeneşte de plecare în Rusia, dar în schimb vorbeşte de America ! ? Fireşte că, atunci cînd el se află într-o asemenea stare de spirit, ar fi util să ne explicăm, dar aşa ceva ar fi indicat înainte de plecarea lui în Rusia. De altfel acum lucrurile s-au aranjat.

Ţi-a promis Radek 1) tezele sale cu privire la autodeterminare şi pe cînd ? 2) tezele stîngii au fost promise de el pentru sîmbătă, iar azi e marţi...

* — punere pe linie moartă. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

Cînd trebuie să apară numărul din „Soţial-Demokrat" consacrat Rusiei, adică acela care va conţine nota despre Cihenkeli ? [262]

Salutări. *Lenin*

Scrisă la 4 aprilie 1916
Expediată din Zürich la Berna

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

209

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Îţi trimit tezele. *Adaosurile* vezi la p. *21* şi *22* (trebuie introduse şi în textul german).

Nu sînt de acord cu d-ta în privinţa lui Aleksandr. Dacă nu cădem la învoială (noi doi), *eu mă abţin*, iar d-ta poţi hotărî cu un singur vot că „noi am decis să-l chemăm".

(1) A-l desconspira la conferinţă înseamnă *a-l distruge*. Asta-i clar. În Suedia şi în Norvegia, guvernul rus nu dispune de copoi, pe cînd aici ei mişună cu duiumul. Martov & Co. vor avea grijă să-l desconspire.

Sînt categoric împotriva venirii lui la conferinţă ; în această chestiune nu mă abţin, ci votez contra.

(2) *Chiar Aleksandr cere* să fie trimis un om în Rusia (voi scrie Liudmilei).

(3) De vreme ce *el nu* pleacă, trebuie *să mai aşteptăm* şi să-l chemăm *înainte* de plecarea *lui*. Altfel, totul va fi *în zadar*.

(4) Avem cu atît mai multe motive să nu ne grăbim, cu cît este cert că *Aleksandr* va cădea sub influenţa lui *Kievski;* trebuie să mai aşteptăm, să continuăm schimbul de scrisori etc. (Printr-o chemare pripită a lui Aleksandr, **vei grăbi** trecerea lui de partea grupului Buharin & Co., căci în momentul de faţă e cu capsa pusă ; dar dacă mai aşteptăm apare între timp O.C., care va provoca o intensificare a schimbului de scrisori cu *Kievskaia;* eu voi aduna *toate* documentele referitoare la oscilările grupului Buharin & Co., iar *Aleksandr* va avea tot timpul să reflecteze şi să-şi dea seama încotro alunecă ei, în ce mlaştină se bălăcesc *Buharin & Co.).*

www.dacoromanica.ro

A-l chema *acum* pe Aleksandr înseamnă a începe *lupta* cu el *acum*. La ce bun ? Pentru ce ? Dacă nu pleacă, n-avem de ce să luptăm cu el. (Legăturile le vom obţine prin împăciuitoristul James etc.) (James e, desigur, vinovat.)

Ce s-aude cu tezele lui Radek ?

Trebuie să mai amînăm apariţia numărului consacrat problemei autodeterminării *dacă* nr. 2 al revistei „Vorbote" apare înainte de conferinţă. Este *extrem* de important să ripostăm *prompt* la tezele lui Radek. Biciuirea lui Radek este inevitabilă, iar exemplul biciuirii acestui „corpus vili" * ne *„va scuti de multe"* în biciuirea celor din Stockholm.

Te rog să afli mai precis **cînd** pleacă Kedrov ? [263] Mai este încă la Berna ? Soţia sa se află la Lausanne ?

Cu bundistul te sfătuiesc să fii **cît se poate** de circumspect. Gardez-vous ! **

Salutări. *Lenin*

Scrisă după 4 aprilie 1916
Expediată din Zürich la Berna

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

210

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Fireşte, lui Dolgolewski trebuie să-i trimiţi *imediat* 100 de franci. Te rog să-i expediezi. Reazanov a promis să-i scrie lui Kautsky despre Dolgolewski.

Îi scriu şi lui Reazanov despre Greulich.

Te rog să urmăreşti mai atent apariţia Buletinului (astfel încît să-l primesc *imediat;* e pentru mine deosebit de important să-l am îndată, pentru *discuţia* cu *elementele de stînga de aici*). Încearcă să obţii sub un pretext oarecare o *corectură* după Stellungnahme *** a noastră şi să mi-o trimiţi *cît mai repede*.

* — „personaj de însemnătate redusă". — *Nota trad.*
** — Fii cu ochii în patru ! — *Nota trad.*
*** „Die Stellungnahme des Zentral-Komitees der S.D.A.P. Russlands zu der Tagesordnung der zweiten internationalen sozialistischen Konferenz" (publicată la 22 aprilie 1916 în „Bülletin I.S.K." nr. 4 ; în limba rusă a fost tipărită la 10 iunie

www.dacoromanica.ro

Ţi-am trimis azi un pachet voluminos.

Salutări. *Lenin*

N. B. Răspunde-mi dacă ai trimis soţilor Karpinski broşura lui Suhanov.

Scrisă la 10 aprilie 1916
expediată din Zürich la Berna

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

211

CĂTRE D. B. REAZANOV

Werter Genosse *,

Aflu astăzi că Lealin a fost eliberat, dar Dolgolewsky (N. B. Moses Dolgolewsky) se află închis la Stockholm şi *ne scrie*, cerînd ajutor. **Vă rog foarte mult** să vă duceţi la Greulich şi să-l puneţi să scrie *în prezenţa dv.* lui Branting, cu rugămintea de a interveni pentru tînărul economist Dolgolewsky.

Auf Wiedersehen **.

Al dv., *Lenin*

Scrisă la 10 aprilie 1916
Expediată din Zürich
(scrisoare loco)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

212

CĂTRE G. L. PEATAKOV, E. B. BOŞ ŞI N. I. BUHARIN [264]

Degeaba ocoliţi în scrisoarea dv. esenţialul, deoarece nu vă încumetaţi să negaţi un fapt care vă este bine cunoscut, şi anume că la baza organizaţiei a fost pus (temporar) principiul *federaţiei*. Acest lucru a fost cît se poate de clar spus de noi în termeni expliciţi şi de nenumărate ori, iar lungile dv. peroraţii nu-l pot modifica nici cu o iotă. Am

1916 în ziarul „Soţial-Demokrat" nr. 54—55, sub titlul „Propunerea Comitetului Central al P.M.S.D.R. pentru cea de-a doua conferinţă socialistă") (vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 27, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 290—301). — *Nota red.*

* — Stimate tovarăş. — *Nota trad.*

** — La revedere. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

mai spus, de asemenea, că acest principiu este anormal, antipartinic. Şi acesta e miezul chestiunii.

Anomalia a fost tolerabilă, ca măsură temporară, în interesul realizării unei înţelegeri. După plecarea dv. s-a constatat însă că dv. aţi ajuns la o înţelegere în trei asupra unor „teze“ [265], pentru care noi nu ne putem asuma răspunderea — nici direct, nici indirect — nici măcar pentru o simplă vecinătate cu ele în partidul nostru, fără să mai vorbim de egală îndreptăţire.

Dacă ţineţi să insistaţi asupra lor, precum şi asupra unei asemenea „înţelegeri“ şi federaţii, nu ne rămîne decît să regretăm că procedaţi astfel.

Ne întrebaţi de colaborare, dar la care revistă ? „Kommunist“ şi-a încetat apariţia în urma ruperii acordului temporar. E vorba deci de o revistă nouă ? adică de o revistă a dv. care să aibă *la bază* aceste „teze“ ? La o astfel de publicaţie nu putem colabora şi vom fi nevoiţi s-o combatem, întrucît considerăm că poziţia dv. faţă de programul partidului (§ 9) e nu numai greşită şi dăunătoare, ci şi lipsită de seriozitate. Într-adevăr, în cele opt luni de convieţuire şi de încercări de a găsi un limbaj comun, *grupul dv. de trei* n-a ridicat *niciodată* această problemă, care are în partidul nostru o vechime de peste 12 ani, şi n-a făcut *nici o declaraţie* în cadrul redacţiei O.C., *nici o încercare* de a evoca literatura de partid etc.

Tot atît de neserioase sau chiar, mai rău, antipartinice sînt argumentele dv. în favoarea unei reviste „libere“ (libere de îndatorirea de a lupta pentru programul partidului ? de obligaţia de a se supune hotărîrilor instituţiilor lui centrale ?).

Dacă insistaţi asupra tezelor, noi (1) sîntem gata să le editäm şi (2) sîntem *datori* să vă facem cunoscut punctul nostru de vedere ; editaţi-le singuri (dacă nu vreţi să le editäm noi), împreună cu o broşură cu titlu de material de discuţii, în care toţi trei să puteţi explica partidului motivele acestei acţiuni a dv.

P. S. Ne scrieţi că problema banilor e „neplăcută“. Nu întotdeauna. Cînd sînt folosiţi în interesul partidului, nu

www.dacoromanica.ro

e nimic neplăcut. Cînd însă transformi banii într-o *armă împotriva* partidului, aceasta este într-adevăr ceva „neplăcut", ba chiar mai rău decît atît.

Scrisă după 10 aprilie 1916
Expediată din Zürich la Stockholm

Se tipărește pentru prima oară, după manuscris

213

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Ţi-am *trimis* azi *un colet.*

(1) Îţi trimit tezele noastre ; în textul lor sînt *omise* fraze întregi. Te rog să le introduci *imediat* (doar ai conceptul la d-ta) şi să mi le restitui *neîntîrziat* (pentru Platten).

(2) Mai ai, poate, un exemplar ? Mă tem să nu ne păcălească Grimm şi să rămînem înaintea conferinţei — şi chiar *la* conferinţă — *fără* tezele noastre ! !

(3) Stau în cumpănă dacă face să mă duc la conferinţă. Mandat (din partea letonilor) nu am şi probabil că nici nu voi avea. Să viu ca „invitat" e şi jenant, pe de o parte, iar pe de alta e posibil să nu fiu admis (hotărîrea consfătuirii din 5—8. II. 1916 nu este obligatorie pentru conferinţă) [266].

Ce părere are Radek în această chestiune ?

(4) Are Radek posibilitatea să-l „ascundă" pe Fröhlich sau nu ? Trebuie să ţinem *o serie* de consfătuiri ale stîngii şi de consfătuiri *oficiale.*

(5) Dacă Fröhlich şi ceilalţi vor sta la Berna, este sigur că *vor cădea.* E de datoria noastră să le spunem : dacă vreţi *să evitaţi* o cădere, stabiliţi-vă într-o localitate retrasă (în *apropiere* de locul în care se va ţine conferinţa. E necesar ca Grimm să le spună *lor* unde se va întruni ea) ; numai aşa ar putea fi evitată o cădere. Şi acolo vom putea organiza o consfătuire *a stîngii.*

Caută să vorbeşti cu Radek şi cu Fröhlich (dar cu sîrbul [267] ce se mai aude ? nu mi-ai mai scris nimic despre el) şi răspunde-mi ce aţi hotărît.

(6) Ledebouriştii, adică kautskiştii, vor strica *toată* conferinţa ! ! *Toţi* delegaţii se vor lua după ei ! !

www.dacoromanica.ro

Cîţi vor fi de la I.S.D. ? 2 (Fr. + ... *) ?
Dar din partea grupului „Die Internationale" ?
(7) Trebuie să ne pregătim *de luptă* cu Martov şi cu Akselrod pentru mandat. N-ai vrea să extragi (din „Naş Golos" + „Legitimă apărare" + discursurile lui Ciheidze şi Cihenkeli etc. ?) materiale *în lumina punctelor* publicate în nr. 2 al Buletinului ? Dacă da, trebuie să începi *imediat*.
(8) Ar trebui să ne îngrijim de traducerea în franceză a tezelor noastre (cred că Inessa va consimţi), că doar n-o să le traducă Grimm.

Salutări. *Lenin*

Scrisă înainte de 18 aprilie 1916
Expediată din Zürich la Berna

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

214

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Nu-ţi trimit expres scrisoarea de faţă, fiindcă, după socoteala mea, înmînarea ei te-ar trezi din somn prea devreme, fără să grăbească prea mult primirea ei.
Sînt întru totul de acord cu d-ta *să chemi* pe francezi şi să promiţi 50 de franci.
Pe brestani sfătuieşte-i să treacă *întîi pe la* George : e important ca mai întîi „să-i interceptăm" noi împreună cu el, iar nu Grimm (dacă s-ar putea, ar fi bine să se procedeze la fel şi cu parizienii [268]).
N-am avut încă posibilitatea să citesc actul de acuzare [269]. Ai puţină răbdare !
Îţi pot trimite, dacă vrei, ultima broşură a lui Suhanov, cu condiţia să-mi promiţi în schimb (măcar pentru o iumătate de zi) lucrarea lui Junius ** (cere-o lui Radek, fără să-i spui că e pentru mine). *N-o au* nici Platten şi nici Nobs.
În interesul muncii ar fi extrem de util ca Aleksandr să activeze mai întîi în Anglia. Ar fi *periculos* să-l trimi-

* În manuscris urmează un cuvînt indescifrabil. — *Nota red.*
** Lenin se referă la broşura „Die Krise der Sozialdemokratie" de Junius (Rosa Luxemburg), apărută la Zürich în 1916. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

tem acum în Rusia ; am sacrifica de pomană un om folositor (atît în Suedia, cît şi în Rusia).

Prezenţa lui aici ar fi dăunătoare, fiindcă nici el şi nici d-ta nu vă veţi abţine, iar la conferinţă am *terfeli* degeaba un om preţios. În afară de aceasta, peste 1—2 luni îi va fi mult mai folositor să activeze în Rusia, iar pînă atunci se vor lămuri şi vor ieşi la iveală multe lucruri *importante*.

Salutări. *Lenin*

P. S. Numai lucrînd în Anglia se va „odihni" el efectiv, pe cînd şederea fără treabă îl va extenua fără rost.

N.B. : P. S. Dacă Grimm refuză să publice protestul, trebuie să aflăm asta *imediat* şi *să-l tipărim* noi, *făcînd unele modificări în text*[270].

P.P.S. Unde sînt şi cînd, în sfîrşit, vom avea celelalte teze elaborate de Radek în vederea ralierii stîngii zimmerwaldiene în jurul lor ? ? ?

Scrisă înainte de 18 aprilie 1916
Expediată din Zürich la Berna

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

215

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

(1) Este clar că „Vorbote" nu va apărea înainte de conferinţă. Trebuie *să comanzi imediat cît mai multe* exemplare tipărite din tezele noastre. Şi asta cît mai repede.

(2) Ai introdus în textul german completările ?

(3) *Nu ştiu* ce materiale trebuie să adun *eu*. Adună d-ta ce poţi şi scrie-mi ce-ţi lipseşte. Altfel n-o să iasă nimic.

(4) Trimite-mi corectura protestului împotriva lui Martov.

(5) Nu ştiu nimic despre scandinavi[271]. Am scris de două ori Aleksandrei Kollontai. După evenimentele de la Stockholm sînt slabe speranţe să vină cineva de acolo.

www.dacoromanica.ro

(6) Finanţele mele personale sînt încă departe de a fi dezastruoase. De unde aceste „perfide zvonuri“ ? ? ?

(7) Ai primit coletul ?

(8) Ai de gînd să-mi restitui vreodată tezele în limba germană (exemplarul corectat) pe care ţi le-am trimis ?

(9) Nu pot veni vineri. Am foarte mult de lucru şi sînt în mare întîrziere.

De vreme ce Radek nu are teze şi nici nu sînt speranţe să ne putem înţelege cu el (în problema anexiunilor şi a dreptului naţiunilor la autodeterminare), convocarea „biroului“ este *d e o c a m d a t ă* inutilă. Ea va deveni actuală în seara celei de-a doua zile a lucrărilor conferinţei, cînd se va definitiva componenţa.

(10) Nu-mi poţi indica mai precis adresa — şi nu numai numele satului — pe care mi-ai dat-o ? [272]

Strîngerea materialelor împotriva lui Martov este foarte importantă.

Pune-te pe lucru cît mai asiduu şi *mai din timp*, altfel nu vom reuşi să ne procurăm materialele lipsă.

Salutări. *Lenin*

Scrisă la 18 aprilie 1916
Expediată din Zürich la Berna

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

216

CĂTRE G. L. ŞKLOVSKI

Scumpe G. L.,

Am să te rog să îndeplineşti cîteva însărcinări de natură diferită :

1) Dacă nu ţi-e prea greu, depune, te rog, la poliţie hîrtiile anexate (ştiu că-l cunoşti pe secretar), primind în schimb a mea Aufenthaltsbewilligung sau Toleranzbewilligung * (dacă ţi-e prea greu, restituie-mi-le). Am trimis-o la Berna, deoarece aici mi s-au cerut actele (pentru o „verificare“). Probabil că cererea mea n-a fost bine întocmită.

* — autorizaţie de şedere în ţară. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

Acum însă cred că e mai bine să am în mînă autorizaţia de şedere în ţară, căci s-ar putea să am nevoie de ea la toamnă.

2) Trimite 30 de exemplare din „Vorbote" nr. 1 pe adresa : Fr. Platten. Secretär. Volkshaus. Zürich. (Dacă nu te ocupi d-ta cu expediţia, te rog să transmiţi respectivului tovarăş comanda lui Platten.)

3) Trimite-ne facturile lui Benteli, ca să ne putem da seama cu cît s-a scumpit hîrtia...

Cu o călduroasă strîngere de mînă şi cu cele mai sincere urări de bine pentru toată lumea, începînd cu Liudmila, după vîrstă.

Al d-tale, *Lenin*

Scrisă după 18 aprilie 1916
Expediată din Zürich la Berna

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

217

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Radek nu are absolut nici un motiv de supărare şi te rog să i-o explici amănunţit şi pe un ton calm. Consfătuirea cu el trebuie aranjată cît mai curînd (fără să mă mai aştepţi pe mine) (ca să-i risipeşti „motivele de supărare"). Poţi foarte bine să reprezinţi C.C. la această consfătuire, aşa cum eşti în genere reprezentantul lui la Berna. *De multă vreme* am stabilit în corespondenţa noastră că trebuie să te consfătuieşti cu Radek în privinţa tezelor.

Lucrurile stau la fel ca înainte de Zimmerwald : noi avem „rezoluţii" proprii, dar aceasta nu înseamnă cîtuşi de puţin că am refuzat să participăm la un *bloc al stîngii*.

Voi căuta să vin direct la Kiental (te-aş ruga să afli numele hotelului ; nu sînt acolo decît două, cel mult trei).

Sînt foarte supărat că n-am primit broşura lui Junius !

Salutări. *Lenin*

Scrisă între 18 şi 24 aprilie 1916
Expediată din Zürich la Berna

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

www.dacoromanica.ro

218

CĂTRE A. M. KOLLONTAI

Scumpă A. M.,

Ştiţi, desigur, că Huysmans convoacă pentru data de 26 iunie o conferinţă a socialiştilor din ţările neutre [273]. Trebuie să depunem toate eforturile ca din partea ţărilor scandinave să fie cineva din „ai noştri" şi să ne gîndim bine ce atitudine să adopte el. Răspunde-mi, te rog, cît mai repede (ca să avem timp să ne înţelegem în scris) dacă e vreo speranţă în această privinţă.

Citeşti ziarele social-democrate germane? Bine i-a răspuns lui Huysmans ziarul „Volksfreund" (din Braunschweig), în timp ce Chemnitzer „Volksstimme", organ de presă al celor de dreapta, s-a declarat *întru totul de acord* cu criticile formulate de Huysmans la adresa zimmerwaldienilor [274].

Nu e nici o speranţă ca sentinţa împotriva lui Höglund să fie casată? Asta-i o cruzime nemaipomenită, de necrezut!!

Cu o caldă strîngere de mînă,

al d-tale, *Lenin*

Multe salutări lui Nik. Ivanovici, de la care am primit o telegramă, dar n-am primit nici o scrisoare. Îi doresc din tot sufletul să se odihnească bine şi să se întremeze cît mai repede. Cum stă cu finanţele?

P. S. Nu e prea scump 75 de coroane pentru broşură în limba engleză [275]? N-ar fi indicat să mai aşteptăm un pic?

Scrisă între 19 aprilie şi 7 mai 1916
Expediată din Zürich la Christiania (Oslo)

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. II

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

219

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Eserilor trebuie să le răspundem printr-un *refuz*. „Nu putem recomanda unificarea". Au indicat o adresă la care să trimitem răspunsul ? (În orice caz, trebuie oprită o copie.)

Lui Aleksandr îi voi scrie, dar, firește, nu așa cum „ai modificat" d-ta înțelegerea noastră, ci așa cum a fost stabilită : (1) vechiul acord se anulează ; (2) redacția O.C. redactează, *punîndu-se de acord* cu *editorii* la fiecare număr de revistă ; (3) revista apare la Berna *.

Scrisoarea către tovarăși în legătură cu conferința din 25—29. IV o scrii d-ta [276], căci ai la dispoziție mai mult material (apropo : trimite-mi, te rog, rezoluția prezentată de noi împreună cu Radek, pe care acesta a citit-o în ședința plenară ; îmi trebuie neapărat și nu o am).

Poate reușești să faci din aceeași scrisoare un proiect de apel pentru francezi (lucru despre care am vorbit cu Inessa) ; eu am încercat, dar *fără* succes :

Au propus Meyer & Co. în ședința lărgită a I.S.K. să se voteze pentru adoptarea tezelor [277] ?

La Geneva și la Lausanne voi ține referate pe alte teme decît cea a conferinței, așa încît nu te voi stînjeni cu nimic [278].

Sînt de acord să scoatem un număr de ziar consacrat conferinței [279]. Trimite-mi repartizarea articolelor. Trebuie neapărat să scriem despre faptul că Martov înșală *Internaționala*.

N-am primit broșura lui Rîbalka.

Salutări. *Lenin*

N.B. P. S. Natanson îmi spune că ei se gîndesc la o „apropiere" de *aceia* dintre „defensiști" care de-

* Este vorba de condițiile în care urma să apară în continuare revista „Kommunist". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

N.B. clară : *întîi* revoluţie şi *apoi* apărare. Întreabă-l (în răspuns) *dacă nu vrea să ne facă cunoscut rezultatul acestor tratative ale lor!*

Scrisă între 2 mai şi 2 iunie 1916
Expediată din Zürich la Berna

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

220

CĂTRE A. G. ŞLEAPNIKOV

Dragă Aleksandr,

Conferinţa şi-a încheiat lucrările, iar manifestul ei (din 1 mai) a şi fost publicat [280]. Sper că primeşti „Berner Tagwacht" sau alt ziar elveţian. Dacă nu, scrie-ne şi-ţi vom trimite textul francez.

Grigori pregăteşte în legătură cu conferinţa o scrisoare amănunţită, pe care ţi-o vom trimite.

În linii generale, manifestul adoptat reprezintă un pas înainte, *căci* delegaţii francezi (trei, dintre care unul e semişovinistul Brizon) [281] au votat pentru adoptarea lui. A fost adoptată o rezoluţie care conţine o critică la adresa pacifismului, precum şi o rezoluţie cu privire la Biroul socialist internaţional, în care acesta este aspru criticat. În general, deşi au nenumărate lipsuri, ele reprezintă *totuşi* un pas spre o ruptură cu social-patrioţii.

De data asta, stînga a fost mai puternică : sîrbul, trei elveţieni, un francez (nedelegat de nimeni ; *nu* venise din partea unui grup, ci în numele său personal) s-au alăturat stîngii noastre. Apoi doi germani (din partea grupului „Internationale")[282] au fost alături de noi în chestiunile principale.

Ai citit manifestul lui Huysmans ? Este acolo o „aluzie" vădit răuvoitoare la adresa noastră ! Bine i-a răspuns „Volksfreund" (Braunschweig) [283].

In ceea ce-i priveşte pe japonezi [284], am hotărît să mai facem o încercare — ultima, sper — de a ajunge la un acord cu ei : 1) toate înţelegerile (verbale) vechi se anulează ;

www.dacoromanica.ro

2) acordul dintre redacţia Organului Central, care redactează revista, şi *editori* se stabileşte de la caz la caz, adică pentru fiecare număr în parte ; 3) nr. 3 să apară la Berna (la Stockholm asta e vădit imposibil).

Vezi dacă se poate face ceva sau nu. Dacă nu, scoatem „Sbornik «Soţial-Demokrata»". Nu mai putem aştepta.

Iată planul numărului 3 al revistei :

1) Materiale din Rusia (cel mult trei coli).

2) Tezele cu privire la autodeterminare ale redacţiei Organului Central.

3) Un articol de Lenin cu acelaşi subiect.

4) Cea de-a doua conferinţă a zimmerwaldienilor. G. Zinoviev sau Lenin.

5) Buharin : o temă economică.

6) Lealin despre scumpete.

7) Aleksandr — din Rusia.

8) Sîrbul şi un italian au promis articole.

9) Teme ruseşti — G. Zinoviev.

10) Radek — continuare (? ? e îndoielnic dacă merită. Eu consider că nu) *.

10) Kollontai — din America.

11) Un leton.

12) Varin.

13) Mişcarea femeilor muncitoare.

14) Bibliografie.

15) Despre Troţki, Martov şi fracţiunea Ciheidze...

Reflectează temeinic asupra celor de mai sus, *tatonează terenul*, informează-te cu maximum de tact şi răspunde-ne cît de curînd.

Cu o caldă strîngere de mînă şi cu cele mai bune urări de succes,

al d-tale, *Lenin*

P. S. În ceea ce priveşte culegerea consacrată situaţiei evreilor [285], după cum ţi-a scris şi Nadia, sînt de acord cu

* In manuscris, acest punct este tăiat. V. I. Lenin se referă aici la continuarea articolului lui K. Radek „Un sfert de secol de dezvoltare a imperialismului", publicat în „Kommunist" nr. 1—2. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

d-ta. În legătură cu materialele, Nadia a scris la Berna în repetate rînduri. Salutări Aleksandrei Mihailovna ! !

Al d-tale, *Lenin*

Scrisă între 6 şi 13 mai 1916
Expediată din Zürich
la Christiania (Oslo)

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. II

Se tipăreşte după manuscris

221

CĂTRE G. L. ŞKLOVSKI *

Beste Grüsse ! ** N-am decît o gripă uşoară, care începe să treacă. Nu ţi-ai uitat promisiunea ? (Ţii minte că am discutat despre necesitatea de a înfiinţa un registru—copier pentru dările de seamă băneşti ?)

Al d-tale, *Lenin*

P. S. Nu mi-ai putea trimite numărul din „Berner Tagwacht" în care a apărut articolul lui *K. R.* „Ein ausgespieltes Lied" [286] ? Răspunde-mi *d a s a u n u.*

Scrisă la 11 mai 1916
Expediată din Zürich la Berna

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

222

CĂTRE A. G. ŞLEAPNIKOV

16. V. 1916

Dragă Aleksandr,

Condiţiile din scrisoarea *m e a* *** nu au fost formulate nici în scopuri diplomatice şi nici pentru tocmeală, ci ca o ultimă încercare. Deoarece n-au fost acceptate integral, con-

* Scrisoarea de faţă reprezintă un adaos la o scrisoare a Nadejdei K. Krupskaia. — *Nota red.*

** — Sincere salutări. — *Nota trad.*

*** Vezi volumul de faţă, p. 240—241. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

sider nerealizat acordul. Asta e definitiv. N-are rost să mai discutăm şi să ne mai scriem pe această temă. Purtarea acestor oameni confirmă cele mai rele presupuneri ale mele : ei vor să se ascundă în spatele lui Radek, fără a lucra în mod de sine stătător şi aruncînd răspunderea asupra mea ! !

Punct !

Scrie-mi mai amănunţit despre plecarea d-tale. Oare *nicăieri* în Scandinavia nu se poate găsi de lucru ? E de necrezut.

Am să-ţi scriu mai pe larg zilele acestea. Nadia a scris de mai multe ori comisiei de expediere [287], dar i s-a răspuns că ţi s-a trimis *tot*.

Îţi vom mai scrie.

Multe salutări. Al d-tale, *Lenin*

Expediată din Zürich la Christiania (Oslo)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

223

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Trebuie *neapărat* să-i scrii lui Kamenev *încă o dată* şi să anexezi textul *integral, cerîndu-i* să-ţi răspundă *tot în scris* şi nu doar telegrafic [288]. E ceva deosebit de important şi cea mai mică imprudenţă poate fi dăunătoare. Mai bine *mai tîrziu,* dar mai temeinic.

Nu putem scoate un număr despre *Kiental* fără să reproducem „Propunerea" *noastră* după *Buletin* [289].

Scrisă înainte de 17 mai 1916 Expediată din Zürich la Berna

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

224

CĂTRE V. A. KARPINSKI

Scumpe V. K.,

Potrivit celor stabilite, mă gîndesc să plec la Geneva şi Lausanne pentru ţinerea referatului „Două curente în mişcarea muncitorească internaţională" (spuneai că acest titlu

www.dacoromanica.ro

e mai bun decît „Două Internaţionale", titlul sub care am ţinut referatul aici) [290].

Dacă condiţiile nu s-au schimbat şi dacă crezi că rentează să fac această deplasare, fixează, te rog, peste vreo două săptămîni data ţinerii referatului *(iar a doua zi la Lausanne)*.

Aştept răspunsul d-tale.

Ar trebui să lucrez o zi la biblioteca (universală) din Geneva. N-ai putea afla dacă nu cumva va fi închisă şi în alte zile în afară de sărbători ?

Salutări. Al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 17 mai 1916
Expediată din Zürich la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

225

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

În privinţa japonezilor nu ai de loc dreptate. Să editeze o publicaţie separată, *în numele lor*. Răspunderea pentru această prostie nu ne revine *n o u ă ;* să răspundă ei singuri. Eu sînt *p e n t r u* o discuţie, dar nu pentru un acord cu o *redacţie* de „economişti imperialişti" *şi pentru nimic în lume* nu voi colabora la o asemenea revistă, după cum ţi-am mai scris de atîtea ori.

Trebuie să terminăm cu asta. N-are nici un rost să tergiversăm lucrurile. Trebuie anunţat că va apărea „Sbornik «Soţial-Demokrata»".

În ceea ce priveşte comisia de distribuire, nici nu ne putem gîndi s-o mutăm aici, unde n-avem oameni, în timp ce la Berna se află Zina + Inessa (cum de *a i p u t u t* admite plecarea ei ? ? Mă miră ! !) + Şklovski + Ilin + Karpinski + Kasparov. Trebuie să-i organizezi şi să nu mai admiţi plecarea nimănui.

Tare aş vrea să primesc şi eu „Avanti !", pe care nu-l văd decît la bibliotecă. N-am citit materialul despre care îmi scrii.

Nu-i putem promite lui Aleksandr 100—150 de franci [291].

www.dacoromanica.ro

Nu ne putem juca de-a promisiunile, căci bani nu vom avea („să scuturăm grupele" e o vorbă goală). O călătorie de şase luni nu poate fi decît folositoare, căci tot nu va pleca acasă mai devreme, pe cînd Norvegia nu-i decît un focar de intrigi.

Stellungnahme trebuie publicată neapărat, căci manifestul şi toate celelalte documente *nu sînt bune*. Trebuie să arătăm că noi am spus asta mai înainte, *mai precis* şi *fără reticenţe*. Asta-i mai important decît un articol. Cît spaţiu iau documentele (manifestul + tezele + rezoluţia despre B.S.I.) [292] ? Comunică-mi cifre mai precise.

Aşadar, mi-ai trimis broşura lui Suhanov ? Ai binevoit, în sfîrşit, să răspunzi... după ce-am cerut-o de 20 de ori ! De această promptitudine a d-tale sînt atît de mirat, încît îi scriu în mod special lui Minin despre ea : Ura ! [293] ?

Salutări. *Lenin*

Am primit numărul din „Demain" cu documentele conferinţei [294]. D-ta îl ai ?

P. S. Minin propune să scoatem o culegere de hotărîri ale congreselor internaţionale [295]. Există deja 300 de exemplare (pe 70 de pagini) *pînă la 1904*. Să adăugăm (prin lipire) hotărîrile din perioada 1904—1912 şi o prefaţă. Se va vinde cu 50 de centime exemplarul. Cheltuielile se vor recupera la sigur.

Eu sînt pentru. Răspunde-mi.

Scrisă la 17 mai 1916
Trimisă din Zürich la Berna

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

226

CĂTRE A. G. ŞLEAPNIKOV

Dragă A.,

Am primit scrisoarea d-tale furioasă [296] şi mă grăbesc să-ţi răspund neîntîrziat. Eşti, probabil, foarte supărat, dar n-ai de ce să fii. Ţi s-a trimis tot ce trebuia. Dacă n-ai primit, înseamnă că într-o ţară sau alta cenzura n-a lăsat să treacă materialul. Zina susţine că ţi-a trimis tot ; înseamnă că a trimis.

www.dacoromanica.ro

Dacă cenzura nu lasă să treacă materialul, trebuie să ai răbdare, răbdare şi perseverenţă. Aşteaptă şi o scrisoare de la N. K.

Am citit materialele [297]. Sînt multe lucruri admirabile. Deosebit de bun este articolul despre comitetele pentru industria de război. A făcut o treabă foarte bună tovarăşul care a adunat aceste materiale ; transmite-i încă o dată un călduros salut din partea mea.

Ţi-am mai scris că este absolut necesar să curmăm *orice* tratative cu japonezii & Co. şi rămîn la această părere. *A trecut un an* (! !) de la ivirea „divergenţelor", iar oamenii aceştia, în loc să reflecteze şi să lucreze, s-au ţinut de intrigi şi au căutat să se ascundă în spatele altora. Dacă nici pînă acum n-au înţeles că asta-i ceva necinstit (că e necinstit să arunce asupra *noastră* răspunderea, căci răspunderea e *a mea* dacă mă aliez *cu o redacţie* ale cărei concepţii sînt extrem de confuze), înseamnă că sînt incorigibili. Dar dacă vor „să se vadă tipăriţi" şi să poarte *chiar ei* răspunderea, să-şi tipărească singuri broşura ; bani sînt. De ce să se ascundă în spatele altora ? Să dea sub semnătura *lor* un articol la O.C., iar noi îl vom publica ! !

Trebuie să ne gîndim *serios* la Belenin [298] ; te rog insistent să te gîndeşti. Japonezii sînt vădit incapabili să lucreze la transportul de literatură ilegală. Mai este cineva în oraşul [299] în care a fost recent Belenin ? Sau nu s-ar putea ca el să încredinţeze această treabă unuia dintre străini (sînt de preferat ruşilor : chiar dacă treaba merge mai încet, în schimb rezultatul e mai sigur) ? Dacă Belenin trebuie să plece neapărat, apoi cel mult pentru o jumătate de an. Dar ar fi mai bine să găsească de lucru la Copenhaga ; sînt convins că se poate. Cît îi trebuie lunar pentru trai ? *Răspunde-mi.* Fă abstracţie de orice interes personal şi, privind lucrurile prin prisma intereselor muncii, gîndeşte-te cum ar putea Belenin să se aranjeze mai bine pentru o jumătate de an. Să fim sinceri : în tovărăşia japonezilor el îşi iroseşte fără rost nervii, căci ei sînt într-adevăr

www.dacoromanica.ro

oameni periculoşi şi nu-s buni de nimic ! Închei cu o caldă strîngere de mînă şi te rog să-mi răspunzi imediat, măcar în cîteva cuvinte.

Al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 19 mai 1916
Expediată din Zürich la Christiania (Oslo)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

227

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Peste cîteva zile îţi voi trimite revista „Demain".

Insist pentru Stellungnahme *.

În ceea ce priveşte culegerea (de hotărîri ale congreselor internaţionale), nu sînt de acord, căci, de pildă, rezoluţia *de la Basel lipseşte*. Că merită s-o scoatem e în afară de orice îndoială. Folosul va fi şi pentru prizonieri, şi pentru activiştii de partid.

(Zina + Inessa şi ceilalţi) Dacă Inessa n-a ieşit din comisia de distribuire, e pur şi simplu ridicol să susţii că Berna nu va face faţă acestei sarcini. Aleksandr e înfuriat că nu primeşte nimic. *Trebuie trimis încă o dată, recomandat*, şi de aici înainte să se trimită numai recomandat.

În ceea ce-i priveşte pe japonezi, te înşeli amarnic. D-ta nu vrei să înţelegi că ei se eschivează de la discuţie, aruncînd răspunderea asupra *mea* şi ascunzîndu-se cu laşitate în spatele lui Radek ! Dacă vor o discuţie, să scoată o broşură (*ei să răspundă pentru ea ! !*) sau să dea un articol pentru O.C. şi noi *îl vom publica !* De un an de zile manevrează aceşti nemernici, iar d-ta te mai îndoieşti şi eşti îngăduitor cu ei. Rău faci. Eu în redacţia lor *nu* voi intra şi la culegerea lor *nu* voi participa ; repet propunerea mea : să punem capăt acestui joc nedemn o dată pentru totdeauna.

În privinţa „asigurării mijloacelor de trai pentru Aleksandr pe timp de o jumătate de an", voi căuta să aflu cîţi bani îi trebuie **. În această materie nu se poate decide pe bîjbîite. Pentru „deplasări" şi pentru trai pe timp de o

* Vezi volumul de faţă, p. 245. — *Nota red.*
** Vezi volumul de faţă, p. 244—245. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

jumătate de an *nu*-i va ajunge ; asta se vede dintr-o *singură* deplasare. Transportul a mers şi va merge şi fără el, prin agenţii lui. Şi din moment ce nu se duce acasă e mai util să plece pentru o jumătate de an în America decît să stea fără nici o treabă în compania unor canalii lipsite de ocupaţie şi să-şi facă nervi.

Bîrfitorii & Co. ar scoate din fire şi pe un om zdravăn, iar planurile d-tale nu numai că nu servesc cauza, ci îi aduc chiar prejudicii.

Salutări. *Lenin*

Scrisă la 19 mai 1916
Expediată din Zürich la Berna

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

228

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

21. V. 1916

Dragă Grigori,

Nu doresc să transform corespondenţa noastră într-un schimb de înţepături. Avem de rezolvat o problemă serioasă şi, deşi nu e pentru prima oară cînd ne ocupăm de ea, mă văd totuşi nevoit să revin.

După mai mult de şase luni de colaborare cu „editorii" (soţii Kievski) şi după cîteva luni de multilaterală analiză a acestei experienţe, redacţia Organului Central le-a scris în iarna anului 1915 o scrisoare, pe care ai semnat-o şi d-ta. În această scrisoare, redacţia O.C. declara că refuză să colaboreze la „Kommunist" dintr-o serie întreagă de considerente expuse extrem de amănunţit, care ocupau foarte mult loc în scrisoarea noastră şi care se rezumau la aceea că noi nu ne putem asuma în faţa partidului răspunderea pentru asemenea coredactori, că atitudinea lor faţă de muncă este nepartinică şi că încercarea temporară de a ne înţelege cu ei trebuie socotită eşuată.

Am hotărît să scoatem „Sbornik «Soţial-Demokrata»".

Apoi au apărut la d-ta unele şovăieli, care au dus la ultima noastră convorbire de la Kiental. Ţi-am făcut o concesie, consimţind la o încercare de restabilire a relaţiilor,

www.dacoromanica.ro

cu următoarele condiţii: 1) acorduri între *redacţia* O.C. şi editori pentru fiecare număr în parte, 2) renunţarea la poziţia de grup cu caracter „economist-imperialist" şi la „specularea" divergenţelor cu Radek etc.

Aceste condiţii n-au fost formulate în scris, iar acum d-ta le conteşti. Dar această controversă a devenit lipsită de orice interes după ce d-ta *însuţi* ai expus în scris, în conceptul de scrisoare către A., condiţiile *d-tale*, iar editorii *n-au* acceptat *nici măcar aceste* condiţii! (În timp ce d-ta mă asigurai că chestiunea e tranşată, că ei nu vor insista asupra egalităţii în drepturi!).

Este cert, aşadar, că, chiar dacă după întrevederea noastră de la Kiental am accepta „interpretarea" d-tale cum că eu am pus condiţii mai stricte decît d-ta, nu-i mai puţin adevărat însă că condiţiile *d-tale*, mai puţin stricte, au fost şi ele respinse de editori.

Se înţelege de la sine că, după aceasta, erai incontestabil dator să ataci cu toată energia pe editori, să rupi definitiv cu ei şi să depui toate eforturile ca să-l convingi pe Aleksandr că nu putem avea de-a face cu aceşti domni ca redactori ai unei reviste de îndrumare.

În loc de aceasta, d-ta vrei să capitulăm în faţa lor, să renunţăm la orice condiţii, să retractăm scrisoarea redacţiei O.C. pe care ai semnat-o chiar d-ta! Şi aceasta sub cuvînt că „ei nu merită să fie luaţi în serios"; în fapt însă propui ca politica *d-tale* să *nu* fie luată în serios, reduci la o nimica toată scrisoarea redacţiei, te dezici de d-ta însuţi şi dai editorilor *dreptul* de a conchide că redacţia O.C. a procedat în mod arbitrar.

Acestea nu mai sînt simple şovăieli, sînt şovăieli la cub, care se transformă în ceva mult mai rău.

Nu-mi rămîne decît să arăt pentru ultima oară de ce nu colaborez la „Kommunist", de ce consider că asta ar fi ceva antipartinic şi dăunător, de ce rămîn pe poziţia scrisorii redacţiei O.C. privind ruptura cu editorii.

Cu editorii încheiasem o „federaţie" temporară — chiar aşa am denumit-o, „federaţie", precizînd totodată cît se poate de clar că este vorba de ceva temporar, „cu titlu de experienţă". Cînd am încheiat această alianţă temporară, editorii se pronunţau *împotriva* oscilărilor lui Buharin (la

www.dacoromanica.ro

conferința de la Berna din martie 1915 [300]) și *nu exista* nici un fapt care să arate că cei trei (editorii + Buharin) s-ar fi constituit într-un grup cu vederi aparte.

Dar după apariția primului număr al revistei ei au alcătuit un asemenea grup, și cînd, după un îndelungat schimb de scrisori, am calificat orientarea lor drept „economism imperialist", d-ta mi-ai scris că ești de acord. Asta a fost în martie 1916. Prin aceasta a fost din nou confirmată scrisoarea foarte detaliată, din iarnă, a redacției O.C.

Situația din partid și pe plan internațional este acum de așa natură că C.C. trebuie să-și continue drumul în mod de sine stătător, *fără a-și lega* mîinile nici în problemele ruse, nici în cele internaționale. „Editorii", care nu sînt buni de nimic nici ca publiciști, nici ca oameni politici (lucru pe care redacția O.C. a fost nevoită să-l constate în scrisoarea din iarnă), vor *să* ne *lege* printr-un acord de *egalitate în drepturi*, adică trebuie să consimțim a acorda egalitate în drepturi unei cucoane care n-a scris nici un rînd și care nu înțelege absolut nimic, precum și unui „tînăr" care se află întru totul sub influența ei. Iar ei să profite de această egalitate în drepturi pentru *a specula* divergențele dintre noi și Radek, dintre noi și Buharin etc.!

Ar fi pur și simplu o nebunie ca în asemenea condiții să consimțim la egalitate în drepturi, ar însemna să compromitem toată munca.

Nu-i adevărat că ei vor „numai o discuție". Ei au toate posibilitățile s-o poarte. Au bani. A trecut aproape un an. De ce nu scriu și nu publică broșuri cu titlu de material de discuție? Pentru că nu vor să-și asume *ei înșiși* răspunderea! E clar. Și tocmai în aceasta constă batjocorirea partinității, căci cine declară că are divergențe trebuie să mediteze asupra problemei, să ia atitudine fățișă, să-și asume răspunderea, și nu „să speculeze" și să pretindă „egalitate în drepturi" atunci cînd partidul nici nu le cunoaște poziția (și cînd *ei* nici nu au o poziție).

Este un fapt incontestabil că, în concepțiile pe care le-a expus în scris în martie 1915 (la conferință) și pe care le-ai respins *și* d-ta, Buharin se poticnește la fiecare pas. D-ta ai recunoscut acest fapt, declarîndu-te de acord în mar-

www.dacoromanica.ro

tie 1916 (după un an) cu aprecierea de „economism imperialist", pe care am făcut-o eu.

Acordînd „egalitate în drepturi", d-ta acorzi în faţa partidului egalitate în drepturi oscilărilor lui Buharin ! Ne legi mîinile şi încurajezi aceste oscilări. E o politică nesăbuită.

Într-adevăr, d-ta ştii că Radek „s-a supărat" atît de tare (pentru că noi am insistat ca tezele noastre să fie publicate în revista lui Panneckoek [301]), încît, aşa cum ai scris chiar d-ta în martie 1916, refuză „orice muncă colectivă" cu d-ta. Pe de altă parte, divergenţele dintre noi şi el n-au dispărut : dimpotrivă, d-ta însuţi ai fost de acord cu mine că aprecierea sa asupra răscoalei din Irlanda este o platitudine. Şi acum propui să acordăm „egalitate în drepturi" unor editori care se ascund în spatele lui Radek, speculînd (pentru 2 000 frs. !) divergenţele dintre noi şi el ! ! E o politică nesăbuită.

În al doilea rînd, una e Radek şi alta e redacţia ziarului său („Gazeta Robotnicza"). Că acest ziar a dus şi el o politică de cochetare (cu fracţiunea Ciheidze, cu Troţki etc.), asta ai recunoscut-o şi d-ta. Aminteşte-ţi că el a apărut în februarie 1916 şi că cu participarea d-tale a fost elaborată scrisoarea Comitetului organizaţiilor din străinătate îndreptată *împotriva* lui. Ar fi oare o politică serioasă să acordăm acum „egalitate în drepturi", în redacţia noastră de îndrumare, unor oameni care vor să facă carieră din „exploatarea" luptei noastre împotriva polonezilor, care la 3/16. VII. 1914 ne-au trădat lui Vandervelde şi lui Kautsky ? ?

În al treilea rînd, d-ta ştii că la Kiental, la consfătuirea celor de stînga, Radek a vrut să ne pună în minoritate, folosindu-se în acest scop de Fröhlich, de Agnès Robmann etc., şi că a fost nevoie de *un ultimatum* pentru a-l determina să recunoască caracterul *de sine stătător* al Comitetului nostru Central. Cum *va mai fi* „speculat" acest fapt de către oamenii aceştia atunci cînd se va pune problema atitudinii faţă de Junius (ea s-a şi pus) sau aceea a „separării mecanice" de kautskişti etc. ! D-ta *garantezi* că în nici un fel ? ? Dacă da, ar însemna că te lepezi de întreaga noastră politică. Dacă nu, ar fi o nebunie ca

www.dacoromanica.ro

după toate acestea, să ne legăm mîinile în redacţia revistei noastre de îndrumare.

În nici un caz nu voi accepta o politică atît de nesăbuită. Aceasta este hotărîrea mea definitivă. Rămîn la părerea că numai editarea culegerii „Sbornik «Soţial-Demokrata»“ ne-ar putea ajuta să descurcăm lucrurile (pe care d-ta vrei să le încurci definitiv). „Sbornik «Soţial-Demokrata»“ ar grupa în jurul nostru o seamă de militanţi extrem de folositori (Varin, Safarov, letonii etc.), l-ar determina pe Buharin să se despartă de editori şi să treacă de partea noastră, ne-ar da posibilitatea *să păşim în fruntea* partidului (şi a stîngii internaţionale), şi nu să mergem în coada... doamnei editoare.

Scrie-mi precis ce hotărîre ai luat d-ta. Formal, lucrurile se prezintă acum astfel: redacţia O.C. a rupt cu revista „Kommunist“, iar ultima ei încercare (chiar şi în condiţiile d-tale, *mai puţin stricte*) a fost respinsă. Înseamnă deci că trebuie să anunţăm încetarea apariţiei revistei „Kommunist“ şi apariţia publicaţiei „Sbornik «Soţial-Demokrata»“.

Cu o caldă strîngere de mînă şi multe salutări,

V. U.

Expediată din Zürich la Berna

Publicată pentru prima oară în 1934, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia“ nr. 4

Se tipăreşte după manuscris

229

CĂTRE A. G. ŞLEAPNIKOV

Pentru Aleksandr

23. V. 1916

Scumpe prieten,

Chiar acum am primit de la Grigori scrisoarea pe care i-ai trimis-o la 19. V.

D-ta scrii că „te-ai săturat de corespondenţa şi de tratativele cu «Kommunist»“. Te înţeleg foarte bine, dar tre-

www.dacoromanica.ro

buie totuşi să ai răbdare! Din moment ce ţi-ai asumat sarcina să tratezi cu ei, nu-ţi mai este îngăduit să te enervezi şi să te laşi cuprins de descurajare. Asta nu e atitudine proletară, zău aşa!

D-ta faci două propuneri: 1) să cooptăm în redacţie încă două persoane (partizani ai O.C.); 2) să înfiinţăm în cadrul revistei „Kommunist" o rubrică intitulată „Discuţii".

În legătură cu punctul 1, îmi scrii: „Din convorbirile avute cu ei am conchis că ei nu au nimic împotrivă, desigur însă cu oarecare durere în suflet".

Am început să mă gîndesc la planul d-tale. Consider (în special după toate experienţele triste pe care le-am făcut) că a lua în redacţie oameni care nu au nici o contingenţă cu publicistica ar fi pur şi simplu o bătaie de joc şi un lucru care nu poate fi justificat în faţa partidului. Un publicist s-ar mai putea găsi, cred (am în vedere pe cineva, dar trebuie să mă mai informez şi să mă gîndesc temeinic înainte de a mă pronunţa într-un sens afirmativ sau negativ). Cît priveşte găsirea unui al doilea publicist, asta e o chestiune mai grea.

Pentru ca planul d-tale să poată fi pus în practică, ar trebui, poate, să-l modifici în felul următor: ori redacţia O.C. să coopteze doi publicişti *membri de partid* dacă va găsi (atunci vor fi 7); ori, dacă va găsi numai unul, editorii (soţii Kievski) să delege în redacţie pe unul dintr-ai lor? (şi atunci vor fi 5: Buharin + editorul + 3 aici).

(Mie personal mi-ar plăcea deosebit de mult ultima soluţie, deoarece (a) ar pune capăt *inventării* de redactori; (b) nu ar ştirbi cîtuşi de puţin „drepturile" editorilor, căci e tot una dacă sînt unul contra unu sau doi contra doi; (c) s-ar crea o redacţie formată din publicişti, ceea ce este extrem de important pentru partid sub aspectul combaterii goanei după posturi de redactor ce se observă acum printre tovarăşii din străinătate.)

Gîndeşte-te la toate acestea şi răspunde-mi (dacă e posibil, sondează terenul la editori).

www.dacoromanica.ro

În ceea ce priveşte rubrica „Discuţii", planul d-tale poate fi luat în considerare, dacă îl vei formula în spirit practic şi vei înlătura un mic neajuns pe care d-ta nu l-ai putut avea în vedere.

În spirit practic, înseamnă a stabili cu precizie cine are *dreptul* să publice articole la rubrica „Discuţii"? Toţi membrii colegiului de redacţie. Acest lucru e incontestabil. Dar e şi suficient? Socot că da. În redacţie vor fi 5—7 oameni.

Cît despre „micul neajuns", iată despre ce este vorba. O discuţie în cadrul partidului. Asta e incontestabil. Dar aţîţarea divergenţelor sau deschiderea porţilor în faţa unor *grupuri din străinătate* care nu fac parte din partid?? Iată întrebarea. Editorii au făcut imposibilă apariţia în continuare a revistei „Kommunist", căci ceea ce au urmărit ei n-a fost discuţia — ei n-au scris şi n-au pregătit absolut nimic în vederea unei discuţii —, ci specularea tendinţei lui Radek de a se infiltra din afară în fisurile partidului nostru. Atît Radek, cît şi cei de la „Naşe Slovo" şi mulţi alţii din rîndurile grupurilor din străinătate se străduiesc din răsputeri ca, *sub pretextul* discuţiei, să creeze în rîndurile noastre tot felul de grupări, să alimenteze nemulţumirile, să frîneze munca (vechiul joc al celor din străinătate!).

D-ta, probabil, nu ştii că Radek a reuşit să ne scoată din redacţia revistei „Vorbote"? La început s-a stabilit că va fi o redacţie comună, formată din două grupuri: (1) olandezii (poate + Troţki) şi (2) noi (adică Radek, **Grigori şi cu mine**). Această condiţie ne asigura egalitatea în cadrul redacţiei.

Luni de-a rîndul a ţesut Radek tot felul de intrigi şi a obţinut de la „patroană" (Roland-Holst) *abandonarea* acestui plan. Acum nu mai sîntem decît colaboratori. Asta-i realitatea!

Ar fi oare în interesul cauzei ca, drept recompensă pentru această ispravă, să-i acordăm lui Radek *dreptul* la „discuţie", iar editorilor *dreptul* de a se ascunde în spatele lui? Aceasta n-ar mai fi discuţie, ci ciorovăială şi intrigărie.

www.dacoromanica.ro

(1) „Gazeta Robotnicza" (II. 1916), la care colaborează Radek, a publicat atacuri pur calomnioase la adresa noastră şi o rezoluţie de tipul celor de la „Naşe Slovo" [302]. (2) Iar acum, în problema aprecierii răscoalei irlandeze (problemă deosebit de importantă, nu-i aşa ? În care nu mai e vorba de „teorie" pură), *atît* Radek, *cît şi* Kulişer (cadetul de la „Reci") [303] *s-au întîlnit pe aceeaşi poziţie*, calificînd-o în chip mărginit drept simplu „puci".

E de necrezut, dar aşa e !

Dacă, sub pretextul unor „discuţii", editorii vor să ofere o tribună tuturor grupurilor din străinătate care doresc să lupte împotriva partidului nostru fără a face parte din el, aceasta *nu* mai e discuţie, ci diplomaţie.

X | X Dacă nu vor acest lucru, de ce să nu stabilim precis, bunăoară, că *dreptul* la discuţie îl au exclusiv (1) membrii redacţiei ; (2) organizaţiile din Rusia şi (3) C.O.S., ca organizaţie din străinătate a partidului ?

X „Kommunist" a fost *o alianţă* cu olandezii şi cu Radek. Această alianţă a fost *încălcată* prin aceea că am fost scoşi din redacţia revistei olandezo-radekiste şi transformaţi în colaboratori. Să nu-ţi faci deci iluzii primejdioase că alianţa a rămas neschimbată ! ! Iluzii primejdioase ! ! Noi trebuie să mergem înainte singuri, *fără să ne lăsăm* legaţi de mîini. *În nici un caz.*

Concluzia practică : reflectează (voi reflecta şi eu şi îi voi scrie lui Grigori) asupra următoarelor §§ :

1) schimbarea componenţei redacţiei : 5 sau 7 (vezi mai sus) ;

2) schimbarea firmei („Sbornik" etc.) ;

3) reguli precise privind discuţia (de pildă în spiritul celor de la $\left.\begin{matrix} X \\ | \\ X \end{matrix}\right)$;

4) locul de apariţie : Elveţia. (Nu înţeleg de ce nu ne scrii nimic în privinţa acestui punct.)

5) Împărţirea veniturilor se face în *cutare mod.* Vor fi oare editorii de acord să dea 1/2 pentru transport şi pentru

www.dacoromanica.ro

întreţinerea persoanei însărcinate cu organizarea legăturilor etc., adică pentru întreţinerea d-tale ?

Aştept răspuns.

Al d-tale, *V. Ulianov*

Multe urări de bine şi *nu fi nervos.* Conducerea nu are dreptul să fie nervoasă ! !

Expediată din Zürich la Christiania (Oslo)

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 7

Se tipăreşte după manuscris

230

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Scrisoarea lui Iuri mi-a dat o stare de spirit foarte pesimistă... E scrisoarea unui şarlatan [304].

Nu sînt de acord cu modificările d-tale şi de aceea am decis ca deocamdată să-i expediez scrisoarea lui Aleksandr * fără ele (căci, dacă este vorba să ne tocmim, nu trebuie să începem de la preţul cel mai mic, de vreme ce negustorii ăştia tratează totul negustoreşte).

Sînt gata să fac concesii numai în problema discuţiei şi a veniturilor.

Schimbarea de firmă este obligatorie, căci este vorba de o publicaţie *principial* diferită (de ceea ce voia să fie „Kommunist") ; în plus, există o serie de importante considerente de ordin practic care pledează în acest sens.

Pe Aleksandr nu-l putem lua în redacţie : ar însemna să punem *totul* sub semnul întrebării şi să riscăm *să ne stricăm* relaţiile cu A., ceea ce ar fi cît se poate de dăunător.

Treaba va merge *n u m a i* dacă vom avea *a i c i* majoritatea. Altfel **totu-i fără rost.**

(N-ar fi rău dacă s'il vous plait l-ar îndepărta pe Iuri, dar e prea puţin probabil s-o facă.)

* Vezi volumul de faţă, p. 252—256. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Trimite-mi „Naş Golos" cu declaraţia lui Martov & *Co.* [305]

Salutări. *Lenin*

Mă grăbesc ; deocamdată îţi scriu numai atît.
Nu mai am timp s-o expediez la poştă.
Nadia propune două redacţii : una lărgită şi una restrînsă (eu, d-ta + Buharin). Dar nu cred să meargă.

Scrisă la 24 mai 1916
Expediată din Zürich la Berna

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

231

CĂTRE A. M. KOLLONTAI

Scumpă A. M.,

Ştirile şi comunicările dv. m-au bucurat foarte mult [306]. În ceea ce priveşte America, trebuie să avem răbdare : *numai* acolo merită să publicăm în limba engleză materialele stîngii zimmerwaldiene.

În ceea ce-i priveşte pe suedezii şi norvegienii de stînga, sper că veţi face totul pentru a consolida lucrurile. Deocamdată încă nu e nimic consolidat. Nimic ! Numai vorbe. Nu există nici adeziune formală la stînga zimmerwaldiană, nici relaţii regulate cu noi, nimic. Şi aceasta după cele întîmplate cu Höglund ! ! Ce oameni !

În ceea ce priveşte conferinţa neutrilor, convocată pentru ziua de 26. VI la Haga, am următorul plan : este cert că taciturnii, somnolenţii şi apaticii de norvegieni *nu vor putea* face nimic. De ce n-aţi pleca *şi* dv. ? [307]

De ce nu s-ar putea ca C.C. al partidului norvegian să desemneze pe X *plus* dv. ? X e necesar, e de acolo, iar dv. veţi fi *în plus*. Fie şi în calitate de traducătoare. Prezenţa dv. acolo ar fi extrem de folositoare, căci veţi avea posibilitatea să aflaţi *totul*. Altfel sînt sigur că *nu* vom căpăta nici noi (şi *nici* muncitorii din lumea întreagă) nici măcar o *dare*

www.dacoromanica.ro

de seamă completă, precisă, clară şi fidelă asupra celor discutate. Gîndiţi-vă la aceasta. Şi faceţi tot posibilul să fiţi trimisă acolo.

Cu o caldă strîngere de mînă,

al dv., *Lenin*

P. S. N-am citit broşura lui Rîbalka [308]; nu am avut cînd. Spuneţi-mi, vă rog: au reuşit vreodată broşurile stupide ale eserilor *să slăbească* rolul luptei revoluţionare a ţăranilor aflaţi sub influenţa lor? ? A reuşit vreodată provocatorul Gapon *să slăbească* rolul luptei revoluţionare a muncitorilor aflaţi sub influenţa lui? ? Răscoala irlandeză e calificată drept „puci" (aţi citit articolul lui K. Radek în „Berner Tagwacht"?) şi dv. *vă împăcaţi* cu aşa ceva!!?? Nu înţeleg şi pace! Tocmai aici, în articolul publicat în „Berner Tagwacht", se vede pedanteria respingătoare şi doctrinarismul prea puţin inteligent al lui K. Radek şi al „celor de teapa lui".

Dacă plecarea dv. e *imposibilă*, nu s-ar putea ca C.C. al partidului norvegian să adopte cel puţin o hotărîre prin care delegatul să fie obligat să consemneze *pe loc şi cu multă grijă tot* ce se întîmplă la conferinţă?

Scrisă după 28 mai 1916
Expediată din Zürich
la Christiania (Oslo)

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. II

Se tipăreşte după manuscris

232

CĂTRE S. N. RAVICI

Scumpă tovarăşă,

Vă mulţumesc pentru scrisoare. *Nu pot* ţine referatul sîmbătă seara, fiindcă trebuie să plec. Despre Kiental, *dacă*

www.dacoromanica.ro

trebuie neapărat (e prea puţin interesant), aranjaţi pentru vineri, cu o oră înainte de referat [309].

Au revoir.

Al dv., *Lenin*

Scrisă la 31 mai 1916
Expediată din Zürich la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

233

CĂTRE A. G. ŞLEAPNIKOV

Pentru tovarăşul Aleksandr

Dragă A.,

Firește că-i dăm lui Belenin 300 de coroane dacă e atît de ferm hotărît să plece. E regretabil că pleacă. În orice caz însă trebuie să faci *totul* ca să asiguri înapoierea lui peste cîteva luni.

În ceea ce-i priveşte pe „japonezi", greşeşti cînd îţi închipui că au făcut „mari concesii" în proiectul pe care ni l-ai trimis. Nici gînd de aşa ceva! Dimpotrivă, pretenţia lor de a se acorda la *doi* oameni dreptul de a introduce colaboratori cu alte opinii reprezintă *ceva nou*, un supliment de preţ, *une surenchère* ★, care constituie o vădită demascare a „politicii" lor în sensul cel mai rău al acestui cuvînt. Dacă fondatorii, editorii şi tinerii colaboratori vor pentru *ei* libertatea de opinie, de discuţie, aceasta este o dorinţă legitimă. Dar dacă *sub paravanul* acestei dorinţe legitime unii vor să impună o „discuţie" care *nu este a lor*, ci a unor „colaboratori", nu e oare clar că avem de-a face cu un joc ? ?

Niciodată şi nicăieri în lume nu s-a pomenit aşa ceva. Dacă *cei doi* vor să dea publicităţii tot felul de intrigi din străinătate, n-au decît s-o facă *şi să-şi asume totodată răspunderea pentru aceasta. Eu nu pot participa* nici direct, nici indirect la asemenea acţiuni.

★ Textual „supralicitare" ; aici „un spor de pretenţii". — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

Mă vei întreba, poate, ce dovezi am că este vorba de intrigi din străinătate? Eu *de mult* ţi-am scris despre toate acestea, dar d-ta nu mi-ai răspuns nimic. Dovada o constituie respectivul număr (din februarie 1916) al ziarului „Gazeta Robotnicza", ai cărui redactori Radek şi Bronski sînt „colaboratorii" noştri.

Faptul este incontestabil.

Aceşti domni sînt primii din rîndurile stîngii zimmerwaldiene care au pornit pe calea *intrigăriei* — — — şi asta cînd ? ! ! Ei vor „să cocheteze" cu Ciheidze şi cu Troţki.

Şi într-un moment ca acesta *ambii* editori au neobrăzarea să ne propună *nouă* să acordăm şi „să garantăm libertatea" de discuţie pentru astfel de colaboratori ! ! Asta-i sau nebunie curată sau culmea neruşinării.

Dar egalitatea în drepturi cu ei (6 = 3 + 3) ? Ar fi acelaşi lucru. La un moment dat au lăsat parcă să se înţeleagă (*chiar* d-ta mi-ai scris asta) că vor accepta cooptarea *a doi aderenţi* ai O.C. Dar cînd am vrut să punem totul pe hîrtie, au început să bată în retragere. Ce altceva este asta dacă nu un joc nedemn ?

Dacă oamenii sînt sincer şi principial de acord ca revista sau culegerea *să promoveze* programul partidului, majoritatea trebuie să fie pentru acest program. Altfel nu există sinceritate, nu există principialitate, ci doar „interese de buzunar".

Părerea mea e să le explici asta cît mai clar, pe înţeles, dacă e nevoie în scris, şi să le pui următorul ultimatum : ori aşa (7 = 4 + 3), ori vei înainta biroului concluziile d-tale cu privire la „jocul" lor [310]. Va fi un răspuns just şi partinic.

Cu o caldă strîngere de mînă,

al d-tale, *Lenin*

Scrisă la sfîrşitul lunii mai 1916
Expediată din Zürich
la Christiania (Oslo)

Publicată pentru prima oară
în 1929, în revista
„Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 7

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

234

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Restituie-mi-l *i m e d i a t*. (Mai ai un exemplar ?) [311] Nu accept pasajele şterse, nici denumirea de „*Kommunist*“ (este *altă* publicaţie ; legătura cu „colaboratorii“ şi celelalte argumente).

Sînt de acord să cedăm : să fie 7 (nu 6) ; 15%.

N-ar trebui să adăugăm ceva despre transport etc. ?

Răspunde-mi urgent ca să pot scrie imediat.

În privinţa O.C. sînt de acord.

Lenin

P. S. Trimite alăturata scrisoare Comitetului organizaţiilor din străinătate sau transmite-i conţinutul ei.

P. P. S. N-ar trebui oare să tipărim cîteva foi volante pentru a-i asigura lui A. *l i t e r a t u r ă ? ?*

Scrisă între 2 şi 6 iunie 1916
Expediată din Zürich la Berna

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

235

CĂTRE A. G. ŞLEAPNIKOV

Dragă A.,

Îţi trimit proiectul japonezilor. Se pare că orice înţelegere cu ei este exclusă.

Îţi răspund pe scurt :

Sînt categoric împotriva acceptării pasajelor şterse.

Sînt gata să fac concesii în ce priveşte

(1) clauza ca redacţia să fie formată din 7 membri,

(2) cota de 15% pentru C.C.,

(3) locul de apariţie.

D a c ă cădem de acord asupra restului, adică :

(1) pe cel de-al 6-lea şi al 7-lea îi cooptează redacţia O.C.

(2) culegerea apare sub o denumire nouă,

(3) acordul se încheie pentru *o singură* culegere.

www.dacoromanica.ro

Cît privește transportul etc., sper că vei întocmi un supliment de acord și vei insera clauzele necesare (ei trebuie să dea neapărat pentru transport și trebuie să inserezi neapărat o clauză în acest sens ; fără asta *d-ta* nu vei putea lucra și ar fi culmea ticăloșiei dacă acești capitaliști, dînd din banii „lor", nu ar asigura și mijloacele de trai pentru organizatorul principal. Asta-i culmea ticăloșiei și n-o să accept așa ceva !).

Nadia ți-a răspuns la întrebări (eu am fost plecat să țin un referat). Sper că ți-a răspuns la toate ? Dacă nu, scrie-ne !

Fii mai răbdător în tratativele cu chiaburii ; nu te enerva de pomană, nu face !

Cu o caldă strîngere de mînă,

al d-tale, *Lenin*

N. B. Te rog să-mi restitui acest exemplar al textului acordului.

Scrisă între 3 și 6 iunie 1916
Expediată din Zürich
la Christiania (Oslo)

Se tipărește pentru prima oară, după manuscris

236

CĂTRE S. N. RAVICI

Dragă Olga,

Îți sînt dator pentru bibliotecă — verifică, te rog, după registru — taxa pe **un an**, plus prînzul (1,50 sau cam așa ceva). Bani am, căci referatul de la Lausanne mi-a acoperit cheltuielile de drum și mi-a mai rămas și ceva în plus.

Multe salutări lui V. K. și d-tale.

Al d-tale, *Lenin*

Scrisă după 3 iunie 1916
Expediată din Zürich la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipărește după manuscris

www.dacoromanica.ro

237

CĂTRE V. A. KARPINSKI ŞI S. N. RAVICI

Dragi prieteni,

Degeaba faceţi atîta „tapaj". Olga a vrut chiar să-mi vîre *cu de-a sila* banii în buzunar (eu îi lăsasem pe masă înainte de scularea ei). De ce să nu spunem adevărul, tov. Olga ? ? Nu-i frumos.

Dv. sînteţi aceia care aţi recurs la mijloace de constrîngere, şi orice arbitraj — dacă v-aţi decide să-i supuneţi litigiul dintre noi — mi-ar da dreptate mie şi nu vouă, zău aşa !

Referatul precedent mi-a adus mulţi bani, cel de acum mai puţini, însă *tot mai mult* decît îmi trebuie pentru cheltuielile de trai obişnuite. Înseamnă că am de unde plăti şi, din moment ce am început, sînt dator să continuu. Orice arbitraj v-ar spune că nu aveţi dreptate ; de aceea vă rog stăruitor să nu începeţi nici un fel de ciorovăieli şi judecăţi, să nu vă încăpăţînaţi din moment ce dreptatea e vădit de partea mea. Expediez, aşadar, banii ; pentru prînzul *la restaurant* şi taxa la bibliotecă (cu excepţia unei *singure luni*, pentru toate celelalte) încă nu s-a plătit.

Anexez 16 franci şi sper că nu veţi insista asupra dorinţei dv. vădit nedrepte.

Salutări cordiale.

Al dv., *V. Ulianov*

Scrisă după 4 iunie 1916
Expediată din Zürich la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

238

CĂTRE A. G. ŞLEAPNIKOV

Dragă Aleksandr,

Ieri ţi-am scris pe scurt * ; azi aş vrea să continuu pe aceeaşi temă.

„Condiţiile" japonezilor [312] m-au revoltat la culme. Doi redactori să aibă dreptul de a publica la rubrica „Discuţii" orice articol al unui colaborator ! ! Nici măcar trei, ci doi ; asta înseamnă că editorii nu „se bizuie" pe nimeni, ci numai pe ei.

Sensul acestui punct e clar : ei vor să se ascundă în spatele lui Radek şi *să aţîţe* divergenţele pe care le avem cu el şi cu P.S.D. [313]. Asta nu-i discuţie, ci culmea intrigăriei, culmea josniciei. E ca şi cum în 1911 am fi admis „să ni se strecoare" la Paris o discuţie cu Rappoport, cu Leova, cu Viktorenko sau cu Bogdanov ! ! ! Ţi-am mai scris că „Gazeta Robotnicza" (din *f e b r u a r i e 1 9 1 6*) ne atacă de pe aceleaşi poziţii ca şi aceşti parizieni de atunci.

În nici un caz nu voi accepta să intru într-o redacţie în care în spatele discuţiei se ascunde intrigăria. Dacă vreţi să daţi o mînă de ajutor la destrămarea partidului nostru, domnilor japonezi, faceţi-o pe răspunderea *voastră*. Bani aveţi berechet. Publicaţi singuri „materialul de discuţie" al lui Radek sau cel apărut în „Gazeta Robotnicza" : muncitorii *ruşi* vor vedea îndată că sînteţi nişte intriganţi şi vă vor alunga. Voi însă vreţi *să strecuraţi* această ticăloşie *sub paravanul* unei „redacţii colective". Să ne fie cu iertare, dar eu nu voi accepta una ca asta şi am să vă dau în vileag. Iată ce le răspund eu japonezilor în această privinţă.

Acelaşi lucru şi în ceea ce priveşte „egalitatea în drepturi" (înlăturarea celui de-al şaptelea sau acceptarea lui prin vot) [314]. Asta e o continuare a vechiului „joc". Ce legătură are asta cu partinitatea ? Să acordăm „egalitate în drepturi" unor oameni care s-au manifestat *negativ ! !* Cu ce drept ? Egalitatea în drepturi = dreptul de a frîna munca ! De ce ? Pentru ce ? Pentru *eternizarea* ciorovăielilor ?

* Vezi volumul de faţă, p. 261—262. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Dacă vor să facă o *nouă* încercare, să scoatem o revistă — mai bine zis o *culegere* — *nouă* şi *să încercăm* (încrederea de altădată s-a dus) să scoatem o culegere cu o redacţie formată din 7 oameni. Să facem o *încercare:* asta-i concesia maximă pe care o pot face cu conştiinţa împăcată. Dacă încercarea va eşua, domnii intriganţi şi capitalişti nu vor avea nimic de pierdut, căci au oricînd posibilitatea să-şi ia înapoi „punga". Iar noi vom scoate atunci o culegere proprie. Clar, simplu şi fără ciorovăieli.

Cu o caldă strîngere de mînă şi cu rugămintea de a fi răbdător,

al d-tale, *Lenin*

Scrisă după 4 iunie 1916
Expediată din Zürich
la Christiania (Oslo)

Publicată pentru prima oară în 1929,
în revista
„Proletarskaia Revoliutiia" nr. 7

Se tipăreşte după manuscris

239

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

E clar că japonezii n-au făcut *nici o concesie.* I-am scris lui A—ndr * că sînt gata să cedez în ceea ce priveşte (1) 7 (să fie 7 redactori, nu 6); (2) cele 15%; (3) locul de apariţie, *dacă* vom cădea de acord asupra celorlalte puncte, adică (1) redacţia O.C. cooptează şi pe cel de-al 6-lea şi pe cel de-al 7-lea redactor (altfel va fi curată şarlatanie; şi, fără a avea aici majoritatea redacţiei, n-are nici un rost să ne încurcăm cu ei); (2) denumirea *culegerii* să fie nouă; (3) acordul se încheie pentru o culegere.

Pasajele şterse nu se acceptă: *nu putem* admite ca 2 sau 3 redactori să aibă dreptul de „a introduce" în rubrica „Discuţii" articole ale unor colaboratori. Asupra acestei condiţii insist în mod ultimativ.

* Vezi volumul de faţă, p. 261—262. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Rog pe A. să adauge un paragraf cu privire la transport şi la celelalte.

Se pare însă că n-o să ne putem înţelege cu aceste canalii de chiaburi.

Salutări. *Lenin*

Scrisă la 6 iunie 1916
Expediată din Zürich la Berna

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

240

CĂTRE M. N. POKROVSKI

8. VI. 1916

Mult stimate M. N.,

G. Z. mi-a transmis cartea dv. poştală prin care mă înştiinţaţi că manuscrisul trebuie predat cel mai tîrziu la jumătatea lunii iulie st. n. Eu lucrez asiduu, dar sînt în întîrziere din cauza complexităţii materialului, precum şi din cauză de boală. Mă tem că nu voi reuşi să fiu gata la acest ultim termen. Sper că redacţia şi editorul * îmi vor acorda atunci o cît de mică păsuire. Voi căuta să accelerez ritmul de lucru [315].

Multe salutări şi sincere urări de bine.

V. Ulianov

Expediată din Zürich la Sceaux (Seine)

Publicată pentru prima oară în întregime în 1958, în revista „În ajutorul celor ce studiază în învăţămîntul politic" nr. 8

Se tipăreşte după manuscris

241

CĂTRE I. F. ARMAND

Scumpă prietenă,

Nadia îmi spune că te cheamă copiii în Suedia, dar că nu eşti dispusă să pleci acolo. În legătură cu aceasta m-am gîndit să-ţi fac următoarea propunere. În momentul de faţă,

* Proprietarul oficial al editurii „Parus" era A. N. Tihonov. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

dată fiind plecarea prietenului nostru * de pe acele meleaguri şi ruptura (indiferent dacă e totală sau *nu)* cu japonezii, ar fi în interesul muncii să stai cîteva luni în Suedia sau în Norvegia. Poate chiar că între timp ar reuşi să vină acolo din Rusia un membru al Biroului. Dacă respingi *categoric* acest plan, scrie-mi cîteva rînduri (sau voi interpreta chiar şi tăcerea d-tale drept un refuz). În acest caz, nu mă voi mai gîndi la asta şi nici nu voi vorbi cu nimeni despre aşa ceva.

Dacă în principiu însă eşti de acord, vorbeşte cu Grig. şi scrie-mi ; cred că dificultăţile tehnice ar putea fi înlăturate. Cu o caldă strîngere de mînă şi cu multe urări de voie bună,

al d-tale, *Lenin*

P. S. Deoarece prietenul nostru se grăbeşte să plece, dacă accepţi să te duci, trebuie să porneşti imediat.

Scrisă la jumătatea lunii iunie 1916
Expediată din Zürich la Berna

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

242

CĂTRE A. G. ŞLEAPNIKOV

Dragă A.,

Se vede că în schimbul nostru de scrisori s-a produs o perturbare şi neprimirea celei de-a doua scrisori pe care ţi-am trimis-o la Stockholm a generat o *serie întreagă* de încurcături. Altfel nu-mi explic *cum* poţi să susţii că noi nu răspundem la întrebări. Noi am răspuns cît se poate de amănunţit la *toate* întrebările ; *d-ta nu* ne-ai răspuns. Nadejda Konstantinovna îţi scrie foarte des ; ca să obţinem rezultate concrete, va trebui să ne înarmăm cu răbdare şi să repetăm unele lucruri. Trebuie să ne explicăm prin corespondenţă.

În privinţa revistei „Kommunist" îmi scrii că ruptura cu Ciheidze este în afară de orice îndoială. Pentru cine ? Pentru Buharin & Co. !

* A. G. Şleapnikov. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Dar eu ţi-am scris că asta *nu* se referă la Buharin & Co., ci la *Radek & Co.*

„Kommunist" a fost un bloc temporar încheiat de noi cu două grupuri sau elemente : 1) cu Buharin & Co. ; 2) cu Radek & Co. Atîta timp cît se putea merge împreună cu ei, *trebuia* să mergem. Acum *nu se mai poate ;* şi trebuie să ne despărţim *vremelnic* sau, mai bine zis, să ne dăm mai la o parte.

Polonezii au adoptat *în vara* anului 1915 (**după** apariţia nr. 1—2 al revistei „Kommunist") şi au publicat *abia în 1916* o rezoluţie din care se vede că ei oscilează din nou în problema atitudinii faţă de fracţiunea Ciheidze. Ne convine nouă *acum* să le dăm *posibilitatea* şi **dreptul** (doar sînt colaboratori ai revistei *„Kommunist"!!)* să pătrundă în coloanele revistei şi s-o strice cu ciorovăielile lor ? ?

Eu socot că nu. Mult mai util pentru cauză este să adoptăm o altă firmă („Sbornik «Soţial-Demokrata»") şi *să mai aşteptăm* un timp, pînă cînd polonezii vor deveni mai înţelepţi (sau pînă cînd vor trece la Germania) sau pînă cînd se va schimba situaţia.

Apoi, în privinţa lui Buharin & Co. Îţi voi trimite neapărat (deşi nu prea curînd, deoarece asta e în funcţie de plecarea mea la Berna) „tezele" lui Buharin *din primăvara* anului 1915. Atunci vei vedea cum stau lucrurile în realitate :

1) În primăvara anului 1915 Buharin scrie (la conferinţă !) nişte teze care arată în chip vădit că el alunecă într-o *mlaştină.* Japonezii iau atitudine *împotriva* lui. (De aceea adoptăm vremelnic o atitudine cît se poate de indulgentă în cadrul redacţiei revistei „Kommunist", spre a crea o formă potrivită pentru *clarificarea* lucrurilor : să vedem dacă cu metode „tovărăşeşti" vor putea fi lichidate oscilările lui Buharin ? Să vedem dacă E. B., care îşi zice bolşevică, va ajuta sau nu la această lichidare.)

2) În vara (sau la începutul toamnei) anului 1915, Buharin + *japonezii* subscriu — de data asta toţi trei — tezele cu privire la autodeterminare, care, după părerea noastră, sînt *absolut greşite* şi *reeditează* greşelile lui Buharin.

www.dacoromanica.ro

3) La începutul anului 1916, în problema „programului olandez" (publicat în nr. 3 al Buletinului I.S.K.), Buharin revine *iarăşi* la ideile cuprinse în tezele din primăvara anului 1915 ! ! !

Concluzia ? Nici *aici* nu e posibil un bloc : trebuie *să aşteptăm* pînă ce oscilările lui Buharin vor lua sfîrşit. Ca organ de presă al oscilărilor polono-buhariniste, revista nu poate fi decît *dăunătoare.* În această situaţie ar fi dăunător să păstrăm vechea firmă şi să nu fim în stare să alegem altă firmă („Sbornik «Soţial-Demokrata»").

Lipsa de partinitate şi reaua-credinţă de care dau dovadă japonezii în comportarea lor constă în faptul că ei vor să arunce *asupra noastră* răspunderea oscilărilor *lor.* Să ne fie cu iertare, domnii mei, dar nu vă vom permite aşa ceva ! Dacă vreţi să fiţi partinici, veţi contribui, în parte, cu bani la editarea culegerii „Sbornik «Soţial-Demokrata»", în care noi (care nu oscilăm) vom analiza tovărăşeşte greşelile voastre, *fără* a pomeni nume, ca *să nu dăm* duşmanilor posibilitatea de a triumfa şi jubila.

În afară de aceasta însă, dacă japonezii ar avea o atitudine serioasă în problema extrem de serioasă a divergenţelor (în străinătate il n'y a qu'un pas * pînă la constituirea unei fracţiuni separate ! ! Aşa e, crede-mă, o spun în baza unei experienţe de aproape 20 de ani ! !), ei şi-ar impune să se ocupe de aceste divergenţe, să reflecteze asupra lor, să le analizeze temeinic (ei *nu* au reflectat şi *nu* au studiat temeinic, ci *au trîntit* pur şi simplu *o prostie fără a se gîndi).* Pentru a-şi formula în mod sistematic divergenţele, ei ar trebui să le expună fie într-un manuscris destinat unui cerc restrîns de tovarăşi cu munci de conducere (care tovarăşi ar putea ajuta ca această chestiune să *nu* fie adusă în presă), fie într-o broşură, dacă ţin „să se vadă tipăriţi" (bani au).

Atunci ar purta *ei înşişi* răspunderea „ideilor" lor. Asta e necesar. Dacă vrei să le propovăduieşti muncitorilor adevăruri noi, atunci fii bun şi asumă-ţi *răspunderea acestor adevăruri,* nu o arunca asupra noastră, nu te ascunde (zicînd că tu n-ai nici o vină, să răspundă Lenin

* — nu-i decît un pas. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

& Co. în faţa partidului pentru faptul că au îngăduit „discuţia", adică pentru faptul că au oferit duşmanilor prilejul de a jubila).

Nu, domnii mei ! ! Trucul ăsta n-o să vă reuşească ! ! *Eu* n-am de gînd să răspund pentru oscilările *voastre*. Vom edita „Sbornik «Soţial-Demokrata»" şi fără ajutorul vostru, d-lor japonezi. Iar vouă vă acordăm *un răgaz :* mai gîndiţi-vă, cîntăriţi bine lucrurile şi *s t a b i l i ţ i*, în sfîrşit, dacă vreţi sau nu să vă asumaţi răspunderea pentru această nouă confuzie ? Dar, dacă nu vreţi altceva decît *„s ă n e t î r î ţ i"* pe **noi** într-o dispută cu polonezii şi cu olandezii în presa rusă, să ştiţi că *nu* vă vom îngădui aşa ceva.

Aşa stau lucrurile şi acestea sînt considerentele mele ; repet, îţi voi trimite neapărat tezele din primăvară ale lui Buharin, ca să-ţi poţi face o idee despre întreaga situaţie *pe bază de documente.*

Despre autodeterminare îţi va scrie astăzi Nadejda Konstantinovna. Noi *nu* sîntem pentru fărîmiţare. Dar problema *anexiunilor ?* Buharin & Co. (ca şi Radek împreună cu Rosa Luxemburg şi cu Panneckoek) nu s-au gîndit ce înseamnă a fi „împotriva anexiunilor vechi şi noi" (formulă lansată de Radek *în presă) ? ?* Căci asta *n u î n s e a m n ă a l t c e v a* decît „autodeterminarea naţiunilor", exprimată doar prin *alte* cuvinte !

Închei, deocamdată, pînă la scrisoarea următoare.

Al d-tale, *Lenin*

Scrisă înainte de 17 iunie 1916
Expediată din Zürich
la Christiania (Oslo)

Publicată pentru prima oară în 1929,
în revista
„Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 7

Se tipăreşte după manuscris

243

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Îţi trimit o scrisoare primită de la A. Te rog să mi-o restitui [316].

Expediază, te rog, *i m e d i a t,* direct lui Aleksandr, pe adresa lui Vidnes [317], răspunsul meu la această scrisoare.

www.dacoromanica.ro

Te rog să-mi scrii dacă îmi vei îndeplini rugămintea (către d-ta şi Zina), rugăminte despre care este vorba, printre altele, în scrisoarea mea către A. *. Îţi voi trimite „Die Neue Zeit".

Unde sînt cărţile noi pe care mi le-ai promis ?

Sînt pentru aprobarea cererii de a se acorda 500 de coroane.

Salutări. *Lenin*

Scrisă la 17 iunie 1916
Expediată din Zürich la Berna

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

244

CĂTRE A. G. ŞLEAPNIKOV

17. VI. 1916

Scumpe prieten,

Nadejda Konstantinovna îţi scrie despre celelalte chestiuni, în timp ce eu îţi răspund la adaosul pe care mi l-ai adresat mie.

D-ta scrii că „aceşti oameni nu sînt rău intenţionaţi" şi adaugi că pentru soţii Kievski „este vorba numai de problema naţională, iar articolele le scriu ei singuri".

Dacă aşa ar sta lucrurile, atunci ce rost ar mai avea paragraful din statut care prevede dreptul pentru *colaboratori* de a publica articole la rubrica „Discuţii" cu aprobarea a doi redactori (reţine, te rog, nici măcar trei, ci numai doi, ceea ce înseamnă că japonezii n-au încredere în Buharin) ? Dacă ar fi aşa, paragraful menţionat ar fi lipsit de sens. Şi este ceva nemaiauzit ca 2 redactori din 6 sau 7 să ceară „libertate" de discuţie (aşa-zisă discuţie) nu pentru ei, ci pentru colaboratori.

Nu. *E de neconceput* ca japoneza să vrea să introducă în statut paragrafe lipsite de sens. Paragraful cu pricina are un singur sens, şi anume să *ne* lege *nouă* mîinile, să ne lase lip-

* Vezi volumul de faţă, p. 272. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

siţi de apărare în faţa tendinţei polonezilor de a băga zîzanie.

Îmi scrii că nu ai văzut „Gazeta Robotnicza“ *(am cerut să ţi se trimită atît ziarul, cît şi rezoluţia C. O. S.*, care a fost adoptată cu participarea lui Grigori ; chiar acum îi scriu lui şi Zinei să ţi le trimită imediat) şi menţionezi pe loc că de aceea „nu ştii despre ce este vorba“.

În acelaşi timp însă, nu ştiu cum se face că adaugi : „ştiu, simt că eşti mai rece acum cu Radek & Co.“.

Trebuie să recunoşti că asta sună cam ciudat. Ştii doar foarte bine că temerile mele în ceea ce priveşte eventualele intrigi din partea lui Radek & Co., *certitudinea* mea în această privinţă se bazează tocmai pe *fapte* legate de apariţia lui „Vorbote“ (despre care ţi-am scris) *. Asta în primul rînd. Iar în al doilea rînd — şi aceasta este esenţialul — pe fapte care au avut loc la „Gazeta Robotnicza“.

În acest ziar *şi-au început* Radek & Co. intriga împotriva noastră, în timp ce noi nu scrisesem nicăieri nici un rînd împotriva lor ! ! [318] Acestea sînt faptele. Iar faptele sînt încăpăţînate. „Gazeta Robotnicza“ a reînceput vechiul „joc“ (cum se exprimă rezoluţia C.O.S.), constînd în specularea sciziunii dintre noi şi Ciheidze & Co., învechitul şi de mult cunoscutul joc *practicat de Tyszka.*

Ce-i de făcut ? Să lăsăm ca acest joc să se desfăşoare nestînjenit, ba chiar *să şi pătrundă în coloanele revistei noastre?* Tocmai acesta e scopul pe care-l urmăreşte respectivul paragraf din proiectul de statut al japonezei ! Şi aceasta ar însemna un război zadarnic şi definitiv împotriva lui Radek & Co.

D-ta scrii, vizîndu-mă *oarecum* pe mine, că „nu ne convine să ne certăm cu stînga zimmerwaldiană“.

La aceasta îţi răspund : tocmai ca să *nu* ne certăm definitiv cu *Radek* & *Co.* (şi prin ei, în cazul cel mai rău, şi cu ceilalţi), tocmai în acest scop *trebuie* făcută imposibilă pătrunderea acestui „joc“ şi a acestei intrigi în revista noastră.

Iată de ce refuz să merg alături de „colaboratorii“ ama-

* Vezi volumul de faţă, p. 254—255. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

tori de discuţii, iată de ce refuz să mai fac parte din redacţia revistei „Kommunist".

Una din două : ori acceptăm continuarea editării revistei „Kommunist", şi atunci înseamnă că dăm cale liberă *extinderii* acestei intrigi, că-i deschidem chiar noi porţile. Sînt profund convins că ar fi o politică nebunească. Japoneza îşi dă oare bine seama de acest lucru ? Nu ştiu, şi asta n-are de altfel nici o importanţă : „mecanismul" relaţiilor din străinătate ar duce la un asemenea rezultat, indiferent dacă japoneza este rău intenţionată sau e de o bunătate angelică şi nutreşte intenţiile cele mai bune.

Cealaltă perspectivă : revista „Kommunist" să *nu*-şi continue apariţia. Să scoatem *o altă* culegere. Să acordăm redactorilor dreptul de a publica materiale la rubrica „Discuţii". Să analizăm problema naţională. *Să dăm o ripostă jocului şi intrigilor ziarului „Gazeta Robotnicza"*.

Radek sau prietenii săi ne-au atacat în „Gazeta Robotnicza". Noi le-am dat răspuns într-o culegere *a noastră* [319], numai a noastră, te rog să reţii, *şi nu într-o culegere comună cu zimmerwaldienii de stînga din alte ţări.*

Şi cu asta basta !

Zimmerwaldienii de stînga, cu care *Radek a încercat zadarnic* să ne învrăjbească la Kiental (el a căutat să ne priveze de egalitate faţă de Platten şi de alţii în comisia principală a stîngii : *dar ceilalţi reprezentanţi ai stîngii l-au împiedicat* s-o facă), aceşti zimmerwaldieni de stînga *nu au nici un amestec* în lupta dintre „Gazeta Robotnicza" şi „Sbornik «Soţial-Demokrata»".

Zimmerwaldienii de stînga nu se pot amesteca în această luptă, ei nu se pot plînge sau supăra : Radek & Co. ne-au atacat *primii* în „Gazeta Robotnicza" ; li s-a dat răspuns în „Sbornik «Soţial-Demokrata»" (sau în altă culegere). *Aşa stînd lucrurile*, oricît s-ar sforţa Radek & Co., ei nu vor reuşi în nici un caz să ne învrăjbească cu zimmerwaldienii de stînga (după cum la Kiental Radek *nu* a reuşit, deşi a încercat, să ne învrăjbească cu Platten sau cu germanul de stînga).

www.dacoromanica.ro

Pînă cînd Radek & Co. ne vor răspunde în numărul următor al ziarului „Gazeta Robotnicza", iar noi, la rîndul nostru, le vom da replica într-o *altă* culegere (insist categoric asupra clauzei că înţelegerile se încheie pentru fiecare culegere în parte), va trece destul timp.

Şi în tot acest timp, dacă vom proceda *astfel,* mîrşava tentativă a lui Radek & Co. din „Gazeta Robotnicza" *nu va reuşi* să ne învrăjbească cu cei de stînga.

Iată de ce am spus şi repet că pentru nimic în lume nu voi accepta acum nici să colaborez la „Kommunist", nici să acord egalitate de drepturi japonezei, nici *în genere să figurez alături* de Radek în culegerea noastră, deoarece sînt convins că *aceasta* va duce inevitabil la un conflict cu cei de stînga.

Dacă scoatem nr. 3 al revistei „Kommunist", atunci *şi* Radek, *şi* Bronski, *şi* Panneckoek (şi publicul larg) se vor aştepta — şi vor fi în drept să se aştepte — *la continuarea apariţiei ei,* se vor aştepta — şi vor fi în drept să se aştepte — la acordarea unui minim de garanţii colaboratorilor, în sfîrşit vor fi în drept (şi aceasta este deosebit de important) să se simtă ofensaţi şi să se amestece în caz că vom răspunde *aici* la infamiile ziarului „Gazeta Robotnicza". Aceasta va însemna să deschidem larg porţile intrigii.

Atunci Radek & Co. vor reuşi la *sigur* să ne învrăjbească cu zimmerwaldienii de stînga, căci Panneckoek, de pildă, va avea tot dreptul să spună : *nu* la un astfel de „Kommunist" am înţeles eu să colaborez, *nu* vreau ca „Gazeta Robotnicza" să fie „atacată" (noi ne vom apăra, dar el va spune că atacăm : d-ta ştii doar cum se fac asemenea lucruri).

Radek & Co. vor fi atunci în drept să adreseze orice scrisoare publicului, atît în limba rusă, cît *şi în limba germană ;* ei vor fi în drept să spună : revista „Kommunist" a fost de fapt (şi acest lucru nu poate fi tăgăduit) un organ comun al vostru + Panneckoek + Radek + Bronski, iar voi „ofensaţi" *în coloanele ei* pe cei de la „Gazeta Robotnicza", *începeţi* să scindaţi stînga etc. etc.

www.dacoromanica.ro

(cum a *şi* spus, de altfel, la Kiental ; te rog să reţii că el a *şi* folosit această strategie la Kiental).

Iar în faţa tuturor social-democraţilor de stînga vina va fi a noastră ! ! Noi ne-am lăsat învrăjbiţi cu elementele de stînga, noi ne-am lăsat prinşi în capcana lui Tyszka. Iată unde ar duce apariţia în continuare a revistei „Kommunist", iată de ce refuz să colaborez la ea.

Dimpotrivă, repet, dacă-i *răspundem* ziarului „Gazeta Robotnicza", dacă îi răspundem lui Buharin sau altcuiva într-o altă culegere, într-o culegere *nouă*, *fără* Panneckoek, *fără* Radek şi Bronski, *asta nu priveşte cîtuşi de puţin stînga zimmerwaldiană* şi ea *nu are dreptul* nici să intervină, nici să se simtă ofensată. Radek *nu se poate* „plînge" nici lui Panneckoek şi nici germanilor că „Sbornik «Soţial-Demokrata»" *a răspuns* ziarului „Gazeta Robotnicza".

La aceasta se mai adaugă aici şi problema defetismului, despre care se poate spune *acelaşi lucru*.

Apoi se pune şi problema fracţiunii Ciheidze. *Acelaşi lucru*. Este *una dintre problemele* pe care le-a speculat „Gazeta Robotnicza".

Dacă japoneza nu este „rău intenţionată", ea *nu poate* refuza încheierea unui acord pentru editarea unei singure culegeri *(fără* Radek şi ceilalţi) cu specificarea că sîntem de acord să publicăm cu titlu de material de discuţie articole scrise de *japonezi şi de Buharin*. Sîntem de acord şi cu publicarea acestor articole într-o broşură separată (dacă aşa va dori Buharin, care în acest caz îmi va putea cunoaşte *dinainte* „tonul", în privinţa căruia şi-a exprimat unele temeri). Atunci controversele cu Buharin vor putea fi separate de munca comună cu Buharin.

Articolele mele şi ale lui Grigori despre defetism, despre autodeterminare, despre ticăloşia ziarului „*Gazeta Robotnicza*", despre Ciheidze, despre „autoapărare" etc., articolele d-tale despre „comitetele pentru industria de război" etc., cele ale lui Varin, Safarov (la această culegere nu vom putea accepta colaborarea unor autori străini) etc. şi *orice fel* de materiale semnate de Buharin şi de japonezi — iată

www.dacoromanica.ro

planul pentru un acord cu privire la editarea unei singure culegeri.

Dacă japoneza nu este rău intenţionată, ea nu poate să respingă un asemenea plan.

Nu se poate insista asupra editării în continuare a revistei „*Kommunist*“ din moment ce ea s-a destrămat ; e absurdă şi ridicolă încercarea de a mă trage cu de-a sila la „*Kommunist*“, ea nu va reuşi.

Dacă însă japoneza nu va fi de acord cu editarea unei culegeri speciale, *înseamnă* că e rău intenţionată sau că (ceea ce în cazul de faţă e tot una) politica ei *duce* la intrigi mîrşave.

Şi atunci vom scoate *singuri* „Sbornik «Soţial-Demokrata»“.

Cu o caldă strîngere de mînă, al d-tale, *Lenin*

Trimisă din Zürich
la Christiania (Oslo)

Publicată pentru prima oară în 1929,
în revista
„Proletarskaia Revoliuţiia“ nr. 7

Se tipăreşte după manuscris

245

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Ei, acum cred că pînă şi Aleksandr [320] s-a convins că cu I. * et Co. nu ne vom putea înţelege.

Propun

(1) să adoptăm o hotărîre cu privire la scoaterea unei culegeri a noastre (Sb.S.D.) ;

(2) să întocmim imediat lista de articole ;

(3) să invităm pe Buh. + Iur. + A. M. ** + Saf. + Varin să colaboreze la această culegere. Culesul textului să înceapă imediat.

Salutări. *Lenin*

Scrisă între 17 şi 25 iunie 1916
Expediată din Zürich la Berna

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

* G. L. Peatakov.— *Nota red.*
** A. M. Kollontai. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

246

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

(1) Noi îi scriem lui Grişa să ceară tipografului să scoată separat *o parte* din „Sbornik «S.D.»". Asta ar fi o treabă bună. În această parte am putea include articole care să meargă din punctul de vedere al cenzurii (franceze). Scrie-i şi d-ta în acelaşi sens.

(2) La întrebarea lui Radek de ce s-a produs „ruptura" cu Buharin, *nu trebuie* să dăm nici un răspuns. Trebuie să ne înţelegem mai întîi ce să-i spunem. Ai cumva o copie după scrisoarea redacţiei O.C. (de la sfîrşitul anului 1915, către Buharin et Co.) ? [321]

Nu cumva pregătesc şi ei o culegere ?

Să te ascunzi în spatele lui Iuri în problema autodeterminării e pur şi simplu o ticăloşie

(3) Din Rusia (de la Biroul C.C.) ni se scrie că Buharin et Co. încearcă să stabilească *legături proprii* cu Comitetul din Petersburg, peste capul Biroului [322]. Cum îţi place ? Va să zică ei nu numai că-l „informează" pe Radek, aşa cum îmi scrii d-ta, ci fac ceva mult mai rău.

(4) De la „Neue Zeit" ni se scrie că freie Exemplare * sînt interzise. Am să mă abonez pe un trimestru.

(5) Ce teme ţi-ai ales pentru numărul consacrat Rusiei ? ‖N.B.

(6) Aştept să-mi răspunzi *precis* cîte materiale avem în prezent pentru „Sbornik «Soţial-Demokrata»".

(7) Sînt intrigat de faptul că, în scrisorile lor, Grişa şi Varin pomenesc de „Kommunist", şi nu de „Sbornik «Soţial-Demokrata»" !

(8) Ce-i cu articolul „Bruderorgan" ** din „Berner Tagwacht" ?

Trimite-mi-l ! !

Salutări. *Lenin*

Scrisă după 20 iunie 1916
Expediată din Zürich

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

* — exemplare gratuite. — *Nota trad.*
** — „Un organ de presă frăţesc". — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

247

CĂTRE S. N. RAVICI

Dragă tov. Olga,

Inessa are mare nevoie de un paşaport. Te rugăm stăruitor să te duci cu scrisoarea alăturată la Guilbeaux (directeur de „Demain", 28 rue du Marché, primeşte vinerea între 2 şi 4 ; ar fi, poate, mai bine să-i ceri printr-o carte poştală să te primească).

Bineînţeles că nici lui, *nici altcuiva* nu trebuie să-i spui pentru *cine* e paşaportul.

Am examinat chestiunea sub toate aspectele şi am ajuns la concluzia că o întrevedere cu el e de preferat unei scrisori. Sper că nu vă va fi prea greu, d-tale sau lui V. K., să îndepliniţi această rugăminte !

N-aveţi cumva la bibliotecă cartea : *I. Delevski* (aşa, pare-mi-se, îi zice) „Contradicţiile de clasă în rîndurile proletariatului contemporan" sau *c a m a ş a c e v a ?*

Dacă n-o aveţi la bibliotecă, poate ştii cine dintre cunoscuţi o are (şi care este titlul exact al cărţii) ?

Cu cele mai calde urări de bine pentru amîndoi.

Nadia vă transmite salutări.

Al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 27 iunie 1916
Expediată din Zürich la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

248

CĂTRE Z. I. LILINA

Dragă Zina,

Am văzut în „Berner Tagwacht" [323] şi am auzit de la diverse persoane că referatul d-tale de la Olten a plăcut *foarte mult*. Ich gratuliere ! * N-ai fi dispusă să scrii ceva pe aceeaşi temă, rezumînd *pe scurt* ideile esenţiale pentru

* — Felicitările mele ! — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

culegerea noastră „Sbornik «Soţial-Demokrata»“ ? Sîntem într-o situaţie extrem de dificilă : nu ne-am calculat din capul locului dimensiunile articolelor, ne-am „întins“ peste măsură, n-am ştiut să ne „restrîngem“, iar acum ne aflăm în perspectiva unui tom arhivoluminos, foarte puţin potrivit pentru propaganda pe care o ducem din străinătate.

Scrie-mi în cîteva rînduri despre tema d-tale şi, dacă ai putea, *fără a-i ştirbi conţinutul*, să o rezumi în 4—5 pagini de format mare din cel folosit de noi (îl ai în corecturi şi cred că nu-ţi va fi prea greu să calculezi exact).

Aştept răspunsul d-tale.

Beste Grüsse şi salutări lui Stepka, care trebuie să fi crescut atît de mult, încît n-am să-l mai pot sălta pînă la tavan !

Scrisă după 27 iunie 1916
Expediată din Zürich
la Hertenstein (Elveţia)

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Krasnaia Letopis“ nr. 4

Se tipăreşte după manuscris

249

CĂTRE M. N. POKROVSKI

2. VII. 1916

Stimate M. N.,

Vă trimit astăzi manuscrisul * în banderolă, recomandat. Întregul material, planul şi o mare parte din lucrare erau deja definitiv elaborate, conform planului indicat, care prevede 5 coli (200 de pagini de manuscris), aşa că mi-a fost absolut imposibil să mai comprim o dată expunerea în aşa fel ca să încapă în 3 coli. Aş regreta profund dacă lucrarea nu va fi editată ! Nu s-ar putea să interveniţi cel puţin ca în cazul acesta lucrarea să fie publicată în revista aceluiaşi editor ? ** Nu ştiu cum se face că schimbul de scrisori dintre

* Este vorba de manuscrisul lucrării lui V. I. Lenin „Imperialismul, stadiul cel mai înalt al capitalismului“ (vezi Opere complete, vol. 27, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 307—432). — *Nota red.*

** Este vorba de revista „Letopis“, pe care o edita A. M. Gorki. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

mine şi el s-a întrerupt, din păcate... Cît priveşte numele autorului, aş prefera, desigur, pseudonimul meu obişnuit. Dacă nu convine, propun altul : N. Lenivţîn. Puteţi să alegeţi, dacă vreţi, oricare altul. Rog insistent ca notele de subsol să fie lăsate ; din nr. 101 [324] veţi vedea că sînt deosebit de importante pentru mine ; şi apoi în Rusia citesc doar şi studenţii etc., care au nevoie de indicaţii bibliografice. Am ales dinadins un sistem extrem de economicos (în ceea ce priveşte spaţiul, *hîrtia).* Şapte pagini de manuscris culese cu petit fac aproximativ două pagini de tipar. Rog foarte mult ca notele să fie lăsate sau să se intervină pe lîngă editor să le lase. În privinţa titlului : dacă titlul pus de mine nu convine editurii, dacă e de dorit să fie evitat cuvîntul imperialism, atunci puneţi : „Particularităţile fundamentale ale capitalismului contemporan". (Subtitlul „Expunere populară" este absolut necesar, deoarece o serie de teme importante au fost expuse într-o formă corespunzătoare acestui caracter al lucrării.) Prima filă, conţinînd enumerarea capitolelor, dintre care unele sînt intitulate într-un fel, poate, nu tocmai convenabil din punctul de vedere al rigorilor cenzurii, o trimit pentru dv. : dacă socotiţi că e mai bine şi mai sigur s-o ţineţi la dv., nu o trimiteţi mai departe. Mi-ar face în genere o plăcere deosebită dacă şi una şi alta ar putea fi publicate în revista aceluiaşi editor ; dacă nu vedeţi în asta nici un inconvenient, scrieţi-i în acest sens, v-aş fi foarte recunoscător. Cu o caldă strîngere de mînă şi cu salutări cordiale,

al dv., *V. Ulianov*

P. S. Mi-am dat toată osteneala să mă conformez „rigorilor" cenzurii ; mi-e nespus de greu s-o fac, îmi dau seama că de aici au rezultat o mulţime de asperităţi. Dar n-ai ce-i face !

Expediată din Zürich
la Sceaux (Seine)

Publicată pentru prima oară în 1932, în ediţia a 2-a a Operelor lui V. I. Lenin, vol. XXIX

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

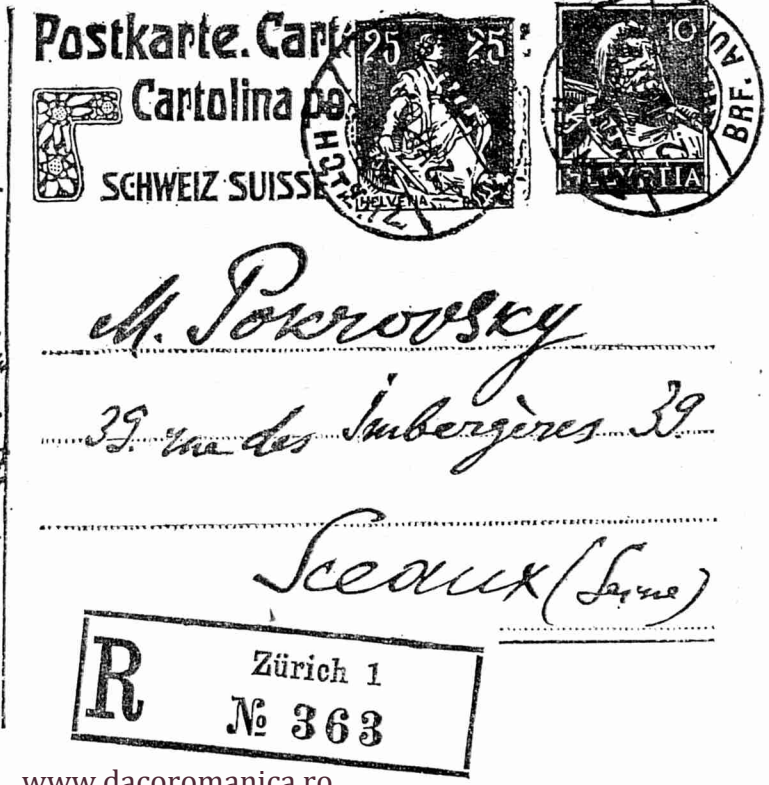
Adresse des Absenders. - Text.
Adresse de l'expéditeur. - Texte.
Indirizzo del mittente. - Testo.

Ulianow
Spiegelgasse. 14. II.
Zürich. I.

Postkarte. Carte
Cartolina po
SCHWEIZ SUISSE

25 25 HELVETIA

10 HELVETIA BRF. AUS

M. Pokrovsky

39. rue des Imbergères 39

Sceaux (Seine)

R Zürich 1 № 363

2/VII 1916

Глубокоуважаемый т.К.! Посылаю Вам свой доклад для нашего Заграничного Бюро. Все мелочи, что и больше часу разговор, Вы уже основательно разработали на 5 минут (200 строчек рукописных) так что сбавить еще раз на 3-х минут было абсолютно невозможно. Очень обидно будет, если не удадут! Нельзя ли еще попробовать? Если о конференции Вы уже узнали? У меня, к сожалению, нет времени переписать с него.... Что каса-

www.dacoromanica.ro

Scrisoarea lui V. I. Lenin către M. N. Pokrovski — 2 iulie 1916

Дуже Вам дякую, що я нарешті дізнався свого псевдоніма, кінець. Вам подобається придумане мною: М. Лучкевичка. Коли, повернувшись додому, Ваші прихильники очікуватимуть на обіцяний вірш, то, не знайшовши нічого, вони, як і всі інші, будуть вважати мене за дурня. Я радий, що Ви одержали мій лист. Я радий, що Ви одержали мій лист. Я радий, що Ви одержали мій лист

250

CĂTRE I. F. ARMAND

Scumpă prietenă,

În sfîrşit, l-am prins pe Platten : el spune că nu-i nici o speranţă. Guilbeaux (după o serie de încercări şi căutări) spune Olgăi acelaşi lucru. Nadia zice că *nici unul* dintre paşapoartele ei nu e bun. Înseamnă că nu mai rămîne altceva decît ca d-ta să scrii Olgăi etc. şi să cauţi unul rusesc.

O cetăţeană poloneză i-a spus ieri Nadiei că consulatul german *nu* mai dă vize nimănui. Tristă situaţie !

Ai uitat să-mi trimiţi : (1) rezoluţia Comitetului organizaţiilor din străinătate cu privire la ziarul polonez („Gazeta Robotnicza" *), (2) scrisoarea lui Grişa despre situaţia din Paris, despre discursul lui Brizon [325] etc. etc. etc.

Salutations amicales. *Lenin*

Scrisă la 4 iulie 1916
Expediată din Zürich la Berna

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

251

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Mi-a plăcut mult planul d-tale de culegere [326]. Zău că face să dăm 2 000 de franci (va fi şi oarecare venit, care va rămîne însă *la noi*, şi nu în buzunarul unor chiaburi), ca să nu ne mai certăm şi să ne măcinăm nervii cu nişte tipi scîrboşi. Pe de altă parte, după ce le vom servi o asemenea lecţie, aceştia se vor cuminţi, zău aşa !

Sînt întru totul de acord cu d-ta că lui Buharin (*şi* lui Iuri) trebuie să le propunem *o f i c i a l* să ne dea un articol în problema autodeterminării, pe care noi îl vom publica la rubrica „Discuţii". N-ai vrea să le scrii d-ta ? Eu sînt acum atît de pornit împotriva lui Buharin, că nu pot să-i scriu.

* Vezi V. *I. Lenin.* Opere complete, vol. 27, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 283—286. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Scrie-le imediat. Iar pe Buharin să-l rogi să scrie şi despre Höglund şi despre greva din Norvegia.

Dar trebuie fixate cît *mai riguros* dimensiunile, atît pentru alţii *cît şi pentru d-ta*. Neapărat ! !

Sînt, de asemenea, întru totul de acord că trebuie publicate tezele lui Radek.

Eu aş vrea să scriu despre autodeterminare — despre Junius — şi despre defetism (+ „imperialism şi oportunism", precum şi despre fracţiunea Ciheidze).

Articolul lui Varin trebuie cerut imediat. N-ar fi nimerit să-i comanzi şi unul despre Irlanda ? Cred că da !

Ar trebui să comandăm cîte ceva lui Jorj şi lui *Tinski* (acestuia, condiţionat) : trebuie încurajat tineretul.

Despre grupul *„Die Internationale"* ar fi mai bine să publicăm 3—4 articole mici, însoţite de o scurtă *introducere* din partea redacţiei [327].

Să ne înţelegem asupra dimensiunilor.

Multe salutări.

Lenin

Scrisă la 4 iulie 1916
Expediată din Zürich
la Hertenstein (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

252

CĂTRE I. F. ARMAND

Dragă prietenă,

Paşapoartele Nadiei [328] nu sînt bune. (Cu sănătatea nu prea stă bine, dar e timpul urît şi nu se poate pleca în munţi.) Îmi ceri un sfat în privinţa lui Graber. După mine, *nu* trebuie să ne înţelegem cu el nici asupra componenţei redacţiei şi nici asupra publicării obligatorii a articolelor noastre (după ce ne-a păcălit cum ne-a păcălit în 1915 [329]), căci ar însemna să ne facem de rîs, pretîndu-ne la rolul unor eroi de comedie. Eu socot că, fără o experienţă de multe luni de colaborare (din partea d-tale sau a lui Abramovici sau a

www.dacoromanica.ro

amîndurora — permanent şi a unuia dintre ei — din cînd în cînd), nici nu poate fi vorba de o înţelegere trainică. Acum trebuie „să măsori" de 7 ori şi „să tai" o dată.

Scrisorile către prizonieri cu formularele de anchetă *n-au* ajuns la destinaţie. Eu i-am scris lui Malinovski, trimiţîndu-i un chestionar cît se poate de simplu : domiciliul ; ocupaţia ; vîrsta ; situaţia socială ; atitudinea faţă de război etc. N-am primit răspuns : e clar că cenzura nu lasă să treacă astfel de scrisori. Transmite-i lui Popov salutări din partea mea şi a Nadiei. Nu i-ai putea trimite, direct sau prin cineva, ceva pesmeţi etc. ?

Multe salutări.

Lenin

Scrisă la 7 iulie 1916
Expediată din Zürich la Berna

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

253

CĂTRE I. F. ARMAND

Dragă prietenă,

Cartea pe care trebuie să scriu dedicaţia („scumpului tovarăş Volodea", nu-i aşa ?) a rămas aici, şi eu nu mai ştiu unde am pus adresa. Să-ţi trimit d-tale cartea ? Sau poate îmi comunici adresa ? Tot aştept să-mi trimiţi rezoluţia C.O.S. şi scrisoarea lui Grişa despre Brizon, dar văd că nu primesc nimic. Nadia îţi transmite salutări. Nu ţi-a scris în tot timpul acesta, fiindcă nu s-a simţit bine ; a cam neglijat boala.

Best greetings !

Your *W. U.* *

Scrisă la 14 iulie 1916
Expediată din Zürich la Hertenstein (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară după manuscris

* — Multe salutări. Al d-tale, *V. U.* — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

254

CĂTRE M. N. POKROVSKI

14. VII. 1916

Stimate M. N.,

G. Z. îmi scrie că a primit de la dv. o telegramă prin care îl înştiinţaţi că manuscrisul lui a ajuns cu bine. Sînt foarte îngrijorat de soarta manuscrisului meu, pe care l-am trimis recomandat acum vreo două săptămîni *. Vă rog să-mi confirmaţi printr-o carte poştală primirea lui cînd vă va sosi. Apropo : la p. 147 am scris Owen în loc de Owens. V-aş rămîne îndatorat dacă aţi face cuvenita rectificare.

Cu o strîngere de mînă şi cu mulţumiri anticipate,

al dv., *Lenin*

Expediată din Zürich la Sceaux (Seine)

Publicată pentru prima oară în 1958, în revista „Voprosi Istorii KPSS" nr. 4

Se tipăreşte după manuscris

255

CĂTRE I. F. ARMAND

Inessei

Dragă prietenă,

În privinţa transcrierii, ne vom informa.

În privinţa lui Guilbeaux, nu ştiu ce să-ţi spun. Nu mi-e clar planul : cine face parte din redacţie ? (Guilbeaux + ? ?) Guilbeaux e *foarte* slab şi o să strice totul (mă tem eu !)...

* Manuscrisul cărţii lui Lenin „Imperialismul, stadiul cel mai înalt al capitalismului" fusese reţinut de cenzura franceză. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Ce aş putea avea împotriva publicării articolului d-tale în culegere ? [330] Nu pot fi decît pentru.

Multe salutări. *Lenin*

P. S. E tare curios că Radek nu-ţi răspunde. Nu pricep de ce.

Lui Grigori îi răspunde, nu-i aşa ?

Scrisă la 20 iulie 1916
Expediată din Zürich
la Hertenstein (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

256

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Ţi-am trimis cartea lui Renner îndată ce am primit-o. Aici la noi e prost de tot : poşta nu vine decît pe măgăruşi şi numai o dată pe zi. În caz de extremă nevoie, telegrafiază-mi (Tschudiwiese, Flums) sau telefonează-mi (tel. 2. 26), dar nu ştiu încă dacă asta nu costă prea scump.

De la Pokrovski n-am nici o ştire şi sînt foarte îngrijorat.

Aveţi acolo culegerea „Sub vechiul steag" ? [331] Dacă nu, v-o trimit ca s-o citiţi dacă vă obligaţi toţi trei [332] să mi-o restituiţi peste 6 zile.

Eu mă apuc să scriu articolele. Aţi trimis ceva la cules şi ce anume ? Înţelegeţi-vă cu tipografia să-mi trimită *imediat* un rînd de corecturi. Trimite-mi lista articolelor. Salutări la toată lumea din partea noastră, a amîndurora.

Lenin

P. S. Trimite-mi extrasele mai interesante din „Hamburger Echo" şi din „Arbeiter-Zeitung" ; aici stau prost cu ziarele.

Scrisă la 21 iulie 1916
Expediată din Flums
la Hertenstein (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

www.dacoromanica.ro

257

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Îţi trimit manuscrisele împreună cu observaţiile la articolul d-tale (care e nemaipomenit de lung. Im-po-si-bil...) şi cu indicarea pasajelor care trebuie scoase din cel al lui Varin (el *ne-a dat* dreptul să scoatem „alineatele nemilitare" şi consideraţiile de ordin general. Socot că ar trebui scurtat şi mai mult).

O să iasă, pare-se, o culegere arhivoluminoasă. E ceva îngrozitor. Nici nu ştiu cum să procedăm. Şi mai trebuie să scriem despre oportunism (articolul e pe jumătate gata), despre defensism şi despre troţkism (inclusiv fracţiunea din Dumă + P.S.D.) [333].

Calculează cît mai repede şi cît mai exact cît avem *pînă acum.*

Tăieturile din ziarele italiene ţi le-am înapoiat, pare-mi-se. Dacă nu, înseamnă că le-am lăsat la Zürich şi n-am cum să le recapăt înainte de întoarcerea mea.

Despre Buharin et Co. trebuie să trimitem grupurilor (+ lui Radek ? ?) o scrisoare confidenţială a redacţiei O.C. în legătură cu refuzul ei (căci poţi fi sigur că ăştia au şi început „să colporteze"). Sau, poate, să mai aşteptăm o săptămînă ? Iar Radek, dacă vrea să aibă expunerea „noastră", să ţi-o trimită întîi pe a lor.

Dacă Reabovski e Stark [334], trebuie să aşteptăm răspunsul lui James. Căci *au fost* bănuieli şi în privinţa lui Stark, şi în privinţa lui Miron. (După cum zic Kamenev şi Malinovski, Miron aproape a mărturisit că e vîrît într-o urîtă afacere poliţienească.)

Salutări. *Lenin*

P. S. Bine faci că n-ai încredere în Buharin.

Merge alăturata („urechiuşă") ? * **Rog a mi se restitui.**

Scrisă după 23 iulie 1916
Expediată din Flums
la Hertenstein (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară,
după manuscris

* *Nu s-a putut stabili despre ce e vorba aici. — Nota red.*

www.dacoromanica.ro

258

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Îţi trimit culegerea „Sub vechiul steag". După ce o vei fi citit (în cel mult 6 zile), te rog să mi-o trimiţi pe adresa : Herrn Ussievitsch (bei Frau Frey) Nelkenstr. 21. II. Zürich
(menţionînd numele şi adresa expeditorului).

Trimite-mi manuscrisul (cărţii) d-tale. Am să-l citesc.

Îi scriu lui Pokrovski *. Am *200* de pagini. Cum le-aş putea trimite într-o copertă de carte ? Nu pricep : 1) pe hîrtie foarte subţire ? 2) de un format special ? 3) să scriu pe ambele părţi ?

Celor de la „Volna" ar trebui, cred, să le scriem următoarele :

1) prin cineva care pleacă în Rusia să-i rugăm să ne scrie, conspirativ (cu cerneală simpatică, într-o carte), *t o t u l* amănunţit (atitudinea lor faţă de „Priboi" etc.).

2) I. Kamenev *poate* fi admis [335].

3) N. Suhanov ? noi sîntem împotrivă (dar dacă acest lucru este *n e c e s a r* din motive băneşti sau de altă natură), ar trebui lămurit mai întîi dacă e admis ca redactor sau în calitate de colaborator.

4) Redacţia e în întregime a noastră (ca orientare) sau e una de coaliţie ? (dacă e de coaliţie, trebuie să ştim cu cine şi pe ce baze anume).

5) Promitem să le dăm teme pentru culegeri şi broşuri.

6) În ceea ce priveşte articolul meu despre autodeterminare, sînt de acord să-l ofer spre a fi publicat în broşură (cu unele modificări) ; rog să-mi fixeze de urgenţă termenul de predare.

Salutări, *Lenin*

Poate aveţi acolo broşurica în limba germană a Secretariatului din străinătate al Comitetului de organizare (şi pro-

* Vezi volumul de faţă, p. 290. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

iectul prezentat de ei la Kiental împreună cu declaraţia lui Dan et Co., pe care ei au „prescurtat-o" fără ruşine [336]) ?

N.B. Pentru articolul meu *am neapărată nevoie* de numărul din „Lichtstrahlen" în care a apărut articolul lui Radek „Selbstbestimmungsrecht der Völker" [337]. Nu mi l-ai putea trimite sau procura ?

Scrisă la 24 iulie 1916
Expediată din Flums
la Hertenstein (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

259

CĂTRE M. N. POKROVSKI

24. VII. 1916

Stimate M. N.,

G. Z. îmi scrie că aţi primit scrisoarea mea, dar nu şi manuscrisul (adică nu-i scrieţi că l-aţi fi primit). L-am trimis concomitent cu scrisoarea recomandată, la 2 iulie, în banderolă, recomandat. Ce-i de făcut dacă nu l-aţi primit ? Probabil că nu aveţi posibilitatea să vă interesaţi de soarta lui. Eu o pot face prin intermediul poştei, dar asta durează mult. Să-l retranscriu ? (eventual în două exemplare, dintre care unul să fie trimis prin Suedia, căci aşa e mai sigur ?). Manuscrisul meu nu conţine *nimic* care să contravină rigorilor cenzurii, aşa că nu înţeleg cum şi de ce s-a putut întîmpla una ca asta. Vă rog să-mi scrieţi sau să-mi telegrafiaţi imediat. Multe salutări.

Al dv., *V. Ulianov*

Expediată din Flums la Sceaux (Seine)

Publicată pentru prima oară
în 1958, în revista
„Voprosî Istorii KPSS" nr. 4

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

260

CĂTRE M. G. ŢHAKAIA * [338]

Dragă tovarăşe Miha,

Îţi mulţumesc din inimă pentru scrisoare. Multe salutări. Îţi doresc sănătate şi voie bună.

Al d-tale, *V. Ulianov*

Scrisă la 24 iulie 1916
Expediată din Flums (Elveţia) la Geneva

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

261

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

În ceea ce priveşte telegrama din Eniseisk [339], trebuie să ceri amănunte printr-o scrisoare. Nu putem tipări pe bază de supoziţii. Trebuie *să insistăm* să ne trimită o scrisoare.

Nu ştiu dacă face să publicăm declaraţia (în cazul Grimm). Dar, dacă vrem s-o publicăm acum, textul trebuie modificat, imprimîndu-i-se un ton mai aspru.

Îţi trimit broşura în limba germană a Comitetului de organizare. Te rog să mi-o înapoiezi.

Îţi trimit articolul meu. Calculează *e x a c t* cît material avem acum *î n t o t a l*, ca să vedem ce facem cu restul. (Dacă primeşti ceva de la Iuri, va trebui să-i răspundem şi lui ; e o adevărată calamitate.)

Articolul lui Safarov nu merge. Cred că ar trebui sfătuit să-l prelucreze pentru presa *legală* (nu-i *d e l o c* greu), pentru „Letopis" sau „Volna". N-ar fi mai bine să i-o comunici verbal dacă te vezi cu el curînd ?

Cum se trimit materialele la „Volna" ? Simplu şi direct pe adresa lor, sau în banderolă recomandat ? Nu cumva te-ai înţeles cu ei asupra unui nou pseudonim ?

* Rîndurile de faţă au fost adăugate de Lenin la o scrisoare a Nadejdei Krupskaia. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Trimite-mi broşurile legale ale lui Plehanov şi Potresov [340].
Am cerut la expediţie lămuriri în legătură cu „Die Neue Zeit".

Scrisă după 24 iulie 1916
Expediată din Flums
la Hertenstein (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară,
după manuscris

262

CĂTRE I. F. ARMAND

Dragă prietenă,

Îţi restituim scrisorile primite de la Grişa [341] şi de la francezi. Aceasta din urmă dovedeşte, spre marea mea satisfacţie, că ai avut o influenţă puternică asupra francezilor şi că prezenţa d-tale a lăsat acolo urme adînci.

În ceea ce-l priveşte pe Guilbeaux, am hotărît să aşteptăm desfăşurarea evenimentelor ; de vreme ce nimeni „nu l-a invitat să intre în redacţie", cum de a ajuns totuşi redactor ? doar nu s-o fi numit singur ?

Aşteptăm răspunsul pe care o să ţi-l dea Graber şi lămuririle d-tale.

Planul d-tale de a ne aranja *nouă* (!?) încă o gazetuţă franceză, *în afară* de „Sentinelle (!?), *nu mi-e de loc* clar... Hm, hm...

Ia de la Grigori (dacă nu le-ai luat încă) articolul lui Jorj şi pe al meu despre autodeterminare şi despre Junius.

Multe salutări. Te sfătuiesc şi chiar te rog *să te tratezi,* ca să intri în iarnă *complet* restabilită. Du-te în sud, la soare ! !

Ai „La Feuille", „Ce qu'il faut dire" şi „The Call" [342] ? Ţi le pot trimite.

Salutări. *Lenin*

Scrisă la 25 iulie 1916
Expediată din Flums
la Hertenstein (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară,
după manuscris

www.dacoromanica.ro

263

CĂTRE A. M. KOLLONTAI

25. VII. 1916

Scumpă A. M.,

Din cauza plecării noastre în munți, pricinuită de boala Nadiei, răspund cu întîrziere la scrisoarea dv. Sînt întru totul de acord cu dv. că sarcina reprezentantului stîngii la consfătuirea cu Huysmans va fi în special aceea de a se informa [343]. Asta-i mai important ca orice. Principalul e să noteze totul *pe loc*. Să strîngă documente de orice fel ; să nu uite nici un moment că e nevoie de o informare *completă*. Singurul mijloc pentru îndeplinirea acestor sarcini este acela de a consemna totul (fie și pe scurt) imediat, pe loc, într-un caiet special. Grimm nu pleacă ; n-a obținut pașaport. Va fi, așadar, un singur reprezentant al stîngii, iar răspunderea lui e cu atît mai mare, căci pentru a putea promova singur o anumită linie e nevoie de multă hotărîre și de un înalt nivel de conștiință ; dv. vă puteți da mai bine seama dacă acest reprezentant posedă asemenea calități. Dacă le are, ar fi bine „să ridice" cîteva probleme, respectiv să obțină punerea lor la vot : aprobarea celor hotărîte la Zimmerwald ; idem în ceea ce privește Kiental ; condamnarea poziției social-patrioților Hyndman & Co. ; Sembat & Co. ; Legien & Co. ; Plehanov & Co. Același lucru se poate face și sub formă de întrebări. Dv. vă puteți da mai bine seama dacă acest plan este sau nu realizabil.

Confirmați-mi, vă rog, în cîteva cuvinte primirea acestei cărți poștale.

Aleksandr a luat, sper, toate adresele și va căuta să afle dacă în America s-a publicat ceva despre stînga zimmerwaldiană ; el trebuie să-și procure aceste materiale ; să stabilească legătura cu „Socialist Propaganda League", precum și cu Socialist Labour Party ; de asemenea, cu „International Socialist Review" și cu „Appeal to Reason". Dacă veți primi această carte poștală și-mi veți răspunde, vom mai avea, eventual, posibilitatea să stabilim împreună ce însărcinări să-i dăm acolo.

www.dacoromanica.ro

Şi acum, o rugăminte personală : n-aveţi cumva relaţii în lumea editurilor ? Eu nu am. Spre a putea cîştiga ceva, aş vrea să obţin o *traducere* sau vreo lucrare în domeniul *pedagogiei* pentru Nadia (deoarece boala ei face necesară o şedere *îndelungată* în munţi, iar asta costă scump).

Salutări de la Nadia. Cu o caldă strîngere de mînă şi sincere urări de bine,

al d-tale, *Lenin*

Expediată din Flums (Elveţia) la Christiania (Oslo)

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. II

Se tipăreşte după manuscris

264

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Îţi trimit articolul lui Engels [344]. *Deocamdată* poate să rămînă la d-ta.

Îţi trimit articolul despre broşura lui Junius *. Pe cel consacrat problemei autodeterminării îl termin acum **.

N-ai vrea să scrii — pentru culegere — ceva despre consfătuirea social-şoviniştilor germani şi austrieci ? (procesele-verbale pe care mi le-ai trimis).

Cred că e nevoie de o notă scurtă.

De ce nu-mi scrii nimic :

1) despre Buharin (şi despre scrisoarea pe care i-ai trimis-o) ?

2) Idem despre Varin.

3) I-ai trimis lui Usievici culegerea „Sub vechiul steag" ? *(Trimite-mi lista articolelor pentru culegerea noastră.)*

4) Despre „Voprosî Strahovaniia".

5) Despre culegerile editurii „Volna". Să scriem (şi ce anume ?) sau să mai aşteptăm ?

---

* Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 30, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 1—16. — *Nota red.*

** Op. cit., p. 17—59.

www.dacoromanica.ro

N-ai cumva „Berner Tagwacht“ ? Eu nu-l am. Te-aş ruga să-mi trimiţi cîteva tăieturi (despre demisia lui Grimm şi *c e l e l a l t e)* [345].

Salutări. Al d-tale, *Lenin*

P. S. N-ar fi oare cazul să-i comandăm ceva lui Safarov pentru „*Sbornik «Soţial-Demokrata»*“ ?

P. P. S. Ce slab e Guilbeaux în ultimul număr al revistei „Demain“ ! [346] L-ai citit ?

Scrisă după 26 iulie 1916
Expediată din Flums
la Hertenstein (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

265

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Am primit manuscrisul.

Îţi trimit „Die Neue Zeit“ + cele două cărţi austriece (am să ţi le mai cer, dar mai tîrziu : ţi-oi scrie cînd).

Lui James * i-am scris [347].

Cît priveşte colaborarea la o culegere legală, mă tem că nu voi avea timpul necesar în acest scop.

Trimite-mi lista de articole pentru culegerea *noastră* — „Sbornik «Soţial-Demokrata»“.

Lui Guilbeaux nu trebuie să-i comandăm nimic : e un flecar ; ne-ar putea face de rîs. Să mai aşteptăm.

I-ai trimis lui Usievici „Sub vechiul steag“ ?

Fru Alexandra Kollontay
Turisthotel, *Holmenkollen.*
Kristiania.

I-ai scris *oficial* lui Buharin că *îi propunem* să publice un articol la rubrica „Discuţii“ ? [348] Trebuie neapărat să-i scrii oficial şi să păstrezi *o copie* (pe care să mi-o trimiţi mie). Să-i scrii, bineînţeles, pe un ton amabil, arătînd că noi oricum răspundem la tezele lui Radek (să-i dăm de înţeles că, dacă vrea, poate să aştepte această discuţie).

* A. I. Ulianova-Elizarova. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

N-aveţi cumva o colecţie din „Naşe Slovo“ ?

Din moment ce Kriegs-Parteitag a fost înlocuit printr-o Konferenz, înseamnă că s-a ajuns la un aranjament cu kautskiştii.

Ce ai că eşti mereu bolnav în ultimul timp ? Să te duci *neapărat* la Sahli şi să respecţi cu *stricteţe* toate prescripţiile lui. Arată Zinei scrisoarea mea.

Salutări. *Lenin*

Scrisă în jurul datei de 30 iulie 1916
Expediată din Flums la Hertenstein (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

266

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Îţi trimit „Arbeiterpolitik“ [349].

+ O tăietură din „Leipziger Volkszeitung“. E ceva foarte amuzant !

+ Traducerea tezelor lui Radek, pe care *încă nu* am citit-o. Dacă o citeşti şi o dai la cules, cere s-o culeagă *repede*, căci am nevoie de ea ca să scriu.

După ce ne aranjăm pentru sezonul de vară, mă apuc de scris.

Am primit articolul lui Aleksandr. Ţi-l trimit zilele acestea.

Aleksandrei Kollontai *nu* i-am comandat nimic, comandă d-ta.

Materialele privitoare la Rusia le poţi da direct la cules.

Unde sînt tezele *noastre* [350] cu privire la autodeterminare ? La d-ta ? Trimite-le la cules (confruntîndu-le mai întîi cu versiunea germană). Aici n-are cine să le transcrie ; treaba asta trebuie făcută acolo.

Buharin, va să zică, *nu ţi-a răspuns încă dacă acceptă comanda ?*

Nu mai ai nevoie de cărţile austriece, din moment ce broşura e restituită. N-am apucat să citesc *nici una din ele.*

www.dacoromanica.ro

I-am trimis lui Pokrovski broşura mea, în banderolă, recomandat, dar n-am primit nici un răspuns. *Sînt extrem de îngrijorat !*

L-am citit pe Lentsch : apă de ploaie.

Salutări. *Lenin*

Scrisă după 30 iulie 1916
Expediată din Flums
la Hertenstein (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

267

CĂTRE I. F. ARMAND

Scumpă prietenă,

În privinţa celor 30 de franci, aş zice să facem o *încercare* (pentru cel mult 3 numere, şi nu mai mult de 100 de franci), dar întîi să vedem cum arată foaia lor ; să ne trimită ei o colecţie, ori să ne informeze mai precis Abramovici.

Trebuie să începem cu mai multă prudenţă, cît se poate de prudent (să nu spunem cine, ce, să nu dăm nici un nume), căci ne-am compromite serios de tot dacă am începe (fără a măsura mai întîi de 7 ori) şi pe urmă am abandona.

Ne-am compromite rău de tot !

Salutations amicales.

Al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 1 august 1916
Expediată din Flums
la Hertenstein (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

268

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Trimite-mi cît mai degrabă tăieturile din „Berner Tagwacht“ *(n u* am *n i m i c* şi nu ştiu ce polemică a avut Grimm cu Platten şi cu Münzenberg) [351] şi scrisoarea lui Radek (nu ştiu cum se apără Grimm). Fără ele *nu pot* aprecia declaraţia. (Ea nu va întîrzia nici peste cîteva zile, dar noi trebuie să cîntărim totul cu multă grijă.)

www.dacoromanica.ro

Planul lui Grişa nu e clar. Îi scriem să ne comunice date mai amănunţite.

Unde-i Şklovski ? Dacă e la d-ta, spune-i să ne trimită scrisorile de la prizonieri (trebuie să le vedem, ca să ştim ce gîndesc cititorii şi care le sînt cerinţele).

Am promis oarecum, sub rezervă, că voi scrie pentru revista lui Gnevici, dar *mi se pare* că *nu voi putea* să mă ţin de cuvînt : sînt dator faţă de cei din Rusia...

Pe Engels ţi l-am trimis. Îţi pot trimite revista „Demain" (cu un articol searbăd al lui Raffin-Dugens).

Salutări. *Lenin*

Scrisă la 2 august 1916
Expediată din Flums
la Hertenstein (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

269

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Îţi trimit declaraţia. Păcat că nu mi-ai trimis scrisorile lui Radek. Tot nu ştiu cum s-a „apărat" Grimm ! (Şi nici nu mi-ai trimis *toate* tăieturile.)

Te rog să-i comunici **imediat** adresa la care ai trimis lui Pokrovski cărţile. N.B.

Am terminat articolul despre autodeterminare ; are 79 de pagini

+ articolul despre „imperialism şi scindarea socialismului", la care lucrez acum,

+ articolul „dezarmare sau înarmarea poporului ?" (pe care l-am scris în germană). Aproximativ 25 de pagini.

Unde o să încapă toate astea ? Ce-i de făcut ? Unde-s corecturile ?

Zilele acestea îţi voi scrie despre culegerea din Rusia.

N-am nici eu „*Die Neue Zeit*".

Salutări. *Lenin*

Scrisă între 2 şi 11 august 1916
Expediată din Flums
la Hertenstein (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

www.dacoromanica.ro

270

CĂTRE M. N. POKROVSKI

Stimate M. N.,

Am primit cele două cărţi poştale ale dv., pentru care vă mulţumesc foarte mult. Vestea nespus de tristă a pierderii i-a determinat pe autorul lucrării în spirit plehanovist pe care o cunoaşteţi să recurgă la procedeul G. Z. [352] (ah, nemţii ăştia ! Numai ei sînt de vină că s-a pierdut manuscrisul ! Măcar de i-ar bate francezii).

Autorul speră că veţi reuşi să obţineţi ca lucrarea să apară nemutilată, adică tot în 5 coli, căci altfel e păcat de timpul pierdut, de munca depusă, de caracterul armonios al lucrării şi de multe altele. Salutări cordiale.

Al dv., *Lenin*

Scrisă la 5 august 1916
Expediată din Flums (Elveţia) la Sceaux (Seine)

Publicată în întregime pentru prima oară în 1958, în revista „Voprosî Istorii KPSS" nr. 4

Se tipăreşte după manuscris

271

CĂTRE G. L. ŞKLOVSKI

Dragă G. L.,

Nu ştiu dacă te mai afli la Berna. Răspunde-mi, te rog, îndată ce vei fi primit scrisoarea de faţă.

1) Am o rugăminte la d-ta ; trebuie să trimit în coperte de carte (acolo unde a trimis şi Grigori) un manuscris : 100 *de file* (nu pagini, ci file) *de mărimea celei* pe care-ţi scriu.

Te rog să dai la legat *două* cărţi de format *corespunzător ;* manuscrisul îl vei primi peste 5—6 zile. *Aş dori să-l expediez cît mai repede* (exemplarul meu s-a pierdut ! !) şi de aceea te rog insistent să te grăbeşti, iar în cazul cînd nu-mi poţi îndeplini rugămintea, te rog să-mi răspunzi cît mai repede, ca să pot căuta pe altcineva.

www.dacoromanica.ro

2) De ce nu-mi scrii nimic în legătură cu actele mele? Dacă nu poţi face nimic (sau dacă e prea împovărător pentru d-ta), scrie-mi, nu te jena. Nu merită să-ţi baţi capul cu treaba asta!

3) Ai scos de la Moor exemplarul tipărit al documentului în legătură cu cererea lui Ţ.*? *Trebuie scos neapărat. Nu uita!* Documentul trebuie obţinut cu orice preţ, altfel ticălosul îl va pierde!

4) Cum se explică faptul că de multişor nu mi-ai mai trimis o dare de seamă financiară? Sau poate s-a adunat atîta bănet, că nu-l mai poţi număra?

Salutări la toată lumea, şi în primul rînd Liudei.

Al d-talc, *Lenin*

P. S. Te rog să ne trimiţi scrisorile primite de la prizonieri dacă nu mai ai nevoie de ele[353]: trebuie doar să urmărim starea lor de spirit, să le cunoaştem revendicările, opiniile etc.

Scrisă la 5 august 1916
Expediată din Flums (Elveţia) la Berna

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

272

CĂTRE M. N. POKROVSKI

Stimate redactor,

Pierderea de necrezut a unui manuscris perfect încadrat *în cerinţele cenzurii* m-a alarmat în aşa măsură, încît mă tem să vă şi spun pe nume.

Tare mă tem că şi scrisoarea mea a fost perlustrată. Vă rugam acolo ca, în cazul cînd nu vă convine pseudonimul meu obişnuit (V. Ilin), să puneţi: N. Lenivţîn. Acum însă trebuie să adopt altul: V. I. Ivanovski, să zicem.

Vă sfătuiam, de asemenea (dacă „vă sperie" cumva cuvîntul „imperialism"), să modificaţi titlul, punînd, de pildă. „Particularităţile capitalismului contemporan".

* Nu s-a putut stabili despre cine e vorba aici. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Acum consider că titlul trebuie modificat şi mai radical: „Noi date economice cu privire la capitalismul contemporan" sau ceva în acest gen.

Titlurile de capitole trebuie scoase (la trimiterea manuscrisului în Rusia). Poate că ar fi bine să le modificăm şi pe ele? N-aş avea nimic împotrivă.

Vă rog stăruitor să insistaţi asupra menţinerii actualului volum al lucrării (aşa mi-a fost comandată ea). Orice comprimare va fi în dauna conţinutului.

(Poate, cel mult, să renunţăm la unele capitole de la sfîrşit? pentru ca apoi să le pot publica în altă parte? Asta numai în cel mai rău dintre cazurile cele mai rele! Eu sînt categoric împotriva oricărei comprimări.)

Vă rog insistent să nu scoateţi notele, căci ele îşi au rostul lor (în special nota 101 *), iar bibliografia *trebuie* indicată, pentru că în Rusia asemenea lucrări interesează şi pe studenţi, precum şi pe alţi cititori cu nivel similar.

Voi primi cu plăcere, fireşte, modificările şi îmbunătăţirile dv. redacţionale.

Multe salutări.

Lenin

Scrisă între 5 şi 31 august 1916
Expediată din Flums (Elveţia) în Franţa

Publicată pentru prima oară în 1958, în revista „Voprosî Istorii KPSS" nr. 4

Se tipăreşte după manuscris

273

CĂTRE G. L. ŞKLOVSKI

Dragă G. L.,

Ai uitat să-mi răspunzi la un singur punct, şi anume în privinţa documentului tipărit pe care noi amîndoi l-am dus — ţii minte? — avocatului pentru Moor.

Acest document trebuie recăpătat cu orice preţ. Nu uita să treci din cînd în cînd pe la avocat şi să-l „prinzi" uneori pe Moor, ca *să scoţi* de la ei acest document.

* Vezi volumul de faţă, p. 280. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Şi mai am o rugăminte : am depus la poliţia din Berna o cauţiune de 100 de franci. N-ai putea interveni prin secretar, care ştiu că te preţuieşte în mod deosebit, ca această sumă *să fie transferată la Zürich* cu acelaşi titlu, căci şi aici mi se cere să depun o cauţiune.

Ce se mai aude ? Toţi ai casei sînt sănătoşi ? Multe salutări Liudei, Jeniei, Liei, Marusei şi soţiei d-tale.

Cu o caldă strîngere de mînă,

al d-tale, *Lenin*

Scrisă după 5 august 1916
Expediată din Flums (Elveţia)
la Berna

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

274

CĂTRE M. M. HARITONOV

Scumpe tovarăş,

Nadia vă comunică, cu rugămintea de a transmite lui Marcu [354], adresa gazdei conspirative, parola şi cum să ţină legătura cu noi.

Odată sosit la Petersburg, să cheme la el (prin intermediul gazdei) pe cineva care cunoaşte franceza sau germana şi să-i relateze *în amănunţime* toate noutăţile din străinătate despre mişcarea *stîngii*, despre „Vorbote" nr. *1* şi *2*, despre controversele noastre în jurul dezarmării (vă trimit articolul meu * ; arătaţi-i-l şi, fiindcă veni vorba, profit de ocazie să vă rog să-mi comunicaţi *unde se află Nobs*), despre „Arbeiterpolitik" din Germania, despre arestările de acolo, despre Longuet şi aderenţii lui din Franţa, despre arestarea lui Maclean în Anglia şi, în genere, să relateze cît mai amănunţit tot ce se întîmplă în mişcarea stîngii şi a internaţionaliştilor din Europa şi America.

Apoi să-şi ofere serviciile pentru a pleca în acelaşi scop la Moscova, Kiev şi Odesa (oraşe

* Greşelile de exprimare vor fi corectate de Nobs.

www.dacoromanica.ro

care fac parte din itinerarul lui) şi pentru a transmite adrese care să fie folosite în corespondenţa cu noi.

Instruiţi-l *(t e m e i n i c)* să folosească cerneala simpatică, iar în Rusia *să fie* **cît mai conspirativ**: chipurile, eu sînt soldat, plec în România ca să lupt pe front, şi gata !

Nu ştim încă la ce dată ne vom întoarce. Probabil că peste vreo două săptămîni.

Salutări.

Al d-tale, *Lenin*

Scrisă la începutul lunii august 1916
Expediată din Flums (Elveţia) la Zürich

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

275

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Propun să-i trimitem lui Iuri alăturatul răspuns.

(Miezul revendicărilor lui pare a se afla la sfîrşitul § 2 : „fără a putea fi folosit în nici un fel". Dacă aceasta înseamnă că nu vrea să fie criticat de noi în presă acum, el are dreptate.

Dar pe urmă ? Dacă fracţiunea lor se va înjgheba şi se va încinge o luptă ?

Dar dacă înseamnă că vrea să ne interzică să scoatem o copie după articolul lui şi să-l arătăm membrilor de partid, cu aşa ceva *nu putem fi de acord.*

Membrilor de partid *nu le vom ascunde* conţinutul articolului.)

Cred că deocamdată e suficient răspunsul propus de mine *. N-are decît să se facă de rîs.

Noi trebuie să avem articolul lui, ca să-l arătăm lui Alcksandr, Biroului şi altora. Acest lucru este absolut necesar.

Aprob textul scrisorii d-tale către Buharin. Îţi propun (*nu* în termeni ultimativi) o completare [355]. E mai bine s-o trimiţi deocamdată în numele d-tale personal ; va fi mai puţin oficial şi mai potrivit cu tonul scrisorii. Să mai

* Vezi volumul de faţă, p. 304—305. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

chibzuim : scrisoarea către Buharin e ceva mai puţin urgentă ca răspunsul pe care trebuie să-l dăm lui Iuri (n-ar fi mai bine să aşteptăm întîi răspunsul lui Iuri la scrisoarea noastră şi apoi să-i trimiţi lui Buharin scrisoarea ?).

Salutări. *Lenin*

P. S. Dacă n-ai nevoie de *hărţile* tuturor teatrelor de război din „Le Temps" şi „Daily Telegraph", taie-le şi trimite-mi-le.

Scrisă între 10 şi 20 august 1916
Expediată din Flums
la Hertenstein (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

276

CĂTRE G. L. PEATAKOV

Stimate tovarăş,

Dv. pretindeţi să vi se acorde o serie de foarte curioase privilegii în partid. Este ceva nemaivăzut şi nemaiauzit, iar dacă judeci lucrurile dintr-un punct de vedere cît de cît partinic, e şi de neconceput ca un colaborator să ceară, drept condiţie ultimativă pentru trimiterea unui articol, ca redacţia să invite terţe persoane, la alegerea lui, sau să-i „garanteze" că răspunsul ei (la un articol al cărui conţinut îi e necunoscut !) va fi considerat de colaborator drept „tovărăşesc" etc.

În interesul muncii însă, considerăm că, cu titlu de excepţie, este indicat să admitem cererile dv. ultimative, şi anume :

La punctul 1 — invităm şi pe tovarăşa numită de dv. * sau pe oricare alt tovarăş din partidul nostru pe care ni-l veţi indica.

La punctul 2 — tuturor colaboratorilor li se garantează întotdeauna fie publicarea articolului fără modificări, dacă aceasta le este dorinţa, fie restituirea lui. În această privinţă, cererea dv. nu urmăreşte acordarea unui privilegiu, ci este pur şi simplu superfluă.

* E. B. Boş. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

La punctul 3 — tot ce putem face e să vă trimitem răspunsul redacţiei (sau al unui alt colaborator al nostru) la articolul dv., rămînînd să decideţi dv. dacă vă convine sau nu publicarea ambelor articole.

Cu salutări social-democrate

Scrisă între 10 şi 20 august 1916
Expediată din Flums (Elveţia)
în Norvegia

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

277

CĂTRE V. A. KARPINSKI ŞI S. N. RAVICI

Dragi prieteni,

Acum cîteva zile v-am comunicat telegrafic, iar apoi şi printr-o scrisoare o adresă, cu rugămintea de a trimite acolo cărţile (ce v-au fost trimise din Berna) [356]. Sîntem foarte îngrijoraţi că nu primim nici un răspuns.

Vă rugăm să ne comunicaţi în cîteva cuvinte dacă aţi primit cărţile şi dacă le-aţi trimis la adresa indicată de noi.

Cu cele mai bune urări,
al dv., *Lenin*

P. S. Aveţi în bibliotecă „Russkie Zapiski" ? [357] Nu aveţi nevoie de unele numere izolate ?

Scrisă la 18 august 1916
Expediată din Flums (Elveţia)
la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

278

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Lecoin nu-i bun de nimic. Nu poate fi publicat.

Broutchoux [358] e un anarhist sărac cu duhul. Poate fi publicat *numai însoţit de o notă din partea redacţiei.* (O voi scrie eu în corectură.)

www.dacoromanica.ro

Un articol despre mişcarea femeilor (?) — trimite-mi manuscrisul. Dacă n-o să mai avem spaţiu, va trebui să-l amînăm.

Îţi trimit imperialismul şi dezarmarea *. Pe acesta din urmă să mi-l înapoiezi *imediat*. El trebuie să intre neapărat în culegerea care va apărea la Berna, căci e scris fără a se ţine seama de prescripţiile cenzurii şi e şi foarte urgent (tinerii şi alţii au încurcat aici lucrurile într-un hal fără de hal).

Dacă vrei să soluţionăm divergenţele semnalate de d-ta, retrimite-mi cît mai curînd articolul d-tale şi indică precis locurile cu care nu eşti de acord.

Peroraţiile despre „epocă" au devenit fraze goale ; ne-au dovedit-o Radek şi ceilalţi. Parcă „epoca" 1789—1871 *excludea* războaiele nenaţionale ?

A vorbi despre „apărarea patriei" *în general* este teoreticeşte greşit. Căci apărarea patriei = război *în general*. Iată miezul problemei.

Articolul despre broşura lui Junius ** nu trebuie să meargă la Paris, căci este indisolubil legat de problema *autodeterminării* şi a dezarmării.

Comunică-mi precis *ce s-a dat* la cules.

P. S. Îţi trimit „Die Neue Zeit" şi **„The Call"** *pentru Inessa.*

Salutări. *Lenin*

Scrisă înainte de 22 august 1916
Expediată din Flums
la Hertenstein (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

279

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

1) Îţi trimit articolul lui Tinski cu completări (trebuie să spunem ceva, cît de puţin, în spirit *antieserist*. Altfel va fi un articol *ne*social-democrat. Nu-s bune nici „motto"-urile

* Vezi *V. I. Lenin*. Opere complete, vol. 30, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 164—180 şi 152—163. — *Nota red.*

** Vezi *V. I. Lenin*. „Broşura lui Junius" (Opere complete, vol. 30, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 1—16). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

d-tale). (*Alte* motto-uri trebuie puse, dacă e nevoie de aşa ceva.)

2) Aşa cum ţi-am *mai* comunicat, pentru culegerile din Rusia am început să scriu un articol „despre kautskism“ [359].

3) Voi căuta să mă apuc cît mai curînd să scriu răspunsul către Iuri [360].

4) Un tiraj de 1 500 de exemplare *e suficient* pentru culegeri.

5) În ceea ce priveşte culegerea a doua, *nu sînt de acord* să decidem *imediat*. N-am înţeles bine din scrisoarea lui Grişa : 500 de franci + hîrtia ? Îi scriu chiar azi. *Să aşteptăm răspunsul lui.* Naiba să-l ia ! ! Nu scrie ca lumea ! !

6) Introdu în culegere articolul lui Saf-cik despre *fracţiune* (cel consacrat prizonierilor e gata cules şi va merge *inde* *).

7) În privinţa articolului despre mişcarea femeilor, ţi-am mai scris că am anumite îndoieli (trimite aici manuscrisul, avem prea puţin spaţiu). Iar d-ta, *fără să-mi fi răspuns,* scrii : e „comandat“, deşi ştii bine că eu nu l-am comandat ! ! Asta-i neorînduială. Dacă articolul nu e încă scris, trebuie *mai întîi* să comunici tema, planul şi amănuntele şi apoi să dai sfaturi să se scrie.

8) În legătură cu problema naţională, *t a r e* aş vrea să reeditez, *c u o c o m p l e t a r e*, articolul despre autodeterminare. Crezi că editura „*Volna*“ s-ar apuca de aşa ceva ? *I-ai scris în acest sens ?*

9) O culegere scoasă de Gnevici ? ? [361] În limba poloneză sau în limba rusă ? ? Trebuie să aflăm despre ce este vorba şi să vedem cine mai scrie acolo şi despre ce anume. *Trebuie să aflăm.* Ce i-ai scris ?

Salutări. *Lenin*

10) Propun să includem în „*Sbornik*“ [362] alăturata traducere din „Tribune“.

Scrisă după 22 august 1916
Expediată din Flums
la Hertenstein (Elveţia)

Se publică pentru prima oară, după manuscris

* — după el. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

280

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Am primit „Voprosî Strahovaniia". Ţi-o vom restitui mîine sau poimîine. „Leipziger Volkszeitung" a fost interzis şi am rămas fără ziar german. Nu mi-ai putea trimite o dată la două zile (adică de 4 ori pe săptămînă) numerele deja citite din „Hamburger Echo" ?

(Prin adăugarea unei singure fraze la scrisoarea către Iuri [363] ai denaturat tonul ei, care trebuie să rămînă ironic. Or, ironia este aici totul, căci îl voi strînge cu uşa în aşa fel, încît les rieurs seront avec nous *.)

Salutări. *Lenin*

P. S. Aşteptăm scrisori de la Malinovski.

P. P. S. *Restituie-mi* imediat toate scrisorile din Rusia (acelea pe care ţi le-a trimis Nadia).

Scrisă la 23 august 1916
Expediată din Flums
la Hertenstein (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

281

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Nu mi-ai trimis observaţiile mele la articolul d-tale ! ! ! Cum să mă descurc fără ele ? ? ? Adevărată pacoste !

Trimite-mi-le.

Am trimis la tipografie cele două articole ale mele.

Îţi trimit observaţiile şi contraobservaţiile d-tale.

Eu sînt pentru 1 culegere (acum) de *1 6 0* pag.

Scoatem articolele lui Buharin, Strannik şi Broutchoux şi-l scurtăm pe al lui Aleksandr.

Crezi că putem publica articolul despre prizonieri ? [364] Nu vor avea *ei* neplăceri de pe urma *l u i ? ?* (Cf. scrisoarea lui Malinovski.)

N-ar fi mai bine să-l întrebăm pe Malinovski ?

* — să-l fac de rîsul lumii. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

Trebuie să ne gîndim bine.

Sînt zguduit de vestea că România a declarat război ! ! Atenţie, focul se întinde ! !

Salutări. *Lenin*

Scrisă între 27 şi 31 august 1916
Expediată din Flums
la Hertenstein (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

282

CĂTRE G. L. ŞKLOVSKI

Dragă G. L.,

M-a bucurat mult primirea scrisorii d-tale. Îţi mulţumesc şi pentru scrisorile prizonierilor. Munca *dă roade,* felicitările mele !

Fii bun şi expediază bani la „De Tribune", *cu rugămintea* să sisteze trimiterea ziarului ! Nu e bun de nimic ! Eu n-am făcut abonament la el.

Salutări la toţi membrii familiei.

Al d-tale, *Lenin*

Scrisă înainte de 31 august 1916
Expediată din Flums (Elveţia)
la Berna

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

283

CĂTRE M. M. HARITONOV

Scumpe tovarăş,

E posibil să ne folosim de această plecare, dar trebuie să chibzuim mai întîi şi să aflăm în ce măsură merită el încredere atît sub raportul acurateţei, cît şi al conspirativităţii. Pe Grimm *nu-l putem* întreba. Scrieţi-mi care este părerea *dv.* şi dacă la Zürich puteţi afla (cu precauţie) ceva despre el. Vă pot trimite broşura despre imperialism. *N-am idee* despre o „consfătuire" (Gr. + Radek + ??).

www.dacoromanica.ro

Aflaţi cît mai amănunţit tot ce se poate afla şi informaţi-mă.

Articolul pentru „Volksrecht“ [365] vi-l voi trimite tot dv., de îndată ce voi afla că Nobs s-a întors la Zürich. Nobs mi-a scris că pleacă pentru vacanţă într-o localitate situată în apropiere de cea în care stau eu şi că mă va vizita, dar *n-a mai dat apoi nici un semn de viaţă*. Acum nu ştiu unde se află. Nu cumva ştiţi dv.?

Vă trimit „Ausland-Politik“ cu un articol de Semkovski.

Nu cumva au apărut în „Volksrecht“ articolele lui Radek împotriva dezarmării? Dacă au apărut, mi le-aţi putea trimite aici? Cine v-a spus că duminică trebuie să fiu la Zürich? Sînt tare curios să aflu cine a putut spune aşa ceva!!

Nu mi-aţi putea procura la Zürich un ziar polonez şi unul bundist din Varşovia cu date (cît mai amănunţite, pe raioane) cu privire la alegerile de acolo? Mă interesează foarte mult! I-am scris lui Bronski, dar n-am primit nici un răspuns. Cu o caldă strîngere de mînă şi cu sincere urări de bine pentru soţia şi fetiţa dv.

Al dv., *Lenin*

P. S. Nu i-aţi răspuns Nadiei la rugămintea ei în legătură cu „Neues Leben“. Dacă n-aveţi timp, poate că Usievici ar avea posibilitatea să se intereseze? Sau e şi el acum *foarte* ocupat?

Scrisă la 31 august 1916
Expediată din Flums (Elveţia) la Zürich

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

284

CĂTRE M. N. POKROVSKI

Stimate M. N.,

Sînt de acord cu propunerile dv. Mă apasă doar gîndul că va trebui să tăiaţi din partea de la sfîrşit. Nu s-ar putea, în acest caz, să publicaţi sfîrşitul în revistă fără modificări? şi cu o notă din partea redacţiei în care să se specifice

www.dacoromanica.ro

că acestea sînt concluziile care decurg din broşură ? E foarte dureros că se ciunteşte o lucrare care reprezintă *un tot unic !* V-aş fi extrem de recunoscător dacă mi-aţi da o mînă de ajutor în această privinţă. Voi scrie şi eu, dar scrisoarea mea merge încet şi abia peste cîteva luni va ajunge la destinaţie, dacă va ajunge.

Salutări.

Al dv., *Ulianov*

P. S. Se spune că Potresov intră în editură. Şi celebrul beletrist * a consimţit ! ! Un adevărat scandal, nu ?

Scrisă la 31 august 1916
Expediată din Flums
la Sceaux (Seine)

Publicată pentru prima oară
în 1958, în revista
„Voprosî Istorii KPSS" nr. 4

Se tipăreşte după manuscris

285

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

1) Degeaba cauţi să-ţi acoperi greşeala în chestiunea articolului „comandat". Nu se poate ca d-ta să nu fi înţeles că, în prima mea scrisoare (la care nu mi-ai răspuns), mi-am exprimat — nu în termeni tari, ci cît se poate de moderaţi — o anume nemulţumire.

N-am pomenit de lipsă de loialitate ; neorînduială e, de asemenea, un termen destul de moderat, şi nicidecum tare, care include şi simpla uitare sau neatenţie, ceea ce e departe de lipsă de loialitate. De ce să exagerăm şi să ajungem să vorbim de „lipsă de loialitate" ?

Unde am scris eu, cu mîna mea, despre 5 pagini ? Trimite-mi să văd şi eu, dacă încă nu te-ai convins că n-ai avut dreptate.

2) În ce priveşte articolul lui Franz [366], sîntem (atît eu cît şi Nadia) întru totul de acord cu d-ta ; la prima citire pare mai prost decît la a doua.

3) Îţi trimit un concept de scrisoare către N. I. ** N-am

* A. M. Gorki. — *Nota red.*
** Vezi volumul de faţă, p. 320—321. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

nimic împotrivă să adaugi o doză de politeţe : trimite-mi modificările şi completările, dacă socoteşti că e cazul să le faci [367].

Salutări. *Lenin*

Scrisă în august 1916
Expediată din Flums
la Hertenstein (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

286

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Am citit articolele suedez şi norvegian.

Ele nu pot fi separate. Trebuie publicate *împreună* şi numai însoţite de un articol al *nostru* împotriva dezarmării. Asta schimbă planurile.

Mă apuc să scriu (să refac) acest articol pentru *Sbornik*, pe care va trebui neapărat să-l mărim în aceste limite, reducînd, *pe cît posibil*, toate celelalte materiale. Mare prostie această dezarmare, dar *începe să încurce* pe cîte unii *şi în partidul nostru !*

N. B. P. S. Cît timp nu s-a hotărît încă nimic în problema culegerii de la Paris, articolul lui Strannik trebuie *reţinut*, căci *dacă* e să alegem, e de preferat, fără doar şi poate, articolul lui Aleksandr.

Scrisă în august 1916
Expediată din Flums
la Hertenstein (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

287

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Articolul lui Buharin nu merge de loc [368]. El *nu conţine* nici urmă de „teorie a statului imperialist". El nu ne oferă decît o serie de date cu privire la creşterea capitalismului de stat. A umple cu acest material arhilegal o revistă ilegală ar fi ceva absurd. Articolul trebuie respins (în termeni cît

www.dacoromanica.ro

se poate de politicoşi, promiţînd tot concursul pentru tipărirea lui într-o publicaţie legală) *.

Cred însă că ar trebui să aşteptăm articolele lui Iuri şi deocamdată să nu-i scriem lui Buharin.

Să mai aşteptăm şi cu scrisoarea către Buharin în problema „fracţiunii" lor, altfel va crede că a fost refuzat din motive de „fracţionism".

A pune problema „epocii" şi a *„războiului actual"* ca două „extreme" înseamnă a cădea pur şi simplu în eclectism. Ca şi cum sarcina noastră ar fi să urmăm „calea de mijloc" „între cele două extreme" ! ! !

Noi trebuie să definim *just* raportul dintre *epocă* şi războiul *actual*. Ceea ce a şi fost făcut atît în rezoluţii cît şi în diferite articole ale mele: *„actualul* război imperialist *nu este o excepţie*, ci un fenomen tipic în epoca imperialistă". Tipic nu înseamnă singular.

Fără o justă înţelegere a caracterului epocii nu e posibilă înţelegerea războiului actual.

Cînd se vorbeşte astfel despre o epocă, astea nu sînt simple fraze, ci lucruri adevărate. Iar citatele d-tale din articolele mele vechi nu spun **decît** asta. *Ele sînt juste.*

Cînd însă unii încep să tragă de aici concluzia că „în epoca imperialismului nu **pot** fi războaie naţionale", asta e curată inepţie, e o vădită eroare istorică, politică şi *logică* (căci orice epocă este un ansamblu de fenomene variate, care pe lîngă tipic conţine *întotdeauna* şi altceva).

Această eroare o repeţi şi d-ta atunci cînd, în observaţiile d-tale, scrii:

„În epoca actuală, ţările mici nu pot fi pentru apărarea patriei".

= vulgarizatori

Inexact ! ! Tocmai aceasta este eroarea pe care o fac Junius, Radek, partizanii lozincii „dezarmării" şi japonezii ! !

* În particular, din partea mea, l-aş sfătui pe Buharin să schimbe titlul şi să lase *numai* partea economică, căci cea politică e complet nefinisată, neaprofundată şi lipsită de orice valoare.

www.dacoromanica.ro

Trebuie spus: „*În războaiele imperialiste*, care sînt deosebit de tipice pentru epoca imperialistă contemporană, *nici* ţările mici nu pot fi pentru apărarea patriei".

E o deosebire.

La această deosebire se reduce *toată esenţa* luptei împotriva vulgarizatorilor. Şi tocmai această *esenţă* nu ai observat-o d-ta.

Grimm repetă greşeala vulgarizatorilor, iar d-ta îi *cînţi în strună*, folosind o formulare greşită. Dimpotrivă, tocmai acum este necesar ca (atît în discuţii cît şi în articole) să-i combatem pe vulgarizatori în faţa lui Grimm.

Noi nu sîntem cîtuşi de puţin împotriva „apărării patriei" *în general*, nu sîntem împotriva „războaielor de apărare" *în general*. În nici o rezoluţie (şi în nici unul dintre articolele mele) *n-ai* să găseşti vreodată o asemenea absurditate. Sîntem împotriva apărării patriei şi împotriva defensismului *în războiul imperialist* din 1914—1916 şi în alte războaie *imperialiste*, care sînt tipice pentru *epoca* imperialistă. Dar în *epoca* imperialistă **pot** fi şi războaie „drepte", „de apărare", revoluţionare, şi anume: 1) războaie naţionale; 2) războaie civile; 3) războaie socialiste *etc.*.

N. B

Scrisă în august 1916
Expediată din Flums
la Hertenstein (Elveţia)

Publicată pentru prima oară în 1932, în revista „Bolşevik" nr. 22

Se tipăreşte după manuscris

288

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Acesta e proiectul de prescurtări al Nadiei [369].

Am citit a doua oară articolul (după ce-l citisem o dată). Sînt categoric împotriva oricăror prescurtări. Ar însemna să-l stricăm. Un articol de sinteză (cu unele detalii şi referiri

www.dacoromanica.ro

concrete la participant sau interlocutor) este deosebit de important.

Părerea mea sinceră e că acest articol nu poate fi scurtat.

Ce-i de făcut deci ?

La drept vorbind, nu ne putem „descongestiona" cu adevărat decît amînînd articolul d-tale. Motivele :

1) *Nu* a fost scris pentru această culegere.

2) Intră într-un volum pentru care avem deja contract de editare ; înseamnă deci că are serioase şanse de apariţie. La sărăcia noastră ar fi prea mare lux să-l tipărim de două ori.

3) Principalul şi esenţialul privind istoria „Internaţionalei" a fost expus de d-ta în articolul pe care l-ai publicat în „Soţial-Demokrat".

4) Culegerea trebuie *limitată* la (α) materialele din Rusia + (β) problemele de actualitate în discuţie, problemele controversate, spinoase ale *partidului.*

5) Dacă-l publicăm pe al d-tale, ce facem cu articolul despre defetism ?

Te rog să-mi scrii *deschis* cum priveşti această propunere : prin prisma considerentelor de ordin practic redacţional (şi care anume) sau prin prisma supărării ?

{ În *o r i c e* caz însă e *n e c e s a r* să ne continuăm discuţiile în vederea stabilirii unui acord deplin între noi amîndoi. }

O culegere de 160 de pagini alcătuită în conformitate cu planul meu ar putea cuprinde arhivalorosul şi bogatul material din Rusia + discuţia în jurul autodeterminării (fără articolul lui Iuri *)

+ defetismul + Troţki,

+ despre *I n t e r- n a ţ i o n a l ă* (Ciheidze),

adică tot ce **n u s u f e r ă** *amînare.*

Ne-ar costa circa 2 500 de franci + 400 Ludmilei (= tot pentru transport) + circa 500 pentru transport =

* Căci lui Iuri trebuie să-i scriem un răspuns [370] şi să i-l mai şi trimitem ! !

www.dacoromanica.ro

= circa 3 400. Atîta *mai avem* de unde scoate, dar *nici un ban în plus.*

Sînt de acord să tipărim un număr din O.C. (+ alte 100—200 de franci).

Scrisă în august 1916
Expediată din Flums
la Hertenstein (Elvetia)

Se tipăreşte pentru prima oară
după manuscris

289

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Ei, acum chiar că ai luat-o razna ! ! Zău că nu mi-am putut reţine un zîmbet. Ai ajuns să-mi scrii de „arbitraj"... Crede-mă, orice „arbitraj" ar găsi, în orice caz, că a califica drept „netovărăşească" propunerea de a se scoate un articol înseamnă a face imposibilă munca în colegiu.

Din fericire pentru d-ta, nu sîntem în „arbitraj", căci te-ar „condamna" fără doar şi poate.

La urma urmelor însă, trebuie totuşi să ne „restrîngem". Am depăşit şi continuăm să depăşim limitele planului *iniţial* al „culegerii" (materialul din Rusia + discuţia în jurul autodeterminării). Te rog să afli precis şi în mod oficial de la Benteli preţul pe coală. Atunci vom putea calcula *exact* cît putem tipări (căci fără bani *nu* se tipăreşte : nu uita asta !).

Salutări. *Lenin*

Spune-mi dacă trebuie să-ţi înapoiez „Hamburger Echo".

Îţi trimit articolul lui Aleksandr : nu m-apuc să-l scurtez !

Mai vin apoi articolul suedez şi cel norvegian ! ! [371] Ne facem de rîs ! !

Ai dreptate, articolul lui Safarcik *trebuie* să fie publicat. *Îl vom publica!*

Primeşti „Arbeiterpolitik" ? Eu n-am citit nr. 5, 7 şi următoarele.

Scrisă în august 1916
Expediată din Flums
la Hertenstein (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară,
după manuscris

www.dacoromanica.ro

290

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Nu-i nici un conflict aici : ţi s-a năzărit. Aminteşte-ţi (sau reciteşte) ce ţi-am scris eu : nu spun acolo că *votez* împotriva articolului d-tale, ci : „scrie-mi deschis" cum priveşti cutare plan *. D-ta mi-ai scris.

Asta-i tot.

Articolul merge deci.

Cred că Iuri ne va „împăca" şi mai bine [372], căci *la el* reiese acelaşi lucru : „în *epoca* imperialismului" nu poate fi vorba de „apărarea patriei".

În realitate însă : „în *războiul imperialist*, generat de epoca imperialismului, apărarea patriei este o înşelătorie".

Ceea ce nu-i de loc acelaşi lucru.

Salutări. *Lenin*

P. S. N-ar fi timpul să-i trimitem lui N.I.B. o scrisoare comună cu privire la fracţiune ? Cred că este. Dar despre articolul lui ?

De acord ! Sînt *pentru* tipărirea unui număr din O.C. !

Scrisă la 6 august 1916
Expediată din Flums
la Hertenstein (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

291

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

1) Îţi trimit articolul lui Roland-Holst. Părerea mea e că nici acesta nu trebuie publicat.

2) Răspunsul către Buharin [373]. Sînt de acord cu modificările d-tale, dar *un singur* lucru mai *trebuie* adăugat, şi anume că **esenţiale** sînt *pentru noi deficienţele* de ordin **principial** *ale articolului.*

Fără o astfel de precizare, am face impresia unor oameni care oscilează.

* Vezi volumul de faţă, p. 314—316. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Dacă eşti de acord cu acest adaos, trimite scrisoarea (netezind trecerile logice).

Dacă nu, vom mai discuta problema.

3) *Nu* găsesc foaia pe care, după cum spui, aş fi exprimat printr-o trăsătură de condei consimţămîntul meu la comanda aceea. Deci greşeala e din partea [d-tale] *.

4) Franz a lăsat un articol foarte bun, după părerea mea, şi foarte *concis*. Sînt pentru publicarea lui. Ţi-l voi trimite.

5) Cu culegerea de la Paris *nu* trebuie să ne grăbim. Să calculăm exact *ce* încape (5 coli a 50 000 = 250 000 de semne *în total).*

6) M-am apucat să scriu răspunsul la articolul lui Iuri. Dar asta-i treabă *lungă.*

Salutări. *Lenin*

Scrisă la sfîrşitul lunii august — începutul lunii septembrie 1916
Expediată din Flums la Hertenstein (Elveţia)

Publicată parţial în 1932, în revista „Bolşevik" nr. 22
Se publică în întregime pentru prima oară

Se tipăreşte după manuscris

292

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

1) Îţi trimit un articol-manifest al lui Jorj. Îl găsesc foarte nereuşit şi nici nu ştiu măcar dacă merită să-l refacem. E vulgar, superficial, bombastic, o imitaţie a stilului „poporului de jos". Un model de cum *nu* trebuie scrise articolele de popularizare...

Poate i-o spui d-ta cînd te vezi cu el ?

2) În privinţa articolului în problema dezarmării, am îndoieli. Dacă publicăm pe suedez şi pe norvegian în culegere, trebuie neapărat să dăm *tot acolo* şi articolul despre dezarmare. Nu mi-ar lua mult timp ; aş reface articolul meu [374]. Dar o să încapă ?

* În continuare, textul manuscrisului e parţial deteriorat. În paranteză se dă cuvîntul reconstituit după sens. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Trebuie să ne decidem. Răspunde-mi.

Să calculăm încă o dată cu cît se va mai umfla culegerea noastră, şi aşa destul de umflată.

3) Răspunsul către Buharin. Şi în privinţa lui trebuie să ne decidem. Dacă nu vrei să spunem că *esenţiale* sînt divergenţele de ordin principial, consimt să modifici în aşa fel, încît să reiasă că motivele (nepublicării) sînt de *două* feluri : (α) de ordin tehnic şi financiar

(β) de ordin principial.

Trimite-mi o variantă în sensul acesta (nu uita să faci o mai bună legătură logică între cele două părţi ale scrisorii) şi hai să decidem cît mai repede. Ai în vedere, desigur, că răspunsul nostru către Buharin are o importanţă *deosebită :* trebuie să-l chibzuim temeinic şi să păstrăm o copie după el.

4) Trebuie să hotărîm în privinţa culegerii de la Paris : conţinutul şi numărul de coli.

Dacă 2 000 de exemplare a cîte 5 coli (= 10 000 de coli) costă 500 de franci, atunci 1 500 de exemplare (nu-i nevoie de mai multe) se pot edita în cîte $6^2/_3$ coli.

$$\begin{array}{r} \times\ 50\,000 \\ \hline 330\,000 \text{ de semne} \end{array}$$

Probabil, mai puţin de 330 000, circa *300 000* ?

Nu-i aşa ?

N.B. Mai rămîne de văzut dacă cei de la Paris vor accepta şi o publicaţie ilegală, dacă vor consimţi s-o tipărească clandestin.

Asta-i foarte important ! Iar Grişa nu se grăbeşte să ne dea un răspuns *complet!!!*

După ce vom fi lămurit toate aceste lucruri, vom întocmi o listă de materiale pentru Paris.

(Cred că articolul lui Iuri şi răspunsul nostru către el *nu* pot fi puse la socoteală, pentru că 1) răspunsul încă nu e scris ; 2) nu se ştie dacă maiestatea sa negustorească va binevoi să consimtă la tipărire.)

www.dacoromanica.ro

5) Mă apuc de tezele lui Radek [375] (să le revăd), căci nu le-am citit încă în corectură.

6) Îţi restitui completările la articolul lui Strannik [376]. Ce ne facem cu el ? ?

Salutări. *Lenin*

Scrisă la sfîrşitul lunii august — începutul lunii septembrie 1916. Expediată din Flums la Hertenstein (Elveţia)

Publicată parţial în 1932, în revista „Bolşevik" nr. 22. Se publică în întregime pentru prima oară

Se tipăreşte după manuscris

293

CĂTRE N. I. BUHARIN

Dragă tovarăşe,

Din păcate, nu putem publica articolul „Contribuţii la teoria statului imperialist". Avem atît de multe materiale referitoare la Rusia, încît trebuie să restrîngem spaţiul rezervat altor teme, şi nici banii nu ne ajung. Sîntem într-o situaţie dificilă.

Dar nu asta e principalul. Principalul e că articolul are unele lipsuri.

Titlul nu corespunde conţinutului. Articolul este alcătuit din două părţi care nu sînt judicios legate între ele: 1) despre stat în general şi 2) despre capitalismul de stat şi dezvoltarea lui (în special în Germania). Partea a doua este bună şi utilă, dar este legală în proporţie de 9/10. Te-am sfătui s-o publici, cu foarte mici modificări, într-una din culegerile legale (dacă nu în „Letopis"), şi am fi gata să facem tot ce depinde de noi pentru a înlesni publicarea ei.

Prima parte atinge o temă de mare importanţă principială, dar păcătuieşte tocmai prin aceea că nu face decît *s-o atingă*. Noi, care scoatem o culegere într-un an, nu ne putem permite să publicăm, într-o problemă teoretică atît de fundamentală, un articol insuficient gîndit. Lăsînd la o parte polemica cu Gumplowicz ş.a. (şi pe aceasta ar fi mai bine

www.dacoromanica.ro

s-o prelucrezi şi s-o *transformi* într-un articol pentru presa legală), trebuie să semnalăm o serie de formulări extrem de inexacte folosite de autor.

Marxismul este „teoria sociologică (? ? ?) a statului"; statul = organizaţia „generală" (?) a claselor dominante; citatele din Engels *sînt întrerupte* tocmai în locurile care prezintă o *deosebită* importanţă atunci cînd vorbim de această problemă. Deosebirea dintre marxişti şi anarhişti în problema statului (p. 15—16) e definită într-o manieră *incontestabil greşită:* dacă vrei să discuţi această problemă, *nu* trebuie s-o abordezi în felul acesta; *nu se poate* s-o pui în felul acesta. Concluzia (subliniată de autor): „social-democraţia trebuie să declare în mod expres că e în principiu ostilă puterii de stat" (p. 53); [cf.: proletariatul îşi creează „vremelnic o proprie organizaţie de stat a puterii" (p. 54) („organizaţie de stat a puterii" ! ?)] e, de asemenea, fie cu desăvîrşire inexact, fie greşit.

Te sfătuim să prelucrezi şi să transformi într-un material care să poată apărea legal (α) partea relativă la capitalismul de stat şi (β) polemica cu Gumplowicz & Co. Restul *trebuie lăsat să se mai cristalizeze.* Aceasta este convingerea noastră.

Scrisă la sfîrşitul lunii august — începutul lunii septembrie 1916
Expediată din Flums (Elveţia) la Christiania (Oslo)

Publicată pentru prima oară în 1932, în revista „Bolşevik" nr. 22

Se tipăreşte după manuscris

294

CĂTRE I. F. ARMAND

Scumpă prietenă,

Îţi trimit manuscrisul. Te rog să mi-l restitui *tot recomandat:* nu-l am decît într-un singur exemplar (şi foarte curînd voi avea din nou nevoie de el).

Articolul despre dezarmare ţi-l voi trimite zilele acestea; în momentul de faţă nu se află la mine. Noi pe aici am în-

www.dacoromanica.ro

ceput să facem cunoştinţă cu tineretul şi regretăm sincer că nu stăpînim perfect nici o limbă. Iată unde ne aşteaptă o muncă interesantă şi rodnică ! Organizarea tineretului progresează în întreaga Elveţie. Cu o caldă strîngere de mînă şi cu multe urări de bine.

V. Lenin

Scrisă la 15 septembrie 1916
Expediată din Zürich
la Sörenberg (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

295

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Sînt mereu ocupat cu austriacul şi de aceea nu am cînd să-ţi răspund la diferitele d-tale întrebări. Deocamdată îţi pot comunica un singur lucru : sînt de acord să-ţi trimit articolul lui Strannik, dar numai în cazul cînd rămînem înţeleşi că cel al lui Aleksandr se publică integral tot în culegerea *de la Berna* (dacă cea de la Paris va eşua), şi, dacă acest lucru e realizabil, să îndeplinim întocmai cele stabilite.

Salutări. *Lenin*

P. S. Nadia te roagă să-i trimiţi numerele din „Voprosî Strahovaniia" despre care ţi-a scris.

Scrisă la 15 septembrie 1916
Expediată din Zürich
la Hertenstein (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

296

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Lui Buharin i-am scris.

Îţi trimit un articol ; trebuie publicat tot la Berna, căci Parisul nu răspunde.

Calculează, te rog, mai precis (d-ta ai şi manuscrisele şi corecturile) *c î t* material ai pentru culegerea de la Berna.

www.dacoromanica.ro

Fireşte că nu pot fi „mulţumit" de faptul că îmi marinezi atîta articolele. Trimite-le imediat la tipografie, căci chiar d-ta m-ai zorit pe motiv că te presează zeţarul ! !

Şi unde-s tezele noastre ? * Unde-i corectura lor ?

Scoaterea unui număr din „Soţial-Demokrat" e o chestiune dificilă, căci mă tem *să nu întîrziem* astfel apariţia *culegerii!*

Cînd îmi vei restitui „Dezarmarea" **, mă voi pronunţa definitiv în această chestiune. Trebuie să stabilim *mai precis* ce poate intra în acest număr şi în ce măsură ar întîrzia el apariţia *culegerii.*

Pentru „Voprosî" *** nu scriu nimic deocamdată. Dar pentru culegerea „Sub vechiul steag" intenţionez să scriu despre kautskism [377] (apropo : restituie-mi *cît mai repede* broşura despre imperialism, trebuie să scot nişte citate de acolo).

Salutări. *Lenin*

P. S. La problemele muncii practice nu prea îmi răspunzi.

Scrisă la jumătatea lunii septembrie 1916
Expediată din Zürich la Hertenstein (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

297

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Îţi trimit articolul lui Rîbalka : poate ştii ceva *în legătură cu acesta ?* Ce urmăreşte el ?

Restituie-mi articolul.

La fel, scrisoarea în care te-am întrebat despre B.

Îţi trimit articolul lui Franz (F. — aşa a cerut să fie semnat).

---

* Vezi „Revoluţia socialistă şi dreptul naţiunilor la autodeterminare" (Opere complete, vol. 27, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 260—274). — *Nota red.*

** „Lozinca «dezarmării»" (Opere complete, vol. 30, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 152—163). — *Nota red.*

*** Revista „Voprosî Strahovaniia". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Te sfătuiesc să-i răspunzi [378] mai amănunţit lui Buharin, *deocamdată* n-ai de ce să fii atît de înfuriat.

Îţi trimit articolul lui Avilov.

N-ai cumva „Arbeiterpolitik" nr. 5, 7 şi urm. ?

Salutări. *Lenin*

Scrisă între 15 septembrie şi 5 octombrie 1916 Expediată din Zürich la Hertenstein (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

298

CĂTRE I. F. ARMAND

Scumpă prietenă,

M-am interesat astăzi de procesele-verbale ale congreselor socialiste franceze. *Aici nu se găsesc.*

Te sfătuiesc să trimiţi cîte o carte poştală cu răspuns plătit la bibliotecile de la Geneva şi Neuchâtel şi la biblioteca (franceză) *de partid* din Geneva.

Best greetings.

Your * *W. Lenin*

Scrisă la 26 septembrie 1916 Expediată din Zürich la Sörenberg (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

299

CĂTRE V. M. KASPAROV **

Dragă Kasparov,

Multe salutări şi urări de sănătate. Îngrijeşte-te cum se cuvine şi scrie-ne *mai des.*

Al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 26 septembrie 1916 Expediată din Zürich la Berna

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

* — Multe salutări. Al d-tale. — *Nota trad.*

** Rîndurile de faţă au fost adăugate la o scrisoare a Nadejdei Krupskaia. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

300

CĂTRE A. G. ŞLEAPNIKOV *

Scumpe prieten,

Nadia ţi-a scris atît de amănunţit [379], încît nu mai am ce adăuga. Îţi trimit o caldă strîngere de mînă şi felicitări pentru succesul avut în America şi te rog să ne scrii mai des. Dacă Belenin vrea să plece, el trebuie să fie *cu ochii în patru* (pericolul e mare) şi să pregătească cît mai bine călătoriile pentru stabilire de *legături*. Asta e ceea ce ne lipseşte. Unde-i A. M. ? Salutări.

Al d-talc, *Lenin*

Scrisă la 3 octombrie 1916
Expediată din Zürich

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

301

CĂTRE A. G. ŞLEAPNIKOV

Scumpe prieten,

Judecînd după scrisoarea pe care am primit-o azi de la Grigori, se pare că hotărîrea lui Belenin cu privire la „excursia" sa e definitivă. Şi termenul este foarte scurt ! Or, este neapărat necesar să ne scriem unul altuia şi să ajungem la o înţelegere : acest lucru este acum extrem de important. De aceea te rog foarte mult să faci tot posibilul ca să te vezi *personal* cu Belenin, să-i transmiţi toate cele ce urmează şi să-mi scrii (neapărat !), *deschis* şi amănunţit, cum stau lucrurile, adică dacă sînt sau nu divergenţe, disensiuni etc. între noi şi Belenin şi în ce constau ele (iar în caz afirmativ, cum să le înlăturăm).

Înlăturarea lui James (despre această înlăturare te rog foarte mult să nu pomeneşti nici un cuvînt *nimănui* în străinătate : nu-ţi poţi închipui cît de periculoasă e în *t o a t e* privinţele flecăreala din străinătate pe aceste teme şi *î n*

* Rîndurile de faţă au fost adăugate la o scrisoare a Nadejdei Krupskaia. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

legătură cu asemenea evenimente) — înlăturarea lui James face ca situaţia să devină critică şi pune iarăşi la ordinea zilei problema unui plan general de muncă.

După convingerea mea, acest plan ar trebui să cuprindă 1) linia *teoretică*, 2) sarcinile *tactice* imediate şi 3) sarcinile direct organizatorice.

(1)La primul punct se impune acum nu numai promovarea *în continuare* a liniei (împotriva ţarismului etc.) consfinţite la noi prin rezoluţii şi fundamentate în broşură (această linie a fost întru totul confirmată de evenimente, de sciziunea din Anglia etc.), ci şi curăţirea ei de inepţiile apărute în ultima vreme şi de confuza negare a democraţiei (aici intră şi dezarmarea, şi negarea autodeterminării, şi negarea — greşită din punct de vedere teoretic — a apărării patriei „în general", şi oscilările în problema rolului şi însemnătăţii statului în general etc.).

Ar fi foarte regretabil dacă Belenin n-ar aştepta articolul în care eu îi dau o replică lui Kievski (chiar ieri l-am trimis la transcriere şi abia peste cîteva zile va fi gata). Ce-i de făcut ? Nu trebuie să nesocoteşti importanţa unanimităţii de păreri pe plan teoretic : te asigur că e indispensabilă pentru muncă în vremuri atît de grele. Gîndeşte-te dacă n-ar fi indicat să aplicăm următorul plan (sau unul asemănător) ; după cîte înţeleg, soţia lui Belenin nu se află în America, aşa cum îmi închipuisem, ci în Spania, pe unde va trece acum, desigur, şi Belenin în călătoria sa. Nu s-ar putea aranja trimiterea de scrisori şi manuscrise pe adresa soţiei lui, în Spania ? Atunci poate că şi articolul meu, chiar dacă l-aş trimite peste o săptămînă, i-ar parveni lui Belenin la timp, căci el va sta, desigur, cîteva zile în Spania.

Gîndeşte-te la următorul lucru : indiferent de felul cum vom proceda în cazul de faţă, ar fi extrem de important să organizăm o corespondenţă regulată cu soţia lu Belenin şi cu Spania în general. Spania este acum un loc deosebit de important, căci, în comparaţie cu Anglia, acolo este totuşi mai comod să lucrăm decît în altă parte.

Nu pot insista prea mult asupra importanţei unanimităţii de păreri pe plan teoretic. Adversarii noştri s-au şi agăţat de negarea lipsită de sens a rolului democraţiei (Potresov, în

www.dacoromanica.ro

„Delo" nr. 1). Bazarov a scrîntit-o în „Letopis". Bogdanov îndrugă *alte* bazaconii, dar *tot* bazaconii, în „Letopis". Acolo avem de-a face cu un bloc extrem de suspect, format din machişti şi din aderenţi ai Comitetului de organizare. Un bloc odios ! Cu greu l-am putea sparge... Să încercăm, poate, un bloc cu machiştii împotriva aderenţilor Comitetului de organizare ? Nu ştiu dacă vom reuşi ! ! În politică, Gorki dă întotdeauna dovadă de lipsă de caracter şi se lasă influenţat de sentimente şi de dispoziţii de moment.

Presa legală din Rusia capătă o importanţă deosebită ; de aceea şi problema liniei juste capătă o importanţă din ce în ce mai mare, căci pe acest teren duşmanilor le este mai uşor „să ne ţină" sub focul lor.

Cel mai bine ar fi, poate, ca Belenin să-şi aibă „baza" în Spania, să primească acolo scrisori şi manuscrise de la noi ; am putea continua schimbul nostru de păreri, schimbul de scrisori ; Belenin s-ar putea întoarce acolo curînd, după o scurtă călătorie mai departe (căci primejdia este foarte mare, şi pentru cauză ar fi mult mai bine dacă Belenin ar face *scurte* vizite în cîteva oraşe şi apoi s-ar întoarce în Spania, sau acolo unde este acum, sau în ţara vecină, pentru *a consolida* legăturile etc.).

La punctul doi, cred că principalul este acum să scoatem foi volante şi proclamaţii împotriva ţarismului, scrise într-un limbaj popular. Te rog să te informezi asupra posibilităţii de a organiza editarea lor în Spania. Dacă nu se poate, le vom tipări aici şi le vom trimite ; pentru aceasta avem nevoie de *ireproşabile* legături de transport. Ai avut perfectă dreptate spunînd că japonezii s-au dovedit a fi *absolut* inapţi pentru aceasta. Cel mai bine ar fi să recurgem la serviciile unor străini, cu care am putea să şi corespondăm în limba engleză sau în altă limbă străină. Nu voi insista asupra chestiunii transportului, deoarece şi d-ta ştii şi îţi dai seama cum stau lucrurile. Nenorocirea e că n-avem bani, dar sper că la Petrograd se va strînge ceva.

În Rusia, principala problemă de partid a fost *şi rămîne* problema „unităţii". În cele 500—600 de numere ale ziarului său, Troţki nici nu ne-a spus clar şi răspicat şi nici nu şi-a

www.dacoromanica.ro

clarificat sieşi cu cine vrea el unitate : unitate cu Ciheidze, Skobelev & Co. ? sau nu ? Se pare că şi la Petrograd au mai rămas „unificatori", deşi sînt foarte slabi (nu ei au editat acolo „Rabocie Vedomosti" ?). Se spune că „Makar" e la Moscova şi face şi el pe împăciuitoristul. Împăciuitorismul şi unificatorismul sînt extrem de dăunătoare pentru partidul muncitoresc din Rusia, căci înseamnă nu numai o idioţie, ci şi *pieirea* partidului. Căci *în fapt* „unificarea" (sau împăcarea etc.) cu Ciheidze şi Skobelev (şi de ei, în primul rînd, e vorba aici, pentru că se pretind a fi „internaţionalişti") înseamnă „unirea" cu Comitetul de organizare şi, prin el, cu Potresov & Co., adică în fond înseamnă o atitudine de *servilism* faţă de social-şovinişti. Dacă Troţki & Co. n-au înţeles acest lucru, cu atît mai rău pentru ei. Conţinutul primului număr al revistei „Delo" şi mai ales participarea muncitorilor la comitetele pentru industria de război *demonstrează* că aşa stau lucrurile.

Nu numai cînd ne gîndim la alegerile pentru Dumă a doua zi după încheierea păcii, ci şi în general în *toate* problemele practicii de partid, *principalul criteriu* îl constituie acum atitudinea în problema „unităţii" cu Ciheidze & Co. Nu ne putem bizui decît pe cei care au înţeles cît de înşelătoare este ideea unităţii şi cît de necesară este ruptura cu această clică (cu Ciheidze & Co.) în Rusia. *Numai* asemenea oameni ar trebui să recruteze Belenin pentru rolul de conducători.

De altfel şi pe plan internaţional sciziunea se înscrie acum la ordinea zilei. Cred că acum e momentul ca *toate* elementele conducătoare conştiente din rîndurile muncitorimii din Rusia să înţeleagă acest lucru şi să adopte o rezoluţie în favoarea unei rupturi organizatorice cu Internaţionala a II-a şi cu Biroul internaţional al lui Huysmans, Vandervelde & Co., în favoarea creării unei a III-a Internaţionale, *neapărat* împotriva kautskiştilor din toate ţările (Ciheidze & Co., precum şi Martov şi Akselrod = kautskiştii ruşi) şi *neapărat* împreună cu cei care se situează pe poziţia stîngii zimmerwaldiene.

La punctul trei. Punctul cel mai nevralgic îl constituie acum şubrezenia legăturii dintre noi şi elementele muncito-

www.dacoromanica.ro

reşti conducătoare din Rusia ! ! Nici un fel de corespondenţă ! ! L-am avut numai pe James, dar acum nu-l mai avem nici pe el ! ! Aşa nu se poate. Fără o corespondenţă conspirativă *regulată* nu e posibilă nici editarea de foi volante, nici transportarea lor, nici stabilirea de înţelegeri în privinţa proclamaţiilor, nici trimiterea proiectelor de proclamaţii etc. etc. Aceasta e ceva esenţial !

În prima sa călătorie, Belenin n-a stabilit (n-a putut, probabil, să stabilească) asemenea legături. Pentru numele lui dumnezeu, convinge-l că este neapărat necesar să le stabilească în a doua sa călătorie ! Neapărat ! ! Numărul legăturilor stabilite trebuie să constituie criteriul succesului imediat al călătoriei ! ! (Fireşte că influenţa personală a lui Belenin e şi mai importantă, dar el *nu va putea* rămîne multă vreme nicăieri fără a se expune primejdiei şi fără a dăuna cauzei.) Numărul legăturilor stabilite în fiecare oraş constituie criteriul succesului călătoriei ! !

Cel puţin două treimi din numărul legăturilor în fiecare oraş trebuie să fie stabilite cu elemente conducătoare din rîndurile *muncitorilor*, adică aceşti muncitori *să scrie* chiar ei, să înveţe *s i n g u r i* cum se poartă o corespondenţă conspirativă (nu zeii fac oalele), iar fiecare dintre ei să-şi pregătească 1—2 „succesori" pentru eventualitatea unei căderi. Treaba asta nu trebuie încredinţată exclusiv intelectualilor. În nici un caz. Este o muncă pe care o pot face şi trebuie s-o facă elementele conducătoare din rîndurile muncitorilor. Altminteri *nu se poate* asigura continuitatea şi permanenţa muncii ; or, aceasta este principalul.

Cam asta-i tot.

În ceea ce priveşte literatura legală, adaug că ar trebui lămurit dacă „Letopis" (în cazul cînd nu-i vom putea înlătura pe aderenţii Comitetului de organizare printr-un bloc cu machiştii) va publica articole de-ale mele ? poate cu restricţii ? care anume ?

Trebuie aflat mai precis cum stau lucrurile cu „Volna".

Cît despre mine, trebuie să-ţi spun că aş avea nevoie de o sursă de cîştig. Altfel mă prăpădesc, zău aşa ! E o scumpete

www.dacoromanica.ro

grozavă şi n-avem din ce trăi. Trebuie scoşi *cu forţa** bani de la editorul revistei „Letopis", căruia i-au fost trimise două broşuri ale mele (să plătească ; *imediat* şi cît mai mult !). Idem de la Bonci. La fel în privinţa *traducerilor*. Dacă nu se face ceva pe linia asta, nu voi putea rezista ; crede-mă, situaţia mea e serioasă, foarte, foarte serioasă.

O caldă strîngere de mînă pentru d-ta şi mii de urări de bine pentru Belenin ; confirmă-mi *imediat*, în cîteva rînduri măcar, primirea scrisorii de faţă.

Al d-tale, *Lenin*

P. S. Scrie-mi *deschis* cu ce stare de spirit pleacă Buharin ? ne va scrie sau nu ? ne va îndeplini rugămintea sau nu ? corespondenţa (cu America) e posibilă *numai* prin Norvegia : spune-i asta şi caută să aranjezi lucrurile.

Scrisă după 3 octombrie 1916
Expediată din Zürich la Stockholm

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. II

Se tipăreşte după manuscris

302

CĂTRE V. A. KARPINSKI

Dragă V. A.,

Îţi trimit un manuscris spre transcriere [380], în *4* exemplare, în rînduri cît mai *strînse*, te rog, şi pe sferturi, nu pe jumătăţi de coală.

Dacă ai bani din fondurile partidului, ia pentru cheltuieli cît îţi trebuie (pentru hîrtie, transcriere etc.) ; dacă nu, scrie-mi îndată cît să-ţi trimit.

Salutări. Al d-tale, *Lenin*

Scrisă înainte de 5 octombrie 1916
Expediată din Zürich la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin", vol. XXI

Se tipăreşte după manuscris

* În ceea ce priveşte problema banilor, îl rog pe Belenin să vorbească cu Katin, şi chiar cu Gorki, bineînţeles, numai *dacă nu* va găsi în asta *nimic* jenant.

www.dacoromanica.ro

303

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Îţi trimit articolul [381]. Ăsta zic şi eu articol reuşit ! Dar nu găseşti că ar trebui adăugate următoarele două lucruri ?

(1) că şi printre germani sînt defetişti despre care va relata istoria (îţi aminteşti de spusele lui Seger şi de Bloch ?) ;

(2) ceva despre ieşirea nedemnă pe care a avut-o „Gazeta Robotnicza" împotriva noastră pe tema defetismului.

Cît priveşte B.S.I. cred că e mai bine să aşteptăm invitaţia.

Citesc „Avanti !", dar nu chiar în fiecare zi. Roagă-l pe Jorjik să-mi comunice *precis* numărul şi data.

(N-a fost asta cumva acea întrevedere a *parlamentarilor* despre care s-a vorbit, pare-mi-se, la Kiental ?)

Parlamentarii sînt însă cu *toţii* kautskişti.

Dacă articolul lui Aleksandr e deja cules, ne aflăm într-o situaţie dificilă. Ce-i de făcut ?

Nu sînt în stare să scurtez articolul lui Strannik ! L-am citit *de două* ori ! ! Mi-e peste putinţă să-l mai citesc o dată.

Zilele acestea îţi voi trimite răspunsul meu la articolul lui Iuri *.

N-ar trebui oare să ne înţelegem mai întîi ceva mai precis cu Parisul ?

Nu cumva o să iasă o halima dacă vom *începe* să trimitem materiale *fără a fi în măsură* să trimitem necontenit ?

Grişa merită o săpuneală bună pentru neglijenţă şi lipsă de precizie : nu ştie să scrie ca lumea ! Trimite telegrame stupide !

La Zürich n-avem pe cine să punem la transcriere.

Salutări. *Lenin*

Nu-i aşa că de la Grişa trebuie să sosească zilele acestea o scrisoare conspirativă ?

Scrisă cel mai tîrziu la 5 octombrie 1916
Expediată din Zürich la Hertenstein (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

* Este vorba de „Răspuns lui P. Kievski (I. Peatakov)". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

304

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Restituie-mi mai repede *a m b e l e* manuscrise[382] ; mai trebuie să le dau la transcris.

Să ne gîndim cum să facem ca Iuri *să nu poată* renunţa la publicare. D-ta ce crezi ?

Salutări. *Lenin*

Scrisă cel mai tîrziu la 5 octombrie 1916. Expediată din Zürich la Hertenstein (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

305

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Îi scriu lui Grişa să ne răspundă *cîţi* bani ne poate trimite. Căci e clar că cenzura nu va lăsa să treacă în întregime nici articolele lui Iuri, ca să nu mai vorbim de cel al lui Strannik. De o lună şi jumătate tot bate apa în piuă prostul de Grişa, fără a ne scrie *principalul ! !*

Cred că va trebui să scoatem tot aici un al doilea volum. E cît se poate de neplăcut să dai în acelaşi volum două articole despre autodeterminare şi amîndouă la rubrica „Discuţii". (Ce-ar fi să publicăm în broşură separată articolul lui Iuri împreună cu răspunsul nostru la el ?) Faptul că la Paris există cenzură schimbă radical *totul* : doar nu putem s-o scoatem cu spaţii albe... şi pentru care motiv ?

Hîrtia s-a scumpit din nou. Nu va urca oare Benteli iarăşi preţurile peste cele stabilite ? Ar trebui să te informezi în această privinţă (ar fi, poate, mai bine să te duci personal la el), păstrînd răspunsul lui scris.

Retrimite-mi cît mai grabnic „Delo". Zilele acestea îţi voi trimite articolul lui Avilov ; în penultima mea scrisoare ţi-am scris din greşeală că l-am trimis *.

Răspunsul la articolul lui Iuri merge acum la transcris

* Vezi volumul de faţă, p. 324. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

şi după aceea ţi-l voi trimite *d-tale*, ca să i-l expediezi; pentru a nu pierde timp, scrie-mi exact unde şi cînd să-ţi scriu.

Salutări. *Lenin*

Scrisă la 5 octombrie 1916
Expediată din Zürich
la Hertenstein (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

306

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

De la Grişa a sosit acum o scrisoare prin care ni se aduce la cunoştinţă că ei editează culegerea *sub* regimul cenzurii!! Iată-ne definitiv „împotmoliţi"!!! Ce ne facem acum cu articolul lui Strannik? Şi hîrtia s-a scumpit *enorm*. Ştiai asta? Ai calculat cît o să ne coste **acum** culegerea noastră?

Ai primit coşul cu critica făcută de mine articolului lui Iuri? Restituie-mi, te rog, *cît mai repede* ambele manuscrise. Ai primit scrisoarea lui Aleksandr?

Lui Buharin i-am scris o scrisoare amabilă *.

Salutări. *Lenin*

Scrisă între 5 şi 14 octombrie 1916
Expediată din Zürich
la Hertenstein (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

307

CĂTRE V. A. KARPINSKI

Scumpe V. K.,

Te rog să introduci alăturata notă [383] (fie ca notă de subsol, fie în text, după cum e mai bine în cazul de faţă) la pasajul din articol în care se vorbeşte de posibilitatea realizării independenţei Finlandei.

Salutări. Al d-tale, *Lenin*

* Vezi volumul de faţă, p. 334—339. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Nu i-ai putea transmite dobitocului de Rîbalka (fie şi prin Kuzma) că îi *permit*, bineînţeles, să publice scrisorile şi post-scriptumurile mele ? [384] Sau te deranjează ?

Scrisă după 5 octombrie 1916
Expediată din Zürich la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

308

CĂTRE I. F. ARMAND

Scumpă prietenă,

Astăzi e luni şi tot n-am articolul ! ! Şi doar te-am rugat să mi-l trimiţi, ţi-am scris că am nevoie de el *, iar d-ta de cînd îmi tot promiţi că mi-l trimiţi „mîine" ! Ce înseamnă asta ? Te rog să mi-l trimiţi imediat !

Salutations amicales. *Lenin*

Scrisă la 9 octombrie 1916
Trimisă din Zürich la Sörenberg (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

309

CĂTRE N. I. BUHARIN

14. X. 1916

Dragă N. I. [385],

În legătură cu articolul „buclucaş", cum îl numeşti d-ta, emiţi nişte raţionamente foarte stranii sau, mai bine zis, nu mai raţionezi de loc, ci te înfierbînţi şi sari la întîmplare de la un raţionament la altul. Într-adevăr, priveşte de la distanţă ce ai ajuns să scrii :

„...Am pur şi simplu sentimentul (!) că nu (!) e vorba aici de capete de acuzaţie (!), ci «în genere»..."

---

* Este vorba de lucrarea lui Lenin „Programul militar al revoluţiei proletare" (Opere complete, vol. 30, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 133—145). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Chiar aşa ai scris ! ! Dar cum poţi spune aşa ceva ? Asta înseamnă să închizi gura oricărui om care raţionează şi discută. În scrisoarea redacţiei sînt *precis* indicate şi formulate deosebirile de păreri, iar d-ta te înfierbînţi : sentiment, acuzaţie, în genere...

Scrii că ai ţinut un referat „pe aceeaşi temă" şi că nimeni dintre publiciştii de la C.O. „nici n-a încercat să mă acuze de anarhism".

Şi acesta e un argument ? Nici în scrisoarea redacţiei nu se vorbeşte de anarhism. Pe de o parte, nu se poate stabili ce anume ai spus în referatul d-tale, iar pe de altă parte se ştie că publiciştii de la C.O. sînt cam săraci cu duhul. Chiar d-ta adaugi : „le-am tras o săpuneală în celelalte probleme"...

„A te teme de ce va spune Maria Alekseevna cea galben-lichidatoristă înseamnă a da dovadă de oportunism" (Potresov).

E spus tare, foarte tare. Dar nu-şi atinge ţinta ! Căci eu afirm că aici *are dreptate* Potresov, şi nu Bazarov [386].

(1) Aşa e sau nu ? Această chestiune nu te preocupă. — (2) E rău dacă galbenii *au dreptate* relevînd greşelile oamenilor noştri ? Ai ocolit problemele recurgînd la o înşirare de cuvinte tari. Înseamnă deci că d-ta eşti acela care te „temi" să te întrebi care e semnificaţia faptului că dreptatea e de partea lui Potresov, şi nu a lui Bazarov.

„...Doar nu mi se poate reproşa că aş nega lupta pentru democraţie..." Eu îţi reproşez o serie de greşeli în această chestiune şi îţi indic cu precizie care anume, pe cînd d-ta te eschivezi de la o discuţie în fond.

D-ta formulezi trei „enunţuri", chipurile „absolut incontestabile şi ortodox-marxiste", la care *„poate fi rezumat"* primul capitol.

Dar aceste enunţuri (1) au un caracter atît de general, încît sînt departe de a fi concrete ; (2) şi aceasta este esenţialul, afirmă *a l t c e v a* decît se spune în articol ! !

„Atît Gr. cît şi dv. nici nu încercaţi măcar să-mi spuneţi în ce constă, la urma urmei, erezia mea".

Ba să am iertare : asta nu-i adevărat. În scrisoarea redacţiei se arată *cît se poate de precis* în ce anume greşeşti, pe cînd d-ta *n u* răspunzi nimic la cele *spuse* şi *arătate* de

www.dacoromanica.ro

noi. Nu dai nici un răspuns la nici una din numeroasele noastre referiri cît se poate de precise ! !

Iată una din aceste referiri : citatele din Marx şi Engels. D-ta întrerupi citatele *în aşa fel,* încît sensul lor apare greşit redat sau devin posibile concluzii inexacte. Acesta e, de altfel, singurul punct la care ne răspunzi ; dar ce ne răspunzi d-ta ? „Eu — zici — cunosc foarte bine continuarea (citatelor)". „Dar în aceste privinţe ei au avut o părere care nu dă loc la răstălmăciri".

Şi asta-i tot ! ! Ar fi ceva ridicol dacă n-ar fi atît de trist. Noi arătăm *precis* tocmai un asemenea caz de „răstălmăcire". D-ta însă, fără să analizezi argumentul şi *fără* să reproduci măcar un singur citat (eu *dintr-adins* le-am verificat ; nu degeaba ţi-am scris ; am verificat *nu* un singur citat !), te eschivezi printr-un tertip : „nu dă loc la răstălmăciri". Vina este în întregime a d-tale : în loc să discuţi divergenţele, te eschivezi printr-un tertip.

Nu te-am acuzat în legătură cu aceasta nici de „anarhism" şi nici de „erezie", ci ţi-am scris că „restul trebuie lăsat să se cristalizeze", ceea ce e cu totul altceva. D-ta nu numai că nu răspunzi la cele arătate de noi, dar le şi *răstălmăceşti. Aşa nu se poate !*

„Aţi ţinut mult articolul..." Cu tot dinadinsul vrei să ne cauţi nod în papură ! Am corespondat îndelung cu Grigori, căci ne susţrăgeau alte articole. Termene încă nu ne fixaseşi atunci şi nimeni n-avea de unde să ştie de o eventuală plecare a d-tale.

Cît priveşte „izgonirea" şi polemica pe un ton care caută să evite o ruptură, trebuie să-ţi spun că *cu d-ta* n-am polemizat încă în presă, ci am căutat *să mă explic în scris* înainte de orice polemică şi tocmai pentru a o evita. Astea sînt fapte ; or, facts are stubborn things *. Un fapt nu se poate şterge prin bîrfeală. Lui P. Kievski îi voi răspunde în presă (lui P. Kievski, nu d-tale), şi îi acordăm un privilegiu pe care nu l-am dat încă *nimănui :* îi trimitem în prealabil articolul, pentru a obţine „consimţămîntul" lui. (Din nefericire, copistul s-a îmbolnăvit la jumătatea lucrului ; de aceea nu avem încă articolul şi se

* — faptele sînt încăpăţînate. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

pare că nu-l vei putea vedea înainte de plecare ; dar *legăturile poştale cu America nu s-au întrerupt* şi probabil că P. Kievski ţi-l va trimite. Nu-l putem lua de la copist, ca să-l dăm altuia, în primul rînd pentru că nu avem altul, iar în al doilea rînd pentru că nu e de aici, locuieşte în alt oraş, iar în plus e foarte strîmtorat şi *nu-i putem* lua această mică posibilitate de cîştig, promisă dinainte.)

Articolul lui P. Kievski este cum nu se poate mai slab şi plin de confuzii nemaipomenite (în general, în problema democraţiei) *.

D-ta ştii prea bine că noi toţi te-am preţuit întotdeauna în mod deosebit şi că luni de-a rîndul am purtat corespondenţă cu d-ta, arătîndu-ţi încă din *primăvara* anului 1915 că ai inconsecvenţe în problema programului-minimum şi a democraţiei. M-aş bucura din inimă dacă polemica va fi *numai* cu P. Kievski, care a început-o, iar divergenţele dintre noi şi d-ta se vor atenua. Dar pentru asta trebuie ca d-ta să nu te eschivezi de la discutarea problemelor (litigioase), ci să le examinezi în fond şi cu toată atenţia.

Sînt foarte bucuros că sîntem de acord în atitudinea împotriva revendicării „dezarmării". Mă bucură, de asemenea, că l-am cunoscut pe Franz : se vede că pentru a-l atrage de partea noastră ai desfăşurat o serioasă muncă de propagandă bolşevică ; aici trebuie să fie un mare merit al d-tale. Omul acesta se străduieşte să pătrundă miezul problemelor şi dă multe speranţe.

Anexez adeverinţa. Corespondenţa cu America e posibilă *numai* prin Scandinavia, altfel se pierde *tot;* cenzura franceză e *fără ruşine*.

În legătură cu America. Am trimis acolo în 1915 o serie de scrisori ; *toate* au fost confiscate de blestemata de cenzură franceză şi engleză.

Tare am vrea :

(1) Să editäm acolo, în limba engleză, manifestul stîngii zimmerwaldiene.

* Nu ştiu ce ţi-a scris Grigori, şi de aceea nu-ţi pot răspunde la acest punct. D-ta spui că ţi-a scris „inepţii de cea mai pură speţă"... Hm... hm ! Nu te temi că foloseşti un ton „care duce la ruptură" ? Eu *sînt departe de a folosi* un asemenea ton în polemica cu P. Kievski.

www.dacoromanica.ro

(2) Idem broşura noastră despre război (prelucrată în vederea unei reeditări).

(3) Să obţinem, dacă e posibil, ca Socialist Party şi Socialist Labour Party să trimită, fără plată, pe adresa C.C., principalele lor publicaţii şi broşuri (am *numai* „Appeal to Reason").

(4) În 1912 m-a vizitat la Cracovia redactorul unui ziar *evreiesc* din New York, un oarecare Kagan, care, printre altele, a promis să-mi trimită publicaţiile statisticii economice oficiale din Statele Unite (care se primesc acolo gratuit la redacţie), spunînd că pentru ziarul lor, cu vastul lui serviciu de expediţie, trimiterea acestor publicaţii nu va prezenta nici o dificultate. Şi *nu* s-a ţinut de cuvînt. Dacă-l vezi, sondează terenul : mai e vreo nădejde sau nu ?

(5) Ar fi bine dacă am forma acolo un mic grup de bolşevici ruşi şi letoni, care să poată urmări publicaţiile *mai interesante*, să ni le trimită, să scrie despre ele, *să traducă şi să tipărească* materialele trimise de noi şi în genere să discute împreună şi „să agite" diverse chestiuni legate de Internaţionala a III-a şi de „aripa stîngă" a mişcării socialiste internaţionale.

Dacă am putea asocia vreo doi bolşevici mai activi cu vreo doi letoni buni cunoscători de limbă engleză, cred că treaba ar merge.

(6) Este în genere necesar să acorzi letonilor o atenţie deosebită şi în special să cauţi să te vezi cu *Berzin*. Cred că l-ai putea căuta prin Strahdneks.

(7) La sfîrşitul anului 1914 sau în 1915 am primit din America o foaie volantă scoasă de Socialist Propaganda League şi conţinînd o profession de foi * *în spiritul* stîngii zimmerwaldiene. Anexez adresa lor. Le-am trimis o *lungă* scrisoare în limba engleză ; să se fi pierdut oare ? Mă voi strădui să găsesc copia şi să ţi-o trimit dacă, după ce te vei fi informat, vei considera că merită. Am scris despre această League şi letonilor, prin Strahdneks ; s-o fi pierdut şi scrisoarea aceea.

(8) În America trebuie creată o *bază* de activitate împo-

* — profesiune de credinţă. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

triva burgheziei *engleze*, care a instituit o cenzură barbară. Asta la § 5.

(9) Caută să ne răspunzi imediat, fie şi prin cîteva rînduri pe o carte poştală, ca să încercăm să stabilim legături *regulate* cu America ; să ne comunici *din timp* (cu 1 lună — 1 lună şi jumătate înainte) data întoarcerii.

Expediată din Zürich
la Christiania (Oslo)

Publicată pentru prima oară în 1932, în revista „Bolşevik" nr. 22

Se tipăreşte după manuscris

310

CĂTRE I. F. ARMAND

Scumpă prietenă,

Am primit broşura despre imperialism şi lunga d-tale scrisoare. S-a primit tot. Multe mulţumiri. Îţi vom trimite „The Call". Alte noutăţi apărute îţi va trimite, probabil, Grigori din Berna. Nadia este ocupată cu congresul Ligii ; îţi trimite salutări. Ieri ţi-a scris o scrisoare lungă. Să *nu* stai la Sörenberg : e frig acolo şi ai să răceşti.

Multe salutări.

Al d-tale, *Lenin*

P. S. Poate că n-ai banii necesari pentru mutare ? Scrie-ne cît îţi trebuie şi-ţi vom procura aici fără greutate...

Scrisă la 21 octombrie 1916
Expediată din Zürich
la Sörenberg (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

311

CĂTRE F. KORITSCHONER

25. X. 1916

Scumpe prieten,

Ne pare foarte rău că nu ne-ai scris pînă acum nici un rînd. Să sperăm că importantele evenimente de la Viena te vor determina, în sfîrşit, să ne scrii amănunţit.

www.dacoromanica.ro

În „Berner Tagwacht“ (iar apoi și în alte ziare) a apărut știrea că la uzinele de armament din Speyer (Austria) au făcut grevă 24 000 de muncitori, că soldații cehi au tras, omorînd 700 (șapte sute !) de muncitori ! Ce e adevărat din toate acestea ? Comunică-ne, te rog, cît mai amănunțit.

În ceea ce privește actul săvîrșit de Friedrich Adler, te-aș ruga să-mi comunici amănunte.

Ziarele de aici („Berner Tagwacht“ și „Volksrecht“ — le primești pe amîndouă ? sau pe nici unul dintre ele ?) ridică în slăvi actul lui Adler. „Avanti !“ (vă parvine acest ziar ?) scrie că Friedrich Adler este autorul cunoscutului manifest al internaționaliștilor austrieci [387]. E adevărat ? Și este oare indicat să vorbim de pe acum deschis despre acest lucru ?

(1) A vorbit Friedrich Adler cu cineva despre planul său ? (2) N-a încredințat vreunui prieten documente, scrisori, declarații spre a fi publicate mai tîrziu ? (3) E adevărat ce scrie ziarul vienez „Arbeiter Zeitung“ că Adler a fost *pretutindeni* (și la clubul feroviarilor și în alte părți) în minoritate (și cît de mare era această minoritate ?) ; (4) — că situația lui în cadrul organizației devenise „imposibilă“ (?) — (5) — că la ultima conferință de partid n-a avut decît *șapte* voturi ? — (6) că la ultimele două adunări de delegați el a atacat extrem de vehement partidul, cerînd „demonstrații“ ? (ce fel de demonstrații ?).

Scrie-ne, te rog, cît mai amănunțit despre toate aceste lucruri și, în general, transmite-ne cît mai multe informații și amănunte despre Friedrich Adler. În lipsa unei indicații contrare din partea d-tale, *vom publica* în ziarele noastre (precum și în presa germană de aici, ca material al redacției noastre) tot ce ne vei trimite.

Cît privește aprecierea politică a acestui act, noi rămînem, bineînțeles, la vechea noastră convingere, confirmată prin decenii de experiență, că atentatele teroriste individuale constituie mijloace *neadecvate* de luptă politică.

„Killing is no murder“ *, scria vechea noastră „Iskră“ despre atentate ; noi *nu sîntem cîtuși de puțin împotriva* uciderii din motive politice (în această privință sînt pur și simplu dezgustătoare frazele slugarnice ale

* — „A ucide nu înseamnă a asasina“. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

oportuniştilor de la „*Vorwärts*“ şi de la „*Arbeiter Zeitung*“ din Viena), dar ca tactică revoluţionară atentatele individuale sînt neadecvate şi dăunătoare. Numai mişcarea de masă poate fi considerată luptă politică reală. Actele teroriste individuale pot şi trebuie să aducă şi ele foloase numai dacă sînt direct legate de o mişcare de masă. În Rusia, teroriştii (pe care noi i-am combătut întotdeauna) au săvîrşit o serie de atentate individuale, dar în decembrie 1905, cînd în sfîrşit s-a ajuns la o mişcare de masă, la insurecţie, cînd *masa* trebuia ajutată să facă uz de violenţă, tocmai atunci *au dispărut* din arenă „teroriştii“. În aceasta constă greşeala teroriştilor.

Adler ar fi adus mult mai mult folos mişcării revoluţionare dacă, fără a se teme de sciziune, ar fi trecut la o muncă sistematică de propagandă şi agitaţie ilegală. Ar fi foarte bine dacă s-ar găsi un grup de stînga care să publice la Viena un manifest prin care să aducă la cunoştinţa muncitorilor punctul său de vedere : să înfiereze în termeni cît mai tari slugărnicia lui „*Arbeiter Zeitung*“ de la Viena şi a lui „*Vorwärts*“, să justifice din punct de vedere moral actul lui Adler („killing is no murder“), dar totodată, ca o *concluzie* pentru muncitori, să declare : nu de terorism avem noi nevoie, ci de o sistematică, îndelungată şi devotată muncă de propagandă şi agitaţie revoluţionară, de demonstraţii etc. etc. *împotriva* partidului servil, oportunist, *împotriva* imperialismului, *împotriva* guvernelor proprii, *împotriva* războiului.

Te rog să ne scrii, de asemenea, dacă şi în ce măsură gestul lui Adler poate fi privit ca un act *desperat ?* Cred că pe plan politic aşa este. Pierzîndu-şi încrederea în partid, el nu putea suporta gîndul imposibilităţii de a lucra cu acest partid, de a conlucra cu Viktor Adler, nu se putea împăca cu ideea unei sciziuni, nu-şi putea asuma greaua sarcină de a lupta împotriva partidului. Iar rezultatul acestei deznădăjduiri a fost atentatul.

Actul desperat al unui kautskist („Volksrecht“ scrie că Adler nu era un adept al stîngii zimmerwaldiene, ci mai curînd un kautskist).

www.dacoromanica.ro

Dar noi, revoluţionarii, nu trebuie să ne lăsăm cuprinşi de desperare. Noi nu ne temem de sciziune. Dimpotrivă, admitem necesitatea sciziunii, explicăm maselor de ce e necesară şi inevitabilă această sciziune, chemăm la acţiune împotriva vechiului partid, la luptă revoluţionară de masă.

Ce curente (respectiv ce nuanţe individuale) există la Viena şi în Austria în ceea ce priveşte aprecierea actului săvîrşit de Adler ?

Mă tem că, în dorinţa de a evita un proces, guvernul vienez îl va declara pe Friedrich Adler nebun. Dar, dacă se va ajunge la proces, va trebui organizată neapărat răspîndirea de manifeste.

Scrie-ne mai mult şi mai amănunţit şi respectă cu stricteţe toate măsurile tehnice de precauţie.

Cu salutări cordiale,

al d-tale, *N. Lenin*

Expediată din Zürich la Viena

Publicată pentru prima oară la 1 martie 1932, în ziarul „Pravda" nr. 60

Se tipăreşte după manuscris
Tradus din limba germană

312

CĂTRE G. I. BELENKI

Dragă Grişa,

Aşadar, neînţelegerea a fost lămurită [388]. Nu face să mai vorbim de ea. *Nu* merită să scoatem culegerea la Paris, unde există cenzură. Dacă se va lămuri însă pe deplin posibilitatea de a scoate culegerea fără aprobarea cenzurii, scrie-ne, şi cît mai precis.

Sîntem de acord cu propunerea de a se crea la Paris o redacţie (vremelnică) pentru editarea de foi volante, formată din Varin + Domov + 1 reprezentant al grupului de la Paris.

Ziarele scriu că la 24. XII. 1916 va avea loc la Palais Bourbon o conferinţă a socialiştilor din ţările *Antantei.* Află dacă ştirea e adevărată. Îţi vom trimite o foaie vo-

www.dacoromanica.ro

lantă semnată de C.C., iar d-ta să pregăteşti mai minuţios editarea şi difuzarea ei în această eventualitate.

Multe mulţumiri pentru tot ce ne-ai trimis. Mai trimite şi scrie-ne mai des.

Al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 26 octombrie 1916
Expediată din Zürich la Paris

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

313

CĂTRE I. F. ARMAND

Scumpă prietenă,

Ţi-am trimis ieri nr. 7 din „Letopis". După ce n-ai să mai ai nevoie de el, te rog să mi-l înapoiezi sau să-l trimiţi la Berna, cu menţiunea ca de acolo să mi-l restituie *neapărat*, fără a-l trimite mai departe. A fost pe aici Abramovici şi am discutat cu el destul de mult. Lucrează bine acest tînăr din *veriga de jos*, independent de Huber; *„înţelegerile"* cu acesta din urmă nu fac doi bani, bineînţeles. Ţi-aş fi foarte recunoscător dacă mi-ai trimite din cînd în cînd numerele *mai interesante* din „L'Humanité", cu critici la adresa „minorităţii" etc.

Cu salutări prieteneşti,

al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 28 octombrie 1916
Expediată din Zürich la Sörenberg (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

314

CĂTRE I. F. ARMAND

Scumpă prietenă,

Mă pregătesc să rostesc la congresul partidului elveţian (sîmbătă 4. XI) un cuvînt de salut [389]. Alăturat îţi trimit textul, cu rugămintea de a mi-l traduce în franceză *; de-

* Vezi volumul de faţă, p. 346. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

oarece s-ar putea să nu reuşeşti să descifrezi mîzgălelile din ciornă, adaug (la p. 4), transcrise pe curat, două pasaje dintre cele mai încîlcite.

În cazul cînd, contrar aşteptărilor mele, nu-mi vei putea îndeplini rugămintea, te rog să-mi *telegrafiezi* (Uljanow — Kammerer — Spiegelgasse. *14*).

Dacă nu ţi-e greu, te rog să-mi confirmi *imediat* — printr-o carte poştală — primirea scrisorii de faţă şi să-mi comunici *cînd* vei termina traducerea şi cînd mi-o vei trimite, în aşa fel încît eu s-o primesc vineri, căci tare mă tem să nu întîrzie ; timpul e scurt, iar legăturile poştale cu Sörenberg lasă mult de dorit.

Citatele în traducere sînt luate din broşură, dar trebuie să le încadrezi în textul francez în aşa fel, încît *să se lege* de restul cuvîntării.

Cu o caldă strîngere de mînă,

al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 30 octombrie 1916
Expediată din Zürich
la Sörenberg (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

315

CĂTRE I. F. ARMAND

Scumpă prietenă,

Te rog să introduci în text următoarele două adăugiri :

la cuvintele :

folosirea violenţei de către clasele asuprite

să adaugi : „*împotriva asupritorilor*“

la cuvintele :

Cu patru ani înainte de revoluţie ne-am pronunţat pentru folosirea violenţei de către mase

să adaugi :

„*împotriva asupritorilor*“ [390].

Nadia intenţionează să-ţi scrie mîine.

Scrisă la 31 octombrie 1916
Expediată din Zürich
la Sörenberg (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

www.dacoromanica.ro

316

CĂTRE N. D. KIKNADZE

Scumpe tovarăş,

Îţi mulţumesc foarte mult pentru relatarea asupra discuţiilor de la Geneva [391] ; este foarte important pentru noi să cunoaştem părerile cititorilor. Păcat că ne sînt prea rar aduse la cunoştinţă.

Lunacearski, Bezrabotnîi & Co. sînt nişte oameni fără judecată.

Te sfătuiesc să le pui tăios chestiunea : să prezinte *în scris* (iar apoi să şi publice) teze concise şi clare (cum sînt rezoluţiile noastre) — (1) despre autodeterminare (§ 9 din programul partidului nostru). Sînt ei sau nu de acord cu rezoluţia din 1913 ?

Dacă nu, de ce n-au spus-o ? de ce nu au prezentat o rezoluţie proprie ?

(2) *Din ce motive* nu recunosc ei apărarea patriei în războiul *actual ?*

(3) *Cum* pun ei problema „apărării patriei" ?

(4) Cum privesc ei războaiele naţionale

şi (5) — insurecţiile naţionale ?

Să răspundă !

Pun pariu că se vor încurca ca nişte copii. Ei n-au înţeles *absolut nimic* din problema caracterului istoric al „naţiunii" şi al „apărării patriei".

Deoarece îmi scrii că vrei să angajezi o discuţie cu ei, îţi trimit articolul meu pe această temă, care urmează să apară în nr. 3 (sau 4) al culegerii *. Ţi-l trimit *cu titlu privat, adică numai pentru d-ta :* după ce-l citeşti, trebuie să mi-l restitui sau să-l dai soţilor Karpinski *ca să mi-l trimită cu primul pachet.* Deocamdată nu-l pot da publicităţii.

Crezusem că eşti plecat şi de aceea i-am adresat numai lui

* Vezi „Despre o caricatură de marxism şi despre «economismul imperialist»" (Opere complete, vol. 30, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 79—132). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Noe scrisoarea despre problemele elveţiene. Dar ea îţi este *destinată* şi d-tale. *Citeşte-o.* Noe nu-mi trimite *nici un răspuns.* Curios ! Foarte curios !

Salutări cordiale. Însănătoşire grabnică.

Cu o caldă strîngere de mînă,

al d-tale, *Lenin*

Scrisă la sfîrşitul lunii octombrie — începutul lunii noiembrie 1916. Expediată din Zürich la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin", vol. III

Se tipăreşte după manuscris

317

CĂTRE I. F. ARMAND

Scumpă prietenă,

Multe mulţumiri pentru traducere. N-am avut posibilitatea s-o folosesc la congres, deoarece am luat cuvîntul chiar la începutul lucrărilor lui, cînd francezii nu sosiseră încă şi nu se traducea nimic în franţuzeşte. Voi căuta totuşi să folosesc această traducere ; o voi trimite lui Abramovici şi altora şi vom încerca s-o tipărim undeva.

Azi n-am mai apucat să mă duc la poştă, căci s-a închis la 7 seara, în timp ce eu eram ocupat la congres.

De la congres am rămas cu o impresie bună. Este pentru prima oară de la începutul războiului cînd, la un congres elveţian, stînga (care în 1914 nu exista de loc, iar în 1915 abia începuse să se manifeste) nu numai că se afirmă, ci şi începe să *se constituie de-a dreptul* în opoziţie faţă de dreapta şi faţă de „centru" (Grimm). Un mare merit îi revine aici lui Radek ; a fost un timp în vara acestui an cînd el a făcut nu ştiu ce încurcătură, căci Grigori îmi scria pozitiv că, într-o scrisoare pe care a primit-o de la Radek, acesta se lăuda că „l-a împăcat pe Grimm cu Platten" (frumos merit !). Linia lui Bronski este însă de trei ori mai oscilantă şi de trei ori mai stupidă decît a lui Radek.

www.dacoromanica.ro

Radek a sosit aici şi eu „m-am împăcat" cu el (relaţiile dintre noi fuseseră încordate, aproape de ruptură). În ajunul congresului am reuşit să organizăm o consfătuire neoficială a delegaţilor de stînga (lucru asupra căruia insistasem timp de trei săptămîni, dar fără nici un rezultat pînă atunci !). La consfătuire au fost *toţi* liderii stîngii, inclusiv tinerii *. Acţionînd de comun acord cu Radek, am obţinut fără greutate adoptarea rezoluţiei noastre, consimţind să facem unele concesii acceptabile. La congres însă s-a încins o luptă. Prima bătălie s-a dat în problema aprecierii fracţiunii din „Nationalrat". Stînga a atacat. Naine şi Platten au rostit cuvîntări admirabile. Greulich i-a apărat foarte slab pe cei de dreapta. Grimm a jucat din nou rolul de „centru" şi prin mici „amendamente" a reuşit să obţină un vot unanim (încurcînd oarecum iţele). El şi-a dat seama că majoritatea este vădit de partea lui Platten. Mîine se dă lupta în problema atitudinii faţă de Kiental : proiectul de rezoluţie al stîngii a fost elaborat cu participarea noastră şi este mult mai bun decît cel cu privire la „Nationalrat". Să vedem care va fi rezultatul. Eu mă simt ca un bătrîn cal de luptă care participă la o bătălie.

Cu o caldă strîngere de mînă,

al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 4 noiembrie 1916
Expediată din Zürich
la Sörenberg (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

318

CĂTRE N. D. KIKNADZE

Dragă tovarăşe,

D-ta contești observaţia mea cu privire la *posibilitatea* ca *şi* actualul război imperialist să se transforme într-un război naţional.

* Vezi volumul de faţă, p. 351—352. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Argumentul d-tale ? „Ar trebui să apărăm o patrie imperialistă"...

Dar este oare logic ceea ce spui d-ta ? Dacă patria va rămîne „*imperialistă*", cum ar putea războiul să fie naţional ? ?

După părerea mea, discuţiile cu privire la „posibilităţi" au fost teoreticeşte greşit introduse de Radek şi de § 5 al tezelor grupului „Die Internationale" [392].

Marxismul se situează pe terenul faptelor, şi nu al posibilităţilor.

Un marxist trebuie să pună la baza politicii sale *numai fapte* precis şi incontestabil dovedite.

Aşa se şi face în rezoluţia noastră (de partid) *.

Cînd însă *în locul* ei ni se oferă „imposibilitatea", răspund : e inexact, e nemarxist, e un şablon. *Sînt posibile* orice transformări.

Şi citez un fapt istoric (războaiele din 1792—1815). Iau un exemplu care ilustrează că şi în prezent sînt posibile asemenea lucruri (în condiţiile unei dezvoltări *retrograde*).

După părerea mea, *d-ta* confunzi posibilul (despre care *nu* eu am început discuţia ! !) cu realul atunci cînd îţi închipui că admiterea posibilităţii permite o schimbare a tacticii. Asta e culmea lipsei de logică.

Admit posibilitatea ca un social-democrat să se transforme într-un burghez *şi viceversa*.

E un adevăr incontestabil. Dar urmează oare de aici că voi considera acum drept social-democrat pe *cutare* burghez, pe Plehanov de pildă ? Nicidecum. Dar ca posibilitate ? Să aşteptăm transformarea ei în realitate.

Atît şi nimic mai mult. Tocmai în „metodologie" (despre care scrii d-ta) trebuie să se facă deosebire între posibil şi real.

Sînt posibile *orice* transformări, pînă şi transformarea

* Vezi *V. I. Lenin*. Opere complete, vol. 26, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 160—166. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

unui om prost într-un om deştept, dar în viaţa *reală* întîlnim arareori asemenea transformări. Şi simpla „posibilitate" a unei transformări de acest gen nu mă face să încetez a considera drept prost un asemenea om.

Nedumeririle d-tale cu privire la „dubla" educare nu-mi sînt clare. Am dat doar un exemplu *concret* (Norvegia) atît în „*Prosveşcenie*" * cît şi în articolul îndreptat împotriva lui Kievski **.

D-ta *nu* răspunzi la aceasta ! ! Iei un exemplu cu totul neclar, exemplul Poloniei.

Aceasta nu înseamnă „dublă" educare, ci o încercare de *a aduce* la acelaşi numitor lucruri diferite, de a atinge acelaşi obiectiv — Moscova, pornind de la două puncte de plecare diferite : Nijni şi Smolensk.

Social-democratul suedez care nu se pronunţă pentru *libertatea* de despărţire a Norvegiei este un nemernic. Asta n-o conteşti. Un social-democrat norvegian se poate pronunţa fie *pentru* despărţire, fie *împotriva* ei. Este oare obligatorie pentru toţi social-democraţii din toate ţările unitatea într-o astfel de problemă ? Nu. Ar fi un şablon, un şablon ridicol, o pretenţie ridicolă.

Social-democraţilor polonezi (am scris asta în „Prosveşcenie") nu le-am reproşat niciodată faptul că *ei* sînt împotriva independenţei Poloniei.

În locul unei argumentări simple, clare, incontestabile din punct de vedere teoretic : nu ne putem pronunţa astăzi pentru o *astfel* de revendicare democratică (o Polonie independentă), care *în practică* ne subordonează *întru totul* uneia dintre puterile sau coaliţiile imperialiste

(asta e incontestabil şi e de ajuns ; asta e necesar şi suficient),

— în loc de aceasta, ei au ajuns la ideea absurdă că independenţa Poloniei „e irealizabilă".

---

* Vezi „Despre dreptul naţiunilor la autodeterminare" (Opere complete, vol. 25, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 312—318). — *Nota red.*

** Vezi „Despre o caricatură de marxism şi despre «economismul imperialist»" (Opere complete, vol. 30, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 101—108). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Noi am ridiculizat această idee atît în 1903 cît şi în aprilie 1916.

Bravii noştri social-democraţi polonezi aproape reuşiseră să demonstreze imposibilitatea creării unui nou stat polonez, şi numai... numai imperialistul Hindenburg i-a împiedicat s-o demonstreze definitiv : s-a apucat şi l-a realizat [393].

Cît de ridicol de doctrinari devin oamenii care (adoptînd punctul de vedere cracovian [394]) vor să aprofundeze (sau să aplatizeze ?) „economicul" ! !

P.S.D. * au ajuns pînă acolo încît să scrie că neagă Staatenbau" ** ! ! Dar întreaga democraţie nu este Staatenbau ? Dar independenţa Indiilor Olandeze, cerută de Gorter, *nu* este Staatenbau ?

Noi sîntem pentru libertatea de despărţire a Indiilor Olandeze. Dar un social-democrat din Indiile Olandeze este oare *obligat* să se pronunţe pentru despărţire ? Iată încă un exemplu care ilustrează aşa-zisa „dublă" educare ! !

Războiul este o continuare a politicii. Belgia este o ţara colonială, spui d-ta. Dar să nu fim noi în stare să stabilim *ce fel* de politică continuă *actualul* război : politica sclavagistă belgiană sau aceea a eliberării Belgiei ? ?

Eu cred că vom şti s-o facem.

Iar dacă cineva se va încurca, aceasta va fi o chestiune *de fapt.*

Doar nu putem „interzice" războaiele naţionale (cum ar vrea Radek), de teamă că nişte oameni fără cap sau nişte şarlatani ar putea să prezinte *din nou* drept război naţional un război imperialist ! ! E ceva ridicol, dar aşa reiese la Radek.

Noi sîntem *pentru* insurecţia *naţională,* şi nu împotriva ei. Asta e clar. Dar mai departe decît atît nu putem merge : dacă analizăm concret fiecare caz în parte, poate că nu vom lua drept „insurecţie naţională" răscoala din 1863 a statelor sudice ale Americii...

* — P.S.D. (social-democraţii polonezi). — *Nota trad.*
** — „construcţia de stat". — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

Articolul lui Engels din Arhiva Grünberg [395] a fost la mine, dar l-am trimis lui Grigori. Cînd îl voi primi de la el, ţi-l voi trimite d-tale.

Cu o caldă strîngere de mînă,

al d-tale, *Lenin*

N. K. mă roagă insistent să-ţi trimit salutări şi din partea ei.

Scrisă după 5 noiembrie 1916
Expediată din Zürich la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin", vol. III

Se tipăreşte după manuscris

319

CĂTRE I. F. ARMAND

Scumpă prietenă,

În loc să scrii că nu înţelegi ce înseamnă „economism imperialist", mă întrebi ce-i aia „imperialism economic".

Vechiul „economism" punea greşit problema corelaţiei dintre capitalism şi lupta politică.

Noul „economism" pune greşit problema corelaţiei dintre imperialismul capitalist şi lupta politică.

De toate acestea mă ocup mai pe larg în articolul împotriva lui Iuri (acest negustor „a consimţit" să-i tipărim articolul ; acesta va intra deci în *„Sbornik"* nr. 3 sau 4).

Divergenţele cu Radek prezintă *pentru Rusia* (şi pentru Germania, Anglia, pentru toate ţările care au colonii) *nu* numai un interes teoretic. Pentru Elveţia însă da.

Grimm este impertinent şi ticălos : el îl atacă josnic pe *Radek*, şi nu pe mine (cum greşit îşi închipuie Grigori, prost informat de Zina). Lucrurile s-au petrecut astfel (rămîne entre nous) : vineri seara am ţinut o consfătuire a stîngii (la care Radek şi cu mine ne-am prezentat pe deplin solidari) şi (după ce am numit în acest scop o comisie) am adoptat o rezoluţie cu privire la Kiental. Au fost acolo Platten, Nobs, Münzenberg şi alţi cîţiva tovarăşi, adică *toţi*

www.dacoromanica.ro

conducătorii stîngii. *Sîmbătă* după prînz, după începerea lucrărilor congresului (ele începuseră sîmbătă dimineaţa), a avut loc, *nu* în clădirea unde se ţinea congresul, o adunare a „tinerilor" (care erau, totodată, delegaţi la congres). A prezidat Münzenberg. Referatul asupra rezoluţiei *(noastre)* a fost prezentat de *Radek*. Eu n-am luat cuvîntul. Rezoluţia *a fost adoptată*. La această adunare au venit (uşile nu fuseseră încuiate !), *fără să fi fost invitate*, doamna (Genossin) Bloch (prietena lui Grimm şi o mare mahalagioaică), Dimka (altă mahalagioaică, prietena lui Martov) etc. E clar că ele „s-au dus cu raportul" la Grimm, iar acesta (dînd crezare bîrfelii unor mahalagioaice) a conchis că „autorul de fapt" = Radek şi a publicat un articol în care se afirmă că acest autor (Urheber) a vorbit „vor einem anderen Forum" * [396]. Haritonov publică o dezminţire în „Volksrecht".

Am iniţiat o intensă muncă de agitaţie spre a convinge pe Platten şi pe Nobs de necesitatea organizării (mai bine zis : a strîngerii rîndurilor) stîngii [397]. Mă pregătesc să ţin *aici* un referat pe această temă (Platten *a promis* să organizeze ţinerea lui). Nu ştiu dacă am să mă descurc cu limba şi dacă o să iasă ceva din toată povestea asta.

Radek *a promis* să-l combată *făţiş* pe Grimm în „Arbeiterpolitik" [398] (te sfătuiesc să te abonezi la acest săptămînal, costă 15 *pfenigi* = 20 de centime numărul).

Să vedem dacă se va ţine de cuvînt.

Ai grijă de sănătatea d-tale.

(Articolul pentru O. C. l-am scris eu **.)

Multe salutări. *Lenin*

P. S. Ţi-am trimis la Berna (pe adresa lui Grigori) „tezele" mele pentru acest referat. Te rog să le traduci în franţuzeşte (pentru Geneva, Lausanne, Chaux-de-Fonds etc.). Le-ai primit ? Ce părere ai despre ele ?

Scrisă la 7 noiembrie 1916
Expediată din Zürich
la Sörenberg (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

* — „în faţa unui alt for". — *Nota trad.*
** Nu s-a stabilit despre ce articol e vorba aici. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

320

CĂTRE I. F. ARMAND

Scumpă prietenă,

Fireşte că şi eu vreau să fim în corespondenţă ; s-o continuăm deci.

Am rîs cu lacrimi la citirea pasajului din cartea d-tale poştală în care scrii : „Franţa nu cunoaşte hectarul ca unitate de măsură, ci numai acrul. Poate ştii cît e un acru ?...“

Să te prăpădeşti de rîs, nu alta !

Sistemul metric a fost introdus — imaginez-vous * — de *Franţa*. În acest sistem, care a fost adoptat în majoritatea ţărilor lumii, hectarul (ha) = 100 de ari. Acrul *nu* este o unitate de măsură specific franceză, ci engleză, reprezentînd circa $^4/_{10}$ dintr-un hectar.

Ei, nu te supăra că m-am amuzat pe socoteala d-tale : am făcut-o fără răutate. Şi ce-i de mirare că ai întîlnit rar cuvinte ca : hectar, ha şi altele ? Sînt termeni de specialitate, neinteresanţi.

Îţi mulţumesc foarte mult pentru traducerea tezelor [399]. Le voi trimite lui Abramovici şi lui Guilbeaux.

Vrei să le modific pentru Franţa ? Nu cred că merită, acolo multe sînt altfel.

Astăzi a avut loc aici o adunare a stîngii : *nu* au venit toţi, doar 2 elveţieni + 2 străini (germani) + 3 evrei rusopolonezi **... Slab ! Cred că n-o să iasă mai nimic : a doua adunare a fost fixată peste 10 zile... Le este greu pentru că totul se reduce *tocmai* la lupta împotriva lui Grimm, faţă de care ei au prea puţine forţe. Vom trăi şi vom vedea.

În ceea ce priveşte femeile, sînt de acord cu cele adăugate de d-ta.

Tezei în care se arată că în prezent (1) social-democraţii din *Elveţia* (2) nu trebuie în nici un caz să voteze pentru acordarea creditelor militare, d-ta îi cauţi nod în papură. La început se arată *tot timpul* că e vorba de războiul *actual*, imperialist. Numai despre el e vorba.

* — închipuie-ţi. — *Nota trad.*

** Şi nu s-a putut ţine un referat, ci doar o convorbire.

www.dacoromanica.ro

„Muncitorul nu are patrie" — aceasta înseamnă că (α) situaţia lui economică (le salariat *) nu are un caracter naţional, ci unul internaţional ; (β) duşmanul lui de clasă este internaţional ; (γ) condiţiile eliberării lui, de asemenea ; (δ) unitatea internaţională a muncitorilor este *mai importantă* decît cea naţională.

Înseamnă oare aceasta, decurge oare de aici că *nu trebuie* să luptăm *atunci cînd e vorba* de doborîrea unui jug străin ? Da sau nu ?

Războiul coloniilor pentru eliberare ?

— Războiul Irlandei împotriva Angliei ?

Dar o răscoală (naţională) nu înseamnă apărarea patriei ?

Îţi voi trimite articolul în care-l combat pe Kievski în această problemă **.

Dacă mai ai nevoie de cărţi, *scrie-mi*. Aici se pot procura multe, şi eu oricum frecventez deseori bibliotecile.

Cu o caldă strîngere de mînă,

al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 20 noiembrie 1916
Expediată din Zürich
la Sörenberg (Elveţia)

Publicată pentru prima oară în 1949, în revista „Boljevik" nr. 1

Se tipăreşte după manuscris

321

CĂTRE I. F. ARMAND

Scumpă prietenă,

Cît priveşte modificarea tezelor pentru uzul francezilor, eu unul nu m-aş apuca s-o fac***. Poate încerci d-ta ?

Ele au fost scrise pentru elveţieni : aici şi „partea militară" se prezintă altfel (pentru un stat mic), şi situaţia din partid este alta etc. etc. De altfel, nici nu dispun de material *concret* despre Franţa.

* — sistemul muncii salariate. — *Nota trad.*

** Vezi „Despre o caricatură de marxism şi despre «economismul imperialist»" (Opere complete, vol. 30, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 79—132). — *Nota red.*

*** Este vorba de tezele lui V. I. Lenin „Sarcinile zimmerwaldienilor de stînga din Partidul social-democrat elveţian". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Aş vrea din toată inima să dau o mînă de ajutor socialiştilor de stînga din Franţa, dar nu ştiu cum se face că nu reuşesc să stabilesc legături cu ei. Grişa scrie scrisori lungi, dar arhistupide, bate apa în piuă, rumegă idei vechi, nu comunică nimic concret, nimic precis despre socialiştii *de stînga* din Franţa, nu stabileşte cu ei nici un contact, absolut nici unul.

În privinţa noţiunii de patrie, vrei să găseşti, pare-mi-se, o contrazicere între ceea ce scriam înainte (cînd ? în 1913 ? unde anume ? ce anume ?) şi ceea ce scriu acum. Nu cred să existe contraziceri. Găseşte textele exacte, şi atunci vom vedea.

Desigur, între ortodocşi şi oportunişti au fost întotdeauna divergenţe în ceea ce priveşte înţelegerea noţiunii de patrie (comp. Plehanov în 1907 sau 1910, Kautsky în 1905 şi 1907 şi Jaurès „L'armée nouvelle" *). Sînt întru totul de acord cu aceasta : aici divergenţa este radicală. Nu cred să fi spus undeva că nu sînt de acord cu aceasta.

Că apărarea patriei este admisibilă (cînd e admisibilă) numai ca apărare a democraţiei (în perioada respectivă), asta e şi părerea mea.

Niciodată, fireşte, proletarii nu trebuie „să se contopească" cu mişcarea general-democratică. Marx şi Engels nu „s-au contopit" cu mişcarea burghezo-democratică din Germania în 1848. Noi, bolşevicii, nu „ne-am contopit" cu mişcarea burghezo-democratică în 1905.

Noi, social-democraţii, sîntem întotdeauna pentru democraţie nu „în interesul capitalismului", ci în interesul curăţirii drumului în faţa mişcării *noastre*, curăţire care e cu neputinţă fără dezvoltarea capitalismului.

Cu cele mai bune salutări, al d-tale, *Lenin*

P. S. Dacă ai nevoie de cărţi, scrie-mi.

Scrisă la 25 noiembrie 1916
Expediată din Zürich
la Sörenberg (Elveţia)

Publicată pentru prima oară în 1949, în revista „Bolşevik" nr. 1

Se tipăreşte după manuscris

* — „Armata nouă". — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

322

CĂTRE I. F. ARMAND

Scumpă prietenă,

Între noi fie vorba, nu te-aş sfătui să trimiţi o *asemenea* scrisoare [400]. *Atît* de franc nu se poate vorbi decît cu social-democraţi de stînga *arhi*siguri şi arhiprieteneşte dispuşi faţă de noi.

Unde-s aceia ? Cine-s ei ? sau ele ? ? ?

„Vrem să luăm în mîinile noastre" — te pomeneşti că ţi se publică scrisoarea şi te faci de rîs ! !

Sfatul meu : asemenea lucruri se scriu *numai* unor prieteni mai mult decît siguri (prin Radek, de pildă, dacă el va declara, pe răspunderea sa, că scrisoarea va fi trimisă numai şi numai la *prieteni).*

Pentru publicul social-democrat *obişnuit* trebuie s-o refaci în termeni cît se poate de prudenţi.

Salutări. *Lenin*

Scrisă înainte de 26 noiembrie 1916
Expediată din Zürich
la Sörenberg (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

323

CĂTRE I. F. ARMAND

Scumpă prietenă,

Cu părere de rău trebuie să-ţi comunic că nu găsesc la mine cartea lui Delaisi. Probabil că am lăsat-o la Berna sau că „a luat-o" spre citire careva.

Cît priveşte scrisoarea d-tale către femei, am impresia că te-au supărat observaţiile pe care le-am făcut pe marginea ei. Sau poate că le-ai şi răstălmăcit întrucîtva ?

Eu îţi scriam că te sfătuiesc să scoţi pasajul în care se spune : „noi vrem să luăm în mîinile noastre", căci va părea ridicol. Dacă *nu* vrei să-l scoţi, te sfătuiesc să trimiţi scrisoarea *numai* prietenilor celor mai siguri şi mai apropiaţi, din Germania *de pildă*, prin Radek.

www.dacoromanica.ro

Dar dacă eşti de acord să refaci unele formulări imprudente (căci în actualele rînduieli poştale şi cu arestările care se ţin lanţ în Germania, în Franţa etc., s-ar putea ca scrisoarea să nimerească în *alte* mîini), sfatul meu e de prisos. Iată ce sens au avut sfaturile mele. Atît şi nimic mai mult. *Nici vorbă* că aş fi fost „nemulţumit" de scrisoarea d-tale, *nici pomeneală de aşa ceva.*

Îmi ceruseşi părerea : ţi-am comunicat-o şi te-am sfătuit *doar* să faci *unele* mici modificări.

Cu o caldă strîngere de mînă,

al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 26 noiembrie 1916
Expediată din Zürich
la Sörenberg (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

324

CĂTRE I. F. ARMAND

Scumpă prietenă,

M-aş bucura *foarte mult* dacă te-ai duce la Geneva ca să discuţi problema componenţei redacţiei noului organ de presă [401].

Zău aşa !

Brilliant ne-a luat-o înainte şi „l-a agăţat" pe Guilbeaux.

Îmi pare rău, îmi pare nespus de rău.

Se mai poate face ceva ? Am să-i scriu Olgăi şi lui Grigori să facă demersurile necesare pentru a introduce în redacţie pe careva dintre membrii partidului nostru. Olga crede că nu-i imposibil. E ceva absolut necesar.

În privinţa cărţii pe care am luat-o la biblioteca de aici (şi care se află la d-ta), cred că ţi-aş putea satisface rugămintea în condiţiile următoare :

La plecarea d-tale din Clarens lasă *şi* la oficiul poştal *şi la cel telegrafic* noua d-tale adresă (cu indicaţia ca orice telegramă să-ţi fie retransmisă *imediat)* şi ia cartea *cu d-ta* (împreună cu sfoară şi hîrtie de împachetat).

www.dacoromanica.ro

La primirea unei telegrame : „Envoyez le livre“ *, mi-o expediezi cu prima poştă, fără a întîrzia nici măcar cu *o oră*.

În aceste condiţii *poţi* s-o ţii peste termen ; îmi asum eu riscul, care nici nu e prea mare, căci e 99% sigur că bibliotecarul *nu* mi-o va cere. Dar trebuie să am garanţia absolută că, *dacă mi-o va cere*, i-o voi putea restitui a doua zi (căci altfel se va descoperi că am trimis cartea afară din Zürich şi o să iasă un scandal *monstru)!*

Cred că măsura de precauţie propusă de mine nu-ţi va fi cîtuşi de puţin împovărătoare ; în schimb, e absolut necesară.

Cu cele mai bune salutări,

al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 28 noiembrie 1916
Expediată din Zürich
la Clarens (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

325

CĂTRE I. F. ARMAND

Scumpă prietenă,

Nu ştiu dacă între mine şi d-ta există sau nu divergenţe în problema „apărării patriei“. D-ta afirmi că există o contrazicere între articolul meu din culegerea „În amintirea lui Marx ** şi ceea ce spun eu acum, *fără să citezi* exact nici ce am scris atunci, nici spusele mele de azi. Îmi este imposibil să răspund la această afirmaţie. Nu am la îndemînă culegerea „În amintirea lui Marx“ şi, bineînţeles, nu pot să ţin minte cuvînt cu cuvînt tot ce am scris acolo. Fără citate *exacte* din cele afirmate de mine atunci şi astăzi nu sînt în stare să răspund la un *astfel* de argument din partea d-tale.

În general vorbind însă, am impresia că d-ta judeci puţin cam unilateral şi formal. Ai luat *un* citat din „Manifestul

* — „Trimiteţi cartea“. — *Nota trad.*

** Vezi „Marxism şi revizionism“ (Opere complete, vol. 17, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 15—26). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Partidului Comunist" (muncitorii nu au patrie) şi pari a voi să-l aplici fără rezerve, *mergînd pînă la negarea războaielor naţionale.*

Întregul spirit al marxismului, întregul lui sistem cere ca fiecare teză să fie privită (α) numai sub aspect istoric; (β) numai în legătură cu altele; (γ) numai în legătură cu experienţa concretă a istoriei.

Patria este o noţiune istorică. Una este patria în epoca sau, şi mai precis, în *momentul* luptei pentru doborîrea jugului străin, şi altceva este ea într-un moment cînd mişcările naţionale aparţin de mult trecutului. În „cele trei tipuri de ţări" (§ 6 al tezelor noastre cu privire la autodeterminare) *, teza cu privire la patrie şi la apărarea ei *nu poate fi aplicată* în acelaşi mod în toate condiţiile.

În „*Manifestul Partidului Comunist*" se spune că muncitorii nu au patrie.

Just. Dar *nu numai* asta se spune acolo. Acolo se mai spune că la formarea statelor naţionale proletariatul are un rol întrucîtva deosebit. Cine ia prima teză (muncitorii nu au patrie) şi *uită l e g ă t u r a* ei cu cea de-a doua (muncitorii se constituie ca clasă naţională, dar nu în sensul în care o face burghezia), acela procedează cît se poate de greşit.

În ce constă dar această legătură? După părerea mea, tocmai în faptul că în mişcarea *democratică* (într-un astfel de moment, într-o astfel de situaţie concretă) proletariatul nu-i poate refuza acesteia sprijinul său (prin urmare, nu poate respinge nici apărarea patriei într-un război naţional).

Marx şi Engels au spus în „*Manifestul Comunist*" că muncitorii nu au patrie. Dar tot Marx *a îndemnat* nu o dată la război *naţional*: Marx în 1848, iar Engels în *1859* (sfîrşitul broşurii „Padul şi Rinul", în care Engels aţîţa pur şi simplu sentimentul *naţional* al germanilor şi-i îndemna deschis pe aceştia la un *război* naţional). În *1891*, Engels, date fiind primejdia şi iminenţa unui război al Franţei (Boulanger) + Alexandru al III-lea împotriva Germaniei, a admis *în mod expres* „apărarea patriei" [402].

* Vezi „Revoluţia socialistă şi dreptul naţiunilor la autodeterminare" (Opere complete, vol. 27, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 268—269). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Au fost oare Marx şi Engels nişte semănători de confuzie, care spuneau azi una, mîine alta ? Nu. După părerea mea, admiterea „apărării patriei" într-un război naţional corespunde întru totul marxismului. În 1891, *social-democraţii* germani *ar fi trebuit* într-adevăr să-şi apere patria într-un război împotriva lui Boulanger + Alexandru al III-lea. Aceasta ar fi fost o variantă sui generis de război *naţional*.

Cele de mai sus sînt, de altfel, doar *o repetare* a celor spuse în articolul meu împotriva lui Iuri *. D-ta însă, nu ştiu de ce, treci sub tăcere acest articol. Mie mi se pare că în problema ridicată aici *t o c m a i* el — articolul acesta — conţine o serie de teze care lămuresc în întregime (sau aproape în întregime) modul în care înţeleg eu marxismul.

Despre Radek — despre „cearta" (???!!!) cu Radek. Am avut deja, astă-primăvară, o discuţie în contradictoriu cu Grigori, care nu înţelegea de loc situaţia politică de atunci şi îmi reproşa că provoc o ruptură cu stînga zimmerwaldiană. Fleacuri.

Legătura cu stînga zimmerwaldiană este şi ea ceva relativ. În primul rînd, Radek nu este = stînga zimmerwaldiană. În al doilea rînd, între mine şi Radek nu a fost o „ruptură" în general, ci numai într-o anumită *sferă*. În al treilea rînd, este absurd ca legătura cu Radek să fie înţeleasă în aşa fel încît *noi* să avem mîinile legate în lupta teoretică şi practică *absolut necesară*.

Ad 1 (la punctul 1). Niciodată şi nicăieri n-am făcut un singur pas şi n-am schiţat un singur gest care să ducă la o ruptură sau chiar numai la o slăbire a legăturilor cu „stînga zimmerwaldiană". Nimeni nu mi-a arătat şi nici nu-mi va putea arăta vreodată un asemenea pas sau gest. Nici cu Borchardt, nici cu suedezii, nici cu Knief ş.a.m.d., ş.a.m.d.

(Radek ne-a scos din redacţia revistei „Vorbote" printr-un procedeu cît se poate de josnic. El se poartă în politică ca un negustor din tagma lui Tyszka : e neruşinat, impertinent şi prost. În primăvara anului 1916, cînd mă aflam deja la Zürich, *Grigori* mi-a scris că nu duce *nici un fel* de „muncă

* Vezi „Despre o caricatură de marxism şi despre «economismul imperialist»" (Opere complete, vol. 30, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 79—132). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

colectivă" cu Radek. Radek *s-a îndepărtat* de noi — iată un *fapt cert. Din cauza* revistei „Vorbote", el s-a îndepărtat şi de mine, *şi de Grigori.* Din pricina insolenţei şi a mîrşavului spirit de tarabă al unei persoane, stînga zimmerwaldiană n-a încetat să fie stînga, şi nu face s-o amestecăm aici, n-ar fi nici inteligent şi nici just.

Numărul din februarie 1916 al ziarului „Gazeta Robotnicza" este un model de asemenea mîrşav şi slugarnic „joc" tyszkist (Radek calcă pe urmele lui). Cine *iartă* în politică astfel de lucruri e, după părerea mea, sau un prostănac, sau un nemernic. *Eu unul nu le voi ierta niciodată.* Pentru astfel de lucruri tragi palme sau întorci spatele.

Eu, bineînţeles, am întors spatele. Şi nu regret. Cu elementele *de stînga* din Germania nu am pierdut *cîtuşi de puţin* legătura. Cînd s-a pus problema să merg *realmente* împreună cu Radek (Congresul de la Zürich din 4—5. XI. 1916 [403]), *am mers* împreună. Toată pălăvrăgeala lui Grigori pe tema unei rupturi între mine şi stînga zimmerwaldiană s-a dovedit a fi o inepţie, ceea ce, de altfel, a şi fost întotdeauna.

Ad 2 — „sfera" rupturii dintre mine şi Radek o constituiau, prin urmare, (α) problemele ruse şi poloneze. Rezoluţia Comitetului organizaţiilor din străinătate a confirmat acest lucru. (β) Povestea cu Iuri & Co. Radek şi acum îmi scrie mie (şi lui Grigori) scrisori arhiinsolente (dacă vrei, ţi le pot trimite), în care declară că „noi" (adică el + Buharin + Iuri & Co.) „vedem" în cutare fel lucrurile ! ! Aşa poate să scrie numai un prostănac şi un nemernic care doreşte să urzească o „intrigă", *strecurîndu-se în fisura* divergenţelor dintre noi şi Iuri & Co. Dacă Radek *nu*-şi dădea seama *ce* face, e un prostănac. Dacă îşi dădea seama, e un nemernic.

Sarcina politică a partidului nostru era clară : *noi nu ne puteam lega* mîinile acceptînd în redacţie egalitatea cu N. I. + Iuri + E. B. (Grigori n-a înţeles acest lucru şi m-a pus în situaţia de a declara ultimativ că *plec* de la revista „Kommunist" dacă nu rupem legăturile cu ea. Revista

www.dacoromanica.ro

„*Kommunist*" a fost bună *cît timp* cei trei, care alcătuiau 1/2 din redacţie, *nu au avut* un program aparte.) A acorda *egalitate* grupului Buharin + Iuri + E. B. ar fi însemnat a face o idioţie şi a dăuna întregii munci. Nici Iuri, un tînăr lipsit de experienţă, şi nici E. B. nu au pic de minte şi, dacă s-au lăsat antrenaţi în prostia de a constitui *un grup* împreună cu Buharin, a trebuit s-o rupem cu ei sau, mai precis, cu revista „*Kommunist*". Ceea ce s-a şi făcut.

Polemica în jurul autodeterminării abia începe. În această privinţă, ca şi *în întreaga problemă* a atitudinii faţă de democraţie, domneşte la ei o confuzie totală. Să acordăm aici „egalitate" unor tineri cu mintea necoaptă şi unor proşti ? — niciodată ! N-aţi vrut să învăţaţi într-o atmosferă paşnică, tovărăşească, de vină sînteţi voi şi numai voi. *(M-am ţinut scai* de ei, provocîndu-i la discuţii pe această temă la Berna : ei strîmbau din nas ! Le-am scris la Stockholm scrisori de zeci de pagini — ei strîmbau din nas ! Ei, dacă-i aşa, atunci naiba să vă ia. Am făcut tot posibilul pentru a ajunge la un deznodămînt *paşnic*. Nu vreţi ? — atunci am să vă trag o săpuneală şi am să vă fac de rîsul lumii, ca pe nişte prostănaci ce sînteţi. Aşa şi numai aşa trebuie să procedăm.) Ce are a face aici Radek ? — vei întreba, poate, d-ta.

Are a face, pentru că el a fost „artileria grea" a acestui „grup", artilerie care stătea pitită în tufişuri, mai la o parte. Iuri & Co. îşi făcuseră destul de bine socoteala (E. B. are aptitudini de intrigantă ; după cum s-a văzut ulterior, ea *nici nu s-a gîndit să-l aducă pe Iuri la noi*, ci a căutat să creeze un grup împotriva noastră). Ei îşi făcuseră următoarea socoteală : noi vom porni războiul, dar de luptat va lupta pentru noi Radek ! ! *Pentru noi*, îşi ziceau ei, va lupta Radek, iar Lenin va avea *mîinile legate*.

V-aţi greşit socotelile, stimaţii mei tineri fără experienţă ! În politică nu voi permite nimănui să-mi lege mîinile. Vreţi să luptaţi ? Faceţi-o deschis. Iar rolul lui Radek — de a asmuţi din umbră nişte tineri necopţi, în timp ce el însuşi se ascunde în spatele „stîngii zimmerwaldiene" — este culmea mîrşăviei. Nici cel mai parşiv... din mlaştina tyszkistă nu

www.dacoromanica.ro

l-ar putea întrece în mîrşavă meschinărie, slugărnicie şi josnică intrigărie.

Ad 3 — am mai spus-o cît se poate de clar. Problema raportului dintre imperialism şi democraţie şi cea a programului-minimum se pune *tot mai amplu* (vezi programul olandez în nr. 3 al Buletinului [404]; S.L.P.* din America a scos întregul program-minimum. Entwaffnungsfrage**). În această privinţă domneşte în capul lui Radek o **confuzie totală** (asta reiese clar din tezele lui; de altfel, problema impozitelor directe şi indirecte, ridicată în tezele mele, arăta şi ea acelaşi lucru). Niciodată nu voi admite să fiu cu mîinile legate la lămurirea acestei extrem de importante probleme fundamentale. Nu pot. Problema trebuie lămurită. Ea va mai prilejui *zeci* de „alunecări" (se vor poticni unii).

Cine îşi închipuie că „legătura" cu stînga zimmerwaldiană înseamnă că *noi* ne vom lăsa legaţi de mîini în lupta teoretică împotriva „economismului imperialist" (care e o boală *internaţională* — o boală olandezo-americano-rusă etc.), acela nu înţelege nimic. Eu unul nu accept să repet în mod mecanic cuvintele „stînga zimmerwaldiană" şi să mă prosternez în faţa confuziei teoretice totale din capul lui Radek.

Rezultatul: după Zimmerwald, *manevrele* au fost *mai dificile*. Trebuia *să luăm* de la Radek şi de la E. B. & Co. *ceea ce ne interesează pe noi, fără să ne lăsăm legaţi de mîini*. Consider că am izbutit s-o fac. După plecarea lui Buharin în America şi *mai ales* după ce Iuri ne-a trimis articolul său şi a acceptat (a acceptat! *a trebuit* să accepte) răspunsul meu, rolul lor ca elemente constituite în „grup" *a luat sfîrşit*. (Grigori însă a vrut *să permanentizeze* acest grup, acordîndu-i *egalitate: noi* să-i dăm lui egalitate!!)

Cu Radek ne-am *despărţit* pe arena ruso-poloneză şi *nu l-am invitat* să colaboreze la „*Sbornik*". *Aşa trebuia*.

* — Socialist Labour Party — Partidul muncitoresc socialist. — *Nota trad.*
** — Problema dezarmării. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

Şi în momentul de faţă el nu poate să facă nimic care *să dăuneze* muncii. La Congresul de la Zürich (5. XI. 1916) el a fost nevoit să meargă *împreună* cu mine, ca şi în prezent, *împotriva lui Grimm.*

Ce înseamnă aceasta ? Aceasta înseamnă că am reuşit *să separ* * problemele : presiunea internaţională asupra kautskiştilor (Grimm y compris **) nu a fost slăbită *cîtuşi de puţin* şi, în acelaşi timp, eu nu sînt subordonat „egalităţii" cu prostia radekistă !

Consider că pe plan strategic lupta e definitiv cîştigată. S-ar putea ca Iuri + Co. + Radek + Co. *să se dedea la atacuri.* Allez-y, mes amis !*** *Acum odium*** va cădea asupra *voastră,* şi nu asupra noastră. În schimb însă, *acum* nu veţi putea prejudicia cauza, iar drumul nostru e liber. Am ieşit din încurcătura *murdară* (în toate privinţele) cu Iuri şi cu Radek, *fără a slăbi cîtuşi de puţin* „stînga zimmerwaldiană" şi avînd *premisele* necesare pentru combaterea prostiei în problema atitudinii faţă de democraţie.

Voilà *****. Cer scuze pentru lungimea scrisorii şi pentru abundenţa de cuvinte tari : nu pot scrie altfel cînd vorbesc deschis. Dar asta rămîne bineînţeles, entre nous ****** ; merge, cred, şi cu o vorbă de ocară în plus.

Cu cele mai bune salutări,

al d-tale, *Lenin*

În general vorbind, atît Radek cît şi Pannekoek pun *în mod greşit* problema luptei împotriva kautskismului. **N. B. ! !**

Scrisă la 30 noiembrie 1916
Expediată din Zürich
la Clarens (Elveţia)

Publicată pentru prima oară în 1949, în revista „Bolşevik" nr. 1

Se tipăreşte după manuscris

* Ceea ce a fost foarte greu !
** — inclusiv. — *Nota trad.*
*** — Daţi-i drumul, prieteni ! — *Nota trad.*
**** — răspunderea. — *Nota trad.*
***** — Asta e tot. — *Nota trad.*
****** — între noi. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

326

CĂTRE A. SCHMID

Stimate tovarăş,

Îmi daţi voie să vă propun un acord amiabil ?

Trebuie să mărturisesc că ieri n-am dat destulă atenţie unui punct foarte important din expunerea dv.[405] Şi anume, ideii că specificul Elveţiei constă, între altele, în democratismul ei mai profund (legiferarea prin referendum) şi că acest specific trebuie folosit *şi* în interesul propagandei. Această idee este extrem de importantă şi, după părerea mea, întru totul justă.

N-am putea aplica această idee în aşa fel încît să înlăturăm divergenţele (cu totul neînsemnate, probabil) dintre noi ? De pildă :

Dacă am supune unui referendum chestiunea formulată *numai* în felul acesta : pentru înlăturare totală sau împotriva ei ? — rezultatul va fi un mişmaş de voturi pacifiste (burghezo-pacifiste etc.) şi socialiste, adică nu o clarificare a conştiinţei socialiste, ci numai o întunecare a ei, nu o aplicare a ideii şi politicii *luptei de clasă* la această problemă specială (a militarismului), ci o renunţare la punctul de vedere al luptei de clasă în problema militarismului.

Dar dacă am supune unui referendum chestiunea formulată în felul următor : pentru exproprierea marilor întreprinderi capitaliste din industrie şi din agricultură, *ca singura cale* care duce la înlăturarea totală a militarismului, sau împotriva ei ?

În acest caz am spune în politica noastră practică acelaşi lucru pe care îl admitem cu toţii pe plan teoretic, şi anume că înlăturarea totală a militarismului este posibilă şi realizabilă numai o dată cu înlăturarea capitalismului.

Chestiunea ar trebui formulată, aşadar, în felul următor : 1) Cerem exproprierea *imediată* a marilor întreprinderi — poate sub forma unui impozit federal direct pe venit şi

www.dacoromanica.ro

pe avere, în cadrul căruia marile averi să fie impuse la cote atît de mari, revoluţionar de mari, încît să însemne în fapt exproprierea capitaliştilor.

2) Declarăm că, din punct de vedere economic, o atare transformare socialistă a Elveţiei e de pe acum şi nemijlocit posibilă, iar datorită scumpetei insuportabile — şi imperios necesară, şi că pentru realizarea pe plan politic a acestei transformări Elveţia are nevoie nu de un guvern burghez, ci de unul proletar, care să se sprijine nu pe burghezie, ci pe masele largi ale muncitorimii şi ale oamenilor cu venituri modeste ; lupta revoluţionară de masă, al cărei început îl constituie, de pildă, grevele de masă şi demonstraţiile de stradă de la Zürich şi care a fost recunoscută prin hotărîrea de la Aarau [406], urmăreşte *tocmai* acest scop, adică scopul de a pune astfel *efectiv* capăt situaţiei insuportabile a maselor.

3) Declarăm că o asemenea transformare a Elveţiei *va genera inevitabil* în rîndurile clasei muncitoare şi ale maselor de exploataţi din *toate* ţările civilizate hotărîrea entuziastă de a-i urma exemplul şi de a-i acorda un sprijin cît mai energic şi că *numai* în urma unei asemenea transformări *înlăturarea totală a militarismului*, spre a cărei înfăptuire năzuim noi şi pe care o doresc acum instinctiv mase foarte largi din Europa, va înceta de a mai fi o vorbă goală, un deziderat pios, ci va deveni o măsură reală, practic realizabilă şi politiceşte de la sine înţeleasă.

Care e părerea dv. în această privinţă ?

Nu credeţi oare că, punînd astfel problema (atît în agitaţia practică cît şi în discursurile parlamentare şi în propunerile pentru iniţiativa legislativă şi pentru referendum), vom evita primejdia ca pacifiştii burghezi şi „socialişti“ să înţeleagă greşit şi să răstălmăcească lozinca noastră antimilitaristă în sensul că noi am considera posibilă suprimarea totală a militarismului în *Elveţia burgheză*, înconjurată de state *imperialiste*, *fără* o revoluţie socialistă (ceea ce

www.dacoromanica.ro

este, desigur, o absurditate pe care noi cu toţii o respingem în unanimitate) ?

Cu salutări social-democrate, *N. Lenin*

Wl. Uljanow.
Spiegelgasse 14[II] (bei Kammerer). Zürich I.

Scrisă la 1 decembrie 1916
Expediată la Winterthur (Elveţia)
Publicată pentru prima oară în 1931, în „Culegeri din Lenin", vol. XVII

Se tipăreşte după textul copiei dactilografiate
Tradus din limba germană

327

CĂTRE M. G. BRONSKI

Scumpe tovarăş,

Ar fi de dorit, cred eu, ca rezoluţia să aibă următoarea construcţie logică (pe baza rezoluţiei Platten[407]) (textul din paranteză e redat *cuvînt cu cuvînt* după Platten) :

1. „Actualul război mondial este un război imperialist".

2. („Criminala politică de pace") dusă de Elveţia, care ar putea fi atrasă *şi ea* în războiul imperialist, pe de o parte din cauza acestei politici, iar pe de altă parte pentru că e înconjurată de puteri imperialiste.

3. De aceea „apărarea patriei" este şi pentru Elveţia „o frază ipocrită".

4. Respingerea în principiu a apărării patriei şi folosirea „celor mai puternice mijloace ale luptei de clasă". O enumerare cît mai completă a acestor mijloace.

Demobilizare imediată.

5. „Desfiinţarea totală a militarismului" *nu* în sens pacifist, ci în strînsă legătură cu revoluţia socialistă şi ca *urmare* a ei.

În felul acesta am putea obţine, cred eu, o bună rezoluţie în cinci puncte.

www.dacoromanica.ro

Este de la sine înţeles că eu nu dau aici nici un fel de formulări, ci indic doar succesiunea logică a ideilor.

Cu salutări cordiale, *Lenin*

Scrisă la începutul lunii decembrie 1916
Expediată din Zürich

Publicată pentru prima oară în 1931, în „Culegeri din Lenin", vol. XVII

Se tipăreşte după manuscris
Tradus din limba germană

328

CĂTRE M. N. POKROVSKI

6. XII. 1916

Stimate Mih. Nik.,

Am primit cartea poştală şi cei două sute de franci, pe care i-am trimis lui Zinoviev (eu am primit din Petersburg 869 de franci = 500 de ruble), adică, probabil, tot onorarul, *dacă* nu cumva o parte din ei reprezintă drepturile de autor pentru lucrarea în problema agrară *. Trist, foarte trist că intriganţii lucrează în jurul „patronului" ** publicaţiilor împotriva acestor publicaţii ! !...

Salutări cordiale. *V. Ulianov*

Expediată din Zürich la Sceaux (Seine)

Publicată pentru prima oară în 1958, în revista „Voprosî Istorii KPSS" nr. 4

Se tipăreşte după manuscris

329

CĂTRE I. F. ARMAND

Scumpă prietenă,

Am primit chiar acum cartea poştală pe care mi-ai trimis-o. Eu ţi-am trimis la Berna post-restant o carte poştală

* Este vorba de onorarul pentru lucrările : „Imperialismul, stadiul cel mai înalt al capitalismului" şi „Noi date cu privire la legile dezvoltarii capitalismului în agricultură". — *Nota red.*

** A. M. Gorki. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

în care nu te rugam decît să-mi dai un semn de viaţă, căci tăcerea d-tale începuse să mă îngrijoreze.

Sînt acum foarte preocupat de ideea editării unor foi volante consacrate problemelor elveţiene.

Aici s-a creat un fel de cerc al social-democraţilor de stînga. Cerc e, poate, prea mult spus, căci deocamdată nu s-au ţinut decît cîteva şedinţe (pe marginea tezelor mele). Participă la ele Nobs, Platten, Münzenberg şi încă cîţiva tineri. Discutăm rezoluţia militară în lumina sarcinilor stîngii. Din aceste discuţii mi-am putut da clar seama 1) cît de îngrozitor de slabe sînt (în *toate* privinţele) elementele de stînga din Elveţia ; 2) cît de prost este „sistemul" de înrîurire folosit de Radek şi de Bronski, care au scris şi continuă să scrie articole despre social-democraţii de stînga din *alte* ţări ! Tocmai asta-i nenorocirea că, atunci cînd e vorba de *străinătate*, toţi se situează bucuroşi pe poziţii de stînga, căci asta nu costă nimic. Dar cînd e vorba de Elveţia... nu prea se grăbesc !

Abramovici se angajează să difuzeze 1 500 de exemplare de broşuri şi foi volante *(te-ai angaja d-ta să traduci* sistematic şi permanent ? Răspunde-mi !), iar Münzenberg, cu care am vorbit ieri şi care este şeful unei *organizaţii* de tineret cu *4 0 0 0 ! !* de membri germani, se angajează să difuzeze *maximum* 1 500 ! !

Guilbeaux, căruia i-am trimis tezele [408], îmi scrie că e foarte mulţumit de ele şi că Comitetul internaţionaliştilor, recent înfiinţat de el, le va lua drept *bază*. Să vedem !

Am citit „Pledoaria" lui Humbert-Droz ! ! [409] Doamne, ce harababură e în capul lui ! Şi asta în 1916 ! E tolstoian — şi mă tem că *incorigibil*.

Grigori îmi scrie că în „Arbeiterpolitik" nr. 25 a apărut o notă despre „Cei trei redactori ai revistei «Kommunist»" [410] şi că „Radek duce faţă de E. B. + Buharin aceeaşi politică ca şi Tyszka faţă de Leova"... Bine că şi Grigori a început să-şi dea seama de acest lucru, deşi se încăpăţînează totuşi să afirme că, „cu toate astea, nu este cazul să rupem relaţiile cu Radek". Ha — ha !

Cum te-ai aranjat ? Parcă ştiam că la Maison Vincent e frig. Faci schi ? Te sfătuiesc insistent să schiezi : îţi va face

www.dacoromanica.ro

foarte bine. Mergi pe schiuri în munţi, pe la Rocher de Naye.

Multe salutări.

Lenin

P. S. Ce fel de om este soţia lui Usievici ? Pare energică. Va reuşi el să facă din ea o bolşevică sau ea din el ceva ce nu e nici carne, nici peşte ?

Scrisă la 17 decembrie 1916
Expediată din Zürich
la Clarens (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

330

CĂTRE I. F. ARMAND

Scumpă prietenă,

Astăzi am primit încă o scrisoare din Petrograd — în ultimul timp ni se scrie de acolo regulat.

În afară de scrisoarea lui Gucikov, care intră în nr. 57 al O. C. (se culege) şi pe care Grigori ţi-a arătat-o, desigur, cînd ai fost la Berna [411], s-a primit textul unor scrisori ale lui Lvov şi Celnokov tot pe aceeaşi temă, adică pe tema înverşunării care domneşte în ţară (împotriva trădătorilor care negociază încheierea unei păci separate) etc.

Starea de spirit, ni se scrie, este arhirevoluţionară.

Manuscrisul lucrării mele despre imperialism a ajuns la Petrograd, şi iată că azi am primit o scrisoare în care mi se relatează că editorul (adică Gorki ! cît de naiv e omul ăsta !) este nemulţumit de tonul meu vehement... faţă de cine crezi ?... faţă de Kautsky ! Vrea să-mi scrie ! ! ! Îţi vine să rîzi, dar să şi turbezi de necaz !

Asta mi-i soarta : să duc campanie după campanie împotriva prostiei şi platitudinii politice, împotriva oportunismului etc.

Şi aşa a mers începînd din 1893. Prin aceasta mi-am atras ura capetelor seci. Şi totuşi n-aş accepta să renunţ la această soartă în schimbul unei „păci" cu asemenea oameni.

www.dacoromanica.ro

Cîteva cuvinte despre Radek. În „Jugend-Internationale" nr. 6 (l-ai citit ?) a apărut un articol semnat Nota Bene. Imediat ne-am dat seama (şi eu, şi Grigori) că autorul este Buharin. Răspunsul meu la inepţiile lui crase va apărea în „Sbornik" nr. 2 *. (Ai văzut culegerea ? Peste cîteva zile va fi gata.)

Grigori îmi trimite azi nr. 25 al săptămînalului „Arbeiterpolitik", în care a apărut *acelaşi* articol (cu tăieturi vădit impuse de cenzură) sub semnătura lui Buharin. (Am primit încă un număr al ziarului „Novîi Mir" din New York, care conţine o critică — din păcate, *justă ;* nenorocirea e că dreptatea e de partea menşevicului, şi nu a lui Buharin ! ! — îndreptată, *pe cît se pare*, împotriva aceluiaşi articol al lui Buharin, apărut în „Novîi Mir" (acest număr ne lipseşte)).

Iar Radek — care, după cum îmi scrie astăzi Grigori, recurge la „procedeele lui Tyszka" — îl laudă în nr. 25 al săptămînalului „Arbeiterpolitik" pe Buharin („o forţă tînără") şi, în treacăt, inserează tot acolo o notiţă despre cei „trei redactori ai revistei «Kommunist»" !

El caută să folosească pentru scopurile sale fisura divergenţelor noastre : e politica dintotdeauna a secăturilor şi canaliilor, care, nefiind în stare să ne combată făţiş, recurg la intrigi, infamii şi atacuri perfide.

Ai aici o imagine a *ceea ce este* şi a *ceea ce face* Radek (orice om trebuie apreciat nu după ceea ce spune sau gîndeşte despre sine, ci după ceea ce face — ţii minte acest adevăr al marxismului ?).

Voilà **. .

Acesta e *„mediul"* împotriva căruia trebuie să luptăm ! !

Şi ce inepţii teoretice în „tezele" lui Radek... E o adevărată ruşine.

Am citit „Pledoaria" lui Humbert-Droz. Dumnezeule, cît de aplatizat apare la el tolstoismul ! ! I-am scris şi lui Abramovici : să fie el chiar absolut incorigibil ? Mă întreb adesea dacă nu cumva există în Elveţia un bacil al obtuzităţii mic-burgheze (şi mic-statale), al tolstoismului şi pacifismului, care strică oamenii cei mai buni ? Probabil că da !

* Vezi „Internaţionala Tineretului" (notă) (Opere complete, vol. 30, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 225—229). — *Nota red.*

** — Iată. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

Am citit *a doua* broşură a lui P. Golay („L'Antimilitarisme") — ce uriaş pas înapoi în comparaţie cu prima („Le socialisme qui meurt" *) şi *tot* înspre mlaştină...

Cu o caldă strîngere de mînă,
al d-tale, *Lenin*

P. S. Faci schi ? Trebuie neapărat ! Învaţă să schiezi, cumpără-ţi schiuri şi porneşte cu ele prin munţi. E minunat iarna în munţi ! Priveliştea e splendidă şi-ţi aminteşte de Rusia.

Scrisă la 18 decembrie 1916
Expediată din Zürich
la Clarens (Elveţia)

Publicată pentru prima oară în 1949, în revista „Bolşevik" nr. 1

Se tipăreşte după manuscris

331

CĂTRE V. A. KARPINSKI

Dragi tovarăşi,

Trebuie să ţin aici un referat despre evenimentele de la 9. I. 1905 şi nu dispun de material corespunzător [412]. Ajutaţi-mă, vă rog, să găsesc :

1) Revista „Mîsl" din 1910 (?) — 1911 :
articolele lui V. Ilin despre grevele din Rusia **.
2) „Disskussionnîi Listok" de pe lîngă C.C. al P.M.S.D.R. din 1910—1911 (?) — articolul meu despre revoluţie şi contrarevoluţie în Rusia, în care se face o sinteză a statisticii grevelor [413].
3) Trotzky : „Russland in der Revolution" ***.
4) Gorn, Meci, Cerevanin şi alţii
culegeri (legale) din 1906—1907 (?). Mişcarea socială din Rusia sau ceva în acest gen. Un volum despre *ţărănime*.
(Problema agrară)

* — „Socialismul care moare". — *Nota trad.*
** Vezi *V. I. Lenin*. „Despre statistica grevelor din Rusia" (Opere complete, vol. 19, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 401—432). — *Nota red.*
*** —Troţki : „Rusia în revoluţie". — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

5) Maslov, vol. II. Mişcarea ţărănească din 1905—1906.
6) „Mişcarea socială din Rusia". Culegere în 5 volume, scoasă de Potresov & Co.
7) „Moscova în 1905",
precum şi alte broşuri apărute în 1905—1906. *Ce aveţi din toate acestea.*

Trimiteţi-mi, vă rog, ce aveţi din aceste materiale sau notaţi pe acest bileţel ce aveţi şi ce puteţi trimite.

Salutări. Al dv., *Lenin*

P. S. I-am trimis lui Guilbeaux tezele mele cu privire la activitatea în rîndurile stîngii din Partidul social-democrat elveţian, rugîndu-l să vi le transmită dv. * Daţi-le şi lui Noe şi lui Stepko.

Scrisă la 20 decembrie 1916
Expediată din Zürich la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

332

CĂTRE G. E. ZINOVIEV **

Despre „Kommunist" nu mai merită să discutăm, din moment ce d-ta conteşti că ei au insistat pînă la capăt asupra *egalităţii* şi *n-au acceptat* modificarea componenţei redacţiei. Astea-s fapte incontestabile: (1) egalitate; (2) Tyszka im Hintergrunde ***.

Ţi-am expediat cele 200 de franci.

Scandalul cu Şklovski mă revoltă la culme şi mă îngrijorează serios [414]. Şi ai mai vrut să dai pe mîna lui toţi banii partidului!! Trebuie să acţionăm energic: să-i spunem că e nevoie de bani înainte de Anul nou şi să nu-l lăsăm pînă nu

* Vezi „Sarcinile zimmerwaldienilor de stînga din Partidul social-democrat elveţian" (Opere complete, vol. 30, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 197—209). — *Nota red.*

** Prima parte a scrisorii reprezintă „Observaţiile pe marginea articolului despre maximalism" (Opere complete, vol. 30, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 387—390). — *Nota red.*

*** — pe planul al doilea. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

restituie tot ! Un scandal monstru ! O adevărată „panama", şi chiar sub nasul nostru !

Sînt de acord cu planul d-tale de a trimite o scrisoare colectivă săptămînalului „Arbeiterpolitik".

Salutări. *Lenin*

P. S. Ce-i cu scrisoarea pentru Paris ?
Inessa n-a trimis-o încă ?
|| N. B.

P. S. **Trimite-mi** ce ai despre „*Sovietul de deputaţi ai muncitorilor*" şi alte materiale despre 1905.

Scrisă după 20 decembrie 1916
Expediată din Zürich la Berna

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

333

CĂTRE M. N. POKROVSKI

21. XII. 1916

Stimate M. N.,

Am primit cartea poştală pe care mi-aţi trimis-o la 14. XII. 1916. Dacă vi se scrie că editorul îmi datorează „încă 300 de ruble peste cele 500 trimise", trebuie să spun că eu îl ţin dator pentru *mai mult*, deoarece a acceptat (1) o lucrare a mea despre problema agrară, partea I * şi (2) o broşură a soţiei mele pe o temă pedagogică [415]. Şi eu consider că manuscrisele predate şi acceptate trebuie plătite.

Am scris în acest sens la Petrograd, dar legăturile mele cu el lasă mult de dorit şi scrisorile merg foarte încet.

Dv. „aţi găsit posibilă" scoaterea criticii lui Kautsky din broşura mea [416]... Trist ! Foarte trist ! De ce aţi procedat aşa ? N-ar fi mai bine să-i rugaţi pe editori : binevoiţi a tipări, domnilor, negru pe alb : *noi*, editura, am scos din lucrare critica la adresa lui Kautsky. Zău că aşa ar trebui

* Vezi „Noi date cu privire la legile dezvoltării capitalismului în agricultură", partea I (Opere complete, vol. 27, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 133—233). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

să faceţi... Eu sînt, fireşte, nevoit să mă supun editorului, dar nici editorul nu trebuie să se teamă să spună ce vrea şi ce nu vrea ; să răspundă el pentru prescurtări, nu eu.

Îmi scrieţi : „n-o să mă bateţi ?", adică eu pe dv., pentru că aţi consimţit la scoaterea acestei critici ? ? Trăim, din păcate, într-un secol prea civilizat pentru ca diferendele să poată fi soluţionate atît de simplu...

Dar, lăsînd gluma la o parte, e cît se poate de regretabil, fire-ar să fie !... Ce să fac ? Mă răfuiesc eu în altă parte cu Kautsky.

Cu cele mai sincere salutări şi urări de bine,

V. Ulianov

Expediată din Zürich la Sceaux (Seine)

Publicată în întregime pentru prima oară în 1932, în operele lui V. I. Lenin, ed. a 2-a, vol. XXIX

Se tipăreşte după manuscris

334

CĂTRE I. F. ARMAND

Scumpă prietenă,

Referitor la Radek. D-ta îmi scrii : „La Kiental i-am spus că n-a procedat bine".

Numai atîta ? Nimic mai mult ! Dar concluzia politică ? Sau poate că comportarea lui are un caracter pur întîmplător sau îl priveşte personal ? ? Aici se află rădăcina greşelii d-tale politice. D-ta nu apreciezi sub raport politic ceea ce se întîmplă în jurul nostru. Or, aceasta este într-adevăr o problemă care ţine de politică, oricît de ciudat ar părea asta la prima vedere.

Referitor la apărarea patriei. Mi-ar fi extrem de neplăcut să avem păreri diferite. Să mai facem o încercare de a ne pune de acord.

Îţi propun următorul „material pentru reflectare" :

Războiul este o continuare a politicii.

www.dacoromanica.ro

Totul se reduce la *sistemul* de raporturi politice dinainte de război şi din timpul războiului.

Principalele tipuri de sisteme de acest fel : (a) raportul dintre naţiunea asuprită şi cea asupritoare, (b) raportul dintre două naţiuni asupritoare, avînd drept obiect prada, împărţirea ei etc., (c) raportul dintre un stat naţional care nu asupreşte alte ţări şi un stat asupritor, deosebit de reacţionar.

Gîndeşte-te la aceasta.

Cezarismul din Franţa + ţarismul din Rusia împotriva unei Germanii *n e imperialiste* în 1891 — iată situaţia istorică din 1891.

Gîndeşte-te la aceasta ! Or, *d e s p r e 1 8 9 1* eu am scris şi în „Sbornik" nr. 1 *.

Cît de mult mă bucură că ai stat de vorbă cu Guilbeaux şi cu Levi ! Ar fi bine s-o faci mai des sau măcar din cînd în cînd. Italianul însă minte : discursul lui Turati este o mostră de kautskism *dezgustător* (el a amestecat „les droits nationaux" ** cu războiul *imperialist ! !).* La fel de dezgustător e şi articolul lui *bb* pe marginea acestui discurs, apărut în „Volksrecht".

Tare aş vrea să scriu despre aceasta sau să stau de vorbă cu italianul ! !

E o prostie din partea lui Levi că atacă parlamentarismul ! ! Mare prostie ! ! Şi se mai pretinde a fi „de stînga" ! ! Doamne, ce harababură domneşte în capetele acestor oameni.

Al d-tale, *Lenin*

Scrisă după 23 decembrie 1916
Expediată din Zürich
la Clarens (Elveţia)

Publicată pentru prima oară în 1949, în revista „Bolşevik" nr. 1

Se tipăreşte după manuscris

* Vezi „Bilanţul discuţiei asupra autodeterminării" (Opere complete, vol. 30, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 17—59). — *Nota red.*
** — „drepturile naţionale". — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

335

CĂTRE I. F. ARMAND

Scumpă prietenă !

În privinţa lui Radek se observă la d-ta, ca şi la Grigori, un fel de confundare a politicii cu impresiile personale şi cu mîhnirea provocată de „sumbrul" tablou politic în ansamblu. Voi nu faceţi decît să regretaţi, să fiţi mîhniţi, să suspinaţi. Adevărul însă este că altă politică decît aceea pe care am dus-o *nu se putea* duce ; nu puteam să renunţăm la concepţiile noastre juste şi să capitulăm în faţa „metodelor lui Tyszka". Şi dacă tabloul e „sumbru", dacă stînga e slabă şi dacă nu apare „Vorbote" — cauza e cu totul alta, şi anume faptul că mişcarea revoluţionară creşte extrem de încet şi de greu. Trebuie să ştim să suportăm această situaţie ; blocuri putrede, încheiate cu o singură persoană (sau cu E. B. + *K i)*, nu ar face decît să stînjenească îndeplinirea sarcinii dificile de a rezista în aceste vremuri grele.

Cît priveşte „economismul imperialist", s-ar părea că „una vorbim şi başca ne-nţelegem". D-ta *ocoleşti* definiţia dată de mine, faci *abstracţie* de ea şi pui din nou problema. „Economiştii" nu „respingeau" (cum scrii d-ta) lupta politică — asta e inexact. Ei o defineau *în mod greşit*. La fel fac şi „economiştii imperialişti".

D-ta scrii : „Parcă renunţarea — fie şi totală — la revendicările democratice ar însemna o renunţare la lupta politică ? Parcă *lupta directă* pentru cucerirea puterii nu este o luptă politică ?"

Tocmai asta e, că la Buharin (iar în parte şi la Radek) reiese ceva în acest gen, ceea ce e complet greşit. În condiţiile „renunţării totale la revendicările democratice", „lupta directă pentru cucerirea puterii" este ceva neclar, neaprofundat, confuz, şi tocmai de această confuzie dă dovadă Buharin.

D-ta mai abordezi problema oarecum şi sub alt aspect, văzînd o contradicţie între § 2 şi §8.

În § 2 se spune *în general* : revoluţia socialistă *nu este posibilă* fără luptă pentru democraţie. Asta este incontesta-

www.dacoromanica.ro

bil, şi slăbiciunea poziţiei lui Radek + Buharin constă tocmai în faptul că ei, *nefiind de acord cu această teză* (ca şi d-ta), nu se decid totuşi s-o conteste ! !

Pe de altă parte însă, într-un anumit sens şi pentru o anumită perioadă, *toate* ţelurile democratice (şi nu numai autodeterminarea ! Te rog să reţii acest lucru ! D-ta l-ai uitat !) pot frîna revoluţia socialistă. În ce sens ? în ce moment ? cînd ? în ce mod ? De pildă : dacă, atunci cînd mişcarea e declanşată, *cînd revoluţia a şi început* şi trebuie *luate băncile, ni se spune : aşteptaţi, mai întîi* consolidaţi republica, creaţi-i o temelie legală etc. !

Un exemplu : în august 1905 boicotarea Dumei a fost justă şi n-a însemnat o renunţare la lupta politică.

((§ 2 = *în genere,* refuzul de a participa la instituţiile reprezentative este o absurditate ; § 8 = sînt cazuri cînd *trebuie* să refuzi : iată o comparaţie sugestivă, din care se vede că între § 2 şi 8 *nu există* nici o contradicţie.))

Contra lui Junius. Momentul : războiul imperialist. Cum i se poate pune capăt ? Numai printr-o revoluţie socialistă în Germania. Junius nu a mers pînă la capăt şi nu a spus-o explicit, ci a luat democraţia **fără** revoluţie socialistă.

Trebuie să ştii *să îmbini* lupta pentru democraţie cu lupta pentru revoluţia socialistă, *subordonînd-o* pe cea dintîi celei de-a doua. În aceasta constă toată greutatea, aceasta este esenţialul.

Tolstoienii şi anarhiştii o elimină pe cea dintîi. Buharin şi Radek s-au încurcat fiindcă nu ştiu s-o îmbine cu a doua.

Eu însă spun : nu pierde din vedere *principalul* (revoluţia socialistă) ; pune-o pe primul plan (Junius n-a procedat aşa) ; formulează *toate* revendicările democratice, subordonîndu-le, coordonîndu-le, co-subordonîndu-le ei (Radek + Buharin înlătură, în mod nechibzuit, *una* dintre ele) şi ţine minte că lupta pentru ceea ce este principal poate izbucni şi după ce va fi început cu o luptă pentru ceva secundar. După părerea mea, numai acest mod de a vedea lucrurile este just.

Un război pornit de Franţa + Rusia împotriva Germaniei în 1891. D-ta iei „criteriul meu" şi-l aplici *numai* Franţei şi Rusiei ! ! ! Dar unde-i aici logica ? Eu doar spun, totodată, că *din partea Franţei şi a Rusiei* acesta ar fi fost

www.dacoromanica.ro

un război reacţionar (un război pornit cu scopul de a întoarce înapoi dezvoltarea Germaniei, de a readuce Germania de la unitate naţională la dezmembrare). Dar *din partea Germaniei?* Despre asta nu spui nimic. Dar asta e principalul. În 1891 nu a fost şi nici nu putea fi vorba de un război imperialist din partea Germaniei.

D-ta uiţi esenţialul : în 1891 nu exista în genere imperialism (m-am străduit să demonstrez în broşura mea că el a luat naştere în 1898—1900, nu mai devreme) şi, ca atare, n-a fost şi nici nu putea fi vorba de un război imperialist din partea Germaniei (pe atunci, de altfel, nu exista nici o Rusie revoluţionară ; asta e foarte important).

Apoi : „«posibilitatea» dezmembrării Germaniei nu este exclusă nici în războiul din 1914—1917", scrii d-ta, părăsind terenul aprecierii realităţilor şi lansîndu-te în aprecieri asupra a ceea ce este *posibil.*

Aceasta nu este o abordare istorică a problemei. Aceasta nu este politică.

Realitatea de azi e războiul, un război *imperialist* de *ambele* părţi. Asta am spus-o noi de o mie de ori şi asta este esenţialul.

Cît priveşte însă „posibilul" ! ! ? ? Multe sînt „posibile" ! Ar fi ridicol să se nege *„posibilitatea"* transformării războiului imperialist în război naţional (deşi pe Usievici l-a îngrozit acest lucru !). Cîte nu sînt „posibile" în lume ! **Deocamdată însă,** el nu **s-a transformat.** Marxismul îşi sprijină politica pe *ceea ce e real,* şi nu pe „ceea ce e posibil". E posibil ca un fenomen să se transforme în altul, — iar tactica noastră nu este rigidă. Parlez moi de la réalité et non pas des possibilités ! *

Engels a avut dreptate. De-a lungul vieţii mele mi-a fost dat să aud multe şi pripite acuzaţii de oportunism aduse lui Engels şi le privesc cu cea mai mare neîncredere : încercaţi să dovediţi mai întîi că Engels n-a avut dreptate ! ! Nu veţi reuşi !

Prefaţa lui Engels la „Luptele de clasă din Franţa" [417] ? Parcă d-ta nu ştii că a fost denaturată la Berlin *împotriva* voinţei lui ? Asta înseamnă critică serioasă ?

* — Vorbeşte-mi de realitate, şi nu de posibilităţi ! — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

Cele spuse de el în legătură cu o grevă din Belgia ? [418] Cînd ? Unde ? Ce a spus ? Nu ştiu.

Nu, nu ! Engels *nu* este infailibil. Marx *nu* este infailibil. Dar pentru a putea semnala „erorile" lor trebuie procedat altfel, crede-mă, cu totul altfel. Pe cînd aşa cum ai procedat d-ta, n-ai nici un pic de dreptate.

Cu o caldă şi cordială strîngere de mînă,

al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 25 decembrie 1916
Expediată din Zürich
la Clarens (Elveţia)

Publicată pentru prima oară în 1949, în revista „Bolşevik" nr. 1

Se tipăreşte după manuscris

336

CĂTRE G. L. ŞKLOVSKI

Dragă G. L.,

I-am scris de mult secretarului poliţiei cantonale, dar banii n-au sosit *n i c i* pînă acum. Probabil că fără o intervenţie *personală* nu se va face nimic. Aşa s-a întîmplat o dată la noi la Berna : pînă nu s-a intervenit *personal* la secretar, nu s-a făcut nimic. *Te rog deci să treci pe la el.* Dacă nu poţi, comunică-mi *i m e d i a t* în cîteva rînduri pe o carte poştală, căci e decembrie şi nu mai pot aştepta.

Din „*Prosveşcenie*" mi-ai trimis două numere (4 şi 5 din 1914), iar pe *al treilea* îl tot aştept în zadar ! ! (1914, nr. 6, sfîrşitul articolului despre autodeterminare *). Şi ştiu bine că îl *a i !* Chiar eu îl luam de la d-ta. *Trimite-mi-l*, te rog !

Multe salutări întregii d-tale familii.

Al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 26 decembrie 1916
Expediată din Zürich la Berna

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

* Vezi *V. I. Lenin.* „Despre dreptul naţiunilor la autodeterminare" (Opere complete, vol. 25, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 277—345). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

337

CĂTRE G. L. ŞKLOVSKI *

Dragă G. L.,

Ce se aude cu cauţiunea ? Ai fost la poliţie ? Mărturiseşte că nu ! ! Nu mai amîna ! Salutări.

Al d-tale, *Lenin*

Scrisă după 26 decembrie 1916
Expediată din Zürich la Berna

Publicată pentru prima oară în 1925, în revista „Proletarskaia Revoliutiia" nr. 8

Se tipăreşte după manuscris

338

CĂTRE V. A. KARPINSKI ŞI S. N. RAVICI

La mulţi ani, dragi prieteni ! Sper că Olga nu e prea supărată pe mine. Dacă e supărată rău de tot, îi voi mai scrie. Multe salutări şi cele mai bune urări.

Al dv., *Lenin*

Scrisă la 31 decembrie 1916
Expediată din Zürich la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

* Rîndurile de faţă au fost adăugate la sfîrşitul unei scrisori trimise de N. K. Krupskaia. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

1917

339

CĂTRE M. N. POKROVSKI

Stimate M. N.,

Am primit cartea poştală pe care mi-aţi trimis-o şi vă mulţumesc mult că aţi depus atîtea strădanii pentru salvarea broşurii mele. Degeaba credeţi că vă învinuiesc cîtuşi de puţin pe dv. Nici gînd de aşa ceva ! Sînt convins că fără intervenţia dv. ar fi fost mult mai rău, căci editorul *, pe cît se vede, îşi pleacă urechea la tot felul de sfaturi „întîmplătoare" din tabăra filistină. N-ai ce-i face. Tot e bine că aţi reuşit să salvaţi o anumită parte (destul de mare) din lucrarea mea. Multe salutări şi cele mai bune urări pentru anul care începe.

Al dv., *Lenin*

Scrisă la 3 ianuarie 1917
Expediată din Zürich
la Sceaux (Seine)

Publicată pentru prima oară
la 22 aprilie 1958, în ziarul
„Komsomolskaia Pravda" nr. 95

Se tipăreşte după manuscris

340

CĂTRE I. F. ARMAND

Aş vrea să-ţi mai împărtăşesc unele gînduri cu privire la următorul plan.

Am pus în circulaţie, în versiune germană şi franceză,

* A. M. Gorki. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

tezele mele privind sarcinile social-democraţilor de stînga din Elveţia. În legătură cu aceasta mi-a încolţit în minte următorul plan : să înfiinţăm o mică editură şi să scoatem manifeste, foi volante şi *mici* broşuri în care să dezvolt aceste teze.

I-am scris lui Abramovici, care mi-a răspuns că se angajează să difuzeze 1 500 de exemplare, că la „Imprimerie coopérative" el dispune de credit pe termen de şase luni. O foaie volantă va costa 50—70 de franci. Cînd va afla şi alte amănunte, mi le va comunica (eu îi cerusem să afle cît costă 2, 4, 8 pagini la un tiraj de 2 000 şi de 5 000 de exemplare, preţul matriţelor, durata tipăririi) ! *Dar nu mi-a mai comunicat nimic!*

I-am răspuns lui Abramovici că *deocamdată* trebuie să renunţăm la acest plan : pe lîngă dificultăţile de care îţi voi vorbi mai departe, m-a determinat sau, mai bine zis, m-a îndemnat să-i răspund astfel şi faptul că el suferă de un soi de melancolie şi uneori nu răspunde *cu săptămînile ! !* Nu sînt obişnuit, zice, să port corespondenţă, şi apoi sufăr de melancolie ! ! Dar aşa nu se poate lucra.

Mi s-a părut riscant să organizez toată această treabă contînd numai pe Abramovici.

I-am scris apoi lui Guilbeaux, care mi-a răspuns : tezele sînt „admirabile". Foarte bine : dar ne veţi ajuta să difuzăm foi volante ! ? În cîte exemplare ?

Nici un răspuns ! (Asta, evident, pentru că ei plănuiesc să scoată o revistuţă *proprie*.)

M-am dus la Münzenberg : sînteţi dispuşi să ne ajutaţi ? Vă ajutăm. Dar mai mult de *1500* (asta e extrem de puţin ! !) nu putem difuza, căci sîntem supraaglomeraţi de literatură !

Traducător în limba germană n-am. Nobs mi-a promis cu jumătate de gură, dar e *clar* că n-o să facă nimic.

În afară de aceasta, partidul (adică Parteivorstand) * abia mîine (7. I) va hotărî dacă congresul se amînă sau nu, şi de această hotărîre depind, firește, multe.

Iată împrejurările care m-au făcut să concep acest „plan îndrăzneţ", iar apoi să renunţ (pentru o vreme) la el.

* — conducerea partidului. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

N-ai dori să te apuci de treaba asta ?

Iată cam ce ai avea de făcut :

D-ta vei fi editoarea broşurilor în limba franceză. Eu iau asupra mea munca redacţională (să scriu şi să redactez). D-ta vei fi şi traducătoare. Ar trebui să te duci la Chaux-de-Fonds (pentru scurtă vreme, pe timp de cîteva zile, cred, căci se pare că nu va fi nevoie să locuieşti acolo) şi să te lămureşti definitiv asupra aspectului financiar şi a celui tehnic. Ai lămuri, de asemenea, dacă poţi procura (sau avansa) banii necesari pentru această editură (cît ? nu ştiu. Cred că de la 100 la *cîteva sute,* la 300—500 frs., în funcţie de răspunsul tipografiei şi de amploarea pe care vrem s-o dăm acestei acţiuni).

Ai putea vizita, de asemenea, cîteva centre ale Elveţiei franceze (Chaux-de-Fonds, Fribourg, Genève, Lausanne, Bern, Neuchâtel şi *a l t e l e ;* enumerarea *e cu titlu aproximativ)* şi să formezi acolo grupuri de difuzare, să ţii referate etc., să stabileşti legături, să organizezi munca, să controlezi.

Repet : acesta este un plan de muncă aproximativ, în forma sa cea mai cuprinzătoare (din care, probabil, nu vom reuşi să realizăm decît o parte). O editură franceză ar constitui, *poate,* un imbold pentru germani.

Cred că Abramovici nu minte şi că va reuşi să difuzeze 1 500 de exemplare. Să adăugăm minimum 500 la Geneva etc. Total = 2 000. Putem matriţa textele, ca să nu riscăm să pierdem bani tipărind prea multe exemplare. Uniunilor de tineret le vom plăti 20% pentru difuzare.

(a) Se vor recupera oare banii investiţi ? (b) Şi în cît timp îi vom vedea înapoi ?

Totul depinde de răspunsul la aceste două întrebări $(a+b)$.

Dacă (a) nu se vor recupera, trebuie să renunţăm la acest plan, căci nu dispunem de donatori de bani. Putem tipări numai materiale în privinţa cărora sîntem siguri de recuperarea sumelor investite. Dacă (b) banii vor rula foarte încet, adică dacă broşurile ne vor fi achitate cu ţîrîita şi în mod neregulat (regularitatea plăţilor e deosebit de importantă), atunci *ori* nu trebuie să întreprindem nimic, *ori* să alocăm

www.dacoromanica.ro

o sumă mare, ca să punem în circulaţie *cîteva* foi volante (oricînd se poate ivi nevoia de a tipări un răspuns polemic, căci duşmanii noştri nu vor tăcea, ei au ziare ; şi ca să le putem răspunde trebuie să avem posibilitatea de a scoate o broşurică sau o foaie volantă specială). [Situaţia din partid e de aşa natură, încît se poate încinge o luptă **înverşunată.**]

Iată care sînt părţile pozitive şi cele negative, perspectivele frumoase şi dificultăţile.

Dacă această idee nu te interesează de loc sau dacă, dintr-o pricină sau alta, consideri imposibil sau nepotrivit pentru d-ta să te apuci de activitate editorială şi de organizare, atunci te rog ca, *fără pic de jenă,* să rupi această scrisoare. Ea va rămîne numai ca o convorbire între mine şi d-ta pe marginea unuia dintre planurile mele (pînă în momentul cînd voi găsi, poate, ulterior vreo posibilitate de a repune pe tapet aceste planuri ale mele).

Dar, dacă te interesează, atunci du-te la Abramovici, lămureşte în chip judicios toate aceste chestiuni şi comunică-mi imediat rezultatele obţinute. Atunci vom rediscuta împreună, în mod minuţios, întregul plan în cadrul unui schimb de scrisori.

Foile volante trebuie să fie, cred eu, de două feluri : (αα) pentru mase şi (ββ) pentru socialişti.

Şi unele şi altele să fie scurte : *între 2 şi 8 pagini de tipar* de format mic (cu corp mic şi îndesat).

Temele (aproximative) :

(αα) — împotriva apărării patriei ; împotriva impozitelor indirecte ; scumpetea ; introducerea socialismului ca ţel imediat ; exproprierea băncilor etc.

(ββ) — argumente false şi argumente juste în favoarea respingerii ideii de apărare a patriei ; împotriva social-patrioţilor şi a „centrului" ; împotriva grütlienilor din afara partidului şi din partid etc. etc.

Cum să ne pregătim pentru congresul partidului ; partid muncitoresc burghezo-reformist sau partid socialist ?

Foile volante ar putea să apară sub aceeaşi firmă, de pildă „Lumina" sau oricare alta.

Münzenberg mi-a declarat că ei („tinerii") le vor difuza şi fără comision, dar asta mi se pare cu neputinţă. La un

www.dacoromanica.ro

comîsion de 20% (o centimă din fiecare 5 la preţul de vînzare), putem fi siguri că vor difuza *energic*.

Cred că acum eşti perfect lămurită, adică ţi-am comunicat toate elementele de care dispun (în sensul de planuri şi date), pentru ca să-ţi poţi face o idee despre întreaga întreprindere în ansamblu.

Aş fi de părere că editarea *aceloraşi* materiale în limbile germană şi italiană este cît se poate de importantă. Dar pentru asta avem nevoie (1) de traducători ; (2) de alţi bani, şi deocamdată nu avem nici una, nici alta. Cred că, dacă am începe editarea de materiale în franceză, germanii *ar găsi*, poate, traducători.

S-ar putea ca lucrurile să nu meargă, pur şi simplu pentru că nu vom şti să adoptăm tonul potrivit cu mentalitatea franceză !

Asta mă îngrijorează şi mă sperie *în egală măsură*.

Scrisă la 6 ianuarie 1917
Expediată din Zürich
la Clarens (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

341

CĂTRE I. F. ARMAND

Scumpă prietenă,

Mii de mulţumiri pentru ştirile din Geneva. I-am trimis Olgăi o scrisoare surescitată, pe care Karpinski a calificat-o drept insultătoare. E de presupus că Olga s-a supărat. Am să-i scriu o scrisoare de scuze.

Mi-a fost greu să mă împac cu gîndul că Brilliant ni „l-a suflat" pe Guilbeaux.

Din scrisoarea d-tale însă văd că era inevitabil să se întîmple aşa : dată fiind şubrezenia poziţiei lui Guilbeaux, *nu puteau* fi contracarate influenţele conjugate ale lui Lunacearski (un poet !) + Brilliant (care are *bani*, după cum îmi scrie Grigori) + Naine + Graber.

Să mai aşteptăm, să vedem ce fel de organ de presă vor scoate ei.

www.dacoromanica.ro

Dacă primeşti „L'Humanité", te rog să-mi trimiţi unele tăieturi din numerele citite şi de care nu mai ai nevoie (*textul* rezoluţiei congresului ; articole despre congres ; discursurile lui Longuet & Co. ; rezoluţiile *lor* ; articole mai *interesante*, deşi acestea sînt cam rare, etc.) [419].

Cît de ruşinoasă e rezoluţia asupra căreia au căzut de acord Longuet + Renaudel (2 800 contra 120 ! !), iar Bourderon + Raffin-Dugens *au trecut de partea lor* ! ! Dar Merrheim ? El a votat alături de Jouhaux pentru rezoluţia pacifistă a C.G.T.-ului ! !

Ruşine ! !

Eu pun asta în legătură cu cele 5 articole despre pace ale lui Kautsky (aceleaşi platitudini) + Partidul socialist italian şi discursul rostit de Turati la 17/XII 1916 (aceleaşi platitudini).

Este o victorie a pacifismului kautskist *împotriva* Zimmerwaldului, pe care Grimm (în apelul I.S.K. din 30. XII. 1916) [420] o camuflează sub paravanul unor fraze rrrevoluţionare ! ! Exact ca în Internaţionala a II-a : firmă revoluţionară + esenţă reformistă.

Eu iniţiez (mai bine zis : vreau să iniţiez) o campanie pentru demascarea acestei minciuni.

Şi ce ruşine în partidul elveţian ! Acum 10 zile comisia militară (special desemnată de Comitetul Central al partidului) a întocmit 2 rezoluţii : au fost 5 voturi împotriva apărării patriei şi 4 *pentru*.

Pînă în prezent *n-a fost* publicată **nici una** dintre ele ! !

Oportuniştii (împreună cu Grimm) se străduiesc din răsputeri să scoată această problemă de pe ordinea de zi şi să amîne congresul (muncitorii, pretind ei, nu sînt pregătiţi ! în realitate însă chiar ei, oportuniştii, *tergiversează* pregătirile...).

Ei sînt împotriva propunerii ca în alegerile parlamentare (din toamna lui 1917) campania electorală să se desfăşoare sub lozinca : împotriva apărării patriei ! !

www.dacoromanica.ro

E o mare ruşine şi o destrămare totală...

Cu o caldă şi afectuoasă strîngere de mînă şi cu multe urări de voie bună şi de fericire în anul care vine,

al d-tale, *Lenin*

Scrisă după 6 ianuarie 1917
Expediată din Zürich
la Clarens (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară
după manuscris

342

CĂTRE I. F. ARMAND

Scumpă prietenă,

Îţi trimit numărul promis din „Volksrecht", în care este publicată rezoluţia adunării de protest împotriva amînării congresului [421]. Dacă la Clarens şi la Lausanne există social-democraţi elveţieni de stînga, ar fi bine să le traduci această rezoluţie şi să-i convingi să adopte şi ei o rezoluţie de protest.

Cît priveşte cartea lui Kamenev [422], te rog să mi-o restitui direct mie, căci n-am citit-o încă.

Îţi trimit, pe timp de 2 zile, cataloagele : răsfoieşte-le şi extrage din ele *tot ce te interesează* (notînd titlul şi numărul). Eu îţi voi putea trimite cîte 1 carte din biblioteca de aici. Am şi *voluminosul* catalog principal : ţi-l pot trimite *şi pe el* dacă te interesează şi dacă nu se găseşte în biblioteca publică din localitatea d-tale de reşedinţă.

Cu o caldă strîngere de mînă,

al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 7 ianuarie 1917
Expediată din Zürich
la Clarens (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară,
după manuscris

www.dacoromanica.ro

343

CĂTRE I. F. ARMAND

Duminică (7. 1.) a avut loc aici o şedinţă a C.C. al partidului elveţian.

Ticălosul de Grimm, *în fruntea tuturor elementelor de dreapta* (şi împotriva voturilor lui Nobs, Platten, Münzenberg *şi Naine*), a obţinut să fie adoptată o hotărîre de *amînare sine die* a congresului partidului, care fusese convocat pentru ziua de 11. II. 1917 spre a discuta în mod special problema militară. Motivele invocate sînt false. Adevăratul motiv îl constituie dorinţa lui de a se alia cu cei de dreapta, cu social-patrioţii, care ameninţă să-şi dea demisia dacă se adoptă o hotărîre de respingere a apărării patriei ! ! Ei vor să-i împiedice pe muncitorii elveţieni să-şi spună cuvîntul în problema apărării patriei ! ! !

Se zice că Naine i-a spus-o foarte bine lui Grimm că se compromite definitiv ca secretar al unei comisii internaţionale.

Preşedinte al Zimmerwaldului etc. — şi atît de ticălos în politică !

Mă gîndesc să-i adresez lui Charles Naine, membru al I.S.K. *, o scrisoare deschisă, destinată publicităţii, în care să-l calific pe Grimm drept nemernic şi să declar că nu vreau să fiu alături de un asemenea individ în organizaţia zimmerwaldienilor şi că trimit Comitetului nostru Central o declaraţie motivată în acest sens.

E important „să-l prindem" pe Grimm asupra faptului, en flagrant délit **, să-l demascăm (deoarece „ei" nu vor lăsa să apară nimic în presă) şi să-i smulgem masca.

Cred că asta îi va sili şi pe Radek + Roland-Holst să-i spună *c e v a* lui Grimm.

Fireşte că *o asemenea* foaie volantă nu poate să apară

* Vezi *V. I. Lenin*, Opere complete, vol. 30, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 287—296. — *Nota red.*

** — în flagrant delict. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

în cadrul seriei noastre de foi volante ; ea trebuie publicată separat, în afara firmei.

Cu o caldă şi cordială strîngere de mînă,

al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 8 ianuarie 1917
Expediată din Zürich
la Clarens (Elveţia)

Publicată pentru prima oară
în 1950, în ed. a 4-a
a Operelor lui V. I. Lenin, vol. 35

Se tipăreşte după manuscris

344

CĂTRE V. A. KARPINSKI [423]

Dragi tovarăşi,

Vă transmit o ştire *deosebit de importantă.*

Discutaţi-o voi înşivă şi transmiteţi-o apoi lui Brilliant şi lui Guilbeaux ; acum se va vedea *de partea* cui sînt ei şi *ce* sînt ei : laşi sau oameni capabili de luptă.

Întreaga luptă se va muta acum aici.

Comunicaţi-mi cum au reacţionat ei şi dacă există şanse de a publica un protest sau o scrisoare deschisă.

Trebuie folosit faptul că *Naine* se bucură de mare autoritate în Elveţia franceză.

Cu cele mai bune salutări,

Al dv., *Lenin*

Duminică 7. I. 1917 a avut loc la Zürich o şedinţă a conducerii Partidului socialist elveţian (Parteivorstand).

A fost adoptată o hotărîre ruşinoasă — hotărîrea de a amîna *sine die* congresul partidului, care fusese convocat pentru 11. II. 1917, la Berna, anume pentru discutarea problemei războiului. Motivele : forţele partidului trebuie concentrate asupra luptei împotriva scumpetei ; muncitorii nu sînt pregătiţi ; în comisie n-a fost unanimitate şi alte motive de acelaşi soi, care înseamnă pur şi simplu o bătaie de joc la adresa partidului. (În comisie au şi fost elaborate şi *tipărite confidenţial* două proiecte : proiectul întocmit de Affolter,

www.dacoromanica.ro

Nobs, Schmid, Naine şi Graber *împotriva* apărării patriei şi cel întocmit de G. Müller, Pflüger, *Huber* şi Klöti *pentru* apărarea patriei.)

Şedinţa din 7. I. a fost foarte furtunoasă. *Grimm*, situîndu-se în fruntea celor de dreapta, adică în fruntea oportuniştilor, a naţionaliştilor, s-a dedat la mîrşave ieşiri împotriva „străinilor", împotriva „*tinerilor*", a adus acuzaţii de „scizionism" (! ! !) etc. Împotriva amînării congresului au pledat *în termeni categorici* Naine, Platten, Nobs, Münzenberg. Naine i-a declarat lui Grimm că se compromite definitiv ca „secretar al unei comisii internaţionale" !

Hotărîrea adoptată înseamnă trădare totală din partea lui Grimm şi *bătaie de joc la adresa partidului* din partea liderilor oportunişti, a social-naţionaliştilor. *Întreaga* uniune şi acţiune de la Zimmerwald şi Kiental a fost *în fapt* transformată într-o vorbă goală de o mînă de lideri (inclusiv Grimm), care ameninţă să-şi depună mandatele (sic ! !) dacă partidul va hotărî că respinge ideea de apărare a patriei şi care sînt ferm hotărîţi *să nu admită* ca „plebea" partidului să ia în discuţie această problemă înainte de sfîrşitul războiului. Ziarul „Grütlianer" [424] (din 4. I. şi 8. I.) spune *adevărul*, care constituie *o palmă* pe obrazul unui *asemenea* partid.

Întreaga luptă a elementelor de stînga, întreaga luptă *pentru* Zimmerwald şi Kiental s-a mutat acum pe alt teren, pe terenul luptei împotriva acestei clici de lideri care au făcut de ruşine partidul. Trebuie să convocăm pretutindeni elementele de stînga şi să discutăm metodele de luptă. Grăbiţi-vă !

Poate că cea mai bună metodă de luptă (fiecare clipă e preţioasă) ar fi ca social-democraţii de stînga de la Chaux-de-Fonds şi Geneva să adopte rezoluţii de protest, să adreseze lui Naine scrisori deschise şi să le dea imediat publicităţii. Nu încape îndoială că „liderii" vor face uz de toate pîrghiile pentru a împiedica apariţia protestului în ziare.

În scrisoarea deschisă trebuie clar expuse cele relatate mai sus, punîndu-i-se lui Naine următoarele întrebări : (1) contestă el aceste fapte ? (2) consideră el că este *admisibil* ca într-un partid democratic al socialiştilor o hotărîre a con-

www.dacoromanica.ro

gresului să fie anulată printr-o hotărîre a conducerii ? — (3) că este *admisibil* să se ascundă partidului cum au votat şi *ce au spus* trădătorii socialismului la şedinţa din 7. I. 1917 ? — (4) că este *admisibil* să ne împăcăm cu prezenţa în fruntea I.S.K. a unui preşedinte (Grimm) care îmbină frazele de stînga cu *sprijinirea* naţionaliştilor elveţieni, adversari ai Zimmerwaldului şi „apărători ai patriei", ca Pflüger şi *Huber* & Co., în acţiunea lor de *zădărnicire* în fapt a hotărîrilor Zimmerwaldului ? — (5) că e admisibil să ocărăşti în „Berner Tagwacht" pe social-patrioţii germani, sprijinind, totodată, *pe ascuns* pe social-patrioţii elveţieni ? etc.

Repet : ei nu vor lăsa să apară în ziare. Asta-i clar. Calea cea mai bună este aceea de a publica în numele vreunui grup o scrisoare deschisă adresată lui Naine. Dacă se poate face ceva în acest sens, grăbiţi-vă şi răspundeţi-mi imediat.

Scrisă la 8 ianuarie 1917
Expediată din Zürich la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

345

CĂTRE M. N. POKROVSKI

Stimate M. N.,

Îndată după ce v-am expediat cartea poştală în legătură cu broşura (ca răspuns la cartea poştală primită de la dv.), am început să primesc bani şi pînă în prezent am primit în două rînduri 500 de franci, pentru care vă mulţumesc foarte mult.

Am primit de asemenea (de la poştă) un răspuns oficial în care se arată că manuscrisul economic * pe care vi l-am trimis la 2. VII. 1916 a fost confiscat par l'autorité militaire ! ! ! **.

* Manuscrisul cărţii „Imperialism, stadiul cel mai înalt al capitalismului". — *Nota red.*

** — de autorităţile militare. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

E pur şi simplu de necrezut ! ! Se mai poate interveni pe undeva sau nu mai e nimic de făcut ?

Cu multe salutări şi urări de bine,

al dv., *V. Ulianov*

Scrisă la 8 ianuarie 1917
Expediată din Zürich
la Sceaux (Seine)

Publicată pentru prima oară în 1958, în revista „Voprosî Istorii KPSS" nr. 4

Se tipăreşte după manuscris

346

CĂTRE V. A. KARPINSKI

Dragă V. A.,

Văd că „mă scuturi" zdravăn pentru Nicolaie al II-lea ! *

N-am întîlnit nici un fel de date cu privire la *Garton Foundation* şi nu ştiu unde şi cum să caut. Nu-ţi mai aminteşti unde anume le-ai citit ? Dacă ai putea afla în ce număr de ziar au apărut ele, nu mi-ar fi greu să le găsesc aici la bibliotecă.

Îţi trimit „Volksrecht", în care, pe lîngă declaraţia C.C., merită să citeşti cu atenţie şi rezoluţia adunării de la Zürich *împotriva amînării congresului* [425]. O rog insistent pe Olga s-o aducă la cunoştinţa grupului genevez al zimmewaldienilor de stînga şi s-o susţină din răsputeri, s-o traducă, să stăruie pentru adoptarea unei rezoluţii similare etc. (această rezoluţie a fost elaborată de noi aici, în cercul zimmerwaldienilor de stînga. E de dorit să ne coordonăm acţiunile).

N-aş vrea să vin la Geneva : (1) nu mă simt bine, nu mă ţin nervii. De referate *mă tem ;* (2) în ziua de 22. I sînt ocupat ; în plus, trebuie să mă pregătesc pentru o conferinţă în limba *germană.* De aceea nu promit să vin.

* Nu s-a putut stabili despre ce este vorba. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

(Scrie-mi ce consfătuire proiectează Guilbeaux, *cu cine*, cînd ? Aş putea să le fiu de folos ? Cum ?)

Cu o caldă strîngere de mînă şi multe salutări pentru amîndoi,

al d-tale, *Lenin*

Scrisă între 10 şi 22 ianuarie 1917
Expediată din Zürich la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

347

CĂTRE O PERSOANĂ NECUNOSCUTĂ

Nobs şi Münzenberg mi-au relatat astăzi următoarele fapte, care nu sînt lipsite de semnificaţie :

La 7. I, Münzenberg a propus să se decidă că congresul se amînă *pînă în martie* (urmărind astfel, în chip evident, să scoată la iveală falsitatea argumentelor lui Grimm şi ale social-patrioţilor). Propunerea a fost respinsă [426].

Greulich a propus să se decidă că congresul se amînă *pînă în mai*. Nobs s-a declarat de acord (alegînd iarăşi răul cel mai mic şi tot în dorinţa de a demasca aceeaşi clică). Cînd Nobs a declarat că este *de acord*, Greulich (ce mai pramatie !) *şi-a retras* propunerea (dîndu-şi seama că a comis o greşeală). Atunci Naine a declarat că *el* prezintă propunerea lui Greulich. *Propunerea a fost respinsă.*

Münzenberg a propus să se ceară conducerilor cantonale (cărora le-a fost supusă acum această problemă) să se pronunţe pînă în iulie. Nici această propunere n-a fost admisă !

Din aceste fapte se poate vedea de cîtă infamie dă dovadă Grimm în articolul său („Berner Tagwacht" din 9 sau 8. I, Parteibeschlüsse [427]) atunci cînd afirmă că nici cei de stînga *n-au fost* „în principiu" împotriva amînării !

Münzenberg a scris pentru „*Volksrecht*" un articol îm-

www.dacoromanica.ro

potriva hotărîrii conducerii partidului (articol pe care Nobs a promis să-l publice mîine sau poimîine) [428].

După ce vei fi citit această scrisoare, trimite-o Olgăi cu rugămintea ca, la rîndul ei, s-o trimită lui Abramovici.

Scrisă la 11 sau 12 ianuarie 1917 la Zürich

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

348

CĂTRE I. F. ARMAND

Scumpă prietenă,

Ieri a fost la noi o întrunire a germanilor de stînga ; în majoritate muncitori, sînt şi tineri printre ei. La noi munca n-a intrat încă pe făgaşul ei normal : de aceea impresia mea e imprecisă, ambiguă. Cum îţi place Nobs ? Un muncitor i-a trimis un articol, scris în spiritul stîngii, împotriva mîrşavei hotărîri de amînare a congresului. Nobs îl publică sub semnătura autorului, iar a doua zi publică un articol de orientare diametral opusă, cu deosebirea că *pe cel dintîi* l-a ciopîrţit şi l-a *stricat*, lucru pe care eu l-am descoperit întîmplător la întrunire, criticînd articolul *tocmai* pentru pasajele care au fost masacrate de Nobs !

Ce spui de aceşti oameni „de stînga" ? !

Apropo : la întrunire s-a constatat că există legături cu social-democraţii de stînga din Neuchâtel, care luaseră poziţie încă mai înainte împotriva oportuniştilor. N-ar fi rău să te duci şi pe acolo, înarmată bineînţeles cu adrese (sau, respectiv, cu scrisori de recomandare, pe care le-aş putea procura aici), şi să-i instruieşti, să ţii acolo un scurt referat, să stabileşti legături acolo etc.

Nu ştiu dacă ţi-am scris că, la şedinţa Parteivorstand-ului din 7. I, Naine a avut onestitatea să vorbească *împotriva* lui Grimm, făcîndu-i reproşuri tocmai în calitatea lui de „secretar al unei comisii internaţionale" !

www.dacoromanica.ro

Olga îmi scrie astăzi că Guilbeaux a ţinut un referat asupra lucrărilor congresului din Franţa, criticîndu-i cu asprime pe longuetişti („mai abitir ca dv.", scrie ea) şi pronunţîndu-se pentru sciziune. Asta-i bine, dar el, Guilbeaux, nu are *bază*, e omul dispoziţiei de moment, e lipsit de bază teoretică. Asta e primejdios. El îşi aşteaptă soţia de la Paris, unde ea face agitaţie. El şi cu Brilliant au consimţit să adopte o rezoluţie de protest împotriva amînării congresului. La 22. I va avea loc la ei o adunare de delegaţi la care va fi pusă la vot această rezoluţie.

Aici, la noi, se va ţine poimîine, duminică, o şedinţă a biroului stîngii (Grigori, Radek şi cu mine), la care va fi discutată problema protestului împotriva lui Grimm. Să vedem ce va fi !

Cu cele mai vii urări de bine, te rog încă o dată să te duci undeva pentru un timp, cu referate sau cu alte însărcinări, ca să-ţi mai revii şi să te dedici unei activităţi antrenante şi utile pentru oameni noi, cu forţe proaspete. Activitatea printre francezi este, crede-mă, extrem de necesară şi de utilă.

Am primit cartea şi cataloagele. Merçi.

Al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 13 ianuarie 1917
Expediată din Zürich
la Clarens (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

349

CĂTRE I. F. ARMAND

Scumpă prietenă,

Am primit scrisoarea d-tale şi extrasele din „*Russkie Vedomosti*" [429]. Multe mulţumiri pentru tot.

Scumpă prietenă, ştiu cît îţi este de greu şi aş vrea din suflet să te ajut cu tot ce-mi stă în putinţă. N-ai vrea să încerci să te stabileşti într-o localitate unde ai prieteni şi unde poţi discuta în mod curent despre treburile de partid şi poţi participa în mod curent la ele ?

www.dacoromanica.ro

Azi am primit de la Guilbeaux o scrisorică de cîteva rînduri, în care el mă anunţă că pregăteşte un miting în problema păcii. Eu am scris pe această temă patru articole (sau capitole) pentru „*Novîi Mir*“ (unde, zic unii, se plăteşte 5 dolari articolul, ceea ce — între noi fie vorba — mi-ar prinde foarte bine) [430]. Ţi le trimit d-tale şi-ţi propun să te gîndeşti la următorul plan : eu ţi-aş mai putea trimite şi alte materiale, iar d-ta să întocmeşti în limba franceză un referat pe această temă, cît se poate de actuală, cu care să cutreieri Elveţia franceză. Ar fi ceva cît se poate de util pentru cauză, căci în capetele tuturor domneşte o *nemaipomenită* confuzie pacifistă, care nu poate fi risipită decît printr-o muncă de înrîurire sistematică şi perseverentă. Apucă-te, zău, şi întocmeşte *cît mai amănunţit* tezele referatului d-tale (pe care le-am putea discuta împreună) sau chiar scrie întregul lui text. Muncitorilor francezi din Elveţia *nu are cine* să le ţină un referat despre atitudinea marxistă faţă de pacifism, iar *d-ta* ai putea-o face, oferindu-le un vast material asupra căruia să reflecteze. Începi *să te pregăteşti* puţin cîte puţin de pe acum ; munca *te va absorbi* şi crede-mă că o muncă care te absoarbe este cel mai bun mijloc de calmare şi de însănătoşire ! Eu îţi voi trimite extrase din „La Bataille“, texte de rezoluţii, texte din „Avanti !“ (pot să-ţi procur şi numere mai vechi din „Avanti !“ ; d-tale îţi va fi *uşor* să înveţi a citi italieneşte, şi asta e de asemenea **foarte** *important,* căci în Elveţia sînt foarte mulţi muncitori italieni şi nici pe ei *nu are cine* să-i înveţe marxismul).

Grimm pregăteşte pentru 23. I (asta rămîne între noi) o conferinţă a socialiştilor din ţările *Antantei* (la care se va discuta comportarea acestora la conferinţa social-şoviniştilor din ţările Antantei). Noi pregătim un protest vehement împotriva lui Grimm (în care vom cere şi plecarea lui din I.S.K.) pentru atitudinea sa infamă în problema amînării congresului *. Te sfătuiesc insistent să urmăreşti ziarele „Volksrecht“ (îţi voi trimite numărul cu rezoluţia), „Berner

* Vezi volumul de faţă, p. 399. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Tagwacht" (cred că ţi se trimite din Berna ? în special numărul din 8 sau 9. I) şi „Grütlianer" (din 4. I şi 9. I). Îţi voi mai scrie despre asta. Şedinţa conducerii partidului elveţian (a Parteivorstand-ului) din 7. I. 1917 a fost o şedinţă *istorică :* ei au amînat *sine die* congresul care urma să dezbată în mod special Militärfrage ! ! *. Şi Grimm s-a pus în fruntea celor care erau *pentru* amînare, votînd laolaltă cu social-patrioţii ! ! Nu, asta n-o să i-o iertăm. Noi avem azi aici o adunare a stîngii. Împreună cu Grigori i-am scris lui Radek, chemîndu-l pe el, pe Roland-Holst şi pe alţii să protesteze împotriva lui Grimm. Îl vom chema şi pe Guilbeaux, dar el e mult prea puţin pregătit să înţeleagă această chestiune şi de aceea un referat al d-tale (public sau, pentru început, o convorbire în cadrul grupului social-democraţilor de stînga de la Geneva) ar fi cît se poate de util.

Olga îmi scrie că un socialist francez de stînga e aşteptat să sosească la Guilbeaux (şi ea l-a convins pe acesta din urmă să mă cheme la o consfătuire cu cel dintîi, dar pentru mine asta ar fi ceva penibil şi jenant şi de aceea nu mă duc). N-o fi cumva francezul care vine la conferinţa de la 23. I ? ? Dacă *în preajma* acestei date ai sta cîteva zile la Geneva şi ai ţine (sau ai pregăti) acolo referatul, probabil că ai reuşi să-l agăţi *din întîmplare* pe francezul din Paris (şi important e aici tocmai să-l agăţăm din întîmplare) şi l-ai învăţa multe. Ce crezi, vei reuşi să pregăteşti referatul sau convorbirea pentru 25. I ? ? (iar dacă „*ei*" nu se întorc pînă la 25, amînă-l *după* discuţia cu Guilbeaux, pînă la întoarcerea lor ; aşa am putea „prinde" doi iepuri dintr-o dată : şi pe Guilbeaux, şi pe francez ; ce zici ?)

Cu plecarea la Abramovici ar fi bine, cred, să mai zăboveşti un pic, căci el mi-a scris ieri că-mi *trimite* veşti de la tipografie. Putem aştepta sosirea lor.

Cu o caldă şi prietenească strîngere de mînă, îţi urez să

* — problema militară. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

te apuci cît mai curînd de pregătirea referatului (care îţi va prinde bine în orice caz, mai tîrziu).

Al d-tale, *Lenin*

P. S. Pacifismul devine astăzi cea mai actuală dintre probleme. Tocmai *aici*, în această problemă, trebuie să învăţăm (în special pe Guilbeaux şi pe francezi) cum să abordeze în chip marxist lucrurile. Răspunde-mi imediat ce părere ai în această privinţă.

Scrisă la 14 ianuarie 1917
Expediată din Zürich la Clarens

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

350

CĂTRE I. F. ARMAND

Scumpă prietenă,

Abia azi, luni, a luat sfîrşit consfătuirea pe care am început-o ieri în problema luării de poziţie împotriva lui Grimm. A participat şi un german, membru al grupului „Die Internationale", un om cu atitudine întru totul „de stînga".

Am adoptat o declaraţie atît de energică împotriva lui Grimm (cerînd scoaterea lui din I.S.K.), încît Platten a calificat-o drept un „asasinat politic".

Dar asta rămîne deocamdată numai între noi.

Mai trebuie să treacă o săptămînă, două pînă o vom trimite lui Roland-Holst şi altora şi pînă va sosi răspunsul lor.

Sînt frînt de oboseală ; m-am dezvăţat de şedinţe.

Sper că dacă nu-mi răspunzi la propunerea mea de a vizita mai multe centre cu un referat în limba franceză nu e pentru că ai fi categoric împotriva acestui plan, ci pentru că meditezi temeinic asupra lui în dorinţa de a te declara de acord cu el. Nu te zoresc şi n-am să repet încercarea de a te convinge, dar tare mult aş dori să-ţi vii în fire, să

www.dacoromanica.ro

schimbi aerul, să te vezi cu vechii prieteni şi să-ţi faci alţii noi, şi tare aş vrea să-ţi spun multe, multe cuvinte de prietenie, ca să-ţi fie ceva mai uşor cît timp nu te-ai apucat încă de o muncă care să te absoarbă în întregime. Cu o caldă strîngere de mînă,

al d-tale, *Lenin*

P. S. Aştept mari foloase de pe urma luării de poziţie împotriva lui Grimm.

Scrisă la 15 ianuarie 1917
Expediată din Zürich
la Clarens (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

351

CĂTRE V. A. KARPINSKI ŞI S. N. RAVICI

Dragi prieteni,

Am mare nevoie de „Diskussionnîi Listok", scos de O.C. al P.M.S.D.R. (*Paris*, 1910 sau 1911), în care a apărut articolul meu despre revoluţia rusă, îndreptat împotriva lui Martov şi Troţki (cu date despre greve şi despre procentul de judeţe în care au avut loc mişcări ţărăneşti) *. N-au apărut decît cîteva numere din această foaie şi *trebuie* să le aveţi, aşa încît nu vă va fi greu să găsiţi articolul cu pricina. Vă rog să mi-l trimiteţi imediat. Vi-l voi restitui foarte curînd, împreună cu ceea ce mi-aţi trimis înainte.

Salutări. Al dv., *Lenin*

Scrisă la 15 ianuarie 1917
Expediată din Zürich la Geneva

Publicată în limba rusă pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

* Vezi „Semnificaţia istorică a luptei interne de partid din Rusia" (Opere complete, vol. 19, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 381—400). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

352

CĂTRE I. F. ARMAND

Scumpă prietenă,

Dacă Elveţia va fi atrasă în război, francezii vor ocupa imediat Geneva. În cazul acesta, a fi la Geneva va însemna a fi în Franţa şi a avea deci legături cu Rusia. De aceea mă gîndesc să-ţi încredinţez d-tale casa *partidului* (ca s-o porţi *asupra d-tale* într-un săculeţ anume confecţionat, fiindcă în timp de război nu se pot scoate bani din bancă). Îi scriu lui Grigori despre acest proiect, care deocamdată nu e decît un plan, aşa că rămîne între noi.

Eu cred că vom rămîne la Zürich, căci războiul e prea puţin probabil.

Cu o caldă strîngere de mînă
şi cu cele mai sincere salutări,

al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 16 ianuarie 1917
Expediată din Zürich
la Clarens (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

353

CĂTRE I. F. ARMAND

Scumpă prietenă,

Tradu, te rog, în limba franceză rezoluţia anexată şi *restituie-mi-o* (după ce o vei fi dat la transcris pentru grupul *german* din Lausanne) [431].

Rezoluţia a fost adoptată aici de *social-democraţii de stînga* şi circulă acum prin toată Elveţia.

Trebuie să depunem toate eforturile pentru a o difuza printre *membrii* de partid şi pentru a face să fie adoptată de toate organizaţiile de partid, chiar şi de cele mai mici.

Dacă *vreuna* dintre ele, fie ea cît de mică, va adopta această rezoluţie, ea — rezoluţia — trebuie trimisă *oficial* conducerii locale şi centrale a partidului (Geschäftsleitung

www.dacoromanica.ro

der Soz. Partei. *Zürich.* Volkshaus), *cerîndu-se* totodată publicarea ei. Multe salutări.

Al d-tale, *Lenin*

P. S. Trimit şi Olgăi cîte un exemplar pentru Guilbeaux şi Abramovici.

Scrisă la 19 ianuarie 1917
Expediată din Zürich
la Clarens (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

354

CĂTRE I. F. ARMAND

Scumpă prietenă !

În privinţa lui Engels. Dacă din întîmplare ai dat peste numărul din „*Neue Zeit*" care conţine relatarea lui Kautsky (şi scrisorile lui Engels) despre felul în care a fost denaturată prefaţa acestuia din urmă la „Klassenkämpfe", ar fi bine să transcrii toate acestea cît mai amănunţit într-un caiet special. Dacă nu e posibil, comunică-mi exact numărul revistei „Die Neue Zeit", anul, volumul şi pagina [432].

Atacurile d-tale împotriva lui Engels sînt, după părerea mea, complet lipsite de temei. Iartă-mi sinceritatea : înainte de a scrie asemenea lucruri trebuie să te pregăteşti mult mai temeinic ! Altfel uşor te poţi face de rîs ; te previn entre nous *, prieteneşte, între patru ochi, în eventualitatea că te vei mai decide cîndva să spui *asemenea* lucruri în presă sau la o adunare.

Greva din Belgia ? În primul rînd s-ar putea ca, în această chestiune de fapt, în această chestiune particulară, Engels să se fi înşelat. O eroare este, firește, posibilă. Ar trebui adunat tot ce a scris el în această privinţă. În al doilea rînd, în privinţa grevei generale *în genere*, evenimentele din *ultima* vreme, şi în special anul 1905, au furnizat elemente *noi*, pe care Engels nu le-a cunoscut. Decenii de-a rîndul se obişnuise Engels să audă despre „greva ge-

* — între noi. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

nerală" *numai* frazele goale ale anarhiştilor, pe care el îi ura şi îi dispreţuia *pe bună dreptate*. Mai tîrziu însă evenimentele *au dat la iveală un nou* tip de „grevă de masă", greva *politică*, adică prin excelenţă neanarhistă. Acest element nou Engels nu-l cunoştea *încă* şi nici nu-l putea cunoaşte.

Nu trebuie să uităm acest lucru.

Se mai pune apoi întrebarea dacă greva din Belgia n-a reprezentat cumva tranziţia de la vechi la nou? Putea oare Engels să vadă *de pe atunci* (în 1891—1892??? Avea deja 71—72 de ani; îşi trăia ultimii ani de viaţă) că această grevă nu era o răbufnire a vechilor metode de luptă belgiene (mult timp belgienii au fost proudhonişti), ci tranziţia spre ceva nou? Asupra acestei chestiuni trebuie să reflectăm.

În problema „apărării patriei", raţionamentele d-tale păcătuiesc, cred eu, prin caracterul lor abstract şi prin neistorismul lor. Repet ceea ce am spus în articolul împotriva lui Iuri: apărarea patriei = justificarea participării la *război*. Atît şi nimic mai mult. A generaliza această noţiune, a face din ea un „principiu general" este ceva *ridicol*, ceva cu totul neştiinţific. (Îţi voi trimite programul S.L.P. ★ din America, care conţine o asemenea generalizare ridicolă.) Războiul este un fenomen arhipestriţ, variat, complex. Nu-i poţi aplica un şablon general.

(I) Există trei tipuri principale: raportul dintre naţiunea asuprită şi naţiunea asupritoare (orice război este o continuare a politicii; politica este *un raport* între naţiuni, clase etc.). Ca regulă generală, războiul este legitim din partea naţiunii asuprite (indiferent dacă din punct de vedere militar este defensiv sau ofensiv).

(II) Raportul dintre două naţiuni asupritoare. Lupta pentru colonii, pentru pieţe etc. (Roma şi Cartagina; Anglia şi Germania în 1914—1917). Ca regulă generală, acest gen de război e de *ambele* părţi un război de jaf, iar atitudinea democraţiei (şi a socialismului) faţă de el se încadrează în regulă: „doi tîlhari se bat între ei; să piară amîndoi"...

★ Socialist Labour Party. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

(III) Al treilea tip. Un *sistem* de naţiuni egale în drepturi. Această problemă e mult mai **complicată!!!** Mai ales dacă alături de naţiuni civilizate, relativ democratice, se află ţarismul. Aşa a fost (aproximativ) în Europa între 1815 şi 1905.

Anul 1891. Politica colonială a Franţei şi a Germaniei este *cu totul neînsemnată*. Italia, Japonia, Statele Unite *nu au de loc* colonii (acum au). În Europa occidentală se formase un *sistem* (N. B. ! ! gîndeşte-te la aceasta ! ! nu uita acest lucru ! ! Noi trăim nu numai în cutare sau cutare stat, ci şi într-un anumit *sistem* de state ; anarhiştilor le este permis să ignoreze acest fapt ; noi nu sîntem anarhişti), un *sistem* de state în genere constituţionale, naţionale. *Alături* de ele se găseşte puternicul, nezdruncinatul ţarism din perioada prerevoluţionară, care de sute de ani jefuieşte şi asupreşte pe toţi, care a înăbuşit revoluţiile din 1849 şi din 1863.

Germania (anului 1891) este o ţară a socialismului *înaintat*. Şi această ţară este ameninţată de ţarism în alianţă cu boulangismul !

Situaţia este cu totul, dar cu totul alta decît în 1914—1917, cînd ţarismul este subminat de anul 1905, iar Germania duce război pentru dominaţie mondială. Asta-i cu totul *altceva ! !*

A identifica situaţia internaţională din 1891 cu cea din 1914 sau chiar numai a le asemui una cu alta este *culmea* neistorismului.

Gogomanul de Radek a scris recent într-o proclamaţie poloneză („Befreiung Polens") : „Staatenbau" * nu este scopul luptei social-democraţilor. Asta e ceva arhistupid ! E jumătate anarhism, jumătate idioţie ! Nu, nu, noi nu sîntem cîtuşi de puţin indiferenţi faţă de Staatenbau, faţă de *sistemul* de state, faţă de *relaţiile* dintre ele.

Engels a fost părintele „radicalismului pasiv" ? ? Nu este adevărat ! Nici vorbă de aşa ceva. Niciodată nu veţi putea dovedi aşa ceva. (Bogdanov & Co. au încercat şi s-au făcut numai de rîs.)

În războiul *imperialist* din 1914—1917 dintre *două*

* — („Eliberarea Poloniei") : „construcţia de stat". — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

coaliţii imperialiste, noi trebuie să fim împotriva „apărării patriei", pentru că (1) imperialismul este ajunul socialismului ; (2) războiul imperialist este un război între tîlhari pentru pradă ; (3) în *ambele* coaliţii există un proletariat *înaintat ;* (4) în *ambele* coaliţii *s-au copt condiţiile* pentru revoluţia socialistă. *N u m a i* de aceea sîntem noi împotriva „apărării patriei", **numai** de aceea ! !

Cu cele mai sincere salutări şi urări de bine,

al d-tale, *Lenin*

Am cerut adresele organizaţiilor de tineret. Mi-au fost promise.

Aşadar, în privinţa planului de editare, *t r e c e ţ i* la realizarea lui. Dar referatul *d e s p r e p a c i f i s m* ? [433]

P. S. Ultimele d-tale două scrisori le-am primit în acelaşi timp, dar, evident, numai din vina mea.

Scrisă la 19 ianuarie 1917
Expediată din Zürich
la Clarens (Elveţia)

Publicată pentru prima oară în 1949, în revista „Bolşevik" nr. 1

Se tipăreşte după manuscris

355

CĂTRE V. A. KARPINSKI

Scumpe prieten,

Îţi trimit o rezoluţie. Te rog s-o citeşti şi s-o transmiţi atît lui Guilbeaux, cît şi grupului german.

Este necesar să faceţi ca această rezoluţie să fie adoptată (*aici* ea a fost adoptată la o adunare a celor de stînga) [434] de toate organizaţiile de orice fel, iar dacă va fi adoptată de o organizaţie *d e p a r t i d,* fie ea *cît de mică,* să fie trimisă pe cale *o f i c i a l ă* atît conducerii locale, cît şi conducerii centrale de partid (Geschäftsleitung der sozialistischen Partei. *Zürich.* Volkshaus), cerîndu-se totodată publicarea ei.

www.dacoromanica.ro

Sînt foarte supărat pe Guilbeaux — te rog să i-o spui — pentru că *nu-mi restituie* proiectul de declarație împotriva lui Grimm [435]. (Nu ți l-a arătat ? Să ți-l arate !)

Dacă nu vrea să-l semneze, atunci să mi-l restituie *i m e d i a t.*

Salutări.

Al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 19 ianuarie 1917
Expediată din Zürich la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipărește după manuscris

356

CĂTRE I. F. ARMAND

Scumpă prietenă,

Îți trimit alăturat o scrisoare primită de la Abramovici (pe care te rog să mi-o *r e s t i t u i i m e d i a t)* și o foaie volantă din America (pe care mi-o poți restitui după ce o vei studia ; nu-i nici o grabă).

Din scrisoarea lui Abramovici rezultă că treburile merg bine (și aici la fel : ieri a fost adoptată o rezoluție de protest împotriva amînării congresului, cerîndu-se totodată instituirea unui referendum în această chestiune [436]).

De aici urmează că trebuie să grăbim la maximum înființarea unei edituri *p r o p r i i* (pentru manifeste și foi volante). Să ne grăbim la maximum ! ! (iar prin intermediul grupurilor germane de la Chaux-de-Fonds și Lausanne să înființăm și o editură *p r o p r i e* în limba germană).

Pleacă la Chaux-de-Fonds cu cîteva zile mai devreme, ia de la tipografie un deviz cît mai precis (nu singură, ci cu ajutorul lui Abramovici) și scrie-mi urgent. Cîți bani poți procura și în ce termen : 50 de franci ? 100 sau 200 ?

Grăbește-te. Salutări.

Al d-tale, *Lenin*

www.dacoromanica.ro

P. S. Pericolul de război *nu* este iminent. Mobilizarea generală este aşteptată abia în primăvară.

Scrisă la 20 ianuarie 1917
Expediată din Zürich
la Clarens (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

357

CĂTRE I. F. ARMAND

Scumpă prietenă,

Ieri urma să aibă loc referatul d-tale şi eu sînt nerăbdător să aflu cum a decurs. Joi, cînd am primit scrisoarea d-tale expresă, am alergat în grabă la Radek, în celălalt capăt al oraşului, şi am luat de la el extrasele. Ţineam foarte mult să-ţi scriu o scrisoare amplă despre pacifism (o temă extrem de importantă în general şi una dintre temele esenţiale din punctul de vedere al întregii situaţii internaţionale actuale, lucru despre care am scris în articol * — l-am primit, merçi ! —, şi, în sfîrşit, o temă deosebit de importantă *pentru Elveţia*). Dar n-am avut timp ; şi joi, şi vineri au avut loc la noi adunări ale social-democraţilor de stînga.

Acţiunile stîngii au luat aici o întorsătură defavorabilă, deoarece Nobs şi Platten s-au speriat de perspectiva unui război împotriva lui Grimm, care *s-a ridicat cu înverşunare* împotriva referendumului, şi i-au speriat şi pe tinerii noştri ! ! E foarte regretabil ! ! La Berna, judecînd după scrisorile lui Grigori, lucrurile stau mai bine. La insistenţele mele, Radek a scris o broşurică împotriva „centrului" de aici şi împotriva lui Grimm, dar ieri elementele „de stînga" au torpilat (! !) planul de a o publica în numele stîngii : s-au molipsit de spaima lui Nobs şi a lui Platten. Hala! luptători ! Halal social-democraţi de stînga !

Cred că ar trebui să consideri ca o simplă *repetiţie* referatul d-tale de ieri şi să te pregăteşti să-l ţii şi la Geneva, şi la Chaux-de-Fonds : este o temă care merită să fie aprofun-

★ Este vorba, probabil, de articolul lui V. I. Lenin „Pacifism burghez şi pacifism socialist" (Opere complete, vol. 30, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 241—262). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

dată şi despre care face să ţii *mai multe* referate. Elveţienii vor profita enorm de pe urma lor. Scrie-mi *mai amănunţit cum* ai pus problema, *ce* argumente ai adus, ce ţi s-a obiectat etc.

Nu cumva ştii dacă au fost sau nu traduse în franţuzeşte proiectele de rezoluţii pentru congresul elveţian care va dezbate problema apărării patriei şi problema militară? Vorbesc de o traducere apărută *în presă:* în „Grütlianer", în „Sentinelle" etc.

Ar trebui să te îngrijeşti de traducerea lor dacă încă n-au fost traduse, precum şi de difuzarea şi propagarea lor.

Probabil că în legătură cu călătoria d-tale la Chaux-de-Fonds se va face un pas înainte în această chestiune. Voi aştepta veşti de la d-ta.

Abramovici lucrează admirabil şi se cuvine să-i acordăm tot sprijinul.

Multe salutări. Al d-tale, *Lenin*

P. S. Troţki ne-a trimis o scrisoare stupidă: noi n-o vom publica şi nici nu-i vom răspunde.

A început în presa din Elveţia franceză campania (1) în jurul referendumului şi (2) în legătură cu rezoluţiile în problema militară, pregătite în vederea congresului? Sau n-a început încă *nici o campanie?* Citeşti regulat ziarele „Volksrecht" şi „Berner Tagwacht"? Asta e ceva necesar acum; trebuie să dăm o mînă de ajutor stîngii elveţiene.

Ţi-am scris oare că Guilbeaux a refuzat să semneze rezoluţia îndreptată împotriva lui Grimm? (sau poate ai aflat-o de la Grigori?). Cam slăbuţ Guilbeaux al nostru; se teme de război împotriva lui Grimm, *se teme* de Sokolnikov, care, la rîndul lui, *se teme* de sciziune; — se teme de Merrheim, care se teme de „domnul" Jouhaux!! Halal luptători!! Vreau să-i scriu Olgăi despre acest lucru.

Scrisă la 22 ianuarie 1917
Expediată din Zürich
la Clarens (Elveţia)

Publicată pentru prima oară în 1950, în ediţia a 4-a a Operelor lui V. I. Lenin, vol. 35

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

www.dacoromanica.ro

358

CĂTRE I. F. ARMAND

Scumpă prietenă,

Am primit traducerea. Mii de mulţumiri. Am trimis-o mai departe [437].

Am fost foarte mirat văzînd că ai supus articolul meu francez unei veritabile cenzuri *. Cum nu mi-ai trimis originalul şi cum este în genere îndoielnic că m-aş fi apucat să-l traduc singur în franţuzeşte, am trimis, bineînţeles, varianta d-tale, cu omisiunea pasajului referitor la Engels.

Îmi scrii că numai la gîndul că eu susţin punctul de vedere al lui Engels asupra războiului şi asupra poziţiei germanilor de atunci simţi că-ţi fierbe sîngele în inimă şi nu poţi traduce asta...

Trebuie să-ţi spun că nu m-aş fi aşteptat la una ca asta ! D-ta doar ştii foarte bine că la acest pasaj — mai mult decît pasaj : la această declaraţie, luare de poziţie — din lucrarea lui Engels ne-am referit de nenumărate ori, direct şi indirect, în 1914 şi în 1915, atît eu, cît şi Gr.

Ştii, de asemenea, că asta a fost scris de Engels iniţial pentru socialiştii *francezi* şi a apărut în al *lor* „Almanach du Parti Ouvrier" [438]. Şi pe vremea aceea francezii n-au protestat, căci simţeau — chiar dacă nu-şi dădeau clar seama — că un război al lui Boulanger + Alexandru al III-lea împotriva Germaniei de atunci (de al cărei imperialism *nici vorbă nu putea fi* pe vremea aceea ! !) ar fi fost un război antidemocratic *numai* din partea lor, iar din partea Germaniei ar fi fost într-adevăr numai un război „de apărare", un război pentru existenţă naţională.

Iată însă că d-ta respingi netam-nesam, şi încă în ce fel, teza pe care în 1891 înşişi francezii au recunoscut-o justă. Iar în ajun, la o adunare a stîngii elveţiene, ei (semipacifiştii, nu-i nimic de făcut cu ei) au trecut cu o uşurinţă de necrezut, dar care-i caracterizează, peste referirea mea la această teză a lui Engels.

* Vezi „Scrisoare deschisă către Boris Souvarine" (Opere complete, vol. 30, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 263—273). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

D-ta nu-mi scrii nimic nici în legătură cu articolul meu de răspuns lui Kievski.

Munca mea cu social-democraţii de stînga din Elveţia şi reflecţiile prilejuite de inepţiile pe care a ajuns să le debiteze Radek mă conving tot mai mult că în problema deosebit de importantă a *motivelor* respingerii apărării patriei poziţia noastră este *singura* justă. Ai văzut „Jugend-Internationale" nr. 6, despre care am scris în „*Sbornik*" *nr. 2* (l-ai primit ?), şi „Arbeiterpolitik" nr. 25 ? [439]

Am primit de la Kamenev o carte poştală, pe care ţi-o voi trimite în curînd. Olga îmi scrie că stînga face progrese, că a fost creată o organizaţie formată din zimmerwaldieni de stînga francezi + italieni (! ! ceea ce mă bucură nespus) + ruşi şi că Guilbeaux o să-mi scrie despre ea (îţi voi trimite şi d-tale scrisoarea lui dacă vrei). Mă străduiesc să urmăresc materialele din „Avanti !" şi încep să mă conving că Souvarine are dreptate : Turati este kautskist de-a binelea şi duce pe acest făgaş întreaga fracţiune socialistă din Camera italiană. Ultimul său discurs (din 17. I) este o mostră de jonglerie : Turati este un jongler al pacifismului burghez, şi nicidecum un socialist.

Cu o caldă şi afectuoasă strîngere de mînă,

al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 22 aprilie 1917
Expediată din Zürich
la Clarens (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară,
după manuscris

359

CĂTRE I. F. ARMAND

Scumpă prietenă,

Îţi trimit extrasele luate de la Radek (numai pînă sîmbătă : restituie-mi-le **imediat** după referat).

Citeşte cu atenţie paragraful din rezoluţia *Internaţionalei* care este îndreptat împotriva pacifismului (împotriva „înduplecării").

www.dacoromanica.ro

Conferința de la Haga și celelalte măsuri și declarații pacifiste ale guvernelor și ale burgheziei au la bază

(1) ipocrizia ;

(2) înșelarea poporului ;

(3) *curentul* pacifismului burghez, în rîndurile căruia figurează nume „mari" și care ar dori o *pace* fără revoluție socială. Acest curent dispune de o *vastă* literatură (pentru domni, nu pentru popor) ;

(4) următorul calcul : uneori e mai avantajos cînd pentru un stat, cînd pentru altul „să se arate" pașnic, să cîștige timp etc.

Asta în general. În mod concret însă trebuie studiat fiecare caz în parte, fiecare stat.

Nu dispun de cifrele pe care mi le ceri.

(Adresele au fost trimise : *dacă e nevoie* de o recomandație, cel mai bine ar fi s-o dea Abramovici și prietenii săi.)

Esențialul în problema pacifismului (deosebit de importantă pentru Elveția) : ideea că războiul *nu* ar fi legat de capitalism, că *nu* ar fi o *continuare* a politicii din timp *de pace*. În aceasta constă falsitatea pe plan teoretic ; pe tărîm practic, ea constă în ocolirea *revoluției* sociale.

Sînt foarte grăbit. Salutări.

Al d-tale, *Lenin*

Scrisă între 22 și 30 ianuarie 1917
Expediată din Zürich
la Clarens (Elveția)

Publicată pentru prima oară în 1949, în revista „Bolșevik" nr. 1

Se tipărește după manuscris

360

CĂTRE I. F. ARMAND

Scumpă prietenă,

Am primit extrasele ! Merci !

Nu de mult au fost la noi doi prizonieri fugiți din captivitate. E interesant să vezi oameni „vii", care n-au fost măcinați de viața din emigrație. Primul : un evreu din

www.dacoromanica.ro

Basarabia ; a trecut prin multe, e social-democrat sau aproape social-democrat, are un frate bundist etc. E trecut prin ciur şi prin dîrmon, dar personal nu prezintă nici un interes, e un tip comun. Celălalt e un ţăran autentic din gubernia Voronej, originar dintr-o familie de rit vechi. Un adevărat fiu al zonei de cernoziom ! E extrem de interesant să-l priveşti şi să-l asculţi. A stat un an în captivitate la nemţi (orori fără seamăn se petrec acolo), într-un lagăr în care se aflau 27 000 de *ucraineni*. Germanii organizează lagărele pe naţionalităţi, străduindu-se din răsputeri să le rupă pe acestea de Rusia ; la ucraineni au fost trimişi agitatori dibaci din Galiţia. Rezultatul ? După o lună de eforturi din partea agitatorilor, numai 2 000 s-au pronunţat pentru „neatîrnare" (independenţă mai mult în sens de autonomie decît de separare) ! ! Pe ceilalţi îi înfurie chiar şi numai gîndul de a se despărţi de Rusia şi de a trece la germani sau la austrieci.

Faptul e semnificativ ! Nu putem să nu-i dăm crezare. 27 000 e un număr mare. Un an e mult. Condiţiile pentru propaganda galiţiană sînt cît se poate de favorabile. Şi, totuşi, a triumfat înrudirea lor cu velicoruşii ! De aici *nu* rezultă, fireşte, cîtuşi de puţin că lozinca „libertăţii de despărţire" ar fi greşită. Dimpotrivă. Dar de aici rezultă că Rusia va fi, poate, cruţată de o dezvoltare de „tip austriac".

În problema apărării patriei, voronejeanul nostru vede lucrurile la fel ca Troianovski şi Plehanov. Simpatizează cu socialismul, dar, „dacă neamţul vine peste tine, cum să nu te aperi ?" Nu înţelege. E foarte amărît (şi el, *şi evreul ! !*) că nemţii îi bat „pe ai noştri". În privinţa ţarului şi a lui dumnezeu, ca şi în privinţa marilor moşieri, s-au lămurit definitiv toţi cei 27 000. Se vor întoarce în Rusia întărîtaţi şi perfect lămuriţi.

Singura dorinţă a voronejeanului este să se întoarcă acasă, la pămînt, la gospodăria lui. A cutreierat multe sate germane unde a fost trimis la muncă ; a căutat să observe şi să înveţe.

Pentru francezi (în captivitate) au numai cuvinte de laudă ; spun că sînt buni camarazi. „Nemţii înjură şi ei pe

www.dacoromanica.ro

kaiserul lor". Pe englezi îi urăsc : „Sînt trufaşi ; o bucăţică de pîine nu-ţi dau pînă nu le speli podeaua" (asta e canalia pervertită de imperialism !).

În altă ordine de idei : ce zarvă cumplită a stîrnit referendumul, şi în special motivarea lui ! E ceva nemaipomenit ! Să fi văzut ce articole au publicat Grimm & Co. în „Berner Tagwacht" şi în presa social-democrată „din provincie" ! Ce urlete, ce vaiete ! I-am nimerit în plin pe aceşti nemernici. M-am străduit din răsputeri să-l conving pe Radek (el mai este încă aici, şi sîntem amîndoi — să vezi şi să nu crezi ! — prieteni *la caramă*, ca întotdeauna, împotriva „centrului", atunci cînd *nu* există teren pentru manevre radekiste, pentru ciorovăieli în jurul „drepturilor" etc.) să scrie o broşură : ore întregi ne plimbam pe străzile Zürichului, iar eu îl tot „cicăleam". S-a aşezat la masa de lucru şi a scris-o. Social-democraţii noştri „de stînga", speriaţi de Nobs şi de Platten (aceşti eroi *se speriaseră* de Grimm, care, la rîndul lui, se speriase de Greulich & Co. ! !), au ascultat textul broşurii şi *au respins-o* (!!) : să nu fie tipărită, căci altfel vor fi izgoniţi din partid (!!). O vom publica separat.

Situaţia e de aşa natură că se manifestă un interes sporit, iar toţi *internaţionaliştii* sînt *datori* să ajute efectiv — şi nu numai cu vorba — pe muncitorii elveţieni şi pe social-democraţii de stînga din Elveţia. Şi noi îi vom ajuta !

Şi încă ceva. Am recitit „Zur Wohnungsfrage" a lui Engels, cu prefaţa din 1887 [440]. Cunoşti această lucrare ? E minunată ! Eu tot mai sînt „îndrăgostit" de Marx şi Engels şi nu pot rămîne nepăsător cînd văd că sînt huliţi. Nu, ei sînt oameni adevăraţi ! De la ei trebuie să învăţăm. Noi nu trebuie să părăsim *acest* teren, pe care l-au părăsit şi socialşoviniştii, şi kautskiştii. (Apropo : cunoşti rezoluţia Loriot-Rappoport, Saumoneau ? [441] E şi ea pe trei sferturi kautskistă. Aş vrea să scriu pentru francezi un articol în care să critic fără cruţare această rezoluţie, precum şi întregul pacifism. Îl voi întreba pe Grişa dacă are posibilitatea de a-l publica. El *nu* mi-a răspuns nimic în privinţa replicii pe

www.dacoromanica.ro

care intenţionez să i-o dau lui Souvarine *.) Ei, toate cele bune ; eu mi-am deşertat sacul !

Cu o caldă strîngere de mînă,
al d-tale, *Lenin*

P. S. Sper că şi în Elveţia romandă referendumul va aduce mult folos. Aştept veşti de la Abramovici, Olga şi ceilalţi.

Scrisă la 30 ianuarie 1917
Expediată din Zürich
la Clarens (Elveţia)
Publicată pentru prima oară în 1949, în revista „Bolşevik" nr. 1
Se tipăreşte după manuscris

361

CĂTRE I. F. ARMAND

Scumpă prietenă,

Ieri la Olten a fost cît se poate de interesant : absenţa francezilor şi a italienilor i-a dat lui Radek + Levi + Grigori + Münzenberg posibilitatea de a spune în faţă lui Grimm tot adevărul. Mie mi-a relatat astăzi Radek totul, iar d-tale îţi va scrie, desigur, Grigori.

În ce priveşte „Arbeiterpolitik", scrie-i lui Radek ; el nu se mai află aici (Herrn Sobelsohn. Zur Stelle. *Davos-Dorf).*

Nu-mi dau seama la care „punct central" nu ţi-am răspuns.

Aştept lămuriri.

Cunosc lucrările lui Marx în limba engleză ; sînt lucrări cu caracter special, pe care trebuie să le citesc cu timpul (o parte dintre ele au fost cumpărate de mine la Londra ; am început să le citesc, dar nu le-am terminat) ; *acum însă n-am timp.*

Ai perfectă dreptate cînd scrii că Grimm „nu vrea o mişcare de masă" sau, mai bine zis, nu vrea activitate revoluţionară. Articolul lui e întru totul kautskist, „centrist", articolul unui jongler.

* Vezi „Scrisoare deschisă către Boris Souvarine" (Opere complete, vol. 30, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 263—273). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Kautskistul — şi aderentul C. O. — Spektator de la Berna a scos acolo o broşură despre „Vaterlands-Verteidigung“ * (25 cts.), în care se străduieşte să bage zîzanie între mine şi Radek (n-am apucat s-o citesc în întregime, am răsfoit-o doar), aşa cum şi Martov a încercat s-o facă ieri (apărîndu-l ! ! ! pe Grimm) [442]. Zadarnice încercări !

Cu o caldă strîngere de mînă,

al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 2 februarie 1917
Expediată din Zürich
la Clarens (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

362

CĂTRE I. F. ARMAND

Scumpă prietenă,

Scrisoarea d-tale m-a bucurat nespus. Planul referatului d-tale îmi place foarte mult**. Te sfătuiesc insistent să-l mai ţii o dată, provocîndu-l la luptă pe H. Droz şi completînd referatul cu un punct referitor la revoluţie (mă întreb numai dacă dimensiunile referatului o vor permite), şi anume : *în ce fel* se poate produce revoluţia ? ce este dictatura proletariatului ? de ce este ea necesară ? de ce *nu este posibilă* fără înarmarea proletariatului ? de ce este ea pe deplin compatibilă cu democraţia totală, multilaterală ? (contrar părerii vulgare).

Droz şi ceilalţi social-pacifişti din Elveţia *nu* înţeleg acest lucru ; ei *nu* au aprofundat problema ; iar condiţiile elveţiene d'un petit État et de la petite bourgeoisie d'un petit État *** generează pe toate căile tocmai pacifism micburghez.

Dacă primeşti „Volksrecht“ şi „Berner Tagwacht“ (aceste două ziare *trebuie* citite), asta e suficient, cred eu, ca să-ţi poţi face o idee despre poziţia *centrului*, poziţie pe care se

* O abjectă mîzgăleală kautskistă, în spiritul ideilor Comitetului de organizare ! Las' că-i răspund eu ! Sper că va fi mulţumit !

** Este vorba de planul unui referat al Inessei Armand despre pacifism. — *Nota red.*

*** — ale unui stat mic şi ale micii burghezii dintr-un stat mic. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

situează întru totul Grimm (ticălosul ! Cît de fals „luptă" el împotriva social-patriotului Huber-Rohrschach ! !) şi pe care s-au împotmolit (pe 3/4) Nobs şi Platten. Te înşeli amarnic dacă îţi închipui într-adevăr că eu aş avea „influenţă" asupra lui Platten. Lucrurile stau astfel : la Zimmerwald şi la Kiental, el şi Nobs „s-au înscris" printre aderenţii stîngii. De zeci de ori am încercat să-i atrag la discuţii, într-un cerc, la convorbiri. Totul a fost zadarnic ! ! Ei *se tem* de Grimm şi de lupta împotriva lui. Ei sînt pe trei sferturi „centrişti". Sînt *aproape* incorigibili. Poate doar o puternică mişcare de stînga îi va mai îndrepta, dar nici asta nu e sigur.

Pînă astăzi n-am primit încă rezoluţia rectificată. Să aşteptăm pînă mîine.

Münzenberg mi-a spus ieri că marţi va avea loc la ei o consfătuire a tinerilor din Elveţia germană şi din cea franceză. Pînă atunci trebuie să fie gata rezoluţia *noastră* în problema militară. (Radek s-a angajat să întocmească proiectul de rezoluţie, dar pînă acum *nu* l-a trimis.) Cred că trebuie să te apuci de lucru cu maximum de energie, astfel încît *pînă* marţi să reuşeşti (1) să scrii la Geneva şi la Ch.-de-F. * ca deocamdată să fie luate ca bază tezele *mele* (§§ cu privire la problema militară, secţiunea I) ; (2) să afli cine va participa la conferinţa tinerilor din Elveţia romandă ; (3) „să-i prelucrezi", „să-i lămureşti", să-i faci să priceapă în ce constă esenţa deosebirii dintre noi, de o parte, şi (α) social-pacifism şi (β) „centru" (= Grimm & Co.), de alta. (Platten n-a înţeles absolut nimic şi nu vrea să înveţe nimic.) Poziţia noastră este în linii generale identică cu cea a lui K. Liebknecht : combaterea social-patriotismului şi a centrului în ţara *proprie* ; legătură indisolubilă între lupta împotriva războiului şi lupta împotriva oportunismului, precum şi între cea dintîi şi activitatea *revoluţionară multilaterală* şi *imediată pentru* înfăptuirea revoluţiei socialiste.

Motivarea referendumului constituie, de altfel, primul pas spre o platformă a *celor de stînga* din Elveţia. Te rog să reţii acest lucru.

* Chaux-de-Fonds. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Marţi, tinerii din Elveţia romandă trebuie să prezinte neapărat un proiect de rezoluţie întocmit în spiritul ideilor stîngii şi să lupte pentru adoptarea lui. N-am văzut încă modificările, dar sînt convins că, aşa cum se prezintă acum, proiectul n-ar face decît *să strice* (căutînd să împace, să cocoloşească divergenţele dintre social-democraţii de stînga şi social-patrioţii elveţieni, în loc să le scoată la iveală. În aceasta constă tot sensul şi toată mîrşăvia articolelor lui Grimm despre majoritate şi minoritate, publicate în „Berner Tagwacht" şi în „Neues Leben").

Caută să te apropii de francezii internaţi, să intri în corespondenţă cu ei, să stabileşti legături, să creezi un grup *de stînga* (secret şi neoficial) în rîndurile lor. E ceva foarte important!

Lozinca „mişcare de masă" nu e rea, dar *nu* este pe deplin justă, căci dă uitării *revoluţia, cucerirea puterii, dictatura proletariatului.* Reţine, te rog, acest lucru!! Mai just ar fi: sprijinirea şi dezvoltarea (imediată) a oricăror acţiuni *revoluţionare* de masă *în scopul* apropierii *revoluţiei etc.*

Platten e un zăpăcit. Cu Scheidemann sau cu Liebknecht? — întreabă el, fără să fi înţeles că Grimm nu urmăreşte altceva decît „să împace", să unească, *să încurce* laolaltă pe social-patrioţii elveţieni (Greulich & Co.) cu social-democraţii „de stînga" elveţieni, *care sînt complet inconştienţi!!!*

Ai dreptate: *imediat* trebuie iniţiată o luptă revoluţionară împotriva scumpetei, trebuie organizate greve, demonstraţii etc. Imediat trebuie „să se meargă în popor", adică în *mase*, în rîndurile *majorităţii* asuprite, spre a propaga *revoluţia socialistă* (adică luarea băncilor şi a *tuturor* marilor întreprinderi).

Cu o caldă strîngere de mînă,

al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 3 februarie 1917
Expediată din Zürich
la Clarens (Elveţia)

Publicată pentru prima oară
în 1950, în ediţia a 4-a
a Operelor lui V. I. Lenin, vol. 35

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

363

CĂTRE K. B. RADEK

Dragă Radek,

Broşura lui Spektator * e atît de plină de inepţii, încît la început mă îndoiam că merită un răspuns. Dar cum acest mic intrigant încearcă să speculeze în mod infam şi prostesc divergenţele noastre, consider — în special pentru că mă numeşte pe mine *şi numai* pe mine — că am tot dreptul şi e de datoria *mea* să-i răspund. Voi face totul ca răspunsul să fie publicat *nu numai* în limba rusă.

Cît priveşte proiectul *nostru* de rezoluţie împotriva apărării patriei (pentru Elveţia) **, am uitat să-ţi spun următoarele : ştiu că de proiectul meu (primele paragrafe din tezele mele) ai fost mulţumit, ceea ce înseamnă că atunci am reuşit să exprim un punct de vedere comun. De ce nu l-am lua drept bază pentru un proiect comun ?

Multe salutări.

Ulianov

P. S. Am primit din America primul număr al noului săptămînal „The Internationalist". Într-un manifest, ei se declară solidari cu „social-democraţii de stînga" din Europa. Editor : Panneckoek de la „Vorbote". Ce să-ţi trimit : originalul englez sau traducerea rusă ?

Scrisă la 3 februarie 1917
Expediată din Zürich
la Davos (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară,
după manuscris
Tradus din limba germană

* Vezi volumul de faţă, p. 415. — *Nota red.*

** Este vorba de „Tezele cu privire la atitudinea partidului social-democrat elveţian faţă de război" (vezi Opere complete, vol. 30, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 210—212). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

364

CĂTRE I. F. ARMAND

Scumpă prietenă,

Cam de multişor nu mai am nici o ştire de la d-ta. A trecut aproape o săptămînă de cînd ai promis să-mi scrii „mîine" şi totuşi nu primesc nimic. A intervenit ceva deosebit care te-a împiedicat să scrii ? Dacă n-ai chef de scris, trimite-mi măcar cîteva rînduri, căci încep să fiu îngrijorat.

Despre 1. II ţi-am scris, cred, pe scurt.

La 3. II, Grimm a ţinut o consfătuire (strict neoficială) cu amicii săi + Nobs şi Platten. (Münzenberg şi Bronski au fost invitaţi şi ei, dar au refuzat să se ducă la aceşti Zentrumsleute *, şi bine au făcut.) Nobs şi Platten sînt complet lipsiţi de caracter (dacă nu mai rău chiar) şi „se tem" de Grimm mai rău ca de foc.

Au fost adoptate unele modificări la proiectul de rezoluţie (bineînţeles că Grimm „i-a dus" pe Nobs şi pe Platten). Încă n-am văzut aceste modificări. Mîine (joi) urmează să fie publicate [443]. La drept vorbind, cei de stînga de aici sînt nişte oameni de nimic.

Ieri a fost o adunare generală (mă obosesc aceste adunări ; nervii nu mai rezistă, am dureri de cap ; am plecat înainte de sfîrşit). A fost aleasă o nouă conducere a întregii organizaţii din Zürich. A fost ales *şi* Bronski. Închipuie-ţi că ticăloşii de social-patrioţi (în frunte cu Baumann) s-au retras din sală şi au plecat **. Nu vor să lucreze împreună cu Bronski !

Iar Nobs + Platten au încasat această palmă şi au consimţit la amînare ! ! Ruşine, mare ruşine ! ! Şi mai pretind că sînt de stînga ! ! Tineretul însă „se teme" de Nobs şi de Platten ! !

Se spune că Humbert Droz a şi ţinut un referat la Geneva ; el momeşte tineretul cu pacifismul său idiot. Ar fi bine să-l combaţi de cîteva ori în public, să-i arăţi în ter-

* — centrişti. — *Nota trad.*

** Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 30, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 366. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

meni politicoşi, dar categorici, toată infamia pacifismului, toată platitudinea lui şi să expui un program revoluţionar !

Multe salutări. Cu o caldă strîngere de mînă,

al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 7 februarie 1917
Expediată din Zürich
la Clarens (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară,
după manuscris

365

CĂTRE S. N. RAVICI

Dragă tovarăşă Olga,

Îţi mulţumesc foarte mult pentru scrisoarea d-tale privind treburile din organizaţia voastră locală de partid. La drept vorbind, nu sînteţi singurii social-democraţi care se lasă adesea cuprinşi de „pesimism“ [444]. Aici partidul e pe de-a-ntregul oportunist, o instituţie de binefacere pentru birocraţi mic-burghezi.

Nici liderii aşa-zişi de stînga (Nobs şi Platten de pildă) *nu sînt buni de nimic ;* mai ales aceştia doi [445]. Fără legătură cu masa nu se poate face nimic. Dar, fără a ne face prea mari iluzii, nu trebuie să cădem totuşi nici în pesimism : trecem printr-un moment important şi, chiar dacă ajutorul nostru *nu va fi prea mare* (cîteva foi volante etc.), tot va fi *ceva*, tot *nu se va pierde* în vînt.

Mă bucură nespus intenţia d-tale de a ajuta pe cît posibil la difuzarea foilor volante [446]. Nu uita, te rog, să distrugi *toată* corespondenţa noastră.

Cînd se ţine la voi congresul cantonal al partidului socialist ? I-am trimis lui Abramovici proiectul de rezoluţie. Ţi l-a transmis ? Poate ştii ceva (în afară de cele publicate în „Volksrecht“) despre congresul cantonal de la Töss al organizaţiei social-democrate din Zürich ? [447]

Cine a ţinut referatul despre adunarea care a avut loc la Olten în ziua de 1. II ? [448] Numai Guilbeaux & Co. ? Dar ei au dat îndărăt ! ! N-au înţeles sarcina, s-au temut !

www.dacoromanica.ro

Nu sînt în stare să ţin un referat în limba franceză.

Salutări lui Veaceslav Alekseevici. Cu o prietenească strîngere de mînă şi multe urări de succes,

al d-tale, *Lenin*

Ce s-aude cu referendumul ? Cîte semnături ? Strîngerea de semnături continuă ?

Scrisă după 12 februarie 1917
Expediată din Zürich la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

366

CĂTRE I. F. ARMAND

Scumpă prietenă,

În ceea ce priveşte rezoluţia modificată a „majorităţii" (comisiei din partidul elveţian), ai dreptate : e mai mult decît proastă [449]. E pe deplin „centristă", kautskistă. Grimm e acela care a stricat-o, iar Nobs şi Platten *au cedat* în faţa lui. Duminică a avut loc congresul cantonal al organizaţiei social-democrate din Zürich ; ai noştri („tinerii") au prezentat o rezoluţie de stînga, pregătită de noi, care a întrunit 32 de voturi ; este un mare succes.

Abramovici urma să-ţi trimită textul rezoluţiei mele (partea ei practică a fost în cea mai mare parte inclusă în rezoluţia prezentată alaltăieri la congres (şi pe care o vei găsi în ziare dacă n-ai citit-o încă)) [450].

Cred că ar trebui să pregăteşti un referat (în limba franceză) despre cele trei curente din partidul elveţian. Drept material îţi poate servi referendumul + cele trei rezoluţii (rezoluţia elementelor de dreapta, cea a lui Grimm şi rezoluţia stîngii). Zău că merită.

Pe Humb.-Droz, dacă e tolstoian, trebuie să-l combatem pe *toată* linia. Neapărat !

Nu-i adevărat că în Elveţia „nu sînt posibile" acţiuni revoluţionare de masă. Dar greva generală de la Zürich din

www.dacoromanica.ro

1912 ? Au fost greve şi la Geneva, şi la Chaux-de-Fonds. Iar acum, în timp de război, sînt cu atît mai posibile şi acţiuni de masă *şi chiar* o revoluţie în Elveţia (asta ar avea o mare importanţă pentru Franţa şi pentru Germania).

Terenul pentru crearea unui *curent de stînga* în partidul elveţian *există*. Asta este incontestabil. Nu e o muncă uşoară, dar ea va da roade îmbelşugate.

Unde ai găsit documente privind prefaţa lui Engels la lupta de clasă ? În „*Die Neue Zeit*" ? Ştiai că „liderii" de la Berlin *au scos* din această prefaţă partea finală, cu conţinut revoluţionar ?

În legătură cu eventualitatea unui război (în 1891) aştept observaţiile d-tale cu privire la „punctul central" pe care zici că l-aş fi trecut sub tăcere.

Jaurès, Discours parlementaires. *Nu am* volumul al II-lea.

Ai avea posibilitatea să găseşti Operele lui Fourier şi să-mi copiezi pasajul în care se vorbeşte de contopirea naţionalităţilor ?

Cu o caldă strîngere de mînă, *Lenin*

P. S. Reuşeşti să ţii sub înrîurirea d-tale pe soţia lui Belousov *(el* e doar atît de prost !) şi pe cea a lui Usievici ?

Scrisă la 14 februarie 1917
Expediată din Zürich
la Clarens (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

367

CĂTRE V. A. KARPINSKI

Dragă V. A.,

Fii bun, te rog, şi trimite-mi broşura lui *Kautsky* „Revoluţia socială", apărută la Geneva în 1902 sau 1903 (în traducere redactată de Lenin). Am nevoie propriu-zis de partea a doua, intitulată „A doua zi după revoluţia socială", dar mi se pare că în ruseşte ambele părţi au apărut împreună.

www.dacoromanica.ro

Abramovici mi-a promis să-ţi transmită o scrisoare a mea privind starea de lucruri de aici din Elveţia.

Nadia îţi trimite salutări d-tale şi tovarăşei Olga. Cu o caldă strîngere de mînă şi multe urări de bine,

al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 15 februarie 1917
Expediată din Zürich la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

368

CĂTRE A. M. KOLLONTAI

17. II. 1917

Scumpă A. M.,

Am primit astăzi scrisoarea dv. şi ne-am bucurat foarte mult. Multă vreme n-am ştiut că vă aflaţi în America şi n-am primit de la dv. nici o scrisoare în afară de aceea prin care ne anunţaţi că plecaţi de acolo.

Eu v-am scris pe la 7—8. I (dată la care scrisoarea a fost expediată din Stockholm ; francezii interceptează tot ce se trimite direct de aici în America !), dar e cert că această scrisoare (însoţită de un articol pentru „Novîi Mir") nu v-a mai găsit la New York.

Pe cît de plăcut mi-a fost să aflu de la dv. despre victoria repurtată de N. Iv. şi de Pavlov la „Novîi Mir" (primesc extrem de neregulat acest ziar, evident din vina poştei, şi nu a serviciului de expediţie al ziarului), pe atît de mult m-a indispus ştirea că Troţki s-a aliat cu cei de dreapta în lupta împotriva lui N. Iv. Mare porc mai e şi Troţki ăsta : frazeologie de stînga şi alianţă cu cei de dreapta împotriva zimmerwaldienilor de stînga ! ! Ar trebui demascat (de către dv.) fie şi printr-o scurtă scrisoare adresată ziarului „Soţial-Demokrat" !

Am primit nr. 1 al săptămînalului „The Internationalist" şi m-am bucurat foarte mult. Relativ la conferinţa S. L. P. şi S. P. din 6—7. I. 1917 am date incomplete. Se pare că

www.dacoromanica.ro

S. L. P. aruncă peste bord întregul program-minimum (ceea ce constituie o tentație și o primejdie pentru Buharin, care, începînd din 1915, se poticnește „taman în locul ista" ! !). Îmi pare foarte rău că nu pot aduna toate documentele referitoare la S. L. P. (l-am rugat pe Buharin să facă acest lucru, dar se vede că scrisorile se pierd pe drum). Nu cumva dispuneți de aceste materiale ? Vi le-aș putea restitui după ce le voi fi citit.

Lucrez la un articol (materialul necesar e aproape în întregime pregătit) în problema atitudinii marxismului față de stat [451]. Am ajuns la concluzii care-l infirmă pe Kautsky într-o măsură și mai mare decît pe Buharin (ai citit a sa „Nota Bene" din „Jugend-Internationale" nr. 6 ? și „Sbornik «Soțial-Demokrata»" nr. 2 ? *). Problema e extrem de importantă ; Buharin se prezintă mult mai bine decît Kautsky, dar greșelile lui Buharin pot *compromite* această „cauză dreaptă" în lupta împotriva kautskismului.

Vă voi trimite articolul meu despre autodeterminare, îndreptat împotriva lui P. Kievski. Păcat că n-avem bani ! Am scoate „Sbornik «Soțial-Demokrata»" nr. 3 (întregul material *zace în sertar)* și nr. 4 (articolul lui Buharin despre stat, pe care la început l-am respins, și articolul meu despre stat).

După părerea mea, dreapta zimmerwaldiană a înmormîntat ideologiceşte Zimmerwaldul : la Paris Bourderon + Merrheim au votat pentru *pacifism*, Kautsky a făcut același lucru la Berlin în ziua de 7. I. 1917, Turati (la 17. XII. 1916 ! !) și de asemenea întregul partid italian. Asta înseamnă moartea Zimmerwaldului ! În vorbe ei *au condamnat* „social-pacifismul" (vezi rezoluția de la Kiental), iar în fapt au pornit pe drumul care duce spre el ! !

Grimm a cotit în mod josnic spre social-patrioții din. partidul elvețian (prietenul nostru de la Stockholm îți va trimite materialul referitor la aceasta), aliindu-se cu ei la 7. I. 1917 (Parteivorstandssitzung **) *împotriva stîngii*, pentru amînarea congresului ! ! Iar acum atacă cu și mai multă josnicie pe cei de stînga pentru motivarea referendumului

* Vezi „Internaționala Tineretului" (Opere complete, vol. 30, București, Editura politică, 1964, ed a doua, p. 225—229). — *Nota red.*

** — ședința conducerii partidului. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

(ţi-o vom trimite) şi a întocmit o rezoluţie „de mijloc", „centristă". Primiţi sau vă puteţi procura ziarul „Volksrecht" care apare la Zürich ? ? Dacă nu, vă vom trimite cîte ceva sau ne vom strădui s-o facem.

Mîine (18. II) are loc congresul partidului suedez. Este iminentă sciziunea ? Se pare că în rîndurile tinerilor domneşte o *nemaipomenită* dezbinare şi confuzie. Cunoaşteţi limba suedeză ? Aţi putea aranja colaborarea (mea şi a altor social-democraţi de stînga) la ziarul tinerilor suedezi ?

Vă rog să-mi răspundeţi, fie şi pe scurt, dar *repede* şi punctual, căci pentru noi este extrem de important să avem cu dv. o corespondenţă *regulată*.

Salutări cordiale. Al dv., *Lenin*

Expediată din Zürich la Christiania (Oslo)

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. II

Se tipăreşte după manuscris

369

CĂTRE I. F. ARMAND

Scumpă prietenă,

Îţi trimit o foaie volantă, pe care te rog stăruitor s-o traduci în franţuzeşte şi în englezeşte [452]. Traducerea germană se va face, sper, la Berna.

Mă interesează în mod deosebit ideea unei astfel de propagande şi în special aceea a unei greve de 1 mai, pe care a propus-o un social-democrat de stînga din Elveţia („Holzarbeiter-Zeitung", Schweizerische, von 27. I. 1917). Tare aş vrea să trimit această foaie la Paris : nădăjduiesc că Grişa va reuşi s-o tipărească, iar mai tîrziu cred că o vom putea strecura şi în Germania.

Te rog s-o traduci într-un limbaj mai viguros, cu fraze scurte. Scrie, te rog, în două exemplare, pe hîrtie subţire şi cît mai desluşit, ca să se poată culege fără greşeli. Dacă e posibil, pune-l pe Usievici (păstrînd, firește, secretul) să scoată o copie după textul *rusesc*, spre a fi trimisă lui Abramovici (împreună cu 1 exemplar din traducerea franceză),

www.dacoromanica.ro

iar ambele exemplare engleze, împreună cu al doilea exemplar francez şi cu manuscrisul meu rusesc, te rog să mi le restitui *cît mai repede:* trebuie să ne grăbim, căci, dacă ţinem seama de greutatea difuzării, nu mai e chiar atît de mult pînă la 1. V, iar agitaţia trebuie desfăşurată din timp.

Cu o caldă strîngere de mînă,

al d-tale, *Lenin*

P. S. Nadiei îi e mai bine azi, deşi mai stă în pat. Îţi trimite multe salutări. Citeşte, te rog, documentul anexat şi trimite-l lui Abramovici împreună cu textul rusesc şi cu traducerea franceză.

Scrisă între 19 şi 27 februarie 1917
Expediată din Zürich la Clarens (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

370

CĂTRE I. F. ARMAND

Scumpă prietenă,

Zilele acestea am primit o scrisoare îmbucurătoare din Moscova (îţi voi trimite în curînd o copie, deşi textul nu e prea interesant). Ni se scrie că starea de spirit a maselor e bună, că şovinismul este în vădit declin şi putem fi siguri că şi pe uliţa noastră va fi sărbătoare ; organizaţia, ni se scrie, suferă de pe urma faptului că bărbaţii maturi sînt pe front, iar în fabrici au rămas numai tineret şi femei, dar asta nu face să scadă combativitatea. Ni se trimite copia unui manifest (bun) lansat de Biroul din Moscova al C.C. [453]. Îl vom publica în numărul viitor al Organului Central.

Nu pier ai noştri ! O duc foarte greu oamenii şi partidul nostru. Şi totuşi nu se prăpădesc.

Am mai primit o scrisoare de la Kollontai, care (asta rămîne deocamdată entre nous *) s-a întors din America în Norvegia. N. Iv. şi Pavlov (letonul care a fost la Bruxelles : Pavel Vasilievici) *au cucerit,* scrie ea, „Novîi Mir"

* — între noi. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

(primesc extrem de neregulat acest ziar), dar... între timp a sosit Troţki, şi nemernicul acesta s-a înhăitat numaidecît cu aripa *dreaptă* a grupului „Novîi Mir" împotriva zimmerwaldienilor de stînga ! ! Uite-aşa ! ! Ăsta e Troţki. Nu se dezminte niciodată : umblă cu tertipuri, cu coţcării, pozează într-o atitudine de om de stînga, *ajută* celor de dreapta atîta timp cît se poate...

Printre elementele de stînga din America munca se desfăşoară destul de bine, deşi Kollontai se teme de tendinţe anarhosindicaliste în rîndurile S. L. P. (N. Iv., zice ea, nu împărtăşeşte aceste temeri). Am citit în organul S. L. P. („Weekly People") [454] că ei scot programul-minimum... „Taman în locul ista", începînd din 1915, se poticneşte şi N. Iv. Mă tem pentru el ! Şi legăturile poştale cu America *nu* funcţionează.

În ultimul timp m-am ocupat intens de problema atitudinii marxismului faţă de *stat*, am strîns mult material, am ajuns, cred, la concluzii foarte interesante şi importante, îndreptate *în mult mai mare măsură* împotriva lui Kautsky decît împotriva lui N. Iv. Buharin (care totuşi nu are dreptate, deşi *e mai aproape* de adevăr decît Kautsky). Tare aş vrea să scriu despre această problemă : ar trebui să scoatem „Sbornik «Soţial-Demokrata»" nr. *4*, în care să publicăm articolul lui Buharin şi un articol al meu consacrat analizei micilor lui greşeli şi crasei denaturări şi vulgarizări a marxismului la Kautsky.

Nadia e bolnavă : a contractat o bronşită şi are febră. După cît se pare, va trebui să stea în pat. Am chemat azi o doctoriţă.

Ce se aude cu plecarea d-tale la Chaux-de-Fonds ? Ai renunţat complet la această idee şi în general la toate planurile de activitate în Elveţia romandă ? N-ar trebui să renunţi. Aici, după cum ţi-am mai scris, lucrurile nu merg prea bine, dar, cu toate acestea, am isprăvit azi *foaia volantă nr. 1* („grupul elveţian al stîngii zimmerwaldiene"). Să vedem ce-o să iasă !

Poate că nu acum, dar în genere (adică ceva mai tîrziu) va putea fi creat (sînt convins de asta) — dacă nu de noi,

www.dacoromanica.ro

atunci de cei ce ne vor lua locul — un *curent* de stînga în Elveţia. *Terenul* necesar în acest scop există !

Ai citit în „Volksrecht" propunerile făcute de cei de stînga la congresul de la Töss din 11. II. 1917 al organizaţiei de partid din cantonul Zürich ? Nu-i rea totuşi propunerea, ce zici ?

Multe salutări cordiale şi o caldă strîngere de mînă. Iartă-mi mîzgăleala de pe ultima pagină : sînt zorit.

Al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 19 februarie 1917
Expediată din Zürich
la Clarens (Elveţia)

Publicată pentru prima oară în 1949, în revista „Bolşevik" nr. 1

Se tipăreşte după manuscris

371

CĂTRE I. F. ARMAND

Scumpă prietenă,

Te rog să te grăbeşti cît poţi cu foaia volantă. Dacă traducerea mai durează, trimite-mi *i m e d i a t* o copie după textul rusesc, căci mi se pare că voi avea prin cine s-o trimit în Germania. Asta se întîmplă atît de rar, că nu trebuie să scap prilejul, care se va ivi *curînd*.

Percheziţiile făcute lui E. F. la Harkov şi „hîrtia" *au fost cercetate* de o comisie ! !

Din Berna, Grigori îmi scrie despre o mare victorie înregistrată ieri asupra lui Grimm & Co. ! Ura !

Pune accentul pe tineret ! Ce se aude cu bătălia împotriva lui Droz ? Dar cu referendumul ?

Parcă ne-am înţeles să scrii în cîte două exemplare traducerea în franceză şi în engleză.

Cu o caldă strîngere de mînă, al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 25 februarie 1917
Expediată din Zürich
la Clarens (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

www.dacoromanica.ro

372

CĂTRE I. F. ARMAND

Scumpă prietenă,

Dacă îmi trimiţi tezele d-tale în problema militară, voi fi bucuros să le discutăm. În legătură cu luarea d-tale de poziţie împotriva lui Golay, nu ştiu de unde ai scos că a fost „inabilă". Eu socot că a fost, dimpotrivă, cît se poate de abilă şi de utilă. Trebuie să combatem mai deschis şi mai energic pacifismul ridicol al francezilor (socialism fără revoluţie) şi ridicola lor credinţă în democraţie. Golay, cred eu, ar trebui în mod special biciuit în public pentru faptul că s-a dezis de preţioasele mărturisiri din broşura sa „Le socialisme qui meurt". Mie mi se pare că această broşură este un material admirabil, o canava pentru critica slăbiciunii şi a superficialităţii stîngii franceze.

Am primit copia textului rusesc al foii volante (şi sînt nespus de bucuros că ţi-a plăcut). Dar textul francez nu mai soseşte odată ! ! Şi te-am rugat să-l faci în două exemplare ! ! ! Mă apasă gîndul că întîrziem, căci pînă la 1. V n-au mai rămas decît două luni, iar stabilirea de legături cu ţările beligerante este extrem de dificilă.

Despre Usievici văd că-mi scrii că „îi lipseşte şira spinării". Înseamnă că nu l-am certat de pomană (îl rugasem să-ţi arate scrisoarea tocmai pentru ca să ne putem înţelege asupra mijloacelor prin care l-am putea înrîuri).

Aşadar, dacă poţi, grăbeşte *la maximum* traducerea franceză şi engleză a foii volante. Dacă, contrar aşteptărilor mele, dintr-un motiv sau altul n-ai reuşit s-o scrii în două exemplare, comunică-mi cel puţin cînd anume ai trimis foaia volantă (în limba franceză) lui Abramovici.

Sînt foarte bucuros că ai început să vorbeşti mai des în faţa tineretului. Este o treabă folositoare ! Numai pentru luminarea tineretului merită să lucrezi ! Trebuie să-l dezbărăm de pacifism şi de neîncredere în mişcarea de masă (dar greva de la Zürich din 1912 ? Şi cea de la Geneva din 1900 sau 1902 ?). Ar fi bine dacă ai strînge materiale cu privire la

www.dacoromanica.ro

marile greve din istoria mişcării muncitoreşti din Elveţia franceză.

Nadia s-a mai întremat.

Cu o caldă strîngere de mînă,
al d-tale, *Lenin*

P. S. Am citit în „Die Neue Zeit" (1912) disputa dintre Panneckoek şi Kautsky : Kautsky e un mare ticălos, în timp ce Panneckoek *aproape* că are dreptate, în afară de unele *impreciziuni* şi mici erori. Kautsky e culmea oportunismului.

Scrisă la 27 februarie 1917
Expediată din Zürich
la Clarens (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

373

CĂTRE S. N. RAVICI

Dragă Olga,

În scrisoarea de ieri am uitat să te întreb dacă nu cumva ai broşura lui Bakunin „Comuna din Paris şi noţiunea de stat" ? [455]. În ruseşte sau în franţuzeşte ? Dacă n-o ai, nu s-ar putea s-o iei de la anarhişti pentru cîteva zile ?

Multe salutări. Al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 4 martie 1917
Expediată din Zürich la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1929, în „Culegeri din Lenin", vol. XI

Se tipăreşte după manuscris

374

CĂTRE A. M. KOLLONTAI

5. III. 1917

Scumpă A. M.,

Aflu din ziare că pentru ziua de 12. V a fost convocat un congres al tinerilor din Suedia în vederea înfiinţării unui partid nou, bazat „pe principiile zimmerwaldiene".

www.dacoromanica.ro

Trebuie să mărturisesc că pe mine această ştire mă îngrijorează şi mă revoltă în mod deosebit. Căci „Zimmerwaldul" e vădit falimentar şi acest cuvînt frumos serveşte încă o dată la camuflarea unui putregai. Majoritatea zimmerwaldiană — Turati & Co., Kautsky şi Ledebour, Merrheim — a trecut *în întregime* pe poziţiile social-pacifismului, atît de solemn (şi atît de infructuos !) condamnat la Kiental. Manifestul lui Kautsky & Co. din 7. I. 1917, o serie de rezoluţii ale partidului socialist italian, rezoluţiile Merrheim — Jouhaux şi Longuet — Bourderon (+Raffin-Dugens *de comun acord* cu Renaudel *), ce altceva înseamnă toate acestea dacă nu falimentul Zimmerwaldului ? Iar „centrul" zimmerwaldian este reprezentat de R. Grimm, care la 7. I. 1917 *s-a aliat* cu social-patrioţii din Elveţia în lupta împotriva stîngii ! ! Grimm, care înjură pe social-patrioţii din *toate* ţările, *în afară* de cei din Elveţia, pe care-i *acoperă !* C'est dégoûtant ! ** Mă înfurie la culme aceşti ticăloşi ; mi-e silă să-i aud şi să aud vorbindu-se de ei ; şi mai mult mă dezgustă gîndul de a lucra împreună cu ei. Ar fi o pură comedie !

Ne gîndim să strîngem materiale pentru dv. în legătură cu această prăbuşire a lui R. Grimm. Răspundeţi-mi dacă vă puteţi procura „Volksrecht", care apare la Zürich. Acolo, în *motivarea* referendumului şi în rezoluţia pe care reprezentanţii *stîngii* au prezentat-o la Töss (11. II. 1917) etc. etc., veţi găsi *principalul* material.

Desigur însă că, în majoritatea lor, social-democraţii de stînga din Suedia sînt sinceri. Asta e clar. Şi pînă la 12. V trebuie cu orice preţ să-i ajutăm să înţeleagă *din timp* toată platitudinea social-pacifismului şi a kautskismului, toată ticăloşia majorităţii zimmerwaldiene şi să elaboreze un program bun şi o tactică bună pentru noul partid.

Este realmente necesar ca noi (noi toţi, social-democraţii de stînga din Suedia şi cei care pot comunica cu ei) să ne unim, să depunem toate eforturile, să dăm o mînă de ajutor, căci ne aflăm într-un moment *decisiv* din viaţa partidului şi a mişcării muncitoreşti din Suedia *şi din Scandinavia.*

* Vezi articolul lui V. I. Lenin „Pacifism burghez şi pacifism socialist" (Opere complete, vol. 30, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 241—262). — *Nota red.*

** — E dezgustător ! — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

Deoarece dv. citiţi şi vorbiţi suedeza, vă revine o mare doză de răspundere, dacă înţelegem „internaţionalismul" nu în sensul de „asta nu mă priveşte pe mine".

Sînt convins că faceţi foarte mult în această privinţă. Ar trebui să mobilizăm şi să unim pe tovarăşii de stînga în acţiunea de ajutorare a suedezilor într-un moment atît de greu din viaţa lor. Nu s-ar putea organiza în acest scop la Christiania, Copenhaga şi Stockholm un grup format din ruşi — bolşevici şi alte elemente de stînga — care cunosc limba suedeză şi care pot da o mînă de ajutor ? Munca ar trebui împărţită : unii să adune principalele documente şi articole (mi s-a trimis ziarul „Politiken" din 28. XI. 1916 cu polemica dintre Nerman şi Mauritz Västberg pe tema : „Mai întîi un program, iar apoi un partid nou", dar n-am putut înţelege nimic) ; alţii să dea ajutor suedezilor prin elaborarea unor teze proprii, iar alţii să publice în ajutorul lor o serie de articole. În acest grup * ar putea intra şi suedezi care ştiu *să scrie* nemţeşte, franţuzeşte sau englezeşte.

Ce crezi : este asta posibil sau nu ? Merită să ne batem capul cu asta ?

Eu cred că merită, dar de aici, din depărtare, necunoscînd situaţia concretă de acolo, nu sînt, firesc, în măsură să mă pronunţ în mod categoric. Văd doar şi *ştiu* foarte bine că problema programului şi a tacticii socialismului *nou,* a marxismului cu adevărat revoluţionar şi nu a mîrşavului kautskism, *este* la ordinea zilei *pretutindeni.* Acelaşi lucru ni-l arată atît S. L. P., cît şi „The Internationalist" din America, precum şi datele referitoare la Germania (rezoluţiile social-democraţilor de stînga din 7. I. 1917) şi la Franţa (broşurica socialiştilor de stînga din Paris : „Les socialistes de Zimmerwald et la guerre" **) *e t c.*

În Danemarca, *Trier* şi alţii ar adera, probabil, la crearea unui partid nou, *marxist,* în Scandinavia ; la fel şi o parte dintre social-democraţii de stînga din Norvegia. Lupta împotriva lui Branting & Co. este o treabă serioasă : nevoia *trebuie* să impună o atitudine mai serioasă faţă de problemele teoriei şi tacticii marxismului revoluţionar.

* Cine e acest Lindhagen ? „eser" ? „narodnic" ? „radical-socialist" ? Hervé ?
** — „Socialiştii de la Zimmerwald şi războiul". — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

Cred că munca de pregătire pentru congresul de la 12. V ar trebui desfăşurată *intens* şi din *trei* direcţii concomitent : (1) grupul de ajutor despre care am vorbit mai sus ; (2) grupuri de social-democraţi de stînga din Scandinavia : vă rog să publicaţi (în ziarele suedeze) un articolaş despre necesitatea creării *imediate* a unor asemenea grupuri, care să elaboreze pentru congresul de la 12. V programul şi tactica partidului ;

(3) punctul al treilea mă interesează în mod deosebit, dar *nu* pentru că ar fi cel mai important (mai importantă este iniţiativa dinăuntru), ci fiindcă aici putem ajuta *noi*. Ar fi bine ca dv., de pildă, după ce veţi fi citit principalele scrieri ale social-democraţilor de stînga şi ale celor de dreapta din Suedia, să schiţaţi *imediat*, *pe baza acestor scrieri*, teze de felul următor :

divergenţe de ordin teoretic (în privinţa programului) şi de ordin practic (în privinţa tacticii) ;

	apărarea patriei ;
	noţiunea de imperialism ;
	caracterul războiului ;
	dezarmarea ;
	social-pacifismul ;
+	problema naţională ;
	revoluţia ;
dictatura	„acţiuni de masă“ ;
proleta-	războiul civil ;
riatului	atitudinea faţă de sindicate ;
	oportunismul şi lupta împotriva lui

etc.

Fiecare teză ar trebui să cuprindă (a) ceea ce au spus (*„în esenţă“*) în chestiunea respectivă social-democraţii de stînga din Suedia ; (b) idem cei de dreapta din această ţară.

Pe această bază şi luînd în consideraţie poziţia pe care se situează cei de stînga din Rusia, Germania, America (principalele ţări din acest punct de vedere), am putea elabora teze proprii şi, publicîndu-le în limba suedeză, *să ajutăm* pe suedezi să se pregătească pentru 12. V.

www.dacoromanica.ro

În acest scop ar trebui traduse în limba rusă sau germană sau franceză sau engleză unele dintre *principalele* pasaje ale *celor mai importante* rezoluţii şi articole ale aripii de dreapta şi ale celei de stînga din Suedia.

În fond, din punct de vedere moral şi politic, noi toţi sîntem răspunzători pentru tinerii din Suedia şi trebuie să-i ajutăm.

Dv. vă aflaţi într-o situaţie extrem de favorabilă pentru acordarea unui asemenea ajutor. Scrieţi-mi imediat ce credeţi despre asta.

Ar fi, poate, util ca această scrisoare împreună cu considerentele dv. să fie citite şi de Liudmila.

Cu o caldă strîngere de mînă şi multe urări de succes,

al dv., *Lenin*

Expediată din Zürich la Christiania (Oslo)

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. II

Se tipăreşte după manuscris

375

CĂTRE I. F. ARMAND

Scumpă prietenă,

Cam de multişor nu mai am nici o ştire de la d-ta.

Aici la noi, la Zürich, treburile cu social-democraţii *germani* de stînga merg din cale-afară de prost. După ce Nobs şi Platten au trecut „înapoi la Grimm", liderii „tinerilor" au început să se ia după ei. Münzenberg *a refuzat* un articol al lui Radek împotriva lui Grimm, iar Bucher şi ceilalţi amici ai lui Münzenberg repetă aceleaşi fraze despre pericolul unei „sciziuni" ! ! Ar fi ceva ridicol dacă n-ar fi atît de odios...

Caut să-l conving pe Grigori să încerce să scoată un ziar german (i se *dau* pentru asta 300 de franci), dar mi se pare că şi această ultimă carte va fi bătută.

Te invidiez pe d-ta şi pe Grigori că amîndoi puteţi ţine referate publice. Orice ar fi, dar cînd ţii un referat public ai în faţă oameni *noi*, muncitori, masa, iar nu birocraţi sau

www.dacoromanica.ro

viitori birocraţi sau o mînă de oameni speriaţi de birocraţie. Cînd ţii un asemenea referat te adresezi *masei*, iei contact *direct* cu ea, o vezi, o cunoşti mai îndeaproape, *cauţi s-o influenţezi în spiritul convingerilor tale.*

Se pare că aici, la Zürich, am *isprăvit-o* cu social-democraţii-germani de stînga. Motivarea referendumului şi rezoluţia pe care stînga a prezentat-o la Töss, astea-s *t o a t e* roadele. Dar nu regret timpul pierdut cu ei (acum sînt într-o dispoziţie proastă, fiindcă vin de la o adunare a stîngii *care nu s-a putut ţine* din cauză că publicul s-a împrăştiat !). Nu regret, fiindcă la înţelegerea teoretică a putreziciunii partidelor europene s-a adăugat şi o înţelegere *practică* a ei, ceea ce nu e de loc nefolositor.

Referatele publice sînt însă în orice caz utile, şi în cadrul lor trebuie să luptaţi deschis şi cu „centrul" (Grimm & Co.), şi cu cei de „stînga" (de felul lui Nobs, Platten, Naine, Graber, Droz etc.).

Probabil că nu prea merge traducerea foii volante în limba engleză. Las-o : o trimit aşa la Paris, poate vor găsi acolo un englez ! Abramovici e un tînăr de ispravă ; treaba merge strună la el !

Cu o caldă strîngere de mînă,

al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 8 martie 1917
Expediată din Zürich
la Clarens (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

376

CĂTRE I. F. ARMAND

Scumpă prietenă,

Se pare că supoziţiile mele anterioare asupra cauzelor tăcerii d-tale s-au dovedit a fi eronate.

Nu cumva „te-ai supărat" fiindcă ţi-am scris că n-ai revăzut traducerea franceză ? Nu-mi vine să cred ! E de necrezut, căci şi Abramovici mi-a scris pe aceeaşi temă şi este în genere de neconceput ca cineva *să se supere* pentru aşa ceva ? ? De neconceput ! !

www.dacoromanica.ro

Pe de altă parte însă, această tăcere totală în ce privește traducerea engleză, de pildă, mi se pare ciudată...

Fireşte, dacă n-ai chef să-mi răspunzi sau chiar „ai boală" să nu-mi răspunzi, n-am să te mai sîcîi cu întrebările.

Elementele de stînga din Elveţia ne-au părăsit în momentul de faţă atît aici, cît şi la Berna. (Numai la Abramovici şi la d-ta treburile merg bine, fiindcă amîndoi dispuneţi de o cale *directă* spre *masă:* d-ta prin referate, iar Abramovici prin legături personale).

Am încheiat tratativele cu Iuri & Co. privind editarea *de către ei* a unor broşurele, cu aprobarea părţii din străinătate a C.C. *Asta îmi place!*

Din Rusia nimic, nici măcar scrisori!! Căutăm să stabilim o legătură prin Scandinavia.

Cu o caldă strîngere de mînă,

al d-tale, *Lenin*

P. S. Lui Usievici îi scriu azi, ca răspuns la scrisoarea lui, în spiritul „împăciuirii".

Scrisă la 13 martie 1917
Expediată din Zürich
la Clarens (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

377

CĂTRE I. F. ARMAND

Scumpă prietenă,

Anexez foaia volantă [456], pentru care te felicit din toată inima.

Deocamdată nu o da nimănui: ar fi bine să nu ştie nimeni că *în parte* ea emană de la ruşi. N-o fi flecărit cumva Usievici sau careva dintre cei *din jurul* lui?

Difuzarea ar trebui făcută în numele grupurilor *elveţiene*.

Noi aici, la Zürich, sîntem azi foarte agitaţi: în „Zürcher Post" şi în „Neue Zürcher Zeitung" a apărut o telegramă, datată 15. III, în care se arată că în Rusia, după 3 zile de luptă, la 14. III revoluţia *a învins* la Petrograd,

www.dacoromanica.ro

că *toţi* miniştrii *au fost arestaţi* şi puterea o deţin 12 membri ai Dumei.

Dacă germanii nu mint, ştirea e adevărată.

Cert e că în ultimele zile Rusia se afla *în ajun* de revoluţie.

Turbez de necaz la gîndul că nu pot pleca în Scandinavia ! ! Nu-mi pot ierta că n-am riscat să plec în 1915 !

Salutări cordiale. Al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 15 martie 1917
Expediată din Zürich
la Clarens (Elveţia)

Publicată pentru prima oară în 1950, în ediţia a 4-a a Operelor lui V. I. Lenin, vol. 35

Se tipăreşte după manuscris

378

CĂTRE A. M. KOLLONTAI

16. III. 1917

Scumpă A. M.,

S-a primit acum un al doilea rînd de telegrame oficiale cu privire la revoluţia care a avut loc la 1 (14). III la Petrograd. După o săptămînă de sîngeroase bătălii susţinute de muncitori, la putere se află Miliukov + Gucikov + Kerenski ! ! După „vechiul" şablon european...

Ce să-i faci ! Această „primă etapă a primei revoluţii" (dintre cele generate de război) nu va fi nici ultima, nici exclusiv rusă. Noi, bineînţeles, vom continua să fim împotriva apărării patriei, împotriva măcelului imperialist condus de Şingarev + Kerenski & Co.

Toate lozincile noastre rămîn aceleaşi. În ultimul număr al ziarului „Soţial-Demokrat", noi am menţionat expres posibilitatea unui guvern „Miliukov-Gucikov, dacă nu Miliukov-Kerenski" *. În realitate s-a dovedit a fi şi — şi : toţi trei laolaltă. Foarte bine ! Să vedem ce fel de libertate, pîine şi pace va da poporului partidul libertăţii poporului (căci el deţine majoritatea în noul guvern, Konovalov fiind situat,

* Vezi „O cotitură în politica mondială" (Opere complete, vol. 30, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 339—348). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

poate, chiar ceva „mai la stînga", iar Kerenski precis mai la stînga !).

Principalul este acum presa, organizarea muncitorilor într-un partid social-democrat *revoluționar*. Cihenkeli trebuie să dea acum bani (a promis !) pentru „apărarea patriei". Iar d-l Ciheidze, deși a ținut discursuri foarte radicale *în timpul* revoluției sau în ajunul ei (cînd și Efremov a folosit un limbaj nu mai puțin revoluționar), nu merită, desigur, *nici un pic* de încredere după întreaga lui „politică" alături de Potresov & Co., de Cihenkeli etc. Ar fi o mare nenorocire dacă cadeții ar promite acum un partid muncitoresc legal și dacă ai noștri ar accepta „unitatea" cu Ciheidze & Co. ! !

Dar asta nu se va întîmpla. În primul rînd, cadeții nu vor îngădui nimănui, în afara d-lor Potresov & Co., crearea unui partid muncitoresc legal. În al doilea rînd, dacă vor îngădui, noi vom crea, ca și pînă acum, un partid al nostru *propriu* și vom îmbina *neapărat* munca legală cu cea ilegală.

Pentru nimic în lume nu-l vom crea după modelul Internaționalei a II-a ! *Pentru nimic în lume* nu vom merge împreună cu Kautsky ! E neapărată nevoie de un program și o tactică *mai revoluționare* (elemente ale unui asemenea program și ale unei asemenea tactici există la K. Liebknecht, la S.L.P. din America, la marxiștii olandezi etc.) și de îmbinarea muncii legale cu cea ilegală. Propagandă în favoarea republicii ; luptă împotriva imperialismului ; *ca și pînă acum*, propagandă, agitație și luptă revoluționară în vederea înfăptuirii revoluției proletare *internaționale* și a cuceririi puterii de către „Sovietele de deputați ai muncitorilor" (și nu de către șnapanii cadeți).

...După „great rebellion" din 1905, „glorious revolution" în 1917 ! ... *

Fiți bună și transmiteți această scrisoare Liudmilei și comunicați-mi pe scurt în ce privințe sîntem de acord și în ce privințe sîntem în divergență, precum și ce planuri au

* — după „marea rebeliune" din 1905, o „revoluție glorioasă" în 1917 !... — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

A. M. şi ceilalţi. Dacă se vor întoarce deputaţii noştri [457], unul dintre ei trebuie să vină neapărat pentru cîteva săptămîni în Scandinavia. Cu o caldă strîngere de mînă,

al dv., *Lenin*

Expediată din Zürich la Christiania (Oslo)

Publicată pentru prima oară la 27 iulie 1924, în ziarul „Pravda" nr. 169

Se tipăreşte după manuscris

379

CĂTRE A. M. KOLLONTAI

17. III. 1917

Scumpă A. M.,

Am primit acum telegrama dv., care e formulată în aşa fel, încît aproape că sună ca o ironie (cum să te gîndeşti să dai „directive" de aici cînd ştirile sînt extrem de sărăcăcioase şi cînd la Petrograd există, probabil, nu numai tovarăşi care conduc efectiv partidul nostru, ci şi reprezentanţi formal împuterniciţi ai Comitetului Central !).

Chiar în clipa aceasta am citit o telegramă din 17 curent a agenţiei telegrafice din Petersburg, cuprinzînd o expunere a programului noului guvern şi ştirea că Bonar Law ar fi făcut o comunicare în sensul că ţarul încă n-a abdicat şi că nu se ştie unde se găseşte.

Ieri se părea că guvernul Gucikov-Miliukov e pe deplin stăpîn pe situaţie şi a şi încheiat un acord cu dinastia. Din veştile de astăzi reiese că nu mai e nici o dinastie, că ţarul a fugit şi pregăteşte în chip vădit contrarevoluţia !...

Am început să lucrăm la elaborarea unor teze *, pe care le vom termina, poate, astă-seară şi vi le vom trimite, bineînţeles, imediat. Dacă e posibil, v-aş ruga să aşteptaţi tezele, care ** vor rectifica (sau anula) ceea ce scriu eu acum numai în numele meu deocamdată.

* Vezi „Schiţa tezelor din 4 (17) martie 1917" (Opere complete, vol. 31, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 1—6). — *Nota red.*

** În textul manuscrisului au fost şterse aici următoarele cuvinte : „dacă veţi apuca să le". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

— — Acum am reuşit să întocmesc împreună cu Zinoviev un prim concept de teze, *o ciornă*, care sub aspectul redactării mai lasă mult de dorit (desigur că n-o vom tipări *în forma aceasta)*, dar care oferă, sper, o idee despre ceea ce este esenţial.

Vă rugăm insistent să-l daţi spre citire lui Iuri şi Evgheniei B., precum şi Liudmilei, şi înainte de plecare să ne scrieţi măcar cîteva rînduri * ; vă rugăm de asemenea să vă înţelegeţi *neapărat* cu cineva *care rămîne* în Norvegia să asigure transmiterea materialelor *noastre* în Rusia şi a celor *din Rusia* la noi. Vă rog insistent să faceţi acest lucru şi să-l rugaţi pe tovarăşul care rămîne acolo (sau pe un tovarăş norvegian care cunoaşte germana, franceza sau engleza) să fie *cît se poate* de punctual. Vom trimite bani pentru acoperirea cheltuielilor.

Eu consider că principalul este acum să nu ne lăsăm atraşi în puerile încercări „de unificare" cu social-patrioţii (sau, ceea ce ar fi şi mai primejdios, cu elementele oscilante, cum ar fi, de pildă, Comitetul de Organizare, Troţki & Co.) şi să continuăm munca partidului *nostru* într-un spirit consecvent-*internaţionalist*.

Acum e la ordinea zilei extinderea muncii, organizarea maselor, trezirea unor noi pături, a păturilor înapoiate, a celor săteşti, a personalului casnic, crearea de celule în armată în vederea unei sistematice şi temeinice Entlarvung ** a noului guvern şi pentru a pregăti cucerirea puterii de către *Sovietele de deputaţi ai muncitorilor*. Numai o astfel de putere *poate* da pîine, *pace* şi libertate.

Sarcinile momentului de faţă : să răpunem reacţiunea, *nici* o încredere şi *nici* un sprijin noului guvern (nici o încredere în Kerenski, Gvozdev, Cihenkeli, Ciheidze & Co.), *expectativă armată, pregătirea armată* a unei baze mai *largi* pentru o etapă mai *înaltă*.

Dacă există libertatea presei, trebuie reeditate (ca materiale privind istoria trecutului apropiat) lucrările noastre de

* V. I. Lenin se referă la plecarea în Rusia a Aleksandrei Kollontai şi a altor bolşevici. — *Nota red.*

** — demascări. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

aici, comunicîndu-ni-se telegrafic dacă putem da ajutor, trimiţînd de aici — prin Scandinavia — materiale scrise de noi. Tare ne temem că nu vom putea pleca curînd din blestemata asta de Elveţie.

Cu o caldă strîngere de mînă,

al d-tale, *Lenin*

Vă doresc mult succes.

P. S. Mă tem că la Petrograd va deveni acum o *boală* generală entuziasmul „pur", fără o activitate sistematică pentru un partid de tip *nou*, *în nici un* caz după modelul celor din „Internaţionala a II-a". Să mergem în mase ! Să ridicăm noi păturile ! Să trezim iniţiative noi, să creăm noi organizaţii în toate păturile sociale *şi să le demonstrăm* că numai Sovietul de deputaţi ai muncitorilor înarmat le va aduce *pacea* dacă va lua puterea.

Expediată din Zürich la Christiania (Oslo)

Publicată pentru prima oară la 27 iulie 1924, în ziarul „Pravda" nr. 169

Se tipăreşte după manuscris

380

CĂTRE I. F. ARMAND [458]

Scumpă prietenă,

Îţi scriu din drum : mă întorc de la un referat pe care l-am ţinut ieri (sîmbătă) despre amnistie [459]. Cu toţii ne gîndim numai la plecare. Dacă te întorci acasă, treci întîi pe la noi. Să mai stăm de vorbă. Tare aş vrea să-ţi încredinţez misiunea de a sonda discret terenul în Anglia, spre a afla cu certitudine dacă m-ar lăsa să trec prin această ţară.

Multe salutări.

Al d-tale, *V. U.*

Scrisă la 18 martie 1917 Expediată din Ambulant la Clarens (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

www.dacoromanica.ro

381

CĂTRE V. A. KARPINSKI

Dragă V. Al.,

Mă gîndesc în fel şi chip cum aş putea să plec *. Ceea ce urmează mai jos e strict secret. Te rog să-mi răspunzi imediat şi, poate, mai bine printr-o scrisoare expresă (cred că nu vom ruina partidul cu cîteva scrisori exprese în plus), ca să fim mai siguri că n-o va citi nimeni.

Scoate pe numele d-tale actele necesare pentru a putea pleca în Franţa şi Anglia, iar *eu le voi folosi* pentru a pleca prin Anglia (şi *Olanda)* în Rusia.

La nevoie, mi-aş putea pune o perucă.

Pentru acte mă voi fotografia *eu* în perucă şi tot în perucă mă voi prezenta, cu actele d-tale, la consulatul din Berna.

În acest caz, d-ta va trebui să dispari din Geneva pentru cel puţin cîteva săptămîni (pînă ce vei primi de la mine o telegramă din Scandinavia) : în acest timp va trebui să stai bine ascuns undeva în munţi, unde *îţi vom plăti, bineînţeles,* pensiunea.

Dacă eşti de acord, începe *imediat pregătirile* în modul cel mai energic (şi mai secret), iar mie răspunde-mi îndată în orice caz.

Al d-tale, *Lenin*

Chibzuieşte bine toate demersurile practice pe care trebuie să le întreprinzi *în legătură cu aceasta* şi scrie-mi amănunţit. Mă adresez d-tale pentru că sînt convins că între noi toate acestea vor rămîne în *cel mai strict* secret.

Scrisă la 19 martie 1917
Expediată din Zürich la Geneva

Publicată pentru prima oară la 22 aprilie 1926, în ziarul „Pravda" nr. 92

Se tipăreşte după manuscris

* Este vorba de plecarea lui Lenin din Elveţia în Rusia. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

382

CĂTRE I. F. ARMAND

Scumpă prietenă,

Îţi scriu ca răspuns la scrisorile pe care le-am primit azi de la d-ta şi în legătură cu convorbirea noastră telefonică.

Nu-ţi pot ascunde că sînt profund dezamăgit. Eu cred că fiecare trebuie să aibă acum un singur gînd : să plece cît mai repede. În realitate însă oamenii tot stau şi „aşteaptă" nu ştiu ce ! !...

Eu sînt convins că, dacă voi pleca cu acte pe numele meu, voi fi arestat sau pur şi simplu reţinut în Anglia, fiindcă Anglia a fost aceea care nu numai că mi-a confiscat o serie de scrisori trimise în America, dar (prin poliţia ei) l-a şi întrebat pe papaşa * în 1915 dacă e în corespondenţă cu mine şi dacă nu cumva întreţine, prin intermediul meu, legături cu socialiştii germani.

Astea sînt fapte incontestabile ! De aceea eu personal nu pot pleca fără măsuri cu totul „speciale".

Dar ceilalţi ? Eu eram convins că d-ta te vei repezi imediat în Anglia, fiindcă doar acolo se poate afla ce rută trebuie să urmăm şi cît de mare este riscul (se zice că prin Olanda : Londra—Olanda—Scandinavia, riscul nu e mare) etc.

Ieri ţi-am scris din drum o carte poştală **, crezînd că te-ai şi decis să pleci la Berna la consulat. Cînd colo, d-ta îmi răspunzi că stai în cumpănă, că mai reflectezi.

Nervii îmi sînt, bineînţeles, extrem de încordaţi. Şi cum să nu fie ! Să stai aici şi să aştepţi...

Probabil că d-ta ai motive speciale, poate nu te simţi bine cu sănătatea etc.

Voi încerca s-o conving pe Valia să plece (sîmbătă a venit într-un suflet la noi, după ce nu ne mai vizitase de un an de zile !), dar pe ea revoluţia n-o prea interesează.

Cît pe-aci să uit. Iată ce trebuie şi poţi să faci la Clarens imediat : să cauţi un paşaport (α) la cetăţeni ruşi care ar consimţi să-l dea unei terţe persoane care vrea să plece acum

* M. M. Litvinov. — *Nota red.*
** Vezi volumul de faţă, p. 441. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

(fără să le spui că e pentru mine) ; (β) la elveţiene sau elveţieni care ar fi dispuşi să dea unui rus paşaportul lor.

Trebuie să obligăm pe Anna Evg. şi pe Abram să se ducă *imediat* la ambasadă şi să ia viză de intrare (dacă nu li se dă, să reclame *telegrafic* lui Miliukov şi lui Kerenski) şi să plece sau, dacă nu pleacă, să ne răspundă pe bază de *fapte* (şi nu de vorbe) în ce mod se acordă şi se primesc vizele de intrare.

Multe salutări.

Al d-tale, *Lenin*

La Clarens (şi în împrejurimi) trăiesc o mulţime de ruşi bogaţi şi de social-patrioţi ruşi etc. nu tocmai bogaţi (Troianovski, Rubakin etc.), care ar trebui să ceară de la germani dreptul de liberă trecere prin Germania : un vagon pînă la Copenhaga pentru revoluţionari ruşi de diferite nuanţe.

Şi de ce nu ?

Eu n-o pot face. Sînt „defensist".

Dar Troianovski şi Rubakin + Co. *pot s-o facă.*

O, dacă aş putea să învăţ pe aceşti nemernici şi nătîngi să fie mai deştepţi !...

Vei spune, poate, că nemţii *nu* vor da nici un vagon. Eu pariez că *vor da !*

Fireşte că dacă s-ar afla că ideea porneşte *de la mine* sau de la *d-ta* s-ar strica toată treaba...

Nu se găsesc oare la Geneva nişte proşti pentru aşa ceva ?...

Scrisă la 19 martie 1917
Expediată din Zürich
la Clarens (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

383

CĂTRE V. A. KARPINSKI

Planul lui Martov [460] este bun ; *trebuie* făcute demersuri în vederea realizării lui, însă *noi* (inclusiv d-ta) nu putem face acest lucru în mod direct, deoarece vom fi suspectaţi. Este necesar ca, în afară de Martov, ruşi din afara partidelor şi ruşi patrioţi să adreseze miniştrilor elveţieni (şi unor

www.dacoromanica.ro

persoane influente, avocaţi etc., lucru care se poate face şi la Geneva) rugămintea de *a discuta* această chestiune cu ambasadorul german la Berna. Noi nu putem interveni nici direct, nici indirect, căci *am strica* totul. Dar planul în sine este *foarte* bun şi *foarte* just.

Scrisă după 19 martie 1917
Expediată din Zürich la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

384

CĂTRE V. A. KARPINSKI

Dragă tovarăşe,

Mii de mulţumiri pentru informaţie. Nu pot veni nici pentru ţinerea unui referat şi nici pentru participare la miting [461], căci trebuie să scriu zilnic pentru „Pravda" din Petersburg.

Multe salutări.
Al d-tale, *Lenin*

Informează-mă şi de aici înainte asupra noutăţilor, precum şi asupra cuvîntărilor rostite de reprezentanţii diverselor orientări.

Scrisă la 21 martie 1917
Expediată din Zürich la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

385

CĂTRE I. S. GANEŢKI

22. III. 1917

Scumpe prieten,

Am expediat chiar acum la Christiania (Vidnes, „Socialdemokraten", pentru Kollontai) două scrisori exprese cu

www.dacoromanica.ro

două articole * pentru „Pravda" de la Petrograd. Sper că ambele scrisori o vor mai găsi pe Kollontai la Christiania (ea urmează să plece în dimineaţa zilei de 27. III). În caz contrar te rog să fii atît de bun şi, în primul rînd, să verifici dacă aparatul de transmitere din Christiania funcţionează cum trebuie. În al doilea rînd, dacă e nevoie, transmite *chiar d-ta* totul. Deocamdată mă folosesc de o singură adresă la Petrograd: Editura „Jizn i Znanie", pentru d-l Vlad. Bonci-Bruevici, Fontanka, 38, ap. 19, Petrograd. Acest editor le va preda imediat la „Pravda".

Sper că îmi vei trimite *imediat* „Pravda" şi *toate* celelalte de acelaşi gen, nu-i aşa? Te rog să-mi telegrafiezi imediat după primirea scrisorii de faţă: „Primit scrisoarea, asigurat transmiterea".

Salutări, strîngeri de mînă şi felicitări!

Al d-tale, *Vl. Ulianov*

P. S. Te rog insistent să nu uiţi de informare.

Expediată din Zürich la Christiania (Oslo)

Publicată pentru prima oară la 21 ianuarie 1923, în ziarul „Pravda" nr. 18

Se tipăreşte după manuscris
Tradus din limba germană

386

CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI SUEDEZ „SOCIALDEMOKRATEN"

Către redacţia ziarului „Socialdemokraten"

Stimaţi tovarăşi **,

După cum vă este cunoscut, în Rusia se petrec mari evenimente revoluţionare. De aceea Comitetul Central al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia consideră că e foarte important ca tovarăşii din străinătate să fie exact informaţi asupra acestei mişcări. Comitetul Central

* Este vorba de „Scrisori din depărtare. Scrisoarea I. Prima etapă a primei revoluţii. Scrisoarea a II-a. Noul guvern şi proletariatul" (*Opere complete*, vol. 31, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 9—34). — *Nota red.*

** Primele două rînduri sînt scrise de mîna Nadejdei Krupskaia. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

al P.M.S.D.R. vă recomandă în acest scop pe tov. *A. Kollontai*, ale cărei informaţii merită încredere deplină.

Cu salutări social-democrate,
din însărcinarea C.C. al P.M.S.D.R.

Scrisă la 22 martie 1917
Expediată din Zürich la Stockholm

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris
Tradus din limba germană

387

TELEGRAMĂ CĂTRE I. S. GANEŢKI

Expediat scrisoare *. Unchiul doreşte date amănunţite. Calea oficială inacceptabilă pentru unele persoane. Scrieţi urgent Warszawski. Klusweg, 8.

Scrisă la 23 martie 1917
Expediată din Zürich
la Christiania (Oslo)

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris
Tradus din limba germană

388

TELEGRAMĂ CĂTRE I. S. GANEŢKI

Fürstenberg. Bulevard Hotel. Christiania

Telegrafiaţi „Pravdei", menţionînd adresa retur ! Chiar acum am citit unele pasaje din manifestul Comitetului Central [462]. Cele mai bune urări ! Trăiască miliţia proletară, care pregăteşte instaurarea păcii şi a socialismului !

Ulianov

Scrisă la 23 martie 1917
Expediată din Zürich
la Christiania (Oslo)

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris
Tradus din limba germană

* Lenin se referă, probabil, la scrisoarea sa din 22 martie 1917 către Ganeţki (vezi volumul de faţă, p. 445—446). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

389

CĂTRE I. F. ARMAND

Scumpă prietenă,

Îţi trimit cărţile poştale primite de la Kamenev. Te rog să mi le restitui după ce le vei fi citit.

Ai citit în „Frankfurter Zeitung" (şi în „Volksrecht") pasajele din Manifestul C.C. ? Sînt bune !

Felicitări !

Multe salutări. Al d-tale, *Lenin*

P. S. Cumpără „Times" : este excelent informat.

Valiei i s-a spus (la ambasada engleză) că prin Anglia nu se poate.

Ce o să ne facem dacă *nici* Anglia, *nici* Germania nu vor admite *cu nici un preţ ? ? ?* Şi asta nu este exclus !

P. S. Îţi trimit copiile unor articole * ale mele, pe care te rog să le citeşti imediat, să le dai şi lui Usievici să le citească, iar apoi să le trimiţi *i m e d i a t* la Geneva soţilor Karpinski, cu indicaţia ca şi ei să mi le restituie *n e î n t î r z i a t !*

N. B. Mie îmi trebuie să le am aici luni.

Scrisă la 23 martie 1917
Expediată din Zürich
la Clarens (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară,
după manuscris

390

CĂTRE V. A. KARPINSKI

Dragă tovarăşe,

Ţi-am trimis (prin Inessa) — spre informare, spre bună înţelegere reciprocă — copii după articole pe care le-am scris pentru „*Pravda*".

* Este vorba de „Scrisori din depărtare" (Opere complete, vol. 31, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 9—34). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Trebuie să le am înapoi *l u n i:* dacă e nevoie, expediază-le expres de la oficiul poştal din gară.

Fii prudent în ceea ce priveşte înţelegerile cu cei de la „Nacealo“ [463] : noi sîntem împotriva unei apropieri de celelalte partide, dar sîntem *p e n t r u* punerea în gardă a muncitorilor *î m p o t r i v a* lui Ciheidze. Neapărat ! Ciheidze oscilează în chip vădit : vezi cum îl laudă „Le Temps“ din 22 martie şi multe alte ziare. Noi sîntem *pentru* C.C. din Rusia, *pentru* „Pravda“, *pentru* partidul nostru, *pentru* o miliţie proletară care să pregătească pacea şi socialismul.

Salutări. Al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 24 martie 1917
Expediată din Zürich la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin“, vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

391

CĂTRE A. V. LUNACEARSKI [464]

Stimate tovarăşe Anatoli Vasilievici,

În ceea ce priveşte consfătuirea, părerea mea *personală* (scrisoarea d-tale va fi văzută şi de Zinoviev) este că acum ea nu şi-ar avea rostul decît ca o consfătuire între oameni hotărîţi să pună în gardă proletariatul nu numai împotriva gvozdeviştilor [465], ci şi împotriva *oscilărilor lui Ciheidze.*

Acesta este, socot eu, nodul situaţiei dinăuntrul partidului nostru şi, dacă mă pot exprima astfel, din preajma lui.

Tocmai de aceea eu *nu*-mi pierd timpul cu nici un fel de consfătuiri cu Martov & Co.

Independenţa şi existenţa de sine stătătoare a partidului nostru, *nici o apropiere de celelalte partide,* acestea sînt pentru mine condiţii ultimative. Altfel nu putem ajuta proletariatul să treacă de la revoluţie *democratică* la *comună,* iar pentru alte ţeluri nu înţeleg să lupt.

În ce mă priveşte, aş fi *pentru* o consfătuire cu persoane

www.dacoromanica.ro

şi cu grupuri care sînt de acord cu noi asupra acestui lucru, care constituie esenţialul.

Aş fi foarte bucuros şi aş considera *util* pentru mine personal (şi pentru cauză) să stau pur şi simplu de vorbă cu d-ta fără nici un fel de consfătuiri oficiale.

O caldă strîngere de mînă şi sincere felicitări. Nadejda Konstantinovna vă trimite şi ea, amîndurora, salutări prieteneşti.

Cu salutări tovărăşeşti, *Lenin*

Adresa mea :
Wl. Uljanow. Spiegelgasse, 14 II (bei Kammerer).
Zürich. I.

Scrisă înainte de 25 martie 1917
Expediată din Zürich la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1934, în „Culegeri din Lenin", vol. XXVI

Se tipăreşte după manuscris

392

CĂTRE V. A. KARPINSKI

Dragă tovarăşe,

Ţi-am trimis prin Inessa copiile celor două scrisori pe care le-am adresat „Pravdei". Sper că-mi vei îndeplini rugămintea şi mi le vei retrimite *expres* astăzi (duminică) sau mîine.

După ziua de marţi (marţi seara ţin aici un referat) [466] îţi voi trimite o copie a scrisorii nr. 3 *. Cred că atunci ne va fi uşor *să ne înţelegem* asupra tacticii.

Lunacearski mi-a scris că ne propune să ne întîlnim la o „consfătuire". I-am răspuns : cu d-ta personal consimt să stau de vorbă** (el va veni la Zürich). Dar la o consfătuire nu vin *d e c î t* dacă se acceptă ideea că muncitorii trebuie să fie puşi în gardă *împotriva* oscilărilor lui Ciheidze. El (Lunacearski) *nu mi-a răspuns nimic.*

Înseamnă deci că ne vom limita la o convorbire *personală.*

* Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 31, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 35—48. — *Nota red.*
** Vezi volumul de faţă, p. 449—450. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Ciheidze *oscilează* în chip vădit: cf. „Le Temps": la 22 martie îl *laudă* pe Ciheidze, la 24 martie îl *ceartă*. E clar!

De aceea mă cam tem că te-ai pripit întocmind o rezoluţie comună [467] (am trimis-o azi la „*Pravda*", împreună cu articolul meu, pe adresa: Herrn Fürstenberg. Boulevard Hotel. *Kristiania*. Poţi trimite articole la această adresă, menţionînd că sînt pentru „*Pravda*" şi că adresa ţi-am dat-o eu; în privinţa articolelor pe teme *principiale*, ar fi bine să ne punem în prealabil de acord!

„*Pravda*" are, probabil, nevoie de articole. Eu unul scriu *şi-i sfătuiesc pe toţi prietenii să scrie*.

Mă tem că te pripeşti şi cu proiectul de unire cu „vperediştii".

Sfîrşitul rezoluţiei d-tale e bun (am parcurs-o doar *fugitiv*: a trebuit s-o expediez), dar începutul (despre democraţie în general) mi s-a părut foarte prost.

În privinţa unirii cu „vperediştii". Am trimis în Scandinavia, membrilor de partid care pleacă în ţară, următoarea telegramă:

„Notre tactique: méfiance absolue, aucun soutien nouveau gouvernement, Kerensky surtout supçonnons, armement prolétariat seule garantie, élection immédiate douma de Petrograd, *aucun rapprochement autres partis*" *.

Ultima este o condiţie sine qua non **.

În Ciheidze nu avem încredere.

Deputaţii noştri şi Kamenev se află *deja* la Petrograd *sau* vor sosi acolo peste cîteva zile. *Comitetul Central* există la Petrograd (în „Frankfurter Zeitung" au apărut extrase din manifestul său; *admirabile extrase!*), „*Pravda*" apare. Sîntem *categoric* pentru păstrarea *acestui* partid, împotriva oricărei fuzionări cu Comitetul de Organizare.

(Se pare că la Petrograd *nici nu există* C.O., căci „Frank-

* — „Tactica noastră: neîncredere totală, nici un sprijin noului guvern, suspectăm îndeosebi pe Kerenski, înarmarea proletariatului este singura garanţie, alegeri imediate pentru Duma din Petrograd, *nici o apropiere de celelalte partide*". — *Nota trad.*

** — obligatorie. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

furter Zeitung" şi „Vossische Zeitung" au redat în amănunţime *apelul* lui Ciheidze & Co. din 16 martie [468] şi acest apel *nici nu pomeneşte* de C.O.)

Tocmai pentru alegerile de deputaţi în Adunarea constituantă (sau pentru răsturnarea guvernului Gucikov-Miliukov) *avem nevoie* de un partid de sine stătător, de partidul nostru, care în anii 1914—1917 a dovedit *pe deplin*, socot eu, că ştie să-şi facă datoria.

Aşadar ? Vor vperediştii să intre, să intre *în mod cinstit* în acest partid ?

Bon ! *

Nu vor ? „Concesii" şi „tocmeală" nu accept.

Discută cu ei *deschis în repetate rînduri* şi scrie-mi din timp, astfel ca marţi (sau cel mai tîrziu miercuri dimineaţa) să am răspunsul d-tale.

Te-ai angaja să transcrii la maşină în două exemplare (sau într-un singur exemplar), *în schimbul unei remuneraţii care să nu fie inferioară celei de data trecută*, un manuscris al meu de 500 de pagini (format in-octavo) ? ** L-aş edita imediat la Petrograd.

Ţi-aş rămîne foarte îndatorat !

Răspunde-mi.

Cu o caldă strîngere de mînă,

al d-tale, *Lenin*

P. S. Liudmila *a plecat* din Stockholm. Nu mai trimiteţi acolo scrisori !

P. P. S. D-ta şi Olga aţi pleca în Rusia dacă s-ar ivi o posibilitate, şi cînd anume ? Cine ar mai pleca din Geneva ?

Scrisă la 25 martie 1917
Expediată din Zürich la Geneva

Publicată în întregime pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

* — Bine. — *Nota trad.*

** Este vorba de lucrarea lui Lenin „Programul agrar al social-democraţiei în prima revoluţie rusă din 1905—1907" (vezi Opere complete, vol. 16, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p.199—419). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

393

CĂTRE I. F. ARMAND

Scumpă prietenă,

Mi se pare că ţi-s nervii prea încordaţi, altfel nu-mi pot explica o serie de „curiozităţi" teoretice din scrisorile d-tale.

Nu trebuie să facem distincţie între prima şi a doua revoluţie sau între prima şi a doua etapă ? ?

Ba tocmai că trebuie. Marxismul ne cere să distingem *clasele* aflate în acţiune. În Rusia nu mai este la putere *aceeaşi* clasă ca înainte. Înseamnă că şi revoluţia va fi cu desăvîrşire *alta*.

Fraza mea cu privire la sprijinirea muncitorilor de către alde Miliukov are (cred eu) un înţeles clar : *dacă* d-nii Miliukovi ar fi vrut într-adevăr să răpună monarhia, ei *ar fi trebuit* să-i sprijine pe muncitori. Atît şi nimic mai mult !

Nu trebuie să facem din revoluţie un „fetiş". Kerenski este un revoluţionar, dar e totodată palavragiu, mincinos şi înşală pe muncitori. E aproape sigur că *pînă şi* în „Sovietul de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor" din Petersburg *majoritatea* se lasă prostită de el (cu ajutorul şovăielnicului şi confuzului Ciheidze). Mă întreb ce-o să fie la sate !

Este *foarte* posibil ca *vremelnic* majoritatea muncitorilor şi a ţăranilor să fie într-adevăr *pentru* războiul imperialist (pe care Gucikovii + Miliukovii îl prezintă drept război de „apărare a republicii").

Ar fi bine dacă cineva care dispune de timp (şi mai bine ar fi un grup, dar dacă nu se poate, atunci măcar un om) s-ar apuca *să adune* din *toate* ziarele străine *toate* telegramele (şi, pe cît posibil, articolele) referitoare la revoluţia rusă.

Apare enorm de mult material. E peste putinţă să-l urmăreşti.

www.dacoromanica.ro

Se pare că *n u* vom putea răzbate în Rusia ! ! Anglia **nu** ne va lăsa să trecem. Prin Germania nu văd să se aprobe.

Salutări. *Lenin*

Scrisă între 25 şi 31 martie 1917
Expediată din Zürich
la Clarens (Elveţia)

Publicată pentru prima oară
în 1950, în ediţia a 4-a
a Operelor lui V. I. Lenin, vol. 35

Se tipăreşte după manuscris

394

CĂTRE V. A. KARPINSKI

Dragă V. A.,

Ţi-am trimis ieri o scrisoare lungă * ; despre „Pravda" *nu* pot să-ţi spun nimic mai amănunţit, nici teme de articole nu am, *absolut* nimic, fiindcă nu ştiu nici eu.

Te-aş ruga să-mi trimiţi raportul *meu* asupra Congresului de unificare de la Stockholm din 1906 (o broşurică apărută în Rusia) şi lucrarea mea „Victoria cadeţilor" (martie 1906) **, dacă le ai.

Dacă nu mai reuşeşti să le trimiţi astă-seară, te rog să mi le trimiţi mîine expres, ca să le primesc *pînă* seara.

Multe salutări.

Al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 26 martie 1917
Expediată din Zürich la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1930,
în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

* Vezi volumul de faţă, p. 450—452. — *Nota red.*

** „Victoria cadeţilor şi sarcinile partidului muncitoresc", broşură apărută în aprilie 1906 (Opere complete, vol. 12, Bucureşti, Editura politică, 1962, ed. a doua, p. 263—341). „Raportul asupra Congresului de unificare al P.M.S.D.R." a apărut în broşură în iunie 1906 (Opere complete, vol. 13, Bucureşti, Editura politică, 1962, ed. a doua, p. 1—65). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

395

CĂTRE I. F. ARMAND

Scumpă prietenă,

Am primit azi de la Karpinski prima mea scrisoare, pe care d-ta, va să zică, ai apucat să i-o trimiţi. Mulţumiri. *Scrisoarea a doua nu mi-a parvenit.* Sper că d-ta ai primit-o ? Atunci unde o fi ?

Mîine, miercuri, îţi voi trimite scrisorile a treia şi a patra către „Pravda". După ce le vei fi citit şi arătat lui Usievici, trimite-le, te rog, soţilor Karpinski. Azi ţin aici un referat [469].

Sînt curios să văd ce ai să spui de scrisoarea a treia în legătură cu discuţiile noastre.

Cu o caldă strîngere de mînă,

al d-tale, *Lenin*

P. S. Credeam că ai să mă înştiinţezi printr-o carte poştală despre expedierea scrisorii pe adresa lui Karpinski şi de aceea i-am scris ieri lui Usievici, socotind că d-ta eşti plecată.

Scrisă la 20 ianuarie 1917
Expediată din Zürich
la Clarens (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

396

CĂTRE S. N. RAVICI

Dragă Olga,

Ai grijă, te rog, ca V. Al. să nu mai facă tapaj pe tema transcrierii * : mîine va primi manuscrisul de la Grigori. *Rămînem înţeleşi:* o retribuţie *cel puţin egală* cu cea de atunci.

* Este vorba de dactilografierea manuscrisului cărţii lui V. I. Lenin „Programul agrar al social-democraţiei în revoluţia rusă din 1905—1907" (Opere complete, vol. 16, Bucureşti, Editura politică, 1962, ed. a doua, p. 199—419). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Se va transcrie *în două exemplare*, formatul de preferinţă (dar nu obligatoriu) in-cvarto.

Planul d-tale matrimonial [470] mi se pare foarte judicios şi voi insista (la C.C.) să ţi se dea 100 de franci : 50 să-i dai în mînă avocatului, iar 50 unui „bătrînel convenabil" ca să se căsătorească cu d-ta *.

Face, zău, să ai dreptul de intrare şi în Germania, şi în Rusia !

Ura ! Bună idee !

Multe salutări.

Al d-tale, *Lenin*

Scrisorile mele către „*Pravda*" rog să fie transcrise pe hîrtia *cea mai subţire.*

Scrisă la 27 martie 1917
Expediată din Zürich la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

397

TELEGRAMĂ CĂTRE I. S. GANEŢKI

Aprobarea de la Berlin este inacceptabilă pentru mine. Sau guvernul elveţian să obţină un vagon pînă la Copenhaga **, sau guvernul rus să convină asupra unui schimb de emigranţi pe cetăţeni germani internaţi.

Scrisă la 28 martie 1917
Expediată din Berna la Stockholm

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris
Tradus din limba germană

* Ia-l pe Akselrod !

** Cuvintele „pînă la Copenhaga" au fost adăugate de N. K. Krupskaia. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

398

CĂTRE I. S. GANEȚKI [471]

Vă rog să-mi comunicați cît mai amănunțit, în primul rînd, dacă guvernul englez ar fi de acord să mă lase pe mine împreună cu un grup de membri ai partidului nostru, P.M.S.D.R. (Comitetul Central), să trecem prin Anglia în drum spre Rusia în condițiile următoare : (a) socialistul elvețian Fritz Platten capătă de la guvernul englez autorizația de a trece prin Anglia orice număr de persoane, indiferent de orientarea lor politică și de concepțiile lor asupra războiului și păcii ; (b) Platten este singurul care răspunde atît pentru componența respectivelor grupuri, cît și pentru respectarea ordinii, primind pentru traversarea teritoriului englez un vagon care va circula cu ușile încuiate și a cărui cheie va fi păstrată de el. În acest vagon nu poate intra nimeni fără consimțămîntul lui Platten. Vagonul se bucură de drept de exteritorialitate ; (c) într-unul din porturile Angliei, Platten îmbarcă acest grup pe un vas aparținînd oricărei țări neutre, cu dreptul pentru el de a notifica *tuturor* țărilor data plecării acestui vas special ; (d) pentru deplasarea pe calea ferată, Platten plătește după tarif, în raport cu numărul locurilor ocupate ; (e) guvernul englez se obligă să nu împiedice închirierea și plecarea vasului special cu emigranții politici ruși și nici să nu rețină vasul în Anglia, dînd totodată posibilitatea de a urma calea cea mai rapidă.

În al doilea rînd, dacă e de acord cu cele de mai sus, ce garanții de respectare a acestor condiții oferă Anglia și dacă n-are nimic de obiectat împotriva publicării acestor condiții.

Dacă e nevoie să se telegrafieze la Londra, vom suporta noi costul unei telegrame cu răspuns plătit.

Termenul...

Scrisă înainte de 30 martie 1917

Se tipărește pentru prima oară, după manuscris

www.dacoromanica.ro

399

TELEGRAMĂ CĂTRE I. S. GANEȚKI

Planul dv. este inacceptabil. Anglia în nici un caz nu mă va lăsa să trec, mai curînd mă va interna. Miliukov ne va păcăli. Singura speranță este să trimiteți pe cineva la Petrograd și să obțineți prin Sovietul de deputați ai muncitorilor consimțămîntul pentru un schimb de emigranți pe cetățeni germani internați. Telegrafiați.

Ulianov

Scrisă la 30 martie 1917
Expediată din Zürich la Stockholm

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. II

Se tipărește după manuscris
Tradus din limba germană

400

CĂTRE I. S. GANEȚKI

30. III. 1917

Stimate tovarăș,

Vă mulțumesc din toată inima pentru strădaniile și pentru ajutorul dv. Nu pot, desigur, să uzez de serviciile unor persoane care au vreo legătură cu editorul revistei „Die Glocke". Astăzi v-am telegrafiat că singura speranță de a pleca de aici este un schimb al emigranților din Elveția pe cetățeni germani internați. Anglia în nici un caz nu va admite trecerea mea și a internaționaliștilor în general, nici a lui Martov și a prietenilor săi, nici a lui Natanson și a prietenilor săi. Pe Cernov englezii l-au retrimis în Franța, deși toate actele lui erau în cea mai perfectă regulă ! ! E limpede că revoluția *proletară* rusă nu are dușman mai înverșunat ca imperialiștii englezi. E limpede că imperialistul rus Miliukov — vătaful capitalului imperialist anglo-francez — și cei de teapa lui sînt capabili să recurgă *la orice*, la înșelăciune, la trădare, la absolut orice mijloc pentru a împiedica întoarcerea internaționaliștilor în Rusia. Cea mai mică încredere în această privință fie în Miliukov, fie în

www.dacoromanica.ro

Kerenski (care e un flecar găunos, iar prin rolul său obiectiv un agent al burgheziei imperialiste ruse) ar fi pur și simplu funestă pentru mișcarea muncitorească și pentru partidul nostru, ar fi aproape echivalentă cu o trădare a internaționalismului. Se poate spune fără teamă de exagerare că singura noastră speranță de a ajunge în Rusia este aceea de a trimite acolo cît mai curînd un om de nădejde pentru *a obține* din partea guvernului, prin presiuni exercitate de „Sovietul de deputați ai muncitorilor", eliberarea unor cetățeni germani internați *în schimbul* tuturor emigranților din Elveția. Trebuie acționat cît se poate de energic, consemnînd în procese-verbale fiecare pas, fără a precupeți banii pentru telegrame, adunînd documente împotriva lui Miliukov & Co., care sînt capabili să tărăgăneze lucrurile, să ne ducă cu promisiuni, să ne tragă pe sfoară etc. Vă puteți închipui ce tortură e pentru noi toți să stăm aici în asemenea momente.

Apoi trimiterea unui om de nădejde în Rusia este *și mai necesară* din considerente principiale. Ultimele știri apărute în ziarele din străinătate arată tot mai clar că, cu ajutorul direct al lui Kerenski și profitînd de oscilările de neiertat (ca să mă exprim blînd) ale lui Ciheidze, guvernul caută *și reușește* să înșele pe muncitori, prezentînd războiul imperialist drept un război „de apărare". Potrivit unei telegrame din 30. III. 1917 a agenției telegrafice din Petersburg, Ciheidze s-a lăsat amăgit de această lozincă, care — dacă e să dăm crezare acestei surse în genere, bineînțeles, nesigure — ar fi fost adoptată și de Sovietul de deputați ai muncitorilor. În orice caz, chiar dacă această știre nu este adevărată, *pericolul* unei asemenea înșelări este totuși, fără îndoială, *foarte mare*. Toate eforturile partidului trebuie să fie concentrate asupra combaterii acestui pericol. Partidul nostru s-ar compromite pentru totdeauna, s-ar sinucide politicește dacă s-ar lăsa înșelat în felul acesta. Ziarele scriu că Muranov s-ar fi înapoiat din Kronstadt *împreună cu Skobelev*. Dacă Muranov s-a dus acolo *din însărcinarea* guvernului provizoriu al Gucikovilor-Miliukovilor, vă rog foarte mult să transmiteți (printr-un om sigur) și *să publicați în presă* că eu *condamn în mod categoric*

www.dacoromanica.ro

acest pas, profund convins fiind că orice apropiere de Ciheidze & Co., care oscilează spre social-patriotism şi se situează pe o poziţie social-pacifistă, kautskistă, profund greşită şi extrem de dăunătoare, este *dăunătoare* pentru clasa muncitoare, este *periculoasă, inadmisibilă*.

Aţi primit, sper, „Scrisorile din depărtare" nr. 1—4 *, în care am dezvoltat bazele teoretice şi politice ale acestor vederi. Dacă aceste scrisori s-au pierdut ori n-au ajuns la Petrograd, vă rog să-mi telegrafiaţi şi vă voi trimite copiile.

Nu încape îndoială că în Sovietul de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd sînt foarte numeroşi şi chiar predomină, după cît se pare, (1) aderenţii lui Kerenski, acest extrem de periculos agent al burgheziei imperialiste, care, sub paravanul unui noian de fraze sforăitoare şi de promisiuni deşarte, promovează imperialismul, adică apărarea şi justificarea acestui război, care *din partea Rusiei* e un război de jaf şi de cotropire ; (2) aderenţii lui Ciheidze, care oscilează fără scrupule spre social-patriotism şi împărtăşeşte toată platitudinea, toată inepţia kautskismului. Împotriva *amînduror* acestor curente partidul nostru este dator să lupte în modul cel mai dîrz, mai principial, mai perseverent şi mai necruţător. Şi eu unul nu ezit cîtuşi de puţin să declar în presă că voi prefera chiar o ruptură imediată cu oricare dintre membrii partidului nostru, oricine ar fi el, decît să fac concesii social-patriotismului lui Kerenski & Co. sau social-pacifismului şi kautskismului lui Ciheidze & Co.

Trebuie să cer neapărat să fie reeditate la Petrograd, fie şi sub titlul „Din istoria ultimilor ani ai ţarismului", ziarul „Soţial-Demokrat" de aici, broşura lui Lenin şi Zinoviev despre război şi socialism [472], revista „Kommunist" şi „Sbornik «Soţial-Demokrata»". Dar mai presus de orice şi mai înainte de toate cer să fie reeditate *tezele* din nr. 47 al ziarului „Soţial-Demokrat" (din 13. X. 1915) **. Aceste teze sînt acum extrem de importante.

* Vezi Opere complete, vol. 31, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 9—55. — *Nota red.*

** Vezi V. I. Lenin. „Cîteva teze" (Din partea redacţiei) (Opere complete, vol. 27, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 49—52). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Aceste teze spun deschis, clar și precis ce avem de făcut în cazul unei revoluții în Rusia, o spun cu un an și jumătate înainte de revoluție.

Aceste teze au fost admirabil, cuvînt cu cuvînt, confirmate de revoluție.

Războiul *nu* a încetat să fie din partea Rusiei un război imperialist *și nici nu poate înceta* (1) cît timp la putere se află moșieri și capitaliști, reprezentanți ai *clasei* burgheziei ; (2) cît timp la putere se află agenți direcți și slugi ale acestei burghezii, cum sînt Kerenski și ceilalți social-patrioți ; (3) cît timp tratatele încheiate de țarism cu imperialiștii anglo-francezi rămîn în vigoare (guvernul Gucikov-Miliukov a declarat *deschis în străinătate* — nu știu dacă a făcut-o și în Rusia — că *rămîne credincios* acestor tratate). Sînt tratate de jaf care prevăd anexarea Galiției, Armeniei, Constantinopolului etc. etc. ; (4) cît timp aceste tratate *nu* sînt publicate și *nu* sînt denunțate ; (5) cît timp *nu* a fost ruptă întreaga alianță dintre Rusia și guvernele burgheze, imperialiste din Anglia și Franța ; (6) cît timp în Rusia puterea de stat *nu* a trecut *din mîinile* burgheziei imperialiste (promisiunile goale și declarațiile „pacifiste", oricît le-ar da crezare naivii de Kautsky, Ciheidze & Co., *nu* transformă burghezia în *non*-burghezie) *în mîinile* proletariatului, **singurul** care, sprijinit de țărănimea săracă, e în stare s-o rupă *nu în vorbe*, ci în fapte, cu interesele capitalismului, cu politica imperialistă, s-o rupă cu politica de jefuire a altor țări, să acorde libertate *deplină* popoarelor asuprite de velicorușii, să retragă *imediat* trupele din Armenia și din Galiția etc. ; (7) numai proletariatul, dacă se va smulge de sub influența propriei burghezii naționale, poate inspira o *adevărată* încredere proletarilor din *toate* țările beligerante și să înceapă *cu ei* tratative de pace ; (8) aceste condiții proletare de pace sînt precis și clar expuse atît în nr. 47 al ziarului „*Soțial-Demokrat*", cît și în scrisoarea mea *nr. 4*.

De aici reiese clar că lozinca : *acum* apărăm republica din Rusia, *acum* ducem „un război de apărare", luptăm împotriva lui *Wilhelm*, luptăm *pentru* răsturnarea lui Wilhelm, nu este decît o înșelătorie patentă, o infamă păcălire a mun-

www.dacoromanica.ro

citorilor ! ! Căci Gucikov-Lvov-Miliukov & Co. sînt moşieri şi capitalişti, reprezentanţi ai *clasei* moşierilor şi capitaliştilor, *imperialişti* care luptă pentru *aceleaşi* scopuri tîlhăreşti, în baza aceloraşi tratate tîlhăreşti încheiate de ţarism, în alianţă cu *aceeaşi* burghezie imperialistă, prădalnică din Anglia, Franţa şi Italia.

Adresînd germanilor chemarea : „Răsturnaţi-l pe Wilhelm", republica burgheză şi *imperialistă* din Rusia repetă lozinca falsă a social-şoviniştilor francezi Jules Guesde şi Sembat & Co., care au trădat socialismul.

Este necesar să explicăm muncitorilor şi soldaţilor într-un limbaj cît mai simplu, cît mai clar, fără cuvinte savante, că trebuie răsturnat nu numai Wilhelm, ci şi regele Angliei, şi regele Italiei. Aceasta în primul rînd. În al doilea rînd, şi acesta este *esenţialul*, trebuie răsturnate guvernele *burgheze*, iar *începutul trebuie făcut în Rusia;* altminteri nu se va putea obţine pacea. *Poate că nu sîntem în stare* „să răsturnăm" imediat guvernul Gucikov-Miliukov. Să zicem că este aşa. Dar aceasta nu este un motiv *să spunem un neadevăr ! !* Muncitorilor trebuie să le spunem *adevărul*. Trebuie să le spunem că guvernul Gucikov-Miliukov & Co. este un guvern imperialist, că muncitorii şi ţăranii trebuie *mai întîi* (acum sau după alegerile pentru Adunarea constituantă, dacă aceasta nu va fi folosită pentru a păcăli poporul, dacă alegerile nu vor fi amînate pînă după război, — problema momentului nu se poate decide de aici), trebuie mai întîi să asigure trecerea *întregii* puteri de stat în mîinile clasei muncitoare, care e duşmanul capitalului, duşmanul războiului imperialist, şi abia atunci vor fi *în drept* să cheme la răsturnarea *tuturor* regilor şi a *tuturor* guvernelor burgheze.

Vă rog insistent să faceţi în aşa fel, încît toate acestea să fie transmise la Petrograd atît „Pravdei", cît şi lui Muranov, Kamenev şi altora. Vă rog insistent să depuneţi toate eforturile pentru a transmite toate acestea cu un om de cea mai mare încredere. Cel mai bine ar fi să plece un om inteligent, de nădejde, Kuba de pildă (el ar face un mare serviciu întregii mişcări muncitoreşti mondiale), şi să dea o mînă de ajutor prietenilor noştri din Petrograd ! ! Sper că veţi lua toate măsurile necesare în acest scop ! ! Faceţi tot posibilul !

www.dacoromanica.ro

La Petrograd condiţiile sînt arhidificile. Patriotarzii republicani îşi încordează *t o a t e* forţele. Se urmăreşte defăimarea partidului nostru („afacerea" Cernomazov — vă trimit un document referitor la ea. *) etc. etc.

N u s e p o a t e avea încredere nici în Ciheidze & Co., nici în Suhanov, nici în Steklov etc. Nici o apropiere de celelalte partide, de nimeni ! Nici un pic de încredere şi nici un sprijin guvernului Gucikov-Miliukov & Co. ! ! Propagarea cît mai intransigentă a internaţionalismului şi a chemării la luptă împotriva şovinismului republican şi a social-şovinismului pretutindeni, atît în presă, cît şi în Sovietul de deputaţi ai muncitorilor, organizarea partidului *n o s t r u* — iată esenţialul. Kamenev trebuie să înţeleagă că asupra lui apasă o răspundere de însemnătate istorică *mondială* [473].

Nu precupeţiţi banii pentru menţinerea legăturii dintre Petrograd şi Stockholm ! !

Vă rog foarte mult, scumpe tovarăş, să-mi confirmaţi telegrafic primirea scrisorii de faţă şi în general să mă ţineţi au courant ** cu tot ce se întîmplă. Sper că în această privinţă ne vor ajuta şi prietenii suedezi.

Cu o caldă strîngere de mînă,

al d-tale, *Lenin*

Expediată din Zürich la Stockholm

Publicată pentru prima oară în 1921, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 2

Se tipăreşte după manuscris

401

TELEGRAMĂ CĂTRE R. GRIMM [474]

Către deputatul Grimm

Partidul nostru a hotărît să accepte fără rezerve propunerea cu privire la plecarea emigranţilor ruşi prin Germania şi să organizeze imediat această plecare ***. De pe acum

* Este vorba de articolul lui V. I. Lenin „Manoperele şoviniştilor republicani" (Opere complete, vol. 31, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 80—83.). — *Nota red.*

** — la curent. — *Nota trad.*

*** Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 31, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 121—123. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

contăm pe mai mult de zece tovarăşi care au acceptat să plece în aceste condiţii.

Nu ne putem asuma răspunderea unei noi tărăgănări şi, respingînd-o în modul cel mai categoric, sîntem hotărîţi să plecăm singuri. Rugăm insistent să tranşaţi imediat chestiunea şi, dacă se poate, să ne comunicaţi chiar mîine hotărîrea dv.

Cu mulţumiri, *Lenin* *

Scrisă la 31 martie 1917
Expediată din Zürich la Berna

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. II

Se tipăreşte după o copie scrisă de o mînă necunoscută
Tradus din limba germană

402

CĂTRE I. F. ARMAND

Foaia volantă care precedă aceste rînduri a fost scrisă de mine alaltăieri, ca răspuns la scrisoarea d-tale cu întrebări : n-am vrut să ţi-o trimit înainte de a o fi completat.

Dar am avut atîta bătaie de cap, încît n-am reuşit, n-am fost în stare s-o completez decît în seara asta.

Cred că miercuri plecăm ; împreună cu d-ta, sper.

Grigori a fost pe aici şi ne-am înţeles să plece şi el cu noi.

Sper că ai primit banii (100 de franci) puşi în scrisoarea expresă pe care ţi-am trimis-o azi dimineaţă.

Bani de drum avem mai mulţi decît am crezut ; ajung pentru 10—12 persoane, căci ne-au ajutat *substanţial* tovarăşii din Stockholm.

Se prea poate ca acum muncitorii din Petrograd să fie *în majoritate* social-patrioţi...

În acest caz va trebui să ducem o luptă.

Războiul va veni şi el **în sprijinul** agitaţiei noastre.

Mii de salutări. Au revoir.

Al d-tale, *Lenin*

Scrisă între 31 martie şi 4 aprilie 1917
Expediată din Zürich la Clarens (Elveţia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

* Telegrama e semnată şi de G. E. Zinoviev şi N. K. Krupskaia (care a semnat Uljanova). — *Notă red.*

www.dacoromanica.ro

403

TELEGRAMĂ CĂTRE I. S. GANEȚKI

Alocați două mii sau, mai bine, trei mii de coroane pentru plecarea noastră. Intenționăm să plecăm miercuri * minimum 10 persoane. Telegrafiați.

Ulianov

Scrisă la 1 aprilie 1917
Expediată din Zürich la Stockholm

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipărește după manuscris
Tradus din limba germană

404

CĂTRE V. A. KARPINSKI

Dragi prieteni,

Așadar, plecăm *miercuri*, prin Germania.

Mîine se va hotărî definitiv.

Vă vom trimite o mulțime de pachete cu cărțile, *hîrtiile* și lucrurile noastre, cu rugămintea de a le expedia pe rînd la Stockholm, spre a ne fi retransmise la Petrograd.

Tot dv. vă vom trimite bani și un mandat din partea C.C. pentru ducerea întregii corespondențe și rezolvarea chestiunilor curente.

Avem de gînd să scoatem, în limbile germană, *franceză* și italiană, o foaie volantă intitulată „Scrisoare de rămas bun către muncitorii elvețieni" **.

Inessa nu va mai avea timp s-o traducă în franceză. Sper că o veți traduce și edita dv. (împreună cu Guilbeaux).

Traducerea și editarea foii volante în limba italiană mi-au fost promise de un tovarăș din localitate (care cunoaște germana și italiana), și anume tovarășul Julius *Mimiola*.

(Krummgasse. 2.)
Zürich. 4.

* 4 aprilie. — *Nota red.*

** Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 31, București, Editura politică, 1964, ed. a doua. p. 86—95. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

I-am dat adresa *dv.* Cînd veţi avea versiunea germană a broşurii, trimiteţi-i-o lui, împreună cu banii necesari pentru editare (şi cu o scrisoare în limba *g e r m a n ă).*

((Vă dau şi adresa unui social-democrat german *de stînga* care a publicat foaia volantă nr. 1 a stîngii zimmerwaldiene şi poate fi de folos la editare: Herrn Karl *Schnepf.* Thurwiesenstrasse. 8. *Zürich.* **Eu îi voi da adresa** dv.))

Salutări cordiale şi toate cele bune.

Cu o caldă strîngere de mînă,

al dv., *Lenin*

P. S. Sperăm să adunăm bani de drum **pentru vreo 12 persoane,** căci tovarăşii din Stockholm ne-au dat un ajutor *f o a r t e s u b s t a n ţ i a l.*

P. S. Vă rog să scoateţi după scrisorile mele nr. 1 şi 2 către „Pravda" („Scrisori din depărtare") 2—3 copii pe hîrtie foarte subţire, spre a fi trimise (pentru informarea tovarăşilor) la Paris şi într-o serie de localităţi din Elveţia.

De corespondenţa cu Parisul urmează să vă ocupaţi dv. de azi înainte: trebuie să găsiţi un legător de cărţi (un om cît mai sigur), pentru a putea trimite la Paris scrisori în coperte de cărţi (în afară de aceasta trebuie să învăţaţi a scrie cu cerneală simpatică).

P. P. S. Cu Abramovici (pe care vă rog să-l înştiinţaţi să se grăbească, adică să se pregătească de drum: plecăm miercuri) trebuie să vă înţelegeţi *î n a m ă n u n ţ i m e* în ceea ce priveşte corespondenţa cu Chaux-de-Fonds şi publicarea cuvîntării mele [475].

Scrisă la 2 aprilie 1917
Expediată din Zürich la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

405

CĂTRE SECȚIA BOLȘEVICĂ DIN ZÜRICH

Dragi prieteni,

Anexez hotărîrea C.C. al partidului nostru [476] (după ce vor scoate două copii după această hotărîre, soții Karpinski sînt rugați să mi-o restituie *de îndată*). Scoateți *imediat* o copie *(pentru dv.)* și trimiteți hotărîrea într-un plic *expres, cu primul tren (de la gară)*, soților Karpinski *împreună cu această scrisoare a mea.*

Înștiințați în mod special pe cei din Lausanne (prin Goberman) [477].

Din partea mea adaug că pe menșevicii care au zădărnicit această acțiune comună îi consider *nemernici* fără pereche, care „se tem" de ce va zice „opinia publică", de ce vor zice *adică* social-patrioții ! ! ! [478] Plecarea mea (și a lui Zinoviev) va avea loc *în orice caz.*

Trebuie stabilit cu precizie (1) cine pleacă, (2) cîți bani are fiecare dintre ei.

Toate acestea trebuie comunicate de îndată lui Radomîslski, Neufeldstr. 27. Bern.

Avem *în momentul de față* un fond de peste 1 000 de franci pentru călătorie. Intenționăm să fixăm ziua plecării pentru miercuri 4. IV.

Toți *tovarășii* să-și scoată *imediat* pașapoarte de la consulul rus de care ține localitatea respectivă.

Salutări. Al dv., *Lenin*

Trimiteți imediat copii lui Abram și soției sale.

P. S. Anexez cei 100 frs. pe care i-ați cerut cu împrumut de la Grigori.

Scrisă la 2 sau 3 aprilie 1917

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipărește după manuscris

www.dacoromanica.ro

406

CĂTRE V. A. KARPINSKI ŞI S. N. RAVICI

Dragi prieteni,

Treburile merg bine. Se pune în aplicare planul pe care îl cunoaşte tov. Minin. Platten ia totul asupra sa. Mai jos vă comunic în copie condiţiile puse de el. Probabil că vor fi acceptate. Altfel nu putem pleca. Grimm continuă să stăruie pe lîngă menşevici să plece şi ei ; noi, bineînţeles, acţionăm cu totul independent. Plecarea va avea loc vineri ori, poate, miercurea sau sîmbăta viitoare. Şi acum iată despre ce este vorba. Noi am vrea ca înainte de plecare să se întocmească un proces-verbal amănunţit în care să fie consemnat totul. Vor fi invitaţi să-l semneze : Platten, Levi (ca reprezentant al presei, din partea ziarului „Berner Tagwacht") şi alţii. Ar fi cît se poate de dorit să participe şi tovarăşi francezi. N. B. Discutaţi imediat cu Guilbeaux, explicaţi-i care este situaţia, arătaţi-i condiţiile şi, dacă consimte, rugaţi-l ca în urma unei chemări telegrafice *să vină* aici (cheltuielile de drum le vom suporta noi). Asta ar fi ceva deosebit de important. E foarte probabil să-l invităm şi pe Charles Naine (Platten va vorbi cu el la telefon).

Ceva şi mai important : dacă Guilbeaux acceptă invitaţia
N. B. noastră, nu s-ar putea să-l convingă şi pe Romain Rolland să semneze ? *Foarte important :* într-o notă apărută în „Le Petit Parisien" se spune că Miliukov ameninţă să defere justiţiei pe toţi cei care vor trece prin Germania. Spuneţi-i asta lui Guilbeaux. Asta face extrem de necesară participarea francezilor. Răspundeţi imediat. Salutări cordiale. 4. IV. 1917.

Am primit din Perm următoarea telegramă : „Salut fraternel Ulianow, Zinovieff. Aujourd'hui partons Petrograd * etc. Semnează : Kamenev, Muranov, Stalin".

Expediată din Zürich la Geneva

Se tipăreşte pentru prima oară **, *după o copie (obţinută prin perlustrare)*

---

* — „Salut frăţesc lui Ulianov şi Zinoviev. Azi plecăm la Petrograd". — *Nota trad.*

** În 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. II, scrisoarea de faţă a fost publicată cu indicaţia greşită că i-ar aparţine lui Zinoviev. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

407

TELEGRAMĂ CĂTRE I. S. GANEȚKI

La noi s-a produs o întîrziere inexplicabilă *. Menșevicii cer aprobarea Sovietului de deputați ai muncitorilor. Trimiteți imediat pe cineva în Finlanda sau la Petrograd să se înțeleagă cu Ciheidze, dacă acest lucru e posibil. Ar fi de dorit să cunoaștem și părerea lui Belenin [479]. Telegrafiați: Casa poporului, Berna.

Ulianov

Scrisă la 5 aprilie 1917
Expediată din Berna la Stockholm

Publicată pentru prima oară în 1924, în revista „Proletarskaia Revoliutiia" nr. 1

Se tipărește după textul telegramei
Tradus din limba germană

408

TELEGRAMĂ CĂTRE H. GUILBEAUX

Mîine, la amiază, plecăm în Germania **. Platten însoțește trenul; rugăm veniți imediat, pe cheltuiala noastră. Aduceți pe Romain Rolland dacă în principiu e de acord. Faceți tot posibilul ca să aduceți pe Naine sau pe Graber. Telegrafiați: Casa poporului, Ulianov.

Ulianov

Scrisă la 6 aprilie 1917
Expediată din Berna la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1923 în limba franceză, în volumul „Henri Guilbeaux. Wladimir Iljitsch Lenin", Berlin

Se tipărește după textul apărut în carte
Tradus din limba franceză

* Amănunte cu privire la această întîrziere vezi în „Culegeri din Lenin", vol. XLII, p. 271—272 (scrisoarea Nadejdei Krupskaia către V. M. Kasparov). — *Nota red.*

** V. I. Lenin a plecat din Elveția la 9 aprilie 1917, împreună cu un grup de emigranți politici. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

409

TELEGRAMĂ CĂTRE V. A. KARPINSKI

Plecăm mîine la amiază. Veniţi. Interesaţi-vă de aprobarea poştei din Elveţia *. Lui Miha îi plătim călătoria.

Ulianov

Scrisă la 6 aprilie 1917
Expediată din Berna la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după textul telegramei
Tradus din limba franceză

410

TELEGRAMĂ CĂTRE V. A. KARPINSKI

În loc de aprobarea poştei din Elveţia, citiţi : aprobarea de a părăsi Elveţia.

Scrisă la 6 aprilie 1917
Expediată din Berna la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după textul telegramei
Tradus din limba franceză

411

TELEGRAMĂ CĂTRE V. A. KARPINSKI

Orice amînare e cu desăvîrşire exclusă. Veniţi fără acte. Miha şi Brendisten să plece din Berna cel mai tîrziu la 10,40.

Ulianov

Scrisă la 6 aprilie 1917
Expediată din Berna la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după textul telegramei
Tradus din limba germană

★ Vezi documentul următor. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

412

TELEGRAMĂ CĂTRE V. A. KARPINSKI

Plecăm mîine la 10,45 din Berna. Veniţi imediat.

Ulianov

Scrisă la 6 aprilie 1917
Expediată din Berna la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după textul telegramei
Tradus din limba germană

413

TELEGRAMĂ CĂTRE I. S. GANEŢKI

Mîine pleacă 20 de persoane. Lindhagen şi Ströhm să ne aştepte neapărat la Trelleborg. Chemaţi urgent pe Belenin şi pe Kamenev în Finlanda.

Ulianov

Scrisă la 7 aprilie 1917
Expediată din Berna la Stockholm

Publicată pentru prima oară în 1924, în revista „Proletarskaia Revoliţiia" nr. 1

Se tipăreşte după textul telegramei
Tradus din limba germană

414

TELEGRAMĂ CĂTRE I. S. GANEŢKI

Plecarea definitiv fixată pentru luni *. 40 de persoane. Lindhagen şi Ströhm să ne aştepte neapărat la Trelleborg.

Ulianov

Scrisă la 7 aprilie 1917
Expediată din Berna la Stockholm

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după textul telegramei
Tradus din limba germană

* 9 aprilie 1917. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

415

TELEGRAMĂ CĂTRE M. M. HARITONOV

Platten trebuie să obţină aprobarea de a lua provizii. Telefonaţi de executare la nr. 12—11, mîine, orele 12.

Ulianov

Scrisă la 7 aprilie 1917
Expediată din Zürich la Berna

Se tipăreşte pentru prima oară, după textul telegramei
Tradus din limba germană

416

CĂTRE V. A. KARPINSKI

Dragă V. A.,

Anexez o scrisoare pentru d-ta şi *pentru Guilbeaux*. Ai grijă să i se trimită lui Grimm o copie şi să se obţină răspuns. Scrisoarea de protest a lui Grimm [480] a fost trimisă de Radek lui Guilbeaux. Akselrod îţi va trimite textul rus al scrisorii de rămas bun * (noua lui adresă este: Ottikerstr. 37).

Al d-tale, *Lenin*

Anexez comunicarea lui Platten [481].

Scrisă la 9 aprilie 1917
Expediată din Berna la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

417

CĂTRE V. M. KASPAROV **

Dragă Kasparov,

Multe şi călduroase salutări d-tale şi lui Karl. Vă urez

* „Scrisoare de rămas bun către muncitorii elveţieni" (vezi Opere complete, vol. 31, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 86—95). — *Nota red.*

** Rîndurile de faţă au fost adăugate la o scrisoare a Nadejdei Krupskaia. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

curaj şi voie bună. Trebuie să mai răbdaţi puţin. Sper să ne revedem în curînd la Petrograd.

Încă o dată multe şi călduroase salutări amîndurora.

Al dv., *Lenin*

Scrisă la 9 aprilie 1917
Expediată din Berna la Davos (Elveţia)

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

418

TELEGRAMĂ CĂTRE M. G. BRONSKI ŞI K. B. RADEK

Warszawski, Radek. Klusweg, 8. Zürich

Traduceţi imediat toate documentele[482]. Trimiteţi lui Guilbeaux o parte din ele astăzi, iar restul mîine *. — — — O copie la Berna.

Scrisă după 9 aprilie 1917
Expediată la Zürich, în timpul deplasării din Elveţia în Rusia

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris
Tradus din limba germană

419

TELEGRAMĂ CĂTRE I. S. GANEŢKI

Azi la orele 6 sosim la Trelleborg.

Platten, Ulianov

Scrisă la 12 aprilie 1917
Expediată la Stockholm, în drum de la Satznitz (Germania) spre Trelleborg (Suedia)

Publicată pentru prima oară în 1924, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 1

Se tipăreşte după textul telegramei
Tradus din limba germană

* Pe verso manuscrisului, Lenin a însemnat adresa lui H. Guilbeaux : „Guilbeaux. 15. Rue Merle d'Auligne. 15. Genève". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

420

TELEGRAMĂ CĂTRE V. A. KARPINSKI

Guvernul german a respectat loial extrateritorialitatea vagonului nostru. Pornim mai departe. Publicaţi scrisoarea de rămas bun. Salutări.

Ulianov

Scrisă la 14 aprilie 1917
Expediată la Geneva,
în drum spre Rusia

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după textul telegramei
Tradus din limba germană

421

CĂTRE V. A. KARPINSKI

Scumpe V. A.,

Sper că între timp ai primit telegrama noastră * *(ai trimis-o spre a fi tipărită* în „Volksrecht" din Zürich) şi ai dat la cules „Scrisoarea de rămas bun".

Sper de asemenea că i-ai trimis lui Radek (adresa : Fürstenberg — înăuntru : pentru Radek — Birger-Jarls-gatan. 8. Stockholm) documentul care-i lipsea pentru procesele-verbale, şi anume rezoluţia adunării menşevicilor, a celor de la „Nacealo" etc. împotriva plecării.

Ţi-am dat adresa surorii mele ? Maria Ilinicina Ulianova (pentru V. I. U.), Petrograd, str. Şirokaia nr. 48/9, ap. 24. Trimite-mi pe această adresă o carte poştală în care să-mi comunici dacă (şi în ce limbi) a apărut Abschiedsbrief **, dacă a fost trimisă la Stockholm etc.

Nu uita să iei legătură cu Grişa, care trebuie să-ţi dea, pentru Radek, ziarele opoziţioniste franceze şi engleze.

Salutări. Al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 15 aprilie 1917
Expediată din Haparanda (Suedia)
la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

* Vezi documentul anterior. — *Nota red.*
** Scrisoarea de rămas bun. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

422

TELEGRAMĂ CĂTRE M. I. ULIANOVA ŞI A. I. ELIZAROVA-ULIANOVA

Sosim luni [483] noaptea, orele 11. Comunicaţi la „Pravda".

Ulianov

Scrisă la 2 (15) aprilie 1917
Expediată din Tornea (Finlanda) la Petrograd

Publicată pentru prima oară în 1929, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 11

Se tipăreşte după textul telegramei

423

CĂTRE A. G. ŞLEAPNIKOV

Lui A. Belenin,
membru al Comitetului executiv *

Anexez chitanţele de plată a costului călătoriei grupului nostru. De la consulatul rus din *Haparanda* am primit (din fondul Tatiana) un ajutor de 300 de coroane suedeze. Restul de *472 de ruble şi 45 de copeici* a fost plătit de mine. Aceşti bani, pe care i-am luat pe datorie, aş dori să-i primesc de la Comitetul pentru ajutorarea deportaţilor şi emigranţilor.

N. Lenin

Scrisă la 5 (18) aprilie 1917

Publicată pentru prima oară la 17 septembrie 1924, în ziarul „Leningradskaia Pravda" nr. 212

Se tipăreşte după manuscris

* Este vorba de Comitetul executiv al Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

424

CĂTRE V. A. KARPINSKI

12. IV. 1917

Scumpe prieten,

Sper că această scrisoare şi ziarele pe care ţi le trimitem îţi vor parveni totuşi. Spun „totuşi" deoarece legăturile cu străinătatea sînt extrem de dificile. Am fost lăsaţi să intrăm în ţară, dar am fost întîmpinaţi aici cu o furibundă campanie de aţîţări şi pînă în prezent nu primim nici cărţi, nici manuscrise, nici scrisori. Se vede că cenzura militară lucrează de minune, făcînd chiar exces de zel, căci ştii, desigur, că nu am făcut nicăieri şi nici nu puteam face nici cea mai mică aluzie la război.

Te rog să opreşti transcrierea manuscrisului agrar, căci *am găsit* aici un exemplar gata cules. Lipseşte sfîrşitul „încheierii" [484], şi anume de la cuvintele :

„Întreaga ţărănime şi întregul proletariat sînt împotriva proprietăţii private asupra pămîntului. Calea reformistă a creării unei Rusii iunchero-burgheze presupune în mod necesar menţinerea bazelor vechii proprietăţi funciare şi..."

Restul pînă la sfîrşit lipseşte.

Ţi-aş rămîne foarte îndatorat dacă ai face 4—5 copii după textul care urmează *de la aceşte cuvinte* pînă la sfîrşit şi le-ai trimite : 1) una mie personal, 2) una la „Pravda", Moika, 32 şi 3) una la Stockholm, la adresa pe care ţi-am dat-o. Poate că cel puţin unul dintre aceste exemplare îmi va parveni totuşi.

Comunică-mi printr-o carte poştală adresată „Pravdei" sau, mai bine, lui M. T. Elizarov (pentru V. I.), str. Şirokaia nr. 48/9, apart. 24, Petrograd, dacă ai primit scrisoarea de faţă şi cînd ai trimis copiile după partea finală a încheierii.

Am ajuns cu bine. Lui Platten nu i-a permis Miliukov să intre în ţară.

Atmosfera de aici : o furibundă campanie de aţîţări dezlănţuită de burghezie împotriva noastră. Printre muncitori şi *soldaţi* ne bucurăm de simpatie.

În rîndurile social-democraţilor a biruit lozinca „defen-

www.dacoromanica.ro

sismului revoluționar" (acum, cică, avem ce apăra : apărăm republica împotriva lui Wilhelm). Ciheidze & Co. și Steklov (liderii Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd) s-au împotmolit definitiv în mlaștina defensismului revoluționar. Ciheidze s-a aliat cu Potresov. Cu toții fac mare zarvă pe tema „unității" întregului P.M.S.D.R. Noi, firește, sîntem contra.

La 22. IV. 1917 se va întruni la Petrograd Conferința generală a bolșevicilor (a partidului nostru) [485].

Comunică-mi dacă „Scrisoarea de rămas bun" a fost editată, în ce limbi anume și cum merge difuzarea.

Scrie-mi dacă ai primit ziarele (îți trimit colecția „Pravdei" și tăieturi din ziarele burgheze). Informează cît mai bine Parisul și întreaga Elveție. Cu o caldă strîngere de mînă,

al d-tale, *V. Ulianov*

Scrisă la 12 (25) aprilie 1917
expediată din Petrograd la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1923, în revista „Proletarskaia Revoliutiia" nr. 9

Se tipărește după o copie dactilografiată (obținută prin perlustrare)

425

CĂTRE I. S. GANEȚKI ȘI K. B. RADEK *

Către tovarășii Ganețki și Radek : Herrn Fürstenberg (Fürstenberg). 8. Birger-Jarls-gatan. 8. Stockholm

12. IV. 1917

Dragi prieteni,

Pînă în prezent n-am primit nimic, absolut nimic de la dv. : nici scrisori, nici pachete, nici bani [486]. Au sosit doar două telegrame de la Ganețki. Vă trimitem două colecții ale ziarului „Pravda" : una pentru dv., alta pentru Karpinski (Mr. Karpinsky. Bibliothèque russe. 7. rue Hugo de Senger. 7. Genève (Genf) Suisse) și două mape cu tăieturi : una pentru dv., cealaltă pentru Karpinski.

* Scrisoarea de față este scrisă pe o hîrtie cu antetul ziarului „Pravda" — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Confirmaţi-mi printr-o carte poştală (adresată lui M. T. Elizarov (pentru V. I.), str. Şirokaia nr. 48, apart. 24. Petrograd) sau printr-o telegramă primirea prezentei scrisori şi a ziarelor.

Şteinberg [487] a sosit şi ne promite să dea de urma pachetelor trimise. Să vedem dacă va reuşi.

Dacă veţi primi ziarele, vă veţi putea face o idee despre întreaga situaţie.

Pentru eventualitatea că ziarele nu vă vor parveni, vă relatez pe scurt.

Burghezia (+ Plehanov) desfăşoară o furibundă campanie de aţîţări împotriva noastră pentru faptul că am trecut prin Germania. Ei încearcă să aţîţe soldaţii împotriva noastră. Deocamdată nu reuşesc, căci avem partizani de nădejde. Printre eseri şi social-democraţi bîntuie o cumplită beţie şovină, care a luat forma „defensismului revoluţionar" (acum avem ce apăra, zic ei : apărăm republica împotriva lui Wilhelm). Se duce împotriva noastră o furibundă campanie de aţîţări pentru că sîntem împotriva „unităţii"; în timp ce masele ar fi pentru unirea tuturor social-democraţilor. Noi sîntem contra.

Ciheidze s-a rostogolit *definitiv* în mlaştina „defensismului revoluţionar". S-a aliat cu Potresov. Ei *cu toţii* sprijină împrumutul libertăţii [488]. Împotriva lui ne-am pronunţat numai noi + cei de la „Naşe Slovo" + Larin şi o mică parte din prietenii lui Martov.

Convocăm pentru 22. IV. 1917 o conferinţă generală a bolşevicilor.

Sperăm să corijăm întru totul linia „Pravdei", care începuse să încline spre „kautskism" [489].

Scrieţi pentru „Pravda" articole de politică externă, cît se poate de scurte şi în spiritul „Pravdei" (ziarul e prea mic ! are prea puţin spaţiu ! facem tot posibilul să-l mărim). Scrieţi, de asemenea, foarte pe scurt despre mişcarea revoluţionară din Germania şi despre presa de stînga.

Relataţi într-o scrisoare cum stau lucrurile la social-democraţii de stînga din Suedia [490]. Am auzit că şovinistul Branting duce o campanie de aţîţări împotriva lui Radek.

În primele zile ale revoluţiei, Sovietul de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor a încheiat cu guvernul provizoriu

www.dacoromanica.ro

un *acord* cu privire la *sprijinirea* lui [491]. Există o „comisie de contact" : Sovietul „controlează" guvernul provizoriu.

Situaţia este extrem de complicată şi prezintă aspecte deosebit de interesante. Scoatem o serie de broşuri despre tactică *. Sovietul vrea un congres socialist internaţional *comun*. Noi sîntem pentru un congres *exclusiv* al celor de stînga, împotriva social-şoviniştilor şi împotriva „centrului".

Multe salutări şi sincere urări de bine. Scrieţi-ne mai des, fiţi cît se poate de punctuali şi de precauţi în ceea ce priveşte legăturile.

Al dv., *V. Ulianov*

Scrisă la 12 (25) aprilie 1917
Expediată din Petrograd la Stockholm

Publicată pentru prima oară în 1923, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 9

Se tipăreşte după manuscris

426

CĂTRE I. S. GANEŢKI

Dragă tovarăşe,

Scrisoarea nr. 1 (din 22—23 aprilie) a fost primită astăzi 21 aprilie st. v.

Banii (2 000) de la Kozlovski s-au primit. Coletele n-au sosit încă. Ziarele din provincie se primesc extrem de neregulat, aşa încît nici noi nu avem colecţii, ci doar numere disparate. Apar cu totul vreo 15 ziare bolşevice : la Helsingfors, Kronstadt, Harkov, Kiev, Krasnoiarsk, Samara, Saratov şi în alte oraşe. La Moscova apare cotidianul „Soţial-Demokrat". Tot cotidiene apar şi la Harkov, Kronstadt şi Helsingfors. Mîine se deschide conferinţa generală a partidului ; sînt aşteptaţi să sosească vreo 300 de delegaţi. La Petrograd, totul e în fierbere ; de ieri se desfăşoară mitinguri şi demonstraţii în legătură cu nota guvernului. În mijlocul acestei fierberi generale ne e foarte greu să ne organizăm.

* Este vorba de broşura lui V. I. Lenin „Scrisori cu privire la tactică", apărută în 1917 (vezi Opere complete, vol. 31, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 133—146). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Sîntem cu toţii ocupaţi pînă peste cap. Trimiterea de curieri nu e o treabă uşoară, dar noi vom lua totuşi toate măsurile care ne stau în putinţă. Acum pleacă un om anume însărcinat cu organizarea întregului sistem de legături ; sperăm că va reuşi să pună totul la punct. Telegramele merg încet ; chiar şi în interiorul ţării legăturile telegrafice sînt îngreuiate. Dată fiind plecarea acestui om, n-am mai confirmat telegrafic primirea scrisorii nr. 1. În privinţa lui Şteinberg vom lua măsurile ce se impun.

Transmiteţi lui Radek salutări din partea noastră. Azi e o zi atît de agitată, încît nu avem posibilitatea să scriem şi o scrisoare amănunţită, şi rezoluţii pentru conferinţă etc. Veţi afla totul din „Pravda", pe care v-o trimitem. Telegramele nu ajung la destinaţie. De aceea problema organizării unei legături telegrafice rămîne deschisă. Trebuie să comunicăm pe alte căi. Ce ştiri aveţi despre Platten ? S-a întors el oare şi a ajuns cu bine ?

Multe salutări.

Chiar acum ni se comunică că au loc mari demonstraţii, că se aud focuri de armă etc.

Scrisă la 21 aprilie (4 mai) 1917
Expediată din Petrograd
la Stockholm

Publicată pentru prima oară în 1933, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 9

Se tipăreşte după o copie dactilografiată (obţinută prin perlustrare)

427

CĂTRE PREZIDIUL CONGRESULUI DELEGAŢILOR DE PE FRONT [492]

Către prezidiul congresului delegaţilor de pe front

Dragi tovarăşi,

Am primit invitaţia dv., pentru care vă mulţumesc din inimă. Vă cer scuze pentru faptul că, date fiind obligaţiile pe care mi le-am asumat faţă de Conferinţa generală a partidului nostru [493], sînt absolut lipsit de posibilitatea de a veni azi la congresul dv.

www.dacoromanica.ro

Lucrările conferinței s-au prelungit ; ele vor dura, probabil, toată noaptea și eu nu pot absenta nici o clipă.

Cu salutări tovărășești,

N. Lenin

Scrisă nu mai tîrziu de 29 aprilie (12 mai) 1917

Publicată pentru prima oară în 1958, în : Conferința a VII-a generală (din aprilie) a P.M.S.D. (b) din Rusia. Conferința organizației orășenești Petrograd a P.M.S.D. (b) din Rusia. Aprilie 1917. Procesele-verbale, p. 364, adnotarea 175

Se tipărește după manuscris

428

CĂTRE K. B. RADEK [494]

Către tov. Radek

29. V. 1917

Scumpe prieten,

Îți scriu pentru prima oară, scrisoarea nr. 1, și te rog sa-mi răspunzi dacă ai primit-o. Caută să-mi trimiți cît mai repede buletinul nr. 1 (buletinul „Pravdei") [495] ; comunică-mi, de asemenea, dacă ai vreun răspuns de la Karpinski din Geneva (eu l-am rugat să-mi trimită sfîrșitul — „încheierea" — cărții mele în problema agrară și cele două articole — al lui Iuri, „Piotr Kievski", și al meu — despre autodeterminare).

Sînt întru totul de acord cu d-ta că Zimmerwaldul a devenit definitiv o frînă, că trebuie s-o rupem cît mai repede cu el (știi doar că asupra acestui punct am fost în divergență cu conferința) [496]. Trebuie să grăbim pe cît posibil convocarea unei conferințe internaționale a stîngii și *numai* a stîngii. Scrie-ne ce poți face în acest scop : bani (circa 3 000—4 000 de ruble) îți vom trimite în curînd.

Dacă am avea cît mai repede o conferință a stîngii, Internaționala a III-a ar deveni o realitate.

Putem conta pe social-democrații de stînga din Scandi-

www.dacoromanica.ro

navia ? Pe Höglund & Co. i-ai lămurit ? Putem spera să avem delegaţi englezi şi americani ? N-ar fi oare cazul ca grupul vostru de trei de la Stockholm, din partea Comitetului nostru Central, plus reprezentanţi ai polonezilor, ai celor grupaţi în jurul lui „Arbeiterpolitik" şi ai grupului Höglund & Co. să publice imediat o chemare internaţională pentru convocarea unei conferinţe internaţionale la care să participe *numai* reprezentanţi ai stîngii (vezi enumerarea din rezoluţia noastră) ?

Scrie-mi ce anume întreprinzi.

Scuză-mă că îţi scriu atît de rar : nu dispun de o clipă liberă. Sper că acum ţi s-a relatat totul.

Cu o caldă strîngere de mînă,

al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 29 mai (11 iunie) 1917
Expediată din Petrograd la Stockholm

Publicată pentru prima oară în 1932, în revista „Krasnaia Letopis" nr. 5—6

Se tipăreşte după manuscris

429

CĂTRE COMISIA JURIDICĂ [497]

În legătură cu declaraţia pe care Comitetul executiv al grupurilor S.D.P. şi L. a depus-o la Comisia juridică, rog comisia să aibă în vedere că punctul din declaraţie referitor la „cererea de explicaţii" lui Ganeţki conţine un atentat cu desăvîrşire nepermis la onoarea unui tovarăş absent (în interesul muncii *de partid*), şi încă a unui agent al C.C.

„A cere explicaţii" în baza afirmaţiilor unui calomniator cum e d-l Zaslavski, care a fost de nenumărate ori calificat ca atare în presă, este *în genere* cu desăvîrşire inadmisibil, dar în special este nepermis să se facă acest lucru în presă.

D-l Zaslavski s-a comportat literalmente ca un bîrfitor de meserie. Trebuie să facem o distincţie netă, juridică între noţiunea de bîrfitor şi calomniator şi aceea de acuzator (care presupune stabilirea unor fapte precise).

www.dacoromanica.ro

Trebuie să adoptăm principiul că *partidul* nu răspunde la bîrfeli şi la calomnii (altfel decît repetînd adevărul că calomniatorii sînt calomniatori) *atîta timp* cît în presă nu a apărut (1), sub semnătura unei persoane care nu are reputaţia de calomniator notoriu, o acuzaţie precisă (2) care să dea *ambelor* părţi posibilitatea de a compărea în faţa unei instanţe legal constituite, (3) acuzaţie care să fie susţinută de organizaţii politice serioase.

În lipsa acestor condiţii e admisibil un răspuns nu din partea *partidului,* ci din partea *tovarăşului* lezat, şi aceasta fie într-o broşură specială (sau într-o foaie volantă *însoţită de documente),* fie numai în sensul că respinge cu dispreţ orice bîrfeală.

Este inadmisibilă în special orice îndoială în ce priveşte cinstea unui activist de partid, precum şi orice tentativă de a scormoni („a cere explicaţii") în viaţa lui personală fără o *prealabilă* ascultare a unor martori (în cazul de faţă : Rozanov, Ciudnovski, Şter şi alţi tovarăşi din Copenhaga) şi fără o prealabilă studiere a *documentelor.*

Rog Comisia juridică să examineze această declaraţie a mea cu privire la inadmisibilitatea totală din punct de vedere tovărăşesc şi practic a publicării unor asemenea documente (şi încă a unora care nici nu poartă semnătura Comitetului Central al polonezilor), ca declaraţie pe care o prezint oficial Comisiei juridice.

13. VI. 1917

N. Lenin

Scrisă la 13 (26) iunie 1917

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

430

TELEGRAMĂ CĂTRE BIROUL DIN STRĂINĂTATE AL COMITETULUI CENTRAL

Duminică va avea loc o manifestaţie a tuturor forţelor revoluţiei. Lozincile noastre : jos contrarevoluţia, jos Duma a IV-a şi Consiliul de Stat, jos imperialiştii care organizează

www.dacoromanica.ro

contrarevoluția. Toată puterea în mîna Sovietelor. Trăiască controlul muncitorilor asupra producției. Înarmarea întregului popor. Nici pace separată cu Wilhelm, nici tratate secrete cu guvernul francez și cu cel englez. Sovietele să publice imediat condiții de pace cu adevărat echitabile. Împotriva politicii de ofensivă. Pîine, pace, libertate.

Scrisă la 16 (29) iunie 1917
Expediată din Petrograd
la Stockholm

Publicată pentru prima oară în 1937, în : Lenin, V. I. Scrieri din 1917, în trei volume, vol. II

Se tipărește după textul telegramei

431

CĂTRE K. B. RADEK

17. VI. 1917

Dragă Radek,

Fiind bolnav, în ultimele zile n-am putut urmări telegramele. De aceea nu mi-e clar cum stau lucrurile în tabăra zimmerwaldienilor.

Dacă-i adevărat că zăpăcitul, caraghiosul de Grimm (nu degeaba n-am avut noi niciodată încredere în această lichea ministeriabilă !) a predat social-democraților de stînga din Suedia toată conducerea Uniunii zimmerwaldiene și că aceștia din urmă se pregătesc să convoace zilele acestea o conferință a zimmerwaldienilor, eu personal (îți scriu toate acestea în numele meu personal) *te-aș preveni insistent* să nu te încurci cu ei.

„Bine ar fi să cucerim acum Internaționala zimmerwaldiană", a spus astăzi Grigori.

După mine, asta ar fi o tactică arhioportunistă și dăunătoare.

„Să cucerim Zimmerwaldul" ? Adică să preluăm *noi* balastul format din partidul italian (kautskiști și pacifiști), Greulich & Co. din Elveția, Partidul socialist american (și mai rău !), diverși Peluso, longuetiști ș.a.m.d.

Asta ar însemna să aruncăm peste bord toate principiile

www.dacoromanica.ro

noastre, să dăm uitării tot ce am scris şi am vorbit împotriva centrului, să ne încurcăm şi să ne facem singuri de ruşine.

Nu, dacă stînga suedeză a preluat conducerea Uniunii zimmerwaldiene şi dacă are de gînd să încurce lucrurile, trebuie să-i dăm *ei* un ultimatum: *sau* declară Zimmerwaldul dizolvat la prima conferinţă zimmerwaldiană şi întemeiază Internaţionala a III-a, *sau* noi ne retragem.

Într-un fel sau altul, jalnica Uniune zimmerwaldiană (a lui Grimm; e totuşi a lui) trebuie înmormîntată cu orice preţ, iar în locul ei trebuie întemeiată o *adevărată* Internaţională, a III-a, formată *numai* din elemente de stînga, *numai împotriva kautskiştilor*. Mai bine sărac şi curat decît bogat şi pătat.

Citeşte această scrisoare tovarăşilor Orlovski şi Ganeţki. Multe salutări.

Scuză-mi scurtimea scrisorii: sînt bolnav.

Aici situaţia seamănă mult de tot cu cea din ajunul zilelor din iunie 1848. Menşevicii şi eserii au cedat şi cedează totul cadeţilor (= Cavaignacilor). Qui vivra verra *.

Al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 17 (30) iunie 1917
Expediată din Petrograd la Stockholm

Publicată pentru prima oară la 7 noiembrie 1932, în ziarul „Pravda" nr. 309

Se tipăreşte după manuscris

432

BILET CĂTRE L. B. KAMENEV

Tov. Kamenev

Entre nous **: dacă se întîmplă ceva cu mine, te rog pe d-ta să publici caietul meu intitulat „Marxismul despre stat" (a rămas la Stockholm [498]). Caietul cu coperta albastră,

* — Vom trăi şi vom vedea. — *Nota trad.*
** — Să rămînă între noi. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

legat. Conţine toate citatele din Marx şi Engels, precum şi din Kautsky în polemica lui cu Panneckoek, însoţite de o serie de observaţii, note şi formulări. Cred că într-o săptămînă poate fi pregătit pentru tipar. Consider importantă publicarea lui, deoarece atît Plehanov, cît şi Kautsky au semănat confuzie. Cu o condiţie : toate acestea să rămînă absolut entre nous !

Scris între 5 (18) şi 7 (20) iulie 1917

Publicat pentru prima oară în 1924, în prefaţa editurii la cartea : N. Lenin. „Statul şi revoluţia. Învăţătura marxistă despre stat şi sarcinile proletariatului în revoluţie". Moscova, ed. „Krasnaia Nov"

Se tipăreşte după textul apărut în carte

433

CĂTRE BIROUL COMITETULUI EXECUTIV CENTRAL [499]

Abia acum, la ora 15 şi 15 minute, aflu că astăzi 7 iulie, în ciuda protestelor soţiei mele, locuinţa mea a fost percheziţionată de un grup de indivizi înarmaţi, care n-au prezentat nici un ordin scris. Protestez împotriva percheziţionării şi rog Biroul C.E.C. să ancheteze această flagrantă încălcare de lege.

Totodată consider de datoria mea să confirm în mod oficial şi în scris că — lucru de care nu s-a putut îndoi, cred, nici un membru al C.E.C. — în cazul cînd guvernul va dispune arestarea mea, iar Comitetul Executiv Central va aproba această măsură, subsemnatul mă voi prezenta la locul indicat de C.E.C. spre a mă constitui prizonier.

Vladimir Ilici Ulianov (N. Lenin), membru al Comitetului Executiv Central

Petrograd. 7. VII. 1917

Scrisă la 7 (20) iulie 1917

Se tipăreşte pentru prima oară, după copia dactilografiată

www.dacoromanica.ro

434

CĂTRE BIROUL DIN STRĂINĂTATE AL COMITETULUI CENTRAL [500]

17/30 august 1917

Dragi prieteni,

Cu multă greutate, după săptămîni îndelungate de întrerupere silită, am reuşit, pare-se, să reluăm corespondenţa noastră. Firește, pentru ca acest lucru să reuşească pe deplin este necesar ca, la rîndul vostru, să depuneţi toate eforturile pentru buna ei organizare în ceea ce vă priveşte.

Odioasa campanie de calomnii declanşată de burghezie pe tema pretinsului spionaj sau a pretinselor legături cu spionajul ale tovarăşilor Ganeţki, Kollontai şi ale multor altora nu este, desigur, altceva decît o mîrşavă camuflare a ofensivei pornite împotriva internaţionaliştilor de către bravii noştri „republicani", care, în dorinţa de „a se deosebi în bine" de ţarism, se dedau la calomnii.

(1) Am citit undeva în ziarele ruseşti că Ganeţki şi Radek publică dezminţiri [501]. Nu ştiu dacă e adevărat, dar o dezminţire e necesară. Trebuie, în primul rînd, ca Radek să scrie la Paris şi să ceară procesele-verbale ale ultimului său proces de la Paris (cînd a fost judecat de reprezentanţi ai diverselor fracţiuni ale P.M.S.D.R.). Dezbaterile acestui proces au fost deja relatate mai demult în „Novaia Jizn" de către Lunacearski, care a înfierat pe mîrşavii calomniatori [502]. Dar asta e prea puţin. Trebuie să vă străduiţi să obţineţi procesele-verbale sau, cel puţin, textul integral al sentinţei şi, dacă nu aveţi posibilitatea să le publicaţi, transcrieţi-le la maşină în cîteva exemplare şi trimiteţi-le aici. Dacă nu puteţi căpăta procesele-verbale sau sentinţa, ar fi de dorit să vă procuraţi cel puţin o relatare în scris a dezbaterilor, făcută de unul dintre tovarăşii de la Paris care au participat la judecată, şi să editaţi măcar o broşurică în limba rusă (la Christiania există o tipografie rusească), pentru a dezminţi pe bază de documente mîrşavele calomnii. Cel puţin o mică parte din tirajul broşurii va putea fi strecurată peste graniţă, iar extrase din textul ei vor trebui

www.dacoromanica.ro

să apară în „Arbeiterpolitik", în „Politiken", în „Demain" etc.

(2) Tot atît de necesar este ca Ganeţki să dezmintă pe bază de documente afirmaţiile calomniatorilor, publicînd cît mai repede o dare de seamă financiară asupra comerţului său şi a „afacerilor" sale cu Sumenson (cine mai e şi asta ? Pentru prima oară aud de ea !) şi cu Kozlovski (ar fi de dorit ca această dare de seamă să fie verificată şi certificată de un notar sau de cîţiva socialişti suedezi membri ai parlamentului). Trebuie să publicaţi textul telegramelor (ele au fost deja publicate în ziarele din Rusia, în „Russkaia Volea", în „Bez kişnih slov" [503] etc., dar probabil că nu în întregime), analizînd şi explicînd conţinutul fiecăreia dintre ele.

Pentru a putea contracara această infamă dreyfusiadă, această campanie de calomnii, trebuie să editaţi cît mai curînd broşura, fără a precupeţi eforturile şi banii, pentru a înfiera pe calomniatori şi a ajuta pe cît posibil pe cei arestaţi în baza acestei infame acuzaţii calomnioase.

(3) Cum se prezintă situaţia financiară a Biroului din străinătate numit de Comitetul nostru Central ? E clar că, după prigoana din iulie, Comitetul nostru Central nu-l poate ajuta (aşa cred, cel puţin). Scrieţi-ne dacă aţi reuşit să strîngeţi ceva prin intermediul social-democraţilor de stînga din Suedia şi dacă Biroul va putea dăinui. Dar buletinul ? Cîte numere au apărut şi în ce limbi ? Guilbeaux a primit toate numerele ? Aveţi colecţia revistei „Demain" ? Aţi luat măsuri pentru trimiterea buletinului în America de Nord şi în cea de Sud ? Scrieţi-ne mai amănunţit despre toate acestea.

(4) Apropo. Nu-mi amintesc bine, dar mi se pare că cineva ne-a transmis că, după Grimm şi fără nici o legătură cu vizita lui, la Stockholm a sosit Moor. Că ticălosul de Grimm, acest „centrist"-kautskist, s-a dovedit a fi capabil de o josnică apropiere de un ministru din ţara „sa" nu mă surprinde : cine nu rupe în mod hotărît cu social-şoviniştii riscă întotdeauna să ajungă într-o asemenea situaţie odioasă. Dar ce fel de om este Moor ? Este oare pe deplin şi indubitabil dovedit că e un om loial ? că nu are

www.dacoromanica.ro

şi nu a avut niciodată, direct sau indirect, nici un fel de legături cu social-imperialiştii germani ? Dacă-i adevărat că Moor se află la Stockholm şi dacă îl cunoaşteţi cumva, vă rog foarte mult, foarte insistent, să faceţi totul pentru a verifica în mod riguros, pe bază de documente, acest lucru. Aici nu-şi au locul, adică nu trebuie să-şi aibă locul nici un fel de suspiciuni, imputări, zvonuri etc. E foarte regretabil că „Comisia zimmerwaldiană" nu l-a condamnat cu mai multă asprime pe Grimm ![504] Ar fi trebuit să-l condamne mai aspru !

(5) Am fost şi sînt categoric împotriva participării la conferinţa de la Stockholm [505]. Trebuie să menţionez că în scrisoarea de faţă expun păreri strict personale, căci nu am avut posibilitatea nici să întreb Comitetul Central şi nici măcar să iau legătura cu el. De aceea vă rog ca la scrisoarea de răspuns pe care mi-o veţi trimite şi care trebuie să fie foarte amănunţită să anexaţi pentru C.C. din partea dv. (adică a întregului Birou) un raport de activitate oficial, detaliat şi documentat ; eu îl voi transmite Comitetului Central.

Sînt, aşadar, categoric împotriva participării la conferinţa de la Stockholm. Declaraţia lui Kamenev [506] (aţi citit „Novaia Jizn" ? ar trebui să vă abonaţi la acest ziar) o consider o culme a prostiei, dacă nu a ticăloşiei, şi am şi scris în acest sens o scrisoare către Comitetul Central şi un articol pentru presă. Din fericire, Kamenev a vorbit numai în numele său şi a fost dezavuat de un alt bolşevic.

Consider că a participa la conferinţa de la Stockholm sau la orice altă conferinţă împreună cu miniştrii (şi nemernicii) Cernov, Ţereteli, Skobelev şi cu partidele lor ar fi pur şi simplu o trădare, şi-mi voi susţine această părere în presă împotriva oricui. Dacă în „Comisia zimmerwaldiană" (judecînd după raportul social-şovinistului Rozanov) s-a reuşit ca ideea participării la conferinţa de la Stockholm să fie aproape sau pe jumătate respinsă e foarte bine. Dar „aproape" şi pe „jumătate" nu sînt de nici un folos, iar toată această Comisie zimmerwaldiană, „pe jumătate" social-şovină, dependentă de italienii şi de ledebouriştii dori-

www.dacoromanica.ro

tori de „unitate" cu social-şoviniştii, este o instituţie extrem de nocivă.

(6) Noi facem o greşeală enormă, de neiertat, tărăgănînd sau amînînd convocarea unei conferinţe a stîngii în vederea întemeierii Internaţionalei a III-a. Tocmai acum, cînd Zimmerwaldul oscilează în chip atît de ruşinos sau este nevoit să rămînă inactiv, acum, *cît mai* există în Rusia un partid internaţionalist legal (aproape legal) cu peste 200 000 (240 000) de membri * (cum nu există nicăieri în lume în timpul războiului), tocmai acum sîntem datori să convocăm o conferinţă a celor de stînga, şi am fi pur şi simplu nişte criminali dacă *am întîrzia* să facem acest lucru (pe zi ce trece partidul bolşevicilor din Rusia este tot mai mult silit să treacă în ilegalitate).

Bani pentru conferinţă se vor găsi. Avem posibilitatea de a scoate cîteva numere ale unui buletin al conferinţei. Există la Stockholm un centru pentru convocarea ei. Avem „un sprijin" francez („Demain") şi unul englez („Partidul *muncitoresc* socialist" din America: delegatul lui, Reinştein **, care a fost zilele acestea la Petrograd, va veni, probabil, la Stockholm); de altfel, *în afară* de S.L.P. („Partidul *muncitoresc* socialist" din America) mai avem încă un sprijin englez, atît Tom Mann din Anglia, cît şi grupurile minoritare din British Soc. Party, socialiştii scoţieni şi „The International" din America.

Ar fi pur şi simplu o crimă să amînăm acum convocarea conferinţei celor de stînga.

Ar fi o mare prostie „să aşteptăm" pînă cînd vom avea „mulţi" participanţi şi să ne simţim „jenaţi" de faptul că acum sînt „puţini". Căci în prezent o asemenea conferinţă ar fi o forţă *ideologică*, indiferent de numărul participanţilor, pe cînd mai tîrziu ar putea fi *trecută sub tăcere*.

Bolşevicii, P.S.D., olandezii, „Arbeiterpolitik", „Demain" constituie un *nucleu* suficient. Dacă vom acţiona energic, acestui nucleu i se vor alătura, fără îndoială, o parte dintre danezi (Trier şi alţii, care au părăsit partidul

* 17 cotidiane cu un tiraj de 1 415 000 de exemplare pe săptămînă, 320 000 de exemplare pe zi.

** Habar n-am cine e tipul ăsta. După cum relatează ziarele, el ar fi salutat „congresul de unificare" al menşevicilor !! Va să zică e un tip suspect.

www.dacoromanica.ro

ticălosului de Stauning), o parte dintre tinerii suedezi (față de care greșim prin faptul că *nu-i îndrumăm*, căci ei *au nevoie de îndrumare*), parte din bulgari, elementele de stînga din Austria („Franz"), o parte din prietenii lui Loriot din Franța, o parte din social-democrații de stînga din Elveția („Jugend-Internationale") și din Italia, apoi elementele din mișcarea anglo-americană pe care le-am menționat mai sus.

Rezoluțiile conferinței bolșevicilor (din 24—29. IV. 1917) și ale congresului lor (din iulie 1917 : vezi rezoluțiile în „Novaia Jizn") *, precum și proiectul noului program al aceluiași partid, constituie o *bază ideologică* suficientă (la care se adaugă „Vorbote", „Tribune", „Arbeiterpolitik" etc.) pentru a veni în fața întregii lumi cu răspunsuri clare la problemele imperialismului și a-i acuza pe social-șovinești și pe kautskiști.

Trebuie să convocăm *imediat* o asemenea conferință, să creăm un *Birou* provizoriu *al ei*, să publicăm în trei limbi un apel din partea ei și proiecte de rezoluții spre a fi transmise respectivelor partide. Repet : sînt profund convins că, dacă n-o vom face **imediat**, ne vom îngreuia nespus această acțiune pe viitor și vom înlesni în mare măsură „amnistierea" trădătorilor socialismului.

(7) Ministerialismul menșevicilor „zimmerwaldieni" ruși trebuie folosit din plin pentru a da un ultimatum tuturor zimmerwaldienilor : ori ruptură cu alde Branting și Huysmans & Co., ori noi ne retragem imediat. Apropo : scrieți-ne dacă „Arbeiterpolitik" duce o campanie împotriva Klarei Zetkin și împotriva ziarului „Volksfreund" din Braunschweig pentru faptul că, în scopuri de intrigărie, acești netrebnici au sprijinit și au căutat să scoată basma curată pe menșevicii ruși, pe Ciheidze & Co., care s-au dovedit a fi niște canalii ministerialiste de teapa lui Sembat, Renaudel, Thomas & Co. ?

E posibil oare ca nici Mehring să nu-și fi dat seama pînă acum de întreaga mîrșăvie a unor oameni ca Ciheidze, Tereteli, Skobelev & Co. ?

* Este vorba de rezoluțiile Conferinței a șaptea (din aprilie) și ale Congresului al VI-lea al P.M.S.D. (b) din Rusia (vezi „Rezoluțiile și hotărîrile congreselor, conferințelor P.C.U.S. și ale plenarelor C.C.", București, E.P.L.P. 1954, p. 344—364 și 384—407). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

(8) Trebuie organizată aducerea peste graniță a scrisorilor voastre — sper să primesc imediat o scrisoare *tot atît* de amănunțită ca și a mea (altminteri nu sînt de acord să port corespondență cu voi) — și a publicațiilor de care avem nevoie, și anume: cu începere de la jumătatea lunii iunie, cel puțin, toate numerele din „Arbeiterpolitik", „Demain", „Kampf" (Duisburg), „Weekly People" (S.L.P.), „Leipziger Volkszeitung", „Neue Zeit", „The Call" etc., Spartacus, publicațiile lui Loriot și ale prietenilor săi, „Avanti!" etc. etc. Pentru început trimiteți-mi măcar tăieturi din aceste ziare.

(9) Trebuie să ne trimiteți aici — în măsura posibilităților — săptămînal, în primul rînd, articole pentru presa de partid din provincie și din Petrograd (cu privire la mișcarea de stînga din străinătate; fapte, fapte și iar fapte) și, în al doilea rînd, materiale agitatorice (de cîte 4—8—16 pagini), spre a fi editate în mici broșuri. Temele: sinteze de *fapte* cu privire la falimentul Internaționalei, infamia social-șoviniștilor și a kautskiștilor, creșterea mișcării de stînga; cel puțin 4 broșuri de cîte 16—32 de pagini pentru fiecare dintre aceste teme. Fapte și iar fapte. Sperăm că vom avea posibilitatea să le editățm. Răspundeți-mi imediat dacă vă puteți înhăma la această treabă. Dacă la trimiterea materialelor va fi folosit procedeul nostru (de o trimitere pe cale legală nici vorbă nu poate fi acum), cred că e indiferent în ce limbă vor fi scrise ele.

(10) Sper că aveți colecția „Pravdei". Abonați-vă la „Novaia Jizn". Dacă nu aveți „Rabocii i Soldat" (actualmente interzis), „Proletarskoe Delo" (Kronstadt) și „Soțial-Demokrat" (Moscova), scrieți-mi imediat și vi le voi trimite de îndată ce va fi pusă la punct noua legătură pe care o încercăm pentru prima oară prin expedierea scrisorii de față.

P. S. 18 august. Am primit chiar acum nr. 1, 2 și 4 ale noului Organ Central, ziarul „Proletarii"; autoritățile vor avea, desigur, grijă să-l interzică curînd. Voi căuta să vi-l trimit. Vă trimit nr. 1—7.

www.dacoromanica.ro

20 august. Încă n-am reuşit să expediem scrisoarea şi nici nu cred că vom reuşi curînd. De aceea, în loc de scrisoare iese un fel de jurnal! N-ai ce-i face. În general trebuie să vă înarmaţi cu multă răbdare şi să daţi dovadă de multă tenacitate dacă vreţi să comunicaţi cu internaţionaliştii din „cea mai liberă" republică imperialistă. Azi am aflat din „Izvestiia" că la Stockholm apare săptămînal „Izvestiia Biroului informativ de la Stockholm al Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor". Căutaţi să ne trimiteţi *colecţiile* tuturor publicaţiilor care apar la Stockholm. *Noi nu primim nici una.*

25 august (7 septembrie). Se pare că mîine vom reuşi să expediem scrisoarea. Depuneţi *toate* eforturile pentru a organiza aducerea în ţară a scrisorilor voastre. Răspundeţi imediat, neapărat, fie şi pe scurt, pe adresa (din ţara *voastră*) pe care v-o va comunica tovarăşul ce vă înmînează prezenta scrisoare (sau prietenul lui). Tot el vă va transmite şi un cifru; cu titlu de experienţă vă scriu cu acest cifru cîteva cuvinte şi vă rog să-mi răspundeţi la ele cu ajutorul aceluiaşi cifru *.

P. S. Scrieţi şi o broşură de 16—32 de pagini despre tratatele diplomatice secrete încheiate de Rusia: scurt, precis, fapte şi iar fapte. Cutare tratat, încheiat la cutare dată, avînd cutare conţinut. Enumerarea tratatelor. Sintetizare. Cît mai pe scurt şi cît mai mult material faptic. Răspundeţi dacă vă angajaţi s-o scrieţi şi cînd credeţi c-o veţi trimite.

Încheie: faceţi totul pentru convocarea imediată a unei conferinţe a stîngii, crearea unui Birou al stîngii şi editarea unui buletin al Biroului, fixaţi o a doua conferinţă, care să aibă loc peste două luni (sau peste o lună şi jumătate).

Salutări. *Lenin*

Expediată din Helsingfors la Stockholm

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

* În text urmează cîteva rînduri cifrate. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

435

CĂTRE G. ROVIO

Tovarăşe Rovio,

Fii bun şi transmite lui Smilga (numai personal, *n u* prin poştă) scrisoarea alăturată.

Tovarăşul care îţi înmînează scrisoarea mea pleacă înapoi foarte curînd : *trimite-mi cu el* ziarele rămase şi *t o t c e s-a m a i p r i m i t pentru mine.*

Ai trimis în nord ceea ce ţi-am dat spre a fi remis prietenilor din Suedia ? * Răspunde-mi prin aducătorul prezentei.

Cu cele mai bune salutări,

al d-tale, *K. Ivanov*

Scrisă la 27 septembrie (10 octombrie) 1917
Expediată din Viborg la Helsingfors

Publicată pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin", vol. XXI

Se tipăreşte după manuscris

436

CĂTRE G. ROVIO

Dragă tovarăşe Rovio,

Profit de ocazie pentru a te întreba dacă ai primit un plic cu o scrisoare pentru Smilga ** şi dacă i-ai transmis această scrisoare.

Aducătorul prezentei pleacă înapoi peste două zile. Fii bun şi transmite prezenta scrisoare lui Smilga, ca să afle şi el că sînt îngrijorat de soarta scrisorii şi că aştept să-mi răspundă.

Salutări. Al d-tale, *K. Ivanov*

* Este vorba, probabil, de scrisoarea lui Lenin „Către Biroul din străinătate al Comitetului Central" (volumul de faţă, p. 487—493). — *Nota red.*

** „Scrisoare adresată lui I. T. Smilga, preşedinte al Comitetului regional al armatei, flotei şi muncitorilor din Finlanda" (Opere complete, vol. 34, Bucureşti, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 278—283). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Nu mi-ai putea trimite ultimele zece numere ale ziarelor (1) „*Priboi*“ [507] şi (2) „*Soţialist-Revoliuţioner*“ ?

P. S. Dar în Suedia ai trimis scrisoarea şi ziarele prin nişte prieteni ?

Scrisă după 27 septembrie (10 octombrie) 1917
Expediată din Viborg la Helsingfors

Publicată pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin“, vol. XXI

Se tipăreşte după manuscris

437

BILET CĂTRE M. V. FOFANOVA

Am plecat acolo unde nu voiai să mă duc. La revedere.

Ilici

Scris la 24 octombrie (6 noiembrie) 1917

Publicat pentru prima oară în 1934, în: N. K. Krupskaia, „Amintiri despre Lenin“, partea a III-a, Moscova, Partizdat

Se tipăreşte după textul apărut în carte

www.dacoromanica.ro

ANEXE

www.dacoromanica.ro

1

ÎMPUTERNICIRE DATĂ INESSEI ARMAND ŞI LUI EGOROV

Prin prezenta se adeverește că tovarășii Inessa şi Egorov sînt împuterniciți să reprezinte la Conferința internațională de la Berna organizațiile de tineret afiliate la C.C. al P.M.S.D.R.

În numele C.C. al P.M.S.D.R., *N. Lenin*

Berna, 3 aprilie 1915

Publicată pentru prima oară în limba germană (în facsimil) la 7 iunie 1926, în ziarul „Die Rote Fahne" (Berlin) nr. 155

În limba rusă a fost publicată pentru prima oară la 16 iulie 1926, în ziarul „Komsomolskaia Pravda" nr. 161

Se tipărește după manuscris
Tradus din limba germană

2

CĂTRE BIBLIOTECA DE STAT DIN BERNA

Către Biblioteca de stat

Cerere

Stimate domn,

Restituindu-vă cartea luată cu împrumut, vă rog să-mi trimiteți un alt exemplar (*Baedecker:* Elveția); poate fi

www.dacoromanica.ro

şi o ediţie mai veche, în limba germană, *franceză sau engleză.*

Cu profund respect, *Vl. Ulianov*

Spiegelgasse, 12.
Zürich I.

Scrisă la 8 aprilie 1916
Expediată la Berna

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris
Tradus din limba germană

3

DECLARAŢIE SEMNATĂ DE PARTICIPANŢII LA TRECEREA PRIN GERMANIA

Subsemnatul confirm sub semnătură proprie :

1) că mi s-au adus la cunoştinţă condiţiile stabilite de Platten cu ambasada germană ;

2) că mă voi supune dispoziţiilor lui Platten, conducătorul călătoriei ;

3) că am luat cunoştinţă de ştirea, publicată în „Le Petit Parisien", că guvernul provizoriu rus ameninţă să defere justiţiei sub acuzaţia de înaltă trădare pe cetăţenii ruşi care vor trece prin Germania ;

4) că-mi asum întreaga răspundere politică pentru călătoria mea ;

5) că Platten mi-a garantat călătoria numai pînă la Stockholm.

9 aprilie 1917
Berna—Zürich

N. Lenin *

Scrisă la 27 martie (9 aprilie) 1917

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. II

Se tipăreşte după copia dactilografiată

* Acest document a fost semnat şi de alţi participanţi la călătorie. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

4

TELEGRAMĂ CĂTRE Z. HÖGLUND [508]

Deputatului Z. Höglund
Închisoarea preventivă, Lengholm

Vă dorim reîntoarcere grabnică la libertate, la luptă !
În numele prietenilor dv. ruşi şi suedezi,

Lenin, Ström

Scrisă la 31 martie (13 aprilie) 1917

Publicată pentru prima oară la 2 (15) aprilie 1917, în ziarul „Politiken" nr. 86

Se tipăreşte după textul apărut în ziar
Tradus din limba suedeză

5

MESAJ DE SALUT ADRESAT TOVARĂŞULUI HÖGLUND

În ziua eliberării dv. din închisoare, C.C. al P.M.S.D.R. salută în persoana dv. pe luptătorul dîrz împotriva războiului imperialist şi pe partizanul înflăcărat al Internaţionalei a III-a.

Comitetul Central

Lenin *

Publicat pentru prima oară la 23 aprilie (6 mai) 1917, în ziarul „Pravda" nr. 39

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

* Mesajul de salut adresat lui Z. Höglund a fost semnat şi de Zinoviev. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

6

BILET CĂTRE O PERSOANĂ NEIDENTIFICATĂ

N. Lenin vă roagă foarte mult să ne ajutaţi să-i găsim, pentru o lucrare urgentă, următoarele scrieri *atît în limba germană*, cît şi în limba rusă :

1. Manifestul Comunist [509]	în germană	*nu are*
	în rusă	*nu are*
2. Mizeria filozofiei	în germană	*are*
	în rusă	*nu are.*

Scris în iulie sau august 1917

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

www.dacoromanica.ro

SCRISORI ALE LUI
V. I. LENIN
INCLUSE ÎN VOLUMELE APĂRUTE
ALE EDIŢIEI DE FAŢĂ

SCRISORI ALE LUI
V. I. LENIN
CARE N-AU FOST
GĂSITE

ADNOTĂRI

INDICE DE NUME

www.dacoromanica.ro

SCRISORI ALE LUI V. I. LENIN INCLUSE ÎN VOLUMELE APĂRUTE ALE EDIȚIEI DE FAȚĂ

(August 1914—octombrie 1917)

CĂTRE COMISIA SOCIALISTĂ INTERNAȚIONALĂ (I.S.K.). *După 12 (25) septembrie 1915.*
Vol. 27, p. 31—36.

CĂTRE SECRETARUL „LIGII PENTRU PROPAGANDĂ SOCIALISTĂ". *Între 31 octombrie și 9 noiembrie (13 și 22 noiembrie) 1915.*
Vol. 27, p. 70—76.

DESPRE SARCINILE OPOZIȚIEI ÎN FRANȚA. *(Scrisoare către tovarășul Safarov). 10 februarie 1916.*
Vol. 27, p. 241—245.

SCRISOAREA COMITETULUI ORGANIZAȚIILOR DIN STRĂINĂTATE CĂTRE SECȚIILE P.M.S.D.R. *Februarie-martie 1916.*
Vol. 27, p. 283—286.

SALUT ADRESAT CONGRESULUI PARTIDULUI SOCIALIST ITALIAN *Prima jumătate a lunii octombrie 1916.*
Vol. 30, p. 148—151.

SCRISOARE DESCHISĂ CĂTRE BORIS SOUVARINE. *A doua jumătate a lunii decembrie 1916.*
Vol. 30, p. 263—273.

SCRISOARE DESCHISĂ CĂTRE CHARLES NAINE, MEMBRU ÎN COMISIA SOCIALISTĂ INTERNAȚIONALĂ DE LA BERNA. *26—27 decembrie 1916 (8—9 ianuarie 1917).*
Vol. 30, p. 287—296.

TELEGRAMĂ CĂTRE BOLȘEVICII CARE PLEACĂ ÎN RUSIA. *6 (19) martie 1916.*
Vol. 31, p. 7.

SCRISOARE DE RĂMAS BUN CĂTRE MUNCITORII ELVEȚIENI. *26 martie (8 aprilie) 1917.*
Vol. 31, p. 86—95.

SCRISOARE CĂTRE REDACȚIE. *15 (2) mai 1917.*
Vol. 32, p. 9.

SCRISOARE DESCHISĂ CĂTRE DELEGAȚII LA CONGRESUL GENERAL AL DEPUTAȚILOR ȚĂRANILOR DIN RUSIA. *7 (20) mai 1917.*
Vol. 32, p. 47—51.

www.dacoromanica.ro

SCRISOARE CĂTRE REDACȚIE. *18 (31) mai 1917.*
Vol. 32, p. 134.

SCRISOARE CĂTRE COMITETELE RAIONALE ALE ORGANIZAȚIEI PETROGRAD A P.M.S.D. (BOLȘEVIC) DIN RUSIA. *31 mai (13 iunie) 1917.*
Vol. 32, p. 252—255.

SCRISOARE CĂTRE REDACȚIE. *26 (13) iunie 1917.*
Vol. 32, p. 356.

SCRISOARE CĂTRE REDACȚIA ZIARULUI „NOVAIA JIZN". *11 (24) iulie 1917.*
Vol. 34, p. 7—9.

SCRISOARE CĂTRE REDACȚIA ZIARULUI „PROLETARSKOE DELO". *28 (15) iulie 1917.*
Vol. 34, p. 10—11.

ÎN LEGĂTURĂ CU CUVÎNTAREA ROSTITĂ DE KAMENEV LA C.E.C. ÎN CEEA CE PRIVEȘTE CONFERINȚA DE LA STOCKHOLM. *16 (29) august 1917.*
Vol. 34, p. 77—79.

SCRISOARE ÎN LEGĂTURĂ CU EDITAREA „MANIFESTULUI CU PRILEJUL OCUPĂRII RIGĂI". *După 22 august (4 septembrie) 1917.*
Vol. 34, p. 93—96.

CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL P.M.S.D.R. *30 august (12 septembrie) 1917.*
Vol. 34, p. 127—130.

BOLȘEVICII TREBUIE SĂ IA PUTEREA. *Scrisoare către Comitetul Central, către comitetele din Petrograd și Moscova ale P.M.S.D. (b) din Rusia. 12—14 (25—27) septembrie 1917.*
Vol. 34, p. 252—254.

MARXISMUL ȘI INSURECȚIA. *Scrisoare către Comitetul Central al P.M.S.D. (b) din Rusia. 13—14 (26—27) septembrie 1917.*
Vol. 34, p. 255—261.

SCRISOARE ADRESATĂ LUI I. T. SMILGA, PREȘEDINTE AL COMITETULUI REGIONAL AL ARMATEI, FLOTEI ȘI MUNCITORILOR DIN FINLANDA. *27 septembrie (10 octombrie) 1917.*
Vol. 34, p. 278—283.

SCRISOARE CĂTRE COMITETUL CENTRAL, COMITETUL DIN MOSCOVA, COMITETUL DIN PETROGRAD ȘI MEMBRII BOLȘEVICI AI SOVIETELOR DIN PETROGRAD ȘI MOSCOVA. *1 (14) octombrie 1917.*
Vol. 34, p. 356—357.

SCRISOARE CĂTRE CONFERINȚA ORGANIZAȚIEI ORĂȘENEȘTI PETROGRAD. *Va fi citită în ședință închisă. 7 (20) octombrie 1917.*
Vol. 34, p. 363—366.

SCRISOARE CĂTRE TOVARĂȘII BOLȘEVICI PARTICIPANȚI LA CONGRESUL REGIONAL AL SOVIETELOR DIN REGIUNEA DE NORD. *8 (21) octombrie 1917.*
Vol. 34, p. 402—408.

SCRISOARE CĂTRE TOVARĂȘI. *17 (30) octombrie 1917.*
Vol. 34, p. 416—437.

SCRISOARE CĂTRE MEMBRII PARTIDULUI BOLȘEVIC. *18 (31) octombrie 1917.*
Vol. 34, p. 438—441.

www.dacoromanica.ro

SCRISOARE CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL P.M.S.D. (b) DIN RUSIA. *19 octombrie (1 noiembrie) 1917.*
Vol. 34, p. 442—447.

SCRISOARE CĂTRE I. M. SVERDLOV. *22 sau 23 octombrie (4 sau 5 noiembrie) 1917.*
Vol. 34, p. 455.

SCRISOARE CĂTRE MEMBRII COMITETULUI CENTRAL. *24 octombrie (6 noiembrie) 1917.*
Vol. 34, p. 456—457.

www.dacoromanica.ro

SCRISORI ALE LUI V. I. LENIN CARE N-AU FOST GĂSITE

(August 1914—octombrie 1917)

1914

SCRISORI CĂTRE L. B. KAMENEV. *Înainte de 21 octombrie 1914.* Aceste scrisori sînt menţionate de V. I. Lenin într-o scrisoare adresată lui A. G. Şleapnikov (volumul de faţă, p. 16—17).

CĂTRE A. G. ŞLEAPNIKOV. *Înainte de 28 noiembrie 1914.* Această scrisoare este pomenită de V. I. Lenin în scrisoarea sa din 28 noiembrie 1914 către A. G. Şleapnikov (volumul de faţă, p. 39).

SCRISORI CĂTRE M. M. LITVINOV. *Noiembrie 1914.* În timpul primului război mondial, V. I. Lenin a avut un intens schimb de scrisori cu M. M. Litvinov. Vezi în această privinţă scrisoarea sa din noiembrie 1914 către A. M. Kollontai (volumul de faţă, p. 41—42).

SCRISORI CĂTRE A. G. ŞLEAPNIKOV. *Sfîrşitul lunii decembrie 1914.* Despre aceste scrisori vorbeşte V. I. Lenin într-o scrisoare din decembrie 1914 către A. G. Şleapnikov, precum şi într-o scrisoare adresată Aleksandrei Kollontai (volumul de faţă, p. 46).

Cît priveşte celelalte scrisori negăsite din această perioadă, vezi vol. 26, p. 393—394.

1914-1915

Vezi volumul 26, p. 394—395.

1915

TELEGRAMĂ CĂTRE E. B. BOŞ. *Sfîrşitul lunii ianuarie 1915.* Această telegramă este menţionată de E. B. Boş în amintirile sale („Proletarskaia Revoliuţiia", 1925, nr. 5, p. 179).

CĂTRE A. G. ŞLEAPNIKOV. *12 martie 1915.* Primirea acestei scrisori este confirmată de A. G. Şleapnikov în scrisoarea sa din

www.dacoromanica.ro

4 aprilie 1915 către V. I. Lenin (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.).

CĂTRE G. I. BELENKI. *Înainte de 4 mai 1915.* Primirea acestei scrisori este confirmată de G. I. Belenki în scrisoarea sa din 4 mai 1915 către V. I. Lenin (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.).

CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *După 4 iunie 1915.* Această scrisoare este pomenită de V. I. Lenin într-o scrisoare adresată Inessei Armand după 4 iunie 1915 (volumul de față, p. 84).

CĂTRE K. VIIK. *6 iunie 1915.* Într-o scrisoare din 6 iunie 1916 către A. M. Kollontai, N. K. Krupskaia menționează că V. I. Lenin a trimis o scrisoare lui Viik (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.).

CĂTRE K. B. RADEK. *Înainte de 19 iunie 1915.* De această scrisoare vorbește V. I. Lenin într-o scrisoare adresată lui K. B. Radek după data de 19 iunie 1915 (volumul de față, p. 87).

CĂTRE G. L. PEATAKOV. *Înainte de 24 iunie 1915.* Această scrisoare este menționată de V. I. Lenin într-o scrisoare adresată lui G. E. Zinoviev înainte de 24 iunie 1915 (volumul de față, p. 91).

TELEGRAMĂ CĂTRE N. V. KRÎLENKO. *Înainte de 25 iunie 1915.* Această telegramă este menționată de V. I. Lenin în scrisoarea sa din 25 iunie 1915 către G. E. Zinoviev (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.).

TELEGRAMĂ ȘI SCRISOARE CĂTRE E. F. ROZMIROVICI. *Înainte de 5 iulie 1915.* Ambele sînt menționate într-o scrisoare pe care V. I. Lenin a adresat-o lui G. E. Zinoviev înainte de 5 iulie 1915 (volumul de față, p. 94).

CĂTRE K. B. RADEK. *După 5 iulie 1915.* Această scrisoare este amintită de V. I. Lenin într-o scrisoare adresată lui G. E. Zinoviev după 5 iulie 1915 (volumul de față, p. 96).

CĂTRE D. N. BLAGOEV. *După 11 iulie 1915.* La această scrisoare se referă V. I. Lenin într-o scrisoare adresată lui G. E. Zinoviev după data de 11 iulie 1915 (volumul de față, p. 100).

TELEGRAMĂ CĂTRE V. A. KARPINSKI. *24 iulie 1915.* Această telegramă este menționată de V. I. Lenin în scrisoarea sa din 24 iulie 1915 către V. A. Karpinski (volumul de față, p. 111).

CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *După 16 august 1915.* Despre această scrisoare vorbește V. I. Lenin într-o scrisoare adresată lui S. N. Ravici după data de 16 august 1915 (volumul de față, p. 134).

CĂTRE E. I. RIVLINA. *După 19 august 1915.* Această scrisoare este menționată de V. I. Lenin într-o scrisoare adresată lui E. I. Rivlina după data de 19 august 1915 (volumul de față, p. 141).

www.dacoromanica.ro

CĂTRE S. S. SPANDARIAN. *28 august 1915.* Primirea acestei scrisori este confirmată de Spandarian în scrisoarea sa din 28 septembrie 1915 către V. I. Lenin (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.).

TELEGRAMĂ CĂTRE K. B. RADEK. *Înainte de 30 august 1915.* Această telegramă este menţionată de V. I. Lenin în scrisoarea sa din 30 august 1915 către G. E. Zinoviev (volumul de faţă, p. 149).

SCRISORI CĂTRE A. G. ŞLEAPNIKOV. *Înainte de 18 septembrie 1915.* Primirea acestor scrisori este confirmată de Şleapnikov în scrisoarea sa din 18 septembrie 1915 către V. I. Lenin (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.).

CĂTRE S. N. RAVICI. *Înainte de 19 septembrie 1915.* Această scrisoare este menţionată de V. I. Lenin într-o scrisoare adresată lui G. E. Zinoviev înainte de 19 septembrie 1915 (volumul de faţă, p. 158).

CĂTRE POLUBINOV (EGOR). *19 septembrie 1915.* Despre această scrisoare se vorbeşte în scrisoarea lui V. I. Lenin din 19 septembrie 1915 către V. A. Karpinski (volumul de faţă, p. 160).

CĂTRE M. M. LITVINOV. *20 septembrie 1915.* Primirea acestei scrisori este confirmată de M. M. Litvinov în scrisoarea sa din 28 septembrie 1915 către V. I. Lenin (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.).

CĂTRE A. G. ŞLEAPNIKOV. *20 septembrie 1915.* Primirea acestei scrisori este confirmată de Şleapnikov în scrisoarea sa din 26 septembrie 1915 către V. I. Lenin şi N. K. Krupskaia (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.).

CĂTRE L. B. KAMENEV. *24 septembrie 1915.* Primirea acestei scrisori este confirmată de L. B. Kamenev în scrisoarea sa din 8 decembrie 1915 către V. I. Lenin (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S. Vezi de asemenea volumul de faţă, p. 167).

CĂTRE A. M. KOLLONTAI. *Înainte de 26 septembrie 1915.* De această scrisoare vorbeşte V. I. Lenin într-o scrisoare adresată lui A. G. Şleapnikov după 26 septembrie 1915 (volumul de faţă, p. 169).

CĂTRE N. I. BUHARIN. *Între 26 septembrie şi 5 octombrie 1915.* Această scrisoare este menţionată de V. I. Lenin într-o scrisoare adresată lui G. E. Zinoviev între 26 septembrie şi 5 octombrie 1915 (volumul de faţă, p. 169).

CĂTRE A. M. KOLLONTAI. *Înainte de 10 octombrie 1915.* Această scrisoare este pomenită de V. I. Lenin în scrisoarea sa din 10 octombrie 1915 către A. G. Şleapnikov (volumul de faţă, p. 174)

www.dacoromanica.ro

CĂTRE A. M. KOLLONTAI. *După 13 octombrie 1915.* Despre această scrisoare vorbește V. I. Lenin în scrisoarea sa din 9 noiembrie către A. M. Kollontai (volumul de față, p. 177).

CĂTRE S. N. RAVICI. *Înainte de 9 noiembrie 1915.* Într-o scrisoare adresată lui V. A. Karpinski înainte de 9 noiembrie 1915, Lenin vorbește despre această scrisoare (volumul de față, p. 175).

CĂTRE UN TOVARĂȘ LETON. *Înainte de 9 noiembrie 1915.* De această scrisoare vorbește V. I. Lenin într-o scrisoare adresată lui G. L. Șklovski înainte de 9 noiembrie 1915 (volumul de față, p. 175). Adresantul pare a fi I. A. Berzin-Ziemelis, care a reprezentat la Conferința de la Zimmerwald social-democrația din Ținutul leton și a aderat la stînga zimmerwaldiană.

CĂTRE A. M. KOLLONTAI. *22 noiembrie 1915.* Această scrisoare este menționată de V. I. Lenin în scrisoarea sa din 22 noiembrie 1915 către A. M. Kollontai (volumul de față, p. 181).

CĂTRE M. M. HARITONOV. *Decembrie 1915.* Această scrisoare este menționată de M. M. Haritonov în scrisoarea sa din decembrie 1915 către V. I. Lenin (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.).

Cît privește celelalte scrisori negăsite din această perioadă, vezi vol. 26, p. 395—397 și vol. 27, p. 479—481.

1916

TELEGRAMĂ CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *Înainte de 9 martie 1916.* În scrisoarea sa din 9 martie 1916 către Șklovski, Zinoviev confirmă primirea acestei telegrame (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.).

SCRISORI CĂTRE N. I. BUHARIN. *Înainte de 11 martie 1916.* Despre aceste scrisori vorbește V. I. Lenin într-o scrisoare adresată lui A. G. Șleapnikov după 11 martie 1916 (volumul de față, p. 211 și p. 212).

CĂTRE N. I. BUHARIN. *Înainte de 19 martie 1916.* Această scrisoare este menționată de V. I. Lenin în scrisoarea sa din 19 martie 1916 către A. M. Kollontai (volumul de față, p. 217—218).

SCRISORI CĂTRE A. M. KOLLONTAI. *Martie 1916.* În scrisoarea lui V. I. Lenin către A. M. Kollontai din 19 martie 1916 se vorbește de trimiterea acestor scrisori (volumul de față, p. 216—217).

CĂTRE G. I. BELENKI. *Înainte de 12 aprilie 1916.* Primirea acestei scrisori este menționată de Belenki într-o scrisoare din 12 aprilie 1916 (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.).

www.dacoromanica.ro

CĂTRE V. A. KARPINSKI. *17 mai 1916.* Această scrisoare este menţionată de V. I. Lenin în scrisoarea sa din 17 mai 1916 către G. E. Zinoviev (volumul de faţă, p. 245).

CĂTRE R. V. MALINOVSKI. *Înainte de 7 iulie 1916.* Această scrisoare este menţionată de V. I. Lenin în scrisoarea sa din 7 iulie către I. F. Armand (volumul de faţă, p. 285).

SCRISORI CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *August 1916.* De aceste scrisori vorbeşte V. I. Lenin într-un bilet adresat lui Zinoviev nu mai devreme de 27 august 1916 (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.).

CĂTRE A. E. ABRAMOVICI. *După 26 august 1916.* Despre această scrisoare vorbeşte Abramovici în amintirile sale („Kommunist Sovetskoi Latvii", Riga, 1961, nr. 4, p. 38—39).

CĂTRE M. G. BRONSKI. *Înainte de 31 august 1916.* Această scrisoare este menţionată de V. I. Lenin în scrisoarea sa din 31 august 1915 către M. M. Haritonov (volumul de faţă, p. 310).

CĂTRE S. N. RAVICI ŞI G. E. ZINOVIEV. *28 noiembrie 1916.* Această scrisoare este pomenită de V. I. Lenin în scrisoarea sa din 28 noiembrie 1916 către I. F. Armand (volumul de faţă, p. 357).

Cît priveşte celelalte scrisori negăsite din această perioadă, vezi volumul 27, p. 481—482 şi vol. 30, p. 403—405.

1917

SCRISORI CĂTRE A. E. ABRAMOVICI. *Înainte de 6 ianuarie 1917.* Despre aceste scrisori vorbeşte V. I. Lenin în scrisoarea sa din 6 ianuarie 1917 către I. F. Armand (volumul de faţă, p. 383).

CĂTRE H. GUILBEAUX. *Înainte de 6 ianuarie 1917.* Această scrisoare este menţionată de V. I. Lenin în scrisoarea sa din 6 ianuarie 1917 către I. F. Armand (volumul de faţă, p. 383).

CĂTRE S. N. RAVICI. *După 6 ianuarie 1917.* Despre această scrisoare vorbeşte V. I. Lenin într-o scrisoare adresată Inessei Armand după data de 6 ianuarie 1917 (volumul de faţă, p. 386).

CĂTRE G. L. PEATAKOV. *4 februarie 1917.* Despre această scrisoare vorbeşte G. L. Peatakov în scrisoarea sa din 12 februarie 1917 către V. I. Lenin (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.).

CĂTRE G. A. USIEVICI. *26 martie 1917.* Această scrisoare este menţionată de V. I. Lenin în scrisoarea sa din 27 martie 1917 către I. F. Armand (volumul de faţă, p. 455).

Cît priveşte celelalte scrisori negăsite din această perioadă, vezi vol. 30, p. 405, vol. 31, p. 497—500 şi vol. 34, p. 472—473.

www.dacoromanica.ro

ADNOTĂRI

1 Este vorba, după cît se pare, de o proiectată plecare la Bruxelles în scopul de a participa la o şedinţă a Biroului socialist internaţional. — *1.*

2 Telegrama către directorul poliţiei din Cracovia a fost trimisă de Lenin în legătură cu percheziţionarea locuinţei sale din Poronino, la 7 august 1914, în urma unui denunţ fals în care se afirma că ar fi spion rus. Cu prilejul percheziţiei, vagmistrul de jandarmi însărcinat cu efectuarea ei a confiscat dintre lucrările lui V. I. Lenin un manuscris cu privire la problema agrară, luînd drept text cifrat tabelele statistice din acest manuscris şi obligîndu-l pe Lenin să se prezinte a doua zi la Nowy Targ, capitala judeţului, unde se aflau autorităţile militare. A doua zi, sosind la Nowy Targ, Lenin a fost arestat şi întemniţat. Arestarea lui Lenin a stîrnit energice proteste din partea păturilor progresiste ale opiniei publice din Polonia. În apărarea lui s-au ridicat social-democraţii polonezi I. S. Ganeţki, S. J. Bagocki, medicul Dłuski, vechi narodovolist din Zakopane, cunoscuţii scriitori polonezi Jan Kasprowycz, Wladisław Orkan şi alţii. La rugămintea Nadejdei Konstantinovna Krupskaia, parlamentarii austrieci Viktor Adler şi Hermann Diamand, care îl cunoşteau pe Lenin ca membru al Biroului socialist internaţional, au adresat guvernului cererea de a-l elibera pe garanţia lor. Acuzaţia de spionaj era atît de absurdă, încît poliţia din Cracovia a fost nevoită să constate că „împotriva lui Ulianov nu s-a găsit nimic infamant", iar la 19 august Vladimir Ilici a fost pus în libertate. — *2.*

3 La o săptămînă după eliberarea sa din închisoare, V. I. Lenin a obţinut, cu ajutorul lui Viktor Adler, aprobarea de a pleca din Cracovia, prin Viena, în Elveţia, şi împreună cu N. K. Krupskaia şi cu mama acesteia, E. V. Krupskaia, a sosit la Zürich în ziua de 5 septembrie 1914. În aceeaşi zi el a plecat la Berna, unde a stat pînă în februarie 1916. — *2.*

4 Este vorba de biblioteca de cărţi noi de pe lîngă această „Asociaţie". — *3.*

www.dacoromanica.ro

5 Este vorba de F. N. Samoilov, deputat în Duma de stat, care se afla la tratament în Elveţia, şi de apropiata lui plecare în Rusia. — *4*.

6 Este vorba de articolul *„Karl Marx (Scurtă schiţă biografică şi expunere a marxismului)"*, pe care V. I. Lenin l-a scris pentru Dicţionarul Enciclopedic Granat, popular pe vremea aceea în Rusia. În prefaţa la acest articol, apărut în broşură în 1918, Lenin indică din memorie că acest articol a fost scris în 1913. De fapt însă el a început să-l scrie în primăvara anului 1914, la Poronino ; fiind însă extrem de ocupat cu îndeplinirea sarcinilor legate de conducerea partidului şi a ziarului „Pravda", Lenin a fost nevoit să întrerupă lucrul. Abia în septembrie, după ce a sosit la Berna, el a reluat lucrul şi a terminat articolul în prima jumătate a lunii noiembrie 1914. — *4*.

7 Este vorba de organizarea editării organului central al P.M.S.D.R., ziarul „Soţial-Demokrat", şi a editării de literatură bolşevică ilegală. — *5*.

8 Este vorba de referatul pe tema „Războiul european şi socialismul", pe care V. I. Lenin urma să-l ţină la Geneva în ziua de 15 octombrie 1914. — *5*.

9 Este vorba de manifestul C.C. al P.M.S.D.R. „Războiul şi social-democraţia din Rusia" şi de „Răspuns lui E. Vandervelde", pe care V. I. Lenin intenţiona să le publice în limba franceză în gazeta „La Sentinelle".

„La Sentinelle" — gazetă, organ de presă al organizaţiei social-democrate elveţiene din cantonul Neuchâtel (Elveţia franceză) ; a fost fundată la Chaux-de-Fonds în 1890. Între 1906 şi 1910 apariţia ei a fost întreruptă. În anii primului război mondial, gazeta „La Sentinelle" s-a situat pe poziţii internaţionaliste. La 13 noiembrie 1914, în nr. 265 al ziarului, a fost publicat un text prescurtat al manifestului C.C. al P.M.S.D.R. „Războiul şi social-democraţia din Rusia".

Răspunsul către E. Vandervelde la telegrama pe care acesta o adresase Fracţiunii M.S.D.R. din Dumă a apărut în nr. 33 din 1 noiembrie 1914 al ziarului „Soţial-Demokrat". — *6*.

10 *„L'Humanité"* — cotidian, fondat de J. Jaurès în 1904, ca organ de presă al Partidului socialist francez. În timpul primului război mondial, aflîndu-se în mîinile aripii de extremă dreaptă a Partidului socialist francez, s-a situat pe poziţii social-şovine.

În 1918 conducerea politică a ziarului a fost încredinţată lui Marcel Cachin, militant de seamă al mişcării muncitoreşti franceze şi internaţionale. În anii care au urmat, ziarul a luat atitudine împotriva politicii imperialiste a guvernului francez, care trimisese forţe armate să participe la lupta împotriva Republicii sovietice. Din decembrie 1920, după scindarea Partidului socialist francez şi înfiinţarea Partidului Comunist din Franţa, ziarul a devenit organul central al acestuia din urmă. — *6*.

www.dacoromanica.ro

11 Este vorba de tezele intitulate „Sarcinile social-democrației revoluționare în războiul european", care au intrat în istorie sub denumirea de „Teze cu privire la război", și de manifestul C.C. al P.M.S.D.R. intitulat „Războiul și social-democrația din Rusia" (vezi Opere complete, vol. 26, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 1—7 și 13—22). — *8.*

12 *C.O.S.* — Comitetul organizațiilor din străinătate, ales la consfătuirea din decembrie 1911 de la Paris a grupurilor din străinătate ale P.M.S.D.R. Componența C.O.S. s-a schimbat de câteva ori. La conferința grupurilor din străinătate ale P.M.S.D.R. care a avut loc la Berna între 27 februarie și 4 martie 1915 au fost aleși în C.O.S.: N. K. Krupskaia, I. F. Armand, G. L. Șklovski și F. M. Kasparov. În perioada războiului, C.O.S., care se afla în Elveția și activa sub conducerea directă a lui V. I. Lenin, a desfășurat o vastă muncă de coordonare a activității secțiilor din străinătate ale P.M.S.D.R., a dus o luptă susținută împotriva social-șoviniștilor, pentru strîngerea rîndurilor internaționaliștilor de stînga din social-democrația internațională. — *9.*

13 Este vorba de referatul pe tema „Atitudinea socialiștilor față de război", ținut de G. V. Plehanov la Lausanne, în ziua de 11 octombrie 1914, din inițiativa grupului menșevic din acest oraș.

Referatul a fost urmat de dezbateri, la care a luat cuvîntul numai V. I. Lenin. S-au păstrat însemnările sumare făcute de el în timpul referatului și al cuvîntului de încheiere, rostit de Plehanov, precum și punctajul intervenției sale pe marginea acestui referat (vezi „Culegeri din Lenin", vol. XIV, p. 124—131). Textul intervenției lui V. I. Lenin, consemnat de un corespondent al ziarului „Golos", a fost publicat în nr. 33 din 21 octombrie 1914 al acestui ziar (vezi Opere complete, vol. 26, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 23—25). În același ziar a fost tipărită o dare de seamă asupra desfășurării adunării, împreună cu textul referatului lui G. V. Plehanov. — *9.*

14 Referatul pe tema „Proletariatul și războiul" a fost ținut de V. I. Lenin în ziua de 14 octombrie 1914 la Lausanne, iar referatul pe tema „Războiul european și socialismul" — în ziua de 15 octombrie la Geneva. — *9.*

15 Pentru a se putea edita un ziar în Elveția era nevoie de o garanție din partea unei personalități a vieții publice elvețiene. În acest scop, V. A. Karpinski a dus negocieri cu socialistul elvețian J. Sigg, deputat în parlamentul federal, care a consimțit să-și dea concursul la editarea ziarului. — *10.*

16 Este vorba de răspunsul dat de bolșevici la telegrama trimisă de E. Vandervelde fracțiunii social-democrate din Dumă, cu îndemnul de a sprijini guvernul țarist în războiul cu Germania. Răspunsul a fost publicat sub semnătura Comitetului Central al P.M.S.D.R. în nr. 33 din 1 noiembrie 1914 al ziarului „Sotial-Demokrat". — *11.*

17 *„Sotial-Demokrat"* — gazetă ilegală, organ central al P.M.S.D.R.; a apărut din februarie 1908 pînă în ianuarie 1917.

www.dacoromanica.ro

După nr. 32, apărut la 15 (28) decembrie 1913, editarea ziarului „Soţial-Demokrat" a fost vremelnic sistată. În septembrie 1914, îndată după sosirea sa în Elveţia, V. I. Lenin a depus o activitate susţinută pentru reluarea editării acestui organ de presă. La 1 noiembrie 1914 a apărut numărul următor — nr. 33 — al ziarului. Cu toate greutăţile enorme din timp de război, ziarul „Soţial-Demokrat" apărea regulat. Lenin se ocupa îndeaproape de problemele editării ziarului, stabilea conţinutul fiecărui număr, redacta materiale, se ocupa de formatul şi de tipărirea ziarului.

Difuzarea ziarului „Soţial-Demokrat" în Rusia, reproducerea principalelor lui articole în ziarele bolşevice locale au contribuit la luminarea politică şi la educarea internaţionalistă a proletariatului din Rusia, la pregătirea maselor pentru revoluţie. „Soţial-Demokrat" a avut un rol important în opera de unire a elementelor internaţionaliste ale social-democraţiei revoluţionare. — *11.*

18 „*Golos*" — cotidian menşevic ; a apărut la Paris din septembrie 1914 pînă în ianuarie 1915. — *11.*

19 V. I. Lenin se referă la scrisoarea lui P. Maslov către redacţia ziarului „Russkie Vedomosti", publicată sub titlul „Războiul şi tratatele comerciale" în nr. 207 din 10 (23) septembrie 1914 al acestui ziar, la articolul lui E. Smirnov (Gurevici) „Războiul şi democraţia europeană", publicat în nr. 202 din 3 (16) septembrie 1914 al aceluiaşi ziar, precum şi la apelul scriitorilor, artiştilor plastici şi actorilor intitulat „În legătură cu războiul", publicat în nr. 223 din 28 septembrie (11 octombrie) 1914 al ziarului „Russkoe Slovo".

Tăieturi din aceste ziare cu însemnările făcute de V. I. Lenin se păstrează la Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S. — *13.*

20 Lenin se referă la Conferinţa „de unificare" de la Bruxelles din zilele de 16—18 iunie 1914, convocată de Comitetul executiv al Biroului socialist internaţional pentru un „schimb de păreri" în problema posibilităţii refacerii unităţii P.M.S.D.R. La conferinţă au fost reprezentaţi : Comitetul Central al P.M.S.D.R. (bolşevicii), Comitetul de organizare (menşevicii), grupul plehanovist „Unitatea", grupul „Vpered", „Bundul", Social-democraţia din Ţinutul leton, social-democraţia din Lituania, social-democraţii polonezi, opoziţia social-democrată poloneză, P.P.S. („leviţa"). Din partea Comitetului executiv al B.S.I. au participat : E. Vandervelde, C. Huysmans, K. Kautsky ş.a. Cu mult înainte de conferinţă, conducătorii B.S.I. se înţeleseseră în secret cu lichidatorii să acţioneze de comun acord împotriva bolşevicilor. Bolşevicii, îndrumaţi de Lenin, au refuzat să se supună hotărîrilor Conferinţei de la Bruxelles şi au demascat în faţa proletariatului internaţional adevăratele scopuri ale acestor „amatori de unificări". — *13.*

21 „*Die Neue Zeit*" — organ teoretic al Partidului social-democrat german ; a apărut la Stuttgart din 1883 pînă în 1923. Pînă în octombrie 1917 a apărut sub îngrijirea lui Karl Kautsky, iar după

www.dacoromanica.ro

aceea sub îngrijirea lui H. Cunow. În timpul primului război mondial, revista s-a situat pe poziții centriste, sprijinind în fapt pe social-șoviniști. — *13.*

22 La începutul războiului, o parte din membrii Comitetului organizațiilor din străinătate ale P.M.S.D.R., aflat la Paris, și o parte din membrii secției bolșevice din Paris — N. I. Sapojkov (Kuznețov), A. V. Britman (Antonov) și alții — au adoptat, împreună cu menșevicii și cu eserii, textul unei declarații din partea „socialiștilor ruși", pe care au publicat-o în presa franceză, și au plecat pe front. — *13.*

23 Este vorba de manifestul cu privire la război, adoptat de Congresul socialist internațional extraordinar care a avut loc la Basel în zilele de 24 și 25 noiembrie 1912. Manifestul recomanda ca, în cazul izbucnirii unui război imperialist, criza economică și politică provocată de război să fie folosită de socialiști pentru desfășurarea luptei în vederea revoluției socialiste. — *15.*

24 Este vorba de convocarea sesiunii a III-a a celei de-a IV-a Dume de stat. Sesiunea și-a început lucrările la 27 ianuarie (st. v.) 1915. — *16.*

25 Este vorba de Fracțiunea muncitorească social-democrată din Rusia în Duma a IV-a de stat, din care făceau parte deputații bolșevici A. E. Badaev, G. I. Petrovski, M. C. Muranov, F. N. Samoilov, N. R. Șagov și R. V. Malinovski (ulterior demascat ca provocator). — *16.*

26 *Biroul socialist internațional* (B.S.I.) — organ executiv și informativ permanent al Internaționalei a II-a. Hotărîrea cu privire la crearea B.S.I. a fost adoptată la Congresul de la Paris al Internaționalei a II-a (1900). Sediul B.S.I. a fost la Bruxelles. După izbucnirea primului război mondial, B.S.I. a devenit un instrument docil în mîinile social-șoviniștilor.

Vorbind în scrisoarea de față despre crearea unui B.S.I. „german", V. I. Lenin are în vedere propunerea social-șoviniștilor germani ca sediul Comitetului executiv al B.S.I. să fie mutat de la Bruxelles la Amsterdam. — *16.*

27 După cît se pare, este vorba aici de o scrisoare pe care L. B. Kamenev i-a trimis-o lui V. I. Lenin prin A. G. Șleapnikov, care, în drum spre frontieră, îl vizitase pe Kamenev la Mustamеaki. — *17.*

28 Este vorba de modificările făcute de V. I. Lenin în textul manifestului C.C. al P.M.S.D.R. Manifestul, împreună cu cele cinci modificări, se păstrează la Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S. Sub titlul „Războiul și social-democrația din Rusia" și sub semnătura C.C. al P.M.S.D.R., manifestul a fost publicat în nr. 33 din 1 noiembrie 1914 al ziarului „Soțial-Demokrat", organul central al P.M.S.D.R. — *17.*

www.dacoromanica.ro

23 „*Sozialistische Monatshefte*" — revistă, principalul organ de presă al oportuniștilor germani. A apărut la Berlin din 1897 pînă în 1933. În perioada primului război mondial s-a situat pe poziții social-șovine. — *18.*

30 La Montreux (în apropiere de Clarens), V. I. Lenin a ținut un referat pe tema războiului în ziua de luni 26 octombrie, iar la Zürich în ziua de marți 27 octombrie 1914. — *18.*

31 Este vorba de o notă scrisă de V. A. Karpinski spre a fi publicată în ziarul „Soțial-Demokrat". — *19.*

32 În această scrisoare, primită de V. I. Lenin de la A. G. Șleapnikov, acesta din urmă îi comunica date referitoare la grevele și demonstrațiile muncitorești de protest împotriva războiului imperialist care au avut loc în ziua de 1 august (19 iulie) 1914 dincolo de bariera Nevskaia, în cartierul Vîborg și în alte cartiere muncitorești ale Petrogradului în legătură cu decretarea mobilizării generale. Corespondența întocmită pe baza materialelor furnizate de această scrisoare a apărut în nr. 35 din 12 decembrie 1914 al ziarului „Soțial-Demokrat". — *21.*

33 Este vorba de convorbirea pe care A. G. Șleapnikov o avusese la sfîrșitul lunii octombrie 1914 cu P. Troelstra, lider al social-democrației olandeze, care din însărcinarea liderilor oportuniști ai social-democrației germane venise la Stockholm pentru a obține aici consimțămîntul ca pe toată durata războiului sediul B.S.I să fie mutat la Amsterdam și pentru a-i convinge pe social-democrații din țările scandinave să aprobe poziția trădătoare a conducerii social-democrației germane. În timpul întrevederii cu P. Troelstra, care a avut loc în prezența lui I. Larin, reprezentant al Comitetului de organizare, precum și în prezența menșevicului Dalin, a Aleksandrei Kollontai și altora, A. G. Șleapnikov i-a înmînat lui Troelstra manifestul C.C. al P.M.S.D.R., răspunsul Fracțiunii M.S.D.R. bolșevice către E. Vandervelde, iar apoi, la cererea lui, i-a transmis scrisori cuprinzînd lămuriri în problema atitudinii bolșevicilor față de război. — *22.*

34 Este vorba de articolul lui A. Panneckoek „Der Zusammenbruch der Internationale", publicat în nr. 245, 246 și 247 din 20, 21 și 22 octombrie 1914 ale ziarului „Berner Tagwacht", organ al Partidului social-democrat elvețian. — *22.*

35 Este vorba de o conferință a socialiștilor din țările neutre, a cărei convocare fusese inițiată de P. Troelstra și de T. Stauning. Conferința a avut loc la Copenhaga în zilele de 17 și 18 ianuarie 1915. La lucrările ei au participat reprezentanți ai partidelor socialiste din Suedia, Danemarca, Norvegia și Olanda. Conferința a adoptat o rezoluție prin care partidele social-democrate din țările neutre erau îndemnate să-și determine guvernele ca acestea să-și asume rolul de mediatori între țările beligerante și să grăbească restabilirea păcii. Unele partide social-democrate au prezentat la conferință declarații proprii cu privire la atitudinea lor față de

www.dacoromanica.ro

război. Din partea C.C. al P.M.S.D.R. a fost transmis nr. 33 al ziarului „Soţial-Demokrat", cuprinzînd manifestul „Războiul şi social-democraţia din Rusia", precum şi comunicatul oficial cu privire la arestarea deputaţilor bolşevici din Dumă. — *23.*

36 Pe social-democratul suedez de stînga Z. Höglund, Lenin l-a cunoscut la Congresul socialist internaţional care a avut loc la Copenhaga între 28 august şi 3 septembrie 1910. În scopul de a strînge rîndurile marxiştilor revoluţionari din diferite ţări, Lenin organizase atunci o consfătuire a social-democraţilor de stînga prezenţi la congres. — *23.*

37 Pentru a îmbunătăţi stabilirea de legături regulate cu organizaţiile de partid din Rusia, Lenin a căutat să afle, prin intermediul unor tovarăşi, dacă există posibilităţi pentru o eventuală mutare a lui din Elveţia în Suedia sau în Norvegia. Ulterior a renunţat la acest proiect. — *25.*

38 Este vorba de apelul intitulat „Din partea scriitorilor, artiştilor plastici şi actorilor", conceput în spiritul patriotismului burghez şi al justificării războiului din punctul de vedere al Rusiei ţariste Printre alţi reprezentanţi de seamă ai literaturii şi artei, Maxim Gorki a semnat şi el acest apel, care a fost publicat în nr. 223 din 28 septembrie (11 octombrie) 1914 al ziarului „Russkoe Slovo", precum şi în alte ziare burgheze. În legătură cu aceasta, V. I. Lenin a publicat în nr. 34 al ziarului „Soţial-Demokrat" o notă intitulată „Către autorul «Cîntecului şoimului»", care era în fond o scrisoare deschisă adresată lui M. Gorki şi în care, condamnînd şi blamînd cu asprime faptul că a semnat sus-menţionatul apel, Lenin sublinia pe un ton prietenesc greşeala săvîrşită de Gorki, greşeală care putea să aducă prejudicii clasei muncitoare, în rîndurile căreia el se bucura de încredere şi dragoste (vezi Opere complete, vol. 26, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 95—96). — *25.*

39 Este vorba, probabil, de referatul „Războiul şi social-democraţia", ţinut de Lenin în octombrie 1914 la Casa poporului din Zürich. Scurte însemnări redacţionale cu privire la acest referat au fost publicate în nr. 309 din 7 noiembrie al ziarului social-democrat austriac „Arbeiter-Zeitung" din Viena, precum şi în nr. 308 din 10 noiembrie 1914 al ziarului social-democrat german „Vorwärts".

În urma scrisorii de faţă, la 22 noiembrie 1914 redacţia ziarului „Vorwärts" a publicat o notiţă în care se arăta că, în referatul său, V. I. Lenin a criticat poziţia social-democraţiei germane şi a celei austriece şi a făcut aprecieri despre prăbuşirea Internaţionalei a II-a.

„Arbeiter-Zeitung" — cotidian, organ central al social-democraţiei austriece ; a fost întemeiat de V. Adler în 1889 la Viena. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii social-şovine.

www.dacoromanica.ro

„*Vorwärts*" — cotidian, organ central al Partidului social-democrat din Germania ; a apărut la Berlin cu începere din 1891. În ultimii ani ai secolului trecut, după moartea lui Engels, redacţia ziarului a încăput în mîinile aripii de dreapta a partidului şi a publicat sistematic articole scrise de oportunişti. În perioada primului război mondial, „Vorwärts" s-a situat pe poziţiile social-şovinismului. — *26.*

40 Congresul Partidului social-democrat suedez la care se referă V. I. Lenin a avut loc la Stockholm în ziua de 23 noiembrie 1914. Problema centrală de pe ordinea de zi a congresului a fost aceea a atitudinii faţă de război. În numele C.C. al P.M.S.D.R., congresul a fost salutat de A. G. Şleapnikov, care a dat citire unei declaraţii care chema la luptă împotriva războiului imperialist şi condamna trădarea comisă de liderii social-şovini ai social-democraţiei germane şi ai partidelor socialiste din alte ţări. După citirea declaraţiei, conducătorul aripii de dreapta a social-democraţiei suedeze, K. Branting, a propus congresului să-şi exprime regretul în legătură cu punctul din declaraţie în care se condamna comportarea social-democraţiei germane, motivîndu-şi propunerea prin aceea că congresul social-democraţilor suedezi „nu are căderea să condamne alte partide". Împotriva propunerii lui K. Branting a luat poziţie Z. Höglund, liderul social-democraţilor suedezi de stînga, care a declarat că numeroşi social-democraţi suedezi împărtăşesc părerea exprimată în declaraţia C.C. al P.M.S.D.R. Cu majoritate de voturi însă, congresul a adoptat propunerea lui Branting. O dare de seamă asupra lucrărilor congresului a fost publicată în nr. 36 din 9 ianuarie 1915 al ziarului „Soţial-Demokrat". — *27.*

41 Este vorba de formarea în cadrul Partidului social-democrat german a unei aripi internaţionaliste de stînga în frunte cu K. Liebknecht şi R. Luxemburg, aripă care a constituit nucleul de bază al Uniunii „Spartacus". — *28.*

42 Aici este vorba, probabil, de articolul „The Opening of Parliament" („Cu prilejul deschiderii parlamentului"), apărut în nr. 3 716 din 14 noiembrie 1914 al revistei burgheze engleze „The Economist".

Vezi în articolul lui V. I. Lenin „Filantropii burghezi şi social-democraţia revoluţionară" (Opere complete, vol. 26, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 191—193) aprecieri asupra poziţiei revistei „The Economist" în problema păcii. — *28.*

43 Este vorba de împrumutul de 3 000 de coroane obţinut de P.M.S.D.R. din partea Partidului social-democrat suedez în 1907, în timpul Congresului al V-lea (de la Londra). — *28.*

44 Este vorba de biblioteca personală a lui V. I. Lenin, pe care acesta o lăsase la Cracovia în timpul primului război mondial. O mare parte din fondurile ei au dispărut. Într-o lucrare a lui L. Naidus, intitulată „Lenin în Polonia", se spune că în „1930

www.dacoromanica.ro

anticarul Tafet din Cracovia arăta vizitatorilor cîteva cărţi purtînd semnătura proprie a lui Lenin. Două cărţi fuseseră găsite de d-rul Sudleacek, pe vremea cînd îşi făcea serviciul în armata austriacă, la comandatura militară a oraşului. O parte din această bibliotecă a fost folosită ca maculatură. Proprietara unei băcănii de pe strada Lubomirski ambala mărfurile vîndute în pagini din cărţile lui Lenin. 12 cărţi din biblioteca lui Lenin au fost găsite la ea de scriitorul Gryimailo-Sedlecki, care în 1931 le-a donat bibliotecii orăşeneşti din Bygdoszcz. La 29 martie 1945, în conformitate cu o hotărîre din 17 martie 1945 a Radei populare orăşeneşti, preşedintele consiliului municipal al oraşului Bygdoszcz, eliberat de trupele sovietice, a înmînat cărţile rămase din biblioteca lui Lenin unui împuternicit al Direcţiei politice a armatei sovietice spre a fi transmise în dar guvernului sovietic". — *33.*

45 Este vorba de textul cules al numărului 33 din ziarul „Soţial-Demokrat", în care a apărut manifestul C.C. al P.M.S.D.R. intitulat „Războiul şi social-democraţia din Rusia". — *34.*

46 Este vorba de arestarea bolşevicilor care participaseră la conferinţa de la Ozerki, în apropiere de Petrograd ; printre persoanele arestate au fost şi membrii Fracţiunii M.S.D.R. din Duma a IV-a de stat.

Conferinţa de la Ozerki a avut loc în zilele de 2—4 (15—17) noiembrie 1914. În afară de deputaţii bolşevici din Duma a IV-a de stat au participat la această conferinţă reprezentanţi ai organizaţiilor bolşevice din Petrograd, Ivanovo-Voznesensk, Harkov şi Riga.

La 4 (17) noiembrie, îndată după încheierea lucrărilor conferinţei, în Ozerki şi-a făcut apariţia poliţia, pe care un provocator o informase asupra locului în care se vor întruni delegaţii. Asupra deputaţilor bolşevici G. I. Petrovski, A. E. Badaev ş.a. au fost găsite tezele leniniste cu privire la război, precum şi nr. 33 al ziarului „Soţial-Demokrat", în care fusese publicat manifestul C.C. al P.M.S.D.R. intitulat „Războiul şi social-democraţia din Rusia". Toţi participanţii la conferinţă au fost arestaţi, cu excepţia deputaţilor bolşevici, care beneficiau de imunitate parlamentară. Peste două zile însă au fost arestaţi şi ei, iar apoi deferiţi justiţiei şi deportaţi pe viaţă în Siberia răsăriteană. Pe marginea procesului deputaţilor bolşevici, Lenin a scris articolul intitulat „Ce a dovedit procesul Fracţiunii muncitoreşti social-democrate din Rusia", care a apărut în nr. 40 din 29 martie 1915 al ziarului „Soţial-Demokrat" (vezi Opere complete, vol. 26, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 167—175). — *36.*

47 Este vorba de răspunsul lichidatorilor petersburghezi (P. P. Maslov, A. N. Potresov, N. Cerevanin (F. A. Lipkin) ş.a.) la telegrama prin care E. Vandervelde făcea apel la social-democraţii ruşi să nu întreprindă nimic împotriva războiului. În răspunsul lor, lichidatorii au declarat că aprobă intrarea unor reprezentanţi ai socialiştilor belgieni, francezi şi englezi în guvernele burgheze

www.dacoromanica.ro

ale țărilor lor, că aprobă în întregime poziția social-șoviniștilor și că în activitatea lor nu vor întreprinde nimic împotriva războiului. Răspunsul lichidatorilor a fost publicat în nr. 34 al ziarului „Soțial-Demokrat", cu o notă din partea redacției. — *37.*

48 „*Pravda*" — cotidian bolșevic legal; primul număr al ziarului a apărut la Petersburg în ziua de 22 aprilie (5 mai) 1912.

Hotărîrea cu privire la necesitatea editării unui cotidian muncitoresc de masă a fost adoptată de cea de-a VI-a Conferință generală (de la Praga) a P.M.S.D.R.

Lenin exercita conducerea ideologică a „Pravdei", scria aproape zilnic materiale pentru ziar, dădea îndrumări redacției acestuia. El căuta să imprime ziarului un spirit combativ, revoluționar.

„Pravda" asigura legătura de zi cu zi dintre partid și masele largi populare. În jurul ei s-a format o numeroasă armată de corespondenți muncitori. În bună parte, munca organizatorică a partidului era concentrată la redacția „Pravdei". Aici se organizau întîlniri cu reprezentanții celulelor locale de partid, se concentrau știrile cu privire la munca de partid în fabrici și uzine, de aici se transmiteau directivele Comitetului Central și ale Comitetului de partid din Petersburg.

„Pravda" a fost în permanență supusă unei crîncene prigoane polițienești. La 8 (21) iulie 1914 a fost definitiv interzisă.

Editarea ziarului „Pravda" a fost reluată după revoluția burghezo-democratică din 1917. Cu începere din 5 (18) martie 1917, „Pravda" a început să apară ca organ al Comitetului Central și al Comitetului din Petersburg al P.M.S.D.R. — *39.*

49 Comitetul de organizare al menșevicilor anunțase apropiata apariție a unui nou organ al său, sub denumirea de „Otkliki", care însă n-a mai apărut.

„*Mîsl*" — cotidian editat de partidul eserilor; a apărut la Paris din noiembrie 1914 pînă în martie 1915. A fost interzis din ordinul guvernului francez. — *39.*

50 Este vorba de rezoluția intitulată „Răspunsul social-democraților gruzini, membri ai Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia, aflați la Geneva și în împrejurimile ei, către o organizație politică națională care acționează pe teritoriul unuia dintre statele beligerante". Această organizație propusese bolșevicilor gruzini să folosească situația creată de război pentru a uni națiunile asuprite de țarism și a organiza, sub protecția și cu sprijinul material al uneia dintre puterile beligerante, răscoale îndreptate împotriva Rusiei. În răspunsul lor, bolșevicii gruzini au respins această propunere, apreciind-o ca un act de provocare din partea imperialiștilor.

Intenționînd să publice această rezoluție în nr. 35 al ziarului „Soțial-Demokrat", Lenin a scris următoarea notă, destinată să însoțească textul rezoluției: „*Din partea redacției.* Publicăm rezoluția de față spre a releva justețea deplină a atitudinii social-democraților gruzini. Niciodată și în nici o împrejurare nu trebuie

www.dacoromanica.ro

să fim complici ai monarhiilor, nici ai monarhiei ruse, nici ai celei austriece sau germane". Întrucît, din cauza abundenței de materiale, rezoluția n-a mai putut să apară în nr. 35, ea a fost mai întîi amînată pentru numărul următor, dar apoi n-a mai fost publicată.

Textul rezoluției, împreună cu nota scrisă de Lenin, a fost publicat în 1931 în „Culegeri din Lenin", vol. XVII, p. 321—322. — *41.*

51 Este vorba de un apel către femei scris de A. M. Kollontai și trimis de ea o dată cu scrisoarea ei din 28 noiembrie 1914 către V. I. Lenin, spre a fi publicat în ziarul „Soțial-Demokrat". Apelul nu a fost publicat. — *41.*

52 Este vorba de membrii redacției revistei „Rabotnița", care a fost înființată cu participarea lui V. I. Lenin și care a apărut legal la Petrograd începînd de la 23 februarie și pînă la 26 iunie 1914. Din redacția acestei reviste au făcut parte: I. F. Armand, N. K. Krupskaia, L. N. Stal, A. I. Elizarova, K. N. Samoilova, P. F. Kudelli și K. I. Nikolaeva. — *41.*

53 Este vorba de următoarele articole ale lui K. Kautsky: 1) „Die Internationalität und der Krieg", „Die Neue Zeit" nr. 8, 27. November 1914. 2) „Die Sozialdemokratie im Kriege", „Die Neue Zeit" nr. 1, 2. Oktober 1914. În articolul „Die Sozialdemokratie im Kriege", Kautsky scria că, „dacă lucrurile vor ajunge la război, fiecare națiune trebuie să se apere cum poate. De aici rezultă pentru social-democrațiile tuturor națiunilor același drept sau aceeași datorie de a participa la această apărare: nici una dintre ele nu trebuie să facă reproșuri alteia". — *42.*

54 Este vorba de cuvîntarea rostită de I. Larin, reprezentant al Comitetului de organizare menșevic, la Congresul din 23 noiembrie 1914 al Partidului social-democrat suedez. Vezi în această privință articolele lui V. I. Lenin „Ce fel de «unitate» a proclamat Larin la congresul din Suedia?" și „Și acum? (Sarcinile partidelor muncitorești în legătură cu oportunismul și social-șovinismul)" (Opere complete, vol. 26, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 125—127 și 110—117). — *43.*

55 Comisia generală a sindicatelor din Germania reproșase ziarului „Vorwärts" că nu acordă suficientă atenție problemelor cu caracter practic, că nu ripostează suficient de energic la atacurile altor partide socialiste și că, în timp ce caută să justifice cruzimile inamicului, el generalizează unele cazuri de cruzime din partea germanilor (vezi „Vorwärts" nr. 321, 323 și 325 din 24, 26 și 28 noiembrie 1914, la rubrica „Aus der Partei"). — *43.*

56 Este vorba de relatarea apărută în „Vorwärts" cu privire la referatul pe tema „Războiul și social-democrația", ținut de V. I. Lenin la Zürich la sfîrșitul lunii octombrie 1914 (vezi adnotarea 39). — *43.*

www.dacoromanica.ro

57 Este vorba de observaţiile făcute de V. A. Karpinski, în scrisoarea sa din 9 decembrie 1914 către V. I. Lenin, pe marginea articolului lui V. I. Lenin „Mîndria naţională a velicoruşilor" (vezi „Culegeri din Lenin", vol. XI, p. 257—258). — *44.*

58 Este vorba de declaraţia scrisă pe care Karl Liebknecht a adresat-o la 2 decembrie 1914 preşedintelui Reichstagului şi care conţinea motivele refuzului său de a vota creditele de război. În şedinţă, Liebknecht fusese privat nu numai de dreptul de a lua cuvîntul, ci şi de acela de a cere includerea motivării sale în procesul-verbal de şedinţă a Reichstagului. Social-democraţii germani de stînga au difuzat ilegal textul acestei declaraţii, tipărit în foaie volantă. În nr. 35 al ziarului „Soţial-Demokrat" se spunea că, „din lipsă de spaţiu, o parte din materiale, printre care şi declaraţia lui Liebknecht, au fost amînate pentru numărul următor". Declaraţia n-a mai apărut în ziarul „Soţial-Demokrat". — *44.*

59 Este vorba de o scrisoare pe care Shaw-Desmond, corespondentul ziarului social-democrat englez „The Labour Leader", a adresat-o lui Lenin la 29 noiembrie 1914 cu rugămintea de a i se comunica ce atitudine are P.M.S.D.R. în problema războiului şi a păcii. În răspunsul său, scris chiar pe scrisoarea lui Shaw-Desmond, precum şi în scrisoarea de faţă, V. I. Lenin a arătat cum priveşte P.M.S.D.R. problema păcii.

„The Labour Leader" — gazetă săptămînală, fundată în 1891 ; începînd din 1893, a fost organul de presă al Partidului laburist independent din Anglia. Din 1922 ziarul a apărut sub denumirea de „New Leader" ; din 1946 apare sub denumirea de „Socialist Leader". — *46.*

60 *„Hamburger Echo"* — cotidian, organ de presă al organizaţiei din Hamburg a Partidului social-democrat german.

V. I. Lenin se referă la articolul lui Haenisch „Der deutsche «Verrat» an der Internationale" („«Trădarea» Internaţionalei de către germani"), apărut în nr. 286 din 8 decembrie 1914 al ziarului „Hamburger Echo". — *46.*

61 Este vorba, probabil, de corespondenţa intitulată „Muncitorul din Petersburg şi războiul (Constatările unui muncitor petersburghez la începutul războiului)", apărută în 1915 în revista „Kommunist" nr. 1—2. — *47.*

62 Lenin se referă la scrisoarea lui L. Martov către redacţia ziarului „Golos", apărută sub titlul „Despre pretinsa mea izolare" („Golos" nr. 87 din 23 decembrie 1914). În această scrisoare, precum şi în referatul pe tema „Războiul şi criza socialismului", ţinut la Berna în ziua de 16 decembrie 1914, Martov a definit schimbarea poziţiei pe care o adoptase la începutul războiului. — *47.*

63 Lenin se referă la răspunsul dat de Kautsky la o anchetă întreprinsă de gazeta „The Labour Leader". Rezultatele acestei an-

www.dacoromanica.ro

chete au fost tipărite în nr. 52 din 24 decembrie 1914 al gazetei, sub titlul „Peace and Goodwill shall yet Reign. Messages of Fraternity across the Battlefields" („Pacea şi bunăvoinţa se vor instaura totuşi. Mesaje de frăţie peste cîmpurile de luptă"). Părerea lui Kautsky a fost tipărită prima. — *48*.

64 Deoarece partea din străinătate a C.C. al P.M.S.D.R. nu avea o tipografie proprie, organul central al partidului bolşevic se culegea într-o mică zeţărie particulară, al cărei proprietar era un vechi emigrant ucrainean, Leahoţki (larg cunoscut în cercurile de emigranţi politici sub numele conspirativ „Kuzma"), şi se tipărea la tipografia Chaulmontet din Geneva. Culesul fiecărui număr al ziarului „Soţial-Demokrat" era legat de mari dificultăţi, deoarece zeţăria lui Leahoţki era singura din Elveţia care avea litere ruseşti şi în care se culegeau publicaţiile mai multor organizaţii. Din primele luni ale anului 1915, cînd în această zeţărie a început să fie culeasă gazeta „Borotba", editată de naţionaliştii ucraineni, de partea cărora erau simpatiile lui Kuzma şi ale soţiei sale („Kuzmiha"), care avea o mare influenţă asupra lui, culesul ziarului „Soţial-Demokrat" a devenit extrem de dificil. Aşa se explică de ce problema culesului organului central era mereu la ordinea zilei, ceea ce se poate vedea din scrisorile lui V. I. Lenin şi N. K. Krupskaia către V. A. Karpinski şi alţii. In scurt timp însă a fost găsită o tipografie elveţiană (tip. Benteli din Bümplitz, lîngă Berna) care avea litere ruseşti ; aici au fost culese şi tipărite unele dintre numerele ziarului „Soţial-Demokrat" şi alte materiale.

Propunerea de a se trimite un zeţar de la Paris emana, probabil, de la G. I. Belenki. Această propunere a rămas fără urmare. — *49*.

65 Telegrama menţionată de V. I. Lenin constituia răspunsul lui la o comunicare a redacţiei publicaţiilor „Granat" privind prescurtările efectuate în articolul „Karl Marx (Scurtă schiţă biografică şi expunere a marxismului)", scris de el pentru Dicţionarul enciclopedic editat de societatea „Fraţii Granat". Cu unele prescurtări şi sub semnătura *V. Ilin*, articolul a fost publicat în volumul 28 al dicţionarului. Textul integral al articolului a fost publicat în 1925 (vezi Opere complete, vol. 26, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 43—94). — *52*.

66 „*Russkaia Şkola*" — revistă de pedagogie generală.

„*Svobodnoe Vospitanie*" — revistă lunară de pedagogie. — *52*.

67 „*Sovremennîi Mir*" — revistă lunară pentru literatură, ştiinţă şi politică ; a apărut la Petersburg din 1906 pînă în 1918. Printre colaboratorii ei se numărau mulţi menşevici, printre care şi Plehanov. În 1914—1918 revista a devenit un organ de presă al social-şoviniştilor. — *53*.

www.dacoromanica.ro

68 „*Naşa Zarea*“ — revistă lunară legală a menşevicilor-lichidatori; a apărut la Petersburg din ianuarie 1910 pînă în septembrie 1914. — *53.*

69 Este vorba de o scrisoare în care N. K. Krupskaia o ruga pe A. L. Reazanova să înştiinţeze pe socialistele austriece că se proiectează convocarea unei conferinţe socialiste internaţionale a femeilor. — *53.*

70 Scrisoarea de faţă conţine răspunsul dat de V. I. Lenin la o scrisoare în care M. I. Menelevski (Basok), unul dintre conducătorii organizaţiei burghezo-naţionaliste „Uniunea pentru eliberarea Ucrainei“, îi propusese să întreprindă acţiuni comune (vezi în această privinţă articolul lui V. I. Lenin „În legătură cu calomniatorii“ (Opere complete, vol. 34, Bucureşti, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 125—126). — *54.*

71 Este vorba de planul unei broşuri pentru muncitoare, pe care I. F. Armand intenţiona s-o scrie pe vremea aceea. Broşura n-a fost tipărită. — *55.*

72 Ziarul „Golos“ a fost interzis de autorităţile franceze. Ultimul număr — 108 — a apărut la 17 ianuarie 1915. Nota cu privire la interzicerea ziarului „Golos“ n-a apărut în „Soţial-Demokrat“. — *57.*

73 Este vorba de reproduceri după fotografiile deputaţilor social-democraţi din Duma de stat în haine de deţinuţi, reproduceri destinate a fi plasate printre muncitorii suedezi. — *57.*

74 Este vorba de articolul lui V. I. Lenin „Şi acum? (Sarcinile partidelor muncitoreşti în legătură cu oportunismul şi social-şovinismul)“, apărut în nr. 36 al ziarului „Soţial-Demokrat“, articol în care A. G. Şleapnikov era menţionat ca reprezentant al C.C. al P.M.S.D.R. (vezi Opere complete, vol. 26, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 110—117). — *57.*

75 Este vorba de aderenţii Comitetului de organizare menşevic (C.O.), care fusese constituit în 1912 la conferinţa din august a menşevicilor-lichidatori, a troţkiştilor şi a altor grupuri şi curente antipartinice. Martov, Akselrod, Martînov şi Semkovski făceau parte din Secretariatul din străinătate al Comitetului de organizare. — *58.*

76 Este vorba de „Buletinul informativ al Organizaţiei din străinătate a Bundului“; a apărut la Geneva din iunie 1911 pînă în mai 1916. Au apărut în total 11 numere. — *58.*

77 Este vorba de rezoluţia conferinţei socialiştilor din ţările neutre care a avut loc la Copenhaga în zilele de 17 şi 18 ianuarie 1915 (vezi adnotarea 35). — *58.*

78 Este vorba de încercarea întreprinsă de grupul de la Bauy (localitate din Elveţia; din acest grup făceau parte N. I. Buharin,

www.dacoromanica.ro

E. F. Rozmirovici şi N. V. Krîlenko) de a edita un ziar propriu, separat de O.C. De pregătirile pentru editarea unui asemenea ziar a aflat V. I. Lenin în mod întîmplător, dintr-o scrisoare prin care acest grup propusese Inessei Armand să colaboreze la ziar. V. I. Lenin considera inoportună editarea unor asemenea gazetuţe. Problema „O.C. şi crearea unui ziar nou" a fost discutată la conferinţa organizaţiilor din străinătate ale P.M.S.D.R. care a avut loc la Berna între 22 februarie şi 4 martie 1915. Conferinţa a adoptat o rezoluţie care a confirmat justeţea punctului de vedere al lui Lenin (vezi „Rezoluţiile şi hotărîrile congreselor, conferinţelor P.C.U.S. şi ale plenarelor C.C.", partea I, Bucureşti, E.P.L.P. 1954, p. 341). — *61.*

79 Este vorba de planul lui A. G. Şleapnikov de a pleca în Anglia în scopul de a găsi posibilităţi de lucru pentru a-şi cîştiga existenţa. — *62.*

80 „*Naşe Slovo*" — gazetă menşevică ; a apărut, cu participarea nemijlocită a lui Troţki, din ianuarie 1915 pînă în septembrie 1916 în locul ziarului „Golos". — *62.*

81 Este vorba de o erată privind data greşit indicată în titlul numărului 36 al ziarului „Soţial-Demokrat". La sfîrşitul nr. 39 al acestui ziar a fost publicată următoarea erată : „În titlul nr. 36 al ziarului nostru se va citi : „Geneva, 9 ianuarie 1915" în loc de „12 decembrie 1914". — *63.*

82 Scrisoarea de faţă este răspunsul dat la o scrisoare din 6 februarie 1915 a redacţiei ziarului „Naşe Slovo" către Biroul din străinătate al C.C., în care se propunea ca elementele internaţionaliste din P.M.S.D.R. să acţioneze în comun la apropiata conferinţă (de la Londra) a socialiştilor din ţările Antantei. O scrisoare identică fusese trimisă de redacţie şi lui P. B. Akselrod (C.O. al P.M.S.D.R.). V. I. Lenin a propus un proiect de declaraţie, pe care l-a trimis concomitent lui A. G. Şleapnikov, reprezentantul C.C. al P.M.S.D.R. la Stockholm, şi lui M. M. Litvinov, reprezentantul C.C. al P.M.S.D.R. în B.S.I. Redacţia ziarului „Naşe Slovo" n-a fost de acord cu proiectul de declaraţie al bolşevicilor şi a elaborat o declaraţie proprie, în care a luat apărarea Comitetului de organizare şi a Bundului („Naşe Slovo" nr. 26 din 27 februarie 1915). — *64.*

83 *Conferinţa de la Londra a socialiştilor din ţările „Triplei Înţelegeri"* a avut loc la 14 februarie 1915. La lucrările ei au participat 31 reprezentanţi ai social-şoviniştilor şi ai unor grupuri pacifiste din Anglia, Franţa, Belgia şi Rusia : Partidul laburist independent, Partidul socialist britanic, Partidul laburist, Societatea fabienilor, Partidul socialist francez, Confederaţia generală a muncii, Partidul socialist belgian, eserii şi menşevicii. Pe ordinea de zi a conferinţei au figurat următoarele probleme : 1) drepturile naţiunilor ; 2) coloniile ; 3) garanţiile păcii viitoare.

www.dacoromanica.ro

Bolşevicii nu fuseseră invitaţi la conferinţă. Dar, din însărcinarea lui V. I. Lenin, M. M. Litvinov s-a prezentat în sala în care se ţineau lucrările ei spre a da citire unei declaraţii a C.C. al P.M.S.D.R. La baza acestei declaraţii a stat proiectul întocmit de V. I. Lenin. În timpul lecturii declaraţiei, Litvinov a fost întrerupt, punîndu-i-se în vedere că i se retrage cuvîntul. Transmiţînd prezidiului textul declaraţiei, el a părăsit sala conferinţei. În legătură cu lucrările Conferinţei de la Londra vezi articolele lui V. I. Lenin „Conferinţa de la Londra" şi „În legătură cu Conferinţa de la Londra" (Opere complete, vol. 26, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 157—159 şi 176—178). — *64.*

84 Este vorba de broşura : G. V. Plehanov. „Despre război. Răspuns tovarăşului Z. P.", Paris, 1914. — *67.*

85 Cei doi plehanovişti : A. L. Popov şi bulgarul N. Stoinov, care fuseseră trimişi de grupul „unit", ulterior „organizaţia interraională" din Petersburg. — *68.*

86 În ziarul „Soţial-Demokrat" nr. 39 şi 40 din 3 şi 29 martie 1915 au fost publicate articolele lui V. I. Lenin „Conferinţa de la Londra", „În legătură cu Conferinţa de la Londra" (Opere complete, vol. 26, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 157—159 şi 176—178), precum şi „Declaraţia Comitetului Central al P.M.S.D.R. prezentată la Conferinţa de la Londra de către tov. Maksimovici, delegatul partidului" („Soţial-Demokrat" nr. 40 din 29 martie 1915.) — *71.*

87 Este vorba de *Conferinţa secţiilor din străinătate ale P.M.S.D.R.*, care a avut loc la Berna între 27 februarie şi 4 martie 1915. Ea a fost convocată din iniţiativa lui V. I. Lenin şi a avut caracterul unei conferinţe generale a partidului, întrucît convocarea unui congres sau a unei conferinţe generale a P.M.S.D.R. în timpul războiului era cu desăvîrşire exclusă. Principalul punct de pe ordinea de zi a conferinţei era problema războiului şi a sarcinilor partidului. Referatul cu privire la această problemă a fost prezentat de V. I. Lenin.

Rezoluţiile principale ale conferinţei, împreună cu partea introductivă, au fost întocmite de Lenin. Ele au fost publicate în ziarul „Soţial-Demokrat" şi în anexa la broşura lui V. I. Lenin „Socialismul şi războiul", editată în limbile rusă şi germană. Rezoluţiile Conferinţei de la Berna au fost tipărite şi în limba franceză, într-o foaie volantă care a fost împărţită delegaţilor la Conferinţa socialistă de la Zimmerwald şi trimisă reprezentanţilor elementelor de stînga ale social-democraţiei internaţionale. Vezi rezoluţiile conferinţei în Opere complete, vol. 26, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 160—166. — *71.*

88 Este vorba de articolul „Încă o dată despre Martov" (apărut în nr. 41 din 1 mai 1915 al ziarului „Soţial-Demokrat"). — *72.*

www.dacoromanica.ro

89 Este vorba de punctul 3 al proiectului de rezoluţie intitulat „O.C. şi crearea unui ziar nou", care a fost discutat la Conferinţa de la Berna a secţiilor din străinătate ale P.M.S.D.R. (22 februarie—4 martie 1915). — *72.*

90 Este vorba de o scrisoare prin care, în numele organizaţiei din străinătate a revistei „Rabotniţa", I. F. Armand aducea la cunoştinţa Partidului social-democrat olandez că se proiectează convocarea unei conferinţe socialiste internaţionale a femeilor şi-l invita să trimită o reprezentantă la această conferinţă.

Conferinţa socialistă internaţională a femeilor a avut loc la Berna între 26 şi 28 martie 1915. Ea a fost convocată din iniţiativa organizaţiei din străinătate a revistei „Rabotniţa", cu participarea directă a Clarei Zetkin, care era pe atunci preşedinta Biroului internaţional al femeilor socialiste. Toate lucrările pregătitoare pentru convocarea conferinţei au fost îndeplinite de I. F. Armand, N. K. Krupskaia ş.a., sub îndrumarea lui V. I. Lenin. „Ilici a depus toate eforturile şi toată pasiunea sa pentru a strînge forţele în vederea luptei pe frontul internaţional — scria mai tîrziu N. Krupskaia. — «Nu e nici o nenorocire că sîntem atît de puţini — a spus el odată —, alături de noi vor fi milioane». El a elaborat şi rezoluţia noastră pentru conferinţa femeilor care urma să se ţină la Berna şi a urmărit lucrările ei "(N. K. Krupskaia. „Amintiri despre Lenin", Bucureşti, Editura politică, 1960, p. 252).

Materialele Conferinţei socialiste internaţionale a femeilor au fost publicate în suplimentul la nr. 42 din 1 iunie 1915 al ziarului „Soţial-Demokrat". — *73.*

91 Este vorba de broşura : Gorter, H. „Het imperialisme, de Wereldoorlog en de Social-Democratie" („Imperialismul, războiul mondial şi social-democraţia"), Amsterdam. — *74.*

92 Este vorba, probabil, de nota intitulată „Din Ţinutul baltic ni se scrie". Această notă a fost publicată la rubrica „Cronică" a ziarului „Soţial-Demokrat". — *75.*

93 Scrisoarea de faţă este un răspuns la scrisoarea pe care redacţia ziarului „Naşe Slovo" o adresase Comitetului Central al P.M.S.D.R. înainte de 23 martie 1915. — *75.*

94 Este vorba, probabil, de manifestul C.C. al Bundului în problema războiului, publicat în nr. 7 din ianuarie 1915 al „Buletinului informativ". — *76.*

95 Referatul Comitetului de organizare menşevic la Conferinţa de la Copenhaga a socialiştilor din ţările neutre a fost publicat în nr. 1 din 22 februarie 1915 al gazetei „Izvestiia Secretariatului din străinătate al Comitetului de organizare al P.M.S.D.R." şi reprodus de o serie de ziare social-şovine. — *78.*

96 Este vorba de articolul „«Amnistia» şi prorocii ei", consacrat criticii kautskismului (şi publicat ca editorial în nr. 42 din 21 mai 1915 al ziarului „Soţial-Demokrat"). — *81.*

www.dacoromanica.ro

97 Revista „*Kommunist*", înființată de V. I. Lenin, era editată de redacția ziarului „Soțial-Demokrat" împreună cu G. L. Peatakov și E. B. Boș, care finanțau această publicație. Din redacția revistei făcea parte și N. I. Buharin. A apărut un singur număr (dublu), în care au fost publicate următoarele articole scrise de Lenin : „Falimentul Internaționalei a II-a", „Glasul unui socialist francez cinstit" și „Imperialismul și socialismul în Italia".

Lenin plănuia să facă din revista „Kommunist" un organ de presă al social-democraților de stînga. Curînd însă au apărut divergențe serioase între redacția ziarului „Soțial-Demokrat", de o parte, și Buharin, Peatakov și Boș, de alta, divergențe care s-au adîncit după apariția nr. 1—2 al revistei.

În revista „Kommunist" a apărut și articolul Aleksandrei Kollontai intitulat „De ce a tăcut proletariatul german în zilele din iulie ?"

În ziarul „Nașe Slovo" apăruseră mai multe articole semnate de A. M. Kollontai. — *82.*

98 Poziția greșită a lui Z. Höglund și a social-democraților suedezi, norvegieni și elvețieni de stînga a fost criticată de V. I. Lenin în articolele „Programul militar al revoluției proletare" și „Lozinca «dezarmării»" (vezi Opere complete, vol. 30, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 133—148 și 152—163). — *82.*

99 Este vorba de cartea lui E. David „Die Sozialdemokratie im Weltkrieg" („Social-democrația în războiul mondial"), apărută la Berlin în 1915. Vezi în articolul „Principala lucrare a oportunismului german în problema războiului" (Opere complete, vol. 26, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 277—281) critica făcută acestei cărți. — *82.*

100 Invitația de a colabora la „Kommunist" îi fusese trimisă lui L. D. Trotki de către G. L. Peatakov și E. B. Boș, fără a ține seama de părerea lui V. I. Lenin. Ca răspuns la invitație, Trotki a publicat în „Nașe Slovo" din 4 iunie 1915 o „Scrisoare deschisă către redacția revistei «Kommunist»", în care a respins invitația de colaborare și s-a dedat la atacuri împotriva bolșevismului. — *84.*

101 V. I. Lenin aștepta răspunsul bibliotecii din Neuchâtel la cererea lui de a i se trimite cărți prin poștă, la Sörenberg. — *85.*

102 Este vorba de „Înștiințarea cu privire la editarea revistei «Kommunist»", scrisă, probabil, cu participarea lui V. I. Lenin. Tipărită în foaie volantă cu data de 20 mai 1915, ea a fost trimisă tuturor organizațiilor P.M.S.D.R. din Rusia și din străinătate, precum și social-democraților de stînga din țările vest-europene. Sub titlul „Din partea redacției", textul „Înștiințării" a fost publicat și în revista „Kommunist". — *85.*

103 Este vorba, probabil, de culegerea cadetă „La ce se așteaptă Rusia de pe urma războiului". — *87.*

www.dacoromanica.ro

104 Din 1905 V. I. Lenin a fost reprezentantul P.M.S.D.R. în B.S.I. În 1912 Conferința a VI-a generală (de la Praga) l-a reales reprezentant al P.M.S.D. (b) din Rusia în B.S.I. În legătură cu mutarea lui V. I. Lenin în același an la Poronino, mutare care i-a îngreuiat considerabil îndeplinirea atribuțiilor de reprezentant al partidului în B.S.I., această sarcină a fost încredințată provizoriu unei alte persoane. Din iunie 1914, la propunerea lui V. I. Lenin, reprezentant al C.C. al P.M.S.D.R. în B.S.I. a fost numit M. M. Litvinov (Maksimovici). — *87.*

105 Este vorba de Conferința socialistă internațională a femeilor, care a avut loc la Berna în zilele de 26—28 martie 1915 (vezi adnotarea 90), și de Conferința socialistă internațională a tineretului, care a avut loc în același oraș în zilele de 4—6 aprilie 1915. La aceasta din urmă au participat reprezentanți ai organizațiilor de tineret din Bulgaria, Danemarca, Elveția, Germania, Italia, Norvegia, Olanda, Polonia, Rusia și Suedia. Principala problemă de pe ordinea de zi a conferinței a fost : „Războiul și sarcinile organizațiilor socialiste ale tineretului". Organizarea și pregătirea conferinței s-au desfășurat sub îndrumarea lui R. Grimm, ceea ce a și determinat cu anticipație rezultatele lucrărilor ei. — *87.*

106 Este vorba de „cotitura" centriștilor de la politica de justificare a războiului la o politică de luptă pentru pace. Manifestul intitulat „Das Gebot der Stunde" („Un imperativ al vremii noastre"), semnat de K. Kautsky, E. Bernstein și H. Haase, a fost publicat în nr. 139 din 19 iunie 1915 al ziarului „Leipziger Volkszeitung" ; el conținea un îndemn la încheierea păcii și la păstrarea unității partidului, „indiferent de deosebirile de păreri", adică în fond la păstrarea unității cu social-șoviniștii. — *88.*

107 La 4 august 1914, fracțiunea social-democrată a Reichstagului a votat, alături de reprezentanții burgheziei, creditele de război în suma de 5 miliarde mărci cerute de guvernul Kaiserului, aprobînd implicit politica imperialistă a lui Wilhelm al II-lea. După cum s-a aflat ulterior, la discutarea acestei probleme în cadrul fracțiunii social-democrate înainte de ședința Reichstagului, social-democrații de stînga se pronunțaseră împotriva acordării creditelor de război cerute de guvern, dar, supunîndu-se hotărîrii majorității oportuniste, au votat pentru acordarea lor. — *88.*

108 Este vorba, probabil, de articolul lui V. I. Lenin „Imperialismul și socialismul în Italia", publicat în revista „Kommunist" nr. 1—2 din 1915 (vezi Opere complete, vol. 27, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 14—23). — *91.*

109 *„Izvestiia Secretariatului din străinătate al Comitetului de organizare al P.M.S.D.R."* — gazetă menșevică : a apărut la Geneva din februarie 1915 pînă în martie 1917. Au apărut 10 numere. Nr. 2 al gazetei poartă data de 14 iunie 1915. — *91.*

110 Este vorba, probabil, de culegerea „La ce se așteaptă Rusia de pe urma războiului", scoasă de cadeți în 1915 la Petrograd, și de arti-

www.dacoromanica.ro

colul Aleksandrei Kollontai „De ce a tăcut proletariatul german în zilele din iulie?", care urma să fie publicat în revista „Kommunist". — *91.*

111 Este vorba de o rezoluție a Clubului internaționaliștilor din Paris, adoptată la finele lunii mai 1915. Trimițînd acest document Comitetului Central al P.M.S.D.R., Belenki scria că membrii clubului își propun să lucreze pentru o apropiere între social-democrații internaționaliști pe terenul luptei împotriva social-șovinismului (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.). — *92.*

112 Este vorba de articolul „Demagogie și exces de delimitare", apărut în nr. 2 din 14 iunie 1915 al „Izvestiei Secretariatului din străinătate al Comitetului de organizare al P.M.S.D.R.". — *93.*

113 *„Naše Delo"* — organ de presă lunar al menșevicilor lichidatori; a început să apară în ianuarie 1915 în locul revistei „Naša Zarea", care fusese interzisă în octombrie 1914. Au apărut 6 numere. Nr. 2 al acestei reviste a fost larg folosit de Lenin în lucrarea sa „Sub pavilion străin" (Opere complete, vol. 26, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 131—153). — *93.*

114 Este vorba, probabil, de E. F. Rozmirovici, G. L. Peatakov și E. B. Boș, care în iulie 1915 veniseră la Sörenberg spre a discuta cu V. I. Lenin problema editării revistei „Kommunist". — *95.*

115 Lenin se referă la articolul lui K. Radek „Un sfert de secol de dezvoltare a imperialismului" (partea I a acestui articol a apărut în „Kommunist" nr. 1—2). — *95.*

116 *Fracțiunea Ciheidze* — fracțiune menșevică din Duma a IV-a de stat, în frunte cu N. S. Ciheidze. În timpul primului război mondial, această fracțiune, situîndu-se pe poziții centriste, a sprijinit în fapt politica social-șoviniștilor din Rusia. Linia oportunistă a fracțiunii Ciheidze a fost criticată de V. I. Lenin în articolele „Fracțiunea Ciheidze și rolul ei", „Au Comitetul de organizare și fracțiunea Ciheidze o linie proprie?", precum și în alte lucrări (vezi Opere complete, vol. 30, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 234—238, și vol. 27, p. 246—252). — *95.*

117 Este vorba de cartea lui P. Maslov „Cauzele economice ale războiului mondial", apărută la Moscova în 1915.

Recenzia la această carte a fost scrisă de N. I. Buharin și urma să apară în revista „Kommunist"; dar, din cauza încetării apariției acesteia, n-a mai fost publicată. — *95.*

118 Este vorba de articolul lui N. V. Krîlenko „Qui prodest?", care urma să apară în revista „Kommunist". Articolul n-a fost publicat. — *95.*

119 Este vorba, probabil, de articolul lui N. I. Buharin „Economia mondială și imperialismul" și de recenzia lui la cartea lui Maslov „Cau-

www.dacoromanica.ro

zele economice ale războiului mondial", care urmau să apară în „Kommunist". — *96.*

120 Este vorba de o scrisoare a lui K. B. Radek din 5 iulie 1915, în care acesta îi propunea lui V. I. Lenin să expună într-o broşură vederile C.C. al P.M.S.D.R. asupra atitudinii faţă de război. — *96.*

121 *„Voprosî Strahovaniia"* — revistă legală bolşevică ; a apărut la Petersburg din octombrie 1913 pînă în martie 1918, cu unele întreruperi. Revista a militat nu numai pentru înfăptuirea asigurărilor muncitoreşti, ci şi pentru lozincile neciuntite ale partidului bolşevic : ziua de muncă de 8 ore, confiscarea pămînturilor moşiereşti şi republica democratică. — *97.*

122 Este vorba de articolul lui V. I. Lenin „Au Comitetul de organizare şi fracţiunea Ciheidze o linie proprie ?". Articolul a apărut în nr. 50 din 18 februarie 1916 al ziarului „Soţial-Demokrat" (vezi Opere complete, vol. 27, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 246—252). — *97.*

123 Este vorba de broşura *„Socialismul şi războiul (Atitudinea P.M.S.D.R. faţă de război)"*, concepută de V. I. Lenin în legătură cu pregătirile pentru prima conferinţă socialistă internaţională. La întocmirea acestor broşuri a participat şi G. E. Zinoviev, dar în cea mai mare parte ea a fost scrisă de V. I. Lenin. Tot lui i-a revenit redactarea întregului text al broşurii.

Lucrarea „Socialismul şi războiul" a apărut în broşură, în limbile rusă şi germană, în ajunul Conferinţei de la Zimmerwald şi a fost împărţită delegaţilor care au participat la lucrările ei. După Conferinţa de la Zimmerwald, ea a fost editată în Franţa în limba franceză ; ea a fost de asemenea tipărită în limba norvegiană, în organul de presă al social-democraţilor norvegieni de stînga. Tot pe vremea aceea a întreprins V. I. Lenin repetate încercări de a edita această broşură în S.U.A., în limba engleză, dar fără rezultat.

Lucrarea „Socialismul şi războiul (Atitudinea P.M.S.D.R. faţă de război)" a apărut în broşură la Petrograd în 1918, editată de Sovietul de deputaţi ai muncitorilor şi ostaşilor roşii din Petrograd. — *98.*

124 Este vorba de o scrisoare conţinînd darea de seamă a reprezentantului C.C. al P.M.S.D.R. asupra lucrărilor consfătuirii preliminare din 11 iunie 1915 pentru pregătirea primei conferinţe socialiste internaţionale. Scrisoarea urma să fie trimisă organizaţiilor de partid. Textul scrisorii a fost publicat în „Culegeri din Lenin", vol. XIV, p. 161—163. — *98.*

125 Este vorba de proiectul de rezoluţie al social-democraţilor de stînga, scris de K. B. Radek în vederea primei conferinţe socialiste internaţionale care urma să aibă loc în curînd. Vezi în scrisoarea lui V. I. Lenin către K. B. Radek critica acestui proiect (volumul de faţă, p. 137). — *99.*

www.dacoromanica.ro

126 Este vorba de articolele „Social-democrația polonezǎ și războiul" de Kamenski, „Cauzele naționalismului proletariatului" de Gorter și „Reazemul nostru în rîndurile trupelor" de Varin, care erau destinate să apară în revista „Kommunist", dar n-au mai fost publicate. — *100.*

127 *„Gaponiada"* — după numele preotului Gapon, care, din însărcinarea ohranei și în scopul de a-i abate pe muncitori de la lupta revoluționară, crease în ajunul primei revoluții ruse o organizație de tip zubatovist sub denumirea de „Asociația muncitorilor ruși din fabrici și uzine". În scopuri provocatoare, el a pus la cale procesiunea de la 9 (22) ianuarie 1905 a muncitorilor din Petersburg la Palatul de iarnă, spre a înmîna țarului o petiție. Din ordinul țarului armata a tras în mulțime. — *101.*

128 Este vorba de recenzia lui I. Peatakov la nr. 1 al revistei „Die Internationale", editată de R. Luxemburg și F. Mehring. — *102.*

129 Vezi adnotarea 124. — *104.*

130 *„Tribune"*, *„De Tribune"* — ziar fondat în 1907 de aripa de stînga a Partidului muncitoresc social-democrat olandez (Panneckoek, Gorter, Wijnkoop, Henrietta Roland-Holst). Cu începere din 1909, cînd, după excluderea lor din partid, social-democrații de stînga au creat Partidul social-democrat din Olanda, ziarul a devenit organul de presă al acestui partid ; începînd din 1918, a fost organul central al Partidului Comunist Olandez ; sub această denumire a continuat să apară pînă în 1937. În acest ziar, manifestul a fost publicat la 31 decembrie 1914. — *107.*

131 Este vorba de articolul lui V. A. Karpinski „Intelectualitatea și războiul", care urma să fie publicat în revista „Kommunist". Articolul n-a fost tipărit. — *108.*

132 Recenzia la cartea lui P. Maslov „Cauzele economice ale războiului mondial" a fost publicată, sub semnătura „I. Rus", în revista „Voprosî Strahovaniia" nr. 5 (43) din 10 iulie 1915. — *110.*

133 Este vorba de traducerea din gruzină în rusă a articolului lui An (Noe Jordania) „Războiul și pacea", care apăruse în 1915 în ziarele „Ahali Azri" și „Ahali Kvali".

Într-o scrisoare din 21 iulie 1915, Stepko (Kiknadze) i-a trimis lui Lenin traducerea unei părți din articolul lui An. — *111.*

134 Este vorba de articolul lui A. Panneckoek „Der Jahreskongress der S.D.P. in Holland" („Congresul Partidului social-democrat din Olanda"), publicat în „Beilage zur «Berner Tagwacht»" nr. 170 din 24 iulie 1915.

„Berner Tagwacht" — ziar, organ de presă al Partidului social-democrat din Elveția. — *113.*

135 Este vorba de declarația de principii a „Uniunii socialiste revoluționare", înființată din inițiativa Henriettei Roland-Holst în mai 1915. Declarația a fost publicată în suplimentul la nr. 152

www.dacoromanica.ro

din 3 iulie 1915 al ziarului „Berner Tagwacht", sub titlul „Die neue Partei in Holland" („Noul partid din Olanda") şi în „Internationale Korrespondenz" nr. 14 din 2 iulie 1915, în articolul „Die «neue Internationale»" („Noua Internaţională").

„Internationale Korrespondenz" — revistă săptămînală a social-şoviniştilor germani ; a apărut la Berlin de la sfîrşitul lunii septembrie 1914 pînă la 1 octombrie 1918. — *114.*

136 Este vorba de hotărîrea de a publica în revista „Kommunist" articolul lui V. I. Lenin „Glasul unui socialist francez cinstit" (vezi Opere complete, vol. 27, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 5—13) şi articolul lui Varin „Reazemul nostru în rîndurile trupelor" ; din lipsă de spaţiu, acesta din urmă n-a fost publicat în „Kommunist". — *117.*

137 Este vorba de mutarea redacţiei ziarului „Soţial-Demokrat" la Stockholm. — *118.*

138 Lenin se referă la : 1) broşura lui P. Golay intitulată „Le Socialisme qui meurt et le Socialisme qui doit renaître" ; 2) articolul-manifest al lui U. Sinclair, intitulat „A Manifesto against it", apărut în broşura : Sinclair, U. and Blatchford, R. „Socialism and War" ; 3) revista „Die Internationale", editată de social-democraţii de stînga din Germania în 1915. — *119.*

139 Prin „japonezi" se subînţelegeau G. L. Peatakov şi E. B. Boş, care veniseră în America prin Japonia. Aici este vorba de plecarea lor în Norvegia. — *119.*

140 Este vorba de articolul lui A. Panneckoek „Imperialismul şi sarcinile proletariatului". Articolul a fost publicat în revista „Kommunist" nr. 1—2 din 1915, însoţit de o notă „Din partea redacţiei", scrisă de V. I. Lenin. — *119.*

141 V. I. Lenin se referă aici la articolul intitulat „Die innere Krise Russlands", publicat în nr. 186 din 7 iulie 1915 al ziarului „Arbeiter-Zeitung". Acestui articol i-a fost consacrată nota „Grupul Akselrod în cîrdăşie cu social-şoviniştii", apărută în nr. 43 din 26 iulie 1915 al ziarului „Soţial-Demokrat". — *120.*

142 Este vorba de nota pe care redacţia ziarului „Soţial-Demokrat" a dat-o, în broşura „Socialismul şi războiul", la manifestul C.C. al P.M.S.D.R. „Războiul şi social-democraţia din Rusia" (vezi Opere complete, vol. 26, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 360). — *122.*

143 În nr. 111 din 11 iunie 1915 al ziarului „Naşe Slovo" apăruse un articol intitulat „Din Ţinutul baltic ni se scrie", semnat „Br." (Braun). Continuarea acestui articol a fost publicată în nr. 112 şi 113 din 12 şi 13 iunie 1915 ale aceluiaşi ziar. — *123.*

www.dacoromanica.ro

144 Este vorba de broşura : Golay, P. „Le Socialisme qui meurt et le Socialisme qui doit renaître" („Socialismul care moare şi socialismul care trebuie să renască"), Lausanne, 1915 — *125*.

145 Este vorba de broşura : Borchardt, J. „Vor und nach dem 4. August 1914. Hat die deutsche Sozialdemokratie abgedankt ?", Berlin, 1915.

Vezi în articolul „Cum păzesc poliţia şi reacţionarii unitatea social-democraţiei germane" (Opere complete, vol. 28, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 155) aprecierile lui V. I. Lenin asupra acestei broşuri. — *126*.

146 Este vorba de rezoluţia adoptată de Conferinţa socialistă internaţională a femeilor, care a avut loc la Berna în zilele de 26—28 martie 1915. Vezi articolul lui V. I. Lenin „Despre lupta împotriva social-şovinismului" (Opere complete, vol. 26, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 200—204). — *126*.

147 Grupul Borchardt — grupul *I. S. D.*, *„Internationale Sozialisten Deutschlands"* („Socialiştii internaţionalişti din Germania") — grup de social-democraţi de stînga din Germania, care în timpul primului război mondial se uniseră în jurul revistei „Lichtstrahlen", editată la Berlin în perioada 1913—1921. Împreună cu grupul „Die Internationale", socialiştii internaţionalişti din Germania au constituit opoziţia de stînga din P.S.D.G. Ei se pronunţau împotriva războiului şi a oportunismului. La Conferinţa de la Zimmerwald, J. Borchardt, reprezentantul grupului I. S. D., a semnat proiectul de rezoluţie al stîngii zimmerwaldiene. Neavînd însă legături largi cu masele, grupul s-a destrămat curînd. — *127*.

148 *„Proletarskii Golos"* — gazetă ilegală, organ de presă al Comitetului din Petrograd al P.M.S.D.R. ; a apărut din februarie 1915 pînă în decembrie 1916. Au apărut 4 numere. Ultimul a fost confiscat de poliţie ; din întregul tiraj n-au putut fi salvate decît puţine exemplare. În primul număr al gazetei a fost publicat manifestul C.C. al P.M.S.D.R. „Războiul şi social-democraţia din Rusia". — *127*.

149 Este vorba de broşura : Ch. Dumas, C. Racovski. „Les Socialistes et la guerre" („Socialiştii şi războiul"), Bucureşti, 1915. — *128*.

150 Este vorba de declaraţia social-democraţilor de stînga din Norvegia în sensul că sînt în principiu de acord cu proiectul de rezoluţie al social-democraţilor de stînga, întocmit de Lenin spre a fi prezentat la prima conferinţă socialistă internaţională. Această declaraţie, transmisă de A. M. Kollontai lui V. I. Lenin, se păstrează la Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S. — *128*.

151 A doua Conferinţă social-democrată balcanică a avut loc la Bucureşti în zilele de 6—8 iulie 1915. La lucrările ei au participat reprezentanţi ai mişcării muncitoreşti din România, Bulgaria şi Grecia. Partidul social-democrat din Serbia n-a avut posibilitatea să trimită

www.dacoromanica.ro

un reprezentant al său, dar a adresat conferinței un mesaj de salut. Printr-o hotărîre a conferinței a fost creată Federația muncitorească social-democrată balcanică ; totodată a fost adoptată „Declarația de principii a Federației muncitorești social-democrate balcanice", rezoluția intitulată „Federația social-democrată balcanică și Internaționala", precum și rezoluția specială „Împotriva provocărilor, pentru pace și federație !" — *132.*

152 Este vorba de broșura : N. Lenin și G. Zinoviev. „Socialismul și războiul (Atitudinea P.M.S.D.R. față de război)". — *133.*

153 „*Le Peuple*" — cotidian, organul central al Partidului muncitoresc belgian : apare din 1885 la Bruxelles ; în prezent, organ de presă al partidului socialist belgian.

Lenin se referă la nr. 14 din 14 august 1915 al acestui ziar. — *133.*

154 Este vorba de proiectul de rezoluție prezentat de delegația C.C. al P.M.S.D.R. la Conferința socialistă internațională a femeilor, care a avut loc la Berna în zilele de 26—28 martie 1915. Rezoluția a fost întocmită de V. I. Lenin și publicată în suplimentul la nr. 42 din 1 iunie 1915 al ziarului „Soțial-Demokrat" (vezi Opere complete, vol. 26, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 205—207). — *135.*

155 Este vorba de cartea : Charles Rappoport. „Jean Jaurès. L'Homme. Le Penseur. Le Socialiste", Paris, 1915. — *135.*

156 Este vorba de scrisoarea deschisă adresată de E. Zola lui Félix Faure, președintele Republicii Franceze, în legătură cu afacerea Dreyfus. — *135.*

157 Este vorba de broșura : W. Kolb. „Die Sozialdemokratie am Scheidewege" („Social-democrația la răspîntie"), Karlsruhe, 1915. Critica acestei broșuri a fost făcută de V. I. Lenin în articolul „Wilhelm Kolb și Gheorghi Plehanov" (vezi Opere complete, vol. 27, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 257—259). — *135.*

158 Este vorba de articolul lui N. I. Buharin „Economia mondială și imperialismul". — *135.*

159 Este vorba de „Proiectul de rezoluție al social-democraților de stînga pentru prima conferință socialistă internațională", întocmit de V. I. Lenin (vezi Opere complete, vol. 26, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 282—285). — *136.*

160 Vezi adnotarea 125. — *137.*

161 Este vorba de mandatul pe care I. A. Berzin l-a trimis lui V. I. Lenin din partea *Partidului social-democrat leton*, cu însărcinarea de a-l reprezenta pe acesta din urmă la prima Conferință socialistă internațională. Mandatul pare să fi fost trimis pentru eventualitatea neprezentării la conferință a unui reprezentant al acestui partid. — *142.*

www.dacoromanica.ro

162 Este vorba de componența delegației C.C. al P.M.S.D.R. la prima Conferință socialistă internațională. Din această delegație au făcut parte V. I. Lenin, G. E. Zinoviev și I. F. Armand. — *143.*

163 Este vorba de Manifestul Congresului socialist internațional de la Basel, prin care socialiștii erau îndemnați să lupte pe toate căile împotriva războiului imperialist, iar în cazul cînd acesta va izbucni, să folosească criza provocată de el spre a desfășura lupta pentru revoluția socialistă. — *143.*

164 Este vorba de planul plecării lui A. G. Șleapnikov în Rusia. — *144.*

165 Este vorba de plecarea lui V. I. Lenin la Zimmerwald pentru a participa la prima Conferință socialistă internațională. — *149.*

166 Este vorba de „Darea de seamă asupra activității C.C. al P.M.S.D.R. în timpul războiului", întocmită de G. E. Zinoviev pentru prima Conferință socialistă internațională, redactată de V. I. Lenin și publicată în nr. 2 din 27 noiembrie 1915 al „Buletinului Comisiei socialiste internaționale". — *150.*

167 Este vorba de *prima Conferință socialistă internațională de la Zimmerwald*, care a avut loc în zilele de 5—8 septembrie 1915. La lucrările ei au participat 38 de delegați din 11 țări, printre care și România, reprezentată prin dr. C. Racovski. Partidul social-democrat din România (P.S.D.R.), situîndu-se în rîndul partidelor și grupărilor de stînga din Internaționala a II-a, a avut un rol activ în organizarea conferinței.

La această conferință s-a desfășurat o luptă înverșunată între internaționaliștii revoluționari, în frunte cu V. I. Lenin, și majoritatea kautskistă a conferinței, în frunte cu social-democratul german G. Ledebour. În timpul lucrărilor conferinței a fost creat un birou al stîngii zimmerwaldiene, în frunte cu V. I. Lenin. Stînga zimmerwaldiană a desfășurat o vastă muncă pentru organizarea elementelor internaționaliste din țările Europei și Americii (vezi în volumul *27*, adnotarea 16, date mai amănunțite cu privire la această conferință). — *151.*

168 Este vorba, probabil, de T. Nörman, care a participat la prima Conferință socialistă internațională ca reprezentant al organizației tineretului socialist din Norvegia. — *151.*

169 În nr. 45—46 al ziarului „Soțial-Demokrat" au fost publicate lucrările lui V. I. Lenin „Un prim pas" și „Marxiștii revoluționari la conferința socialistă internațională din 5—8 septembrie 1915" (vezi Opere complete, vol. *27*, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 37—48). În conformitate cu indicația dată la pct. 2 al scrisorii a fost publicat în ziar un grupaj sub titlul „Din rapoartele prezentate la Conferința socialistă internațională de la Zimmerwald", în care primul loc a fost rezervat raportului prezentat de deputatul bulgar Vasil Kolarov. În conformitate cu pct. 6 al scrisorii, la rubrica intitulată „Cronică" au fost publicate următoarele

www.dacoromanica.ro

note : „Bundul «n-are timp»", „La C.O. totul e în ordine", „Trotki «nu ştie» ce sînt acţiunile revoluţionare de masă". — *151.*

170 Este vorba de o scrisoare a lui D. Wijnkoop din 6 august 1915, în care se spunea : „În prezent vă pot comunica, în numele comitetului nostru de partid, răspunsul oficial la scrisoarea Comitetului Central al partidului dv. din 15 iulie şi la proiectul de declaraţie din 22 iulie". În scrisoarea sa, Wijnkoop se referea la următoarele două documente : 1) darea de seamă a reprezentantului C.C. al P.M.S.D.R. asupra lucrărilor consfătuirii preliminare din 11 iulie 1915 în problema convocării unei conferinţe internaţionale şi 2) proiectul de rezoluţie al social-democraţilor de stînga pentru prima Conferinţă socialistă internaţională, întocmit de V. I. Lenin (vezi Opere complete, vol. 26, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 282—285).

În scrisoarea sa, Wijnkoop arată că el şi ceilalţi membri ai comitetului sînt întru totul de acord cu propunerile C.C. al P.M.S.D.R. privind condiţiile convocării conferinţei. Vorbind despre „argumente" — împotriva participării la conferinţă — „de care am mare nevoie", Lenin se referea la următorul pasaj din scrisoarea lui Wijnkoop : „Comitetul nostru de partid vă roagă insistent să declaraţi că partidul dv., ca şi partidul nostru, nu va participa *la nici o conferinţă* care nu va adopta acest minimum ca bază pentru convocare ; altfel nu se va putea declara că aceasta este o conferinţă a părţii revoluţionare a Internaţionalei" (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.). — *152.*

171 Broşura „Socialismul şi războiul (Atitudinea P.M.S.D.R. faţă de război)" a fost tradusă de I. F. Armand în limba franceză şi editată în Franţa în 1916. — *153.*

172 V. I. Lenin plecase din Sörenberg la Zimmerwald pentru a participa la lucrările primei Conferinţe socialiste internaţionale. — *155.*

173 *„Jizn"* — gazetă a partidului eserilor ; a apărut din martie 1915 pînă în ianuarie 1916, mai întîi la Paris, iar apoi la Geneva, în locul gazetei „Mîsl", care fusese interzisă în martie 1915. — *156.*

174 *„Vpered"* — publicaţie periodică a grupului „Vpered" ; a apărut la Geneva între 25 august 1915 (nr. 1) şi 1 februarie 1917 (nr. 6). — *156.*

175 Este vorba de nr. 1 al culegerii „Internaţionala şi războiul", editată în 1915 de Secretariatul din străinătate al Comitetului de organizare al P.M.S.D.R. — *156.*

176 Este vorba, probabil, de darea de seamă a lui K. B. Radek asupra lucrărilor primei Conferinţe socialiste internaţionale de la Zimmerwald. — *156.*

177 O dată cu scrisoarea se trimitea planul foilor volante pe care intenţiona să le scoată Biroul din străinătate al C.C. al P.M.S.D.R. — *156.*

www.dacoromanica.ro

178 „*Avanti !*“ — cotidian, organ central al Partidului socialist italian ; a fost fundat în decembrie 1896 la Roma. În nr. 260 din 19 septembrie 1915 al ziarului a fost publicată o comunicare intitulată „Il convegno internationale di Zimmerwald“ („Conferința internațională de la Zimmerwald“), în care, contrar conspirativității stabilite, se relatau toate amănuntele organizării conferinței și se dădeau chiar fotografii ale clădirii în care a avut loc conferința. — *157.*

179 Este vorba de scrisorile primite de V. I. Lenin de la eserii de stînga P. Aleksandrovici și Polubinov cu privire la acțiuni comune în lupta împotriva războiului. Scrisoarea de răspuns a lui V. I. Lenin către Aleksandrovici se publică în volumul de față, p. 163—165 ; răspunsul către Polubinov nu a fost găsit. — *158.*

180 Este vorba de manifestul adoptat de prima Conferință socialistă internațională de la Zimmerwald și de darea de seamă asupra lucrărilor ei, apărută, cu unele denaturări, în nr. 218 din 18 septembrie 1915 al ziarului „Berner Tagwacht“ și în nr. 1 din 21 septembrie 1915 al publicației „Bulletin der I.S.K.“. — *158.*

181 Este vorba de Comisia socialistă internațională (I.S.K.), organul executiv, cu sediul la Berna, al Uniunii zimmerwaldiene, creată la Conferința de la Zimmerwald din 5—8 septembrie 1915. Din I.S.K. au făcut parte centriștii R. Grimm, O. Morgari, Ch. Naine, în calitate de membri, și A. Balabanova, în calitate de translatoare. În darea de seamă oficială asupra lucrărilor conferinței, publicată în „Bulletin I.S.K.“ din 21 septembrie 1915, se spunea : „Acest secretariat nu trebuie în nici un caz să se substituie actualului Birou internațional, ci urmează a fi dizolvat de îndată ce acesta din urmă va fi în măsură să corespundă menirii sale“. În exemplarul ce se păstrează la Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S., acest pasaj este subliniat de V. I. Lenin, iar pe marginea lui figurează următoarea mențiune : „Kein Beschluss darüber“ („Nu s-a adoptat nici o hotărîre în acest sens“). — *159.*

182 Lenin se referă la proiectul de rezoluție al stîngii zimmerwaldiene și la declarația prin care social-democrații de stînga motivau de ce votează pentru manifestul oficial. — *159.*

183 Referatul pe tema „Conferința socialistă internațională din 5—8 septembrie 1915“ a fost ținut de V. I. Lenin la Geneva în ziua de 20 sau 22 octombrie 1915. — *160.*

184 Referatul pe tema „Conferința socialistă internațională din 5—8 septembrie 1915“ a fost ținut de V. I. Lenin la Zürich în ziua de 23 septembrie 1915. — *161.*

185 În timpul unei călătorii întreprinse în scopul organizării transportului de literatură bolșevică în Rusia, A. G. Șleapnikov a descoperit la Vardö (port la extremitatea de nord a Norvegiei) un depozit de literatură, rămas acolo din anii 1906—1907 ca urmare a dezorganizării transportului de literatură ilegală ; depozitul conținea co-

www.dacoromanica.ro

lecţii din ziarele „Vpered" şi „Proletarii", precum şi diferite broşuri. La indicaţia lui Lenin, o parte din publicaţiile descoperite au fost trimise în Rusia. — *162.*

186 Este vorba de decretul din 30 august (12 septembrie) 1915, prin care ţarul Nicolaie al II-lea a declarat dizolvată Duma a IV-a de stat pe data de 3 (16) septembrie 1915. — *162.*

187 Este vorba de : 1) rezoluţia cu privire la atitudinea faţă de partidele neproletare, adoptată la Congresul de la Londra din 1907 al P.M.S.D.R. ; 2) rezoluţia cu privire la narodnici, adoptată de consfătuirea „din august" 1913 a C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activişti de partid (vezi „Hotărîrile şi rezoluţiile congreselor, conferinţelor P.C.U.S. şi ale plenarelor C.C.", partea I, Bucureşti, E.P.L.P 1954, p. 167—168 şi 325—326). — *162.*

188 Lenin se referă la plecarea ilegală a lui A. G. Şleapnikov (Belenin) în Rusia. — *163.*

189 Conferinţa socialiştilor-populişti, a trudovicilor şi a eserilor din Rusia, care a avut loc la Petrograd în iulie 1915, a adoptat o rezoluţie prin care masele erau chemate să participe la „apărarea patriei" în războiul imperialist. — *164.*

190 Declaraţia în legătură cu cererea ultimativă a lui Ledebour ca la conferinţă să nu se adopte o hotărîre prin care organizaţiilor participante la lucrările ei să li se interzică să voteze credite de război (chipurile pe motiv că votul ar depinde de situaţia strategică a ţării respective) a fost publicată în nr. 47 din 13 octombrie 1915 al ziarului „Soţial-Demokrat" („Două declaraţii la conferinţa internaţională"). — *166.*

191 Este vorba de „Bulletin I.S.K." („Buletinul Comisiei socialiste internaţionale") ; a apărut din septembrie 1915 pînă în ianuarie 1917, în limbile engleză, franceză şi germană. Au apărut în total 6 numere ; în nr. 1 al „Buletinului" au fost publicate manifestul Conferinţei socialiste internaţionale de la Zimmerwald şi darea de seamă oficială asupra lucrărilor ei. — *166.*

192 Este vorba de scrisoarea lui R. Grimm în care, în numele Comisiei socialiste internaţionale, se propunea crearea unei C.S.I. lărgite, cu rugămintea de a se comunica numele persoanelor care vor reprezenta în această comisie Comitetul Central al P.M.S.D.R. Vezi în Opere complete, vol. 27, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 31—36, scrisoarea de răspuns a lui V. I. Lenin, intitulată „Către Comisia socialistă internaţională (I.S.K.)". — *168.*

193 Este vorba de „Declaraţia comună a delegaţiei franceze şi a celei germane la Conferinţa socialistă internaţională de la Zimmerwald (Elveţia)", publicată în nr. 45—46 din 11 octombrie 1915 al ziarului „Soţial-Demokrat". — *168.*

194 Este vorba de materialele Conferinţei de la Zimmerwald. În nr. 15 din 26 septembrie 1915 al gazetei „Jizn" au fost reproduse mate-

www.dacoromanica.ro

rialele conferinţei, apărute în nr. 1 al „Buletinului C.S.I." În nr. 200 din 25 septembrie 1915, toate materialele conferinţei au fost tăiate de cenzură. — *168.*

195 Este vorba de editarea unor foi volante pe care Biroul din străinătate al C.C. al P.M.S.D.R. urma să le scoată spre a fi difuzate în Rusia. — *169.*

196 Este vorba de manuscrisul broşurii Aleksandrei Kollontai „Cui îi trebuie războiul ?", scoasă în 1916 de C.C. al P.M.S.D.R. Modificările făcute de Lenin în textul acestei broşuri au fost publicate în „Culegeri din Lenin", vol. XVII, p. 324—330. — *169.*

197 Este vorba de o proiectată mutare a lui V. I. Lenin într-una din ţările scandinave. Ulterior s-a renunţat la acest proiect. — *170.*

198 La începutul lunii octombrie 1915, Lenin a primit o serie de foi volante şi alte materiale privind activitatea bolşevicilor din Petersburg, care îi fuseseră trimise din Rusia din însărcinarea Comitetului din Petersburg al P.M.S.D.R. Numărul 47 din 13 octombrie 1915 al ziarului „Soţial-Demokrat" (tipărit la tipografia Benteli din Bümplitz, în apropiere de Berna) a fost în întregime consacrat activităţii bolşevicilor din Petersburg.

Lenin a întocmit o listă a foilor volante primite din Petersburg, specificînd numărul de ordine, data apariţiei, semnătura, modul de tipărire şi studiind atent conţinutul lor ; pe multe dintre ele s-au păstrat însemnările făcute de Lenin. Despre unele din aceste foi volante, Lenin a făcut observaţii pe o filă separată. El a redactat, de asemenea, articolul „Manifestele scoase în timpul războiului de către Comitetul din Petersburg al P.M.S.D.R." de N. K. Krupskaia, publicat în nr. 47 al ziarului „Soţial-Demokrat". — *173.*

199 „*Appeal to Reason*" — ziar al socialiştilor americani ; a fost fundat în 1895, în oraşul Jirard, statul Kansas (S.U.A.). Fără a avea în mod oficial legături cu Partidul socialist american, ziarul propaga ideile socialismului şi se bucura de mare popularitate în rîndurile muncitorilor. Printre colaboratorii lui s-a numărat şi socialistul american E. Debs. — *175.*

200 Este vorba de „Jugendverein", organizaţia tineretului socialist din Elveţia. — *176.*

201 În noiembrie 1915 stînga zimmerwaldiană a scos în limba germană o broşură intitulată „Internationale Flugblätter" nr. 1 („Die Zimmerwalder Linke über die Aufgaben der Arbeiterklasse") („Stînga zimmerwaldiană despre sarcinile clasei muncitoare"). — *177.*

202 În cazul de faţă poate fi vorba de „Internationale Flugblätter" nr. 1, care a apărut în noiembrie 1915 şi în care figura ca editor F. Platten, cu adresa sa din Zürich. Pe acest temei, în ediţia a 4-a a Operelor lui V. I. Lenin, scrisoarea de faţă a fost datată „sfîrşitul lunii noiembrie şi începutul lunii decembrie 1915".

Dar nu este exclusă posibilitatea ca V. I. Lenin să fi avut în vedere foaia volantă „Gegen die Lüge des Vaterlandsverteidigung"

www.dacoromanica.ro

(„Împotriva minciunii apărării patriei") nr. 1, care a apărut în februarie 1917 sub semnătura „Un grup de zimmerwaldieni de stînga din Elveţia" şi în care nu este indicată adresa editorului. Aceasta permite să se creadă că scrisoarea de faţă a putut fi scrisă în februarie 1917. — *179.*

203 Lenin se referă, probabil, la lupta dintre social-democraţii de stînga şi centrişti la Congresul de la Aarau din 20—21 noiembrie 1915 al Partidului social-democrat din Elveţia sau la referendumul în problema convocării congresului extraordinar al acestui partid, iniţiat de social-democraţii elveţieni de stînga în ianuarie 1917. — *179.*

204 V. I. Lenin se referă la intervenţia lui M. M. Haritonov la *Congresul de la Aarau al Partidului social-democrat din Elveţia* (20—21 noiembrie 1915). Problema centrală de pe ordinea de zi a congresului a fost aceea a atitudinii P.S.D.E. faţă de Uniunea zimmerwaldiană a internaţionaliştilor. Bolşevicul M. M. Haritonov, care participa la congres ca delegat cu vot deliberativ din partea unei organizaţii social-democrate elveţiene, a propus un amendament la rezoluţia centristă a lui Grimm, amendament în care se propunea congresului să declare că consideră necesară desfăşurarea unei lupte revoluţionare de masă împotriva războiului şi se afirma că numai o revoluţie victorioasă a proletariatului poate curma războiul imperialist. Cu majoritate de voturi (258 contra 141), congresul a adoptat amendamentul social-democraţilor de stînga. — *179.*

205 Este vorba de pregătirea pentru tipar a „Raportului asupra activităţii desfăşurate de C.C. al P.M.S.D.R. în timpul războiului", care urma să fie prezentat la cea de-a doua Conferinţă socialistă internaţională. — *182.*

206 Este vorba de noile alegeri de reprezentanţi ai muncitorilor în comitetele pentru industria de război. Fiind învinşi în primele alegeri din 27 septembrie (st. v.) 1915, cînd a fost adoptată o rezoluţie bolşevică în care se spunea că reprezentanţii proletariatului nu trebuie să participe la activitatea „unor organizaţii care într-un fel sau altul sprijină războiul", social-şoviniştii au pornit cu ajutorul burgheziei o campanie pentru anularea alegerilor ; cererea lor a fost satisfăcută şi alegerile au fost anulate. La noile alegeri, care au avut loc la 29 noiembrie (st. v.) 1915, bolşevicii au dat citire unei declaraţii de condamnare a comportării defensiştilor şi au părăsit adunarea. În felul acesta, cu ajutorul burgheziei, defensiştii au reuşit să aleagă în „grupul muncitoresc" 10 reprezentanţi din rîndurile menşevicilor şi ale eserilor. — *183.*

207 Este vorba, probabil, de o rezoluţie a secţiei bolşevice din Geneva în legătură cu alegerile în comitetul pentru industria de război din Petrograd. — *183.*

208 Este vorba de revista „Vorbote", organul teoretic al stîngii zimmerwaldiene ; a apărut în limba germană la Berna. Au apărut în total două numere : nr. 1 în ianuarie şi nr. 2 în aprilie 1916. Edi-

www.dacoromanica.ro

tori oficiali ai ziarului au fost H. Roland-Holst şi A. Panneckoek. Lenin a participat activ la fondarea revistei, iar după apariţia primului ei număr — la organizarea traducerii ei în limba franceză, spre a-i asigura o răspîndire mai largă. În această revistă au fost publicate articolele lui Lenin „Oportunismul şi falimentul Internaţionalei a II-a“ şi „Revoluţia socialistă şi dreptul naţiunilor la autodeterminare (Teze)“ (vezi Opere complete, vol. 27, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 118—131 şi 260—274). — *183.*

209 Pe lîngă revista „Letopis“ fusese organizată o editură, editura „Parus“, căreia Lenin i-a trimis lucrarea sa „Noi date cu privire la legile dezvoltării capitalismului în agricultură. Partea I. Capitalismul şi agricultura în Statele Unite ale Americii“ (vezi Opere complete, vol. 27, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 133—233). — *185.*

210 Este vorba de cartea lui V. I. Lenin „Imperialismul, stadiul cel mai înalt al capitalismului“ (vezi Opere complete, vol. 27, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 307—432). — *185.*

211 În perioada aceea, I. F. Armand se afla, din însărcinarea lui V. I. Lenin, la Paris. — *186.*

212 În scopuri conspirative, V. I. Lenin îl numeşte pe G. I. Belenki Belinski. — *186.*

213 Este vorba de tezele redacţiei ziarului „Soţial-Demokrat“, intitulate „Revoluţia socialistă şi dreptul naţiunilor la autodeterminare“, teze care au fost scrise de V. I. Lenin. Ele au fost publicate în nr. 2 din aprilie 1916 al revistei „Vorbote“ şi în „Sbornik «Soţial-Demokrata»“ nr. 1 din octombrie 1916 (vezi Opere complete, vol. 27, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 260—274). — *186.*

214 Este vorba, probabil, de P. Golay, redactor al ziarului „Le Grutléen“ care apărea la Lausanne. — *190.*

215 La 9 ianuarie 1916, luînd cuvîntul la Congresul extraordinar de la Arnhem al Partidului social-democrat din Olanda, C. Huysmans a încercat să demonstreze că Internaţionala a II-a n-a dat faliment şi a formulat un „program democratic de pace“. Cuvîntarea lui C. Huysmans a fost criticată de V. I. Lenin în referatul intitulat „«Condiţiile de pace» în lumina problemei naţionale“ (vezi „Culegeri din Lenin“, vol. XVII, p. 237). — *190.*

216 Este vorba de lucrările pregătitoare pentru cartea „Imperialismul, stadiul cel mai înalt al capitalismului“. — *193.*

217 V. I. Lenin a ţinut la Zürich două referate : unul la 17 februarie 1916, pe tema „Două Internaţionale“, şi altul la 26 februarie 1917, pe tema „«Condiţiile de pace» în lumina problemei naţionale“. — *193.*

www.dacoromanica.ro

218 Este vorba de înştiinţarea cu privire la apropiata consfătuire a Comisiei socialiste internaţionale lărgite de la Berna. În zilele de 5—9 februarie 1916, Lenin a participat la lucrările acestei consfătuiri. — *195*.

219 „*Przegląd Socjaldemokratyczny*“ — revistă editată de social-democraţii polonezi cu participarea nemijlocită a Rosei Luxemburg, la Cracovia, în anii 1902—1904 şi 1908—1910. — *196*.

220 Este vorba, probabil, de traducerea în limba italiană a foii volante „Internationale Flugblätter“, editată de stînga zimmervaldiană. — *196*.

221 În nr. 25 al ziarului „Gazeta Rabotnicza“ — organ ilegal al Comitetului opoziţionist din Varşovia al social-democraţiei din Polonia şi Lituania — fuseseră publicate „Rezoluţiile consfătuirii din 1—2 iunie 1915 a colegiului de redacţie“. Critica acestor rezoluţii a fost făcută de V. I. Lenin în „Scrisoarea Comitetului organizaţiilor din străinătate către secţiile P.M.S.D.R.“ (Opere complete, vol. 27, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 283—286).

În cele ce urmează, V. I. Lenin aminteşte de faptul că la Conferinţa „de unificare“ de la Bruxelles din 16—18 iulie 1914, social-democraţii polonezi (opoziţia) au votat pentru rezoluţia B.S.I. — *197*.

222 Cartea Nadejdei Krupskaia „Învăţămîntul public şi democraţia“ nu a apărut în editura „Parus“, cum se proiectase ; ea a văzut lumina tiparului abia în 1917, în editura „Jizn i Znanie“. — *197*.

223 Este vorba de Secretariatul din străinătate al Comitetului de organizare menşevic. — *199*.

224 În legătură cu necesitatea de a lucra în bibliotecile din Zürich, în februarie 1916 V. I. Lenin s-a mutat, împreună cu N. K. Krupskaia, la Zürich. — *199*.

225 La Geneva, referatul pe tema „«Condiţiile de pace» în lumina problemei naţionale“ a fost ţinut de V. I. Lenin în ziua de 1 martie 1916. Au asistat 200 de persoane. Institutul de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S. nu dispune de nici un fel de date în ceea ce priveşte referatul ţinut la Lausanne. — *200*.

226 Este vorba de tezele intitulate „Cu privire la sarcinile social-democraţiei internaţionale“, scrise de R. Luxemburg şi adoptate la Conferinţa din ianuarie 1916 de la Berlin a social-democraţilor de stînga din Germania (vezi articolul lui V. I. Lenin „Broşura lui Junius“ (Opere complete, vol. 30, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 1—16)). — *202*.

227 „*Die Gleichheit*“ — revistă bilunară social-democrată ; organul de presă al mişcării femeilor muncitoare din Germania, iar apoi şi al mişcării internaţionale a femeilor ; a apărut la Stuttgart

www.dacoromanica.ro

din 1890 pînă în 1925 ; din 1892 pînă în 1917 a apărut sub îngrijirea Clarei Zetkin. — *202.*

228 Lenin se referă la *consfătuirea Comisiei socialiste internaționale lărgite*, care a avut loc la Berna între 5 și 9 februarie 1916. Lenin a participat activ la lucrările consfătuirii : el a scris „Proiectul de hotărîre cu privire la convocarea celei de-a doua Conferințe socialiste" și „Propunerile unei delegații" cu privire la condițiile de reprezentare la această conferință (vezi Opere complete, vol. 27, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 234 și 235—236). Lenin a luat cuvîntul la consfătuire, criticînd falsul internaționalism al menșevicilor, făcînd sugestii cu privire la procedura discutării proiectului de apel al C.S.I. „Către toate partidele și grupurile aderente", propuneri de modificări în proiectul acestui apel, declarînd totodată că, în numele bolșevicilor și al conducerii centrale a Social-democrației din Regatul Poloniei și din Lituania, se opune la invitarea lui Kautsky, Haase și Bernstein la lucrările celei de-a doua Conferințe socialiste internaționale.

Curînd după încheierea consfătuirii, Lenin a trimis secțiilor bolșevice din străinătate o comunicare cu privire la lucrările ei, indicîndu-le totodată că trebuie să se pregătească imediat pentru cea de-a doua Conferință socialistă internațională, care urma să se întrunească într-un viitor apropiat. — *202.*

229 Este vorba de clubul internaționalist înființat la Geneva în 1915 de către emigranții cu orientare internaționalistă de stînga. — *202.*

230 Este vorba de culegerea intitulată „Legitimă apărare", conținînd articole de V. Zasulici, A. Potresov, P. Maslov, An (N. Jordania) și alții, apărută la Petrograd în 1916. — *203.*

231 Este vorba de cea de-a doua Conferință socialistă internațională, care urma să se întrunească curînd. — *203.*

232 Este vorba, probabil, de apelul „Către toate partidele și grupurile aderente", adoptat la Consfătuirea de la Berna din 5—9 februarie 1916 a Comisiei socialiste internaționale lărgite. Apelul a fost publicat în ziarul „Soțial-Demokrat" nr. 52 din 25 martie 1916. — *203.*

233 Este vorba de articolul lui G. V. Cicerin „Controversele cu privire la convocarea Biroului socialist internațional (Scrisoare din Anglia)", semnat Orn. ; articolul a fost publicat în ziarul „Naşe Slovo" nr. 51 și 52 din 1 și 2 martie 1916. El este menționat de V. I. Lenin în însemnarea sa intitulată „Scizîune sau putrefacție ?" (vezi Opere complete, vol. 27, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 302—303). — *203.*

234 „*Leipziger Volkszeitung*" — cotidian social-democrat ; a apărut din 1894 pînă în 1933. — *203.*

235 În „Bulletin I.S.K." nr. 3 din 29 februarie 1916, a fost publicat apelul „Către toate partidele și grupurile aderente". — *204.*

www.dacoromanica.ro

236 Este vorba de nr. 49 din 28 februarie 1916 al ziarului „Berner Tagwacht", în care a fost publicată rezoluția adoptată de o adunare de social-democrați din Bremen. În această rezoluție se cerea, printre altele, ca ziarul „Bremer Bürger-Zeitung" să-și păstreze poziția radicală de stînga pe care se situase înainte de război. — *204.*

237 *„Grupul Dzvin"* — colaboratorii și aderenții revistei naționaliste legale „Dzvin", de orientare menșevică, care a apărut în limba ucraineană, la Kiev, din ianuarie 1913 pînă la mijlocul anului 1914. — *204.*

238 *„Borotba"* — organ de presă lunar al organizației din străinătate a Partidului muncitoresc social-democrat ucrainean, care a apărut la Geneva cu începere de la 3 februarie 1915 pînă în decembrie 1916. Sub steag marxist, această revistă milita pentru separarea muncitorilor ucraineni și organizarea lor într-un partid social-democrat aparte, combătînd totodată lozinca bolșevică a dreptului naționilor la autodeterminare. — *204.*

239 Este vorba, probabil, de articolul lui I. Ziemelis intitulat „Activitatea social-democrației din Ținutul leton în timpul războiului"; ulterior articolul a fost publicat în „Sbornik «Soțial-Demokrata»" nr. 2. — *204.*

240 Împreună cu alte documente ale lui K. Marx, F. Engels și V. I. Lenin, scrisoarea de față a fost primită de Institutul de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S., în 1964, de la Institutul internațional de istorie socială din Amsterdam. — *204.*

241 Este vorba de tezele grupului „Die Internationale", publicate în „Bulletin I.S.K." nr. 3 din 29 februarie 1916, sub titlul „Ein Vorschlag deutscher Genossen" („Propunerea unor tovarăși germani"). — *206.*

242 Este vorba de articolul lui Ströbel „Cauzele crizei socialiste", apărut în nr. 12 din 17 decembrie 1915 al revistei „Die Neue Zeit". — *206.*

243 Este vorba despre proiectul comun de program al „Uniunii socialiste revoluționare" și al Partidului social-democrat din Olanda, apărut în „Bulletin I.S.K." nr. 3. — *206.*

244 Publicația *„Sbornik «Soțial-Demokrata»"*, înființată de V. I. Lenin, a fost editată de redacția ziarului „Soțial-Demokrat". Au apărut în total două numere: nr. 1 în octombrie și nr. 2 în decembrie 1916. În aceste culegeri au fost publicate următoarele lucrări ale lui V. I. Lenin: „Revoluția socialistă și dreptul națiunilor la autodeterminare (Teze)", „Broșura lui Junius", „Bilanțul discuției asupra autodeterminării", „Lozinca «dezarmării»", „Imperialismul și scindarea socialismului", „Internaționala tineretului", „Sforțări de a scoate oportunismul basma curată", „Fracțiunea Ciheidze și rolul ei". A fost pregătit materialul pentru editarea nr. 3 al culegerii, în care urma să apară articolul lui V. I. Lenin „Despre

www.dacoromanica.ro

o caricatură de marxism şi despre «economismul imperialist»", dar din lipsă de fonduri nr. 3 n-a mai apărut. — *209.*

245 Este vorba de răspunsul lui V. I. Lenin către N. I. Buharin, conţinînd o critică a tezelor „Cu privire la lozinca dreptului naţiunilor la autodeterminare", trimise redacţiei ziarului „Soţial-Demokrat", sub semnătura lui Buharin, Peatakov şi Boş, în noiembrie 1915. Aceste „teze" au fost criticate de V. I. Lenin şi în articolele: „Despre apariţia unui nou curent: «economismul imperialist»", „Răspuns lui P. Kievski (I. Peatakov)", „Despre o caricatură de marxism şi despre «economismul imperialist»" (vezi Opere complete, vol. 30, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 60—69, 20—26 şi 29—132). — *211.*

246 Este vorba de proiectata editare a unei culegeri în care urmau să intre materiale privind situaţia evreilor din Rusia, strînse de A. G. Şleapnikov în timpul călătoriei sale. Culegerea n-a apărut. — *212.*

247 Scrisoarea de faţă constituie răspunsul lui V. I. Lenin la propunerea lui I. Larin de a participa la editarea unei culegeri consacrate criticii defensismului şi fundamentării platformei de la Zimmerwald. Culegerea urma să apară legal în Rusia. La ea urmau să participe, dintre cei aflaţi în străinătate, Akselrod, Lunacearski, Martov ş.a. De recrutarea colaboratorilor în Rusia se ocupa N. Suhanov. În condiţiile puse colaboratorilor se prevedea, printre altele, că „în articolele destinate acestei culegeri autorii trebuie să evite orice atacuri reciproce". Proiectul de editare a acestei culegeri n-a fost realizat. — *213.*

248 Este vorba de declaraţia de protest adresată de C.C. al P.M.S.D.R. Comisiei socialiste internaţionale, în care se demonstra că Comitetul de organizare nu are dreptul de a fi reprezentat la cea de-a doua Conferinţă socialistă internaţională. În această declaraţie se arăta că în Rusia toate organizaţiile legate de Comitetul de organizare au aprobat participarea la activitatea comitetelor pentru industria de război şi prin aceasta au trecut „pe poziţiile socialpatriotismului". „Pentru ca reprezentarea la această conferinţă să fie *justă* şi să nu inducă în eroare *pe muncitori* — se spunea în declaraţie —, este necesar să nu fie admisă reprezentarea *Comitetului de organizare*.

Altfel, admiţînd fictiva reprezentare a Comitetului de organizare, noi inducem în eroare pe muncitorii din străinătate şi pe cei din Rusia, tolerînd îmbinarea *făţarnică* a «Zimmerwaldului»"... cu participarea la activitatea comitetelor pentru industria de război.

La Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S. se păstrează o corectură a declaraţiei, ale cărei dimensiuni coincid cu cele ale coloanelor ziarului „Soţial-Demokrat". E posibil ca Lenin să fi participat la întocmirea acestui protest. La 10 iunie 1916 a apărut în „Soţial-Demokrat" următoarea notiţă: „În numărul viitor vom

www.dacoromanica.ro

publica declarația adresată de Comitetul Central Comisiei socialiste internaționale în legătură cu reprezentarea Comitetului de organizare". În presă documentul n-a apărut pe vremea aceea — *214*.

249 Este vorba de broșura „Die Krise der Sozialdemokratie" de R. Luxemburg, apărută în 1916 sub pseudonimul „Junius". Critica tezelor greșite din această broșură a fost făcută de V. I. Lenin în articolul său „Broșura lui Junius" (vezi Opere complete, vol. 30, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 1—16). — *214*.

250 Este vorba de publicarea în nr. 52 al ziarului „Soțial-Demokrat" a apelului Comisiei socialiste internaționale „Către toate partidele și grupurile aderente" cu privire la convocarea celei de-a doua Conferințe socialiste internaționale, precum și a unei sumare expuneri a ordinii de zi a conferinței și a condițiilor de participare la lucrările ei, apărute în „Bulletin I.S.K." nr. 3 din 29 februarie 1916. — *214*.

251 În această scrisoare este vorba de pregătirea pentru tipar a articolului „Alternativa", care a fost apoi publicat în nr. 57 din 30 decembrie 1916 al ziarului „Soțial-Demokrat", cu următoarea mențiune în subtitlu : „Reproducem articolul de mai jos din nr. 1 al revistei «Spartacus», organul ilegal al social-democraților revoluționari germani".

În alineatul următor al scrisorii este vorba de declarația făcută în februarie 1916, la ședința lărgită a C.S.I., cu prilejul discutării apelului „Către toate partidele și grupurile aderente". Votînd pentru adoptarea textului acestui apel, reprezentanții stîngii zimmerwaldiene au declarat în ședință că, deși nu toate tezele lui sînt satisfăcătoare din punctul lor de vedere, ei votează totuși pentru adoptarea lui, văzînd în el un pas înainte în comparație cu hotărîrile primei Conferințe socialiste internaționale de la Zimmerwald. — *214*.

252 Este vorba de articolul lui Zinoviev „Cum s-a transformat lichidatorismul în social-șovinism" (apărut în „Sbornik «Soțial-Demokrata»"). — *215*.

253 „*Naș Golos*" — gazetă menșevică legală, care a apărut la Samara în anii 1915—1916 ; s-a situat pe poziții social-șovine. — *216*.

254 Este vorba de cea de-a doua Conferință socialistă internațională, a cărei convocare fusese proiectată pentru aprilie 1916. — *216*.

255 „*Socialist Propaganda League*" („Liga pentru propagandă socialistă") din America a luat ființă la Boston în 1915, în cadrul Partidului socialist, ca grup de sine stătător. L.P.S. se situa pe platforma stîngii zimmerwaldiene ; în jurul ei au început să se grupeze pe vremea aceea elementele revoluționare din rîndurile partidului socialist. — *216*.

256 Este vorba de „Propunerile Comitetului Central al P.M.S.D.R. pentru cea de-a doua Conferință socialistă", publicate în „Bulletin

www.dacoromanica.ro

I.S.K." nr. 4. Protestul împotriva lui Martov şi a lui Cihcidze nu a fost publicat. — *220.*

257 Este vorba, probabil, de un articol în care era criticat proiectul de manifest pentru cea de-a doua Conferinţă socialistă internaţională, prezentat Comisiei socialiste internaţionale în numele celor grupaţi în jurul revistei „La Vie Ouvrière" şi al ziarului „Nase Slovo". Proiectul a fost publicat în „Bulletin I.S.K." nr. 3 din 29 februarie 1916.

„La Vie Ouvrière" — revistă a sindicaliştilor revoluţionari francezi; a apărut în anii 1909—1914. — *224.*

258 Într-o scrisoare adresată lui G. E. Zinoviev, M. N. Pokrovski îi aducea la cunoştinţă că la Petrograd se proiectează scoaterea unei serii de broşuri cu privire la imperialism şi la alte probleme legate de acesta din urmă. Totodată el îi adresa lui V. I. Lenin rugămintea de a scrie o broşură despre imperialism. V. I. Lenin a scris cartea „Imperialismul, stadiul cel mai înalt al capitalismului". — *225.*

259 Este vorba de cuvîntarea rostită de C. Racovski în ziua de 8 februarie 1916 la mitingul internaţional organizat la Berna în legătură cu lucrările consfătuirii Comisiei socialiste internaţionale lărgite (cuvîntarea a apărut în broşură la Bucureşti).

Grupul Socialiştii internaţionalişti din Germania (I.S.D.) a scos o broşură intitulată „Die Minderheit des 21. Dezember 1915" („Minoritatea de la 21 decembrie 1915"), în care se analiza votul din 21 decembrie 1915 al minorităţii fracţiunii social-democrate din Reichstag împotriva creditelor de război. — *225.*

260 Este vorba, probabil, de nişte tineri socialişti francezi, cunoscuţi de-ai lui G. I. Safarov, care locuia pe atunci la Paris. — *226.*

261 Este vorba de ştirea arestării emigranţilor ruşi N. I. Buharin, G. L. Peatakov, I. Suriţ şi A. I. Gordon de către autorităţile suedeze. După cîteva zile de detenţiune preventivă, ei au fost puşi în libertate şi expulzaţi din Suedia. — *227.*

262 La 13 aprilie 1916 a apărut în nr. 53 al ziarului „Soţial-Demokrat" un articol intitulat „Cihcidze şi fracţiunea sa — complici ai partidului «gvozdevizt»". În acest articol erau criticate cuvîntările şovine ale lui Cihcidze şi Cihenkeli în Duma de stat. Prin numărul „consacrat Rusiei", Lenin înţelege nr. 53 al ziarului „Soţial-Demokrat", care a fost consacrat în întregime evenimentelor din Rusia. — *229.*

263 Este vorba de o proiectată plecare a lui M. S. Kedrov în Rusia. — *230.*

264 Scrisoarea de faţă constituie răspunsul dat la o scrisoare pe care G. L. Peatakov, E. B. Boş şi N. I. Buharin au adresat-o redacţiei ziarului „Soţial-Demokrat" în legătură cu divergenţele din cadrul redacţiei revistei „Kommunist". — *231.*

www.dacoromanica.ro

265 Este vorba de plecarea la Christiania (Oslo) a lui G. L. Peatakov, E. B. Boş şi N. I. Buharin şi despre tezele lor „Cu privire la lozinca dreptului naţiunilor la autodeterminare", trimise redacţiei ziarului „Soţial-Demokrat" în noiembrie 1915.

Autorii „tezelor" se pronunţau împotriva punctului 9 din programul P.M.S.D.R., punct care proclama dreptul naţiunilor la autodeterminare. — *232.*

266 Este vorba de plecarea la cea de-a doua Conferinţă socialistă internaţională. La consfătuirea Comisiei socialiste internaţionale lărgite, care a avut loc la Berna în zilele de 5—9 februarie 1916, se hotărîse că la Conferinţa de la Kiental se pot prezenta toţi cei care au participat la lucrările Conferinţei de la Zimmerwald. Lenin a participat la Conferinţa de la Kiental ca reprezentant al C.C. al P.M.S.D.R. — *233.*

267 Este vorba de Katzlerowitch, reprezentantul social-democraţiei sîrbe. — *233.*

268 Este vorba de sosirea delegaţilor francezi la cea de-a doua Conferinţă socialistă internaţională. Safarov (Jorj) se afla pe atunci în Elveţia. Pînă în prezent nu s-a putut stabili pe cine îi numeşte Lenin „brestieni". În scrisorile primite de V. I. Lenin de la I. F. Armand şi G. I. Safarov din Franţa se vorbeşte despre activitatea de propagandă revoluţionară desfăşurată în rîndurile muncitorilor mobilizaţi şi ale marinarilor rezervişti ruşi din oraşul francez Brest. Într-una din scrisorile sale din ianuarie 1916, Inessa Armand cerea să i se trimită, pentru tovarăşii din Brest, revista „Vorbote" şi ziarul „Soţial-Demokrat". Într-o altă scrisoare, ea comunica: „M-am înţeles cu brestienii să trimită un delegat; ei ţineau neapărat să trimită un delegat şi chiar sperau să strîngă bani în acest scop. Dar au greutăţi cu obţinerea paşaportului..." (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.). — *234.*

269 Este vorba de actul de acuzare în procesul deputaţilor bolşevici din Duma a IV-a de stat, trimis de G. E. Zinoviev lui V. I. Lenin. — *234.*

270 Vezi adnotarea 248. — *235.*

271 Este vorba, probabil, de reprezentanţii partidelor social-democrate de stînga din ţările scandinave (Suedia, Norvegia) la cea de-a doua Conferinţă socialistă internaţională. — *235.*

272 Este vorba de indicarea exactă a locului unde urma să se întrunească cea de-a doua Conferinţă socialistă internaţională. — *236.*

273 Conferinţa socialiştilor din ţările neutre, fixată de C. Huysmans pentru ziua de 26 iunie 1916, a avut loc la Haga în ziua de 30 iulie acelaşi an. La această conferinţă au participat 8 delegaţi din partea Olandei, Branting din partea Suediei, Stauning din partea Danemarcii şi cîte un delegat din partea Argentinei şi a

www.dacoromanica.ro

S.U.A. Această conferință a elementelor de dreapta din partidele socialiste a adoptat o rezoluție în favoarea libertății comerțului ca premisă „a unei păci trainice și a solidarității internaționale". — *238*.

274 Lenin se referă la raportul de activitate al Internaționalei, prezentat de C. Huysmans la Congresul extraordinar al Partidului social-democrat olandez, ținut la Arnhem în ziua de 9 ianuarie 1916. În raportul său, C. Huysmans prezentase un program de „pace democratică" și se referise la Conferința de la Zimmerwald și la stînga zimmerwaldiană. Într-un articol intitulat „De Brouckère über die Internationale" („De Brouckère despre Internațională"), ziarul „Volksfreund" scria în numărul său din 15 februarie 1916 : „Așa cum nu poate fi vorba de o refacere a vechii Internaționale, a II-a, împreună cu Huysmans și cu ajutorul frazeologiei, tot astfel nu se poate ca noua Internațională să devină, împreună cu de Brouckère, o umbră care să repete acțiunile imperialismului Antantei. Noua Internațională va deveni o organizație strîns unită, de luptă împotriva imperialismului din Răsărit, din Apus și din Europa centrală, ori nu va fi nimic altceva decît o vorbă goală, sau o unealtă a imperialismului".

La Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S. se păstrează tăietura din ziarul vienez „Arbeiter-Zeitung" nr. 16 din 16 ianuarie 1916, cu textul integral al cuvîntării lui Huysmans, pe care V. I. Lenin a făcut o serie de însemnări. — *238*.

275 Este vorba de editarea în limba engleză a foii „Internationale Flugblätter". — *238*.

276 Scrisoarea cu privire la rezultatele Conferinței de la Kiental urma să fie trimisă organizațiilor de partid sub semnătura Biroului din străinătate al C.C. al P.M.S.D.R. La Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S. se păstrează textul scrisorii în traducere franceză, făcută de I. F. Armand. — *239*.

277 Este vorba de luarea de poziție din partea lui Meyer, reprezentantul grupului „Die Internationale", la ședința lărgită a C.S.I. din 2 mai 1916, în care urma să fie aprobat textul definitiv al rezoluțiilor adoptate de Conferința de la Kiental. — *239*.

278 În zilele de 3 iunie, la Lausanne, și de 2 iunie, la Geneva, Lenin a ținut un referat pe tema „Două curente în mișcarea muncitorească internațională". — *239*.

279 Materialele cu privire la a doua Conferință socialistă internațională, care a avut loc la Kiental în zilele de 24—30 aprilie 1916, au fost publicate în nr. 54—55 din 10 iunie 1916 al ziarului „Soțial-Demokrat". — *239*.

280 Este vorba de apelul „Către popoarele supuse ruinării și decimării". Acest important document chema popoarele să se ridice

www.dacoromanica.ro

la luptă pentru terminarea grabnică a războiului mondial, pentru încheierea imediată a unei păci fără anexiuni. În apel se formula ideea că numai victoria socialismului va putea asigura o pace trainică, dar nu se indicau măsurile concrete de luptă pentru o ieşire revoluţionară din războiul imperialist (vezi în Opere complete, vol. 27, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, adnotarea 102).

In ziarul „Berner Tagwacht", pe care Lenin îl pomeneşte mai jos, apelul a fost publicat la 6 mai 1916, sub titlul „An die Völker, die man zu Grunde richtet und tötet". — *240.*

281 Delegaţia franceză la Conferinţa de la Kiental era formată din P. Brizon, A. Blanc şi J. P. Raffin-Dugens. — *240.*

282 La Conferinţa de la Kiental, aripa stîngă a fost mai tare decît la Zimmerwald. Dacă la prima Conferinţă socialistă internaţională stînga zimmerwaldiană a numărat în rîndurile sale 8 delegaţi, apoi la cea de la Kiental numărul lor s-a ridicat la 12, iar în unele probleme propunerile ei au întrunit aproape jumătate din voturi. Aceasta se datora faptului că în mişcarea muncitorească internaţională raportul de forţe se schimbase în favoarea internaţionalismului.

Vorbind despre întărirea stîngii la conferinţă, Lenin are în vedere pe următorii delegaţi: Katzlerowitch (Serbia), Platten, Nobs şi Agnes Robman (Elveţia) şi Guilbeaux (Franţa), care aderaseră la stînga zimmerwaldiană. Din partea grupului german „Die Internationale" au participat la conferinţă Bertha Thalheimer şi E. Meyer. — *240.*

283 Vezi adnotarea nr. 274. — *240.*

284 Pe vremea aceea, Şleapnikov ducea tratative cu G. L. Peatakov şi cu E. B. Boş în problema reluării editării revistei „Kommunist" (vezi adnotarea 97).

Din cauza comportării nepartinice a acestui grup, editarea în continuare a revistei „Kommunist" devenise imposibilă. La insistenţele lui V. I. Lenin, tratativele cu grupul Buharin-Peatakov au fost curînd întrerupte. Lenin a respins categoric încercările acestui grup de a transforma revista „Kommunist" într-un organ fracţionist al lor. Din vara anului 1916, redacţia ziarului „Soţial-Demokrat" a început să pregătească materialele pentru culegerea „Sbornik «Soţial-Demokrata»", al cărei prim volum a apărut în octombrie 1916 (vezi la adnotarea 244 date mai amănunţite cu privire la această culegere). — *240.*

285 Vezi la adnotarea 246 amănunte cu privire la „Culegerea de materiale privind situaţia evreilor". — *241.*

286 Este vorba de articolul lui K. Radek „Cîntecul s-a sfîrşit", apărut în nr. 108 din 9 mai 1916 al ziarului „Berner Tagwacht". Critica acestui articol a fost făcută de V. I. Lenin în lucrarea sa „Bilanţul discuţiei asupra autodeterminării" (vezi Opere com-

www.dacoromanica.ro

plete, vol. 30, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 53—54). — *242.*

287 Este vorba de comisia de expediere special creată în scopul de a asigura expedierea documentelor de partid şi a publicaţiilor bolşevice diferitelor secţii ale P.M.S.D.R. Comisia îşi avea sediul la Berna şi era formată din 5 oameni. Un timp făcuse parte din ea şi I. F. Armand. Secretara comisiei era Z. I. Lilina (Zina). Comisia lucra în condiţiile excepţional de grele din timp de război, cînd majoritatea materialelor trimise erau confiscate de cenzura militară. — *243.*

288 Este vorba de conceptul unei note pentru ziarul „Soţial-Demokrat", scrisă de G. E. Zinoviev la cererea lui L. B. Kamenev, care se afla în deportare în gubernia Enisei. În această notă, G. E. Zinoviev căuta să micşoreze vina lui Kamenev pentru comportarea pe care a avut-o la procesul membrilor fracţiunii bolşevice din Duma a IV-a de stat. — *243.*

289 Este vorba de numărul ziarului „Soţial-Demokrat" special consacrat Conferinţei socialiste de la Kiental (vezi adnotarea 279). — *243.*

290 Referatul pe tema „Două curente în mişcarea muncitorească internaţională" a fost ţinut de V. I. Lenin, la Geneva, în ziua de vineri 2 iunie 1916, ceea ce se vede dintr-un afiş al secţiei bolşevice din Geneva ce se păstrează la Institutul de marxism-leninism (vezi „Istoriceskii Arhiv" nr. 2 din 1955). Un referat cu aceeaşi temă a fost ţinut de V. I. Lenin la Lausanne în ziua de 3 iunie. — *244.*

291 În legătură cu faptul că A. Şleapnikov ceruse să fie lăsat să plece pentru cîteva luni în S.U.A., Zinoviev a propus să nu se aprobe plecarea lui Şleapnikov şi să i se promită că va primi 100—150 de franci lunar în decurs de 6 luni. — *244.*

292 Este vorba de „Propunerile Comitetului Central al P.M.S.D.R. pentru cea de-a doua Conferinţă socialistă" şi de hotărîrile adoptate la Conferinţa de la Kiental: manifestul „Către popoarele supuse ruinării şi decimării", tezele intitulate „Atitudinea proletariatului în problema păcii" şi rezoluţia „Cu privire la atitudinea faţă de Biroul socialist internaţional de la Haga". — *245.*

293 Este vorba de lucrarea „Partidele de stînga din Rusia" de N. Suhanov, care trebuie trimisă lui Minin (V. A. Karpinski). — *245.*

294 Materialele referitoare la Conferinţa de la Kiental au fost publicate în nr. 5 din mai 1916 al revistei „Demain". Lenin se referă, probabil, la editorialul acestui număr, intitulat „Zimmerwald" şi apărut sub semnătura lui H. Guilbeaux.

„*Demain*" — revistă editată de internaţionaliştii francezi; a apărut la Geneva în anii 1916—1918. Ultimul număr — 31 —

www.dacoromanica.ro

a apărut la Moscova, ca organ al grupului de comuniști francezi. — *245.*

295 Culegerea de hotărîri ale congreselor internaționale ale Internaționalei a II-a urma să fie editată de Comisia pentru ajutorarea prizonierilor de pe lîngă C.O.S. ale P.M.S.D.R. Culegerea urma să fie difuzată în lagărele de prizonieri de pe teritoriul Germaniei și Austro-Ungariei. Planul editării acestei culegeri n-a fost realizat. În ceea ce privește Comitetul organizațiilor din străinătate, vezi adnotarea 12. — *245.*

296 În scrisoarea sa din 13 mai 1916, A. Șleapnikov ceruse insistent să i se trimită materialele referitoare la Conferința de la Kiental și-și exprimase nemulțumirea în legătură cu faptul că primește cu mare întîrziere „Buletinul C.S.I.", ziarele elvețiene și alte materiale necesare. — *245.*

297 Este vorba de materialele aduse de A. Șleapnikov din călătoria sa în Rusia. Printre ele ocupau un loc important documentele referitoare la activitatea comitetelor pentru industria de război. O parte din aceste materiale au fost publicate în numărul din 13 aprilie 1916 al organului central al partidului, ziarul „Soțial-Demokrat", sub titlul comun de „Știri din Rusia". La aceeași rubrică a fost publicat și articolul „Muncitorii și comitetele pentru industria de război" de A. Șleapnikov. — *246.*

298 Din motive conspirative, pe Șleapnikov Lenin îl numește Belenin. În această scrisoare este vorba de proiectata lui plecare în S.U.A. Șleapnikov a plecat la 25 iunie 1916 și s-a întors în Europa la 29 septembrie același an. — *246.*

299 Este vorba de orașul Christiania (Oslo). — *246.*

300 Este vorba de Conferința secțiilor din străinătate ale P.M.S.D.R., care a avut loc la Berna în zilele de 14—19 februarie (27 februarie—4 martie) 1915. La această conferință, Buharin prezentase o serie de teze în care a negat dreptul națiunilor la autodeterminare și în genere revendicările din programul-minimum, declarînd că ele vin în contradicție cu revoluția socialistă. Tezele formulate de Buharin la conferință n-au fost susținute de nimeni (vezi la adnotarea 87 date amănunțite cu privire la această conferință). — *250.*

301 Este vorba de revista „Vorbote" (vezi adnotarea 208). — *251.*

302 Vezi adnotarea 221. — *255.*

303 *Articolul lui A. Kulișer „Rebeliunea de la Dublin"*, despre care vorbește aici Lenin, a apărut în nr. 102 din 15 (28) aprilie 1916 al ziarului „Reci".

„*Reci*" — organ central al partidului cadet. A apărut la Petersburg în anii 1906—1918. — *255.*

www.dacoromanica.ro

304 Este vorba de scrisoarea datată 18 mai 1916, pe care Peatakov o trimisese din Christiania (Oslo) lui V. I. Lenin şi G. E. Zinoviev. În această scrisoare, Peatakov formulase o serie de condiţii pentru continuarea tratativelor privind reluarea editării revistei „Kommunist". — *256.*

305 Este vorba, probabil, de articolul lui L. Martov „Ce decurge din «dreptul la autodeterminare naţională» ?", apărut în nr. 3 şi 4 din 17 şi 24 ianuarie 1916 ale gazetei „Naş Golos". — *257.*

306 Este vorba de scrisoarea Aleksandrei Kollontai din 28 mai 1916 către V. I. Lenin, în care se arăta că din Comitetul Central al Partidului social-democrat din Suedia s-au retras Ström, secretar al C.C., şi trei membri ai acestuia din urmă, consfinţind astfel în fapt, deşi nu încă în mod oficial, scindarea partidului. În continuare, A. M. Kollontai scria : „Suedezii lucrează eficient pentru întărirea stîngii. Ei pregătesc un plan judicios pentru bătălia pe care intenţionează s-o dea împotriva celor de dreapta la congresul partidului ce se va întruni iarna viitoare, bătălie a cărei consecinţă logică va fi scindarea oficială a partidului. Tendinţa lor de a se separa trebuie sprijinită". În aceeaşi scrisoare, referindu-se la tratativele pentru editarea în limba engleză, în S.U.A., a literaturii stîngii zimmerwaldiene, A. M. Kollontai scria : „Răspunsul din S.U.A. întîrzie, deşi cu poşta primită zilele acestea a sosit răspuns la scrisori expediate concomitent cu cele adresate lui «Socialist Labour Party», precum şi lui Ch. Kerr". — *257.*

307 Vezi la adnotarea 273 date cu privire la Conferinţa socialiştilor din ţările neutre. — *257.*

308 Este vorba de broşura : L. Ribalka. „L'Ukraine et la guerre" („Ucraina şi războiul"), Lausanne, 1916. În scrisoarea sa din 28 mai 1916 către V. I. Lenin, A. M. Kollontai o califică drept „o infamă broşură şovină". — *258.*

309 Este vorba de convocarea unei adunări a secţiei bolşevice din Geneva. În ziua de vineri 2 iunie, Lenin a prezentat la această adunare o dare de seamă asupra lucrărilor Conferinţei de la Kiental şi în seara aceleiaşi zile a ţinut un referat pe tema „Două curente în mişcarea muncitorească internaţională". — *259.*

310 La propunerea lui Şleapnikov, Biroul din Rusia al C.C. a discutat în noiembrie 1916 problema fricţiunilor din cadrul redacţiei revistei „Kommunist" şi a adoptat următoarea rezoluţie : „După ce a ascultat expunerea tov. Belenin (Şleapnikov) asupra divergenţelor din cadrul colegiului de colaboratori ai presei de partid privind unele puncte din program şi tactica partidului, Biroul C.C. consideră necesar să aducă la cunoştinţa redacţiei din străinătate a organului central următoarele : 1) Biroul din Rusia al C.C., declarîndu-se întru totul solidar cu linia de bază a C.C., promovată de O.C. «Soţial-Demokrat», îşi exprimă dezideratul ca toate publica-

www.dacoromanica.ro

ţiile C.C. să fie redactate în acelaşi spirit, în strictă conformitate cu linia adoptată de C.C. la începutul războiului. 2) Biroul se pronunţă împotriva transformării publicaţiilor C.C. în tribune de discuţii. 3) Biroul găseşte că divergenţa de păreri dintre unii colaboratori şi redacţia O.C. în privinţa unor puncte din programul-minimum nu poate constitui o piedică în calea participării acestor colaboratori la publicaţiile C.C. şi recomandă redacţiei O.C. să accepte colaborarea lor în alte probleme, care nu formează obiectul unor divergenţe. 4) Biroul recomandă ca pentru elucidarea şi lichidarea divergenţelor să fie folosite edituri particulare atît din Rusia, cît şi din străinătate, în care scop se vor scoate culegeri speciale cu titlu de material de discuţie". — *260.*

311 Este vorba de proiectul de acord întocmit de G. Peatakov şi de E. Boş în problema continuării editării revistei „Kommunist", proiect pe care A. Şleapnikov îl transmisese lui V. I. Lenin. În textul acestui proiect, Lenin a şters următoarele puncte :

„Fondatorii editurii şi reprezentanţii ei responsabili sînt tovarăşii P. şi N. Kievski" ;

„Pentru publicarea la rubrica «Discuţii» a unor articole scrise de colaboratori ai revistei «Kommunist» se cere consimţămîntul a cel puţin doi redactori..." ;

„Al şaselea redactor va fi cooptat în editură la recomandarea tovarăşilor Lenin şi Zinoviev, care au dreptul de a recomanda — dintre publiciştii membri de partid — şi pe un al şaptelea redactor, dar acceptarea lui trebuie să fie aprobată prin vot pe bază de majoritate simplă...".

Punctul 6, menţionat de Lenin mai jos, are în proiectul de acord următoarea formulare :

„6) Dreptul C.C.

Comitetul Central al partidului sau Biroul său au dreptul de a publica în revista «Kommunist» documentele lor oficiale, declaraţii etc., fără a depăşi însă 15% din spaţiul fiecărui număr". — *261.*

312 Vezi adnotarea 311. — *264.*

313 Este vorba de divergenţele în problema naţională ivite între V. I. Lenin, de o parte, şi Radek şi Partidul social-democrat din Polonia şi Lituania, de alta. Fondul acestor divergenţe a fost expus de Lenin în articolul „Bilanţul discuţiei asupra autodeterminării" (vezi Opere complete, vol. 30, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 17—59). — *264.*

314 Vezi adnotarea 311. — *264.*

315 În această scrisoare este vorba de lucrarea lui Lenin „Imperialismul, stadiul cel mai înalt al capitalismului", al cărei manuscris urma să fie trimis de M. N. Pokrovski la Petrograd pentru editura legală „Parus". Lucrarea a fost terminată la termenul stabilit şi la 2 iulie a fost trimisă recomandat, în banderolă, lui Pokrovski (vezi volumul de faţă, p. 279—280). — *266.*

www.dacoromanica.ro

316 Este vorba de o scrisoare din 12 iunie 1916 a lui A. G. Şleapnikov, pe care figurează însemnarea făcută de N. K. Krupskaia : „A se restitui imediat" (vezi în volumul de faţă, la p. 271—276, scrisoarea lui Lenin către Şleapnikov). — *270.*

317 Pe verso, N. K. Krupskaia comunica adresa la care urmează să fie trimisă corespondenţa pentru Şleapnikov :

„Redaktor Vidnes (für Alexander)
«Socialdemokraten» Folketshus, Kristiania".

Vidnes a fost pe vremea aceea redactor al organului central al social-democraţiei norvegiene, ziarul „Socialdemokraten", care apărea la Christiania (Oslo).

În scrisoarea sa din 17 iunie 1916 către Şleapnikov, V. I. Lenin scrie că rugase pe Zinoviev şi Lilina să-i trimită lui Şleapnikov „Gazeta Robotnicza" şi rezoluţia C.O.S. (vezi volumul de faţă, p. 272).

500 de coroane — suma cerută de Şleapnikov pentru călătoria sa în America. — *270.*

318 Este vorba de „Teze cu privire la imperialism şi asuprirea naţională", întocmite de K. Radek ; în aprilie 1916 ele au fost publicate în revista „Vorbote", sub semnătura redacţiei ziarului „Gazeta Robotnicza". În aceste teze, autorul lor promova ideile „economismului imperialist". — *272.*

319 Articolul lui V. I. Lenin „Bilanţul discuţiei asupra autodeterminării", despre care este vorba aici, a fost publicat în „Sbornik «Soţial-Demokrata»" nr. 1, apărut în octombrie 1916 (vezi Opere complete, vol. 30, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 17—59). — *273.*

320 Lenin se referă la scrisoarea în care Şleapnikov făcea cunoscut că „japonezii" nu mai vor acum nici lărgirea redacţiei, că ei nu mai vor să dea bani. — *276.*

321 În iarna anului 1915, redacţia ziarului „Soţial-Demokrat" adresase lui Peatakov, Boş şi Buharin o scrisoare în care declara că refuză să participe în continuare la editarea revistei „Kommunist", deoarece nu-şi poate asuma în faţa partidului răspunderea pentru coredactori care au o atitudine nepartinică. — *277.*

322 Peatakov şi Boş ceruseră Biroului din străinătate al C.C. să recunoască grupului lor calitatea de grup de sine stătător, nesubordonat Biroului din străinătate al C.C., cu dreptul de a avea legături proprii cu partea din Rusia a C.C., de a scoate foi volante etc. Deşi cererea le-a fost respinsă, ei au încercat totuşi să stabilească, peste capul Biroului din străinătate al C.C., legături directe cu Biroul din Rusia al C.C. al P.M.S.D.R. — *277.*

323 Este vorba de articolul „Das Problem der Frauenwerbsarbeit" de Z. I. Lilina, apărut în nr. 148 din 27 iunie 1916 al ziarului „Berner Tagwacht". În „Sbornik «Soţial-Demokrata»" nr. 2, articolul

www.dacoromanica.ro

ei a fost publicat, cu unele modificări, sub titlul „O problemă la ordinea zilei". — *278.*

324 În amintirile sale din această perioadă, M. N. Pokrovski scrie : „Şi, firește, temerile lui Lenin în ceea ce privește editorul, sau mai bine zis «editura», căci, din păcate Aleksei Maksimovici nu era singur, s-au dovedit a fi întemeiate. Tocmai nota 101 ne-a dat mult de furcă ; nu degeaba era Ilici atît de îngrijorat de soarta ei. Dacă întreaga broşură a fost prototipul celebrului «Imperialism», în schimb nota a fost embrionul nu mai puțin celebrei broşuri despre «Renegatul Kautsky»" (vezi „Amintiri despre V. I. Lenin", Moscova, 1960, partea a 3-a, p. 134). Broşura lui Lenin a fost supusă unei riguroase cenzuri redacționale. Elementele menşevice din fruntea editurii au scos din ea critica aspră a teoriilor oportuniste ale lui Kautsky şi Martov (vezi în Opere complete, vol. 27, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, adnotarea 123, date mai amănunțite cu privire la întocmirea şi la editarea acestei lucrări). — *280.*

325 Este vorba de o scrisoare a lui G. I. Belenki privind activitatea secției de la Paris a P.M.S.D.R. şi cuvîntarea rostită de P. Brizon la 24 iunie 1916 în Camera franceză.

Pierre Brizon, unul dintre participanții la Conferința de la Kiental, făcuse în numele său şi al altor trei deputați socialişti o declarație în care chema pe deputați să ceară guvernului încheierea imediată a unei păci fără anexiuni. Împreună cu alți doi deputați socialişti, el a votat împotriva creditelor de război. Încheindu-şi cuvîntarea, Brizon a spus : „Noi votăm pentru pace, pentru Franța, pentru socialism !". — *283.*

326 Este vorba de planul pentru „Sbornik «Soțial-Demokrata»".

Iuri — G. L. Peatakov — scrisese un articol intitulat „Proletariatul şi dreptul națiunilor la autodeterminare în epoca capitalului financiar", care conținea însă o serie de teze greşite şi de aceea n-a fost publicat în „Sbornik".

Greva din Norvegia, care începuse la 6 iunie 1916, a fost comentată în articolul lui A. Hansen „Unele aspecte ale mişcării muncitoreşti contemporane din Norvegia", publicat în „Sbornik «Soțial-Demokrata»" nr. 2.

În scrisoarea de față, V. I. Lenin se referă la lucrările sale „Bilanțul discuției asupra autodeterminării" şi „Broşura lui Junius", care au intrat apoi în „Sbornik" nr. 1, precum şi la articolele „Imperialismul şi scindarea socialismului" şi „Fracțiunea Ciheidze şi rolul ei", apărute în „Sbornik" nr. 2.

Pe coperta acestui din urmă număr, printre articolele primite de redacție pentru nr. 3 al culegerii figurează şi articolul „Ce se întîmplă în rîndurile trupelor" de Strannik (Varin). — *283.*

327 Este vorba de articole consacrate activității grupului „Die Internationale" din Germania, pregătite pentru „Sbornik «Soțial-Demokrata»". În nr. 2 al acestei culegeri au fost publicate în legătură cu această problemă două articole : „Ziarele ilegale ale opoziției de

www.dacoromanica.ro

stînga din Germania" şi „Din cronica luptei revoluţionare din Germania". — *284*.

328 *Paşapoartele Nadiei* — actele pe care N. K. Krupskaia se străduia să le procure pentru I. F. Armand în urma hotărîrii acesteia de a pleca în Norvegia. — *284*.

329 Este vorba, probabil, de inconsecvenţa de care a dat dovadă Graber în atitudinea sa faţă de E. Vandervelde, unul dintre liderii Internaţionalei a II-a, în timpul vizitei pe care acesta o făcuse în Elveţia în decembrie 1915. La începutul războiului, Graber s-a situat pe poziţii internaţionaliste, apoi a participat activ la munca desfăşurată de social-democraţii de stînga din Elveţia, a luat parte la lucrările conferinţelor de la Zimmerwald şi Kiental, a dat ajutor la publicarea documentelor stîngii zimmerwaldiene, dar în acelaşi timp, cînd Vandervelde a venit în Elveţia ca să facă agitaţie pentru reconstituirea Internaţionalei a II-a, Graber a luat cuvîntul la un referat ţinut de acesta şi l-a salutat în numele Partidului social-democrat din Elveţia. — *284*.

330 Este vorba, probabil, de articolul Inessei Armand „Cine va plăti spezele războiului ?". Articolul nu a fost publicat. — *287*.

331 Culegerea bolşevică intitulată „Sub vechiul steag" a apărut în 1916 la Saratov, iar în 1917 a fost retipărită, cu unele prescurtări, la Petrograd, în editura „Jizn i Znanie". În această culegere au fost publicate articole semnate de B. V. Avilov, M. S. Olminski, I. I. Skvorţov-Stepanov şi alţii, precum şi un bogat material statistic. Autorii articolelor combăteau tezele formulate în culegerea social-şovină „Autoapărarea".

Într-una din scrisorile ei din acea perioadă, N. K. Krupskaia scria că culegerea „Sub vechiul steag" face o impresie foarte bună.

Sub titlul „Răspuns social-patrioţilor ruşi" a fost publicată, în numărul din 19 august 1916 al ziarului „Arbeiterpolitik", o recenzie la această culegere, care a apărut concomitent şi în „Berner Tagwacht". Frecventele referiri la această culegere în presa vremii şi în corespondenţa lui Lenin şi a tovarăşilor săi de idei dovedeşte că în rîndurile zimmerwaldienilor de stînga culegerea „Sub vechiul steag" s-a bucurat de o largă răspîndire. — *287*.

332 Lenin se referă la Zinoviev, Armand şi Lilina, care se aflau pe atunci la Hertenstein.

Mai jos este vorba de articole pentru „Sbornik «Soţial-Demokrata»". — *287*.

333 În prima parte a scrisorii este vorba de articole pentru „Sbornik «Soţial-Demokrata»".

Criticii oportunismului i-a fost consacrată lucrarea lui Lenin „Imperialismul şi scindarea socialismului", iar combaterii fracţiunii din Dumă şi a troţkismului — articolele „Sforţări de a scoate oportunismul basma curată" şi „Fracţiunea Ciheidze şi rolul ei", care au intrat în nr. 2 al culegerii. — *288*.

www.dacoromanica.ro

334 *P. Reabovski* — pseudonimul lui L. N. Stark. Într-o scrisoare din 12 iunie 1916 către Zinoviev, Reabovski făcea cunoscut că la Petrograd a fost creată o editură nouă, „Volna", şi îi propunea ca împreună cu Lenin să participe la culegerile pe care le va scoate această editură. Deoarece pseudonimul „Reabovski" era necunoscut pe atunci în străinătate, Krupskaia a trimis cîteva scrisori în care cerea să se afle cine se ascunde sub acest nume. Una dintre aceste scrisori a fost trimisă la Petersburg Annei Elizarova-Ulianova, în a cărei sarcină intra asigurarea legăturii dintre organizaţiile de partid din Rusia şi centrul din străinătate. Dar, fiind arestată la 21 iulie 1916, A. I. Elizarova-Ulianova nu a putut răspunde la timp.

Ulterior, cînd s-a aflat că sub pseudonimul „Reabovski" semnează Stark, care era suspectat a fi agent provocator, Lenin a refuzat să colaboreze la această editură. — *288.*

335 La pct. 2 al scrisorii, Lenin se referă la broşura lui I. Kamenev „Prăbuşirea Internaţionalei", apărută mai tîrziu în editura „Volna". La pct. 6, Lenin se referă la articolul său „Bilanţul discuţiei asupra autodeterminării". — *289.*

336 Este vorba de broşura *„Kriegs— und Friedensprobleme der Arbeiterklasse"* („Clasa muncitoare şi problemele păcii şi ale războiului"), în care a fost publicat proiectul de manifest prezentat de Secretariatul din străinătate al C.O. la Conferinţa de la Kiental.

În anexa la această broşură a fost tipărită, cu unele prescurtări, declaraţia cu privire la război a menşevicilor, publicată în limba rusă în nr. 5 din 10 iunie 1916 al ziarului „Izvestiia S.S.C.O. al P.M.S.D.R.", sub titlul „Menşevicii din Petersburg şi Moscova despre război". În textul apărut în broşură a fost omisă partea din declaraţie care preconiza colaborarea cu burghezia liberală, participarea la activitatea comitetelor pentru industria de război etc.

La propunerea lui V. I. Lenin, în „Sbornik «Soţial-Demokrata»" nr. 2 a fost reprodus din ziarul „De Tribune" articolul Henriettei Roland-Holst „O poziţie echivocă", articol în care, recenzînd susmenţionata broşură în versiune germană, autoarea scria că prescurtările au fost făcute în scopul de a ascunde tovarăşilor din străinătate caracterul naţionalist al declaraţiei menşevice şi de „a se înfăţişa înaintea Internaţionalei cu un aer zimmerwaldian".

„Izvestiia S.S.C.O. al P.M.S.D.R." — ziar menşevic. A apărut în Elveţia din februarie 1915 pînă în martie 1917. Au apărut 10 numere. Ziarul se situa pe poziţii centriste. — *290.*

337 Articolul lui K. Radek „Dreptul naţiunilor la autodeterminare", menţionat aici de Lenin, a apărut în nr. 3 din decembrie 1915 al revistei „Lichtstrahlen". Critica acestui articol a fost făcută de V. I. Lenin în lucrarea sa „Bilanţul discuţiei asupra autodeterminării" (Opere complete, vol. 30, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 47—48). — *290.*

338 Aceste cîteva cuvinte au fost scrise de V. I. Lenin ca adaos la o scrisoare din 24 iulie 1916 a Nadejdei Krupskaia către M. Ţhakaia,

www.dacoromanica.ro

în care ea îi mulțumea pentru comunicarea privind editarea literaturii de partid în Caucaz și, rugîndu-l să ajute la îmbunătățirea legăturilor cu Caucazul, îi recomanda totodată o metodă conspirativă de legătură cu Rusia prin trimitere de cărți avînd, printre rînduri, texte scrise cu cerneală simpatică. — *291.*

339 Vezi adnotarea 288. — *291.*

340 S-ar putea să fie vorba de broșurile „Internaționalismul și apărarea patriei" de G. V. Plehanov și „Războiul și problemele conștiinței democratice internaționale" de A. N. Potresov, ambele editate în 1916 la Petrograd. — *292.*

341 *G. I. Belenki* (Grișa) comunicase că în mișcarea muncitorească din Franța se observă o creștere a influenței stîngii zimmerwaldiene. — *292.*

342 „*The Call*" — ziar, organ de presă al Partidului socialist britanic ; a apărut la Londra în anii 1916—1920. — *292.*

343 Este vorba de participarea unui reprezentant al elementelor de stînga din Partidul social-democrat norvegian la conferința socialiștilor din țările neutre, care urma să se întrunească la Haga. — *293.*

344 Este vorba de seria de articole ale lui F. Engels apărute sub titlul „De ce poartă clasa muncitoare interes Poloniei ?" (vezi K. Marx și F. Engels, Opere, vol. 16, București, Editura politică, 1963, p. 163—176). — *294.*

345 Este vorba de declarația publicată de Grimm în nr. 173 din 26 iulie 1916 al ziarului „Berner Tagwacht" (la Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S. s-a păstrat o tăietură din acest ziar). În declarația sa, Grimm s-a ridicat împotriva rezoluției propuse de Platten și adoptate cu majoritate de voturi la o adunare de partid din Zürich cu prilejul discutării activității fracțiunii social-democrate din Consiliul național. Prin această rezoluție a fost condamnată nu numai activitatea aripii de dreapta a fracțiunii, ci și poziția centrului, în fruntea căruia se afla Grimm, și au fost criticate măsurile adoptate de Consiliul federal, care se puteau solda cu încălcarea neutralității Elveției. Luînd cunoștință de conținutul acestei rezoluții, Grimm, care nu participase la adunare, a declarat că nu e de acord cu tezele ei și că a hotărît „să pună la dispoziția partidului mandatul ce i-a fost încredințat". El cerea totodată ca declarația lui să fie discutată în timp util, astfel încît pînă la prima întrunire a Consiliului federal el să-și poată anunța demisia. — *295.*

346 Numărul 7 (din iulie) al revistei „Demain" începea cu articolul lui Guilbeaux „Război războiului". — *295.*

347 Este vorba de o scrisoare către A. I. Elizarova-Ulianova, în care i se cerea să comunice unele date cu privire la editura „Volna" și la persoana lui P. Reabovski, care propusese lui V. I. Lenin și lui

www.dacoromanica.ro

G. E. Zinoviev să colaboreze la culegerile pe care intenţiona să le scoată această editură. — *295.*

348 Pentru „Sbornik «Soţial-Demokrata»", Buharin scrisese un articol intitulat „Contribuţii la teoria statului imperialist", care a fost însă respins de redacţie, deoarece conţinea teze greşite, antimarxiste, în problema statului şi a dictaturii proletariatului.

În „Sbornik «Soţial-Demokrata»" nr. 1 au fost publicate „Tezele cu privire la imperialism şi la asuprirea naţională", scrise de Radek şi tipărite în aprilie 1916, sub semnătura redacţiei ziarului „Gazeta Robotnicza", în revista „Vorbote". Răspunsul lui V. I. Lenin la aceste teze l-a constituit articolul „Bilanţul discuţiei asupra autodeterminării", care a fost publicat în „Sbornik" imediat după tezele lui Radek. — *295.*

349 „*Arbeiterpolitik*" — săptămînal consacrat problemelor socialismului ştiinţific, organ al unui grup de radicali de stînga din Bremen condus de Johann Knief şi de Paul Fröhlich, grup care în 1919 a aderat la Partidul Comunist din Germania ; a apărut la Bremen din 1916 pînă în 1919. Săptămînalul „Arbeiterpolitik" a combătut social-şovinismul din mişcarea muncitorească germană şi internaţională. Printre colaboratorii săi au figurat N. I. Buharin, H. Guilbeaux, A. M. Kollontai, N. K. Krupskaia, A. Panneckoek, K. Radek, I. M. Steklov şi alţii.

După Marea Revoluţie Socialistă din Octombrie a publicat frecvent materiale privind viaţa din Rusia Sovietică.

Mai jos este menţionat articolul lui A. G. Şleapnikov „Rusia muncitoare după 20 de luni de război", apărut ulterior în „Sbornik «Soţial-Demokrata»" nr. 1. — *296.*

350 Este vorba de tezele intitulate „Revoluţia socialistă şi dreptul naţiunilor la autodeterminare", publicate în limba germană în nr. 2 din aprilie 1916 al revistei „Vorbote", sub semnătura redacţiei ziarului „Soţial-Demokrat", organul central al P.M.S.D.R. În limba rusă tezele au fost publicate pentru prima oară în „Sbornik «Soţial-Demokrata»" nr. 1 (vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 27, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 260—274). — *296.*

351 Este vorba de polemica în jurul tezelor lui Grimm în problema războiului, desfăşurată între Platten şi Münzenberg, de o parte, şi Grimm, de alta, la conferinţa din 16 iulie 1916 a organizaţiei tineretului socialist din Zürich cu prilejul discutării problemei atitudinii faţă de război. Polemica a continuat apoi în coloanele ziarului „Berner Tagwacht". Astfel, la 18 iulie 1916 a apărut în acest ziar un articol intitulat „Conferinţa tineretului în problema războiului", la 20 iulie un articol cu titlul „În legătură cu conferinţa tineretului în problema războiului", iar la 29 iulie un editorial intitulat „Un semnal de luptă", articole care conţineau ieşiri vehemente la adresa lui Platten şi Münzenberg".

La sfîrşitul scrisorii este menţionat articolul lui Raffin-Dugens „Minoritatea socialiştilor francezi", apărut în nr. 7 din iulie 1916 al revistei „Demain". — *297.*

www.dacoromanica.ro

352 Din motive de conspirație, Lenin numește astfel lucrarea sa „Imperialismul, stadiul cel mai înalt al capitalismului". Prin expresia „procedeul G. Z." se subînțelege trimiterea manuscrisului între copertele unei cărți franceze. — *299*.

353 G. L. Șklovski se afla pe atunci în fruntea Comisiei pentru ajutorarea intelectuală a prizonierilor de război de pe lîngă C.O.S. ale P.M.S.D.R. Sediul comisiei era la Berna. Șklovski îl informa regulat pe Lenin asupra activității comisiei și îi trimitea pe cele mai interesante dintre scrisorile primite de la prizonieri. Creată din inițiativa lui Lenin, comisia difuza în rîndurile prizonierilor literatură bolșevică în problema războiului și a evenimentelor în curs, stabilea legături cu prizonierii, descoperea elementele cu stare de spirit revoluționară, care la rîndul lor deveneau apoi promotorii influenței partidului în lagărele de prizonieri (vezi în comunicarea „Activitatea bolșevicilor în rîndurile prizonierilor ruși din Germania și Austro-Ungaria", apărută în „Voprosî Istorii KPSS", 1963, nr. 3, date mai amănunțite cu privire la munca acestei comisii). — *300*.

354 Este vorba de Valeriu Marcu. — *302*.

355 Este vorba de conceptul unei scrisori către N. I. Buharin, scris de G. E. Zinoviev. În această scrisoare era criticată poziția adoptată de E. Boș și de I. Peatakov în timpul tratativelor în problema reluării editării revistei „Kommunist". Comunicînd că „japonezii" au trecut la crearea efectivă a unei fracțiuni proprii, autorul scrisorii îl ruga pe Buharin să-și precizeze atitudinea față de „fracțiunea nou creată" și și-a exprimat speranța în posibilitatea de a colabora cu el în viitor.

La cuvintele lui Zinoviev : „Noi vrem să lucrăm împreună cu d-ta și fără a ține seama de divergențe...", Lenin a adăugat pasajul următor : „față de care d-ta ai totuși o atitudine mai rezervată, poate, pentru că ai scris mai mult în probleme economice decît în cele politice". — *303*.

356 Într-o scrisoare din 5 august 1916 către G. L. Șklovski, N. K. Krupskaia scria : „Vladimir Ilici a uitat să specifice că pentru darea la legat a manuscrisului trebuie luate cărți franțuzești, care vor fi trimise apoi la Geneva pe adresa soților Karpinski... Manuscrisul ți-l vom trimite peste cîteva zile". — *305*.

357 „*Russkie Zapiski*" — revistă lunară pentru literatură și politică ; a apărut la Petrograd din noiembrie 1914 pînă în aprilie 1917, editată de N. S. Rusanov. A fost o continuare a revistei „Russkoe Bogatstvo", a cărei orientare a fost definită de Lenin ca „narodnicistă, cadeto-narodnicistă". — *305*.

358 La Arhiva de partid a Institutului de marxism-leninism se păstrează articolul lui Broutchoux, scris în limba franceză, cu titlul „În Franța. Opoziția împotriva războiului", pe care figurează următoarea însemnare făcută de Lenin : „Pentru culegere". Articolul lui Broutchoux n-a fost publicat în „Sbornik «Soțial-Demokrata»".

www.dacoromanica.ro

Culegerea de la Berna — așa numește aici V. I. Lenin primul număr din „Sbornik «Soțial-Demokrata»", care se culegea la Berna. Numărul al doilea urma să fie cules la Paris. Articolul „Broșura lui Junius" a fost inclus în primul număr al culegerii. Articolul lui Zinoviev despre care se vorbește mai jos se intitulează „Internaționala a II-a și problema războiului". — *305*.

359 Articolul despre kautskism fusese destinat de Lenin culegerii „Sub vechiul steag", care și-a încetat însă apariția după scoaterea primului ei volum. La Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S. s-a păstrat planul unui articol intitulat de Lenin „Despre kautskism" (vezi „Culegeri din Lenin", vol. XXX, p. 133—134). O lucrare specială despre Kautsky a fost scrisă de V. I. Lenin în 1918 (vezi „Revoluția proletară și renegatul Kautsky", Opere complete, vol. 37, București, Editura politică, ed. a doua, p. 243—349). — *307*.

360 Este vorba de articolul lui V. I. Lenin „Răspuns lui P. Kievski *(I. Peatakov)*" (vezi Opere complete, vol. 30, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 70—76).

La punctele 4—7 este vorba de „Sbornik «Soțial-Demokrata»". La punctul 5 este vorba de propunerea lui Belenki ca volumul al doilea al acestei culegeri să fie scos la Paris. Articolele lui Safarov n-au fost publicate în volumele culegerii. Articolul cu privire la mișcarea femeilor, amintit în scrisoare, aparținea Zinaidei Lilina. — *307*.

361 *Gnevici* — pseudonimul lui Faberkievici, militant al mișcării muncitorești poloneze, aflat pe atunci la Petrograd. Cu participarea lui au fost editate în 1916, în limba poloneză, două numere ale revistei „Zycie". — *307*.

362 În „Sbornik «Soțial-Demokrata»" nr. 2 a fost publicat articolul Henriettei Roland-Holst „O poziție echivocă", în traducere după articolul cu același titlu publicat la 22 august 1916 în ziarul „De Tribune". — *307*.

363 La sfîrșitul scrisorii lui Lenin către Peatakov (volumul de față, p. 304—305), Zinoviev adăugase următoarele cîteva rînduri: „În numele red. «S-D» G. Z. Textul e aproape pe jumătate cules și de aceea vă rugăm să vă grăbiți. Așteptăm răspuns urgent". — *308*.

364 Articolul despre prizonieri n-a apărut în „Sbornik «Soțial-Demokrata»". — *308*.

365 Este vorba, probabil, de articolul „Programul militar al revoluției proletare" (vezi în Opere complete, vol. 30, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, adnotarea 51, date mai amănunțite cu privire la acest articol). — *310*.

366 Este vorba de articolul lui F. Koritschoner „Din viața social-democrației austriece" (apărut în „Sbornik «Soțial-Demokrata»" nr. 2). — *311*.

www.dacoromanica.ro

367 În conceptul scrisorii lui V. I. Lenin (p. 320—321), Zinoviev făcuse unele schimbări şi modificase substanţial partea finală. Vezi în volumul de faţă, p. 312, 317 şi 318, atitudinea lui Lenin faţă de aceste modificări. Corespondenţa dintre Lenin, Zinoviev şi Buharin în jurul articolului acestuia din urmă „Contribuţii la teoria statului imperialist" a fost publicată în nr. 22 din 1932 al revistei „Bolşevik". — *312.*

368 Este vorba de articolul lui Buharin „Contribuţii la teoria statului imperialist" (vezi adnotarea 348). — *312.*

369 Textul acestei scrisori este precedat de un plan de comprimare a articolului lui Zinoviev „Internaţionala a II-a şi problema războiului", care urma să apară în „Sbornik «Soţial-Demokrata»" (a apărut în nr. 2 ; planul este scris de mîna Nadejdei Krupskaia).

La punctul 5 al scrisorii, Lenin se referă la articolul lui Zinoviev „«Defetismul» înainte şi în prezent" (apărut în „Sbornik «Soţial-Demokrata»" nr. 1).

În cele ce urmează, Lenin enumără articolele scrise de el pentru această culegere : „Bilanţul discuţiei asupra autodeterminării", „Imperialismul şi scindarea socialismului", „Sforţări de a scoate oportunismul basma curată", „Fracţiunea Ciheidze şi rolul ei". — *314.*

370 În august 1916, G. L. Peatakov (Iuri) trimisese pentru „Sbornik «Soţial-Demokrata»" un articol intitulat „Proletariatul şi «dreptul naţiunilor la autodeterminare» în epoca capitalului financiar". Acest articol, împreună cu răspunsul lui Lenin, urma să apară în „Sbornik «Soţial-Demokrata»" nr. 3, care însă, din lipsă de fonduri, n-a mai apărut.

Ca răspuns la acest articol, V. I. Lenin a scris două lucrări : „Răspuns lui P. Kievski *(I. Peatakov)*" (Opere complete, vol. 30, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 70—76) şi „Despre o caricatură de marxism şi despre «economismul imperialist»" (Opere complete, vol. 30, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 79—132).

Nota de subsol a lui Lenin se datoreşte faptului că Peatakov ceruse să vadă răspunsul redacţiei O.C. la articolul său înainte de a decide dacă e de acord sau nu ca articolul să fie publicat în „Sbornik «Soţial-Demokrata»". — *315.*

371 Este vorba de articolul lui Karl Kilbom „Social-democraţia suedeză şi războiul mondial" şi de articolul lui A. Hansen „Unele aspecte ale mişcării muncitoreşti contemporane din Norvegia" (ambele au apărut în „Sbornik «Soţial-Demokrata»" nr. 2). — *316.*

372 Prin aceste cuvinte ironice, Lenin subliniază asemănarea şi caracterul greşit al unor formulări din articolele scrise de Peatakov şi de Zinoviev în problema „apărării" patriei în războiul imperialist (vezi „Sbornik «Soţial-Demokrata»" nr. 2, decembrie 1916, p. 27). — *317.*

373 Este vorba de scrisoarea în care i se comunica lui Buharin că articolul „Contribuţii la teoria statului imperialist" nu poate fi

www.dacoromanica.ro

publicat în „Sbornik «Soţial-Demokrata»“ (vezi volumul de faţă, p. 320—321). — *317.*

374 În ceea ce priveşte articolele suedezului şi norvegianului, vezi adnotarea 371. Prin articolul despre dezarmare, Lenin subînţelege „Programul militar al revoluţiei proletare“, scris de el în limba germană ; cu unele modificări, el a fost publicat în „Sbornik «Soţial-Demokrata»“ nr. 2, sub titlul „Lozinca «dezarmării»“. — *318.*

375 *Tezele lui Radek* — documentul intitulat „Teze cu privire la imperialism şi la asuprirea naţională“, publicat, sub semnătura ziarului „Gazeta Robotnicza“, în revista „Vorbote“ şi reprodus în „Sbornik «Soţial-Demokrata»“ nr. 1. — *320.*

376 Este vorba, probabil, de articolul lui Strannik (V. I. Fridolin) „Ce se întîmplă în rîndurile trupelor“. Acest articol este menţionat printre cele primite în redacţie pentru „Sbornik «Soţial-Demokrata»“ nr. 3. — *320.*

377 Volumul al II-lea al culegerii „Sub vechiul steag“, pentru care Lenin intenţiona să scrie un articol despre kautskism, n-a mai apărut. — *323.*

378 Este vorba de răspunsul lui Zinoviev la o scrisoare „injurioasă“, după cum se exprimă Krupskaia, primită de la Buharin drept răspuns la scrisoarea prin care redacţia îl înştiinţase că articolul său „Contribuţii la teoria statului imperialist“ nu poate fi publicat în „Sbornik «Soţial-Demokrata»“.

În primele zile ale lunii octombrie 1916, Buharin i-a trimis lui Lenin obiecţiile sale împotriva observaţiilor făcute de redacţie pe marginea acestui articol. Lenin i-a răspuns la 14 octombrie 1916 printr-o scrisoare lungă, în care a arătat inconsistenţa şi lipsa de temeinicie a argumentelor formulate de Buharin (vezi volumul de faţă, p. 334—339). — *324.*

379 Cele cîteva rînduri scrise de Lenin şi scrisoarea Nadejdei Krupskaia către Şleapnikov constituiau răspunsul la prima scrisoare pe care acesta o trimisese după întoarcerea sa din America în Europa (la 29 septembrie el se întorsese la Copenhaga). În scrisoarea sa, Şleapnikov făcuse o dare de seamă asupra activităţii desfăşurate de el în America şi anunţase că intenţionează să plece în Rusia. În legătură cu aceasta, Lenin îl numeşte pe Şleapnikov, conspirativ, „Bel“. Sfaturile de prudenţă ale lui Lenin se datorau ştirilor primite cu privire la arestări efectuate la Petrograd, şi în special cu privire la arestarea Annei Elizarova-Ulianova.

În scrisoarea ei către Şleapnikov, Krupskaia se ocupa extrem de amănunţit de o serie de probleme din străinătate şi din Rusia, comunicîndu-i că „japonezii“ au format o fracţiune, că lipsa de sinceritate a lui Buharin s-a manifestat în refuzul lui vădit de a-l ajuta pe Lenin la stabilirea unor legături mai strînse cu Rusia şi relatîndu-i totodată cum se desfăşoară pregătirile pentru editarea publicaţiei „Sbornik «Soţial-Demokrata»“. — *325.*

www.dacoromanica.ro

380 Este vorba de manuscrisul articolului „Despre o caricatură de marxism şi despre «economismul imperialist»".

Lenin se grăbea să organizeze transcrierea acestor articole în legătură cu plecarea lui Şleapnikov în Rusia. La începutul lunii octombrie 1916, Lenin scria : „Ar fi foarte regretabil dacă Belenin n-ar aştepta articolul în care eu îi dau o replică lui Kievski (chiar ieri l-am trimis la transcriere şi abia peste cîteva zile va fi gata)" (volumul de faţă, p. 326). — *330.*

381 Aprecierile lui Lenin se referă la articolul lui Zinoviev „«Defetismul» înainte şi în prezent". Acest articol a fost publicat în „Sbornik «Soţial-Demokrata»" nr. 1. Zinoviev îşi însuşise doar în parte observaţiile făcute de Lenin.

La pct. 2 al scrisorii de faţă, Lenin se referă la publicarea în nr. 25 (din 1916) al ziarului „Gazeta Robotnicza" a „Rezoluţiei consfătuirii din 1—2 iunie 1915 a colegiului de redacţie". În această rezoluţie era criticată lozinca înfrîngerii monarhiei ţariste — lansată de C.C. al P.M.S.D.R. la începutul războiului — sub pretextul că ea, lozinca, ar furniza „argumente social-patrioţilor germani". — *331.*

382 Este vorba de manuscrisele articolelor : „Răspuns lui P. Kievski (I. Peatakov)" de V. I. Lenin şi „Proletariatul şi «dreptul naţiunilor la autodeterminare» în epoca capitalului financiar" de G. L. Peatakov. Pe manuscrisul său, Lenin a făcut următoarea însemnare : „Articolul lui Kievski cu privire la autodeterminare şi răspunsul lui Lenin". Răspunsul lui Lenin a fost trimis lui Peatakov (vezi în legătură cu aceasta scrisoarea lui Lenin către I. Armand, volumul de faţă, p. 351—352).

În legătură cu această problemă, Lenin a scris amplul articol intitulat „Despre o caricatură de marxism şi despre «economismul imperialist»". — *332.*

383 Este vorba de un adaos la articolul lui Lenin „Despre o caricatură de marxism şi despre «economismul imperialist»", articol care în acel moment se afla la Karpinski spre transcriere. Textul anexat de Lenin a fost introdus în articol ca o notă de subsol (vezi Opere complete, vol. 30, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 107). — *333.*

384 La Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism se păstrează scrisoarea în care Rîbalka (L. Iurkevici) cere permisiunea de a publica o observaţie făcută de Lenin pe marginea unei scrisori a lui Zinoviev, găsită de el în arhiva revistei „Dzvin". — *334.*

385 Scrisoarea de faţă constituie răspunsul dat de Lenin la o scrisoare primită de la Buharin în primele zile ale lunii octombrie 1916, scrisoare în care acesta din urmă contesta justeţea observaţiilor critice făcute pe marginea articolului său „Contribuţii la teoria statului imperialist". — *334.*

www.dacoromanica.ro

386 În nr. 5 din mai 1916 al revistei „Letopis" a fost publicat un articol al lui V. Bazarov intitulat „Momentul actual şi perspectivele", consacrat analizei crizei economice pe care o provocase în Rusia războiul imperialist. În acest articol, Bazarov califica drept „anacronism" împărţirea programului partidului în program-minimum şi program-maximum şi afirma că lupta pentru transformări democratice este inutilă.

Într-un articol intitulat „Însemnările unui publicist", publicat de A. Potresov în nr. 1 din august 1916 al revistei menşevice „Delo", se spunea că „optimismul maximalist" (aşa califica el vederile lui Bazarov), care suprimă „toate sarcinile imediate ale democraţiei", „este cel mai periculos duşman al mişcării democratice, cel mai virulent şi mai sigur dezorganizator al ei".

În cazul de faţă, Lenin se referă, după toate probabilităţile, tocmai la aceste teze din articolul lui Potresov.

La 3 octombrie 1916, Krupskaia îi scrisese lui Şleapnikov că Potresov s-a agăţat de fraza din „Letopis" în care Bazarov vorbeşte despre „inutilitatea programului-minimum" şi vrea să atribuie internaţionaliştilor acest maximalism spre a-i compromite. — *335.*

387 Este vorba de manifestul „Internaţionaliştii din Austria către internaţionaliştii din toate ţările", publicat în decembrie 1915. Textul lui integral a fost tipărit, printre altele, în nr. 283 din 3 decembrie 1915 al ziarului „Volksrecht". Documentul a fost publicat fără semnătură. În ziarul „Avanti !", pomenit de V. I. Lenin, au fost reproduse numai unele pasaje din acest manifest. — *340.*

388 În scrisorile sale anterioare, G. Belenki, secretarul secţiei bolşevice din Paris, propusese lui V. I. Lenin ca „Sbornik «Soţial-Demokrata»" nr. 2 să fie tipărit la Paris, prevenindu-l însă totodată că aceasta nu se poate face decît legal. Proiectul de a tipări la Paris foi volante n-a fost pus în aplicare. — *342.*

389 Congresul Partidului social-democrat din Elveţia a avut loc la Zürich în zilele de 4—5 noiembrie 1916. Lenin a luat cuvîntul în prima zi a lucrărilor congresului, aducîndu-i salutul C.C. al P.M.S.D.R. (vezi Opere complete, vol. 30, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 181—184). — *343.*

390 În scrisoarea de faţă este vorba de adăugiri în textul tradus al cuvîntării rostite de Lenin în ziua de 4 noiembrie 1916 la congresul Partidului social-democrat din Elveţia (vezi Opere complete, vol. 30, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 183). — *344.*

391 Este vorba de o discuţie în problema naţională, desfăşurată după apariţia nr. 1 din „Sbornik «Soţial-Demokrata»". A. V. Lunacearski şi Bezrabotnîi (D. Z. Manuilski) atacaseră tezele leniniste în problema apărării patriei şi a dreptului naţiunilor la autode-

www.dacoromanica.ro

terminare. În cadrul acestei discuții, N. D. Kiknadze combătuse susținerile lui Lunacearski și Manuilski. — *345.*

392 Este vorba de § 5 al tezelor grupului „Die Internationale", publicate în nr. 3 din 29 februarie 1916 al publicației „Bulletin I.S.K.". În acest paragraf se afirmă că în epoca imperialismului nu sînt posibile războaie naționale. — *348.*

393 Este vorba de declarația din 5 noiembrie 1916 a guvernelor Germaniei și Austro-Ungariei privind crearea unui stat monarho-constituțional polonez sub protectoratul Germaniei și al Austro-Ungariei. — *350.*

394 Lenin se referă la vederile Rosei Luxemburg în problema națională, expuse în revista social-democrată poloneză „Przegląd Socjaldemokratyczny", care apărea la Cracovia. Vezi în această privință articolul lui Lenin „Despre dreptul națiunilor la autodeterminare" (Opere complete, vol. 25, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 323—330). — *350.*

395 Este vorba de seria de articole ale lui F. Engels intitulată „De ce poartă clasa muncitoare interes Poloniei?", reprodusă în 1916 în „Archiv für die Geschichte des Sozialismus und der Arbeiterbewegung", care apărea sub îngrijirea lui Grünberg (vezi K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 16, București, Editura politică, 1963, p. 163—174). — *351.*

396 Este vorba de articolul de fond „Congresul partidului", publicat la 7 noiembrie 1916 în ziarul „Berner Tagwacht". Un pasaj din acest articol, în care erau expuse extrem de succint dezbaterile care au avut loc la congres în problema atitudinii față de Conferința de la Kiental, conținea aluzii răuvoitoare la autorul necunoscut al proiectului de rezoluție și afirma că semnatarii proiectului au depășit împuternicirile ce le-au fost acordate.

În nr. 262 din 8 noiembrie 1916 al ziarului „Volksrecht" a apărut o declarație semnată de E. Nobs, în care acesta arăta că „împărtășește în întregime vederile" expuse în proiectul de rezoluție prezentat în numele social-democraților de stînga. — *352.*

397 În zilele de 20 și 30 noiembrie 1916, Lenin a avut cu zimmerwaldienii de stînga convorbiri pe marginea tezelor intitulate „Sarcinile zimmerwaldienilor de stînga din Partidul social-democrat elvețian". În partea finală a scrisorii, vorbind de acest manuscris, Lenin îl numește prescurtat „teze" (vezi Opere complete, vol. 30, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 197—209). — *352.*

398 Articolul de critică la adresa lui Grimm a fost publicat în numărul din 2 decembrie 1916 al săptămînalului „Arbeiterpolitik", sub titlul „După congresul Partidului social-democrat elvețian" și sub semnătura Arnold Struthahn. — *352.*

399 Este vorba de traducerea în limba franceză a tezelor „Sarcinile zimmerwaldienilor de stînga din Partidul social-democrat elvețian", traducere făcută de I. Armand (vezi Opere complete, vol. 30,

www.dacoromanica.ro

București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 197—209). — *353.*

400 Este vorba de conceptul unei scrisori către „o social-democrată din Germania" (probabil C. Zetkin), în care, în numele redacției revistei „Rabotnița", Inessa Armand propunea un schimb de păreri în problemele mișcării femeilor muncitoare și arăta că ar trebui convocată o conferință neoficială a socialistelor de stînga.

Cuvintele citate de V. I. Lenin sînt luate din următorul pasaj al scrisorii Inessei Armand: „Nouă ni se pare că în timp de război această mișcare (adică mișcarea femeilor. — *Nota red.)* ar putea să aibă un rol foarte important pentru socialism. Cînd o mare parte a proletariatului, muncitorii, se află pe fronturi, cealaltă parte a lui, muncitoarele, trebuie să ia în mînă cauza noastră socialistă". — *356.*

401 Dintr-o altă scrisoare către I. Armand (vezi p. 386) se vede că din redacția acestui organ de presă urmau să facă parte Lunacearski, Sokolnikov, Graber și Naine. — *357.*

402 Vezi K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 13, București, Editura politică, 1962, p. 296, precum și lucrarea lui F. Engels „Socialismul în Germania" (Opere, vol. 22, București, Editura politică, 1965, p. 248—254). — *359.*

403 Este vorba de Congresul Partidului social-democrat din Elveția, care a avut loc la Zürich în zilele de 4—5 noiembrie 1916 (vezi în Opere complete, vol. 30, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, adnotarea 83, date amănunțite cu privire la acest congres). — *361.*

404 În nr. 3 din 29 februarie 1916 al publicației „Bulletin I.S.K." a fost publicat un proiect de program al social-democrației olandeze, care, printre altele, conținea următoarele revendicări: democratizarea tuturor instituțiilor guvernamentale, instaurarea republicii, ziua de muncă de 8 ore, lichidarea militarismului etc. — *363.*

405 Este vorba de cuvîntarea rostită de A. Schmid în ziua de 30 noiembrie 1916 la o adunare a social-democraților elvețieni, partizani ai stîngii zimmerwaldiene. La această adunare a fost discutată problema pregătirii pentru apropiatul congres extraordinar al Partidului social-democrat din Elveția a unui proiect de rezoluție cu privire la atitudinea socialiștilor față de militarism și război. — *365.*

406 *Hotărîrea de la Aarau* — hotărîre adoptată de Congresul de la Aarau din 20—21 noiembrie 1915 al Partidului social-democrat din Elveția (vezi la adnotarea 204 date mai amănunțite cu privire la acest congres). — *366.*

407 Este vorba de proiectul de rezoluție în problema militară, întocmit de Platten în vederea apropiatului congres extraordinar al Partidului social-democrat din Elveția, la care urma să fie discutată problema atitudinii față de război (vezi în „Culegeri din Lenin",

www.dacoromanica.ro

vol. XVII, p. 57—64, variantele proiectelor de rezoluție ale lui Platten, cu observațiile făcute de V. I. Lenin). — *367.*

408 Aici Lenin se referă la tezele sale „Sarcinile zimmerwaldienilor de stînga din Partidul social-democrat elvețian" (vezi Opere complete, vol. 30, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 197—209). — *369.*

409 Este vorba de broșura lui Humbert-Droz „Guerre à la Guerre. A bas l'Armée. Plaidoirie complète devant le Tribunal Militaire à Neuchâtel le 26 août 1916" („Război războiului. Jos armata. Textul complet al pledoariei rostite în fața tribunalului militar Neuchâtel în ziua de 26 august 1916"). Humbert-Droz fusese arestat pentru refuzul său de a se prezenta la cercul de recrutare. — *369.*

410 În nr. 25 din 9 decembrie 1916 al săptămînalului „Arbeiterpolitik", la rubrica „Din carnetul nostru politic", apăruse o notă nesemnată cu data de 6 decembrie 1916. Semnalînd cititorilor ziarului discuția din „Sbornik «Soțial-Demokrata»" nr. 1 în problema dreptului națiunilor la autodeterminare, autorul notei arată că părerile lui Lenin în această problemă nu sînt împărtășite de „trei membri ai redacției revistei «Kommunist», organul teoretic al radicalilor ruși de stînga". Această notă nu putea decît să dezorienteze pe cititori, deoarece nu spunea nimic nici despre greșelile teoretice ale acestui grup, nici despre comportarea lui fracționistă, antipartinică, după apariția primului număr al revistei „Kommunist".

În același număr al săptămînalului „Arbeiterpolitik" a fost publicat ca editorial articolul lui Buharin „Statul imperialist", cu o notă de subsol din partea redacției în care se făceau aprecieri pozitive despre conținutul lui. — *369.*

411 Este vorba de o scrisoare a lui Gucikov din 15 (28) august 1916 către generalul Alekseev, șeful cartierului general al comandantului suprem al armatei ruse. Scrisoarea exprima teama burgheziei ruse în fața revoluției în creștere și nemulțumirea ei în legătură cu faptul că guvernul țarist nu se arăta a fi capabil să prevîntîmpine izbucnirea revoluției. Scrisoarea lui Gucikov a fost publicată în nr. 57 din 30 decembrie 1916 al ziarului „Soțial-Demokrat". — *370.*

412 „Conferința despre revoluția din 1905" a fost ținută de V. I. Lenin, în limba germană, la Casa poporului din Zürich, în ziua de 9 (22) ianuarie 1917, în fața unei adunări de tineri muncitori elvețieni (vezi Opere complete, vol. 30, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 307—328). — *372.*

413 În „Diskussionnîi Listok" nr. 3 din 29 aprilie (12 mai) 1911 a fost publicat articolul lui Lenin „Semnificația istorică a luptei interne de partid din Rusia". Partea a doua a acestui articol conține tabelul statistic cu privire la grevele din Rusia menționat de

www.dacoromanica.ro

V. I. Lenin (vezi Opere complete, vol. 19, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 389). — *372.*

414 În privinţa „scandalului cu Şklovski", Zinoviev îi scrisese: „...Şklovski trece printr-o criză: *fără a ne spune nouă ceva,* a cheltuit toţi banii partidului!... Sînt convins că-i va restitui curînd, dar deocamdată situaţia e de aşa natură că n-avem *nici o centimă,* nici măcar pentru timbre poştale...". — *373.*

415 Este vorba de broşura „Învăţămîntul public şi democraţia" de N. K. Krupskaia. Broşura a apărut în 1917, în Editura „Jizn i Znanie". — *374.*

416 Este vorba de manuscrisul cărţii „Imperialismul, stadiul cel mai înalt al capitalismului", care pe vremea aceea se afla la editura „Parus". — *374.*

417 Vezi K. Marx şi F. Engels. Opere, vol. 22, Bucureşti, Editura politică, 1965, p. 505—523. — *379.*

418 Este vorba, probabil, de enunţuri făcute de F. Engels într-o scrisoare către F. Sorge (vezi K. Marx şi F. Engels. Opere, ed. I rusă, vol. XXVIII, 1940, p. 308). — *380.*

419 Aici este vorba de votarea rezoluţiilor în problema păcii la Congresul Partidului socialist francez, care a avut loc la Paris în zilele de 25—30 decembrie 1916, şi la Congresul Confederaţiei generale a muncii, care a avut loc în zilele de 24—26 decembrie 1916. Rezultatele votului asupra acestei probleme au fost reproduse de Lenin în capitolul al III-lea al lucrării „Pacifism burghez şi pacifism socialist", intitulat „Pacifismul socialiştilor şi al sindicaliştilor francezi" (vezi Opere complete, vol. 30, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 253—258). — *387.*

420 *Chemarea Comisiei socialiste internaţionale „Către clasa muncitoare"* a fost publicată în „Bulletin I.S.K." nr. 6 din 6 ianuarie 1917. Analiza acestei chemări a fost făcută în capitolul al IV-lea al lucrării „Pacifism burghez şi pacifism socialist", intitulat „Zimmerwaldul la răspîntie" (vezi Opere complete, vol. 30, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 258—262). — *387.*

421 Este vorba de nr. 5 din 6 ianuarie 1917 al ziarului „Volksrecht", în care a fost publicat un articol în legătură cu adunarea de partid care avusese loc în ziua de 5 ianuarie la Casa poporului din Zürich. Într-unul din punctele rezoluţiei adoptate se protesta împotriva „agitaţiei din culise" pentru amînarea congresului partidului. — *388.*

422 Aici s-ar putea să fie vorba de cartea lui Kamenev „Prăbuşirea Internaţionalei", apărută în decembrie 1916 în editura „Volna". — *388.*

423 Scrisoarea lui Lenin urma să fie discutată în cadrul secţiilor din străinătate ale P.M.S.D.R. — *390.*

www.dacoromanica.ro

424 „*Grütlianer*" — ziar, organ de presă al organizației burghezo-reformiste elvețiene „Uniunea Grütli"; a fost fundat la Zürich în 1851. În perioada primului război mondial, ziarul s-a situat pe poziția social-șovinismului. Lenin spunea despre acest ziar că este un organ de presă al „slugilor consecvente și fățișe ale burgheziei în rîndurile mișcării muncitorești". — *391.*

425 Declarația C.C. al Partidului social-democrat din Elveția cu privire la amînarea congresului partidului a fost publicată în nr. 7 din 9 ianuarie 1917 al ziarului „Volksrecht" (vezi articolul „Der ausserordentliche Parteitag verschoben", iar în nr. 8 din 10 ianuarie 1916, într-o notă publicată la rubrica „Vereine und Versammlungen", a fost reprodusă o rezoluție adoptată la adunarea uneia dintre organizațiile raionale din Zürich, în care se cerea ca congresul să fie convocat cel mai tîrziu în primăvara anului 1917. — *393.*

426 Este vorba de propunerea făcută de W. Münzenberg la ședința din 7 ianuarie 1917 a Conducerii Partidului social-democrat din Elveția în problema amînării convocării congresului, care fusese fixat pentru data de 11 februarie 1917, la Berna, pentru discutarea problemei militare. — *394.*

427 „*Parteibeschlüsse*" („Hotărîri de partid") — articol de fond apărut fără semnătură în nr. 6 din 8 ianuarie 1917 al ziarului „Berner Tagwacht". — *394.*

428 Sub semnătura „-g" a apărut, în nr. 11 din 13 ianuarie 1917 al ziarului „Volksrecht", un articol intitulat „Zur Parteitagsverschiebung" („În legătură cu amînarea congresului partidului"), în care autorul se pronunță împotriva hotărîrii din 7 ianuarie a Conducerii Partidului social-democrat din Elveția privind amînarea pe termen nelimitat a convocării congresului. — *395.*

429 „*Russkie Vedomosti*" — ziar care exprima interesele burgheziei și ale moșierimii liberale. Începînd din 1905, a fost organul de presă al cadeților de dreapta. A apărut la Moscova din 1863 pînă în 1918. — *396.*

430 Lenin se referă la articolul „Pacifism burghez și pacifism socialist", pe care intenționa să-l publice în ziarul „Novîi Mir", editat la New York de un grup de emigranți socialiști ruși. Articolul însă nu a fost publicat în acest ziar. Primele două capitole ale lui au fost tipărite, cu unele modificări, în nr. 58 — ultimul — al ziarului „Soțial-Demokrat" din 31 ianuarie 1917, sub titlul „O cotitură în politica mondială" (vezi Opere complete, vol. 30, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 339—348). — *397.*

431 Este vorba de o rezoluție a social-democraților de stînga din Elveția, în care se cerea organizarea unui referendum în problema convocării congresului extraordinar al partidului, care, printr-o hotărîre a Conducerii P.S.D.E., fusese amînat pe timp nedeterminat. Textul acestei rezoluții în limba germană, cu modificările făcute de V. I. Lenin, se păstrează la Arhiva centrală de partid a Institutului

www.dacoromanica.ro

de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S. Rezoluţia social-democraţilor de stînga a stat la baza referendumului organizat după ce organizaţiile locale s-au pronunţat pentru convocarea în primăvară a congresului partidului. În nr. 19 din 23 ianuarie 1917 al ziarului „Volksrecht" a fost publicată chemarea unui grup de iniţiativă pentru organizarea referendumului, sub titlul „Das Referendum gegen den Parteivorstandsbeschlüss ergriffen" („A început referendumul împotriva hotărîrii Conducerii partidului"). — *401.*

432 Lenin se referă la articolul lui K. Kautsky „Einige Feststellungen über Marx und Engels" („Unele constatări în privinţa lui Marx şi Engels"), apărut în „Die Neue Zeit", 1908, nr. 1, 2. Oktober, S. 5—7.

Vezi în Marx-Engels, Ausgewählte Briefe, Dietz-Verlag, Berlin, 1953, S. 586, şi în Opere, vol. XXIX, ed. I rusă, 1948, p. 402, scrisorile lui Engels către Kautsky cu privire la felul cum a fost denaturată introducerea sa la lucrarea lui Marx „Luptele de clasă în Franţa. 1848—1850". — *402.*

433 Referatul despre pacifism, de care întreabă V. I. Lenin, a fost ţinut de Inessa Armand la 21 ianuarie 1917 (vezi volumul de faţă, p. 407). — *405.*

434 Vezi adnotarea 431. — *405.*

435 Este vorba de proiectul de declaraţie adoptat la 15 ianuarie 1917 la o consfătuire a social-democraţilor de stînga din Elveţia, în care s-a cerut ca Grimm să fie scos din Comisia socialistă internaţională. — *406.*

436 Este vorba de referendumul în problema convocării Congresului extraordinar al Partidului social-democrat din Elveţia în vederea discutării problemei atitudinii faţă de război. În pofida luptei iniţiate de liderii partidului — R. Grimm, J. Schmid, F. Schneider, H. Greulich, G. Müller — împotriva referendumului (vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 30, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 363—367), acesta din urmă s-a bucurat de sprijinul fierbinte al muncitorilor din Elveţia germană şi franceză. — *406.*

437 Vezi adnotarea 431. — *409.*

438 Vezi F. Engels. „Socialismul în Germania" (Opere, vol. 22, Bucureşti, Editura politică, 1965, p. 505—523). — *409.*

439 În nr. 6 al revistei „Jugend-Internationale", apărut la 1 decembrie 1916, a fost publicat (sub semnătura Nota Bene) articolul lui Buharin „Statul tîlhăresc imperialist". Critica acestui articol a fost făcută de V. I. Lenin în lucrarea „Internaţionala tineretului", publicată în „Sbornik «Soţial-Demokrata»" nr. 2 (vezi Opere complete, vol. 30, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 225—229).

www.dacoromanica.ro

În nr. 25 din 9 decembrie 1916 al săptămînalului „Arbeiterpolitik" a fost publicat, cu unele prescurtări, același articol al lui Buharin, sub titlul „Statul imperialist". — *410.*

440 Vezi F. Engels. „Contribuții la problema locuințelor" (K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 18, București, Editura politică, 1964, p. 209—291). — *413.*

441 Este vorba de rezoluția în problema păcii pe care Loriot, Rappoport și Saumoneau au prezentat-o în decembrie 1916 la congresul federației de Sena a Partidului socialist francez. Această rezoluție nu a întrunit majoritatea de voturi. — *413.*

442 Este vorba de broșura lui Spektator (M. I. Nahimson) „Vaterlandsverteidigung und auswärtige Politik der Sozialdemokratie" („Apărarea patriei și politica externă a social-democrației"). — *415.*

443 Este vorba de „Propunerile de modificări în textul rezoluției propuse de majoritatea comisiei pentru problema militară", publicate în nr. 34 din 9 februarie 1917 al ziarului „Volksrecht", sub titlul „Abänderüngsanträge zu der Resolution der Mehrheit der Militärkommission" (vezi în volumul de față, p. 420, date mai amănunțite cu privire la această rezoluție). Printre semnatarii ei au fost și Grimm, Nobs și Platten.

Proiectul inițial al majorității, proiect care respinge ideea „apărării patriei", fusese publicat în nr. 7 din 9 ianuarie 1917 al ziarului „Volksrecht", sub semnăturile lui Affolter, Graber, Naine, Nobs și Schmid. — *419.*

444 S. N. Ravici îi scrisese lui Lenin despre oportunismul care domnește în organizația social-democrată din Geneva, printre membrii căreia un mic grup de bolșevici trebuia să-și ducă munca internaționalistă. — *420.*

445 Este vorba de poziția lui E. Nobs și F. Platten în timpul ascuțirii luptei din rîndurile Partidului social-democrat elvețian în problema militarismului și a comportării parlamentarilor social-democrați la votarea creditelor militare. Așa, de pildă, E. Nobs era împotriva referendumului motivat pe care-l organizaseră social-democrații de stînga în problema convocării de urgență a congresului partidului. Amîndoi (Nobs și Platten) au luat parte la consfătuirea neoficială a centriștilor care a avut loc la 3 februarie 1917 (vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 30, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 363—367). — *420.*

446 Este vorba de foile volante editate la Zürich de un grup de aderenți elvețieni, germani, polonezi și ruși ai stîngii zimmerwaldiene. V. I. Lenin a participat la redactarea foii volante nr. 1, intitulată „Împotriva minciunii apărării patriei", a organizat traducerea ei în cîteva limbi străine și a dat un mare ajutor la difuzarea ei. — *420.*

447 Congresul organizației social-democrate din cantonul Zürich a avut loc la Töss în zilele de 11—12 februarie 1917. În nr. 36 din 12 fe-

www.dacoromanica.ro

bruarie 1917 al ziarului „Volksrecht", organul de presă al partidului, acestui congres i-a fost consacrat articolul de fond, intitulat „Der Parteitag in Töss".

La congres au fost prezentate două proiecte de rezoluţie : 1) proiectul de rezoluţie al minorităţii comisiei pentru problema militară, întocmit de elementele de dreapta în spiritul social-şovinismului, şi 2) proiectul centrist de rezoluţie al majorităţii acestei comisii. Fiind puse la vot, congresul a adoptat proiectul de rezoluţie al majorităţii (cu 93 de voturi contra 65). Pentru a împiedica o eventuală adoptare a rezoluţiei social-şoviniştilor, social-democraţii de stînga au votat pentru rezoluţia centristă a majorităţii, prezentînd însă „Propunerea de modificări în rezoluţia cu privire la problema războiului", scrisă de Lenin, care a fost adoptată de congres (vezi Opere complete, vol. 30, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 362). — *420.*

448 La 1 februarie 1917 a avut loc la Olten o conferinţă zimmerwaldiană (parţială), la care au participat reprezentanţi ai organizaţiilor invitate la Conferinţa socialiştilor din ţările Antantei (din martie 1917) (vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 30, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 364—365). — *420.*

449 Vezi adnotarea 443. — *421.*

450 Este vorba de „Propunerea de modificări în rezoluţia cu privire la problema războiului", scrisă de V. I. Lenin. Vezi adnotarea 447. — *421.*

451 Lenin intenţiona să publice în „Sbornik «Soţial-Demokrata»" nr. 3 un articol cu privire la atitudinea marxismului faţă de stat. Articolul nu a fost scris. Materialele adunate de Lenin în acest scop au stat ulterior la baza lucrării „Statul şi revoluţia" (Opere complete, vol. 33, Bucureşti, Editura politică, 1965, ed. a doua). — *424.*

452 Este vorba de foaia volantă nr. 1, intitulată „Gegen die Lüge der Vaterlandsverteidigung" („Împotriva minciunii apărării patriei"), apărută ulterior sub semnătura „Un grup de zimmerwaldieni de stînga din Elveţia". Lenin a participat îndeaproape la întocmirea şi la redactarea acestei foi volante, în al cărei text a fost inclus documentul leninist intitulat „Propunere de modificări în rezoluţia cu privire la problema războiului", precum şi o serie de teze din alte lucrări ale lui V. I. Lenin. — *425.*

453 Manifestul Biroului din Moscova, menţionat de Lenin, nu a mai fost publicat în organul central al partidului, ziarul „Soţial-Demokrat", întrucît în ianuarie 1917 apăruse ultimul număr al ziarului (nr. 58).

Biroul din Moscova al C.C. — aşa se numea pe atunci organul conducător al organizaţiei revoluţionare de partid din Moscova a bolşevicilor. Din acest Birou făceau parte R. S. Zemleacika, M. S. Olminski, I. I. Skvorţov-Stepanov ş.a. — *426.*

www.dacoromanica.ro

454 „*Weekly People*" — organ de presă al Partidului muncitoresc socialist din America, fondat în 1891 la New York. — *427.*

455 Pentru prima oară, broşura lui M. Bakunin „Comuna din Paris şi noţiunea de stat" a fost publicată, în traducere din limba franceză („Fragment dintr-un manuscris inedit"), în revista „Obşcina", care apărea la Geneva (vezi nr. 5, 6 şi 7 ale revistei „Obşcina" din mai, iunie şi iulie 1878). Broşura a apărut şi în limba franceză, sub titlul „La Commune de Paris et la Notion de l'Etat, par Michel Bakounine", Paris, 1899. — *430.*

456 Este vorba de foaia volantă „Împotriva minciunii apărării patriei". — *436.*

457 Este vorba de deputaţii bolşevici din Duma a IV-a de stat: A. E. Badaev, M. K. Muranov, G. I. Petrovski, F. N. Samoilov şi N. R. Şagov (vezi la adnotarea 46 date mai amănunţite cu privire la aceştia). — *439.*

458 Scrisoarea de faţă (cartea poştală) către I. F. Armand, care se afla la Clarens, a fost scrisă de Lenin în timp ce se întorcea la Zürich, venind din La Chaux-de-Fonds, mare centru muncitoresc din Elveţia, unde ţinuse, în localul clubului muncitoresc, un referat (în limba germană) despre Comuna din Paris şi perspectivele dezvoltării revoluţiei ruse („Va urma oare revoluţia rusă calea Comunei din Paris?"). — *441.*

459 Lenin se referă la declaraţia în care guvernul provizoriu şi-a expus programul politic, care prevedea, printre altele, amnistierea imediată şi totală a celor condamnaţi din motive politice şi religioase (vezi „Vestnik Vremennogo pravitelstva" nr. 1 din 5 martie 1917). — *441.*

460 La 6 (19) martie 1917, la o consfătuire neoficială a centrelor diferitelor partide ruse care a avut loc la Berna, Martov a propus ca emigranţii să se repatrieze prin Germania în schimbul eliberării unor germani internaţi în Rusia. Acest plan a fost sprijinit de Lenin (vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 31, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 121—123; „Culegeri din Lenin", vol. II, 1924, p. 385—394). — *444.*

461 V. A. Karpinski îl invitase pe V. I. Lenin să vină la Geneva pentru a ţine în faţa emigranţilor şi a socialiştilor ruşi din Elveţia un referat despre sarcinile partidului în revoluţie.

Mitingul internaţionaliştilor ruşi şi elveţieni amintit în scrisoarea de faţă a avut loc în ziua de 9 (22) martie 1917. V. I. Lenin n-a participat la acest miting. — *445.*

462 Este vorba de „Manifestul Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia către toţi cetăţenii Rusiei", publicat de C.C. al P.M.S.D.R în suplimentul la nr. 1 din 28 februarie (13 martie) 1917 al ziarului „Izvestiia Petrogradskogo Soveta". Lenin a luat cunoştinţă de extrasele din manifest, care au fost publicate în nr. 80 din 22 martie 1917 al ziarului „Frankfurter Zeitung" sub titlul: „Das Manifest

www.dacoromanica.ro

der Sozialrevolutionäre" („Manifestul socialiştilor revoluţionari"). În acest manifest se cerea instaurarea republicii democratice, legiferarea zilei de muncă de 8 ore, confiscarea pămînturilor moşiereşti în favoarea ţăranilor, confiscarea stocurilor de cereale şi, principalul, încetarea războiului de jaf. (Despre importanţa acestui manifest vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 31, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 35 şi 75—76). — *447.*

463 *Cei de la „Nacealo"* — aderenţii grupului format în jurul ziarului menşevico-troţkist „Nacealo", care a apărut la Paris din septembrie 1916 pînă în martie 1917. — *449.*

464 Scrisoarea de faţă constituie răspunsul dat de Lenin la o scrisoare primită de la A. V. Lunacearski, care, intenţionînd să vină în martie 1917 la Zürich, i-a propus lui Lenin să organizeze împreună o consfătuire între bolşevici şi „vperedişti". Lenin a refuzat să participe la această consfătuire. — *449.*

465 *Gvozdevişti* — aderenţii social-şovinistului menşevic Gvozdev, care se afla în fruntea aşa-zisului „grup muncitoresc" de pe lîngă Comitetul central pentru industria de război, creat de burghezia rusă în 1916. — *449.*

466 În ziua de marţi 26 martie 1917, Lenin a ţinut la Casa poporului din Zürich, la o adunare de muncitori elveţieni, un referat pe tema „Despre sarcinile P.M.S.D.R. în revoluţia rusă" (vezi Opere complete, vol. 31, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 73—79). — *450.*

467 Este vorba de rezoluţia adoptată la mitingul internaţionaliştilor ruşi şi elveţieni care a avut loc în ziua de 22 martie 1917. — *451.*

468 *Apelul lui Ciheidze* — apel pentru sprijinirea guvernului provizoriu, lansat de Sovietul de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd, în majoritate alcătuit din menşevici şi eseri. — *452.*

469 Vezi adnotarea 466. — *455.*

470 În amintirile sale, V. A. Karpinski scrie : „Printre altele, pentru unele tovarăşe s-a propus şi următorul plan : să se căsătorească cu cetăţeni elveţieni şi să dobîndească astfel dreptul de a pleca în Rusia prin Germania. Lui Vladimir Ilici i-a plăcut mult acest plan şi el a sfătuit-o pe tovarăşa Ravici să găsească «un bătrînel convenabil», recomandîndu-l în acest scop pe menşevicul P. B. Akselrod (care era cetăţean elveţian)". — *456.*

471 În manuscrisul lui V. I. Lenin, care se păstrează la Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S., adresantul nu este indicat. Mai probabil ca orice e că această scrisoare a fost adresată lui I. S. Ganeţki sau Inessei Armand. La 18 martie 1917, V. I. Lenin o rugase pe I. F. Armand să se intereseze dacă exista pentru el vreo posibilitate de a pleca din Elveţia în Rusia prin Anglia (vezi volumul de faţă, p. 441).

www.dacoromanica.ro

Între timp, la 19 martie, V. I. Lenin a aflat că ea refuză să plece în Anglia ; de aceea el nu avea nici un motiv să trimită Inessei Armand documentul de față. Nici în scrisorile pe care i le-a adresat ulterior el nu mai pomenește de această rugăminte.

Manuscrisul scrisorii de față nu e datat. După cum se vede din conținut, ea pare să fi fost scrisă după sus-menționatele scrisori către I. F. Armand. În cuprinsul ei, Lenin a enumerat condițiile de trecere a grupului de emigranți politici pe răspunderea social-democratului elvețian F. Platten. Cu unele modificări, aceste condiții au fost incluse în documentul intitulat „Principii de bază pentru tratativele cu privire la întoarcerea emigranților politici prin Germania în Rusia", semnat de F. Platten la 4 aprilie 1917 (vezi „Culegeri din Lenin", vol. II, p. 382—383).

În amintirile sale, I. S. Ganețki scrie că, „după primele știri cu privire la izbucnirea revoluției din februarie", el i-a propus lui V. I. Lenin să plece în Rusia prin Anglia. De aceea se poate considera că documentul de față a fost adresat de V. I. Lenin mai curînd lui I. S. Ganețki, membru al P.M.S.D.R., care participa activ la organizarea plecării emigranților politici din Elveția în Rusia. În volumul de față se publică o serie de scrisori și telegrame adresate lui I. S. Ganețki în legătură cu această chestiune.

Din scrisorile lui V. I. Lenin reiese că la planul repatrierii prin Anglia s-a renunțat definitiv abia la 30 martie 1917, cînd Lenin a aflat că guvernul englez l-a retrimis pe Cernov din Anglia în Franța (vezi volumul de față, p. 458—459). În aceeași zi, Lenin i-a trimis lui Ganețki mai întîi o telegramă, iar apoi o scrisoare prin care respinge planul plecării prin Anglia. Nu s-a putut stabili dacă documentul de față a fost sau nu primit de Ganețki. — *457.*

472 Broșura *„Socialismul și războiul (Atitudinea P.M.S.D.R. față de război)"* a fost editată în ajunul Conferinței de la Zimmerwald și distribuită participanților la această conferință.

În 1918 această broșură a fost editată de Sovietul de deputați ai muncitorilor și ostașilor roșii din Petrograd (Opere complete, vol. 26, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 309—354). — *460.*

473 V. I. Lenin subliniază responsabilitatea lui L. B. Kamenev în legătură cu faptul că, întors din deportare în ziua de 12 martie 1917 la Petrograd, el devenise unul dintre redactorii „Pravdei" și unul dintre reprezentanții partidului bolșevic în Sovietul din Petrograd.

Or, în cele mai importante probleme principiale ale politicii partidului, L. B. Kamenev adoptase o poziție semimenșevică. Într-o serie de articole publicate în „Pravda", el a militat pentru o politică de sprijinire condiționată a guvernului provizoriu burghez, pentru exercitarea unei presiuni asupra acestui guvern în scopul de a-l sili să înceapă imediat tratative de pace. În ceea ce privește atitudinea față de război, Kamenev alunecase pe pozițiile defensismului. Într-un articol intitulat „Tezele lui Lenin", publicat în nu-

www.dacoromanica.ro

mărul din 12 aprilie 1917 al ziarului „Pravda", Kamenev, în dezacord cu Lenin, a susținut teza oportunistă că drumul Rusiei spre revoluție socialistă va dura mai multe decenii. Poziția lui Kamenev a fost aspru criticată de V. I. Lenin în broșura intitulată „Scrisori despre tactică" (Opere complete, vol. 31, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 133—146). — *463.*

474 Pe conceptul telegramei, scris în limba germană de mîna unei persoane ce n-a putut fi identificată, V. I. Lenin a făcut în ruseşte următoarea însemnare : „Expediată în seara zilei de sîmbătă 31 martie şi primită de Grimm în dimineaţa zilei de 1 aprilie". — *463.*

475 V. I. Lenin se referă la cuvîntul său de salut, rostit în numele C.C. al P.M.S.D.R. în ziua de 4 noiembrie 1916 la Congresul Partidului social-democrat din Elveţia, care a avut loc la Zürich (vezi Opere complete, vol. 30, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 180—184). — *466.*

476 Hotărîrea Colegiului din străinătate al C.C. al P.M.S.D.R. cu privire la plecarea imediată a emigranţilor în Rusia prin Germania a fost adoptată la 31 martie 1917 (vezi Opere complete, vol. 31, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 84—85). — *467.*

477 *M. Goberman* — social-democrat, bolşevic, membru al secţiei bolşevice din Lausanne ; mai jos menţionatul Abram (A. Skovno) — bolşevic, membru al uneia dintre secţiile bolşevice din Elveţia ; amîndoi au venit în Rusia împreună cu V. I. Lenin. — *467.*

478 Este vorba de rezoluţia prin care menşevicii şi eserii internaţionalişti s-au pronunţat împotriva hotărîrii Colegiului din străinătate al C.C. de a accepta propunerea lui Grimm privind plecarea imediată în Rusia prin Germania. Menşevicii şi eserii considerau că pentru o eventuală plecare prin Germania trebuie aşteptată aprobarea Sovietului de deputaţi ai muncitorilor. — *467.*

479 În amintirile ei, N. K. Krupskaia arată că prin „Belenin", V. I. Lenin subînţelege în cazul de faţă Biroul Comitetului Central al partidului. La 5 aprilie, Biroul C.C. transmisese prin Ganeţki următoarea directivă : „Ulianov trebuie să vină imediat" („Culegeri din Lenin", vol. XIII, p. 270). — *469.*

480 Este vorba de scrisoarea de protest a lui R. Grimm, adresată la 2 aprilie 1917 Comitetului pentru organizarea întoarcerii emigranţilor ruşi, împotriva „Hotărîrii Colegiului din străinătate al C.C. al P.M.S.D.R." (vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 31, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 84—85). — *472.*

481 Este vorba de condiţiile scrise pe care F. Platten le transmisese la 4 aprilie 1917 ministrului plenipotenţiar german şi în care, la punctul 1, se spunea : „Subsemnatul Fritz Platten declar că-mi asum răspunderea deplină pentru vagonul cu emigranţi politici şi persoane legale care vor să plece în Rusia prin Germania", — *472.*

www.dacoromanica.ro

482 Este vorba de rezoluţiile şi de procesele-verbale legate de plecarea în Rusia (vezi „Culegeri din Lenin", vol. II, p. 385—393). — *473.*

483 Lenin a sosit la Petrograd la 3 (16) aprilie 1917, orele 11 şi 10 minute seara. — *475.*

484 Este vorba de „Încheierea" la cartea lui Lenin „Programul agrar al social-democraţiei în prima revoluţie rusă din 1905—1907". Cartea a fost scrisă în noiembrie-decembrie 1907 şi tipărită în 1908, dar întregul tiraj a fost confiscat de poliţie chiar la tipografie şi distrus.

În timp ce se afla în emigraţie, Lenin a hotărît ca la întoarcerea sa în Rusia să reediteze această carte (vezi volumul de faţă, p. 452). La editarea cărţii în 1917, „Încheierea" a fost tipărită fără partea finală. Lenin s-a limitat să întregească textul frazei care, din cauza pierderii unei părţi din text, rămăsese ruptă în două şi a adăugat încă o propoziţie, după care a scris „Postfaţa" (vezi Opere complete, vol. 16, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 418—419). „Încheierea" a fost în întregime publicată pentru prima oară abia în 1924, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" (nr. 5, p. 166—172), după ce în arhiva genevează a partidului a fost găsit manuscrisul lui Lenin „Problema agrară în prima revoluţie rusă (Cu privire la revizuirea programului agrar al social-democraţiei)", manuscris care conţine şi textul integral al „Încheierii". — *476.*

485 Este vorba de Conferinţa a VII-a generală (din aprilie) a P.M.S.D. (b) din Rusia, care a avut loc la Petrograd în zilele de 24—29 aprilie (7—12 mai) 1917 (vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 31, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 354—459). — *477.*

486 Banii despre care este vorba în scrisoarea de faţă reprezintă, probabil, fondurile rămase în străinătate ale C.C. al P.M.S.D.R. — *477.*

487 *S. Şteinberg* — emigrant rus, membru al comitetului de emigranţi din Stockholm, care fusese creat în 1917, după revoluţia burghezo-democratică din februarie, cu scopul de a acorda ajutor emigranţilor politici care se întorceau în Rusia ; prin intermediul lui se primea corespondenţa pentru emigranţi.

Într-o scrisoare din 6 (19) aprilie 1917 către V. I. Lenin, Ganeţki scria despre Şteinberg : „Pleacă d-l Şteinberg. Acest om vrea să folosească pentru scopurile sale comitetul nostru ; el îşi face aici o reclamă zgomotoasă. Preveniţi prin oameni de încredere comitetul Figner să fie cu el cît se poate de prudent în această privinţă. Să numerotăm scrisorile, articolele ; confirmaţi întotdeauna telegrafic : am primit scrisoarea nr. cutare... ; telegramele noastre şi ale dv. să înceapă astfel : nr. cutare, am primit de la dv. cutare document". — *478.*

www.dacoromanica.ro

488 *„Împrumutul libertăţii"* a fost lansat de guvernul provizoriu pentru finanţarea războiului ; subscripţia la acest împrumut a fost deschisă la 6 (19) aprilie 1917. — *478.*

489 Este vorba de poziţia adoptată de ziarul „Pravda" în martie 1917, înainte de sosirea lui V. I. Lenin în Rusia.

Pe la mijlocul lunii martie, L. Kamenev, căruia Biroul C.C. al P.M.S.D.R. îi aprobase să colaboreze la ziar fără dreptul de a semna articole, a publicat în „Pravda" o serie de articole în care problema sprijinirii guvernului provizoriu era pusă în concordanţă cu formula menşevică „atît pe cît", adică „atîta timp cît guvernul provizoriu mai are un rol de îndeplinit", se garanta că vor fi sprijinite toate măsurile lui pentru „stîrpirea tuturor rămăşiţelor regimului ţarist-moşieresc" ; faţă de guvern se formula revendicarea renunţării la anexiuni etc., ceea ce nu făcea decît să *semene iluzii. Într-un articol de fond intitulat* „Fără diplomaţie secretă", scris de Kamenev, se lansa un îndemn pentru continuarea războiului, îndemn care era în vădită contradicţie cu atitudinea bolşevicilor faţă de războiul imperialist.

În coloanele ziarului „Pravda" se acorda prea puţină atenţie criticii conciliatorismului. În prima „Scrisoare din depărtare", scrisă de Lenin şi publicată la 21—22 martie (3—4 aprilie) 1917, redacţia a atenuat considerabil critica la adresa vîrfurilor conciliatoriste ale Sovietului din Petrograd şi demascarea tendinţelor monarhiste ale guvernului provizoriu.

După sosirea sa la Petrograd, Lenin a intrat în componenţa redacţiei ziarului „Pravda", care îndată după aceasta a început lupta pentru planul leninist de transformare a revoluţiei burghezo-democratice în revoluţie socialistă. — *478.*

490 Partidul tinerilor, sau al stîngii, din Suedia — aşa numea Lenin curentul de stînga din rîndurile social-democraţiei suedeze. În perioada primului război mondial, tinerii din acest partid s-au situat pe poziţii internaţionaliste, aderînd la stînga zimmerwaldiană, iar în mai 1917 au înfiinţat Partidul social-democrat de stînga din Suedia. La Congresul din 1919 al acestui partid a fost adoptată o hotărîre de aderare la Internaţionala Comunistă. În 1921 aripa revoluţionară a partidului a format Partidul Comunist din Suedia. — *478.*

491 Este vorba de acordul cu privire la formarea guvernului provizoriu burghez, intervenit la 1 (14) martie 1917 între Comitetul provizoriu al Dumei de stat şi liderii esero-menşevici ai Comitetului executiv al Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd. Prin acest acord, eserii şi menşevicii au cedat de bunăvoie burgheziei puterea, lăsînd la latitudinea Comitetului provizoriu al Dumei de stat formarea guvernului provizoriu, care a şi fost numit la 2 (15) martie 1917. Din acest guvern au făcut parte prinţul Lvov, Miliukov, şeful partidului cadet, Gucikov, şeful partidului octombrist, precum şi alţi reprezentanţi ai burghezimii

www.dacoromanica.ro

şi moşierimii. În calitate de reprezentant al „democraţiei" a fost introdus în guvern eserul Kerenski.

„Comisia de contact", menţionată mai jos, a fost formată printr-o hotărîre din 8 (21) martie 1917 a Comitetului executiv conciliatorist al Sovietului, ca organ menit „să influenţeze" şi „să controleze" activitatea guvernului provizoriu. Din această comisie au făcut parte M. I. Skobelev, I. M. Steklov, N. N. Suhanov, V. N. Filippovski, N. S. Ciheidze (iar ulterior şi V. M. Cernov şi I. G. Ţereteli). Comisia de contact a ajutat guvernul provizoriu să folosească autoritatea Sovietului din Petrograd în scopul camuflării politicii sale contrarevoluţionare. Menşevicii şi eserii sperau că prin crearea acestei comisii vor reuşi să împiedice masele să pornească la luptă revoluţionară activă pentru trecerea puterii în mîna Sovietelor. Comisia de contact a fost desfiinţată pe la mijlocul lunii aprilie 1917, ca urmare a transmiterii funcţiilor ei Biroului comitetului executiv. — *479.*

492 Congresul delegaţilor de pe front din armata operativă a avut loc la Petrograd între 24 aprilie şi 4 mai (7—17 mai) 1917. — *480.*

493 Este vorba de cea de-a şaptea Conferinţă generală (din aprilie) a P.M.S.D. (b) din Rusia. — *480.*

494 Pe vremea aceea, K. Radek făcea parte din Biroul din străinătate, de la Stockholm, al P.M.S.D. (b) din Rusia. — *481.*

495 „Buletinul «Pravdei»" în limba germană a apărut la Stockholm din iunie pînă în noiembrie 1917, sub denumirea de „Russische Korrespondenz «Prawda»". Era editat de reprezentanţa din străinătate a Comitetului Central al P.M.S.D. (b) din Rusia. Buletinul publica articole cu privire la principalele probleme ale revoluţiei din Rusia, documente, cronici din viaţa partidului şi a ţării. El apărea şi în limba franceză. — *481.*

496 Lenin se referă la punctul din rezoluţia intitulată „Situaţia din Internaţională şi sarcinile P.M.S.D. (b) din Rusia", adoptată la Conferinţa generală din aprilie, în care se spunea: „Partidul nostru rămîne în blocul zimmerwaldian, asumîndu-şi sarcina de a milita în cadrul lui pentru tactica stîngii zimmerwaldiene, şi însărcinează Comitetul Central să întreprindă imediat demersurile necesare pentru crearea Internaţionalei a III-a" (vezi Conferinţa a VII-a generală (din aprilie) a P.M.S.D. (b) din Rusia. Conferinţa organizaţiei orăşeneşti Petrograd a P.M.S.D. (b) din Rusia. Aprilie 1917. Procese-verbale, Moscova, Gospolitizdat, 1958, p. 255). În locul acestui punct, Lenin propusese următoarea formulare: „Trebuie să rămînem la Zimmerwald *numai* în scopuri de informare" (vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 31, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 179). Propunerea de modificare nefiind acceptată, Lenin a fost singurul care a votat împotriva rezoluţiei cu privire la Internaţională (vezi „Postfaţa" la broşura „Sarcinile proletariatului în revoluţia noastră", ibidem, p. 187).

www.dacoromanica.ro

La sfîrşitul scrisorii, Lenin se referă la pct. 3 al rezoluţiei „Situaţia din Internaţională şi sarcinile P.M.S.D. (b) din Rusia". — *481.*

497 Comitetul executiv al grupurilor din Rusia ale social-democraţiei din regatul Poloniei şi din Lituania depusese la Comisia juridică a C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia o declaraţie în legătură cu campania calomnioasă dezlănţuită de presa burgheză împotriva lui I. S. Ganeţki. La Arhiva centrală de partid de pe lîngă Institutul de marxism-leninism se păstrează o copie după această declaraţie, în care activitatea lui I. S. Ganeţki este caracterizată ca ireproşabilă, cu recomandarea însă ca „Ganeţki şi alţi tovarăşi din străinătate care îi cunosc viaţa particulară să dea explicaţii cu privire la acuzaţia îndreptată împotriva acestei laturi a vieţii tov. Ganeţki".

Comitetul executiv al grupurilor S.D.R.P. şi L. intenţiona să publice această declaraţie.

Luînd cunoştinţă de conţinutul ei, V. I. Lenin a trimis Comisiei juridice scrisoarea de faţă.

După primirea scrisorii lui V. I. Lenin, Comitetul executiv al grupurilor S.D.R.P. şi L. a publicat în nr. 4 din 17 (30) iunie 1917 al ziarului „Trybuna" declaraţia de mai sus, fără punctul referitor la cererea de explicaţii. În declaraţia publicată se arăta că presa burgheză desfăşoară o campanie calomnioasă împotriva zimmerwaldienilor, inclusiv împotriva lui I. S. Ganeţki, căutînd să zdruncine astfel încrederea muncitorilor în social-democraţia revoluţionară.

Ca membru al Biroului din străinătate al C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia, I. S. Ganeţki se afla pe atunci la Stockholm. — *482.*

498 Lucrarea *„Marxismul despre stat"* a fost scrisă de V. I. Lenin în ianuarie-februarie 1917, la Zürich. Lucrarea conţine principalele enunţuri ale lui K. Marx şi F. Engels în problema statului şi a dictaturii proletariatului, precum şi extrase din articole şi cărţi scrise de K. Kautsky, A. Panneckoek, E. Bernstein, împreună cu observaţiile, completările, generalizările şi concluziile lui V. I. Lenin.

La plecarea sa din Elveţia în Rusia în aprilie 1917, Lenin a lăsat acolo în păstrare manuscrisul lucrării „Marxismul despre stat", împreună cu o serie de alte materiale.

După zilele din iulie 1917, în timp ce stătea ascuns la Razliv, Lenin a rugat să i se aducă acest caiet. Materialele din această lucrare au fost folosite de Lenin la pregătirea cărţii „Statul şi revoluţia". — *485.*

499 Scrisoarea de faţă a fost adresată de V. I. Lenin Biroului Comitetului Executiv Central al Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din întreaga Rusie.

www.dacoromanica.ro

În seara zilei de 7 (20) iulie 1917 a avut loc la locuinţa muncitorului S. I. Alliluev, vechi bolşevic, în casa căruia se ascundea pe atunci Lenin, o consfătuire a membrilor C.C. împreună cu unii activişti de partid. La această consfătuire au participat V. I. Lenin, V. P. Noghin, G. K. Ordjonikidze, I. V. Stalin, E. D. Stasova ş.a. S-a hotărît ca Lenin să nu se prezinte în faţa justiţiei guvernului provizoriu contrarevoluţionar. La 13—14 (26—27) iulie 1917, consfătuirea lărgită a C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia, iar apoi Congresul al VI-lea al partidului au adoptat o rezoluţie împotriva prezentării lui Lenin în faţa justiţiei (vezi articolul lui V. I. Lenin „În legătură cu problema prezentării liderilor bolşevici în faţa justiţiei" (Opere complete, vol. 32, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 466—467)). — *486.*

500 Pentru această scrisoare „Către Biroul din străinătate al Comitetului Central", Lenin a întocmit un plan amănunţit, format din zece puncte (vezi „Culegeri din Lenin", vol. XXI, p. 71—72). — *487.*

501 În nr. 88 din 22 iunie (5 iulie) 1917 al ziarului „Pravda" a fost publicată o telegramă, primită de la Stockholm şi semnată de Ganeţki, în care acesta dezmintea afirmaţiile calomnioase făcute împotriva lui în ziarul „Den". Alături de telegrama lui Ganeţki a fost publicată în acelaşi număr al ziarului „Pravda" o telegramă semnată de Bronski, Orlovski şi Radek, în care aceştia atestau lipsa de temeinicie a acuzaţiilor aduse lui Ganeţki.

Vezi în legătură cu aceasta scrisoarea lui V. I. Lenin către Comitetul Central al P.M.S.D. (b) din Rusia, publicată în „Culegeri din Lenin", vol. XXXVI, p. 18—20. — *487.*

502 Este vorba de „Scrisoare către redacţie", semnată de A. V. Lunacearski şi publicată în nr. 60 din 28 iunie (11 iulie) 1917 al ziarului „Novaia Jizn". — *487.*

503 *„Fără comentarii"* — săptămînal satiric, editat de ultrareacţionarul Aleksinski la Petrograd în iulie 1917. — *488.*

504 R. Grimm, preşedintele Comisiei socialiste internaţionale (I.S.K.), aflîndu-se în primăvara anului 1917 în Rusia, a avut cu ministrul elveţian Hofmann un schimb de telegrame secrete cu privire la condiţiile de pace ale Germaniei pentru încheierea unei păci separate cu Rusia, fapt pentru care a fost expulzat de autorităţile ruse. Cercetarea cazului Grimm a fost încredinţată de I.S.K. unei comisii speciale, care a constatat că acţiunile lui Grimm contravin ţelurilor trasate de Conferinţa de la Zimmerwald. R. Grimm a fost desărcinat din funcţia de preşedinte al I.S.K. Hotărîrea comisiei pentru cercetarea cazului Grimm a fost confirmată de cea de-a III-a Conferinţă a zimmerwaldienilor, care a avut loc la Stockholm în septembrie 1917. — *489.*

505 Este vorba de o conferinţă socialistă internaţională care urma să fie convocată la Stockholm în vara anului 1917. Problema con-

www.dacoromanica.ro

vocării acestei conferinţe a fost ridicată de social-şoviniştii din ţările neutre. — *489.*

506 În şedinţa din 6 (19) august 1917 a Comitetului Executiv Central, la care s-a discutat problema pregătirilor în vederea convocării Conferinţei de la Stockholm, Kamenev a rostit o cuvîntare în care a insistat asupra necesităţii de a participa la această conferinţă ; el a declarat că hotărîrea adoptată de bolşevici în această problemă trebuie să fie revizuită. Fracţiunea bolşevică a Comitetului Executiv Central s-a desolidarizat de Kamenev.

În legătură cu aceasta, V. I. Lenin a trimis ziarului „Proletarii" spre publicare o scrisoare intitulată „Cuvîntarea lui Kamenev la C.E.C. în legătură cu Conferinţa de la Stockholm" (vezi Opere complete, vol. 34, Bucureşti, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 77—79). — *489.*

507 *„Priboi"* — editură bolşevică legală, înfiinţată la începutul anului 1913 şi aflată sub controlul şi conducerea C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia. În toamna anului 1914, în condiţiile intensificării prigoanei împotriva presei muncitoreşti, editura şi-a încetat activitatea ; a reluat-o în 1917. — *495.*

508 La 13 aprilie 1917, în timpul călătoriei sale din Elveţia în Rusia, Lenin s-a oprit la Stockholm. Împreună cu F. Ström, reprezentantul social-democraţiei suedeze de stînga, Lenin intenţiona să-l viziteze la ora 4 p.m. pe social-democratul suedez Höglund, care se afla deţinut în insula Langholm. Dar din lipsă de timp (trenul pleca la ora 6,37 minute seara), el nu l-a mai putut vizita pe Höglund, trimiţîndu-i în schimb o telegramă semnată de el şi de Ström. — *501.*

509 De aceste cărţi avea nevoie Lenin la pregătirea lucrării sale „Statul şi revoluţia". — *502.*

www.dacoromanica.ro

INDICE DE NUME

A

A — vezi Şleapnikov, A. G.

A. B. — vezi Krîlenko, N. V.

A. K. — vezi Kollontai, A. M.

A. M. — vezi Kollontai, A. M.

A. P. — vezi Panneckoek, Anthony.

Abram — vezi Krîlenko, N. V.

Abram — vezi Skovno, A. A.

Abramcik — vezi Krîlenko, N. V.

Abramovici, A. E. (n. 1888) — membru al P.C.U.S. din 1908. În anii 1911—1917 — emigrant politic ; a locuit în Elveţia. A participat activ la mişcarea muncitorească din această ţară. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 s-a întors în Rusia împreună cu V. I. Lenin ; a fost agitator pe Frontul românesc.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a servit în Armata Roşie, a lucrat la Comintern (pînă în 1931). Din 1932 a lucrat pe linie de partid şi în învăţămînt. — *204, 284, 297, 343, 346, 353, 369, 383, 384, 385, 395, 398, 402, 406, 408, 411, 420, 421, 423, 425, 429, 435, 436, 466.*

Adler, Friedrich (1879—1960) — lider al aripii drepte a social-democraţiei austriece, a fost unul dintre organizatorii Internaţionalei a II 1/2, centristă (1921—1923), iar apoi unul dintre liderii aşa-zisei Internaţionale socialiste muncitoreşti. — *340, 341, 342.*

Adler, Viktor (1852—1918) — unul dintre organizatorii şi liderii social-democraţiei austriece, din 1889 redactorul-şef al organului ei central, „Arbeiter-Zeitung". În ultimele decenii ale secolului trecut a întreţinut relaţii cu F. Engels, dar curînd după moartea acestuia a trecut la reformism, devenind unul dintre liderii oportunismului. În 1918, după instaurarea republicii în Austria, a fost un timp ministru de externe. — *2, 77, 96, 341.*

www.dacoromanica.ro

Affolter, Hans (1870—1936) — social-democrat elveţian, de profesiune jurist. În timpul primului război mondial a aderat mai întîi la internaţionalişti, cu unele oscilări spre centrism ; în 1917 s-a situat pe poziţii centrist-pacifiste, iar apoi a trecut definitiv de partea aripii de dreapta a social-democraţiei elveţiene. — *390.*

Akselrod (nu s-a putut stabili despre cine este vorba). — *472.*

Akselrod, P. B. (1850—1928) — unul dintre liderii menşevicilor. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar a fost unul dintre conducătorii lichidatorilor. În anii primului război mondial s-a situat pe poziţii centriste. Faţă de Revoluţia Socialistă din Octombrie a avut o atitudine ostilă. — *6, 47, 58, 62, 68, 77, 120, 156, 161, 167, 207, 225, 234, 328, 456.*

A-dr, Al-dr, Andr — *vezi* Şleapnikov, A. G.

Al. Mih — *vezi* Kollontai, A. M.

Aleksandr — *vezi* Şleapnikov, A. G.

Aleksandrovici (Dmitrievski), *V. A.* (1884—1918) — eser de stînga. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii internaţionaliste. — *163—165.*

Alexandru al III-lea (Romanov) (1845—1894) — împărat al Rusiei (1881—1894). — *359, 409.*

Aleksinski, G. A. (n. 1879) — la începutul activităţii sale politice a fost social-democrat. În anii reacţiunii a fost otzovist, unul dintre organizatorii grupului antipartinic „Vpered". În timpul primului război mondial s-a manifestat ca social-şovinist. În iulie 1917 a ticluit, împreună cu serviciul de contraspionaj militar, documente false pentru calomnierea lui V. I. Lenin şi a bolşevicilor. În aprilie 1918 a fugit peste graniţă, unde s-a alăturat taberei de extremă dreaptă. — *13, 66, 69, 76, 102, 126, 145—146.*

An — *vezi* Jordania, N. N.

Anna Evg. — *vezi* Konstantinovici, A. E.

Antonov — *vezi* Popov, A. V.

Armand, I. F. (Petrova) (1874—1920) — membră a partidului bolşevic din 1904, revoluţionară de profesie, militantă a mişcării internaţionale a femeilor muncitoare şi a mişcării comuniste internaţionale. A luat parte activă la revoluţia din 1905—1907. În timpul primului război mondial a participat la Conferinţa socialistă internaţională a femeilor (1915), la Conferinţa internaţională a tineretului (1915) şi la conferinţele de la Zimmerwald şi Kiental. A luat parte activă la Revoluţia Socialistă din Octombrie. A deţinut posturi de răspundere pe linie de partid şi de stat. — *6—7, 55—56, 58—61, 73, 79, 83—86, 98, 99, 113, 157, 183, 186—191, 201—202, 226, 239, 244, 247, 266—267, 278, 283, 284—285, 286, 292, 297, 321, 324, 334, 339, 343—344, 346—347, 351—364, 368—372, 374, 375—380, 382—390, 395—400, 401—405, 406—417,*

www.dacoromanica.ro

419—420, 421—422, 425—430, 434—437, 441, 443—444, 448, 450, 453—454, 464, 499.

Austerlitz, Friedrich (1862—1931) — unul dintre liderii Partidului social-democrat austriac, redactor-şef al ziarului „Arbeiter-Zeitung", organul central al acestui partid ; deputat de Viena. — *225.*

Avilov, B. V. (1874—1938) — social-democrat ; ziarist şi statistician. În 1905 a participat activ la insurecţia armată din Harkov. În 1917 a părăsit partidul, a colaborat la ziarul „Novaia Jizn", de factură semimenşevică, iar după aceea a intrat în organizaţia social-democraţilor internaţionalişti. În 1918 s-a retras din viaţa politică, apoi a lucrat ca statistician. — *324, 332.*

B

B. — *vezi* Bogrovski.

Badaev, A. E. (1883—1951) — bolşevic, de profesiune muncitor lăcătuş, ulterior activist de partid şi de stat. Membru al P.M.S.D.R. din anul 1904. A făcut parte din fracţiunea bolşevică a Dumei de stat. În 1914 a fost arestat, împreună cu ceilalţi deputaţi bolşevici, pentru activitate revoluţionară împotriva războiului imperialist, iar în 1915 a fost deportat în ţinutul Turuhansk. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a deţinut funcţii de conducere pe linie de partid, de stat şi în economie. — *36, 439.*

Baedeker, Karl (1801—1859) — alcătuitorul unor ghiduri pentru uzul călătorilor privind Regiunea renană, Germania centrală, de nord şi de sud, Elveţia şi altele. Editarea unor asemenea ghiduri a fost continuată de fiii săi. — *86, 499.*

Bakunin, M. A. (1814—1876) — unul dintre ideologii narodnicismului şi anarhismului. Începînd din 1840 a trăit în străinătate. A făcut parte din Internaţionala I, în cadrul căreia s-a manifestat ca duşman declarat al marxismului. Pentru activitatea sa scizionistă a fost exclus din Internaţională (în 1872). — *430.*

Balabanova, A. I. (n. 1878) — social-democrată, participantă la mişcarea socialistă din Rusia şi Italia. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii centriste ; a participat la lucrările conferinţelor de la Zimmerwald, Kiental şi ale celei de-a III-a Conferinţe zimmerwaldiene, a făcut parte din Uniunea zimmerwaldiană. În 1917 a intrat în partidul bolşevic. A participat, cu drept de vot consultativ, la primul Congres al Internaţionalei Comuniste. În 1924 a fost exclusă din P.C. (b) din Rusia pentru că revenise la vechea ei poziţie menşevică. — *105, 180.*

Basok — *vezi* Melenevski, M. I.

Bauer, Otto (1882—1938) — unul dintre liderii aripii de dreapta a social-democraţiei austriece şi a Internaţionalei a II-a. — *152.*

www.dacoromanica.ro

Baumann, Rudolf (n. 1872) — social-democrat de dreapta elvețian. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții social-șovine. — *419.*

Bazarov (Rudnev), *V. A.* (1874—1939) — a participat la mișcarea social-democrată începînd din 1896. În anii 1905—1907 a colaborat la o serie de publicații bolșevice. În perioada reacțiunii s-a îndepărtat de bolșevism. A fost unul dintre principalii reprezentanți ai machismului. A luat atitudine împotriva Revoluției Socialiste din Octombrie. Începînd din 1921 a lucrat la Comisia de stat a planificării. — *327, 335.*

Bel, Belenin — *vezi* Șleapnikov, A. G.

Belenki (Grișa, Belinski), *G. I.* (1885—1938) — membru al P.M.S.D.R. din 1903, bolșevic. În 1912 a emigrat în Franța ; în 1914—1917 a fost secretarul secției bolșevice din Paris, a dus o corespondență sistematică cu V. I. Lenin, N. K. Krupskaia și cu Comitetul organizațiilor din străinătate. S-a întors în Rusia în mai 1917. În 1925—1927 a făcut parte din opoziția trotkistă, fapt pentru care a fost în repetate rînduri exclus din P.C. (b) al U.R.S.S. — *94, 184, 186, 277, 283, 285, 292, 298, 307, 319, 332, 333, 342, 355, 413, 474.*

Belinski — *vezi* Belenki, G. I.

Belousova — *422.*

Benteli — proprietarul unei tipografii din Bümplitz, lîngă Berna, în care au fost tipărite unele numere ale ziarului „Soțial-Demokrat", organul central al partidului bolșevic. — *122, 157, 173, 237, 316, 332.*

Bernstein, Eduard (1850—1932) — lider al aripii ultraoportuniste a social-democrației germane și a Internaționalei a II-a, teoretician al revizionismului și reformismului. El considera că singura sarcină a mișcării muncitorești este să lupte pentru reforme menite să îmbunătățească situația economică a muncitorilor în societatea capitalistă ; a lansat formula oportunistă „mișcarea este totul, scopul final nu este nimic".

Concepțiile teoretice ale lui Bernstein și ale adepților săi și activitatea lor practică oportunistă au dus la trădarea directă a intereselor clasei muncitoare și, ca urmare, la falimentul Internaționalei a II-a. În perioada primului război mondial Bernstein s-a situat pe poziții centriste. În anii care au urmat a continuat să susțină politica burgheziei imperialiste. — *31, 88, 90, 103, 206.*

Berzin (Berzin-Ziemelis), I. A. (Pavlov, Pavel Vasilievici) (1881—1941) — unul dintre cei mai vechi participanți la mișcarea revoluționară din Letonia. Membru de partid din 1902. Participant la revoluția din 1905—1907 și la Revoluția din Octombrie. Ulterior a deținut funcții de răspundere în diplomație și pe linie de stat. — *142, 338, 423, 426.*

Bethmann Hollweg, Theobald (1856—1921) — om de stat reacționar german. În anii 1909—1917 a fost cancelar al Reichului german. A dus o politică de înăbușire a mișcării muncitorești și a avut un rol

www.dacoromanica.ro

activ în dezlănțuirea primului război mondial. În iulie 1917 și-a dat demisia și s-a retras din viața politică. — *89.*

Bezrabotnîi — *vezi* Manuilski, D. Z.

Blagoev, Dmitär (1856—1924) — militant al mișcării revoluționare din Bulgaria și din Rusia. În 1883—1884 (în perioada studiilor la Universitatea din Petersburg) a fost organizatorul unuia dintre primele grupuri social-democrate din Rusia, grup care în 1885 a stabilit legături cu grupul „Eliberarea muncii". Sub conducerea sa a fost creat în 1891 Partidul social-democrat bulgar, iar în 1903 a luat ființă aripa lui revoluționară — partidul „tesneacilor". În perioada primului război mondial a participat activ la denunțarea caracterului lui prădalnic, la demascarea rolului trădător al social-șoviniștilor din Internaționala a II-a și a militat împotriva atragerii Bulgariei în acest război. A salutat fierbinte Revoluția Socialistă din Octombrie ; a adus o contribuție substanțială la transformarea partidului „tesneacilor" în Partidul Comunist din Bulgaria. — *100.*

Blanc, Alexandre (1874—1924) — socialist francez. În perioada primului război mondial a fost deputat, centrist ; sub influența stării de spirit antirăzboinice a poporului francez a trecut pe poziții internaționaliste. În 1916 a participat la lucrările Conferinței de la Kiental. După război a intrat în Partidul Comunist Francez. — *240.*

Bloch — participantă la mișcarea femeilor din Elveția în perioada primului război mondial. — *352.*

Bloch, Joseph (1871—1936) — social-democrat german, revizionist ; publicist. În 1897—1933 a fost redactorul și editorul principalului organ de presă al oportuniștilor germani — revista „Sozialistische Monatshefte". — *331.*

Bogdanov, A. (Malinovski, A. A.) (1873—1928) — social-democrat ; filozof, sociolog și economist ; de profesiune medic. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la bolșevici. În perioada reacțiunii a fost liderul otzoviștilor și al grupului „Vpered". În domeniul filozofiei a încercat să creeze un sistem propriu, „empiriomonismul", care a fost aspru criticat de Lenin în lucrarea sa „Materialism și empiriocriticism". La consfătuirea din iunie 1909 a redacției lărgite a ziarului „Proletarii" a fost exclus din partidul bolșevic. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost unul dintre organizatorii și conducătorii „Proletcultului". — *264, 327, 404.*

Bogrovski — social-democrat ; un timp a fost secretar al grupului bolșevic din Stockholm, s-a ocupat cu transportul de literatură în Rusia. În 1916 a fost exclus din partid pentru delapidare de bani din fondurile partidului și pentru încălcarea regulilor conspirației. — *323.*

Bonci-Bruevici, V. D. (1873—1955) — bolșevic ; istoric și publicist. În 1904 a condus serviciul de expediție al Comitetului Central, iar apoi a organizat editarea de publicații bolșevice (editura „V. Bonci-Bruevici și N. Lenin"). În anii următori a participat activ la organi-

www.dacoromanica.ro

zarea editării de ziare şi reviste bolşevice şi la înfiinţarea de edituri ale partidului.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost secretar general al Consiliului Comisarilor Poporului, redactor-şef al editurii „Jizn i Znanie", iar ulterior a activat în domeniul cercetării ştiinţifice. — *330, 446.*

Borchardt, Julian (1868—1932) — social-democrat german ; economist şi publicist. În timpul primului război mondial a condus grupul social-democrat de stînga care se crease în jurul revistei „Internationale Sozialisten Deutschlands" ; a combătut social-şovinismul şi a luptat împotriva războiului imperialist ; a participat la Conferinţa de la Zimmerwald şi a aderat la stînga zimmerwaldiană. Borchardt şi grupul său nu înţelegeau însă necesitatea unei rupturi totale cu social-şoviniştii şi a creării unui partid politic independent al clasei muncitoare, iar spre sfîrşitul războiului au trecut pe poziţii sindicaliste. După război, Borchardt s-a retras din viaţa politică. — *126, 127, 165, 166, 360.*

Boş, E. B. (1879—1925) — membră a P.M.S.D.R. din 1901, bolşevică ; a desfăşurat muncă de partid la Kiev şi în străinătate. În anii primului război mondial a împărtăşit concepţiile antileniniste ale lui Buharin şi Peatakov în problema naţională şi în alte probleme ; împreună cu ei a creat un grup antipartinic. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a făcut parte din primul guvern sovietic al Ucrainei ; ulterior a activat pe linie de partid şi de stat. În 1923 a aderat la opoziţia troţkistă. — *119, 167, 210—212, 229, 231—233, 246, 247, 249, 251, 258, 260, 261, 264—265, 266, 268, 270, 271, 304, 328, 361, 363, 369, 377, 440.*

Boulanger, Georges-Ernest (1837—1891) — general francez. În 1886—1887 a fost ministru de război al Franţei. Aspirînd la dictatură militară, el s-a pus în fruntea mişcării şovine care se desfăşura pe vremea aceea în Franţa, pentru un război de revanşă împotriva Germaniei. În 1889, după dezvăluirea legăturilor sale secrete cu monarhiştii, a fugit în Belgia, unde s-a sinucis. — *360, 409.*

Bourderon, Albert (n. 1858) — socialist francez, unul dintre liderii aripii de stînga a mişcării sindicaliste, secretar al sindicatului dogarilor. A participat la Conferinţa de la Zimmerwald, unde s-a situat pe poziţii centriste. La Congresul Partidului socialist francez din decembrie 1916 a votat pentru rezoluţia centristă, care se pronunţa în favoarea sprijinirii războiului imperialist. Ulterior a rupt-o definitiv cu partizanii Zimmerwaldului şi a trecut în tabăra adversarilor mişcării muncitoreşti revoluţionare. — *184, 387, 424, 431.*

Branting, Karl Hjalmar (1860—1925) — lider al Partidului social-democrat din Suedia, unul dintre conducătorii Internaţionalei a II-a. În anii primului război mondial s-a situat pe poziţii social-şovine. Între anii 1920 şi 1925 a prezidat, succesiv, trei guverne social-democrate. — *27, 36, 38, 50, 227, 432, 478, 491—492.*

Braun — vezi Ianson, I. E.

Brendisten — 470.

www.dacoromanica.ro

Brilliant — vezi Sokolnikov, G. I.

Brizon, Pierre (1878—1923) — socialist francez, publicist. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții centrist-pacifiste. A participat la Conferința de la Kiental și a fost unul dintre liderii zimmerwaldienilor francezi de dreapta. În 1921 a aderat la Partidul Comunist Francez, pe care însă l-a părăsit curînd. — *240, 285.*

Bronski, M. G. (1882—1941) — social-democrat polonez ; apoi bolșevic. Membru al S.D.R.P. și L. din 1902. A dus muncă de partid în Polonia și Elveția. În anii primului război mondial s-a situat pe poziții internaționaliste. A fost reprezentantul social-democrației poloneze la Conferința de la Kiental, s-a alăturat stîngii zimmerwaldiene. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost locțiitor al comisarului poporului pentru industrie și comerț. — *209, 222, 260, 274, 310, 346, 367, 369, 419, 473.*

Broutchoux, B. — militant al mișcării sindicale din Franța, anarhosindicalist. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții centrist-pacifiste, s-a aliat cu conducerea reformistă și social-șovină a Confederației generale a muncii din Franța. — *305, 308.*

Buacidze (Noe), *S. G.* (1882—1918) — membru al P.M.S.D.R. din 1902, revoluționar de profesie, bolșevic. A participat activ la revoluția din 1905—1907 în Gruzia. În 1915—1917 a stat în emigrație în Elveția : a făcut parte din secția bolșevică de la Geneva. După reîntoarcerea sa din emigrație (în aprilie 1917) a activat pe linie de partid și de stat în Caucazul de nord. A fost ucis de albgardiști. — *346, 373.*

Bucher, Alfred — unul dintre conducătorii uniunii tineretului din Elveția, membru al organizației de tineret „Kegelklub" din Zürich. — *434.*

Buharin, N. I. (1888—1938) — membru al partidului bolșevic din 1906. În 1915 a colaborat la revista „Kommunist", s-a situat pe poziții nemarxiste în problema statului, a dictaturii proletariatului, a dreptului națiunilor la autodeterminare.

După Revoluția Socialistă din Octombrie a ocupat o serie de posturi de răspundere. S-a ridicat în repetate rînduri împotriva politicii leniniste a partidului. În 1928 a condus opoziția de dreapta din P.C. (b) al Uniunii Sovietice. În 1929 a fost scos din Biroul Politic al C.C. ; în 1937 a fost exclus din rîndurile partidului pentru activitate antipartinică. — *93, 95, 96, 118, 135, 143, 169, 174, 209, 210—211, 212, 217, 219, 222, 229, 231—232, 250, 251, 252, 253, 268, 270, 271, 275, 276, 283, 288, 294, 295, 296, 303, 308, 311, 312, 317, 319, 320—321, 322, 324, 330, 333—339, 361, 362, 371, 378, 424, 427.*

Bulkin (Semenov), F. A. (n. 1888) — social-democrat, menșevic. În timpul primului război mondial s-a situat pe pozițiile defensismului. — *15.*

www.dacoromanica.ro

C

Cavaignac, Louis-Eugène (1802—1857) — general francez, om politic reacţionar. A participat la cucerirea Algeriei (1834—1848), cîştigîndu-şi o tristă faimă prin metodele sale barbare de ducere a războiului. Din mai 1848, ministru de război ; în fruntea dictaturii militare, a înăbuşit cu o nemaipomenită cruzime insurecţia din iunie a muncitorilor parizieni. Numele lui a întruchipat, după cum a arătat Marx, „dictatura burgheziei prin sabie" (Opere, vol. 7, Bucureşti, Editura politică, 1960, p. 41). — *485.*

Celnokov, M. V. (n. 1863) — mare industriaş şi proprietar de imobile, unul dintre fondatorii partidului cadet ; aprig sprijinitor al războiului „pînă la victoria finală". După Revoluţia Socialistă din Octombrie a desfăşurat activitate contrarevoluţionară în sudul Rusiei, ulterior a emigrat. — *370.*

Cerevanin, N. (Lipkin, F. A.) (1868—1938) — unul dintre liderii menşevismului, lichidator. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii social-şovine. Faţă de Revoluţia Socialistă din Octombrie a avut o atitudine ostilă. — *372.*

Cernomazov, M. E. (Miron) (n. 1882) — agent provocator, a făcut parte din P.M.S.D.R. Suspectat de a fi agent provocator, a fost înlăturat din munca de partid. În 1917 a fost demascat ca agent secret al ohranei în anii 1913—1914. — *288, 463.*

Cernov, V. M. (1876—1952) — unul dintre liderii şi teoreticienii partidului eserilor. În anii 1902—1905 a fost redactor al ziarului „Revoluţionnaia Rossiia", organul de presă al eserilor. După revoluţia din februarie 1917 a fost ministru al agriculturii în guvernul provizoriu, a promovat o politică de crîncenă reprimare a ţăranilor care ocupau pămînturile moşiereşti. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a participat la organizarea rebeliunilor antisovietice. În 1920 a emigrat. În străinătate a continuat să desfăşoare activitate antisovietică. — *458, 489—490.*

Cicerin, G. V. (Ornatski, A.) (1872—1936) — om de stat sovietic, diplomat eminent. Din 1904 pînă în 1917 a trăit în emigraţie, unde — în 1905 — a intrat în P.M.S.D.R. În perioada reacţiunii — adept al menşevismului. În timpul primului război mondial a avut o atitudine internaţionalistă ; la sfîrşitul anului 1917 a trecut pe poziţiile bolşevismului, iar în 1918 a intrat în P.C. (b) din Rusia. Din 1918 pînă în 1930 a fost comisar al poporului pentru afacerile externe ; a condus delegaţiile sovietice la conferinţele internaţionale de la Geneva şi Lausanne. A fost membru al C.E.C. din Rusia şi al C.E.C. al U.R.S.S. La congresele al XIV-lea şi al XV-lea a fost ales membru al C.C. — *203.*

Ciheidze, N. S. (1864—1926) — unul dintre liderii menşevismului. Deputat în Dumele a III-a şi a IV-a de stat din partea guberniei Tiflis, liderul fracţiunii menşevice din Duma a IV-a. Lenin spunea despre Ciheidze că este un „social-democrat din preajma partidului", care şi-a dovedit în Dumă „priceperea de a acoperi pe oportunişti şi de a-i

www.dacoromanica.ro

sluji". După Revoluția Socialistă din Octombrie, Ciheidze a fost președinte al Adunării constituante din Gruzia — guvern menșevic contrarevoluționar. În 1921, după instaurarea Puterii sovietice în Gruzia, a emigrat la Paris. — *46, 93, 95, 97, 100, 103, 114, 119, 126, 145, 182, 199, 203, 207, 208, 210, 220, 234, 241, 251, 260, 267, 272, 275, 284, 315, 328, 438, 449, 450, 452, 453, 459, 460, 461, 463, 469, 477, 478, 491.*

Cihenkeli, A. I. (1874—1959) — social-democrat, menșevic, de profesiune jurist. Deputat în Duma a IV-a de stat. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții centriste. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost reprezentantul guvernului provizoriu burghez în Transcaucazia. În anii 1918—1921 a fost ministru de externe în guvernul menșevic al Gruziei, apoi emigrant alb. — *229, 234, 438, 440.*

Cirkin, V. G. (1877—1954) — muncitor ; a intrat în mișcarea revoluționară în 1903. La începutul anului 1905 a aderat la menșevici. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții social-șovine. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a participat ca delegat la lucrările congreselor I și al II-lea ale Sovietelor din Rusia. În 1918 i-a părăsit pe menșevici, iar în 1920 a intrat în partidul bolșevic. A deținut funcții de răspundere în domeniul economic. — *15.*

Ciudnovski, G. I. (1894—1918) — social-democrat ; la începutul activității sale revoluționare s-a situat pe poziții menșevice. Întors din emigrație în 1917, a intrat în grupul interraioniștilor și, împreună cu ei, la Congresul al VI-lea al P.M.S.D. (b) din Rusia a fost primit în partidul bolșevic. A participat activ la insurecția armată din octombrie 1917 și la războiul civil. A căzut în luptă pe Frontul ucrainean. — *483.*

D

Dan (Gurvici), F. I. (1871—1947) — unul dintre liderii menșevicilor. În anii reacțiunii și ai noului avînt revoluționar a fost — în străinătate — liderul unui grup de lichidatori ; în timpul primului război mondial s-a situat pe poziții social-șovine. După Revoluția Socialistă din Octombrie a luptat împotriva Puterii sovietice. La începutul anului 1922 a fost expulzat ca dușman al Statului sovietic. — *15, 62, 69, 290.*

David, Eduard (1863—1930) — unul dintre liderii aripii de dreapta a social-democrației germane, revizionist. În 1903 a scos o carte intitulată „Socialismul și agricultura", pe care V. I. Lenin a numit-o „principala lucrare a revizionismului în problema agrară". În 1919 a făcut parte din primul guvern de coaliție al Republicii germane ; în 1919—1920 ministru de interne. A avut o atitudine ostilă față de U.R.S.S. — *82, 107.*

Debs, Eugene Victor (1855—1926) — militant de seamă al mișcării muncitorești din S.U.A. A fost unul dintre organizatorii partidului social-democrat, care a constituit apoi principalul nucleu al partidului socialist, creat în anii 1900—1901. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții internaționaliste ; a condamnat trădarea comisă de

www.dacoromanica.ro

social-şovinişti şi a făcut propagandă împotriva intrării S.U.A. în război. Debs a salutat victoria Revoluţiei Socialiste din Octombrie. În 1918 a fost condamnat la 10 ani închisoare pentru propagandă antiimperialistă, dar în 1921 a fost amnistiat. — *178*.

Delaisi, Francis (n. 1873) — economist mic-burghez francez, sindicalist, pacifist. În lucrările sale a demascat dominaţia oligarhiei financiare, caracterul prădalnic al primului război mondial. În acelaşi timp, fiind un adversar declarat al luptei de clasă şi al internaţionalismului revoluţionar, a propovăduit teoria „solidarităţii sociale", formulînd un program utopic de colaborare de clasă între sindicatele muncitorilor şi sindicatele capitaliştilor şi de creare, pe baza acestei colaborări, a „Statelor unite ale lumii", ca o garanţie împotriva concurenţei, crizelor şi războaielor. În anii de după 1930 s-a ridicat împotriva fascismului şi a pregătirii de către imperialişti a celui de-al doilea război mondial. — *356*.

Delevski, I. (Iudelevski, I. L.) — eser ; în 1900 a emigrat din Rusia în Argentina, de unde a plecat apoi în Franţa ; a scris lucrări de istorie a filozofiei. — *278*.

Dimka — *vezi* Smidovici, I. G.

Dolgolevski — *vezi* Buharin, N. I.

Domov — *vezi* Pokrovski, M. N.

Domski (Kamenski), *G. G.* (1883—1937) — ziarist, membru al S.D.R.P. şi L. din 1904. A participat la Conferinţa de la Zimmerwald. Din decembrie 1918 a fost membru al C.C. al Partidului Comunist din Polonia. În 1923—1928 a fost membru al opoziţiei antipartinice troţkisto-zinovieviste ; în 1928 a fost exclus din partid, iar în 1930 reintegrat ; în 1935 a fost din nou exclus. — *100*, *143*.

Droz — *vezi* Humbert-Droz, Jules.

Duncker, Käthe (1871—1953) — militantă de seamă a mişcării femeilor socialiste din Germania. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii internaţionaliste ; în 1915 a colaborat la revista „Die Internationale". A participat la crearea Partidului Comunist din Germania ; în 1918—1919 a fost membră a C.C. al partidului. — *127*.

E

E. B., Evg. B. — *vezi* Boş, E. B.

E. F. — *vezi* Rozmirovici, E. F.

Efremov, I. N. (n. 1866) — mare moşier, deputat în Dumele I, a III-a şi a IV-a de stat. Unul dintre organizatorii partidului „înnoirii paşnice", ulterior lider al partidului progresiştilor, partid burghez. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al Comitetului executiv al Dumei de stat şi a făcut parte din guvernul provizoriu burghez. — *438*.

www.dacoromanica.ro

Egor — vezi Polubinov.

Egorov — vezi Safarov, G. I.

Elizarov, M. T. (1862—1919) — revoluționar de profesie, bolșevic ; a participat la mișcarea social-democrată începînd din 1893. Membru de partid din 1894 ; participant activ la prima revoluție rusă. După Revoluția din Octombrie a fost comisar al poporului pentru căile de comunicație, apoi membru al colegiului Comisariatului poporului pentru industrie și comerț. — *33, 476, 478.*

Elizarova-Ulianova, A. I. (James) (1864—1935) — militantă de seamă a partidului comunist ; sora mai mare a lui V. I. Lenin. A participat la mișcarea revoluționară începînd din 1886. În anii 1912—1914 a colaborat la publicațiile bolșevice „Pravda", „Prosveșcenie" și „Rabotnița". A fost în repetate rînduri arestată. În timpul primului război mondial, locuind la Petrograd, a asigurat legătura dintre organizațiile bolșevice din Rusia și centrul conducător din străinătate, a strîns fonduri pentru partid. În 1917 a fost secretar de redacție la ziarul „Pravda". În anii 1918—1921 a lucrat la Comisariatul poporului pentru învățămînt. A luat parte activă la organizarea Institutului Lenin și a fost colaboratoare științifică a acestui institut. Autoare a mai multor volume de amintiri despre V. I. Lenin și a altor lucrări. — *208—209, 230, 288, 295, 325, 329, 475.*

Engels, Friedrich (1820—1895). — *294, 298, 321, 336, 351, 355, 359—360, 379, 402—403, 404, 409—410, 413, 422, 486.*

F

Fabierkiewicz, Zbigniew (m. 1919) — militant de seamă al mișcării muncitorești poloneze, membru al S.D.R P. și L., ziarist. În 1916 a fost unul dintre organizatorii grupului S.D.R.P. și L. din Petrograd, a făcut parte din redacția ziarului „Tribuna", organul de presă al acestui grup. A participat activ la Revoluția din Octombrie. A fost ucis de un agent al guvernului Poloniei burghezo-moșierești la întoarcerea sa în patrie din Rusia Sovietică. — *298, 307.*

Fitzgerald, S. V. — secretar al „Ligii pentru propagandă socialistă din S.U.A. — *181.*

Fofanova, M. V. (n. 1883) — a participat la mișcarea revoluționară. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost aleasă în Sovietul din Petrograd. În locuința ei din Petrograd (cartierul Vîborg, str. Serdobolskaia 1/92, ap. 20) a stat ascuns V. I. Lenin în ultima sa perioadă de ilegalitate. După Revoluția din Octombrie a deținut diverse funcții pe linie de stat și în domeniul economiei. — *495.*

Fourier, Charles (1772—1837) — socialist utopist francez. — *422.*

Frank, Ludwig (1874—1914) — social-democrat german, unul dintre liderii revizioniștilor, social-șovinist ; de profesiune avocat. Începînd din 1907 a fost membru al Reichstagului. La Congresul de la

www.dacoromanica.ro

Magdeburg al partidului (1910) a militat pentru votarea creditelor de război. La începutul primului război mondial s-a înrolat voluntar în armată și a căzut pe front. — *20, 91.*

„Franz" — *vezi* Koritschoner, Franz.

Fridolin, V. I. (Varin, Strannik) (1879—1942) — membru al P.M.S.D.R. din 1904. În 1910—1917 a stat în emigrație. În perioada primului război mondial a colaborat la ziarul trotkisto-menșevic „Naše Slovo"; a publicat articole îndreptate împotriva războiului. Din 1918 s-a dedicat activității științifice și pedagogice. — *102, 117, 122, 241, 252, 275, 277, 284, 288, 294, 308, 312, 320, 322, 331, 332, 333, 342.*

Fröhlich, Paul (1884—1953) — social-democrat german, de profesiune ziarist. În anii 1912—1916 a fost redactorul ziarului „Bremer Bürger-Zeitung"; a participat la fundarea săptămînalului „Arbeiterpolitik" din Bremen; a participat la Conferința de la Kiental ca delegat al social-democraților de stînga din Bremen. Din 1919 pînă în 1924 a făcut parte din C.C. al P.C.G.; a participat la lucrările Congresului al III-lea al Cominternului ca delegat al Partidului Comunist Unit din Germania. În decembrie 1928 a fost exclus din P.C.G. pentru activitate fracționistă. În perioada dictaturii fasciste din Germania și după căderea ei, pînă în 1950, a trăit în emigrație. În ultimii săi ani de viață a trăit în Republica Federală a Germaniei. — *233, 251.*

G

G. Z. — *vezi* Zinoviev, G. E.

Gr. — *vezi* Zinoviev, G. E.

Galerka — *vezi* Olminski, M. S.

Ganețki (Fürstenberg), I. S. (Kuba) (1879—1937) — militant de seamă al mișcării revoluționare poloneze și ruse. Membru al partidului social-democrat din 1896. La Congresul al V-lea al P.M.S.D.R a fost ales membru al C.C. al partidului. În timpul războiului mondial s-a situat pe poziții internaționaliste. În 1917 — membru al Biroului din străinătate al C.C. al P.M.S.D.R.

După Revoluția Socialistă din Octombrie a deținut o serie de posturi de răspundere. — *7—8, 70, 445, 447, 451, 457—463, 465, 469, 471, 473, 477—480, 482, 485, 487.*

Gapon, G. A. (1870—1906) — preot, agent al ohranei țariste. A pus la cale procesiunea de la 9 ianuarie 1905 a muncitorilor cu o petiție către țar, procesiune care a fost înecată în sînge. Ulterior a fost demascat ca provocator și ucis. — *258.*

Glasier, John Bruce (1859—1920) — socialist englez. Începînd din 1893 a fost membru al Partidului muncitoresc independent. Membru al Biroului socialist internațional. — *82.*

Gnevici — *vezi* Fabierkiewicz, Zbigniew.

www.dacoromanica.ro

Goberman, M. L. (n. 1891) — membru al partidului bolşevic din 1911. Expulzat din Rusia în 1913. Din 1914 pînă în 1917 a trăit în Elveţia. După ce s-a întors în Rusia, a lucrat la Biroul central al sindicatelor din Moscova. A participat la Revoluţia din Octombrie şi la războiul civil. — *467.*

Golay, Paul — social-democrat elveţian publicist. A fost redactor al ziarului socialist „Le Grutléen" din Lausanne. La începutul primului război mondial a combătut oportunismul şi social-şovinismul din Internaţionala a II-a. Dar încă pe atunci a avut o atitudine împăciuitoristă faţă de oportunişti. Golay n-a participat la Conferinţa de la Zimmerwald, la care fusese invitat de V. I. Lenin, iar scurt timp după aceea a trecut pe poziţii centrist-pacifiste. — *117, 119, 121, 123, 125, 141, 149, 372, 429.*

Goldenberg, I. P. (Meşkovski) (1873—1922) — social-democrat; după Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la bolşevici. În timpul revoluţiei din 1905—1907 a făcut parte din redacţiile publicaţiilor bolşevice. Din ianuarie 1910 a făcut parte din Biroul din Rusia al C.C.; a avut o atitudine împăciuitoristă faţă de lichidatori. În timpul primului război mondial a fost defensist, aderent al lui Plehanov. În 1917—1919 a făcut parte din grupul „Novaia jizn". În 1920 a fost reprimit în partidul bolşevic. — *13, 25.*

Gordon, A. I. (n. 1884) — membru al Bundului. În perioada primului război mondial a stat în emigraţie în Germania, Suedia, Norvegia şi Danemarca. În 1915 a aderat la bolşevici. În 1917 şi în anii care au urmat a îndeplinit diferite munci pe linie sindicală, de partid şi de stat. Pentru participare activă la opoziţia trotkistă a fost exclus din partid în 1927. — *227.*

Gorki, Maxim (Peşkov, A. M.) (1868—1936). — *25, 41, 162, 185, 197—198, 311, 327, 330, 368, 370, 382.*

Gorn, V. — *vezi* Groman, V. G.

Gorter, Hermann (1864—1927) — social-democrat olandez, publicist. În timpul primului război mondial a fost internaţionalist, adept al stîngii zimmerwaldiene. În anii 1918—1921 a făcut parte din Partidul Comunist din Olanda şi a participat la lucrările Internaţionalei Comuniste; s-a situat pe o poziţie ultrastîngistă, sectară. În 1921 a părăsit partidul comunist, iar după aceea s-a retras din viaţa politică activă. — *22, 74, 79—80, 100, 106, 112, 125, 139, 198, 205, 206, 211, 350.*

Graber, Ernst Paul (n. 1875) — social-democrat elveţian. La începutul primului război mondial a aderat la internaţionalişti, a participat la activitatea social-democraţilor elveţieni de stînga şi a participat la conferinţele de la Zimmerwald şi Kiental. La începutul anului 1917 a adoptat o poziţie centrist-pacifistă, iar în 1918 a trecut definitiv de partea aripii drepte a social-democraţiei elveţiene. În anii 1919—1921 a militat împotriva afilierii P.S.D.E. la Internaţionala Comunistă şi a participat la întemeierea Internaţionalei a II½, centristă. — *284, 292, 386, 391, 435, 469.*

www.dacoromanica.ro

Greulich, Hermann (1842—1925) — unul dintre fondatorii Partidului social-democrat din Elveţia, lider al aripii lui de dreapta. — *2, 230, 349, 413, 417, 484.*

Grey, Edward (1862—1933) — diplomat şi om de stat englez, unul dintre liderii aripii de dreapta a partidului liberal din Anglia. A promovat o politică de pregătire a războiului imperialist mondial. În 1915—1916 a încheiat cu aliaţii Angliei în războiul imperialist o serie de acorduri secrete cu privire la reîmpărţirea lumii. — *89.*

Grig, Grigori — *vezi* Zinoviev, G. E.

Grimm, Robert (1881—1958) — unul dintre liderii Partidului social-democrat din Elveţia. Din 1911 membru al parlamentului elveţian. În anii primului război mondial s-a situat pe poziţii centriste ; a participat la conferinţele de la Zimmerwald şi Kiental, a fost preşedinte al Comisiei socialiste internaţionale. Ulterior, unul dintre organizatorii Internaţionalei a II1/2, centristă. În 1945—1946 a fost preşedinte al Consiliului naţional al Elveţiei. — *54, 84, 87, 94, 100, 105, 119, 134, 143, 149, 157, 158—159, 166, 168, 169, 177, 182, 204, 220, 224, 233, 235, 291, 293, 295, 297—298, 309, 346, 351, 352, 353, 364, 387, 389, 391—392, 394, 395, 397—398, 406, 407, 408, 413, 414, 416—417, 419, 431, 434, 463, 468, 472, 484, 488.*

Grişa — *vezi* Belenki, A. I.

Groman, V. G. (Gorn, V.) (n. 1874) — social-democrat, menşevic ; în anii reacţiunii — lichidator. În 1931 a fost judecat şi condamnat pentru activitate contrarevoluţionară. — *372.*

Grumbach, Solomon (Homo) (1884—1952) — social-democrat german de dreapta, apoi membru al Partidului socialist francez. A făcut parte din Comitetul Executiv al Internaţionalei a II-a. În timpul primului război mondial a trăit în Elveţia. A colaborat la „L'Humanité" şi la „Berner Tagwacht" sub pseudonimul „Homo", desfăşurînd o propagandă social-şovină. — *201.*

Grünberg, Karl (1861—1940) — social-democrat austriac ; jurist, economist şi istoric. Din 1911 pînă în 1929 a editat la Leipzig „Archiv für die Geschichte des Socializmus und der Arbeiterbewegung", în 14 volume. A scris o serie de lucrări privind istoria relaţiilor economice (mai ales a celor agrare), precum şi istoria socialismului, comunismului şi a mişcării muncitoreşti. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii pacifiste. Faţă de Revoluţia Socialistă din Octombrie a avut o atitudine de simpatie ; a fost membru activ al „Asociaţiei prietenilor Uniunii Sovietice". — *322.*

Gucikov, A. I. (1862—1936) — mare capitalist, organizator şi lider al partidului octombrist. În timpul primului război mondial a fost preşedinte al Comitetului central pentru industria de război şi al Comisiei speciale pentru problemele apărării. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a fost ministru de război şi ministru al marinei în primul guvern provizoriu burghez. În august 1917 a

www.dacoromanica.ro

participat la organizarea rebeliunii lui Kornilov. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a luptat împotriva Puterii sovietice ; emigrant alb. — *370, 437—438, 452, 453, 459, 461, 462—463.*

Guesde, Jules (Basile, Mathieu) (1845—1922) — unul dintre organizatorii şi conducătorii mişcării socialiste din Franţa şi ai Internaţionalei a II-a. — *3, 25, 26, 462.*

Guilbeaux, Henri (1885—1938) — socialist francez, ziarist. În timpul primului război mondial a editat revista „Demain", a militat pentru restabilirea legăturilor internaţionale. În 1916 a participat la Conferinţa de la Kiental. În primii ani ai deceniului al 3-lea a fost corespondentul ziarului „L'Humanité" în Germania. Ulterior a trecut pe poziţii troţkiste ; a avut o atitudine ostilă faţă de U.R.S.S. — *179, 278, 283, 286, 295, 353, 357, 369, 373, 383, 386, 390, 394, 396, 397, 398, 399, 405, 406, 410, 420, 465, 468, 469, 472, 473, 488.*

Gumplowicz, Ludwig (1838—1909) — jurist şi sociolog burghez polonez. În lucrările sale despre stat şi în scrierile sale sociologice a încercat să estompeze lupta de clasă şi să demonstreze că lupta dintre rase este forţa motrice a istoriei. Chema la o reprimare necruţătoare a mişcării revoluţionare. Teoria violenţei şi ideile obscurantiste propovăduite de el au fost larg folosite de fascişti şi de aderenţii lor. — *321.*

Gurevici, E. L. (Smirnov, E.) (n. 1865) — social-democrat, menşevic. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar s-a situat pe poziţii lichidatoriste. — *13, 25.*

Gvozdev, K. A. (n. 1883) — menşevic-lichidator. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii social-şovine ; a fost preşedintele grupului muncitoresc din Comitetul central pentru industria de război. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al Comitetului executiv al Sovietului din Petrograd, apoi ministru al muncii în guvernul provizoriu burghez. — *440.*

H

Haase, Hugo (1863—1919) — unul dintre liderii social-democraţiei germane. În 1911 a fost ales preşedinte al conducerii Partidului social-democrat german. Deputat în Reichstag în anii 1897—1907 şi 1912—1918 ; în timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii centriste. În aprilie 1917 a fost unul dintre întemeietorii Partidului social-democrat independent din Germania. În timpul revoluţiei din noiembrie 1918 din Germania, Haase a făcut parte din aşa-numitul Consiliu al împuterniciţilor poporului, care a dus o politică de înăbuşire a mişcării revoluţionare. — *3, 103, 106—107.*

Haidukiewich. — *70.*

Hansen, Arvid Gilbert (n. 1894) — membru al Partidului Comunist din Norvegia ; de profesiune ziarist. Din 1910 a făcut parte din Partidul muncitoresc norvegian, aderînd la aripa lui stîngă. În 1917 a

www.dacoromanica.ro

fost ales secretar al Uniunii tineretului socialist din Norvegia. Din 1923 a fost membru al C.C. şi (cu unele întreruperi) membru al Biroului Politic al Partidului Comunist din Norvegia. Din 1924 a fost membru supleant al C.E.I.C., iar după Congresul al V-lea — membru supleant al Prezidiului C.E.I.C. În perioada ocupaţiei fasciste s-a refugiat în Suedia. Întors în ţară, a lucrat ca secretar al C.C. al P.C.N. — *316*.

Haritonov, M. M. (1887—1948) — membru al P.M.S.D.R. din 1905, bolşevic. Din 1912 a trăit în Elveţia, a fost membru al secţiei bolşevice din Zürich, secretar al acestei secţii şi delegatul ei la Conferinţa de la Berna (din 1915) a secţiilor bolşevice din străinătate. S-a întors în Rusia în aprilie 1917. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a deţinut diverse funcţii pe linie de partid, în armată şi în domeniul economiei. La Congresul al XIV-lea al P.C. (b) al U.R.S.S. a aderat la „noua opoziţie", apoi a făcut parte din blocul troţkisto-zinovievist unit, fapt pentru care în 1927 a fost exclus din partid printr-o hotărîre a Congresului al XV-lea. Reprimit în partid în 1928, a îndeplinit diverse munci pe linie de partid şi de stat. — *99, 161, 178—181, 193—194, 195—196, 302—303, 309—310, 352, 472*.

Hervé, Gustave (1871—1944) — socialist francez, publicist şi avocat. În timpul primului război mondial a fost social-şovinist. În 1918 a fost exclus din Partidul socialist francez. După 1930 a militat pentru o apropiere între Franţa şi Germania fascistă. — *83, 432*.

Hillquit, Moris (1869—1933) — socialist american, de profesiune avocat. La început a aderat la marxism, apoi a alunecat spre oportunism. A fost unul dintre întemeietorii Partidului socialist din S.U.A. (1901), partid de orientare reformistă ; din 1904 a făcut parte din Biroul socialist internaţional ; a participat la lucrările congreselor Internaţionalei a II-a. — *178*.

Hindenburg, Paul (1847—1934) — militar şi om de stat german, feldmareşal, reprezentant al elementelor reacţionare şi şovine ale imperialismului german. În anii primului război mondial a fost comandant al armatei germane pe Frontul de est, apoi şef al Marelui stat-major. Unul dintre organizatorii intervenţiei militare împotriva Rusiei Sovietice. A participat la înăbuşirea revoluţiei din noiembrie 1918 din Germania. În anii 1925—1934 a fost preşedinte al Republicii de la Weimar. În 1933 l-a însărcinat pe Hitler cu formarea guvernului, trecînd astfel în mod oficial întreaga putere în mîna fasciştilor. — *350*.

Höglund, Karl Zet Konstantin (1884—1956) — lider al aripii de stînga a mişcării social-democrate, precum şi al mişcării tineretului socialist din Suedia. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii internaţionaliste. La Conferinţa de la Zimmerwald a aderat la stînga zimmerwaldiană. În 1916 a fost urmărit de justiţie pentru propagandă antirăzboinică. În anii 1917—1924 a fost unul dintre conducătorii Partidului Comunist din Suedia. În 1924 a fost exclus din partid pentru oportunism şi pentru faptul că s-a ridicat făţiş împotriva hotărîrilor Congresului al V-lea al Internaţionalei Comuniste. În

www.dacoromanica.ro

1926 s-a reîntors în rîndurile partidului social-democrat. — *23, 82, 102, 104, 113, 125, 140, 217, 257, 284, 482, 501.*

Huber, Johannes (1879—1948) — social-democrat elveţian de dreapta ; avocat şi publicist. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii social-şovine, a combătut mişcarea zimmerwaldiană. După război a fost un adversar al mişcării comuniste. — *343, 391, 392, 416.*

Hugo, Victor (1802—1885) — mare scriitor francez, unul dintre cei mai de seamă reprezentanţi ai romantismului progresist. Creaţia lui este însufleţită de marile idealuri şi aspiraţii democratice ale omenirii. — *86.*

Humbert-Droz, Jules (n. 1891) — militant de seamă al mişcării social-democrate din Elveţia, de profesiune ziarist. În perioada primului război mondial s-a situat pe poziţii pacifiste ; pentru refuzul de a se prezenta la încorporare a fost deferit justiţiei.

Din 1921 pînă în 1942 a fost membru al Partidului Comunist din Elveţia ; a fost delegat la toate congresele Cominternului (cu excepţia celui dintîi) şi secretar al C.E.I.C. ; pentru manifestări oportuniste a fost scos din acest post, iar apoi exclus din partid. În 1943 a revenit în partidul social-democrat ; a fost secretar al acestui partid (în anii 1947—1957). Participant activ la mişcarea pentru apărarea păcii. — *369, 371, 415, 419, 421, 435.*

Huysmans, Camille (n. 1871) — unul dintre cei mai vechi militanţi ai mişcării muncitoreşti din Belgia ; profesor de filologie, ziarist. În anii 1904—1919 a fost secretar al Biroului socialist internaţional al Internaţionalei a II-a ; în timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii centriste. A făcut parte în repetate rînduri din guvernul belgian. În ultimii ani s-a pronunţat adesea pentru stabilirea de contacte între partidele socialiste şi P.C.U.S. — *64, 68, 190, 238, 240, 293, 328, 491.*

Hyndman, Henry Mayers (1842—1921) — socialist englez, reformist. În anii 1900—1910 a fost membru al Biroului socialist internaţional. A fost unul dintre liderii Partidului socialist britanic, pe care l-a părăsit în 1916, după ce Conferinţa de la Salford a acestui partid l-a dezavuat pentru poziţia sa social-şovină faţă de războiul imperialist. — *293.*

I

I., Iur, Iuri — *vezi* Peatakov, G. L.

Ianson, I. E. (Braun) (1872—1917) — militant al mişcării social-democrate din Letonia, publicist şi critic literar. În anii 1911—1914 a condus Comitetul din străinătate al social-democraţiei din Ţinutul leton. În timpul primului război mondial a adoptat o poziţie internaţionalistă. — *123,*

www.dacoromanica.ro

Ilin, F. N. (1876—1944) — membru al P.M.S.D.R. din 1897, revoluţionar de profesie, bolşevic. A fost unul dintre organizatorii insurecţiei armate din 1905 la Rostov. În 1907 a evadat din locul său de deportare şi a emigrat în Franţa, iar de acolo în Elveţia. A participat activ la munca de partid. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a avut munci de conducere pe linie de partid şi de stat. — *244.*

Inessa — vezi Armand, I. F.

Ionov (Koighen, F. M.) (1870—1923) — social-democrat, unul dintre liderii Bundului, ulterior membru al partidului bolşevic. În timpul primului război mondial a făcut parte din aripa internaţionalistă a Bundului. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a intrat în P.C. (b) din Rusia. — *97.*

Iordanski, N. I. (1876—1928) — social-democrat, menşevic. În anii reacţiunii s-a apropiat de menşevicii-partiiţi, apoi a trecut la lichidatori. În perioada primului război mondial s-a situat pe poziţia sprijinirii acestuia. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a fost comisar al guvernului provizoriu burghez pe Frontul de sud-vest. În 1921 a intrat în rîndurile P.C. (b) din Rusia. A deţinut diferite funcţii în aparatul de stat şi în diplomaţie. — *41.*

Iosif, Dj. — vezi Stalin, I. V.

Iurkevici, L. (Rîbalka) (1885—1918) — naţionalist ucrainean. Membru al C.C. al Partidului muncitoresc social-democrat din Ucraina. A colaborat la revista naţionalistă „Dzvin", de orientare menşevică. În timpul primului război mondial a editat la Lausanne publicaţia lunară „Borotba", în care a militat pentru organizarea separată a muncitorilor ucraineni în cadrul unui partid social-democrat aparte, pentru despărţirea Ucrainei de Rusia şi crearea unei monarhii ucrainene burghezo-moşiereşti. — *204, 239, 258, 323, 334.*

J

James — vezi Elizarova-Ulianova, A. I.

Japoneza — vezi Boş, E. B.

Japonezii — vezi Boş, E. B., Peatakov, G. L.

Jaurès, Jean (1859—1914) — om politic şi istoric francez, unul dintre conducătorii mişcării socialiste din Franţa, luptător împotriva militarismului. A fost unul dintre întemeietorii Partidului socialist francez, iar după unificarea acestuia cu Partidul socialist din Franţa — unul dintre conducătorii Partidului socialist francez unit. Înfiinţînd în 1904 ziarul „l'Humanité", Jaurès a dus în paginile lui o campanie energică împotriva politicii de pregătire a războiului.

Această luptă i-a atras ura reacţiunii. În ajunul primului război mondial, el a fost asasinat de un agent al acesteia. — *20, 135, 355, 422.*

www.dacoromanica.ro

Jordania, N. N. (An, Kostrov) (1870—1953) — social-democrat, unul dintre liderii menşevicilor din Caucaz. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii social-şovine. În anii 1918—1921 a fost şeful guvernului menşevic contrarevoluţionar din Gruzia; din 1921 — emigrant alb. — *97, 111—112.*

Jorj, Jorjik — *vezi* Safarov, G. A.

Jouhaux, Léon (1879—1954) — militant reformist al mişcării sindicale franceze şi internaţionale; unul dintre liderii de dreapta ai Internaţionalei sindicale de la Amsterdam. — *387, 408, 431.*

Junius — *vezi* Luxemburg, Rosa.

K

K. — *vezi* Kamenev, L. B.

K. M. — *vezi* Movşovici, M. I.

Kagan, A. P. — redactor al ziarului socialist evreiesc „Vorwärts", care apărea la New York. — *338.*

Kamenev, L. B. (Rosenfeld), L. B. (I. K.) (1883—1936) — a intrat în P.M.S.D.R. în 1904. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la bolşevici. În anii reacţiunii a adoptat o poziţie împăciuitoristă faţă de lichidatori, otzovişti şi troţkişti. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 s-a ridicat împotriva liniei partidului orientate spre revoluţia socialistă.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a deţinut o serie de posturi de răspundere. S-a ridicat în repetate rînduri împotriva politicii leniniste a partidului. În 1927 a fost exclus din partid ca militant activ al opoziţiei troţkiste, apoi de două ori a fost reprimit şi din nou exclus pentru activitate antipartinică. — *25, 39, 95, 167, 191, 289, 388, 410, 448, 451, 462, 471, 485, 489.*

Kamenski — *vezi* Domski, G. G.

Karl (m. 1917) — social-democrat. — *472.*

Karpinski, V. A. (Minin) (1880—1965) — eminent publicist şi propagandist al P.C.U.S. Membru al P.M.S.D.R. din 1898, bolşevic; a fost în repetate rînduri arestat. În 1904 a emigrat din ţară şi s-a stabilit la Geneva, unde a făcut cunoştinţă cu V. I. Lenin. De atunci a activat fără întrerupere în organizaţiile din străinătate ale partidului, a colaborat la ziarele bolşevice „Vpered" şi „Proletarii", a condus biblioteca şi arhiva de la Geneva ale C.C. al P.M.S.D.R. În decembrie 1917 s-a întors în Rusia; a ocupat posturi de răspundere în aparatul de partid şi de stat. — *3, 5—6, 8—12, 17—20, 32, 34—36, 37—38, 40—41, 42—44, 49, 51, 56—57, 63—64, 70—72, 74, 75, 81, 92, 96, 108, 111—112, 120—121, 124, 130—132, 142—143, 144, 146—147, 155—156, 159, 160, 170, 171—173, 175, 178, 200—201, 243—244, 263, 305, 333—334, 345, 372—373, 381, 390—392, 393—394,*

www.dacoromanica.ro

400, 405—406, 422—423, 442, 448—449, 450—452, 454, 455, 465—466, 468, 470, 471, 472, 474, 476—477, 481.

Kasparov, V. M. (1883—1917) — membru al partidului bolşevic din 1909. În 1913—1914 a locuit la Berlin, unde se îndeletnicea cu transmiterea corespondenţei dintre C.C. al P.M.S.D.R. şi unele organizaţii de partid. — *84, 188, 203, 215, 324, 472—473.*

Katin — vezi Katin-Iarţev.

Katin-Iarţev, V. N. (1876—1928) — medic otorinolaringolog. În anii 1896—1897 a participat la activitatea „Uniunii de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare" din Petersburg. A fost arestat împreună cu V. I. Lenin şi deportat. Din 1906 a locuit la Petersburg, ocupîndu-se cu propagarea marxismului în rîndurile muncitorilor şi întreţinînd legături cu organizaţiile social-democrate. În timpul primului război mondial a aderat la plehanovişti. — *330.*

Katzlerowitch, T. (1879—1964) — militant de seamă al mişcării muncitoreşti şi comuniste iugoslave şi internaţionale. Revoluţionar de profesie, unul dintre întemeietorii Partidului social-democrat din Serbia. La Congresul de la Copenhaga al Internaţionalei a II-a (1910) a făcut cunoştinţă cu V. I. Lenin. În perioada primului război mondial s-a situat pe poziţii internaţionaliste ; după ocuparea Serbiei (în 1915) a emigrat în Elveţia. A participat la lucrările conferinţelor de la Zimmerwald şi Kiental, adoptînd o poziţie apropiată de cea a lui Lenin. După Revoluţia Socialistă din Octombrie s-a ridicat în apărarea Rusiei Sovietice. Din 1919, după întoarcerea sa din emigraţie, a participat la activitatea Partidului Comunist din Iugoslavia ; ulterior a făcut parte din conducerea lui. La Congresul al V-lea al Internaţionalei Comuniste a fost ales membru al C.E.I.C. — *241.*

Kautsky, Karl (1854—1938) — unul dintre teoreticienii social-democraţiei germane şi ai Internaţionalei a II-a. A intrat în mişcarea socialistă în 1874. Concepţiile sale din acea vreme reprezentau un amestec de lassalleanism şi anarhism. În 1881 a făcut cunoştinţă cu Marx şi cu Engels şi, sub influenţa lor, a aderat la marxism. În această perioadă a activităţii sale el a publicat o serie de lucrări valoroase, ca : „Doctrina economică a lui Karl Marx" (1887), „Problema agrară" (1889) ş.a., contribuind la popularizarea teoriei marxiste în Germania şi în alte ţări. Dar încă de pe vremea aceea el a dat dovadă de inconsecvenţă ideologică, făcînd concesii revizionismului. La începutul secolului al XX-lea, această inconsecvenţă s-a accentuat pe linia renunţării treptate la esenţa revoluţionară a marxismului. Kautsky a devenit ideologul centrismului. În timpul primului război mondial s-a situat, în esenţă, pe poziţiile social-şovinismului. A formulat teoria antimarxistă a „ultraimperialismului", care încerca să escamoteze contradicţiile imperialismului.

În 1918, Kautsky a luat atitudine împotriva revoluţiei din Germania. După victoria Revoluţiei Socialiste din Octombrie, el a negat necesitatea dictaturii proletariatului, opunîndu-i teoria utopică, neştiinţifică, a democraţiei „pure", situată deasupra claselor. — *12, 13, 16, 21—23, 24,*

www.dacoromanica.ro

25, 39, 42, 58, 69, 74, 77, 80, 88, 89, 95, 100, 101, 103, 106—107, 109, 114, 116, 177, 178, 206, 207, 225, 230, 251, 355, 370, 374, 387, 422, 427, 430, 431, 438, 461, 486.

Kedrov, M. S. (1878—1941) — membru al P.M.S.D.R. din 1901, bolşevic. Din 1912 pînă în 1915 a trăit în emigraţie. Din mai 1917 a fost membru al Organizaţiei militare de pe lîngă P.M.S.D. (b) din Rusia şi al Biroului din Rusia al organizaţiilor bolşevice ; a făcut parte din redacţia ziarului „Soldatskaia Pravda". După Revoluţia Socialistă din Octombrie a deţinut diferite posturi de răspundere. — *230.*

Kerenski, A. F. (n. 1881) — eser. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a fost ministru al justiţiei, ministru de război şi ministru al marinei, iar apoi prim-ministru în guvernul provizoriu burghez şi comandant suprem al armatei. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a luptat împotriva Puterii sovietice ; în 1918 a fugit peste graniţă. În prezent trăieşte în S.U.A., unde desfăşoară propagandă antisovietică. — *162, 437—438, 440, 444, 451, 453, 459, 460, 461.*

Kerr, Charles — editor american de literatură socialistă. Din însărcinarea lui Lenin, A. M. Kollontai a tratat cu el problema editării în limba engleză a broşurii lui V. I. Lenin „Socialismul şi războiul" (vezi ediţia de faţă, vol. 26, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 309—354). — *109, 110, 151, 179, 217.*

Key, Ellen (1849—1926) — scriitoare suedeză, autoarea cărţii „Veacul copilului" (apărută în 1900), care s-a bucurat de mare popularitate la începutul secolului al XX-lea. Concepţiile ei pedagogice sînt pătrunse de misticism şi de individualism. — *61.*

Kievski, P., Kievski, Piotr, Ki — *vezi* Peatakov, G. L.

Kiknadze (Stepko), *N. D.* (1885—1951) — membru al P.M.S.D.R din 1903, bolşevic. Revoluţionar de profesie. În anii 1906—1917 a stat în emigraţie în Elveţia. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a activat în ilegalitate în Gruzia. După instaurarea Puterii sovietice în Gruzia în 1921 a fost redactor de ziar, apoi director al editurii de stat şi director-adjunct al filialei gruzine a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S. — *345—346, 347—351, 373.*

Kilbom, Karl (n. 1885) — social-democrat suedez, ziarist. În 1913—1917 a fost secretar al Uniunii tineretului socialist din Suedia, care se situa pe poziţii internaţionaliste ; a aderat la stînga zimmerwaldiană. Membru al Partidului Comunist din Suedia de la înfiinţarea acestuia (în 1917), el a fost reprezentantul lui în C.E.I.C. În 1929 a fost exclus din partid ca deviator de dreapta. — *316.*

Kinkel — social-democrat elveţian. — *99, 138—139.*

Klöti, Emil (n. 1877) — om politic elveţian, social-democrat de dreapta. În anii primului război mondial s-a situat pe poziţii social-şovine. — *391.*

Knief, Johann (1880—1919) — comunist german. În perioada primului război mondial a făcut parte din grupul „Die Internationale" ; a

www.dacoromanica.ro

fost liderul radicalilor de stînga din Bremen, care prin intermediul lui întreţineau legături directe cu V. I. Lenin. La sfîrşitul anului 1916 a fondat revista „Arbeiterpolitik", care a combătut pe centrişti şi pe social-şovinişti de pe poziţii marxiste. — *360.*

Koba — vezi Stalin, I. V.

Kobeţki, M. V. (1881—1937) — membru al P.M.S.D.R. din 1903, bolşevic. A fost în repetate rînduri arestat şi condamnat. În 1908 a emigrat în Danemarca ; s-a ocupat cu transportul ziarelor „Proletarii" şi „Soţial-Demokrat" în Rusia, a organizat transmiterea către V. I. Lenin a corespondenţelor primite din Rusia.
După Revoluţia Socialistă din Octombrie a deţinut funcţii de răspundere pe linie de partid şi de stat. — *1, 46, 47.*

Kolb, Wilhelm (1870—1918) — social-democrat german. În anii primului război mondial s-a situat pe poziţii social-şovine. — *135.*

Kollontai, A. M. (1872—1952) — a intrat în mişcarea revoluţionară în ultimul deceniu al secolului trecut ; participantă la revoluţia din 1905—1907. În anii 1906—1915 a activat în tabăra menşevicilor ; din 1915 a fost membră a partidului bolşevic. De la începutul primului război mondial s-a situat pe poziţii revoluţionare-internaţionaliste. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a deţinut funcţii de răspundere în aparatul de partid şi de stat, precum şi în diplomaţie. — *21, 23, 31, 37, 41, 45, 46, 82—83, 91, 100, 102—104, 116—117, 128—129, 136, 140—141, 144, 149, 150—151, 155, 163, 176, 177—178, 189, 214, 216—219, 227—228, 235, 238, 257, 276, 293—294, 295, 423—425, 426, 430—434, 437—441, 445, 447, 487.*

Konovalov, A. I. (n. 1875) — mare industriaş şi moşier, unul dintre liderii partidului burghez al progresiştilor. Deputat în Duma a IV-a de stat. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a fost ministru al comerţului şi industriei, iar apoi vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri. După Revoluţia Socialistă din Octombrie — emigrant alb. — *437.*

Konstantinovici, A. E. (1866—1939) — sora soţului Inessei Armand ; a participat la mişcarea revoluţionară cu începere din 1905. Din 1911 a stat în emigraţie. Membră a P.M.S.D.R. din 1913. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a lucrat la Comitetul organizaţiei de partid din Moscova, iar după aceea în aparatul Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste. — *444, 467.*

Koritschoner, Franz (Nadin) (1891—1942) — unul dintre întemeietorii Partidului Comunist din Austria în 1918 ; pînă în 1927 a fost membru al Comitetului său Central. Redactor al ziarului „Die Rote Fahne", organul central al P.C.A. A fost ales în fruntea sindicatelor revoluţionare din Austria : un timp, pînă la 1937, a activat în Internaţionala Sindicală Roşie, la Moscova. — *311, 318, 323, 337, 339—342, 491.*

Kosovski, V. (Levinson, M. I.) (1870—1941) — unul dintre întemeietorii şi liderii Bundului, membru al C.C. al acestuia. În timpul

www.dacoromanica.ro

primului război mondial s-a manifestat ca social-şovinist, a adoptat o poziţie germanofilă. Faţă de Revoluţia Socialistă din Octombrie a avut o atitudine ostilă ; după revoluţie a emigrat. — *13, 76.*

Kozlovski, M. I. (1876—1927) — militant al mişcării revoluţionare poloneze şi ruse. După Revoluţia din Octombrie, preşedinte al Micului C.C.P. în 1919 a fost comisar al poporului pentru justiţie în Republica Lituaniană-Bielorusă. — *479, 488.*

Krîlenko, N. V. (Abram, Abramcik) (1885—1938) — membru al partidului bolşevic din 1904. În 1907 s-a îndepărtat de social-democraţie. Începînd din 1911 a activat din nou în organizaţia bolşevică. În decembrie 1913 a fost arestat. În timpul primului război mondial a fost mai întîi în emigraţie (din iulie 1914 pînă în iulie 1915), iar apoi în serviciul militar. A participat îndeaproape la Revoluţia Socialistă din Octombrie. A făcut parte din primul guvern sovietic ca membru al Comitetului pentru probleme militare şi maritime, iar mai tîrziu a fost numit comandant suprem. Începînd din 1918 a lucrat în diverse organe ale justiţiei sovietice. La congresele al XV-lea şi al XVI-lea ale partidului a fost ales membru al Comisiei Centrale de Control. — *95, 101, 112.*

Krupskaia, E. V. (1842—1915) — mama Nadejdei Konstantinovna Krupskaia ; a urmat pe soţii Ulianov în deportare şi în emigraţie, a participat la munca revoluţionară, a păstrat literatură ilegală şi a dus pachete pentru cei arestaţi. — *2, 3, 4, 5.*

Krupskaia, N. K. (Lenina) (1869—1939) — militantă de seamă a partidului comunist şi a Statului sovietic ; soţia şi colaboratoarea lui V. I. Lenin.

După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a fost secretară de redacţie la ziarele bolşevice „Vpered" şi „Proletarii". În timpul cît a lucrat în străinătate, a purtat o vastă corespondenţă cu organizaţiile de partid din Rusia. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar a participat activ la lupta împotriva lichidatorilor şi otzoviştilor. În timpul primului război mondial a participat activ la mişcarea internaţională a femeilor, la activitatea secţiilor bolşevice din străinătate, a fost secretară a Comitetului lor (C.O.S.), s-a ocupat de problemele învăţămîntului public.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a făcut parte din colegiul Comisariatului poporului pentru învăţămînt, iar din 1921 a condus Comitetul principal pentru educaţie politică ; din 1929 a fost adjunct al comisarului poporului pentru învăţămînt. Începînd din 1924 a făcut parte din Comisia Centrală de Control, iar din 1927 a fost membru al C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S. — *2, 3, 4, 5, 28, 32, 47, 49, 52, 53, 92, 123, 154, 165, 196, 197—198, 199, 228, 242, 243, 246, 257, 262, 270, 278, 283, 284, 285, 293, 294, 302, 308, 311, 314, 322, 339, 344, 423, 426, 427, 430, 450, 486.*

Kuba — vezi Ganeţki, I. S.

www.dacoromanica.ro

Kulişer, A. — cadet. În timpul primului război mondial a colaborat la ziarul „Reci", organul central al partidului cadet. — *255.*

Kuzma — *vezi* Leahoţki, K.

Kuzmiha — *vezi* Leahoţkaia.

Kuzneţov, N. B. — *vezi* Sapojkov, N. I.

L

La Chesnais — socialist francez, publicist. Colaborator al ziarului „l'Humanité" de la înfiinţarea lui pînă la 1918. — *94.*

Larin, I. (Lurie, M. A.) (1882—1932) — social-democrat, menşevic. În anii primului război mondial a aderat la centrişti. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a condus grupul menşevicilor internaţionalişti. În august 1917 a fost primit în partidul bolşevic. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a lucrat în aparatul de stat şi în diferite organizaţii economice. — *24, 78, 213, 478.*

Laufenberg, Heinrich (Erler, Karl) (1872—1932) — social-democrat german de stînga ; publicist. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii internaţionaliste. După revoluţia din noiembrie 1918 a intrat în Partidul Comunist din Germania, în rîndurile căruia a trecut curînd în fruntea opoziţiei de „stînga", care propaga concepţiile anarho-sindicaliste şi programul mic-burghez naţionalist al aşazisului „bolşevism naţional". După ce în octombrie 1919 opoziţia „de stînga" a fost exclusă din P.C.G., Laufenberg a participat la crearea Partidului Muncitoresc Comunist din Germania. La sfîrşitul anului 1920 a fost exclus din rîndurile P.M.C.G. — *127.*

Law, Andrew Bonard (1858—1923) — om politic reacţionar englez, unul dintre liderii conservatorilor. În 1915—1916 a fost ministru al coloniilor ; a participat la Conferinţa de pace de la Paris, a fost membru al Consiliului suprem al Antantei. În 1922—1923 a fost prim-ministru. Unul dintre inspiratorii politicii antisovietice a imperialismului englez. — *439.*

Leahoţkaia — soţia lui Leahoţki, K. — *81, 133, 142, 148, 159, 160, 173.*

Leahoţki, K. (m. 1917) — emigrant din Ucraina. Patronul unei mici zeţării ruse din Geneva în care au fost culese — la începutul primului război mondial — cîteva numere ale ziarului „Soţial-Demokrat", organul central al partidului bolşevic, precum şi broşura lui V. I. Lenin „Socialismul şi războiul". — *57, 63, 81, 111, 120, 122, 124, 133, 148, 173, 334.*

Lealin — *vezi* Peatakov, G. L.

Ledebour, Georg (1850—1947) — social-democrat german ; din 1900 pînă în 1918 a fost deputat în Reichstag din partea social-democraţiei germane. În anii primului război mondial s-a pronunţat pentru restabi-

www.dacoromanica.ro

lirea legăturilor internaţionale, a participat la Conferinţa de la Zimmerwald, a aderat la dreapta zimmerwaldiană. În 1916, după scindarea social-democraţiei germane, a aderat la „grupul social-democrat al muncii" din Reichstag, care în 1917 a constituit nucleul principal al Partidului social-democrat independent din Germania. În 1931 a aderat la partidul muncitoresc socialist. După venirea lui Hitler la putere a emigrat în Elveţia. — *151, 166, 206, 431.*

Legien, Karl (1861—1920) — social-democrat german de dreapta, unul dintre liderii sindicatelor germane. Din 1893 pînă în 1920 a fost (cu unele întreruperi) deputat în Reichstag din partea social-democraţiei germane. — *152, 293.*

Lenin, V. I. (Ulianov, V. I., Basil, Unchiul, N. Ivanov, Ivanovski, V. I., V. Ilin, N. Lenin, N. Lenivţîn, V. I. U., V. U.) (1870—1924). — *2, 3, 4, 5, 7, 9, 10, 12, 18, 19, 26, 33, 35, 51—53, 62, 64—67, 69, 70, 74, 91, 111—112, 115, 118, 120, 121, 122, 123, 130, 134, 136, 137, 141, 146, 147, 148, 150, 152, 154, 156, 157, 159, 160—161, 170, 175, 176, 178, 181, 185, 189, 191, 194, 195, 199, 202, 212, 215, 219—221, 235, 237, 239, 241, 258, 261—262, 266, 289, 279—280, 285—286, 295, 297, 299, 301, 302, 305—306, 307, 310, 318, 320—323, 330, 333, 339, 343, 351, 352, 354, 357—360, 368—370, 372, 373, 374—375, 382, 393, 394, 414. 417, 418, 421, 422, 425, 441, 442—444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 452, 454, 455, 465, 466, 469, 471, 472, 473, 474, 475—477, 479—481, 485, 486, 493, 494, 495, 499—500, 501, 502.*

Lensch, Paul (1873—1926) — social-democrat german. La izbucnirea primului război mondial a trecut pe poziţiile social-şovinismului. După război a fost redactor-şef al ziarului „Deutsche Allgemeine Zeitung", organul de presă al magnaţilor industriei din Ruhr. În 1922, la cererea membrilor de rînd ai Partidului social-democrat din Germania, a fost exclus din partid. — *297.*

Levi (Hartstein), Paul (1883—1930) — social-democrat german, de profesiune avocat. A participat la Conferinţa de la Zimmerwald (1915), a fost membru al grupului zimmerwaldienilor de stînga din Elveţia, a făcut parte din „Uniunea Spartacus". La Congresul de constituire al Partidului Comunist din Germania a fost ales în C.C. al partidului. În februarie 1921 a ieşit din C.C. al P.C.G., iar în aprilie a fost exclus din partid pentru încălcarea flagrantă a disciplinei de partid. Ulterior s-a reîntors în partidul social-democrat. — *376, 414, 468.*

Levinski, V. (n. 1880) — unul dintre militanţii social-democraţiei ucrainene din Galiţia. În 1913—1914 a colaborat la revista burghezo-naţionalistă „Dzvin". În anii primului război mondial a aderat la internaţionalişti. În emigraţie în Elveţia a făcut cunoştinţă cu V. I. Lenin. — *204.*

Liebknecht, Wilhelm (1826—1900) — militant de seamă al mişcării muncitoreşti germane şi internaţionale, unul dintre întemeietorii şi conducătorii Partidului social-democrat din Germania. Din 1875 şi pînă la sfîrşitul vieţii sale a fost membru al conducerii acestui partid şi redactor

www.dacoromanica.ro

responsabil al organului său central „Vorwärts". Începînd din 1874 a fost în repetate rînduri ales deputat în Reichstagul german ; a folosit cu pricepere tribuna parlamentului pentru a demasca politica internă şi externă a iuncherimii prusace. — *44, 152, 223, 224, 306, 438.*

Lilina, Z. I. (1882—1929) — membră a P.M.S.D.R. din 1902. A colaborat la ziarele „Zvezda" şi „Pravda", precum şi la revista „Rabotniţa". A fost secretar al secţiei bolşevice din Berna. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a deţinut diferite funcţii pe linie de partid şi de stat. — *98, 110, 220, 244, 245, 247, 271, 272, 278, 351.*

Lindhagen, Karl (1860—1946) — om politic suedez ; din 1909 social-democrat. Începînd din 1897 a fost deputat în Ricksdag (parlamentul Suediei). În anii primului război mondial s-a situat pe poziţii internaţionaliste. În 1917 a fost unul dintre organizatorii Partidului social-democrat de stînga din Suedia, care în 1919 s-a afiliat la Internaţionala Comunistă. În 1921, pentru că s-a ridicat împotriva hotărîrilor Congresului al II-lea al Internaţionalei Comuniste, a fost exclus din partidul comunist ; după aceasta, el s-a reîntors în partidul social-democrat. — *432, 471.*

Liova — vezi Vladimirov, M. K.

Litvinov, M. M. (Maksimovici, Papaşa) (1876—1951) — militant de seamă al partidului comunist şi al Statului sovietic ; diplomat. Membru de partid din 1898. În 1902 a emigrat din ţară. A participat activ la difuzarea ziarului „Iskra" şi la editarea primului ziar bolşevic legal „Novaia Jizn". În 1907 a fost delegat şi secretar al delegaţiei ruse la Congresul socialist internaţional de la Stuttgart. Începînd din 1914 a fost reprezentantul bolşevicilor în Biroul socialist internaţional.

După Revoluţia din Octombrie a deţinut funcţii de răspundere în diplomaţie. Ca membru sau şef al delegaţiei sovietice a reprezentat U.R.S.S. la conferinţele internaţionale de la Genova (1922), Haga (1922), Montreux (1936), Moscova (1943) şi la Liga Naţiunilor. La Congresul al XVII-lea al P.C. (b) al U.R.S.S. a fost ales membru al C.C. ; a fost membru al C.E.C. al U.R.S.S. În 1936, la Montreux, a căzut de acord cu N. Titulescu asupra textului unui tratat de asistenţă mutuală între U.R.S.S. şi România. — *23, 24, 41, 47, 51, 66, 87, 142, 443.*

Liudmila — vezi Stal, L. N.

Longuet, Jean (1876—1938) — unul dintre liderii Partidului socialist francez şi ai Internaţionalei a II-a, publicist. În anii primului război mondial a condus minoritatea centristă-pacifistă a Partidului socialist francez. A fost unul dintre fondatorii şi redactorii ziarului „Le Populaire", organ al centriştilor francezi. S-a pronunţat împotriva afilierii P.S.F. la Internaţionala Comunistă şi a creării Partidului Comunist Francez. Din 1921 a fost membru al Comitetului Executiv al Internaţionalei (a II½) de la Viena, iar din 1923 unul dintre conducătorii aşa-numitei Internaţionale socialiste muncitoreşti.

În deceniul al 4-lea a militat pentru unitatea de acţiune a socialiştilor şi comuniştilor împotriva fascismului, a făcut parte dintr-o serie de

www.dacoromanica.ro

organizații internaționale de luptă împotriva fascismului și a războiului. — *302, 387, 431.*

Lore, Ludwig (n. 1875) — social-democrat german. Din 1903 a locuit în S.U.A., a fost secretar al federației germane a partidului socialist. Din 1919 a fost editor al ziarului „New Yorker Volkszeitung", organul de presă al federației germane a partidului socialist, în a cărui conducere el a fost ales în 1922. Pentru abateri oportuniste de dreapta, el a fost exclus din partid pe la mijlocul deceniului 1930—1940. — *176.*

Loriot, Ferdinand (1870—1930) — socialist francez. În anii primului război mondial s-a situat pe poziții internaționaliste ; la Conferința de la Kiental (1916) a aderat la stînga zimmerwaldiană. În anii 1920—1927 a făcut parte din Partidul Comunist Francez. A fost delegat la Congresul al III-lea al Internaționalei Comuniste. În 1927 a fost exclus din partid pentru oportunism de dreapta. — *413, 491, 492.*

Lunacearski, A. V. (1875—1933) — a intrat în mișcarea revoluționară la începutul ultimului deceniu al secolului trecut. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la bolșevici. În anii reacțiunii a fost influențat de machism și de curentul „ziditorilor de dumnezeu". În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții internaționaliste. La începutul anului 1917 a intrat în grupul „interraioniștilor", împreună cu care a fost primit în partid printr-o hotărîre a Congresului al VI-lea al P.M.S.D. (b) din Rusia.

După Revoluția din Octombrie a fost comisar al poporului pentru învățămîntul public. Lunacearski a scris valoroase studii marxiste despre clasicii literaturii ruse, sovietice și occidentale, dintre care în românește a apărut culegerea „Despre literatură" (1960). — *345, 449—450, 487.*

Luteraan, Barend (n. 1878) — social-democrat olandez, ziarist. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții internaționaliste. În perioada 1911—1916 a făcut parte din Conducerea centrală a Partidului social-democrat din Olanda. Ulterior a fost membru al Partidului socialist independent, iar apoi al Partidului Muncitoresc Comunist din Țările de Jos. După cel de-al doilea război mondial — membru al Partidului muncii. — *107.*

Luxemburg, Rosa (1871—1919) — militantă de seamă a mișcării muncitorești internaționale, unul dintre liderii aripii de stînga a Internaționalei a II-a. A fost unul dintre întemeietorii mișcării social-democrate poloneze. Din 1897 a participat la mișcarea social-democrată germană, a combătut bernsteinismul și millerandismul. A luat parte la prima revoluție rusă (la Varșovia).

De la începutul primului război mondial s-a situat pe poziții internaționaliste. A fost unul dintre inițiatorii creării grupului „Die Internationale", care după un timp și-a luat denumirea de grupul „Spartacus", iar mai tîrziu „Uniunea Spartacus". A avut un rol de seamă în organizarea luptei proletariatului german în timpul revoluției din 1918. După revoluția din noiembrie din Germania a avut un rol conducător la Congresul constitutiv al Partidului Comunist din Germania. În ianuarie 1919 a fost arestată și asasinată din ordinul guvernului Scheide-

www.dacoromanica.ro

mann. Unele scrieri ale Rosei Luxemburg au fost traduse în limba română („Cuvîntări şi articole alese", 1962). — *21, 234, 270, 283, 307, 314, 378.*

Lvov, G. E. (1861—1925) — prinţ, mare moşier, cadet. În perioada primului război mondial a fost preşedinte al Uniunii zemstvelor din Rusia, iar apoi unul dintre preşedinţii Uniunii generale a zemstvelor şi oraşelor — organizaţii ale burgheziei imperialiste şi ale moşierimii. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a fost, din martie pînă în iulie, preşedinte al Consiliului de Miniştri şi ministru al afacerilor interne în guvernul provizoriu burghez. A fost unul dintre iniţiatorii masacrării muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd în iulie 1917. După Revoluţia Socialistă din Octombrie — emigrant alb ; a participat la organizarea intervenţiei militare străine împotriva Rusiei Sovietice. — *370, 462.*

M

Macinski, V. D. (Meci, V.) (1876—1951) — menşevic-lichidator, de profesiune inginer. După Revoluţia Socialistă din Octombrie s-a retras din viaţa politică ; a desfăşurat activitate ştiinţifică şi pedagogică în diferite instituţii de învăţămînt superior şi în alte instituţii din Moscova. — *372.*

Maclean, John (1879—1923) — militant de seamă al mişcării muncitoreşti engleze, de profesiune învăţător. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii internaţionaliste, a desfăşurat o intensă propagandă revoluţionară şi antirăzboinică, a fost unul dintre organizatorii şi conducătorii unor demonstraţii şi greve de masă ale muncitorilor (inclusiv în fabricile de armament), fapt pentru care a fost de nenumărate ori pus sub urmărire de către guvernul englez. În aprilie 1916 a fost ales în conducerea Partidului socialist britanic. În ultimii săi ani de viaţă n-a mai participat la activitatea politică. — *302.*

„*Makar*" — *vezi* Noghin, V. P.

Maksimovici — *vezi* Litvinov, M. M.

Malinovski, R. V. (1876—1918) — provocator, agent al ohranei din Moscova. În 1906 a aderat în scopuri meschine la mişcarea muncitorească, apoi a pătruns în partidul bolşevic şi a reuşit să ajungă în conducerea acestuia. Folosindu-se de serviciile ohranei ţariste, a fost ales deputat în Duma a IV-a de stat. În 1914, de teamă să nu fie demascat, şi-a depus mandatul de deputat şi s-a ascuns în străinătate. În 1918 s-a întors în ţară, a fost deferit justiţiei şi executat în baza sentinţei Tribunalului suprem al C.E.C. din Rusia. — *19, 285, 288, 308.*

Mann, Tom (1856—1941) — militant de seamă al mişcării muncitoreşti din Anglia. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii internaţionaliste. A fost unul dintre organizatorii luptei muncitorilor englezi împotriva intervenţiei antisovietice. Membru al Partidului Comunist din Marea Britanie de la înfiinţarea acestuia (1920). A dus o

www.dacoromanica.ro

luptă activă pentru unitatea mişcării muncitoreşti internaţionale, împotriva reacţiunii imperialiste şi a fascismului. — *490.*

Manuilski, D. Z. (Bezrabotnîi) (1883—1959) — membru al P.M.S.D.R. din 1903. La sfîrşitul anului 1907 a emigrat. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii internaţionaliste, dar cu unele oscilări. A colaborat la ziarele menşevice „Golos" şi „Naşe Slovo". După Revoluţia din Octombrie a deţinut importante funcţii pe linie de partid şi în diplomaţie. — *345.*

Marcu, Valeriu (n. 1898) — social-democrat român. În timpul primului război mondial a stat în Elveţia, unde a făcut parte dintr-o organizaţie studenţească. Din însărcinarea lui V. I. Lenin a plecat în 1916 la Paris şi la Moscova, iar de aici în România. După război a locuit în Germania, fiind un timp membru al P.C.G. ; apoi s-a îndepărtat de mişcarea revoluţionară. — *302.*

Martînov, A. (Piker, A. S.) (1865—1935) — unul dintre liderii „economiştilor", menşevic. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar s-a situat pe poziţii lichidatoriste. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii centriste. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a rupt cu menşevismul. În 1923 a fost primit în partid. — *6—7, 58.*

Martov, L. (Ţederbaum, I. O.) (1873—1923) — unul dintre liderii menşevismului. În anii reacţiunii şi ai noului avînd revoluţionar a fost unul dintre promotorii lichidatorismului ; a redactat publicaţia „Golos Soţial-Demokrata". În perioada primului război mondial s-a situat pe poziţii centriste. A făcut parte din Secretariatul din străinătate al Comitetului de organizare menşevic. În 1920 a emigrat în Germania, unde a editat revista menşevică „Soţialisticeskii Vestnik". — *13, 16, 21, 23, 47, 58, 62, 72, 99, 207, 220, 225, 229, 234, 235, 236, 239, 241, 257, 328, 400, 415, 444, 449, 458, 478.*

Martuşka — vezi Martov L.

Marx, Karl (1818—1883). — *32—33, 52, 336, 355, 358, 359—360, 380, 413, 414, 486.*

Maslov, P. P. (1867—1946) — economist, social-democrat ; a scris o serie de lucrări în problema agrară, în care a încercat să revizuiască marxismul ; după Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la menşevici. În anii reacţiunii s-a situat pe poziţii lichidatoriste ; în perioada primului război mondial s-a manifestat ca social-şovinist. După Revoluţia Socialistă din Octombrie s-a retras din viaţa politică. S-a îndeletnicit cu activitatea ştiinţifică şi pedagogică. — *12, 25, 46, 66, 69, 95, 110, 373.*

Meci, V. — vezi Macinski, V. D.

Mehring, Franz (1846—1919) — militant de seamă al mişcării muncitoreşti germane, istoric şi publicist. În deceniul al 9-lea a devenit marxist. A scris lucrări de istorie a Germaniei şi a social-democraţiei germane. Biograf al lui Karl Marx. Unul dintre redactorii revistei „Die Neue Zeit", organul central al social-democraţiei ger-

www.dacoromanica.ro

mane. Mehring a fost unul dintre liderii şi teoreticienii aripii de stînga a social-democraţiei germane. A jucat un rol important în crearea Partidului Comunist din Germania. — *491.*

Melenevski, M. I. (Basok) (1879—1938) — naţionalist mic-burghez ucrainean, menşevic, unul dintre liderii organizaţiei social-democrate ucrainene „Spilka". În 1912 a luat parte la Conferinţa antipartinică din august de la Viena. În timpul primului război mondial a fost membru activ al organizaţiei burghezo-naţionaliste „Uniunea pentru eliberarea Ucrainei". După Revoluţia Socialistă din Octombrie a lucrat în domeniul economic. — *54.*

Merrheim, Alphonse (1881—1925) — lider sindical francez, adept al sindicalismului ; la începutul primului război mondial a fost unul dintre liderii aripii de stînga a mişcării sindicaliste din Franţa, care a luat atitudine împotriva social-şovinismului şi a războiului imperialist ; a participat la Conferinţa de la Zimmerwald, unde a aderat la dreapta zimmerwaldiană. Ezitările şi teama de o ruptură definitivă cu social-şoviniştii l-au adus, pe la sfîrşitul anului 1916, pe poziţii centrist-pacifiste, iar la începutul anului 1918 pe poziţiile reformismului şi ale social-şovinismului făţiş. A avut o atitudine ostilă faţă de U.R.S.S. — *80, 141, 387.*

Meşcereakov, N. L. (1865—1942) — membru al P.M.S.D.R. din 1901, bolşevic. Din 1913 pînă în 1917 a stat în deportare la Krasnoiarsk, unde a participat la mişcarea cooperatistă. Între anii 1927 şi 1938 a fost redactor-şef al Micii enciclopedii sovietice. — *150.*

Meşkovski — vezi Goldenberg, I. P.

Meyer, Ernst (1887—1930) — militant al mişcării muncitoreşti germane şi internaţionale. În timpul primului război mondial a fost reprezentantul grupului „Die Internationale" la conferinţele de la Zimmerwald şi Kiental. A participat activ la revoluţia din noiembrie din Germania. Unul dintre întemeietorii P.C.G., el a fost, cu mici întreruperi, membru al Comitetului Central al acestui partid. Delegat al P.C.G. la congresele al II-lea şi al IV-lea ale Internaţionalei Comuniste. — *239, 240.*

Mgheladze, V. D. (Tria) (n. 1868) — menşevic ; a participat la Conferinţa antipartinică din august 1912 de la Viena. În perioada primului război mondial a avut legături strînse cu organizaţia burghezo-naţionalistă „Uniunea pentru eliberarea Ucrainei". În anii 1918—1920 a fost membru al guvernului menşevic contrarevoluţionar din Gruzia ; după instaurarea Puterii sovietice în Gruzia — emigrant alb. — *54, 432, 490.*

Miha — vezi Ţhakaia, M. G.

Miliukov, P. N. (1859—1943) — ideolog al burgheziei imperialiste ruse, istoric şi publicist. Unul dintre întemeietorii partidului cadet, apoi preşedinte al C.C. al acestui partid şi redactor al ziarului „Reci", organul central al cadeţilor. Deputat în Dumele a III-a şi a IV-a de

www.dacoromanica.ro

stat. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a fost ministru de externe în primul guvern provizoriu burghez. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a devenit unul dintre organizatorii intervenţiei militare străine împotriva Rusiei Sovietice ; militant activ al emigraţiei albe. — *437, 444, 452, 453, 458, 459, 462, 463, 468, 476.*

Mimiola, Julius (aprox. 1889 — aprox. 1959) — militant al mişcării social-democrate din Elveţia ; de naţionalitate italian. În timpul primului război mondial a făcut parte din Biroul socialist internaţional al Internaţionalei tineretului. În ultimii săi ani de viaţă a făcut parte din Partidul Comunist din Elveţia, iar apoi din Partidul muncii. — *465.*

Minin — *vezi* Karpinski, V. A.

Miron — *vezi* Cernomazov, M. E.

Monitor — pseudonim sub care în aprilie 1915 a apărut în publicaţia conservatoare „Preussische Jahrbücher" un articol în care autorul, un social-democrat german, aducea elogii orientării centriste a social-democraţiei şi pleda pentru menţinerea ei, ca orientare care convine oportuniştilor şi burgheziei şi îngăduie celor dintîi să camufleze sub paravanul unor fraze „de stînga" politica de colaborare de clasă cu burghezia. — *81.*

Moor, Karl (n. 1853) — social-democrat german. În timpul primului război mondial a ajutat pe emigranţii politici să obţină „drept de şedere" în Elveţia. În 1917 a locuit la Stockholm. După Revoluţia Socialistă din Octombrie s-a stabilit la Moscova. — *300, 301, 488.*

Morgari, Odino (1865—1929) — socialist italian, ziarist. A luat parte la înfiinţarea Partidului socialist italian ; s-a situat pe poziţii centriste. În timpul primului război mondial a militat pentru reluarea legăturilor socialiste internaţionale. A participat la Conferinţa de la Zimmerwald, unde s-a situat pe poziţii centriste. În 1919—1921 a fost secretar al grupului parlamentar socialist. — *149.*

Movşovici, M. I. („Volodea") (1876—1937) — a intrat în mişcarea revoluţionară în 1896, iar din 1903 a făcut parte din rîndurile bolşevicilor. Din 1911 a trăit în emigraţie în Elveţia, a fost secretarul secţiei bolşevice din Lausanne, iar în 1915 a participat la Conferinţa secţiilor din străinătate ale P.M.S.D.R. Întors în Rusia în mai 1917, a îndeplinit diverse munci pe linie sindicală, de partid şi de stat. — *285.*

Müller, Gustav (1860—1921) — social-democrat elveţian, ofiţer. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii social-şovine, a combătut mişcarea zimmerwaldiană. În 1918—1919 a fost preşedintele Partidului social-democrat din Elveţia. — *391.*

Münzenberg, Wilhelm (1889—1940) — militant al mişcării muncitoreşti din Elveţia şi Germania. În 1914—1917 a fost conducătorul Organizaţiei tineretului social-democrat din Elveţia ; în 1915—1919 — secretar al Internaţionalei Socialiste a Tineretului. În 1916 a fost ales în conducerea Partidului social-democrat din Elveţia. Reîntors în Germania, a devenit membru al P.C.G. În anii 1919—1921 a fost

www.dacoromanica.ro

secretar al Internaţionalei Comuniste a Tineretului. A fost secretarul general al Comitetului din străinătate al Ajutorului muncitoresc internaţional pentru înfometaţii din Rusia Sovietică (Mejrabpom). În 1939 a fost exclus din P.C.G. pentru greşeli politice serioase. — *297, 351, 369, 383, 385, 389, 391, 394—395, 414, 419, 434.*

Muranov, M. K. (1875—1939) — membru al P.M.S.D.R. din 1904, bolşevic. Deputat în Duma a IV-a de stat, a făcut parte din fracţiunea bolşevică. Arestat în noiembrie 1914 împreună cu ceilalţi deputaţi bolşevici, a fost deportat în 1915 în ţinutul Turuhansk. În anii 1917—1923 a lucrat în aparatul Comitetului Central ; la congresele al VI-lea, al VIII-lea şi al IX-lea ale partidului a fost ales în Comitetul Central. Din 1922 pînă în 1934 a fost membru al Comisiei Centrale de Control a P.C. (b) al U.R.S.S. — *459, 462, 468.*

N

N. I., N. I. B., N. Iv., Nik. Iv., N. I-ci, Nik. Ivanovici — *vezi* Buharin, N. I.

Nad — pseudonimul unui colaborator la ziarele menşevice. — *214.*

Nadin — *vezi* Koritschoner, Franz.

Nahimson, M. I. (Spektator) (1880—1938) — economist şi publicist. Din 1899 pînă în 1921 a fost membru al Bundului. În anii primului război mondial s-a situat pe poziţii centriste. În 1935 a lucrat la Institutul agrar internaţional şi la Academia comunistă din Moscova. — *415, 418.*

Naine, Charles (1874—1926) — unul dintre liderii Partidului social-democrat din Elveţia, de profesiune avocat. La începutul primului război mondial a aderat la internaţionalişti, a participat la Conferinţa de la Zimmerwald, a făcut parte din Comisia socialistă internaţională. În 1917 a devenit centrist şi curînd a trecut definitiv de partea aripii de dreapta a social-democraţiei elveţiene. În 1919 a militat pentru refacerea Internaţionalei a II-a. În 1919—1921 a participat la întemeierea Internaţionalei a II½, centristă. — *141, 347, 386, 389, 391, 392, 394, 435, 468, 469.*

Natanson, M. A. (1850—1919) — reprezentant al narodnicismului revoluţionar, iar mai tîrziu eser. A participat la mişcarea revoluţionară începînd din 1869. La începutul secolului nostru a devenit membru al partidului eserilor şi a făcut parte din Comitetul lui Central. În timpul primului război mondial s-a situat pe o poziţie internaţionalistă inconsecventă, dînd dovadă de unele oscilări centriste. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a fost unul dintre organizatorii partidului eserilor de stînga ; în 1918 a condamnat rebeliunea acestora îndreptată împotriva Puterii sovietice. — *239, 458.*

Nerman, Ture (n. 1886) — poet şi scriitor suedez, social-democrat de stînga. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii internaţionaliste, a aderat la stînga zimmerwaldiană. În 1916—1918 a

www.dacoromanica.ro

fost prim-redactor al ziarului „Politiken", organul de presă al opoziției de stînga din Partidul social-democrat din Suedia. În perioada 1917—1929 a fost membru al Partidului Comunist din Suedia. În 1929 a fost exclus din partid ca oportunist de dreapta. Ulterior s-a reîntors în partidul social-democrat. — *432.*

Nicolaie al II-lea (Romanov) (1868—1918) — ultimul împărat al Rusiei, a domnit din 1894 pînă la revoluția burghezo-democratică din februarie 1917. La 17 iulie 1918 a fost executat la Ekaterinburg (Sverdlovsk), în baza unei hotărîri a Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din regiunea Ural. — *393, 439.*

Nicolet, Emile (n. 1879) — socialist elvețian. În timpul primului război mondial — social-patriot, deputat ; din considerente legate de regimul cenzurii a figurat fictiv un timp ca redactor al ziarului „Soțial-Demokrat", organul central al P.M.S.D.R. — *20.*

Nik. Vas. — *vezi* Sapojkov, N. I.

Nikitin, A. M. (n. 1876) — menșevic, de profesiune jurist ; după evenimentele din iulie — ministru al poștelor și telegrafului, iar apoi ministru de interne în ultima formație a guvernului provizoriu burghez. — *13.*

Nobs, Ernst (1886—1957) — unul dintre liderii Partidului social-democrat din Elveția. În timpul primului război mondial a aderat mai întîi la internaționaliști. În 1917 s-a situat pe poziții centrist-pacifiste. După 1920 a trecut de partea aripii de dreapta a social-democrației elvețiene, a combătut mișcarea comunistă elvețiană și internațională. În 1949 — președinte al Confederației Elvețiene. — *234, 302, 310, 351, 352, 369, 383, 389, 390—391, 393—396, 407, 413, 416, 419, 420, 421, 434.*

Noe — *vezi* Buacidze, S. G.

Noghin, V. P. („Makar") (1878—1924) — membru al P.M.S.D.R. din 1898, a dus muncă de partid în Rusia și în străinătate. În anii reacțiunii a dat dovadă de șovăieli împăciuitoriste față de lichidatori. După Revoluția Socialistă din Octombrie a deținut funcții de răspundere în aparatul de stat și în economie. — *328.*

O

Olga, Olea — *vezi* Ravici, S. N.

Olminski (Aleksandrov, Galerka) *M. S.* (1863—1933) — vechi militant al mișcării revoluționare din Rusia. Membru al P.M.S.D.R. din 1898, bolșevic. În anii reacțiunii a dus muncă de partid la Baku. A participat activ la Revoluția Socialistă din Octombrie. Ulterior a condus Secția de istorie a partidului de pe lîngă C.C. al P.C. (b) din Rusia, a fost redactor al revistei „Proletarskaia Revoliutiia" și membru al direcției Institutului V. I. Lenin. — *208.*

Orlovski — *vezi* Vorovski, V. V.

www.dacoromanica.ro

Ornatski, A. — *vezi* Cicerin, G. V.

Owens, Michael Joseph (1859—1923) — inventator american ; a inventat o maşină pentru fabricarea sticlelor. — *286.*

P

P. P. — *vezi* Maslov, P. P.

Panneckoek, Anthony (1873—1960) — social-democrat olandez, profesor de astronomie la Universitatea din Amsterdam. În 1907 a fost unul dintre fondatorii ziarului „De Tribune", organ al aripii de stînga a Partidului muncitoresc social-democrat din Olanda. În anii primului război mondial s-a situat pe poziţii internaţionaliste. În 1918—1921 a fost membru al Partidului Comunist din Olanda şi a participat la lucrările Internaţionalei Comuniste. S-a situat pe o poziţie ultrastîngistă, sectară. În 1921 s-a retras din partidul comunist şi curînd după aceea s-a retras din viaţa politică. — *22, 24, 79, 106, 113, 115, 119, 125, 139, 192, 205, 211, 251, 270, 364, 418, 430, 486.*

Papaşa — *vezi* Litvinov, M. M.

Parvus (Ghelfand, A. L.) (1869—1924) — a participat la mişcarea social-democrată din Germania şi din Rusia. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la menşevici. În anii reacţiunii s-a îndepărtat de social-democraţie ; în timpul primului război mondial a fost social-şovinist, agent al imperialismului german ; s-a îmbogăţit din furnituri de război. — *53.*

Pavlov, Pavel Vasilievici — *vezi* Berzin, I. A.

Peatakov (I,. Iur., Iuri, Japonezul), *G. L.* (1890—1937) — membru al partidului bolşevic din 1910. Din 1910 pînă în 1917 s-a aflat în emigraţie în Elveţia, apoi în Suedia ; a participat la Conferinţa de la Berna ; a colaborat la revista „Kommunist" ; a fost în dezacord cu V. I. Lenin în problema dreptului naţiunilor la autodeterminare.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a făcut parte din guvernul sovietic al Ucrainei. Din 1920 a lucrat în domeniul economic şi în aparatul Sovietelor. La congresele al XII-lea, al XIII-lea, al XIV-lea şi al XVI-lea ale P.C. (b) al U.R.S.S. a fost ales membru al C.C. S-a ridicat în repetate rînduri împotriva politicii leniniste a partidului, fapt pentru care a fost exclus din rîndurile acestuia. — *96, 97, 100, 102, 117, 119, 143, 157, 167, 169, 210—212, 230, 231—232, 240, 246, 248, 250, 254, 256, 259, 264, 265, 266, 268, 276, 283, 303, 304, 307, 308, 313, 315, 317, 319, 327, 331, 332, 336—337, 351, 360, 361—362, 363, 377, 440, 481.*

Peluso, Edmondo Petrovici (1882—1942) — socialist italian, emigrant ; din 1898 pînă în 1913 a fost, în perioade diferite, membru al unor partide socialiste şi social-democrate din diferite ţări. În 1916 a fost reprezentantul Partidului socialist portughez la Conferinţa de la Kiental. În 1918—1919 a făcut parte din „Uniunea Spartacus", iar apoi din Partidul Comunist din Bavaria. În 1921 a devenit membru al

www.dacoromanica.ro

Partidului Comunist Italian. În anii 1923—1924 a fost reprezentant al acestui partid în Comitetul Executiv al Internaţionalei Comuniste. Din 1927 a locuit în U.R.S.S. în calitate de emigrant politic. — *484.*

Petrovski, G. I. (1878—1958) — membru al P.M.S.D.R. din 1897. Deputat în Duma a IV-a de stat, a făcut parte din fracţiunea bolşevică. În noiembrie 1914 a fost arestat împreună cu alţi deputaţi bolşevici şi deportat, în 1915, în ţinutul Turuhansk. După Revoluţia din Octombrie a deţinut diferite funcţii de răspundere pe linie de partid şi de stat. — *31, 439.*

Pflüger, Paul Bernhard (n. 1865) — social-democrat elveţian de dreapta. Membru al Consiliului naţional (1911—1917). În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii social-şovine. — *391, 392.*

Platten, Friedrich (Fritz) (1883—1942) — social-democrat elveţian de stînga, unul dintre organizatorii Partidului Comunist din Elveţia. În timpul primului război mondial a participat la conferinţele de la Zimmerwald şi Kiental ; a aderat la stînga zimmerwaldiană. În aprilie 1917 a dat un ajutor substanţial la organizarea călătoriei lui V. I. Lenin din Elveţia în Rusia. În 1919 a luat parte la crearea Internaţionalei Comuniste ; a fost membru în Biroul Internaţionalei Comuniste, a colaborat la revista „Internaţionala Comunistă". În 1921—1923 a fost secretar al Partidului Comunist din Elveţia. Din 1923 a trăit în U.R.S.S. — *165, 180, 192, 233, 234, 237, 273, 283, 297—298, 347, 351, 352, 367, 368—369, 389, 391, 399, 407, 413, 416—417, 419, 420, 421, 434, 457, 468, 469, 472, 473.*

Plehanov, G. V. (1856—1918) — revoluţionar şi teoretician marxist rus, fondator al mişcării social-democrate din Rusia. În 1883 a înfiinţat la Geneva grupul „Eliberarea muncii". În primii ani ai acestui secol a făcut parte din redacţia ziarului „Iskra" şi a revistei „Zarea" ; a luat parte la pregătirea Congresului al II-lea al P.M.S.D.R. După congres s-a situat pe o poziţie împăciuitoristă faţă de oportunism, iar mai tîrziu s-a alăturat menşevicilor. În perioada revoluţiei din 1905—1907 s-a situat în toate problemele fundamentale pe poziţii menşevice. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar s-a aflat în fruntea grupului „menşevicilor-partiiţi". În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii social-şovine.

Criticînd greşelile oportuniste ale lui Plehanov, V. I. Lenin a dat totodată o înaltă apreciere lucrărilor lui filozofice, considerînd că ele trebuie incluse printre „manualele obligatorii ale comunismului". — *9, 13, 25, 26, 35, 39, 46, 47, 58, 62, 66, 67, 69, 75—77, 109, 116, 126, 146, 163—165, 225, 292, 293, 348, 355, 412, 478.*

Pokrovski, M. N. (Domov) (1868—1932) — membru al P.M.S.D.R. din 1905, bolşevic, istoric. A participat activ la revoluţia din 1905—1907. În anii reacţiunii a aderat la otzovişti şi ultimatişti, iar apoi la grupul antipartinic „Vpered", de care s-a desprins în 1911. Cîtva timp a făcut parte din grupul „comuniştilor de stînga", a fost împotriva semnării tratatului de pace de la Brest-Litovsk. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a deţinut funcţii de răspundere în aparatul de

www.dacoromanica.ro

stat şi în instituţii ştiinţifice. Din 1929 — academician. — *225, 266, 279—280, 286, 289, 297, 299, 300—301, 310—311, 342, 368, 374—375, 382, 392—393.*

Polubinov (Egor) — eser ; a emigrat din Rusia. În septembrie 1915 i-a adresat lui V. I. Lenin o scrisoare în care propunea ca eserilor de stînga care au dezaprobat rezoluţia în favoarea apărării patriei, adoptată la Conferinţa din iulie 1915 a partidului socialist-revoluţionar, să li se dea acces liber în P.M.S.D.R. — *159, 160, 171.*

Popov, A. L. (Vorobiev, N.) — *68.*

Popov (Antonov), *A. V.* (m. 1914) — social-democrat, revoluţionar de profesie ; după Congresul al II-lea al P.M.S.D.R a aderat la bolşevici. În 1908 a fost condamnat la muncă silnică ; curînd însă a evadat din deportare, iar după aceea a emigrat ; a făcut parte din secţia de la Paris a P.M.S.D.R. şi din Comitetul organizaţiilor din străinătate ale partidului. La începutul primului război mondial s-a înrolat voluntar în armata franceză şi a căzut pe front. — *13, 285.*

Potresov, A. N. (1869—1934) — unul dintre liderii menşevismului. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar s-a manifestat ca ideolog al lichidatorismului, a condus revistele „Vozrojdenie", „Naşa Zarea" şi alte organe de presă ale menşevicilor-lichidatori. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii social-şovine. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a emigrat ; în străinătate s-a dedat la atacuri împotriva Rusiei Sovietice. — *93, 292, 311, 326, 328, 335, 438, 477, 478.*

Q

Quarck, Max (1860—1930) — social-democrat german de dreapta, jurist şi publicist. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii social-şovine şi a fost un aprig susţinător al politicii de colaborare a social-democraţiei cu clasele dominante din Germania. — *122, 123.*

R

Racovski, C. (1873—1941) — militant al mişcării muncitoreşti din România şi al celei internaţionale, de origine bulgar. A aderat din tinereţe la mişcarea socialistă. A participat la Congresul de la Stuttgart al Internaţionalei a II-a (1907) ca membru al delegaţiei socialiştilor români. Împreună cu alţi conducători ai mişcării muncitoreşti din România a participat la editarea seriei a doua a ziarului „România muncitoare". A avut o bogată activitate publicistică în presa socialistă din România : a scris numeroase studii şi eseuri cu caracter politic. După reorganizarea în 1910 a Partidului social-democrat din România, Racovski a fost ales membru în Comitetul executiv al acestuia. În 1915 a reprezentat Partidul social-democrat din România la Conferinţa internaţională de la Zimmerwald. Prigonit de organele represive, Racovski a plecat în 1917 în U.R.S.S., unde a avut munci de răspundere pe linie de partid şi de stat. A murit în U.R.S.S. — *128—129, 225.*

www.dacoromanica.ro

Radek, K. B. (1885—1939) — începînd din primul deceniu al secolului al XX-lea a participat la mişcarea social-democrată din Galiţia, Polonia şi Germania ; a colaborat la publicaţiile social-democraţilor germani de stînga. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii internaţionaliste, cu unele oscilări de natură centristă ; a avut o poziţie greşită în problema programului-minimum, pronunţîndu-se împotriva revendicărilor democratice. În 1917 a intrat în partidul bolşevic. În perioada încheierii păcii de la Brest s-a alăturat „comuniştilor de stînga". Din 1923 a fost un militant activ al opoziţiei troţkiste, fapt pentru care în 1927, la Congresul al XV-lea, a fost exclus din partid. În 1930 a fost reprimit, iar în 1936 a fost din nou exclus pentru activitate antipartinică. — *80, 85, 87—89, 93, 96, 98, 99, 100, 104—105, 106, 109, 122, 125—128, 134, 137, 138, 139, 143, 153, 155, 156, 157, 158—159, 166, 179, 192, 197—198, 203, 205, 206, 209, 211, 215, 220, 222, 228, 230, 233, 234, 235, 236, 237, 239, 241, 243, 247, 249, 251, 253—255, 257—258, 260, 264, 268, 270, 272, 273, 274—276, 284, 287, 290, 297, 306, 309, 346, 348, 350, 351, 356, 360, 362—364, 369, 371, 375, 377—378, 389, 396, 398, 404, 407, 410, 414, 418, 434, 472, 473, 474, 477—479, 480, 481—482, 484—485, 487.*

Raffin-Dugens, Jean Pierre (n. 1861) — socialist francez, de profesiune învăţător. În anii 1910—1919 a fost membru al Camerei deputaţilor. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii centrist-pacifiste. A participat la Conferinţa de la Kiental ; a fost unul dintre liderii zimmerwaldienilor de dreapta din Franţa. A colaborat la diferite organe de presă ale centriştilor francezi. În 1916—1917 a fost în unele probleme alături de social-şoviniştii făţişi. În 1921 a intrat în Partidul Comunist Francez. — *240, 298, 387, 431.*

Rappoport, Charles (n. 1865) — socialist francez. În 1887 a emigrat din Rusia, unde, începînd din 1883, participase la mişcarea revoluţionară. În 1902 a aderat la mişcarea social-democrată. În anii 1910—1911 a colaborat la ziarul „Soţial-Demokrat", organul central al P.M.S.D.R. A scris o serie de lucrări de filozofie şi sociologie. — *144, 264, 413.*

Ravestejin, Wilem van (n. 1876) — socialist olandez. Membru al Partidului muncitoresc social-democrat olandez din 1900 ; a aderat la aripa stîngă a acestuia. A fost (în 1907) unul dintre fondatorii şi redactorii ziarului „De Tribune", organul aripii de stînga a partidului. Împreună cu alţi „tribuniştî" a fost exclus din P.M.S.D.O. în 1909, după care a participat la înfiinţarea Partidului social-democrat, de orientare revoluţionară. Din 1918 — membru al Partidului Comunist din Olanda. Ulterior s-a îndepărtat de mişcarea comunistă, iar în 1926 a fost exclus din partid. — *113.*

Ravici, S. N. (Olga) (1879—1957) — social-democrată ; a intrat în P.M.S.D.R. în 1903. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a lucrat pe linie de partid şi în aparatul de stat. — *3, 34, 35, 73, 81, 92, 112, 123, 133—134, 142, 147—148, 157, 179, 183, 200, 202, 213, 258—259, 262—263, 278, 283, 305, 357, 381, 386, 395, 396, 398, 402, 408, 410, 420—421, 423, 430, 452, 455, 456, 468.*

www.dacoromanica.ro

Reabovski — vezi Stark, L. N.

Reazanov (Goldendah), D. B. (1870—1938) — social-democrat, menşevic. În anii primului război mondial s-a situat pe poziţii centriste. La Congresul al VI-lea a fost primit în P.M.S.D. (b) din Rusia. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a activat în mişcarea sindicală. În timpul discuţiei cu privire la sindicate (1920—1921) s-a situat pe o poziţie antipartinică, ceea ce a dus la înlăturarea lui din postul ce-l deţinea în mişcarea sindicală. A fost director al Institutului K. Marx şi F. Engels. În februarie 1931 a fost exclus din P.C. (b) al U.R.S.S. — *53, 179, 230, 231.*

Reinştein, B. I. (1866—1947) — a intrat în mişcarea revoluţionară în 1884. Emigrînd în S.U.A., a activat în Partidul muncitoresc socialist din America, pe care l-a reprezentat în Internaţionala a II-a. Înapoiat în Rusia în 1917, a aderat la menşevicii-internaţionalişti. În aprilie 1918 a fost primit în partidul bolşevic. — *490.*

Renaudel, Pierre (1871—1935) — unul dintre liderii reformişti ai Partidului socialist francez. În anii 1914—1920 a fost redactor al ziarului „l'Humanité". În 1914—1919 şi 1924 a fost membru al Camerei deputaţilor. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii social-şovine. În 1927 s-a retras din conducerea partidului socialist, iar în 1933 a fost exclus din partid. Mai tîrziu a organizat un mic grup neosocialist. — *88, 90, 387, 431, 491.*

Renner, Karl (1870—1950) — om politic austriac, lider şi teoretician al social-democraţilor de dreapta din Austria. Unul dintre ideologii aşa-numitului „austromarxism". În anii primului război mondial s-a situat pe poziţii social-şovine. În 1919—1920 a fost cancelar, iar în 1945—1950 — preşedinte al Austriei. — *287.*

Rivlin, L. S. (1876—1960) — membru al P.M.S.D.R. din 1899, bolşevic. În 1917 a emigrat din Rusia ; a locuit în Elveţia, unde a făcut parte din secţia bolşevică de la Lausanne. După Revoluţia din Octombrie a deţinut diverse funcţii pe linie de partid şi de stat, precum şi în domeniul economic. — *10, 141.*

Rivlina, E. I. (1874—1957) — membru al partidului bolşevic din 1908. Din acelaşi an s-a aflat în emigraţie în Elveţia ; în 1913—1915 a fost secretar al secţiei bolşevice din Lausanne. Din însărcinarea lui V. I. Lenin a tratat cu socialiştii elveţieni problema participării lor la Conferinţa de la Zimmerwald. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a îndeplinit diverse munci pe linie de partid şi în domeniul editorial. — *141.*

Rîbalka — vezi Iurkevici, L.

Robmann, Agnès — a făcut parte din conducerea organizaţiei social-democrate din Zürich în anii 1914—1917 ; a participat la lucrările Conferinţei de la Kiental. — *251.*

Roland Holst, Henriette (1869—1952) — socialistă olandeză, scriitoare. A activat pe linia organizării uniunilor de femei, a aderat la

www.dacoromanica.ro

social-democrații olandezi de stînga, care, începînd din 1907, s-au grupat în jurul ziarului „De Tribune", iar în 1909 au constituit Partidul social-democrat din Olanda. La începutul primului război mondial s-a situat pe poziții centriste, dar ulterior a trecut alături de internaționaliști ; a participat la editarea revistei „Vorbote" — organul teoretic al stîngii zimmerwaldiene. În anii 1918—1927 a făcut parte din Partidul Comunist din Olanda și a participat la lucrările Internaționalei Comuniste. În 1927 s-a retras din partidul comunist, iar mai tîrziu a trecut pe pozițiile socialismului creștin. — *22, 114, 128, 166, 183, 186, 192—193, 204—208, 215, 217, 254, 317, 389, 398, 399.*

Rolland, Romain (1866—1944) — scriitor francez. A militat de pe poziții pacifiste împotriva primului război mondial ; a salutat cu entuziasm Revoluția din Octombrie, iar în perioada dintre cele două războaie a fost un aprig promotor al luptei antifasciste. Și-a ridicat glasul pentru apărarea luptătorilor de la Atelierele „Griviția", înfierînd samavolnicia autorităților burghezo-moșierești. Întreaga sa operă este purtătoarea unui înalt mesaj de umanism militant. — *155, 157, 175, 468, 469.*

Rotștein, F. A. (1871—1953) — social-democrat. În 1890 a fost nevoit să emigreze din Rusia. Stabilindu-se în Anglia, a intrat în Federația social-democrată engleză, aderînd la aripa ei stîngă. În 1901 a intrat în P.M.S.D.R. În timpul primului război mondial a avut un timp o atitudine centristă în problema rupturii cu social-șoviniștii. A luat parte la crearea Partidului Comunist din Marea Britanie. În 1920 s-a întors în Rusia. — *80.*

Rovio, G. S. (1887—1938) — membru al partidului bolșevic din 1905. De la sfîrșitul anului 1910 a locuit și a activat în Finlanda. A fost membru al Partidului social-democrat din Finlanda. În 1913—1915 a fost secretar al C.C. al Uniunii tineretului social-democrat din Finlanda. În aprilie 1917 a fost numit șef al miliției din Helsingfors. În august-septembrie 1917 l-a adăpostit în locuința sa pe V. I. Lenin, care pe vremea aceea era căutat de organele represive ale guvernului provizoriu burghez. Rovio a participat activ la revoluția muncitorească din 1918 din Finlanda. Ulterior a îndeplinit diverse munci de răspundere pe linie de partid în U.R.S.S. — *494—495.*

Rozanov, V. N. (1876—1939) — social-democrat, menșevic. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții internaționaliste. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a făcut parte din fracțiunea menșevică a Sovietului din Petrograd. Față de Revoluția din Octombrie a avut o atitudine ostilă. — *483, 489.*

Rozmirovici, E. F. (1886—1953) — membră a P.M.S.D.R. din 1904. Aflîndu-se în emigrație, a îndeplinit diverse însărcinări din partea Biroului din străinătate al C.C. al P.M.S.D.R. După consfătuirea de la Poronino a fost trimisă în Rusia ca secretar al fracțiunii bolșevice din Duma și al Biroului C.C. al P.M.S.D.R. După Revoluția Socialistă din Octombrie a lucrat în aparatul de partid și de stat. — *94, 428.*

www.dacoromanica.ro

Rubakin, N. A. (1862—1946) — bibliograf şi scriitor, autor a numeroase lucrări de bibliografie, de istorie a tipăriturilor în Rusia, de ştiinţă popularizată în domeniul geografiei, ştiinţelor naturii etc. Din 1907 a trăit în Elveţia. Lenin se întîlnea cu el şi lua cu împrumut cărţi din biblioteca lui. — *444.*

Rühle, Otto (n. 1874) — social-democrat german de stînga, publicist şi pedagog. Din 1912 a fost deputat în Reichstag. În anii primului război mondial s-a situat pe poziţii internaţionaliste ; în Reichstag a votat împotriva creditelor de război. În 1919 a intrat în Partidul Comunist din Germania. După sciziunea din rîndurile comuniştilor germani, la începutul anului 1920 a luat parte la constituirea Partidului Muncitoresc Comunist din Germania. Ulterior a fost exclus din acest partid şi a revenit în partidul social-democrat. — *198, 201, 206, 223, 224.*

S

Safarcik — *vezi* Safarov, G. I.

Safarov, G. I. (Egorov) (1891—1942) — membru al P.M.S.D.R. din 1908. A dus muncă de partid la Petersburg şi în străinătate. În timpul primului război mondial a aderat la stînga zimmerwaldiană. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a activat pe linie de partid şi în aparatul de stat. În 1927 a fost exclus din partid ca militant activ al opoziţiei troţkiste ; în 1928 a fost reprimit, iar în 1934 din nou exclus pentru activitate antipartinică. — *226, 252, 275, 276, 291, 292, 294, 307, 316, 331, 499.*

Safarova, V. S. (n. 1891) — soţia lui Safarov, G. I. — *444, 448.*

Sahli, Hermann (n. 1856) — doctor în medicină, profesor la Universitatea din Berna, specialist în boli interne. — *296.*

Samoilov, F. N. (1882—1952) — bolşevic, de profesiune muncitor textilist. Membru al P.M.S.D.R. din 1903. A făcut parte din fracţiunea bolşevică a Dumei a IV-a de stat. În noiembrie 1914 a fost arestat, împreună cu ceilalţi deputaţi bolşevici, şi deportat în ţinutul Turuhansk pentru propagandă revoluţionară împotriva războiului imperialist. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a lucrat în Ucraina şi la Moscova. — *36, 439.*

Samovarcik, Saf. — *vezi* Safarov, G. I.

Sapojkov, N. I. (Kuzneţov, N. V., Nik. Vas) (1881—1917) — a intrat în mişcarea revoluţionară în 1904. A desfăşurat activitate revoluţionară la Kolomna, Moscova şi Iaroslavl. În 1911 a emigrat la Paris. În timpul primului război mondial s-a înrolat voluntar în armata franceză şi a căzut pe front. — *13.*

Saumoneau, Louise (1875—1958) — socialistă franceză. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii internaţionaliste, a luat atitudine împotriva războiului. În martie 1915 a participat la lucrările Conferinţei socialiste internaţionale a femeilor care a avut loc la Berna.

www.dacoromanica.ro

Cîtva timp a colaborat la revista „Internaţionala Comunistă", organul de presă al C.E.I.C. Ulterior a activat ca propagandistă în rîndurile partidului socialist. În timpul celui de-al doilea război mondial a participat la mişcarea de rezistenţă. — *413.*

Scheidemann, Philipp (1865—1939) — unul dintre liderii aripii oportuniste, de extremă dreaptă, a social-democraţiei germane. Din februarie pînă în iunie 1919 s-a aflat în fruntea guvernului de coaliţie al Republicii de la Weimar ; a fost unul dintre organizatorii reprimării sîngeroase a mişcării muncitoreşti germane în anii 1918—1921. Ulterior s-a retras din viaţa politică. — *127, 417.*

Schlüter, Hermann — social-democrat german. În 1889 a emigrat în S.U.A., unde a luat parte la mişcarea social-democrată ; a scris o serie de lucrări de istorie a mişcării muncitoreşti din Anglia şi din S.U.A. — *218.*

Schmid, Arthur (n. 1889) — economist burghez elveţian. Membru al partidului socialist. — *365—367.*

Schmid, Jacques (n. 1882) — social-democrat elveţian. A făcut parte din conducerea Partidului social-democrat din Elveţia. În timpul primului război mondial a luat atitudine împotriva social-şovinismului, dar la începutul anului 1917 a adoptat o poziţie centristă-pacifistă, iar apoi a trecut cu totul de partea aripii de dreapta a social-democraţiei elveţiene şi a devenit un adversar hotărît al revoluţiei şi dictaturii proletariatului. — *390—391.*

Schnepf, Karl — emigrant german, de profesiune tipograf. În timpul primului război mondial a participat la mişcarea tinerilor zimmerwaldieni de stînga din Elveţia. — *466.*

Seger, Johann Friedrich (1867—1928) — social-democrat german, de profesiune croitor. A fost unul dintre conducătorii organizaţiei social-democrate din Leipzig şi redactor al ziarului „Leipziger Volkszeitung". Din 1917 — membru al Partidului social-democrat independent din Germania. În timpul revoluţiei din noiembrie 1918 a fost preşedinte al Sfatului muncitorilor şi soldaţilor din Leipzig, din 1919 — membru al Adunării naţionale, apoi deputat în Reichstag. În 1922, împreună cu aripa de dreapta a Partidului social-democrat independent, care se scindase între timp, s-a întors în rîndurile Partidului social-democrat din Germania. — *331.*

Sembat, Marcel (1862—1922) — unul dintre liderii reformişti ai Partidului socialist francez, ziarist. Din 1893 a fost membru al Camerei deputaţilor. În timpul primului război mondial a avut o poziţie social-şovină. Din august 1914 pînă în septembrie 1917 a fost ministru al lucrărilor publice în „guvernul apărării naţionale" al Franţei ; în februarie 1915 a participat la Conferinţa de la Londra a socialiştilor din ţările Antantei. — *292, 462, 491.*

Semkov, S. M. (Sioma) (1885—1928) — membru al partidului bolşevic din 1903. În timpul primului război mondial a stat în emi-

www.dacoromanica.ro

graţie. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a deţinut diverse funcţii pe linie sindicală şi în serviciul de intendenţă al armatei. La congresele al XIV-lea şi al XV-lea ale P.C. (b) al U.R.S.S. a fost ales în C.C.C., apoi a lucrat la Comisariatul poporului pentru Inspecţia muncitorească-ţărănească. — *18, 43.*

Sigg, Jean — membru al conducerii organizaţiei din Geneva a Partidului social-democrat din Elveţia, deputat în parlamentul federal. Social-patriot. — *10, 35.*

Semkovski, S. (Bronştein, S. I.) (n. 1882) — social-democrat, menşevic. A făcut parte din redacţia „Pravdei" de la Viena a lui Troţki ; a colaborat la organele de presă ale menşevicilor-lichidatori şi la o serie de publicaţii social-democrate din străinătate. În perioada primului război mondial s-a situat pe poziţii centriste ; a fost membru al Secretariatului din străinătate al Comitetului de organizare menşevic. În 1917, întorcîndu-se din emigraţie, a intrat în C.C. al menşevicilor. În 1920 a rupt legăturile cu ei. Ulterior a lucrat în învăţămînt, a desfăşurat activitate ştiinţifică şi publicistică. — *58, 200, 310.*

Shaw-Desmond. — *83.*

Siefeldt (Simumeaş), A. R. (1889—1938) — a intrat în mişcarea revoluţionară în 1906 ; a fost eser, apoi membru al partidului socialist-populist ; în 1908—1910 — anarhosindicalist. Din 1913 a trăit în Elveţia ; un timp a fost aderent al lui Plehanov, apoi a trecut la naşeslovişti. În 1915 a aderat la bolşevici. A participat la lucrările Congresului al VI-lea al P.M.S.D. (b) din Rusia.

După Revoluţia din Octombrie a activat în Caucaz pe linie militară, de partid şi de stat. — *180, 196.*

Sinclair, Upton (n. 1876) — romancier şi eseist nord-american. Creaţia sa, caracterizată printr-o puternică tendinţă militantă, se inspiră din activitatea practică legată de lupta clasei muncitoare împotriva opresorilor ei. Majoritatea scrierilor sale au ca temă probleme din actualitatea politică, economică şi socială a epocii contemporane : descompunerea morală a înaltelor cercuri monopoliste, exploatarea muncitorilor, tarele sistemului de învăţămînt, opoziţia faţă de război. — *119.*

Sioma — *vezi* Semkov, S. M.

Sîrbul — *vezi* Katzlerowitch, Trişa.

Skaret, Ferdinand (1862—1941) — social-democrat austriac. Din 1897 (inclusiv în anii primului război mondial) a deţinut posturi de răspundere în Partidul social-democrat din Austria ; a făcut parte din conducerea partidului şi a fost reprezentantul lui în Internaţionala a II-a. Pînă în 1930 a fost în permanenţă deputat în Adunarea naţională a Republicii austriece. — *70.*

Skobelev, M. I. (1885—1939) — menşevic, de profesiune inginer. Deputat în Duma a IV-a de stat. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii social-şovine. După revoluţia burghezo-democratică a fost vicepreşedinte al Sovietului din Petrograd, vicepreşedinte al C.E.C.

www.dacoromanica.ro

în prima legislatură, apoi ministru al muncii în guvernul provizoriu burghez. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a plecat de la menşevici. Din 1922 a fost membru al P.C. (b) din Rusia, a deţinut funcţii de răspundere în sectorul economic. — *327—328, 459, 489, 491.*

Skovno, A. A. (Abram) (1888—1938) — membru al partidului bolşevic din 1903. În 1907 a evadat din locul de deportare şi s-a refugiat în străinătate. Din 1910 a trăit în Franţa, a făcut parte din secţia de la Paris a P.M.S.D.R. Din 1914 a locuit în Elveţia. S-a întors în Rusia împreună cu V. I. Lenin. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a activat pe linie de partid şi în domeniul economic. — *6, 7, 203, 467.*

Skovno, R. A. (n. 1883) — membră a P.M.S.D.R. din 1905, bolşevică. În anii 1906—1907 a locuit succesiv în Suedia, Danemarca şi Belgia, a făcut parte din grupurile de emigranţi social-democraţi din localităţile respective. S-a întors în Rusia împreună cu V. I. Lenin. A participat la Revoluţia din Octombrie. În anii de după revoluţie a deţinut funcţii de conducere în domeniul economiei. — *21.*

Smidovici, I. G. (Dimka) — social-democrată, iskristă. De la înfiinţarea „Iskrei" şi pînă în iulie 1901, cînd a sosit la Geneva N. K. Krupskaia, a fost secretara de redacţie a ziarului, apoi s-a ocupat de trecerea peste graniţă a literaturii ilegale. Arestată în 1902, a fost întemniţată la Kiev ; în ianuarie 1903 a evadat din clădirea direcţiei jandarmeriei din Kiev, iar curînd după aceasta a emigrat din ţară. — *179, 352.*

Smilga, I. T. (1892—1938) — membru al partidului bolşevic din 1907. În 1914—1915 a fost membru al Comitetului din Petersburg al P.M.S.D. (b) din Rusia. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a făcut parte din Comitetul din Kronstadt al P.M.S.D. (b) din Rusia, a fost preşedinte al Comitetului executiv regional al armatei, flotei şi muncitorilor din Finlanda. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost împuternicit al Consiliului Comisarilor Poporului al R.S.F.S.R. în Finlanda, membru al Consiliului militar-revoluţionar al republicii, vicepreşedinte al Consiliului economic superior. În 1927, la Congresul al XV-lea al P.C. (b) al U.R.S.S., a fost exclus din partid ca militant activ al opoziţiei troţkiste. În 1930 a fost reprimit, dar ulterior a fost din nou exclus pentru activitate antipartinică. — *494.*

Smirnov, E. — *vezi* Gurevici, E. L.

Soacra — *vezi* Krupskaia, E. V.

Sokolnikov (Brilliant), *G. I.* (Viktorenok) (1888—1939) — membru al partidului bolşevic din 1905 ; între anii 1909 şi 1917 a trăit în emigraţie ; începînd din 1910 a făcut parte din grupul bolşevicilor-partiiţi, iar în timpul primului război mondial a colaborat la ziarul menşevic-lichidatorist „Naşe Slovo". După Revoluţia Socialistă din Octombrie a deţinut o serie de funcţii în aparatul de partid şi de stat. În 1936 a fost exclus din partid pentru activitate antipartinică. — *264, 386, 390, 396, 408.*

www.dacoromanica.ro

Sokolov, N. D. (1870—1928) — social-democrat, avocat, cunoscut ca apărător al acuzaţilor în procese politice. A colaborat la revistele „Jizn", „Obrazovanie" şi altele. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a lucrat ca jurisconsult în diferite instituţii sovietice. — *13.*

Sorokin. — *113.*

Soţii Karpinski — *vezi* Karpinski, V. A. şi Ravici, S. N.

Soţii Kievski — *vezi* Boş, E. B. şi Peatakov, G. L.

Souvarine, Boris — socialist francez, ziarist. În timpul primului război mondial a fost centrist, aderent al lui Troţki. În 1921 a intrat în Partidul Comunist Francez, din care a fost exclus în 1924 pentru activitate troţkistă. În prezent este unul dintre liderii troţkiştilor francezi, publică în presa burgheză articole îndreptate împotriva mişcării comuniste. — *410, 414.*

Spektator — *vezi* Nahimson, M. I.

Stal, L. N. (Liudmila) (1872—1939) — membră a P.M.S.D.R. din 1897. A desfăşurat activitate revoluţionară la Moscova, Petersburg, Odesa, Nikolaev etc. În 1907 a emigrat. În străinătate a activat în cadrul organizaţiei bolşevice. A participat activ la Revoluţia Socialistă din Octombrie. În anii războiului civil a activat în armată ; din 1921 a deţinut funcţii de răspundere pe linie de partid şi de stat. — *99, 144, 168, 229, 315, 434, 438, 440, 452.*

Stalin (Djugaşvili), I. V. (Koba) (1879—1953) — militant de seamă al mişcării muncitoreşti ruse şi internaţionale. Membru al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia din 1898 ; a fost, la începutul activităţii sale revoluţionare, unul dintre conducătorii social-democraţiei din Gruzia. Membru al C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia din anul 1912. În perioada pregătirii şi înfăptuirii Revoluţiei din Octombrie 1917 a făcut parte din Centrul de partid pentru conducerea insurecţiei. A îndeplinit sarcini importante de partid şi de stat în perioada războiului civil şi a intervenţiei militare străine. În 1922—1953 a fost secretar general al C.C. al P.C.U.S., calitate în care a condus întreaga activitate de partid. În 1941—1953, Stalin a fost preşedinte al Consiliului de Miniştri al U.R.S.S., iar în timpul războiului antihitlerist (1941—1945) — preşedinte al Comitetului de stat al apărării şi comandant suprem al Forţelor Armate ale U.R.S.S. La Congresul al XX-lea al P.C.U.S. (1956), Stalin a fost criticat pentru greşelile legate de cultul personalităţii. Opere principale : „Marxismul şi problema naţională" (1912—1913), „Revoluţia din Octombrie şi tactica comuniştilor ruşi" (1924), „În jurul problemelor leninismului" (1926). — *110, 142, 175, 468.*

Stark (Reabovski), *L. N.* (1889—1943) — membru al P.M.S.D.R. din 1905. În 1912 a fost expulzat din ţară ; în străinătate a aderat la grupul lui Troţki, a stat un timp la Viena. A colaborat la publicaţiile bolşevice „Zvezda", „Pravda" şi „Prosveşcenie", precum şi la revista menşevică „Sovremennik". În timpul primului război mondial a făcut parte din comisia executivă a Comitetului din Petersburg al P.M.S.D.R.

www.dacoromanica.ro

(1915—1916). După Revoluția Socialistă din Octombrie a lucrat în diferite instituții de stat și în diplomație. — *288.*

Stauning, Thorwald August Marinus (1873—1942) — unul dintre liderii de dreapta ai social-democrației daneze și ai Internaționalei a II-a, om de stat danez. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții social-șovine. În anii 1916—1920 a făcut parte din guvernul burghez al Danemarcii. Ulterior a prezidat un guvern social-democrat și diferite guverne de coaliție, formate din radicali burghezi și social-democrați de dreapta. — *491.*

Steklov, I. M. (1873—1941) — a participat la mișcarea social-democrată începînd din 1893. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la bolșevici. În anii reacțiunii și ai noului avînt revoluționar a colaborat la ziarul „Soțial-Demokrat", organul central al P.M.S.D.R., precum și la ziarele bolșevice „Zvezda" și „Pravda". După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 s-a situat pe pozițiile „defensismului revoluționar". Apoi a trecut la bolșevici.

După Revoluția Socialistă din Octombrie a lucrat în presă. Este autorul unor lucrări de istorie a mișcării revoluționare. — *463, 477.*

Stepka — fiul lui Zinoviev, G. E. și al Lilinei, Z. I. — *279.*

Stepko — *vezi* Kiknadze, N. D.

Stoinov, N. — *68.*

Strannik — *vezi* Fridolin, V. I.

„Strekoza" — *224.*

Ströbel, Heinrich (1869—1945) — social-democrat german, centrist. La începutul primului război mondial a luat atitudine împotriva războiului imperialist, a aderat la grupul „Die Internationale", în cadrul căruia a reprezentat un curent care oscila spre kautskism. În 1916 a trecut definitiv pe pozițiile kautskismului ; în 1917 a fost unul dintre inițiatorii creării Partidului social-democrat independent din Germania. Din 1922 a fost deputat în Reichstagul german. — *202, 206.*

Ström, Fredrik (1880—1948) — social-democrat suedez de stînga, scriitor și publicist. În anii 1911—1916 a fost secretar al Partidului social-democrat din Suedia. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții internaționaliste. În 1921—1924 a fost secretar al Partidului Comunist din Suedia. În 1924 a aderat la grupul oportunist al lui Höglund, a părăsit partidul comunist, iar în 1926 s-a reîntors în partidul social-democrat. A scris o carte intitulată „I stormig tid" („În vremuri furtunoase"), în care capitolul „Lenin la Stockholm" cuprinde amintiri despre sosirea lui Lenin la Stockholm în ziua de 31 martie (13 aprilie) 1917, precum și un interviu acordat de V. I. Lenin. — *471, 500.*

Südekum, Albert (1871—1944) — unul dintre liderii oportuniști ai social-democrației germane, revizionist. Din 1900 pînă în 1918 a fost deputat în Reichstag. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții social-șovine. A propagat concepții imperialiste în problema co-

www.dacoromanica.ro

lonială şi a luptat împotriva mişcării revoluţionare a clasei muncitoare. În anii 1918—1920 a fost ministru de finanţe al Prusiei. În 1920 s-a retras din viaţa politică. — *47, 58, 89, 103, 106—107.*

Suh-v, N. — *vezi* Suhanov, N.

Suhanov, N. (Ghimmer, N. N.) (n. 1882) — economist şi publicist. La început a fost narodnic ; apoi a aderat la menşevici şi a încercat să îmbine narodnicismul cu marxismul. În timpul primului război mondial s-a declarat internaţionalist. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a lucrat în diverse instituţii şi organe economice sovietice. În 1931 a fost judecat şi condamnat pentru activitatea desfăşurată în calitate de conducător al unei organizaţii menşevice ilegale. — *213, 231, 234, 245, 289, 463.*

Sumenson, E. M. — persoană particulară din Petrograd ; n-a avut nici o legătură cu mişcarea muncitorească rusă sau cu cea internaţională. Procuratura însă, pretinzînd că corespondenţa comercială dintre Sumenson şi Ganeţki are un caracter convenţional şi cifrat, a încercat s-o folosească ca material probant împotriva lui V. I. Lenin. — *488.*

Suriţ, I. Z. (1882—1952) — în 1902—1903 a făcut parte din rîndurile Bundului ; din 1903 pînă în 1914 a fost menşevic. În perioada primului război mondial s-a situat pe poziţii internaţionaliste : în 1917 a fost primit în partidul bolşevic. După Revoluţia din Octombrie a lucrat în diplomaţie. — *228.*

Ş

Şagov, N. R. (1882—1918) — participant activ la mişcarea revoluţionară, bolşevic, deputat în Duma a IV-a de stat ; de profesiune muncitor ţesător. În Dumă a aderat la fracţiunea bolşevică. A participat la consfătuirile de la Cracovia şi Poronino ale C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activişti de partid. În 1914 a fost arestat împreună cu alţi membri ai fracţiunii bolşevice din Dumă şi deportat pe viaţă în Siberia, de unde s-a întors în 1917. — *36, 439.*

Şingarev, A. I. (1869—1918) — cadet, de profesiune medic. Din 1907 — membru al C.C. al partidului cadet. Deputat în Dumele a II-a, a III-a şi a IV-a de stat. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 — ministru al agriculturii în primul guvern provizoriu burghez şi ministru de finanţe în cel de-al doilea. — *437.*

Şklovskaia, D. Z. (1880—1956) — soţia lui Şklovski, G. L. — *4, 302.*

Şklovski, G. L. (1875—1937) — membru al P.M.S.D.R. din 1898. În perioada 1909—1917 a trăit în Elveţia ca emigrant politic. S-a întors în Rusia după revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917. Din 1918 pînă în 1925 a lucrat în diplomaţie. La Congresul al XIV-lea a fost ales membru al C.C.C. al P.C. (b) din Rusia. În 1927, pentru participare la opoziţia troţkisto-zinovievistă, a fost scos din C.C.C. Din 1931 a lucrat în domeniul editorial. — *110, 147, 150, 154, 165, 168, 176, 215, 236—237, 242, 244, 298, 299—300, 301—302, 309, 373, 380, 381.*

www.dacoromanica.ro

Şleapnikov (Belenin), *A. G.* (1885—1937) — membru al P.M.S.D.R. din 1901 ; bolşevic. În timpul primului război mondial a dus muncă de partid la Petrograd şi în străinătate ; a asigurat legătura dintre Biroul din Rusia şi Biroul din străinătate ale C.C. al P.M.S.D.R. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a făcut parte din Consiliul Comisarilor Poporului în calitate de comisar al poporului pentru problemele muncii, apoi a lucrat pe linie sindicală şi în sectorul economic. În anii 1920—1922 a fost organizator şi lider al grupului antipartinic „opoziţia muncitorească". În 1933, cu prilejul curăţirii rîndurilor partidului, a fost exclus din P.C. (b) al U.R.S.S. — *12—17, 21—23, 24—26, 27—31, 36—37, 38—40, 44—45, 47—48, 50—51, 57—58, 62, 67—69, 135, 136, 141, 144—146, 153—154, 161—163, 169—170, 174—175, 208—212, 219, 222, 229, 239, 240—243, 245—247, 249, 250, 252—256, 259—260, 261—262, 264—265, 267—270, 271—276, 296, 303, 308, 312, 316, 322, 325—330, 331, 333, 471, 475.*

Şteinberg, S. — emigrant rus, membru al comitetului emigranţilor creat în 1917 la Stockholm pentru acordare de asistenţă emigranţilor politici care se întorceau în Rusia. — *478, 480.*

T

Thalheimer, August (1884—1948) social-democrat german, publicist. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii internaţionaliste ; a făcut parte din grupul „Die Internationale", care ulterior şi-a schimbat denumirea în „Spartacus", iar mai tîrziu în „Uniunea Spartacus". În anii 1916—1918 a participat la editarea unor materiale ilegale de agitaţie sub titlul „Spartakusbriefe", îndreptate împotriva războiului imperialist şi a social-şovinismului. În anii 1918—1923 a fost membru al C.C. al Partidului Comunist din Germania. A condus aripa dreaptă a P.C.G. ; în 1923 a contribuit la înfrîngerea insurecţiei armate din octombrie a muncitorilor din Hamburg, fapt pentru care a fost scos din funcţiile de conducere pe care le deţinea în partid. În 1920 a fost exclus din P.C.G. — *100.*

Thalheimer, Bertha (n. 1883) — fruntaşă a mişcării social-democrate din Germania. Delegată a grupului „Die Internationale" la conferinţele de la Zimmerwald şi Kiental : a adoptat o poziţie centristă. A participat la crearea grupului „Spartacus", iar apoi a făcut parte din P.C.G. ; exclusă din partid în 1929. — *127, 240.*

Thomas, Albert (1878—1932) — om politic francez, social-reformist. În timpul primului război mondial a fost social-şovinist. A făcut parte din guvernul burghez al Franţei ca ministru al armamentului. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a venit în Rusia să facă propagandă pentru continuarea războiului. În 1919 a fost unul dintre organizatorii Internaţionalei (a II-a) de la Berna. În anii 1919—1932 a condus Biroul internaţional al muncii de pe lîngă Liga Naţiunilor. — *491.*

www.dacoromanica.ro

Tihomirnov, V. A. (Viktor) (1889—1919) — membru al P.M.S.D.R. din 1905, bolşevic. A participat la pregătirile pentru editarea ziarului „Pravda" şi a fost unul dintre colaboratorii lui. În timpul primului război mondial a dus muncă de partid la Petrograd şi în străinătate. A participat activ la revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 ; delegat la Congresul al VI-lea al P.M.S.D. (b) din Rusia. După congres a fost trimis la Moscova ; a participat la luptele din octombrie din acest oraş. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost numit membru al colegiului Comisariatului poporului pentru afacerile interne. — *4, 7.*

Tihonov, A. N. (Serebrov, A.) (1880—1956) — scriitor. În 1915—1916 a fost editorul revistei „Letopis", iar apoi al ziarului „Novaia Jizn". — *266.*

Tinski — vezi Usievici, G. A.

Tria — vezi Mgheladze, V. D.

Trier, Gerson (n. 1851) — unul dintre liderii aripii de stînga a Partidului social-democrat danez, de profesiune învăţător. A combătut politica conciliatoare a conducerii reformiste a partidului. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii internaţionaliste ; în septembrie 1916 s-a ridicat împotriva hotărîrii congresului Partidului social-democrat danez cu privire la intrarea unor reprezentanţi ai săi în guvernul burghez al Danemarcii şi în semn de protest a părăsit partidul. — *432, 490.*

Troelstra, Piter Jelles (1860—1930) — militant al mişcării muncitoreşti olandeze, socialist de dreapta. A fost (în 1894) unul dintre întemeietorii şi liderii Partidului muncitoresc social-democrat din Olanda. În timpul primului război mondial s-a manifestat ca social-şovinist de orientare germanofilă. V. I. Lenin a criticat cu asprime, în repetate rînduri, politica oportunistă a lui Troelstra. — *21, 22, 23, 24, 50, 114.*

Troianovski, A. A. (1882—1955) — membru al P.M.S.D.R. din 1907. În 1910 a emigrat din ţară ; a locuit succesiv în Elveţia, la Paris, la Viena. A făcut parte din delegaţia C.C. al P.M.S.D.R. la Congresul de la Basel (1912), a participat la conferinţele de la Cracovia şi Poronino cu unii activişti de partid. În anii 1917—1921 a fost menşevic. În 1923 a fost reprimit în P.C. (b) din Rusia. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a deţinut diferite posturi în armată şi în diplomaţie. — *412, 444.*

Troţki (Bronştein), L. D. (1879—1940) — a participat la Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. ca delegat al Uniunii din Siberia, iskrist din minoritate ; după congres a dus luptă împotriva bolşevicilor în toate problemele teoriei şi practicii revoluţiei socialiste. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar, camuflîndu-se sub masca „neofracţionismului", s-a situat de fapt pe poziţiile lichidatorilor. În 1917, după ce s-a întors din emigraţie, a aderat la grupul „interraioniştilor" şi, împreună cu ei, la Congresul al VI-lea al P.M.S.D. (b) din Rusia a fost primit în partidul bolşevic.

www.dacoromanica.ro

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a deţinut o serie de funcţii de răspundere. A dus o înverşunată luptă fracţionistă împotriva liniei generale a partidului, a propagat ideea imposibilităţii victoriei socialismului în U.R.S.S. În 1927 a fost exclus din partid, iar în 1929 a fost expulzat din U.R.S.S. pentru activitatea sa antisovietică ; în 1932 i s-a retras cetăţenia sovietică. În străinătate, Troţki a continuat lupta împotriva Statului sovietic şi a partidului comunist. — *39, 47, 80, 84, 93, 95, 97, 99, 103, 105, 114, 128, 143, 146, 152, 153, 182, 191, 192, 205, 207—208, 210, 241, 251, 254, 315, 328.*

Turati, Filippo (1857—1932) — militant al mişcării muncitoreşti italiene, unul dintre organizatorii Partidului socialist italian şi lider al aripii lui reformiste, de dreapta. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii centriste. Faţă de Revoluţia Socialistă din Octombrie a avut o atitudine ostilă. După scindarea Partidului socialist italian (în 1922) a trecut în fruntea Partidului socialist unitar, de orientare reformistă. În 1926 a emigrat din Italia fascistă, stabilindu-se în Franţa. — *376, 387, 409—410, 431.*

Tyszka, Ian (Ioghihes, Leo) (1867—1919) — militant de seamă al mişcării muncitoreşti poloneze şi germane. Unul dintre întemeietorii Social-democraţiei din Regatul Poloniei şi din Lituania, membru al Conducerii centrale a acestui partid. În timpul primului război mondial a participat la activitatea social-democraţiei germane ; a fost unul dintre organizatorii „Uniunii Spartacus". În 1916—1918 a stat în închisoare. Eliberat de revoluţia din noiembrie 1918, a luat parte la înfiinţarea Partidului Comunist din Germania şi a fost ales secretar al C.C. Arestat în martie 1919, a fost asasinat în închisoarea din Berlin. — *369, 371, 373, 377.*

Ţ

Ţereteli, I. G. (1882—1959) — unul dintre liderii menşevismului. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii centriste. După Revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al Comitetului executiv al Sovietului din Petrograd şi membru al C.E.C. al Sovietelor în prima legislatură. În mai 1917 a intrat în guvernul provizoriu burghez ca ministru al poştelor şi telegrafului, iar după evenimentele din iulie a fost ministru de interne, unul dintre inspiratorii campaniei de aţîţări pogromiste împotriva bolşevicilor. După Revoluţia Socialistă din Octombrie, Ţereteli a fost unul dintre conducătorii guvernului menşevic contrarevoluţionar din Gruzia. După victoria Puterii sovietice în Gruzia — emigrant alb. — *489—490, 491.*

Ţhakaia, M. G. (Miha) (1865—1950) — a intrat în mişcarea revoluţionară în 1880. Membru al P.M.S.D.R. din 1898. Delegat la Congresul al III-lea al partidului. A participat activ la revoluţia din 1905—1907. Din 1907 pînă în martie 1917 s-a aflat în emigraţie. După victoria Puterii sovietice în Gruzia (1921), Ţhakaia a deţinut posturi de conducere în aparatul de partid şi de stat. — *175, 291, 470.*

www.dacoromanica.ro

U

Ulianova, M. I. (1878—1937) — militantă a partidului comunist şi a Statului sovietic ; sora mai mică a lui Lenin. Din 1898 — revoluţionară de profesie.

În timpul primului război mondial a desfăşurat activitate de partid la Moscova şi la Petrograd. Din martie 1917 pînă în primăvara anului 1920 a fost membră în colegiul de redacţie şi secretar responsabil al „Pravdei". După Revoluţia din Octombrie a deţinut diverse funcţii pe linie de partid şi de stat. — *474.*

Unchiul — *vezi* Lenin, V. I.

Usievici, E. F. (n. 1893) — fiica lui F. I. Kon, militant al mişcării muncitoreşti internaţionale. Membră a P.M.S.D.R. din 1915 ; a făcut parte din secţia bolşevică de la Berna. În aprilie 1917 a venit în Rusia împreună cu V. I. Lenin. După Revoluţia din Octombrie a activat în ilegalitate în Ucraina ocupată de trupele germane. Ulterior a lucrat în domeniul editorial ; a scris lucrări literare. Este membră a Uniunii scriitorilor sovietici. — *370, 422.*

Usievici (Tinski), *G. A.* (1891—1918) — membru al P.M.S.D.R. ; din 1908 bolşevic. În 1914, deportat fiind, a fugit în străinătate. Din 1916 a locuit în Elveţia. S-a întors în Rusia împreună cu V. I. Lenin (la 3 aprilie 1917). A participat activ la Revoluţia din Octombrie. A fost ucis de cehii albi. — *284, 289, 295, 310, 370, 422, 425, 429, 436, 448, 455, 456.*

V

Valia — *vezi* Safarova, V. S.

Vandervelde, Emile (1866—1938) — lider al Partidului muncitoresc belgian, preşedinte al Biroului socialist internaţional al Internaţionalei a II-a. În anii primului război mondial s-a situat pe poziţii social-şovine. În repetate rînduri a făcut parte din guverne burgheze. A avut o atitudine ostilă faţă de Revoluţia din Octombrie. — *3, 11, 12, 13, 16, 17, 26, 37, 89, 133, 139, 251, 328.*

Varin — *vezi* Fridolin, V. I.

Västberg, Johan Maurìtz (n. 1886) — social-democrat suedez, ziarist. În anii 1904—1906 a făcut parte din conducerea unor organizaţii de tineret ; a colaborat la o serie de ziare social-democrate din Suedia şi a fost redactorul şi editorul unora dintre ele. În 1922—1940 a fost deputat în Riksdag şi membru al conducerii Partidului social-democrat din Suedia (1926—1936). — *432.*

Vidness, Jacob Laurentius (1875—1940) — social-democrat norvegian, ziarist. În 1912—1918 redactor al ziarului „Socialdemokraten" ; a făcut parte din Conducerea centrală a Partidului muncitoresc norvegian, fiind liderul aripii de dreapta a acestui partid. — *270.*

www.dacoromanica.ro

Viktor — vezi Tihomirnov, V. A.

Viktorenok — vezi Sokolnikov, G. I.

Vladimirov (Şeinfinkel), M. K. (Leova) (1879—1925) — membru al P.M.S.D.R. din 1903, bolşevic. În 1908 a evadat din locul său de deportare şi s-a refugiat în străinătate. În 1911 s-a îndepărtat de bolşevici; în timpul primului război mondial a colaborat la „Naşe Slovo", ziar editat de Troţki la Paris. În 1917 s-a întors în Rusia, a făcut parte din rîndurile interraioniştilor şi împreună cu ei a fost primit în partidul bolşevic. După Revoluţia din Octombrie a ocupat diferite posturi de răspundere. — *264, 369.*

„Volodea" — vezi Movşovici, M. I.

Vorovski, V. V. (Orlovski) (1871—1923) — militant al partidului bolşevic, publicist şi critic literar. În timpul primului război mondial a desfăşurat muncă de partid la Petrograd (1914), apoi la Stockholm; în aprilie 1917 a fost cooptat în Biroul din străinătate al C.C. al P.M.S.D.R. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a deţinut posturi de conducere în diplomaţie; a fost ucis la Lausanne de un albgardist. — *485.*

W

Warski, Adolf (Warszawski, A. S.) (1868—1937) — militant de seamă al mişcării revoluţionare poloneze; a participat activ la crearea Social-democraţiei din Regatul Poloniei şi din Lituania. Delegat la Congresul al IV-lea (de unificare) al partidului. După congres a făcut parte din C.C. al P.M.S.D.R. În anii primului război mondial s-a situat pe poziţii internaţionaliste. A fost unul dintre întemeietorii Partidului Muncitoresc Comunist din Polonia şi membru al C.C. al acestui partid. În 1929 a emigrat în U.R.S.S.; a lucrat la Institutul Marx-Engels-Lenin, unde s-a ocupat de istoria mişcării muncitoreşti poloneze. — *447, 473.*

Warszawski — vezi Warski, Adolf.

Wijnkoop, David (1877—1941) — social-democrat olandez, apoi comunist. În 1909 a fost unul dintre întemeietorii şi preşedintele Partidului social-democrat din Olanda, care în 1918 a fost transformat în partid comunist. În anii primului război mondial a avut o atitudine internaţionalistă. A fost unul dintre conducătorii Partidului Comunist din Olanda, în cadrul căruia s-a situat pe o poziţie stîngistă, sectară. — *22, 73—74, 79, 89—90, 98, 100, 106--107, 109—110, 113—115, 117—118, 124—125, 128, 132, 137, 138—139, 157.*

Wilhelm al II-lea (Hohenzollern) (1859—1941) — împărat al Germaniei şi rege al Prusiei (1888—1918). — *461, 477.*

www.dacoromanica.ro

Z

Zaslavski, D. I. (1880—1965) — ziarist. În 1903 a intrat în Bund. A aderat la mişcarea revoluţionară în 1900. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii social-şovine. În 1917 a fost ales în C.C al Bundului. În anii 1917—1919 a combătut vehement pe bolşevici. În 1919 şi-a revizuit concepţiile politice şi, recunoscînd că sînt greşite, s-a situat pe poziţia sprijinirii Puterii sovietice. Membru al P.C.U.S. din 1934. — *482.*

Zetkin, Clara (1857—1933) — militantă de seamă a mişcării muncitoreşti germane şi internaţionale. Membră a Partidului social-democrat din Germania din 1881, a participat la lupta împotriva militarismului, colonialismului şi războiului. A fost unul dintre întemeietorii „Uniunii Spartacus" şi ai Partidului Comunist din Germania. Membră a C.C. al P.C.G. din 1919. La Congresul al III-lea al Internaţionalei Comuniste a fost aleasă în Comitetul Executiv. — *41, 103, 106, 107, 119, 126, 127, 134, 206, 491.*

Zina — vezi Lilina, Z. I.

Zinoviev (Radomîslski), G. E. (G. Z., Gr., Grigori) (1883—1936) — membru al P.M.S.D.R. din 1901. Din 1908 pînă în aprilie 1917 s-a aflat în emigraţie ; a făcut parte din redacţia ziarului „Soţial-Demokrat", organul central al partidului, şi a fost membru al C.C. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar a avut o atitudine împăciuitoristă faţă de lichidatori, otzovişti şi troţkişti. În perioada de pregătire şi de înfăptuire a Revoluţiei Socialiste din Octombrie a dat dovadă de şovăieli.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a deţinut o serie de posturi de răspundere. S-a ridicat în repetate rînduri împotriva politicii leniniste a partidului. În noiembrie 1927 a fost exclus din partid pentru activitate fracţionistă ; apoi a fost de două ori reprimit şi din nou exclus pentru activitate antipartinică. — *3, 7, 8, 72, 84, 87, 91—92, 93—102, 106, 110, 111, 112, 118—120, 121—123, 128, 134—136, 137, 143—144, 150, 151—152, 156—158, 166, 167, 168—169, 171, 182, 192, 197, 203—204, 205, 213—215, 217, 219—226, 228—231, 233—236, 237, 239—240, 241, 243, 244—245, 247—252, 254, 255, 256—257, 261, 265—266, 270—271, 275—277, 283—284, 287—290, 292, 294—297, 298, 303—304, 305—309, 322—324, 331—333, 337, 346, 351, 352, 357, 360, 368, 371, 373—374, 377, 386, 396, 398, 401, 407, 414, 428, 440, 449, 455, 460, 464, 467, 484.*

www.dacoromanica.ro

CUPRINS

Prefaţă . . . . . VII—XVI

1914

1. CĂTRE M. V. KOBEŢKI. *2 august* 1
2. TELEGRAMĂ CĂTRE DIRECTORUL POLIŢIEI ORAŞULUI CRACOVIA. *7 august* 2
3. CĂTRE VIKTOR ADLER. *5 septembrie* 2
4. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *6 septembrie* . . . 3
5. CĂTRE V. A. TIHOMIRNOV. *9 septembrie* . . 4
6. CĂTRE SECRETARUL DE REDACŢIE AL PUBLICAŢIILOR GRANAT. *15 septembrie* 4
7. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *După 27 septembrie* . 5—6
8. CĂTRE I. F. ARMAND. *Înainte de 28 septembrie* . 6—7
9. CĂTRE I. S. GANEŢKI. *28 septembrie* . . . . 7—8
10. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *Înainte de 11 octombrie* 8—9
11. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *11 octombrie* . . . 9—10
12. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *Înainte de 15 octombrie* 10—11
13. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *17 octombrie* . . . 11—12
14. CĂTRE A. G. ŞLEAPNIKOV. *17 octombrie* . . 12—15
15. CĂTRE A. G. ŞLEAPNIKOV. *17 şi 21 octombrie* . 16—17
16. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *18 octombrie* . . . 17—18
17. CĂTRE V. A KARPINSKI. *20 octombrie* . . . 19
18. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *23 octombrie* . . . 19—20
19. CĂTRE A. G. ŞLEAPNIKOV. *27 octombrie* . . 21—23
20. CĂTRE A. G. ŞLEAPNIKOV. *31 octombrie* . . 24—26
21. CĂTRE REDACŢIILE ZIARELOR „VORWÄRTS“ ŞI WIENER „ARBEITER-ZEITUNG“. *Între 11 şi 21 noiembrie* . . . . . 26—27

www.dacoromanica.ro

22. CĂTRE A. G. ŞLEAPNIKOV. *14 noiembrie* . . . 27—29
23. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *14 noiembrie* . . . 30
24. CĂTRE SECRETARUL DE REDACŢIE AL PUBLICAŢIILOR GRANAT. *17 noiembrie* . . . . . 30—34
25. CĂTRE V. A. KARPINSKI ŞI S. N. RAVICI. *18 noiembrie* 34
26. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *20 noiembrie* . . . 34
27. CĂTRE V. A. KARPINSKI ŞI S. N. RAVICI. *21 noiembrie* 35
28. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *22 noiembrie* . . . 35
29. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *25 noiembrie* . . . 36
30. CĂTRE A. G. ŞLEAPNIKOV. *25 noiembrie* . . 36—37
31. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *26 sau 27 noiembrie* . 37
32. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *28 noiembrie* . . . 38
33. CĂTRE A. G. ŞLEAPNIKOV. *28 noiembrie* . . 38—40
34. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *28 noiembrie* . . . 40—41
35. CĂTRE A. M. KOLLONTAI. *Între 28 noiembrie şi 8 decembrie* . . . . . 41—42
36. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *1 decembrie* . . . 42—43
37. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *Între 5 şi 12 decembrie* 43
38. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *9 decembrie* . . . 44
39. CĂTRE A. G. ŞLEAPNIKOV. *11 decembrie* . . 44—45
40. CĂTRE M. V. KOBEŢKI. *Înainte de 16 decembrie* . 45
41. CĂTRE A. M. KOLLONTAI. *Înainte de 16 decembrie* 46
42. CĂTRE A. G. ŞLEAPNIKOV. *După 28 decembrie* 47—48

1915

43. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *3 ianuarie* . . . 49
44. CĂTRE A. G. ŞLEAPNIKOV. *3 ianuarie* . . . 50—51
45. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *Între 3 şi 9 ianuarie* . 51
46. CĂTRE SECRETARUL DE REDACŢIE AL PUBLICAŢIILOR GRANAT. *4 ianuarie* . . . . . 52—53
*47. CĂTRE D. B. REAZANOV. *9 ianuarie* 53
48. CĂTRE BASOK. *12 ianuarie* 54
49. CĂTRE A. G. ŞLEAPNIKOV. *Înainte de 17 ianuarie* 54—55
50. CĂTRE I. F. ARMAND. *17 ianuarie* . . . . 55—56

★ Cu asterisc sînt notate scrisorile publicate pentru prima oară.

www.dacoromanica.ro

51. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *După 17 ianuarie* . . 56—57
52. CĂTRE A. G. ŞLEAPNIKOV. *Între 20 ianuarie şi 1 februarie* . . . . . 57—58
53. CĂTRE I. F. ARMAND. *24 ianuarie* . . . . 58—61
54. CĂTRE A. G. ŞLEAPNIKOV. *30 sau 31 ianuarie* . 62
55. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *Înainte de 1 februarie* . 63
56. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *3 februarie* . . . 63—64
57. CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „NAŞE SLOVO". *9 februarie* . . . . . 64—67
58. CĂTRE A. G. ŞLEAPNIKOV. *11 februarie* . . 67—69
59. CĂTRE I. S. GANEŢKI. *17 februarie* 70
60. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *Înainte de 20 februarie* 70
61. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *20 februarie* . . . 71
62. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *24 februarie* . . . 71—72
*63. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *Între 27 februarie şi 4 martie* 72
64. CĂTRE S. N. RAVICI. *9 martie* 73
65. CĂTRE D. WIJNKOOP. *12 martie* . . . . . 73—74
66. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *Înainte de 23 martie* . 74
67. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *23 martie* 75
68. CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „NAŞE SLOVO". *23 martie* . . . . . 75—78
69. CĂTRE D. WIJNKOOP. *5 mai* 79
70. CĂTRE H. GORTER. *5 mai* . . . . . 79—80
71. CĂTRE S. N. RAVICI. *13 mai* 81
72. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *Între 13 şi 21 mai* . . 81
73. CĂTRE A. M. KOLLONTAI. *După 22 mai* . . 82—83
74. CĂTRE I. F. ARMAND. *După 4 iunie* . . . . 83—85
75. CĂTRE I. F. ARMAND. *După 4 iunie* . . . . 85—86
76. CĂTRE K .B. RADEK. *După 19 iunie* . . . . 87—89
77. CĂTRE D. WIJNKOOP. *Între 19 iunie şi 13 iulie* . 89—91
*78. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *Înainte de 24 iunie* . . 91—92
79. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *24 iunie* 92
*80. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *După 24 iunie* . . . 93
*81. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *Înainte de 5 iulie* . . 93—94
*82. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *După 5 iulie* . . . 95—97
*83. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *Înainte de 11 iulie* . . 97

www.dacoromanica.ro

*84. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *Între 11 și 30 iulie* . . 98
85. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *După 11 iulie* . . . 99—101
*86. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *După 11 iulie* . . . 101—102
87. CĂTRE A. M. KOLLONTAI. *După 11 iulie* . . 102—104
88. CĂTRE K. B. RADEK. *Între 12 și 18 iulie* . . . 104
89. CĂTRE K. B. RADEK. *15 iulie* . . . . . 104—105
*90. CĂTRE D. WIJNKOOP. *15 iulie* . . . . . 106—107
*91. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *După 15 iulie* . . . 108
92. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *21 iulie* 108
93. CĂTRE D. WIJNKOOP. *22 iulie* . . . . . 109—110
*94. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *După 23 iulie* . . . 110
95. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *Înainte de 24 iulie* . . 111
96. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *24 iulie* . . . . 111—112
*97. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *După 24 iulie* . . . . 112—113
98. CĂTRE D. WIJNKOOP. *După 24 iulie* . . . 113—115
99. CĂTRE A. M. KOLLONTAI. *26 iulie* . . . . 116—117
*100. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *După 26 iulie* . . . 117—118
*101. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *După 26 iulie* . . . 118—119
*102. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *Înainte de 28 iulie* . . 119—120
103. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *28 iulie* . . . . 120—121
*104. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *După 28 iulie* . . . 121—122
*105. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *Între 28 iulie și 2 august* . 122—123
106. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *Între 28 iulie și 2 august* . 124
107. CĂTRE D. WIJNKOOP. *30 iulie* . . . . . 124—125
108. CĂTRE K. B. RADEK. *Înainte de 4 august* . . . 125—128
109. CĂTRE A. M. KOLLONTAI. *Nu mai devreme de 4 august* . . . . . 128—129
110. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *Înainte de 10 august* . 130
111. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *Înainte de 11 august* . 130—131
112. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *11 august* . . . . 131—132
113. CĂTRE D. WIJNKOOP. *După 15 august* . . . 132
114. CĂTRE S. N. RAVICI. *16 august* 133
115. CĂTRE S. N. RAVICI. *După 16 august* . . . 133—134
*116. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *Înainte de 19 august* . 134—136
117. CĂTRE A. M. KOLLONTAI. *Înainte de 19 august* . 136
118. CĂTRE K. B. RADEK. *19 august* 137

www.dacoromanica.ro

119. CĂTRE V. M. KASPAROV. *19 august* 138
120. CĂTRE WIJNKOOP. *După 19 august* . . . 138—139
121. CĂTRE A. M. KOLLONTAI. *După 19 august* . . 140—141
122. CĂTRE E. I. RIVLINA. *După 19 august* . . . 141
123. CĂTRE I. A. BERZIN. *20 august* 142
*124. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *21 august* . . . . 142—143
*125. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *Înainte de 23 august* . 143—144
126. CĂTRE A. G. ŞLEAPNIKOV. *23 august* . . . 144—146
127. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *După 23 august* . . 146
128. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *După 23 august* . . 147
129. CĂTRE S. N. RAVICI. *După 23 august* . . . 147
130. CĂTRE S. N. RAVICI. *26 august* . . . . . 147—148
131. CĂTRE S. N. RAVICI. *27 august* 148
*132. CĂTRE P. GOLAY. *28 august* 149
*133. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *30 august* 149
*134. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *30 sau 31 august* . . 150
135. CĂTRE A. M. KOLLONTAI. *Între 8 şi 13 septembrie* . 150—151
*136. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *După 8 septembrie* . . 151—152
137. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *Între 11 şi 15 septembrie* . 153
138. CĂTRE A. G. ŞLEAPNIKOV. *Înainte de 13 septembrie* . . . . . 153—154
139. CĂTRE G. L. ŞKLOVSKI. *13 septembrie* . . . 154—155
140. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *13 septembrie* . . . 155—156
*141. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *18 sau 19 septembrie* . . 156—157
142. CĂTRE K. B. RADEK. *Înainte de 18 septembrie* . 157
*143. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *Înainte de 19 septembrie* . 157—158
144. CĂTRE K. B. RADEK. *19 septembrie* . . . . 158—159
145. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *19 septembrie* . . . 159
146. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *19 septembrie* . . . 160
147. CĂTRE M. M. HARITONOV. *19 septembrie* . . 161
148. CĂTRE A. G. ŞLEAPNIKOV. *19 septembrie* . . 161—163
*149. CĂTRE ALEKSANDROVICI. *19 septembrie* . . 163—165
150. CĂTRE G. L. ŞKLOVSKI. *Între 19 septembrie şi 11 octombrie* . . . . . 165—166
151. CĂTRE K. B. RADEK. *După 21 septembrie* . . 166
*152. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *După 21 septembrie* . . 167
153. CĂTRE G. L. ŞKLOVSKI. *26 septembrie* . . . 168

www.dacoromanica.ro

*154. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *Între 26 septembrie şi 5 octombrie* . . . . . 168—169
155. CĂTRE A. G. ŞLEAPNIKOV. *După 26 septembrie* . 169—170
156. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *Înainte de 6 octombrie* . 170
157. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *Înainte de 6 octombrie* . 171
158. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *Înainte de 6 octombrie* . 171—172
159. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *6 octombrie* . . . 172—173
160. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *7 octombrie* . . . 173
161. CĂTRE A. G. ŞLEAPNIKOV. *10 octombrie* . . . 174—175
162. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *Înainte de 9 noiembrie* . 175
163. CĂTRE G. L. ŞKLOVSKI. *Înainte de 9 noiembrie* . 176
164. CĂTRE A. M. KOLLONTAI. *9 noiembrie* . . . 177—178
165. CĂTRE V. A. KARPINSKI ŞI S. N. RAVICI. *După 20 noiembrie* 179
*166. CĂTRE M. M. HARITONOV. *După 21 noiembrie* . 179—181
167. CĂTRE A. M. KOLLONTAI. *22 noiembrie* . . . 181—182
*168. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *Înainte de 27 noiembrie* . 182
169. CĂTRE S. N. RAVICI. *Înainte de 16 decembrie* . . 183
*170. CĂTRE G. I. BELENKI. *După 27 decembrie* . . . 184

1916

171. CĂTRE A. M. GORKI. *11 ianuarie* 185
*172. CĂTRE I. F. ARMAND. *13 ianuarie* 186
*173. CĂTRE I. F. ARMAND. *15 ianuarie* . . . . 186—189
*174. CĂTRE I. F. ARMAND. *19 ianuarie* . . . . 189—190
*175. CĂTRE I. F. ARMAND. *21 ianuarie* 191
176. CĂTRE HENRIETTE ROLAND-HOLST. *După 21 ianuarie* . . . . . 192—193
177. CĂTRE M. M. HARITONOV. *27 ianuarie* . . . 193—194
178. CĂTRE M. M. HARITONOV. *29 ianuarie* . . . 194
179. CĂTRE M. M. HARITONOV. *29 ianuarie* . . . 195
*180. CĂTRE M. M. HARITONOV. *30 ianuarie* . . . 195—196
181. CĂTRE M. M. HARITONOV. *31 ianuarie* . . . 196
*182. CĂTRE K. B. RADEK. *După 1 februarie* . . . 197
183. CĂTRE A. M. GORKI. *Înainte de 8 ianuarie* . . 197—198
*184. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *12 februarie* . . . 198—199

www.dacoromanica.ro

185. CĂTRE S. N. RAVICI. *13 februarie* 199
186. CĂTRE S. N. RAVICI. *17 februarie* 200
187. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *24 februarie* . . . 200—201
*188. CĂTRE I. F. ARMAND. *26 februarie* . . . . 201—202
189. CĂTRE S. N. RAVICI. *27 februarie* 202
*190. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *Între 2 şi 25 martie* . . 203—204
*191. CĂTRE HENRIETTE ROLAND-HOLST. *8 martie* . 204—208
192. CĂTRE A. G. ŞLEAPNIKOV. *După 11 martie* . . 208—212
193. CĂTRE I. LARIN. *13 martie* 213
194. CĂTRE S. N. RAVICI. *16 martie* 213
*195. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *După 16 martie* . . . 214
*196. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *Înainte de 19 martie* . 214—216
197. CĂTRE A. M. KOLLONTAI. *19 martie* . . . 216—218
198. CĂTRE A. M. KOLLONTAI. *După 19 martie* . . 218—219
*199. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *Înainte de 20 martie* . 219—220
*200. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *20 martie* . . . . 220—221
*201. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *20 sau 21 martie* . . 221—222
*202. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *21 martie* 223
*203. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *Înainte de 23 martie* . 223—224
*204. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *Între 23 şi 25 martie* . . 225—226
*205. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *După 23 martie* . . . 226
*206. CĂTRE I. F. ARMAND. *31 martie* . . . . . 226—227
207. CĂTRE A. M. KOLLONTAI. *4 aprilie* . . . . 227—228
*208. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *4 aprilie* . . . . . 228—229
*209. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *După 4 aprilie* . . . 229—230
*210. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *10 aprilie* . . . . 230—231
*211. CĂTRE D. B. REAZANOV. *10 aprilie* . . . 231
*212. CĂTRE G. L. PEATAKOV, E. V. BOŞ ŞI N. I. BUHARIN. *După 10 aprilie* . . . . . 231—233
*213. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *Înainte de 18 aprilie* . . 233—234
*214. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *Înainte de 18 aprilie* . . 234—235
*215. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *18 aprilie* . . . . 235—236
216. CĂTRE G. L. ŞKLOVSKI. *După 18 aprilie* . . . 236—237
*217. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *Între 18 şi 24 aprilie* . 237
218. CĂTRE A. M. KOLLONTAI. *Între 19 aprilie şi 7 mai* 238

www.dacoromanica.ro

*219. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *Între 2 mai şi 2 iunie* . 239—240
220. CĂTRE A. G. ŞLEAPNIKOV. *Între 6 şi 13 mai* . . 240—242
221. CĂTRE G. L. ŞKLOVSKI. *11 mai* 242
*222. CĂTRE A. G. ŞLEAPNIKOV. *16 mai* . . . . 242—243
*223. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *Înainte de 17 mai* . . 243
224. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *17 mai* . . . . . 243—244
*225. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *17 mai* . . . . . 244—245
*226. CĂTRE A. G. ŞLEAPNIKOV. *19 mai* . . . . 245—247
*227. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *19 mai* . . . . . 247—248
228. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *21 mai* . . . . . 248—252
229. CĂTRE A. G. ŞLEAPNIKOV. *23 mai* . . . . 252—256
*230. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *24 mai* . . . . . 256—257
231. CĂTRE A. M. KOLLONTAI. *După 28 mai* . . . 257—258
232. CĂTRE S. N. RAVICI. *31 mai* . . . . . 258—259
233. CĂTRE A. G. ŞLEAPNIKOV. *Sfîrşitul lunii mai* . 259—260
*234. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *Între 2 şi 6 iunie* . . 261
*235. CĂTRE A. G. ŞLEAPNIKOV. *Între 3 şi 6 iunie* . 261—262
236. CĂTRE S. N. RAVICI. *După 3 iunie* 262
237. CĂTRE V. A. KARPINSKI ŞI S. N. RAVICI *După 4 iunie* 263
238. CĂTRE A. G. ŞLEAPNIKOV. *După 4 iunie* . . 264—265
*239. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *6 iunie* . . . . . 265—266
240. CĂTRE M. N. POKROVSKI. *8 iunie* 266
*241. CĂTRE I. F. ARMAND. *Jumătatea lunii iunie* . 266—267
242. CĂTRE A. G. ŞLEAPNIKOV. *Înainte de 17 iunie* . 267—270
*243. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *17 iunie* . . . . . 270—271
244. CĂTRE A. G. ŞLEAPNIKOV. *17 iunie* . . . . 271—276
*245. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *Între 17 şi 25 iunie* . . 276
*246. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *După 20 iunie* . . . 277
247. CĂTRE S. N. RAVICI. *27 iunie* 278
248. CĂTRE Z. I. LILINA. *După 27 iunie* . . . . 278—279
249. CĂTRE M. N. POKROVSKI. *2 iulie* . . . . 279—280
*250. CĂTRE I. F. ARMAND. *4 iulie* 283
*251. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *4 iulie* . . . . . 283—284
*252. CĂTRE I. F. ARMAND. *7 iulie* . . . . . 284—285
*253. CĂTRE I. F. ARMAND. *14 iulie* 285

www.dacoromanica.ro

254. CĂTRE M. N. POKROVSKI. *14 iulie* 286
*255. CĂTRE I. F. ARMAND. *20 iulie* . . . . . 286—287
*256. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *21 iulie* 287
*257. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *După 23 iulie* 288
*258. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *24 iulie* . . . . . 289—290
259. CĂTRE M. N. POKROVSKI. *24 iulie* 290
*260. CĂTRE M. G. ŢHAKAIA. *24 iulie* 291
*261. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *După 24 iulie* . . . 291—292
*262. CĂTRE I. F. ARMAND. *25 iulie* 292
263. CĂTRE A. M. KOLLONTAI. *25 iulie* . . . . 293—294
*264. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *După 26 iulie* . . . 294—295
*265. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *În jurul datei de 30 iulie* . 295—296
*266. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *După 30 iulie* . . . 296—297
*267. CĂTRE I. F. ARMAND. *1 august* 297
*268. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *2 august* . . . . 297—298
*269. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *Între 2 şi 11 august* . . 298
270. CĂTRE M. N. POKROVSKI. *5 august* 299
271. CĂTRE G. L. ŞKLOVSKI. *5 august* . . . . . 299—300
272. CĂTRE M. N. POKROVSKI. *Între 5 şi 31 august* . 300—301
273. CĂTRE G. L. ŞKLOVSKI. *După 5 august* . . . 301—302
*274. CĂTRE M. M. HARITONOV. *Începutul lunii august* . 302—303
*275. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *Între 10 şi 20 august* . 303—304
*276. CĂTRE G. L. PEATAKOV. *Între 10 şi 20 august* . 304—305
277. CĂTRE V. A. KARPINSKI ŞI S. N. RAVICI. *18 august* 305
*278. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *Înainte de 22 august* . 305—306
*279. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *După 22 august* . . . 306—307
*280. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *23 august* 308
*281. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *Între 27 şi 31 august* . 308—309
282. CĂTRE G. L. ŞKLOVSKI. *Înainte de 31 august* . 309
*283. CĂTRE M. M. HARITONOV. *31 august* . . . 309—310
284. CĂTRE M. N. POKROVSKI. *31 august* . . . 310—311
*285. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *August* . . . . . 311—312
*286. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *August* 312
287. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *August* . . . . . 312—314
*288. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *August* . . . . . 314—316

www.dacoromanica.ro

*289. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *August* 316
*290. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *6 august* 317
291. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *Sfîrşitul lunii august — începutul lunii septembrie* . . . . . 317—318
292. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *Sfîrşitul lunii august-începutul lunii septembrie* . . . . . 318—320
293. CĂTRE N. I. BUHARIN. *Sfîrşitul lunii august-începutul lunii septembrie* . . . . . 320—321
*294. CĂTRE I. F. ARMAND. *15 septembrie* . . . . 321—322
*295. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *15 septembrie* . . . 322
*296. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *Jumătatea lunii septembrie* . 322—323
*297. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *Intre 15 septembrie şi 5 octombrie* . . . . . 323—324
*298. CĂTRE I. F. ARMAND. *26 septembrie* 324
299. CĂTRE V. M. KASPAROV. *26 septembrie* . . . 324
*300. CĂTRE A. G. ŞLEAPNIKOV. *3 octombrie* . . . 325
301. CĂTRE A. G. ŞLEAPNIKOV. *După 3 octombrie* . 325—330
302. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *Înainte de 5 octombrie* . 330
*303. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *Cel mai tîrziu 5 octombrie* . 331
*304. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *Cel mai tîrziu 5 octombrie* . 332
*305. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *5 octombrie* . . . . 332—333
*306. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *Intre 5 şi 14 octombrie* . 333
307. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *După 5 octombrie* . . 333—334
*308. CĂTRE I. F. ARMAND. *9 octombrie* 334
309. CĂTRE N. I. BUHARIN. *14 octombrie* . . . 334—339
*310. CĂTRE I. F. ARMAND. *21 octombrie* 339
311. CĂTRE F. KORITSCHONER. *25 octombrie* . . 339—342
312. CĂTRE G. I. BELENKI. *26 octombrie* . . . . 342—343
*313. CĂTRE I. F. ARMAND. *28 octombrie* 343
*314. CĂTRE I. F. ARMAND. *30 octombrie* . . . . 343—344
*315. CĂTRE I. F. ARMAND. *31 octombrie* 344
316. CĂTRE N. D. KIKNADZE. *Sfîrşitul lunii octombrie-începutul lunii noiembrie* . . . . . 345—346
*317. CĂTRE I. F. ARMAND. *4 noiembrie* . . . . 346—347
318. CĂTRE N. D. KIKNADZE. *După 5 noiembrie* . . 347—351
*319. CĂTRE I. F. ARMAND. *7 noiembrie* . . . . 351—352
320. CĂTRE I. F. ARMAND. *20 noiembrie* . . . . 353—354

www.dacoromanica.ro

321. CĂTRE I. F. ARMAND. *25 noiembrie* . . . . 354—355
*322. CĂTRE I. F. ARMAND. *Înainte de 26 noiembrie* . 356
*323. CĂTRE I. F. ARMAND. *26 noiembrie* . . . . 356—357
*324. CĂTRE I. F. ARMAND. *28 noiembrie* . . . . 357—358
325. CĂTRE I. F. ARMAND. *30 noiembrie* . . . . 358—364
326. CĂTRE A. SCHMID. *1 decembrie* . . . . . 365—367
327. CĂTRE M. G. BRONSKI. *Începutul lunii decembrie* . 367—368
328. CĂTRE M. N. POKROVSKI. *6 decembrie* . . . 368
*329. CĂTRE I. F. ARMAND. *17 decembrie* . . . . 368—370
330. CĂTRE I. F. ARMAND. *18 decembrie* . . . . 370—372
331. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *20 decembrie* . . . 372—373
*332. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *După 20 decembrie* . . 373—374
333. CĂTRE M. N. POKROVSKI. *21 decembrie* . . 374—375
334. CĂTRE I. F. ARMAND. *După 23 decembrie* . . 375—376
335. CĂTRE I. F. ARMAND. *25 decembrie* . . . . 377—380
336. CĂTRE G. L. ŞKLOVSKI. *26 decembrie* 380
337. CĂTRE G. L. ŞKLOVSKI. *După 26 decembrie* . . 381
338. CĂTRE V. A. KARPINSKI ŞI S. N. RAVICI. *31 decembrie* 381

1917

339. CĂTRE M. N. POKROVSKI. *3 ianuarie* 382
*340. CĂTRE I. F. ARMAND. *6 ianuarie* . . . . . 382—386
*341. CĂTRE I. F. ARMAND. *După 6 ianuarie* . . . 386—388
*342. CĂTRE I. F. ARMAND. *7 ianuarie* 388
343. CĂTRE I. F. ARMAND. *8 ianuarie* . . . . . 389—390
344. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *8 ianuarie* . . . . 390—392
345. CĂTRE M. N. POKROVSKI. *8 ianuarie* . . . 392—393
346. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *Între 10 şi 22 ianuarie* . 393—394
347. CĂTRE O PERSOANĂ NECUNOSCUTĂ. *11 sau 12 ianuarie* . . . . . 394—395
*348. CĂTRE I. F. ARMAND. *13 ianuarie* . . . . 395—396
*349. CĂTRE I. F. ARMAND. *14 ianuarie* . . . . 396—399
350. CĂTRE I. F. ARMAND. *15 ianuarie* . . . . 399—400
351. CĂTRE V. A. KARPINSKI ŞI S. N. RAVICI. *15 ianuarie* 400

www.dacoromanica.ro

*352. CĂTRE I. F. ARMAND. *16 ianuarie* 401
353. CĂTRE I. F. ARMAND. *19 ianuarie* . . . . 401—402
354. CĂTRE I. F. ARMAND. *19 ianuarie* . . . . 402—405
355. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *19 ianuarie* . . . 405—406
*356. CĂTRE I. F. ARMAND. *20 ianuarie* . . . . 406—407
357. CĂTRE I. F. ARMAND. *22 ianuarie* . . . . 407—408
*358. CĂTRE I. F. ARMAND. *22 aprilie* . . . . . 409—410
359. CĂTRE I. F. ARMAND. *Între 22 şi 30 ianuarie* . . 410—411
360. CĂTRE I. F. ARMAND. *30 ianuarie* . . . . 411—414
*361. CĂTRE I. F. ARMAND. *2 februarie* . . . . 414—415
362. CĂTRE I. F. ARMAND. *3 februarie* . . . . 415—417
*363. CĂTRE K. B. RADEK. *3 februarie* 418
*364. CĂTRE I. F. ARMAND. *7 februarie* . . . . 419—420
365. CĂTRE S. N. RAVICI. *12 februarie* . . . . 420—421
*366. CĂTRE I. F. ARMAND. *14 februarie* . . . . 421—422
367. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *15 februarie* . . . 422—423
368. CĂTRE A. M. KOLLONTAI. *17 februarie* . . . 423—425
*369. CĂTRE I. F. ARMAND. *Între 19 şi 27 februarie* . 425—426
370. CĂTRE I. F. ARMAND. *19 februarie* . . . . 426—428
*371. CĂTRE I. F. ARMAND. *25 februarie* 428
*372. CĂTRE I. F. ARMAND. *27 februarie* . . . . 429—430
373. CĂTRE S. N. RAVICI. *4 martie* 430
374. CĂTRE A. M. KOLLONTAI. *5 martie* . . . . 430—434
*375. CĂTRE I. F. ARMAND. *8 martie* . . . . . 434—435
*376. CĂTRE I. F. ARMAND. *13 martie* . . . . . 435—436
377. CĂTRE I. F. ARMAND. *15 martie* . . . . . 436—437
378. CĂTRE A. M. KOLLONTAI. *16 martie* . . . . 437—439
379. CĂTRE A. M. KOLLONTAI. *17 martie* . . . . 439—441
*380. CĂTRE I. F. ARMAND. *18 martie* 441
381. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *19 martie* 442
*382. CĂTRE I. F. ARMAND. *19 martie* . . . . . 443—444
383. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *După 19 martie* . . . 444—445
384. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *21 martie* 445
385. CĂTRE I. S. GANEŢKI. *22 martie* . . . . . 445—446
386. CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI SUEDEZ „SOCIAL-DEMOKRATEN". *22 martie* . . . . . 446—447

www.dacoromanica.ro

387. TELEGRAMĂ CĂTRE I. S. GANEŢKI. *23 martie* . 447
388. TELEGRAMĂ CĂTRE I. S. GANEŢKI. *23 martie* . 447
*389. CĂTRE I. F. ARMAND. *23 martie* 448
390. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *24 martie* . . . . 448—449
391. CĂTRE A. V. LUNACEARSKI. *Înainte de 25 martie* 449—450
392. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *25 martie* . . . . 450—452
393. CĂTRE I. F. ARMAND. *Între 25 şi 31 martie* . . 453—454
394. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *26 martie* 454
*395. CĂTRE I. F. ARMAND. *27 martie* 455
396. CĂTRE S. N. RAVICI. *27 martie* . . . . . 455—456
397. TELEGRAMĂ CĂTRE I. S. GANEŢKI. *28 martie* . 456
*398. CĂTRE I. S. GANEŢKI. *Înainte de 30 martie* . . 457
399. TELEGRAMĂ CĂTRE I. S. GANEŢKI. *30 martie* . 458
400. CĂTRE I. S. GANEŢKI. *30 martie* . . . . . 458—463
401. TELEGRAMĂ CĂTRE R. GRIMM. *31 martie* . . 463—464
*402. CĂTRE I. F. ARMAND. *Între 31 martie şi 4 aprilie* . 464
403. TELEGRAMĂ CĂTRE I. S. GANEŢKI. *1 aprilie* . . 465
404. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *2 aprilie* . . . . 465—466
405. CĂTRE SECŢIA BOLŞEVICĂ DIN ZÜRICH. *2 sau 3 aprilie* 467
*406. CĂTRE V. A. KARPINSKI ŞI S. N. RAVICI. *4 aprilie* 468
407. TELEGRAMĂ CĂTRE I. S. GANEŢKI. *5 aprilie* . 469
408. TELEGRAMĂ CĂTRE H. GUILBEAUX. *6 aprilie* . 469
409. TELEGRAMĂ CĂTRE V. A. KARPINSKI. *6 aprilie* 470
410. TELEGRAMĂ CĂTRE V. A. KARPINSKI. *6 aprilie* 470
411. TELEGRAMĂ CĂTRE V. A. KARPINSKI. *6 aprilie* 470
412. TELEGRAMĂ CĂTRE V. A. KARPINSKI. *6 aprilie* 471
413. TELEGRAMĂ CĂTRE I. S. GANEŢKI. *7 aprilie* . 471
414. TELEGRAMĂ CĂTRE I. S. GANEŢKI. *7 aprilie* . 471
*415. TELEGRAMĂ CĂTRE M. M. HARITONOV. *7 aprilie* 472
416. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *9 aprilie* 472
417. CĂTRE V. M. KASPAROV. *9 aprilie* . . . . 472—473
418. TELEGRAMĂ CĂTRE M. G. BRONSKI ŞI K. B. RADEK. *După 9 aprilie* 473
419. TELEGRAMĂ CĂTRE I. S. GANEŢKI. *12 aprilie* . 473

www.dacoromanica.ro

420. TELEGRAMĂ CĂTRE V. A. KARPINSKI. *14 aprilie* 474
421. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *15 aprilie* 474
422. TELEGRAMĂ CĂTRE M. I. ULIANOVA ŞI A. I. ELIZAROVA-ULIANOVA. *2 (15) aprilie* . . . 475
423. CĂTRE A. G. ŞLEAPNIKOV. *5 (18) aprilie* . . 475
424. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *12 (25) aprilie* . . . 476—477
425. CĂTRE I. S. GANEŢKI ŞI K. B. RADEK *12 (25) aprilie* . . . . . 477—479
426. CĂTRE I. S. GANEŢKI. *21 aprilie (4 mai)* . . . 479—480
427. CĂTRE PREZIDIUL CONGRESULUI DELEGAŢILOR DE PE FRONT. *29 aprilie (12 mai)* . . . 480—481
428. CĂTRE K. B. RADEK. *29 mai (11 iunie)* . . . 481—482
*429. CĂTRE COMISIA JURIDICĂ. *13 (26) iunie* . . 482—483
430. TELEGRAMĂ CĂTRE BIROUL DIN STRĂINĂTATE AL COMITETULUI CENTRAL. *16 (29) iunie* 483—484
431. CĂTRE K. B. RADEK. *17 (30) iunie* . . . . 484—485
432. BILET CĂTRE L. B. KAMENEV. *Între 5 (18) şi 7 (20 iulie* . . . . . 485—486
*433. CĂTRE BIROUL COMITETULUI EXECUTIV CENTRAL. *7 (20) iulie* 486
434. CĂTRE BIROUL DIN STRĂINĂTATE AL COMITETULUI CENTRAL. *17 (30) august* . . . . 487—493
435. CĂTRE G. ROVIO. *27 septembrie (10 octombrie)* . 494
436. CĂTRE G. ROVIO. *După 27 septembrie (10 octombrie)* 494—495
437. BILET CĂTRE M. V. FOFANOVA. *24 octombrie (6 noiembrie)* 495

ANEXE

1. ÎMPUTERNICIRE DATĂ INESSEI ARMAND ŞI LUI EGOROV. *3 aprilie* 499
*2. CĂTRE BIBLIOTECA DE STAT DIN BERNA. *8 aprilie* 499—500
3. DECLARAŢIE SEMNATĂ DE PARTICIPANŢII LA TRECEREA PRIN GERMANIA. *27 martie (9 aprilie)* 500
4. TELEGRAMĂ CĂTRE Z. HÖGLUND. *31 martie (13 aprilie)* 501
5. MESAJ DE SALUT ADRESAT TOVARĂŞULUI HÖGLUND. *23 aprilie (6 mai)* 501

www.dacoromanica.ro

*6. BILET CĂTRE O PERSOANĂ NEIDENTIFICATĂ. *Iulie sau august* 502

Scrisori ale lui V. I. Lenin incluse în volumele apărute ale ediției de față *(August 1914 — octombrie 1917)* . . . 505—507

Scrisori ale lui V. I. Lenin care n-au fost găsite *(August 1914 — octombrie 1917)* . . . . . 508—512

Adnotări . . . . . 513—587

Indice de nume . . . . . 588—639

ILUSTRAȚII

Prima pagină a scrisorii lui V. I. Lenin către secretarul de redacție al publicațiilor Granat. — 17 noiembrie 1914 . . 29

Prima pagină a scrisorii lui V. I. Lenin către A. M. Gorki — 11 ianuarie 1916 187

Scrisoarea lui V. I. Lenin către M. N. Pokrovski. — 2 iulie 1916 . . . . . 281—282

www.dacoromanica.ro

Dat la cules 19.09.1967. Bun de tipar 20.01.1968. Apărut 1968. Hîrtie tipar înalt A mat. de 63 g/m². Format 16/540×840. Coli editoriale 34,24. Coli de tipar 42 C.Z. pentru biblioteci 3 C 23=59

Tiparul executat sub comanda nr. 6596/70 617 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", Piața Scînteii nr. 1, București — Republica Socialistă România.

www.dacoromanica.ro

www.dacoromanica.ro